Tomo Unico
M. H.° 7. 1. 1
Va 59
32-1-E-24

6.33.K.30

6
33 K
30

IVLII POLLVCIS ONOMASTICON, HOC EST INSTRVCTISSIMVM RERVM ET S[redacted]nymorum Dictionarium, nunc primum Latinitate donatum, [redacted]thero Tigurino Interprete.

COMMISSIONE GOVERNATIVA PER LE BIBLIOTECHE ROMA

Vnà cum Indice.

Cum gratia & priuilegio.

APVD [redacted]
[redacted] An. 1541.

6
33 K
30

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE ROMA

MARTINO PEYER SCHAF

HVS[redacted]ICO SVO SINGVLARI

[redacted]

[redacted] S. D.

NESCIO Hercle, doctiſſime [redacted], num admiranda magis aut deploranda ſit miſerrima illa ſeculi noſtri infœlicitas, qua et optima quæque in tranſuerſum quotidie rapi cernimus, ſic ut non immerito quis dixerit, ſummæ fœlicitati ſummam coniunctam eſſe miſeriam. Diligentius enim temporis huius ſtatum conſideranti, nihil non occurret, quod ad proſperũ ſtudiorum ſucceſſum, & bonarum literarũ incrementum facere uideatur. horum autem fructum indaganti, aut nullus aut perexiguus ſanè apparebit. Floret enim hodie doctiſſimorum magnus numerus, uiget præſtantiſſimorum Virorũ diligentia, qua illi ceu ueri Hercules pluſquam Herculeis laboribus literarum ſtudia repurgare, inſtaurare, priſtinoq́ nitori reſtituere conantur. Prodeunt nunc horum diligentia (ut de recentioribus ſcriptis taceam) tot ueterũ Authorum ſcripta, quæ partim noua omnino, partim innumeris emendata erroribus in lucẽ exeunt. Non deſunt ſtudiorum duces doctiſſimi fideliſſimiq́, qui Iuuenum ſtudia recto tramite dirigere ſatagunt. Oriuntur quotidie Diuino numine literariæ rei clariſſima lumina, quæ exemplo ſui nõ Iuuentuti modo, ſed & mediocriter doctis præeſſe poſſint. Addidit his quoque æternus ille rerum omnium Princeps ueram certamq́ numinis & uoluntatis ſuæ cognitionem, adeò ut omnis Diuinæ gratiæ theſaurus in

hoc ſeculum noſtrum effuſus eſſe uideatur, quo tanta cum gloria humanam ſapientiam, omnemq́ue ueterem philoſophiam cum Diuinæ uoluntatis certiſſima cognitione coniunctam uidemus. Quanta autem cum oſcitatione fœliciſſima hæc, quæ hactenus recenſuimus, media negligantur, nemo eſt, qui non intelligat. Infœlicem enim illam ingeniorum peruerſitatem nemo eſt doctus, qui non miretur, nemo bonus, qui non lugeat. Si enim præteriti ſeculi ſtatus cum noſtro hoc comparetur, facile patebit ea, in qua nūc uiuimus miſeria. Quis enim non eorum qui præceſſere, miratur diligētiam, labores ſuſpicit, & eruditionem ſummopere ueneratur? quis uero non ſimiliter etiam ſeculi eius quo floruere, Barbariem admiratur? Videamus ergo nos, quanta ſimus notandi infamia, qui fœliciſſimi ſeculi facilitate tanta cum negligētia abutimur, cum miſerrimo ante nos ſeculo tanta doctorū Virorū diligentia floruerit? fuere enim tunc quàm plurimi præſtāti ingenio Viri, qui è Vetuſtatis monumētis authores eruēdo, et frequentiſſimos errores tollendo, plus laboris inſumpſerunt, quàm Hercules in Augeæ ſtabuli repurgatione ſudauerit. hi tamen nec laborum difficultate territi, nec ipſius laboris inexplicito fine cōſternati à pulcherrimo laudatiſſimoq́ue incœpto deſtiterūt, quo ſopita & Barbaricis oppugnationibus deleta literarum ſtudia priſtinæ dignitati reſtituerent, nobiſq́ue Poſteris ſuis faciliorem ad eximiarū rerum cognitionem aditum præpararent, præuidentes nimirum futuri ſeculi mollitiem, laborumq́ue intollerantiam. Quis igitur non execretur infœlicem ingeniorum noſtrorum pertinaciam, qui iucundiſſima literarum ſtudia aliorum

ſudore

ſudore ab Inferis quodãmodo reducta & repurgata, tanto contemptu negligimus, ſæpeq́ ignotas artes odio habemus. Sunt enim hodie quàm plurimi, qui cum non intellecta literarum ſtudia cane peius & angue oderint, hunc actionum ſuarum finem conſtituiſſe uidentur, ut horum gloriam ſplendoremq́ obruant, & obſcurent. Sunt alij, qui inſcitia duce literarum ſtudia ſi non oderunt, attamen ceu uiliſſimam quandã rem contemnunt. Sunt tertij, qui ſtudiorum utilitatem edocti, eorum'que amore flagrantes, infœlicitate tamẽ neſcio qua, impediuntur, dum in ſtudiorum electione aut delectum non adhibent, aut bene delecta ſtudia præpoſtero ordine continuare conantur, de quibus omnibus ſufficienter diſſerere alterius inſtituti, nec noſtrarũ fortaſſis uirium fuerit. Primi enim illi non ſimplici elleboro, ſed duabus tribus'ue anticyris purgandi ſunt. Secundi copioſiore inſtitutione indigent. Tertios quoq; fuſius erudire nõ huius temporis loci'ue fuerit, quantum tamen hi in unico Græcæ linguæ ſtudio errent, quiuis animaduertit, cum enim eius fideles Profeſſores nuſquam deſint, pauci tamen ad eius cognitionem penitiorem perueniunt, non Præceptorum culpa, ſed propria ſua domeſticaq; negligentia quidam impediti, quidam ordinis confuſione impliciti, dum clariſſimæ linguæ ſtudia non recto tramite perſequũtur. multos enim huius cognitione deſtitui uidemus, dũ ad primi introitus labores, grammaticæ ſcilicet difficultates territi in cœpto ſtudio ualedicunt. multi rudimentorum cognitione propter innatam illis moleſtiam omiſſa, ſtudium hoc continuare uolunt, quod quàm fœliciter exequantur, aliorum eſto iudicium. Multos

deniq; fundamentis fœliciter iactis, incommodis autẽ ſtudijs occupatos, plures annos magno cum labore, exiguo autẽ fructu terræ animaduertimus. dum enim uoluptatis magis quàm ſtudiorum cauſa per Authores hincinde uolitant, rerum magis quàm uerborum admiratione capti, dum linguæ huius ſe adprime doctos exiſtimant, nudi omnino conſpiciuntur. Si enim dimidiũ facti, qui bene cœpit habet, non mirum uideri debet, ſi et oleum & operam perdunt ij, qui infœliciter cœpere, et in male cœptis infœlicius multo pergunt. ſed ut grauiſſimã hanc remoram tollamus, compendioſiſſima quidẽ meo iudicio uia uidetur, ſingularum rerum uocabula, & ſingulorum uocabulorũ proprietates ab initio ſtatim addiſcere. his etenim ſemel exacte cognitis, in Authorum lectionibus nunquã uocabulorum difficultate impliciti hærebimus, eorumq; geminum ſenſum uerborum proprietate adiuti facillime eruemus. Cum enim animi index uerus et à Deo inſtitutus ſit oratio, nõ minimus nobis labor eſſe debet ut huius partes dictiones ſcilicet ſingulas attento animi iudicio, et infallibili regula expendamus. qua cum deſtituti ſumus, pluſquam Cimmerijs tenebris nos inuolui quotidie experimur. Minime enim mirum eſt, ſi rerum ſenſum uidere non poſſunt, qui uerborum ſignificationes, quibus ſenſus continetur, enucleare nequeunt. ad horum autem cognitionem ut plurimum frequens Authorum lectio conducit, ita infiniti propemodum laboris eſt legendo hæc ſingula addiſcere, dubiæq; incertitudinis, cum animi iudicio ſæpenumero decipiamur. proinde commodius haud dubie fuerit ab alijs hæc ſumere, qui uaria lectione exercitati &

longo.

longo edocti uſu exacte ſimul & docte hæc pertractarunt. Sunt autem Græcæ linguæ Dictionaria, quæ hodie extant qu m plurima, quibus fuſiſſime uerborū ſignificationes propriæ explicantur, quibus tamen cunctis non immerito anteponendus fuerit Pollux hic noſter, qui confuſione omni ſublata, certiſſimo & euidentiſſimo ordine ſingula hæc perſecutus eſt. cum enim alij uarijs locis ſua hinc inde deſperſa tradiderint, hic pulcherrimum ordinem ſecutus, ſingula proprijs ſuis locis non ſine diligenti animi iudicio diſpoſuit. nemo enim nō eius uidet induſtriam, qua ceu diligens apicula ſingula ſuis loculis recondidit. nemo iudicij normam in illo deſiderabit, cū uerba obſoleta, dura, ſordida ue tanta cum diligentia ab uſitatis receptis ue diſtinguat. nemo denique hunc è proprio capite nata uenditare dixerit, cum tot tantorū Authorum teſtimonijs innitatur. ubi non tam eius diligentia & labor, quàm ueneranda illa Vetuſtatis monumenta magno cum ſtudiorum damno amiſſa, contemplanda nobis proponuntur. Sed quid ego aquam mari infundens laudatiſſimum Authorem ſtudioſis commendo, quem tanto præconio [redacted] ante dignatus eſt, qui [redacted], nō ſine ratione hunc Authorem tantopere commendatum uoluit. terruit autem multos à lectione eius tanta, quæ hic offertur uerborum congeries, que fortaſſis delicatis auribus eſt iniucundior, quæ Fabularum Hiſtoriarumque uarietate delectantur. quos ego Authorem hunc inſpicere uelim penitius, non enim omnis uoluptatis inuenirent inopiā. Quid enim uere ſtudioſo iucundius, quàm

copio-

copioſiſſimæ ſuauiſſimæq; linguæ Græcæ ſcilicet prima illa exordia ceu fontes quoſdā limpidiſſimos contemplari, dum ſingularum rerūm propria uocabula, & ſingulorū uocabulorum geminæ origines & deriuata explicantur? Si enim ſumma nobis uidetur, & eſt Barbaries in rerum proprijs dictionibus errare, aut noua abſurdaq; uocabula confingere, ſumma nimirum caſtimonia elegantiaq; fuerit, ueteribus receptis & proprijs uti. Adde quod uocum ſignificatione diligenter cognita, maximus nobis in rerum cognitione labor abſolutus eſt. Habebunt igitur & ij, qui lautitias quærunt, quod in Polluce inueniant. quis enim breuius fœliciusq; Regis officiū, & tyrannicos mores depinxit, quàm hic in Regijs nominibus? annon hic omnis militaris rei ordo, inſtrumenta, arma, claſſes, acieſq; proponuntur? Agriculturam omnem oculis noſtris ſubiectam cernimus. Totius corporis humani anatomiam cum ſingularum partium proprijs appellationibus Liber ſecundus cōtinet. Tertius cognationis terminos copioſè docet. Quartus uenatica, et alia communia tractat. Et ne nimia uerborum prolixitate utar, omnes humanæ uitæ partes inſpexiſſe uidebitur, quicunq; breue hoc quidem, ſed utiliſſimum Pollucis Dictionarium non oſcitanti animo perlegerit. terret autem alios non parua huic adhærens difficultas, quæ & me non ſemel ab inſtituto meo abſterrere conata eſt, metuentem ne audaculus nimis uiderer, tantum Authorem in tanto doctorum cœtu exili mei ingenij facultate interpretari aggrediens. uicerunt tamen Amicorum preces, & doctorum plurium hortationes, qui iam exorſum pedem referre prohibebant. uicit quoq; communis

munis ſtudiorum utilitas, cuius (ut uere fatear) ratio imprimis habita eſt. Ab Authore enim hoc plurimos abſtinere uidens, partim laboris difficultate, partim obſcuritate multorum locorum territos, doctorum Amicorum conſilijs perſuaſus opus hoc arduum, non ſine Iuuenili fortaſſis audatia aggreſſus ſum, non tam ingenij mei facultate, quàm æqui Lectoris humanitate confiſus. Cum enim Vetuſtatis incommodo multis in locis hic Author (quemadmodum & multi alij) deprauatus ſit, ut non ordinis diſpoſitio modo, ſed & propria dictionum ſignificatio nonnunquam confuſa ſit & detorta, æquiorem mihi Lectorem ſpero, ſi in tanta rerũ uerborumq́ obſcuritate, Iuuenis ego hallucinatus fuerim. Vt enim nunc tantam Synonymorum Græcorum copiam, quæ non ſemper Latinis uocibus explicari poſſunt, prætercam, quis non tot rerum mentionem hic cernit, quorum pauciſſimi, aut nulli qui nunc extant, meminere? Si igitur inter tot coniecturas obſcuriſſimas in interpretatione hac noſtra ſiniſtro aliquando Mercurio uſi fuerimus, Lectoris humanitatem expoſcimus, nõ ignari, imò præſtantiſſimorum Virorum exemplò docti, nihil perinde humanum eſſe, quàm erroribus ueri ſpecie decipi. Porrò cum Authoris huius inſtitutum Latini ſermonis lenocinia minime admitteret, utpote qui nec ipſe Græcæ linguæ phaleras tractauit, uerbum uerbo reddere conſultiſſimum uiſum eſt; non aliud quàm authoris ſenſum, quoad fieri potuit, eruere cupientes. Volumus itaque hac interpretatione noſtra non alium quæſiuiſſe finem, quàm ſtudioſæ Iuuentuti cõſulere, ut utiliſſimi Authoris lectione adiuta, facilius ad Græcæ linguæ

cognitionem peruenire poſſet. Quod ſi non omnino ſpe noſtra fallimur, hunc laborem noſtrum literarum Tyronibus gratum eſſe cupimus. Tibi autē Martine chariſſime, omnem laborem hunc, omnes moleſtias uigiliasq́ꝫ noſtras dedicatas uolumus, priſtina nimirum amicitia & familiaritate confiſi, nec beneficiorum nobis collatorum immemores, quibus ut non reſpondere datur, ita beneuolentiam noſtram nunquam tibi deeſſe uolumus. impulit etiam me flagrans illud animi tui erga literas Græcas ſtudium, cui cum præſens ante non defuerim, abſens quoque auxiliares manus (pro ut ingenij noſtri fert exilitas) præbere uolui. Cūq́ꝫ nō ſine Diuino inſtinctu animū tuum ad ſacroſanctæ Theologiæ ſtudium appuleris, inſtitutum tuum quàm plurimū Græcæ linguæ cognitio iuuabit. Isq́ꝫ uerus demum & eius, & reliquorum ſtudiorum fructus fuerit, ſi ad Sacrarum literarum illuſtrationem & Diuini nominis gloriam, ut olim Aegyptiacum aurum ad tabernaculi inſtructionem, conferantur. Quare pro ueteri noſtra Amicitia petimus, ut hos labores noſtros non infrugiferos, ut ſperamus, tuis futuros conatibus, amico uultu excipere digneris. Vale [redacted] doctiſſime, nos'que amantiſſimos tui redamare pergito. Lauſannæ, menſe Nouembri, Anno Salutis M. D XXXIX.

IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIBER PRIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

O BONI Patris Fili, paterno ceu hæreditario iure & regnum & ſapientiam poſſides. hæc autē cum partim in animi uirtute, partim in linguæ & eloquentiæ uſu conſiſtat, uirtutis quidem diſciplinam à Patre habes, qui idem & eloquentiæ (ſi uacaret) exemplar eſſet, ne noſtra hic opera indigeres. Cum uero hunc orbis terrarum incolumitas ſalusq; occupatum detineat, ego ad eloquentiæ tibi cognitionem adero. Dictionarij itaq; Titulus Libro inſcriptus eſt. pleraque uero oſtendit ſynonyma, quaq; ratione commutari poſſint, & quibus ſingula efferri ſoleant. Nec tantū in uerborū copia congerenda, quantum in diſpoſitionis & delectus uenuſtate laboris inſumptum eſt. non tamen omnes hic dictiones continentur, cuncta etenim uno Libro cōprehendere difficile erat. A' Dijs uero (quod pios maxime decet) exordiemur. reliqua eo, quo ſingula occurrerint, ordine collocabimus. Vale.

CAPITA LIBRI PRIMI.

* Adde, Et regionum

PRimo iſto Libro Deorum, Dæmonumq́; appellationes, Diuinorum cultuum, locorum * & templorum, & ſedes Artificum, & Sacrificorum continentur. Caput I.

Regia nomina. Caput II.

Celeritatis & tarditatis. Cap. III.

Tincturæ nomina. Cap. IIII.

Mercatorum; & Mechanicorum artificum. Cap. V.

Fertilitatis, & contra. Cap. VI.

Temporum, tempori accidentium, eorum quæ ſingulis fiunt temporibus. Cap. VII.

Domus, eorumq; quæ in domo; et circa eam ſunt. Cap. VIII.

Nauium, & eorum quæ nauis ſunt in pace & bello, quæ que intra extra'ue portum habentur; tum & partes nauis; & arma nauis. Cap. IX.

Militaria nomina, Imperatorum, apparatus, & ad bellum neceſſariorum, atque eorum quæ hoſtibus, & amicis in bello contingere ſolent, ſimul cum currus partibus. Cap. X.

Equeſtria nomina, eorum qui equos curant; & operum equeſtrium. Caput XI.

Agriculturæ nomina, operumq́;, plantarum, locorum, & inſtrumentorum. Cap. XII.

Aratri partes. Cap. XIII.

Plauſtri partes. Cap. XIIII

De apibus. Cap. XV.

CAPVT PRIMVM, DEORVM APPELLATIONES, CVM HIS QVAE AD EOS PERTINENT. I

DEVS, Dij, & Dæmones. ſic enim Deos appellare Homero placuit. & Plato omnium gubernatorem, maximum Dæmonem nominauit. In eadem autem ſignificatione ſumitur; Numen, & Dæmonium.

LOCVS IN QVO COLVNTVR. II

POrro locus in quo Deos colimus, templum, & fanum uocatur. quo uero Deus collocatur, ſacellum; et delubrũ dicitur. Diligentiſsimi ſiquidem probatiſsimiq́; Authorum σηκὸν propriè Heroibus, Poëtæ uero etiam Dijs tribuunt, ut Tragici, ἁγνὸν εἰσ σηκὸν θεῶ. Sed quod ante ſacellum eſt, ueſtibulum: poſterior pars, poſtica: per quam ingredimur, porticus nominatur.

EORVM QVAE COLVNTVR NOMINA. III

QVæ uero colimus, ſimulachra, ſtatuas, ſedes Deorum, monumenta Deorum, imagines, & imitatrices figuras, ſpecies, ſeu formas uocamus. Βρέτας autem, & δείκηλον pro receptis & uſitatis non approbo.

DE ARA. IIII

SVpra quæ ſacrificamus, aut ignem incendimus, ara, acerra, focus, uel Veſta, ſic enim à nonnullis nominatur. proprie tamen prytanei locũ, ubi æternus ignis incenditur, ſic appellaueris.

LOCVS SACRIFICIORVM ſuſceptor. V

Eσχάρα quidem proprie craticula dici uidetur, in qua ſacrificamus Heroibus, ſed Poëtarum nonnulli etiam Deorum aram hoc nomine nominauerunt.

LOCVS SACRORVM INTERIOR. VI

POrrò locus, qui intra ſacra uaſa uel * aquiminaria eſt, Diui- 1
nus, ſacer, conſecratus, deuotus, ſacroſanctus, & intactus dici-

ctus dicitur. proprium autem huic uocabulum nunquam repperi.

VII LOCVS SACRORVM EXTERIOR.

LOcus autem exterior communis, id eſt, quem omnibus adire licet, uocatur. prophanus enim potius de locis impuris, nulliſq; ſanctis uſibus deputatis dicitur.

VIII. DE ADYTO DIVINI LOCI.

TEmpli porrò locum quem adire non licet, adytum nominaueris, intactum, ſacroſanctum, tectum, uel obſcurum, & oracularem.

IX DE LOCIS DIIS CONSECRATIS.

DIis uero conſecrati loci ſunt, nemora, luci, & ſacra ſepta. hæc uero ambiens, circulus, ambitus appellatur.

X DE ASYLO.

SEd ſi aliquod Aſylum fuerit, latebram uocabis, & refugium ſacros terminos ſin, quibus ſeruis ſecuritas præbetur. Terra autem Dijs dedicata, ſacra tellus dicitur, & ὀργὰς, quam terram incultam, Deoq; ſacram interpretantur.

XI. DE AEDIFICATIONE TEMPLORVM.

TEmplum autem ædificare dices, templo circumdare, templum erigere, conſtituere, facere, fanum extruere, & compoſita uoce ναοποιῆσαι. uſitatius autem dicitur, templum in imaginis honorem condere.

XII DE LOCATIONE STATVARVM.

STatuam præterea locare, conſtituere, collocare, inſtituere, erigere, deponere, templo imponere, Deo initiari, conſecrare, ſanctis uſibus dedicare, et commendare. Opus uero ipſum, locatio, dedicatio, conſtitutio, erectio, collocatio, inſtitutio, conſecratio, initiatioq; dicitur.

XIII DE CONTRARIIS.

COntraria autem ſunt, euertere, deſtruere, proſternere, demoliri, ſpoliare, templi ornatum confundere, incendere, comburere, flammis uaſtare, igni tradere, extirpare, præcipitare. Ipſum uero opus, euerſio, demolitio, præcipitatio.

De tem-

DE TEMPLORVM AEDIficatoribus. XIIII

Sed Artifices, qui templa & imagines parant, eos quidem qui templa extruunt, Lapicidas, Aedificatores, et Fabros nominabis. uſitatus tamen templorũ ſacrorumq; Operarij dicuntur, imaginũ uerò Fictores, non Sculptores modo, & Statuarios, ſed Deorum Fabros, & Dei Fictores iuxta Ariſtophanem· eademq; ratione artem ipſam ſculptoriam, ſtatuariam, Deorum fictricem, non tamen Deificam uocato, quoniam hoc auditu durius eſt.

DE IPSO OPIFITIO. XV

PRæterea Dei imaginem exprimere etiam uocabis, operari, imitari, repræſentare, formare· figurare uero durũ eſt. inſuper, lapidem ad Dei imaginem excauare, exſculpere, membratim exprimere, effingere, & expolire.

DIVINORVM MINISTRORUM NOMINA. XVI

DEorum porrò miniſtri, Sacerdotes, Aeditui, Diuinarum rerum Procuratores, Prophetæ· Subuates, ſunt autem ij qui ab alio oraculum acceptum promunt· Sacrifici, Initiatores, ſacrorum Adminiſtratores, Purgatores, Vates, Diuini Vates, Sortilegi, Fatidici, Arioli, Sancti, Igniferi, Miniſtri, & Diuina Operantes. ſed ἐυνωόλος Poëticum eſt.

DE FOEMINIS. XVII

FOeminæ uerò Prophetiſſæ, Sacerdotes, myſteriorum Interpretes. tum etiam alia, quæ cum Viris communia ſunt, nomina ſortiuntur. Proprie autem Delphica Vates Pythia nominatur.

DE ORACVLIS, EORVM LOcis, & Viris. XVIII

SEd ſi Spiritus aliquis fuerit Vaticinans, locus quidem Diuinus, afflatus, deuotus, conſecratus· à Deo occupatus, quo nomine & ipſum Vatem ſignificamus, qui prætera quoque dicitur, Numine afflatus, à Deo exagitatus, Bacchans, plenus Numinis, à Deo mutatus. Spiritũ porrò nominabis, flatum Fatidicum, ſpiritum

Diuinum,

Diuinum, Diuam auram, uentum ueridicum, uocemq́; Propheti-
cam. Cæterum uerba Vati contingentia hæc ſunt, detineri, abri-
pi, afflari, rebus Diuinis addici, debacchari, repleri Numine: ſed in
flari durius eſt. Ipſius uerò rei appellationes ſunt, detentio, Dei af-
flatus, commotio, animi deliquium, inſpiratio, furor, motus Diui-
nus, raptus, afflatio. à quibus et aduerbia deriuantur, ut Diuinè, &
cætera. Locus autẽ totus, Vaticinatorius, Fatidicus, & oracularis
dicitur. Opus porrò ipſum appellamus, oraculum dare, Vaticinari,
quod Atticorum nonnulli μαντεῦσαι uocant, prædicere, eloqui
effari, denuntiare. θεσπιῳδῆσαι uero Dithyrambicis magis uſita
tum eſt. prædicare, prænunciare, manifeſtare, futura docere, ora-
culum promere, Vaticinium dicere. ἀντλεῖν autem pro Vaticinari
dicunt Iones, Prophetare, oraculi reſponſum reddere. Res autem
ipſa, Vaticinium, ſortilegium, dictum, uox Diuina, prædictio, ora
culi redditio, oraculum, denuntiatio, Diuinatio. Et interpretari ea
quæ oraculis prædicta ſunt, uel oraculis denunciata, oraculis præ-
dicata, prænũciata, et Diuinitus manifeſtata. Propriè autẽ Delphi
2 cum oraculum, Pythiũ. & hoc conſulentes * θεωροὶ nominantur.

XIX DE ARTE VATICINANDI.

ARs autem ipſa appellatur, Vaticinatoria, Prophetica, & o-
racularis. Hac uero utentem, Prophetam, Vatem, Fatidi-
cum, Sortilegumq́; uocabis. θεσπιῳδὸς uero Poëticũ eſt. Præte-
rea alio modò dices, uox uenit Diuinitus, à Deo Vaticiniũ uenit,
aduenit ſors, oraculum excidit, Vaticinium allatum eſt, Deus re-
ſpondit, Deus dedit oraculum, proſa oratione reſpondit, uel car-
mine hexametro, & his ſimilia. Quibus addenda hæc, Dei oracu-
lum conſulere, Diuinã uoluntatem ſcrutari, Deum inuocare, Diui
næ uocis ſtudioſum eſſe. Item, Numine abreptus, Apollinis Numi-
ne imbutus, Muſis initiatus uel Nymphis. à Pane uerò, aut alio
Deo detentum, & abreptum uocamus.

XX DE HIS QVI DEOS COLVNT.

QVisquis autem Deos legitime ueneratur, pius uocetur, Dei
amans, ſanctus, ſacrorum ſtudioſus, feſtorũ amans, Sacri-
ficus,

ficus, Deos curans, Dijs adhærens, Diuinis innitens oraculis, Deorum cultor, Diuinus, Diuus, religioſus, Diuina loquens, afflatus Numine, ſacer, conſecratus, à Deo dilectus.

DE PIO, ET IMPIO. XXI

SEd qui maxime Deorum cultu detinetur, Deos uenerans timensq́; dicitur. βλεπιδαίμων uero, quod Deos curantē ſignificat, Comicum eſt. Huic autem contrarius, Dei negligens, prophanus, impius, irreligioſus, nefandus, Dei oſor, Deorum contemptor, Diuinas res innouandi ſtudioſus, impurus, execrabilis, immundus, Dei obtrectator, θεοσυγὴς autem Tragicū eſt. Ipſius porro rei uocabula, illius quidem religio, ſanctitas, Deorum cura, Diuinus cultus, pietas. φιλοθεότης uerò durius eſt. huius uero, impietas, iniquitas, Dei contemptus, temeritas in Deum, & Dei neglectus. Sed ipſa uerba ſunt, pietati ſtudere, ſanctimoniam curare, colere, uenerari, honorare. contrarium autem eſt unicum ἀσεβεῖν, id eſt Dei cultu non tangi, ἀνοσιουργεῖν enim ad alia refertur. Quibus ſi aduerbia addenda ſunt, ad Pios quidem pertinent, ſancte, Diuine, religioſe, pie, & cætera. ad Impios uero, impie, impure, irreligioſe.

DE SVMMO TEMPLO. XXII

SVmmum autem templum, Palatiumq́; uocabis, uenerandum, Diuinum, ſacrum, horrendum, terribile, prædiues, antiquitus ditatum, opulentū, diues, copioſum, auro argentoq́; luxurians, & diuitijs ſplendidum.

DE COGNOMINATIONE DEORVM. XXIII

*DIi cœleſtes, Cœlites, Cœlicolæ, Aetherij, Aerij, Terreſtres, & ijdem terræ Gubernatores, Marini, qui & Ponti ci, Subterreſtres, terram Incolentes, Subterreſtres, Lares, Tutelares, Paterni, Hoſpitales, Tribules, Forenſes, Fructiferi, Bellicoſi, trophæorum Domini, ſupplicum Tutores, malorum Depulſores, *, Auerſores, Defenſores, Mundi, Puri, Fugatores, Saluatores, Securi, Homicidæ, Expiandi, Natalitij, Nuptiales, plantarum Cuſtodes, frugum Seruatores. multa uero horū Ioui propria ſunt,*

στράτιος proprie Iouis epitheton. 3

quemadmodum & Pluuialis, cœlitus deſcendens. Athenienſibus etiam tribuũ Cuſtos dicitur. Tum Nubicoga, uel nubiũ Congregator, quæq; his ſunt ſimilia, Ioui tribuuntur. ſicut et terræ Concuſſorem, & ἐνοσίχθονα à Poëtis Neptunum appellari uidemus.

XXIIII DE ACCEDENTIBVS AD DEOS.

ADire autem Deos dicimus, purgatum, expiatum, lætum, aſperum, mundatum, lotum, caſtum, purum, mundum, ſanctum, puræ mentis hominem, ſub noua ſtola, in nuper lota ueſte adire Deos, congredi cum Deo, Dijs ſupplicare, extẽdere manus, in Deorum uenire colloquium, Deos exhortari, Deos inuocare, implorare Deos, bona à Dijs poſtulare, ad Deos confugere, uene-
4 *rari, * obteſtari, uel ſupplicẽ eſſe, ſupplicare, Dijs immolari, ſacri-*
5 *ficare, ſacra facere, boues offerre, * hecatomben adducere, ſacra adminiſtrare, Pæanas canere, hymnum decantare, ſacrorum primitias ſoluere, thus * adore, ſuffire, aromata igne reſoluere. Aromata uero ipſa, et ſuffimenta uocantur. Sed Thucydides & Caſta ſacrificia nominauit, ad ſanguinolenta, mactataq; myrrham, & tus imponens. ſacra ad aras ſiſtere, cruentare aras, decimam offerre, uouere. de boue, aut alio quopiam libare. delibare, coronare, redimire, afferre corollas, myrrhinam coronam offerre, immolari, ſacrificare, uiſcera imponere, placentas inijcere, inteſtinis ſacrificare, uictimam cædere, ſacris præeſſe, decimam perſoluere, uiſcerum primitias dare, decimam deponere, anathema facere, templo dedicare.*

* Conſecrare

XXV DE DONIS SACRIS.

OBlationes autẽ, & dona ſacra plerunq; ſunt, coronæ, phialæ, pocula, turribula, aureæ argenteæq; phialæ, cyathi, amphoræ. Pythia etiam plateas nidore perfundere iubet. Primitias offerre, primitias ſoluere, liba, popana, placentã, coronas, molas, placẽtulas, imagines, germina, myrthos, flores. Pæaniſare, Pæana canere. ululare uero, et ululatũ attollere, muliebre eſt. Ipſa porro res, ſacrum, boum uictima, ſacrificium, inuocatio Deorum, imploratio, interceſſio, congreſſus, ſacri adminiſtratio, immolatio, ſupplicatio,

Iuuenalis, Scilicet & tenui popano corruptus Oſyris.

catio, libamẽ. ab aris autẽ fumus aſcendens nidor, uaporq́; dicitur.

DE ADDVCTIS VICTIMIS. XXVI

ADductæ præterea uictimæ, ſacra, integra, indiuiſa, perfecta, ſana, innocua, omnia & recta membra habentia, non mutila, nec imperfecta, nec nociua, neq; cornibus carentia, neque contorta. Solon uero ἔμπηρα etiam ἀφιλῆ nominauit. adducendi etiam boues indomiti, tum notandum ſacrificiorum carnes θεόθυτα uocari.

* HISTORIA. *XXVII

CAeterum ut te nonnihil recreem, quoniam hoc docendi genus & obſcurum, & faſtidioſum eſt, non abſurdum fuerit, Fabulæ alicuius uenuſtatem delectationis cauſa adiungere. Quod ſcilicet circa Bœotiam μῆλα Herculi ſacrificent (non uero ut Poëtæ per μῆλα oues, ſed fructus dico arboreos) hac nimirum de cauſſa. ſtata quædam erat publica Dei ſolennitas, & ſacrificandi inſtabat tempus, uictima autem aries erat, quem qui adducebant inuiti cunctabantur, Aſotum enim fluuium repentinis auctum inundationibus tranſire non poterant. Iuuenes uero qui feſto ſacris' ue intererant, per luſum ſacrificij ritũ compleuere. maturum enim malum arripientes, quatuor, quæ pedum loco erant, bacilla ſubdiderunt, duo uero ueluti cornua appoſuere, & ſecundum Poëtas malum hoc tanquam ouem obtuliſſe dicuntur, nec Herculi ingratam fuiſſe uictimam, & propterea huc uſq; hunc ſacrificij ritum permanſiſſe. A Thebanis porro, Bœotijsq; malorum Hercules, nomen hoc ex ſacrificij ritu ſortitus, appellatur.

DE HIS QVAE ANTE SACRA PVRgantur, & immundis. XXVIII

QVæ uero ante ſacella ſunt, aquiminaria, piſcula. purgationes, luſtrationes, purgatoria, purgatores, & qui his utuntur, mundi. qui uero contra, immundi. ſicuti immundis & hæc contraria ſunt, ſanctè, purè, caſtè accedentes. impuri autem, & polluti, immunde, impuriter & prophane omnia facientes, polluti, perpolluti, execrabiles, impure accedentes, inquinati. Res porrò

ipſæ, illa quidem, ſancta, munda, ſacra, caſta, pura, intacta. contraria autẽ, impura, deteſtabilis, prophana, polluta, inquinata, impuritas, abominatio. Alterius etiam ſignificationis ſunt, expiare, impuritatem eluere, ſcelus auertere, abominatione liberare, & ſoluere, amoliri, ablegare.

XXIX DE SACRORVM INSTRVMENTIS.

SEd quæ ad ſacrificiorum adminiſtrationẽ faciunt, hæc ſunt, pyræ, cultri, mucrones, bipennes, uerua, uanni, caniſtra, gutturnia, uel lebetes. πεμπώβολα uerò, ὀλοχύται, & his ſimilia Poëtica ſunt.

XXX DE TEMPORIBVS FESTORVM, ET feſta celebrantibus.

TEmpora porro ſacra ſunt, panegyri, feriæ, calendæ, Theophania, Theoxenia, & dies μεθέορτοι iuxta Antiphontem: Et homines feriantes, Panegyraſtæ, feriarum amantes, feriarum participes, & ijſdem Panegyris conuenientes. Panegyros autem uocabis perfectos, communes, publicos, & epulas publicas. ſolennia conuiuia, & uiſcerationes. in huiuſmodi uero conuiuijsq́; uiſcerationibusq́; primas tenere partes πρωτοθοινία dicitur. Verba uero ſunt, epulari, conuiuari, panegyros congregare, feriari, communes epulas, & uiſcerationes habere, ferias participare, libamina, et ſacra communicare, conſociati, confœderatos fieri, & poculorum eſſe participem.

XXXI DE MYSTERIORVM INITIATOribus, & initiatis.

SInt præterea eiuſdem ſpeciei & hæc, myſteria, ceremoniæ, orgia, Myſtæ, ſacrorum Principes, Initiatores, orgiorum Duces. & ſacris inſtruere, ſacris præeſſe. ſacris initiari, orgia celebrare, conſecrare, res diuinas peragere. uſitatiora uero ſunt, τελεσιουργεῖν, & τελεσιουργία, quæ perfectam ſacrorum adminiſtrationem ſignificant. Ceremoniarum Doctores, Faciferi, Præ-
8 *cones, Caduceatores, Sacerdotes, Sancti, * Igniferi, hymnorũ*
9 *Cantores, uel Cãtatrices. Porro * κυροτρόφος, ἰακχαγωγὸς,*

δαειρίτης

ἀλαεγίτης, quæq; his ſimilia ſunt, Atticorũ ſunt propria. Porro Initiatus dicitur Conſecratus, Dedicatus ſacris, orgiorum Myſta. quemadmodum hic contrarius eſt, Prophanus, Immundus, orgiorum Expers. Dicuntur etiam myſticæ indutiæ, & dies myſtici, quemadmodum & ſancti, ſacri, quieti, conſecrati, Dijs dedicati, ſacroſancti, & ſolennes dicuntur. ipſa uero myſteria, & orgia, ceremoniæ, myſticæ operationes, perfectæ ſacrorum adminiſtrationes, & feriæ uenerandæ nominabantur.

DE FESTIS A DIIS QVIBVS CONſecrata ſunt, denominatis. XXXII

*MVſarum feſta Muſæa, Mercurij Mercurialia. Iouis Iouialia, & Pandia. Mineruæ Panathenæa, Iunonis Iunonia. Cereris Cerealia, Theſmophoria, et Eleuſina. Proſerpinæ uero apud Siculos Theogamia, & * Floralia, Dianæ Artemiſia, & Epheſia.* 10
*Saturni Saturnalia, Aeſculapij Aeſclepeia, Apollinis Delia, Hecates Hecateſia, Trophonij Trophonia, Caſtoris & Pollucis apud Athenienſes * Anaceia. His etiam pomparum ſolenniũ, et cer* 11
taminum appellationes poterunt coniungi, ut Olympia, et reliqua.

DE HYMNIS DIIS QVIBVSDAM peculiaribus. XXXIII

*CAntus porrò in Deorum honorem compoſiti, Pæanes in genere, et hymni dicuntur. proprie tamen Dianæ hymnus Hypingus, Apollinis Pæan, utrorumq; ſimul Proſodia. Bacchi Dithyrambus, Cereris Iulus dicitur. ſed Linus, & Litierſes Foſſorum, & Ruſticorum carmina ſunt. His etiam coniungendos cenſeo Deos iuriſiurandi Tutores, dare iuſiurandum, iurare, ὀμόσαι uero etiam fideiubere ſignificat, Iurare in fœderum pacta, iuſiurandum. iuramento * aſtricti, iuramentum præſtare, iuro, iuratos, & ὁρκωτόμους, niſi hoc durius eſt, ſancte iurare, iuramentis confirmare. iuſtum, adiuratum, iuramenti obſeruatio, periurium, periurum, iuramenti contemptorem. iuſiurandum petere, ſacramento adigere, iureiurando aliquid teſtari, legitime aliquid affirmare, iuſiurandum, iuramento obſtrictum, iuriſiurandi religione intactum, Dijs*

* aſtrictos.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

periurare, iurare iuramenta horrenda. Tum & Deum uocamus minacem, graues minas inculcantem, iracundum. Et de Dijs quidem hæc ſufficiant.

I CAPVT SECVNDVM, DE REGIIS NOMINIBVS.

IN Regis laudem dices, Pater, blandus, manſuetus, iucundus, prouidus, æquus, humanus, magnanimus, liber, diuitijs imperans, affectibus carens, ſui compos, uoluptati imperans, rationalis, ingenioſus, ſolers, circumſpectus, conſultus, iuſtus, ſapiens, religioſus, hominum tutor, firmus, conſtans, infallibilis, magnanimus, robuſtus, ſtrenuus, laborioſus, ſubditorum curam gerens, Saluator, beneficus, ad uindictam tardus, ſecurus, erroris expers, immobilis, diligens iuſtitiæ obſeruator, comis, ad colloquium facilis, colloquia admittens, mitis, lenis, ſubditorum defenſor, militiæ ſtudioſus. bellicoſus quidem, ſed belli oſor. pacis amans, pacificus, pacis cuſtos, doctus, Princeps, uel Primarius, Legislator, ad beneficia natus, Diuinus. ſunt & alia multa, quæ integra ſententia facilius, quàm unico uocabulo efferuntur.

II DE TYRANNO.

VItuperans uero dices, tyrannicus, crudelis, beſtialis, uiolentus, auarus, opum ſtudioſus. & Platonicum illud ἐρασιχρημάτου. rapax, & Homericum illud δημοβόρος, id eſt populi deuorator, contemptor, ſuperbus, difficilis, ad colloquium durus, aſper, iracundus, maleuolus, ſtolidus, turbulentus, uoluptatibus ſuccumbens, intemperans, impotens, ratione carens, hominum oſor, iniuſtus, conſilij expers, iniquus, prophanus, inconſultus, leuis, inconſtans, fallibilis, lubricus, immitis, cupiditatibus deditus, prodigus, contumelioſus, bellorum motor, grauis, moleſtus, effrenis, & intollerabilis.

CAPVT TERTIVM, DE CELERITATE, ET TARDITATE ad opera. I

De non cunctante hæc dicito, promptus, paratus, propenſus, induſtrius, celer, uelox, intentus, laborioſus, nõ tergiuerſans, occaſione utens, uigilans, diligens, nihil procraſtinans, aut in aliud tempus reijciens. Contra autem dicimus, tardus, cunctator, quietus, ſegnis, languidus, indiligens, debilis, ignauus, cunctabundus, differens, procraſtinator, tergiuerſator, occaſionem negligens. Res uero ipſæ, illius quidẽ ſunt promptitudo, uelocitas, uigilantia, alacritas, diligentia, celeritas. huius autem ocium, cunctatio, quies, tarditas, procraſtinatio, pigritia, ignauia, mora. nam & προθυμηρεῖν dicitur, ſed mihi non placet.

CAPVT QVARTVM, DE TINCTVRA FIRMA, ET non firma. I

De tinctura firma dices, tincta, indeficiens, ſtabilis, conſtans, continens, ſolida, indelebilis, elotu difficilis, impe[illegible]bilis detritu, florens, florida, flo-rulenta. ſed de contraria huic, infirma, elotu facilis, euanida, facilis abſterſu, debilis, flore carens. Tum & tinctura deficit, dici ſolet. Ipſum porro opus, eluere, deterere, abolere, & abſtergere nominatur.

* HISTORIA DE PVRPVRA. *II

Ne uero unum idemq́; docendi genus reſpiciens tædium concipias, delectationis cauſa, quo pacto purpura inuenta ſit, exponam. Hercules (ut Tyrij tradunt) Nymphæ cuiuſdam indigenæ, cui Tyrus nomen fuit, amore captus eſt. hunc uero, ut apud Veteres mos erat, ſequebatur canis. ſcis etenim quod canes cũ Heroibus conciones ingrediebantur. canis autem Herculeus, repentem in petra quadam purpuram conſpicatus, prominentem eius carnem mordicus arripuit, ipſamq́; carnem comedit, ſanguis uero ca-

Vnde et apud Homerum Odyſ. β; Telemachũ canes in concionem ſecutos legimus

nis

*nis labia cruentans, rubore infecit phœniceo. Vt autem ad puel-
lam Heros peruenit, hæc canis labia inſolito colore tincta conſpi-
ciens, Herculi poſthac, niſi ipſi ueſtem caninis labijs ſpecioſiorem
afferret, congreſſum negauit. Hercules itaq; animal inuenit, cruo-
rem collegit, & Amicæ munus attulit, primus (ut Tyrij teſtantur)
Phœnicij coloris inuentor. Cæterum nunc Phœnices animal hoc
ſic capiunt, lanamq́; tinctam inſtar florentis exhibent. funem enim
complicantes & longum, & ualidum, qui per mare tranſire poſ-
ſit, cui tintinnabulorum inſtar certo quodam ordine, & interuallo
uaſa aliqua è ſcirpo funibusq; contexta appendent, quorum ingreſ
ſus quidem patulus, (ſcirporum etenim funiumq́; capita de indu-
ſtria prominere ſinunt, ut ingredienti animali ad intrandum, & di
rimendum facilia ſint,) regreſſum uero, & conuerſionẽ non per
mittunt. & hæc eſcis impleta purpurarum Venatores inter ſaxoſa
loca demittunt, funem à ſilice quodam ut capta animalia ſuſtineat,
ſuſpendentes. hisq; per noctem & diem nonnunquam relictis, po-
ſtea conchis referta ſubtrahunt. quarum contundentes teſtas, &
carnem ad tingendum liquefacientes, ſordibus cunctis aqua elu-
tis, in feruente lebete animal marinum excoquunt. Cæterum ſan-
guis hic ignis uiribus conceptis feruet, floretq́;, & alius quidem co
lore flauo, alius nigredine ſplendet, aliusq; alium colorem attr hit.
cum autem remiſeris, omnia hæc ſanguini commixta ad tinctu-
ram eandẽ faciunt. in primis uero ſole [illegible] pura gaudet, ſuperioris
enim ignis radio infecta, [illegible]guſta magis ſplendidiorq; redditur.*

1 CAPVT QVINTVM, MERCATO-
RVM, ET MECHANICORVM
nomina.

MERCATORES, *Inſtitores, & Propolæ di
cuntur, qui ſtantes aliquid agunt. ſedentes uero
* Sedentarij, ipſorumq; ſtudium mechanicum, &*
12 *manuarium dicitur. Operarij, Manuarij, Chirur
gi, manibus uictum quærentes, Opifices. hinc fit*

ars

ars manuaria, chirurgia, et opificiũ. Sedentarij, Artifices. *χειρο- 13
γάςορες uerò Hecatæus dicat, & χειρώνακτες Herodoto ad ſuturum ſeculum concedamus.

CAPVT SEXTVM, DE FOELICITATE ANNI, FOECVNDITATE, & contrario. I

FERTILITAS, copia, anni fœlicitas, fœcunditas, fœlix prouentus, copioſus prouentus. & ſi quis torquere uelit uocabula, dicat πολυσιτία, id eſt frumenti copia. ſucceſſus telluris, & fœcunditas. celebratione digno exiſtente frumenti foro, pleno foro, frumentis cumulatim effuſis, iuſto exiſtente frumenti pretio, frumenti pretio imminuto, & extenuato, uitæ neceſſarijs liberaliter prouenientibus, abunde iacentibus bonis, copia in foro exiſtente, facillima exiſtente frumenti diſpoſitione. frequẽte foro, & abundante. et aliter, terra iuſta circa prouentum, fœcunda exiſtente tellure, agris Ruſticorum labori reſpondentibus.

DE STERILITATE. II

COntrarium autem dicitur fames, ſterilitas, infœcunditas, fructuum carentia, indigentia nutrimentorum, defectus neceſſariorum, frumenti penuria, annonæ caritas, egeſtas fructuum, inſurgente tritici pretio, aucto frumenti pretio, non exiſtentibus neceſſarijs, deficientibus ijs quibus in dies utendum erat, non exiſtentibus nutrimentis, inopia laborante foro, caro exiſtente foro, ſterili terra exiſtente, iniuſta tellure, terra Colonis reclamante. et aliter, tellus Agricolis contraria, uel aduerſa fuit, nõ obtemperauit, non reddidit fructus. Dicere præterea licet, aër agros incendit, ſpicas euacuauit uentus, aqua fructus non enutriuit, imber fructus diſsipauit, ariditas infregit, tellus irrigationibus fuit deſtituta, fructus ſiti laborarunt, rubigo fruges inuaſit, aut pruina, aut calamitas.

1 CAPVT SEPTIMVM, OCCASIONVM NOMINA, ET TEMPORVM.

ANNVS, *duodecim menſium tempus, ſolis circuitus, Deo ex horis in horas tranſeunte, circulo*
14 *ſyderis circumuoluto,* ⁎ *dimidiũ anni, biennium,*
& bimus uſque ad decennis, & ſic de omnibus. & trimus uſque ad decennium, nam uſque ad decennium dum de tempore dicuntur, accentum in penultimam recipiunt: cum uerò ad puerum, uinum, plantam, & alia huiuſmodi referuntur, in ultimã accentus cadit, ut διετὴς *uſq; ad* δεκαετής. *Sed* ἐνδεκαετὴς *mihi durius eſſe uidetur, ſolutis uero dictionibus melius dici, ut unũ & decem annos natus, &* δυωκαίδεκα, *id eſt duodecim coniungendo cum* καὶ, *& coniunctioni accentum acutum inſcribentes. hinc* τρισκαιδεκαέτης, *quod tredecim annos natum ſignificat,* παροξύτονον *eſt. et rurſum annorum quatuor & decem, et quatuordecim annos natus. Deinde quindecim, ſedecim, aut ſeptendecim annos natus dicitur, quæ apud* Græcos *omnia* παροξύτονα *ſunt. et rurſum octodecim annos natus, & nouendecim ſimiliter ipſi duodecim. deinde annos natus uiginti, & reliqua, unum & uiginti, & ſic ordine ſecundum minorem numerum ſimiliter uſq; annum trigeſimum. deinde triginta annos natus, & rurſum iuxta minorem numerum. & hinc quadragenarius, quinquagenarius, & ſic de reliquis. & triginta annorum induciæ, et cætera. Dicendum etiam ineunte anno, præſente hoc anno, hoc anno, in annũ,* ⁎ τῆτες, *ab hinc anno, exeunte anno, prætereunte, præteracto, elapſo, deſinente, deficiente, tranſeuntibus horis. aut anno futuro, progrediente anno, ueniente, adeunte, accedente, in proximum annum, anno ab hinc tertio, tertius hic annus, aut quartus, & ſic ſimiliter iuxta numeros præteritum tempus efferes. Fructus autem dicitur annuus, Infans uero anniculus. feriæ autem anniuerſariæ, quæ anno elapſo celebrantur.* διετήσιος *autem dicuntur eæ, quæ per totum annum habentur, quas Homerus* ἐπετήσιον *uocat.* ἐπιδιετὴς *autem pubeſcens dicitur, aut qui duobus annis*

Dimidium anni tempus.

Hornum.

annis ex Ephebis abijt. Cum autem Heſiodus dicit, ἢ δὲ γυνὴ τέτορ᾽ ἡβῴη, Quatuordecim annos intelligit, decem adnumeratis. Dicitur etiam hoc eodem anno, & annua. & διενιαυτίσαι, toto anno alicui operi incumbere. ἀπενιαυτίσαι uero eſt annum fugere, uel ab aliqua re per annum ceſſare. Tempus autem πολυετὴς, id eſt multorum annorum, dicitur, aut homo, aut uinum. & ſimiliter ὀλιγοετὴς, id eſt paucorum annorum ſpacio conſtans.

DE HIS QVAE A' MENSIBVS SVNT. II

A' menſibus uero dicuntur, uictus menſtruus, & μηνιαῖον, triginta dierum tempus, & tempus ſemeſtre.

DE PARTIBVS ANNI. III

PArtes uero anni uocamus, ineunte anno, medio, & deficiente. uel primo anno, & nouo, florente anno, medio anno, ceſſante, & deſinente.

DE QVATVOR TEMPORIBVS. IIII

ET tempora ſunt, hyems, hyemale tempus, hybernũ tempus, tempus anni, autumnus, uer, uernum tempus, æſtas, æſtiuum tempus. autumnale tempus, autumnus, autumni tempus, proprie uero hoc tempus ὀπώραν, id eſt autumnum, uocant, ut ὅς ῥά τ᾽ ὀπώρης εἶσι. Vſitatius autẽ eſt, æſtatis uigor, uere ceſſante, uere ineunte, uere florente. & ut Thucydides inquit, Circa frugum prouentum: frumento recenti adhuc, & circa fructuum florem. Et à fructuum temporibus ducuntur quædam, ut tempore uindemiæ, tempore meſsis, tempore ſementis, & circa frugum congregationem, uitibus parturientibus, olea nigreſcente, et florente terra. & aliter, uer, zephyris flantibus, æſtas, eteſijs ſpirantibus ab aſtris, Boote exorto, Canicula ſtella apparente, circa Pleiadum ortum, Pleiadibus occidentibus. Aeſtatem autem peragere uocamus æſtiuare, à uere autem ἐαρίσαι, & ἐνεαρίσαι. ab hyeme hybernare, & loca hyberna. μετοπωρίσαι uero inuſitatum eſt, ſed ob ſuperiorum ſimilitudinem etiam hoc uti licuerit.

V DE PARTIBVS MENSIS.

15 PArtes uero menſis ſunt, * inſtans, medius, & præceps, ut ſe-
cundum has tres decades diuidatur. & prima dies nouiluniũ,
à ſecunda uero die uſque ad primam decadem τοῦ ἱσταμένου præ-
ponendum eſt. diem uero quintam poſt decimam Heſiodus Medi-
am appellat, decimam quintam intelligens. nos uero dicamus, un-
decima, duodecima, & ſic uſque ad uigeſimam. primam uero ab
hinc dicimus uigeſimam primam, hæc uero ipſa etiam nona men-
ſis præcipitis dicitur, nouem enim ſuperſunt poſt uiceſimam pri-
mam. & ſic ſimiliter à prima uſque ad triceſimam, quam Attici
ἕνην, καὶ νέαν uocant, etiã Homero dicente, ut hoc quidem menſe
exeunte, illo uero incipiente. Diuidenti uero menſem in tres par-
tes, tertia eius pars διχήμερον dicitur.

VI DE HIS QVAE A DIEBVS dicuntur.

QVod uero ſingulis diebus fit, quotidianum uocamus. quod
autem tota die fit, diurnum, aut πανημέριον, ſicut totius
noctis opus, nocturnũ, aut παννύχιον. quod uero uno abſoluitur
die, hodiernum eſt. Et eodem die per eandem redire uiam, αὐθημε-
ρίσαι dicitur, ſed per totum diem aliquid agere, ἡμερεῦσαι. ſicu-
ti de Mechanicis Plato dixit, Ad ignem ἡμερεύοντας: Dicitur
etiam, diem totum in aliqua re, aut homine conſumere. & tota die
16 currens. * ἡμεροδρόμος. quod uero in diem ſequentẽ non durat,
hodiernum, ſed quod præter unum diem manet, παρήμερον, ἐπι-
ήμερον. Dicere porro licet, ſequente die, die præterito, die elap-
ſo, priore die, & heri: ſed in hoc factum, heſternum, & pridia-
num. De præſente die dicimus, hodie, dies inſtans, uel hodiernus.
ſequens, craſtinus, poſterior, & futurus uocatur. diem autem ſe-
quentem Heſiodus, ut conijcere licet, ἔνηφι uocat, niſi forte
triceſimum intelligat: proprie enim Athenienſes triceſimos de ul-
timis dicunt. Vſitatius autem eſt ad ſequentium dierum notatio-
nem præpoſitione in uti, ut in diem craſtinum, & ſequentem, in
diem tertium, in diem quartum. Dicitur etiam in diem dictum, pro

eo quem

eo quem nos conſtituimus. in diem definitum, in diem conſtitutum. Sed & alicui certæ rei deſtinatus dies, principalis uocatur. Cæterum Rhetores diei uocabulo omiſſo, ſimpliciter, Veniente, *conſtituto, ineunte, conſtituto dicere conſueuerunt, die enim ſubintelligitur. Præterea de preteritis diebus dicimus, tertius hic eſt dies, tertius iam agitur dies, & ſic de reliquis.*

DE PARTIBVS DIEI. VII

*Partes autem diei ſunt, * ante diluculum, diluculum, oriente* 17
die, apparente, ſub primam auroram, oriente ſole, circa ſolis ortum, mane, matutino diei tempore, media die, circa meridiem, ſole in uertice exiſtente, ad meridiem, inclinato Phœbo, *crepuſculum, crepuſculum ueſpertinum, tempore meridiano; tempore ueſpertino, ſole ad inferiora declinante; ſerotino diei tempore. πρωιαίτατον uero, & ὀψιαίτατον non de diei partibus; ſed tempore dicitur. quemadmodum & celeriter, & tarde, de ijs qui aliquid ante, aut poſt tempus faciunt; ut ante ætatem militarem, præcocius, præcociſsimum. & poſt ætatem militarem, ſerotinum, magis, & maxime ſerotinum. circa ſolis occaſum, ueſpera, cum iam obtenebrata eſt terra; & tenebræ irrepſerunt.*

DE PARTIBVS NOCTIS. VIII

Noctis uero partes, noctis initium, circa primam noctem, nocte incipiente. prima uigilia, ſecunda, et tertia. uel iuxta Homerum, Circa *primam partem: aut primi ſomni tempore, niſi hoc nimis fuerit ſordidum. media nocte, circa medium noctis, ſub crepuſculo, quod* Homerus *uocat νύκτα ἀμφιλύκην: id eſt* An*telucanam: circa gallicinia, gallis canentibus, circa gallorum cantus.* Nocte *uero aliquid facere, lucubrare, & nocturnæ cuſtodiæ. tota uero nocte occupatũ eſſe, * perlucubrare. circa ueſperam aliquid facere, προσαγρυπνῆσαι, ἐφεσπερεῦσαι, ἐφεσπερεύσασθαι. ſed ante diluculum ſurgere, eſt ἐπορθρεύσασθαι.* Hora *uero, et ſeſquihora, ſignũ, ut* Menandrus *ait, apud* Veteres *erat, ſolis umbra repræſentatum, ut decem pedum umbra, aut undecim pedum. Sunt etiam temporis aduerbia, tunc, olim, quando, cum, tum, tam* Pernoctare

diu, dudum, iam olim, paulo ante, diu, mox, tardius, paulo poſt, nuper, quod eſt paulo ante. ſunt & alia multa huius formæ.

I CAPVT OCTAVVM, DE DOMO, ET INHABITATIONE.

AGEDVM *etiam ea, quæ domus ſunt conſydere mus, domus, domicilium, habitatio, habitaculũ, manſio, hoſpitium, diuerſorium, ſedes, hoſpitum receptaculum, locus hoſpitalis, aula, domus uoluptuaria. tum etiam tugurium, et tabernaculum. Ha-*
18 *bitare, inhabitare, degere, uerſari, diuertere, immorari, * tendere, domus aream deſcribere, hoſpitari, tuguria inhabitare, & extruere. Sed ἐνδιαιτήματα, & καλύβαι, ſicut etiam cœnacula, non neceſſarias, ſed uoluptuarias habitationes ſignificant. Hoſpes uerò tam ſuſcipiens, quàm ſuſceptus dicitur, proprie tamen ſuſcipiens ξενοδόχος appellatur. aliter uero ædium* Dominus, Paterfa*milias.* Dores *uero,* Aeoleſq; *ἑστιοπάμμονα, id eſt* Patronum, *uocant, nonnullis &* Nauclerus *dictus eſt. & diuerſorij mercedem, naulum, ſicut ἐνοίκιον, quod non modo multis, ſed etiam* Veteri*bus in uſu fuit, & à nonnullis στεγανόμιον merces cauponi data dicitur.* Dices *uero conducere domum, & elocare, quod* Herodotus *ἐκδιδόναι dixit, ut* Conducebant *aulam παρ ὀκ ἐκδιδόντες id eſt à non elocante.*

II DE PARTIBVS DOMVS, & ianuis.

P*Artes uero domus, atrij ianua, hortenſis ianua, ἀμφίθυ-*
19 *ρος, quam* Homerus ** ὀρσοθύρην,* Ianuã, *qua ad locum ſuperiorem aſcenditur, uocauit, ut multi ianuam obliquam uocant. deinde pauimentum, & ſolum, ſunt partes circa ianuam.* Cardo *uero eſt, in quo ianua uertitur. poſtes uero ligna ſunt ex utroq; ianuarũ latere, quæ etiam παραστάδας uocant. Ipſas uero ianuas* Home*rus σανίδας, id eſt* Valuas, *appellat. quod uero ſuper ianuas eſt, ſuperliminare. eius uero prominens pars, grunda, & imbricamentum dicitur.*

MVNITIONES. III

AD Munitionẽ autem adhibita clauſtra ſunt uectes, claues,
ſeræ, obices, * βαλανάγραι. Annulũ autem oſtij, quem 20
alij κόρακα, Homerus κορώνην uocat. Odyſ.

INGRESSVVM, ET EGRESSVVM nomina. IIII

INgredientium uero eſt ueſtibulum, porticus, & hanc alij πυλῶνα, καὶ θυρῶνα uocant. Ianitoris autem habitatio, πυλώριον dicitur. Deinde eſt domus, aulaq́; anterior· interior uero atrium, uel aula, quam Homerus αἴθουσαν uocat.

QVAE INTRA VESTIBVLVM, ET quæ per columnas feruntur. V

LOcum uero qui columnis ſeptus eſt, περικίονα uocabis. columnam enim & κίων ſignificat, Attici uero περίστοον uocant, pars autem eius στοὰ dicitur, στοὰ enim latus uocatur, ſed uſus huius dictionis uarius eſt. Habitationum uero ſunt ueſtibulum, domus, domuncula, & cubiculũ, quamuis Menander hoc Barbarum putet, ſed Ariſtophanes hoc fide dignior Author in Aeoloſicone inquit κοιτὼν, id eſt Cubiculum omnibus unum, unuſq; ſcyphus ſufficiet: ἀνδρὼν, ubi uiri conueniunt, dicitur. & conſeſſus, in quo conſident. Sympoſium uero ex ipſa re denominatũ, etiam conuiuium dicitur. Cubiculum porro, tricliniũ, pentaclinium, decacliniumq́; dicitur, iuxta proportionẽ ſcilicet magnitudinis lectulorũ numerum aſſumens. tum & gyneium, thalamus telarum, domus operoſa, domus piſtoria, ne piſtrinum ſordido magis uocabulo nominemus. deinde coquina, culina, ereſus, reconditoria, penus, theſauri, carceres. Sed Xenophon στέγανα, & στέγην quoque dixit, ut ὅσα δ' ὁ δ'ἐν δεκακλίνῳ μεγαλοστέγει. & rurſum στέγανα, Frigida, et euitanda: Sed quod pedibus ſubeſt, pauimentum. quod capiti obtenditur, faſtigium, tectũ, culmen, ſubtegulaneum. unde et intectum, & tectum habens, cacumen, et uertex. à quibus ὑπερωρόφιον, quod ſupra culmen eſt · & ὁμωρόφιον, quod ſub eodem latet tecto, aut culmine latet, dicuntur. Quæ autem inter

uerticem ſummum, & tectum eſt pars, παρωροφὶς. & quæ ſuprà culmen, teges dicitur. quæ uero in hoc ad imbrem arcendũ prominent, imbricamẽta. Præterea et ſolaria, et cœnacula dicuntur. ſolariorũ autẽ, aut ſuperiorũ domuũ prominentiæ ſupra inferiores muros exertæ, ſuggrundæ dicuntur. & quibus hæc innituntur ligna, γεισίποδας uocamus. ἀμείβοντες autem trabes ſunt ex utroq; muro inuicẽ ſuffultæ, ad mediũ ſummi cacuminis onus ſuſtinendũ.

I CAPVT NONVM, DE NAVIBVS, ET NAVTICIS nominibus.

NAVIGIVM, *nauis, nauis oneraria, ſcapha, nauis decem millia hominum uehens, μυριαγωγὸς uero ſordidum eſt. centiremis, quinquaginta remis inſtructa, triginta remos habens, uiginti adornata remis, actuaria, ſeptiremis, triremis, biremis, uniremis, nauigia longa, naues acutæ, piſcatoriæ, cymbulæ, lembi, cydari, cydali, gauli, celoces, cymbæ, cercuri, piraticæ naues, naues traiectoriæ, uel pontones, marina, dicroton, nauis utrinq; agitata, utrinq; remis inſtructa, media, ſcapha, linter. et* Ptolemæi Na*uis, quindecim habens remorum ordines. &* Antigoni *τριάρμενος, id eſt* Tria *uela habens.* Dicitur *uero nauis uelox, uelociter incedens. &* Naues *curſoriæ, iuxta* Ariſtophanem: *tum & grauis nauis, frumẽtaria, armigera, militaris, bellicoſa,* * *hippagogæ, oneraria, onuſta, onerarium nauigium. & iuxta* Thucydidem Portato*rium, & piratica:* Homerus *etiam nauim uocat multijugem:* Sunt et *Lybicæ naues, quas arietes, hircoſq; uocitant, unde uerisimile uidetur &* Taurum *illum* Europæ *raptorem huiuſmodi nauim fuiſſe. nauis præmiſſa, uel naues ſpeculatoriæ.* Sed *& naues marina itinera, & uehicula marina uocare licebit.*

Sic uocat Liuius quoq;

II DE NAVIVM COMPACTORIBVS.

QVi *uero hæc conficiunt, nauium* Compactores, *&* Fabri *dicuntur.* Neurgi *porro uſitatius eſt,* Recentiores *etiã* Na*uificos uocant. & triremum* Fabri, *& his ſimilia.* Pictores, *ſtupa-*

rum

rum Venditores, Fabri ærarij, & Ferrarij, Reſtiones, & c. Ad apparatum porro neceſſaria ſunt, tabulæ, ferrum, claui, uela, pix, ſtupa, ligna, cera, paxilli, remi, & coagmentationes. Cæterum ſic dicitur, configere, compingere, adaptare, coagmentare, compactio, & quæ his ſimilia.

DE PARTIBVS NAVIS. III

Fundamentum, carina, carinæ, & aluei, pes nauis. tropi, qui lora ſunt, quibus remi ſcalmo alligantur. Pars autem pedi nauis affixa phalcis, poſt hanc eſt carina altera, quæ et Leſbium, chalcenes, et pauimenum dicitur. eius autem iuxta proram terminus roſtrum, quodq́; ſub hoc, repagulum. Quod autem inter repagulum, & roſtrum eſt, ſtira nominatur. Ipſi uero repagulo harpa inſiſtit, à qua nauis harpophora nominatur. Quod uero inter repagulũ, et roſtrum ſuper ſtiram conſiſtit, ſtolus, ſeu galea dicitur. Parsq́; ſupra acroſtolium prominens, ptychis, & oculus, cui & nomen nauis inſcribitur. Carinæ autem compingitur phalcis, interius porro utrinque ſcapha eſt, quam & rhinoteriam uocant. Cæterum quod extremæ carinæ, ne atteratur, conglutinatur, operimentum eſt. Sed nauis pauimentum, fundum, aluum, & amphimetrium appellant. Thalamusq́;, ubi infimi in naui remiges nauigant, dicitur. Media nauis iuga uocant, in quibus Socij naudes conſident. Quæ autem iuxta ſuperius pauimentum ſunt, quibus thranitæ inſident, foros uocamus. Sed unde remi alligantur pars, ſcalmus. quo uero alligantur, τροπωτὴρ eſt, unde τροπῶσασθ, id eſt uertere nauim, dicimus. Sed quæ ſub ſcalmo eſt pars, ſubſcalmium. quodq́; remigibus ſubiacet, ſedile. Et per quæ remus exeritur, foramina dicuntur. Pellem autem ſcalmo annexam, qua muniuntur remi, aſcoma uocatur. Cæterũ quæ circa remiges uia eſt, parodus, aut interſcalmium. Lora uero ab utraque carinæ parte extenſa, primum, & ſecundum, quod & thalamium nominant. Deinde & alia in quibusdam nauibus ſunt, quæ ſingula iuxta ordinem nomina ſortiuntur. ut bolus primus, & ſecundus, & ſic ordine. tum etiam parietem ſiniſtrum nominabis, & dextrum, ſelida, & latus. Sed tranſtrum

etiam ſedes, & tabula nuncupatur. Vtræque autem proræ partes,
genæ, & alæ. Eſt et proræ quoddam tranſtrum, in quo conſident.
Trabesq; circa puppim prominentes, peritonæa dicuntur, ubi &
tabernaculum uocatur, Imperatori, aut Nauclero extructa habita
tio. Deinde uero ſummitas claui lax dicitur, imo & totus clauus,
quem & nauis gubernaculum uocant. medium autem eius phtir,
radix, & ſuccinctura. extremum, ala. reliqua uero pars, collum ap
pellatur. Nauis quoq; locum, cui Gubernator innititur, ἔγκλιμα
nominant. Puppis autem medium aſandium, cuius interior pars, pe
netrale. & huic obtenſa pars, epiſion uocatur. Puppis præterea
ſummitates cacumina dicuntur, inter quæ rectum infixum eſt li-
gnum, quod ſtylida uocant, è cuius medio cingulum dependens fa
ſcia appellatur. Remi uero partem, quam Nautæ tenent manubriũ.
mediam, ὀυραχόν. extremam, alas, aut remorum palmulas uocant.
Sed nauis pars uelum recipiens, linas. huius autem infixa pars, pter
22 na. extremitas eius circa antemnam, colus, * thoracium, et carche
ſium. Et quod ſupra antemnam eſt, fuſus nominatur, à qua parte ar
temonem ſuſpendunt. Magnum autem illud, et nauis uelum propri-
um, acatius. poſterius, epidromus. minimus, dolon, & lipadus dici-
tur, quem tamen nonulli acatium eſſe exiſtimant. Sed antennæ
media, quæ malo adhæret pars ambola, & ſymbola nominatur.
quæ uero hanc utrinque continent, anſæ. extremitates autem,
ſumma cornua dicuntur. Cæterum ſi conſtrata, aut cataphra-
cta nauis fuerit, tigna quædam turres ſuſtinentia in hac fabrican
tur. & in his turres binæ, dextra ſcilicet, & ſiniſtra. quarum
medium cataſtroma, ſeu ſtratum uocant. Et trabes, quibus tabu-
lata innituntur, tigna, & poſtes. quod autem ſuperne utroſque con
tinet parietes, peritonæũ uocatur. Dixeris præterea, caua nauis,
ſcapha concaua, nauis pauimentum pro inferiore nauis parte. Sed
remorum locum copoteriũ uocant. Deinde παρεξείρεσια eſt pars
nauis inter puppim, et Remiges. Roſtrũ, ſentina, unde & ὑπέραν-
τλον nauem inexhauſtam uocamus. Sed quod ad aquæ exhauſtio-
nem aperitur foramen, eudiæum nominant.

DE

DE INSTRVMENTIS, ET armis nauigij. IIII

NAui porro ineſt malus. foramen, cui malus inſeritur, antenna. funes, calones, rudentes, funiculi, funes nautici, oræ, retinacula. tonſillæ, ſæpenumero enim contingit, ut & hoc uocabulo, Poëtico licet, utamur. Ancoræ ancipites, utrinq; acuminatæ, una tamen parte acutæ. Et ſacra ancora, qua nõ niſi in ſumma neceßitate utuntur. ἀποβάθρα, quam ſcalam nauticam uocant. Ordines uero remorũ ταρσώματα uocant, pelles. ineſt & quædam machina, rota, & rotulæ. Et per quos rudentes trahuntur, anuti, κρίκοι enim Poëticũ eſt, proprie uero circuli dicuntur. Deinde fori, tabulata, ſuſtentacula nauis. & nauis ſuffulta, & fulcris carens. Deinde contus, κάδδος, ſentina, funis aquaticus. Omnia uero inſtrumenta, arma uocantur. Et iuxta Xenophontẽ ſunt arma penſilia, & lignea. Demoſthenes etiam Corroſionem armorum dixit.

DE NAVIGANTIBVS. V

NAuigantes uero ſunt, Gubernator, Proreta, Nauta, Remex, triremis Nauta, Primus remigum, Vltimus remigum, remigans, remigando contendens. ſic enim Thucydides Remigantes, et pugnantes uocauit. Vectores uero dixit reliquos, qui nauim conſcendunt, quos etiam πλωτῆρας uocat. Nauitas enim dicere Tragicum eſt, melius uero eſt aſcendentes nominare, & ſimul nauigantes. τοίχαρχος uero etiam parietum, ſeu laterũ Præſes dicitur. Foco autem aßidens, et eum curans Eſchareus eſt. Tum etiam nauigantibus forte Mercator intererit. In alia uero ſignificatione dicitur, triremis Dux, quinqueremi Imperans, Nauclerus. Imperatoris collega, ſic uero appellatur is, qui Naucleri in adminiſtranda claſſe ſucceßor eſt. Claßis uero etiam ἀπόστολος nominatur. His uero etiam Tibicen, Præcoq;, uel Hortator Nautarum addendus.

DE PISCATORIBVS, ET PISCAtorijs inſtrumentis. VI

ALius uero uſurpationis eſt, Piſcator, piſces trahens, Hamiota, igne piſces fallens, tridente utens, Retiarius, & re-

te trahens, purpurarũ Captor, Spongiatores, & his ſimilia. Inſtru menta autem ipſorum, arundines, uirgæ, linum, pili equini, hami, eſcæ, retia, retia undique complectentia, retia ex funiculis con- texta, cyrti, ſagenæ, rete omnia capiens, linum, ſuber, laminæ plumbeæ, piſcium uenatio. piſcatio, quæ hamis fit. piſcatio, in hu- midis uenatio, retiaria uenatio, ignea uenatio, & his ſimilia.

VII DE NATATORE, ET GVBERNATORE.

D*Ices uero natare, nare, urinare, ſubire aquas. deinde Nata- tor, Vrinator, demergẽs ſeſe, ſubmarinus, ſub aquis means, ſupernatans, ſubnatans: Ipſum uero opus, nauigare, innauigare, enauigare. & enauigans, ſoluens. Nautam agere, remigare, remis impellere, triremem agere, remis feſtinare, regere clauum. Dirige re, & gubernare nauim, ad Proretam pertinent. Qui autem guber naculis aſsidet, uocatur Gubernator, nauis Dux, Nautarum Prin ceps, clauo aſtans. Et iuxta Antiphontem, Temonem tenens. uel ut meo uerbo utar, ποδηγῶν, id eſt Dux. Poëtis uero etiam dicitur, nauis Auriga. Dicuntur etiam quædam nauigationes, longinquæ.*

VIII DE NAVIS ONERE.

Q*Væ uero imponuntur nauibus, onus, uectura, ſarcina, pon dus, acceſsiones. à quibus uerba fiunt, onerare, ſaburrare, & imponere. dixeris quoque, implere, addere. Et de tabulatis dici- tur, inijcere, exponere, exonerare, euacuare nauim, alleuiare, ſar- cinarum iacturam facere.*

IX DE LOCIS MARITIMIS.

L*Oca autẽ maritima, quibus appellere oportet, dicuntur, cre pido, littus, promontoriũ, appulſio, ſtatio, portus, aut manſio.*

X LAVS PORTVS.

I*N a udẽ uero portus hæc dicuntur, facilis appulſu, tranquillus, facilis aditu, facilis adnauigatu, bonum habens aditum, profun- dus, in uentorũ tutela conſtitutus, uento carens, non expoſitus uen tis, ſubuentaneus, tutus, fluctibus carens, periculi expers, ſecurus, facilis ad appellendũ, tutus adnauigatu. Stationes profundæ, quie- tæ, faciles, uel placidæ, à uentis liberæ, nauium conſeruatrices. Et*

fauces

fauces portus, portus facilem habens aditum, facilis congreſſu. Ipſum porro opus, portum tenere, aut ſtationem habere dicitur.

DE VITVPERATIONE PORTVS. XI

IN uituperium uero dicitur, difficilis appulſu, acceſſu aſper, congreſſu arduus, tempeſtuoſus, importuoſus, Hyperides *uero* * *ἀλιμενίαν etiam loci nomen fecit. aſper, uentis expoſitus, fluctuoſus, fluctibus abundans, malum habens introitum, periculoſam habens adnauigationem, profunditate carens. Ipſum uero opus dicitur, deducere, detrahere, adnauigare, intro nauigare, appellere, portum capere, adire continentem, ſinum intrare, nauim littori adpellere. Et omnia alia, quæ his prædictis contraria ſunt, huc adnumeranda. Et nomina de appellentibus quidem, deductio, adnauigatio, appulſio. de diſcedentibus uero, diſceſſus, enauigatio, ſolutio. Et infinitiui, quæ ab his deriuantur, adducere, enauigare, ſoluere, altũ petere. Eſt etiam labrum quoddam portuſ, et os, ſeceſſus, & labra.*

Quod Vergilius Stationem male fidam uocat.

DE NAVIGATIONE, QVAE XII
ſecundis uentis fit.

SEcunda nauigatio eſt, remigio nauigare, uento nauigare. Dicitur etiam * *ἱστιοκώπη, ſed remigatio] melius eſt. Et uento* 23 *duce in pelagus exire, alta nauigatione, in alto nauigamus. ſublimes, & intenti nauigamus. idem eſt marini, & his ſimilia. Dices etiam, ancoris ſtationem habemus in alto, conſiſtimus, in ſalo ſumus. ſoluentes à terra, concutientes uela, non in portu propter ſerenitatem, omnia expandentes uela, omne extendentes linteum, undiq; excipientes uentum. Dices etiã leues naues, graues naues, onerarias. ancoras iacere, ancoras demergere, ſiſtere nauem. alligare oras, uel tonſillas.*

DE SOLVTIONE NAVIS, XIII
& appulſu.

COntrarium uero eſt ſubtrahere ancoras, extrahere, euellere, ſoluere, ſoluere oras, ſubtrahere nauim, nauim trahere, ad littus ſtatuere, ad portum deducere. in nauali, in portibus, & quæcunque huiuſmodi dici conſueuerunt. Alterius uero uſus

eſt, naui contigit uadum, impegit, ſeu appulit.

XIIII DE SECVNDA NAVIGATIONE.

Deinde nauigatio ſerena, iucunda, ſecura, tuta, læta, tempeſtiua. flante aura, aura tenui, manſueta, ſuaui, ſtridula, Zephyris, Zephyri flatu, uento dextro exiſtente, ſequente, ſecundo, afflante, deducente, concomitante, ſimul eunte, uento opportuno, ferente, proſpero, amico. bona ſerenitate, ſudo cœlo, uento à littore exoriente, deſcendente uento, à puppi afflante, uento ad puppim conſiſtente, per clauum flante, uelo pleno, inflans uelum, uento certo, nauigamus per ſerenitatem, per tranquillitatem. in mari tranquillo, ſereno, ſtabili, mari placido, fluctibus carēte, otioſo nullo uento exiſtente, uento ceſſante, ſerenitate exiſtente, ſereno exiſtente die, ueloci nauigatione, ſenſim inſurgēte mari, auræ dulces, in diebus alcedonijs. Contra uero mari diuerſo exiſtente dices, nauigamus quaſi in fluuij ſuperficie, uel inter plurimos fluctus, pelagus inhorruit. nauigamus undique concutientes rudentes, omni-
24 *bus * uelis, omnia remittentes uela, omne deponentes linteum, re-*
κάλοι ſunt ea nauis inſtrumenta, quibus uela extenduntur. *pleto uelo, pleno uelo, concauo uelo, uela uento cōmittentes, nihil retrahentes, remigijs nauigamus omnia ſoluentes uela, mediū contrahentes, omnia uela ex dimidia parte complicantes, dimidium ſubtrahentes, aliquid ex antenna demittentes, demittentes breuiorem antennæ partem.*

XV SERENA NAVIGATIO.

Tranquillitatem uero ſic effare, piſcari licebat, fœlix piſcatio, ſecunda piſcatio, Piſcatores laborabant, Vrinatores aquas ſubibant, mare non horrebant, audatiam in mare exercebant, Piſcatorum erat fœlix ſucceſſus.

XVI DE TEMPESTATE.

25 *Contraria ſunt. tempeſtas, procella, procellula, turbo, * τρικυμίαι. mare aſperum, mare concauū, incauatum, exaſperatum. alueus exaſperabatur, fluctuatio erat, fluctuabat, fluctus in-*
incidebant. *ſurgebant, fluctus defluebant, * irruit * incidit. aſperum erat ma-*
irruebant. *re, & turbulentum. fluctus inſurgens, obſtans, conſurgens. æſtus*

ſubl[illegible]tus,

ſublatus, fluctus inſtans, concitans, commotus, curuus, uel eleuatus, uiolentus, impulſus, impellens, ad terram ruens, littori alliſus, inſurgens, & terræ appellens. Syrtis, id eſt locus arenoſus naues attrahens, reciprocatio aquæ, fluctus ſurdus commouebatur, mare concauabatur.

DE VENTO. XVII

*Ventus uiolentus, horridus, uim habens, ærumnoſus, turbo urens, impetuoſus, procelloſus, turbulẽtus, uentus aſper, impellens, ſubferens, transferens, propellens, impellens, capiti inſurgens. uento proræ imminenti, uento aduerſo, contrario uento flante, ad contrarium uentum, uentum ad proram habentes, incertis flantibus uentis. incerto uentorum flamine, uel flatu. contra flantibus, undiq; collidentibus, & concidentibus. impetuoſo exiſtente uento, immoderato, immenſo. uento ad latus ingraueſcente, ad parietes incidente, aut circumflante, aut cominus ſurgente, & circumſtridente. Eupolis uero uiolentum uentum etiam ἀσιλγῆ uocauit, ſimile etiam eſt uentus iniurioſus. Dicere etiam licet, uento pugnante, reſiſtente, contrario, mare confuſo, * æſtu maris repugnante, aut diſtorquente, detrahente, auertente, auferente, deferente, impellente, depellente, uiolento, diſtrahente, refluente. Quodammodo uero etiam illud Xenophontis his aſtipulari uidetur, Fortunante Deo: niſi forte uentum à terra flantem intellexit, ut ſolutio eſſet opportuna. Dicere etiam poſſumus, Gubernatoribus immorigeræ erant naues, inobedientes, contumaces, difficiles ductu, moleſtæ, pertinaces. * gubernaculis non paruit, clauos dirigere non licebat, non licebat circumducere clauos.* 26 Gubernacula non paruerunt.

STATVS AERIS. XVIII

Aër erat nubilus, caliginoſus, nubibus tectus, tenebricoſus, niger, denſus, obnubilus, nubibus obductus, obſcurus. nocti omnia erant ſimilia, nihil apparebat, uideri non poterat. cæcis ſimiles eramus, nubibus cœlum tectum uideri non poterat.

XIX DE TEMPESTATE MARIS.

REſonuit fluctus, parietes nauis tranſcendit, in nauis concauitatem deſcendit, irruit, exhaurienda erat ſcapha. Dicere etiam licet, nauigauimus abſq; uelis ſola antenna uſi, nuda antenna, in ipſo uado nauigantes, rudentibus nauim deducentes.

XX DE PASSIONIBVS NAVIS.

IPſas uero nauis paſſiones nominabis, tempeſtate turbari, æſtuari, impelli, depelli, attrahi, collidi, detrahi, ſubmergi, demergi, ſubuerti, conuerti, frangi, impingere, expelli, detrahi, diſtrahi. naufragium facere, confringere nauim, impingere, appingere, effringere. tum alio modo ſic, diſſoluta naui, aperta, compagibus diſiunctis, malo confracto, infracto, abrupto, circumducto, gubernaculis confractis, concuſſis. Ipſum uero nomen eſt, naufra-
27 *gium, colliſio, inundatio. Dicitur etiã* * ἀνατοιχεῖν, *quod eſt nauim hinc inde diſijcere,* ἀνατοιχεῖν *uero uulgare eſt.*

XXI DE SCOPVLIS, QVIBVS incidit nauis.

QVibus uero naues in tempeſtate impingunt, ſunt ſtipites, ſtipites occulti, petræ, petræ ſubmarinæ, ſcopuli, ſaxa, cautes, ſcrophulæ. prominentiæ tempeſtuoſæ, uentis expoſitæ, acutæ, appulſu faciles, duræ, exertæ, uadoſæ, confractores, periculoſæ aditu, quibus appropinquare non tutum eſt, aſpera littora, littus durum, uadoſum mare. Et ſi quis uocem torqueat, dicat ὑπόγειος. *profunditate carens, lutoſum, cœnoſum.*

XXII DE IMBRIBVS.

DIces porro, imber incidit, decidit, defluxit, adfluxit, irruit, demiſſus eſt, irrupit, erupit, detonuit, diluuium, inundatio.

XXIII AQVARVM IMPETVS.

DEſcenſus aquæ, abundantia, demiſſio, immiſſio, impetus, influxus, deiectio, emiſſio. uiolentus imber, multus. fluxus, impulſus, inductus, denſus, continuus, exuperans. remorum impotentes erant Nautæ, *anſæ erant humidæ, manus labebantur, circumlabebantur, elabebantur, excidebant manubrijs, non poterant inhibere remos.*

DE

DE FVLGVRE, ET TONITRV. XXIIII

FVlgur eluxit, erupit, fulgurauit, eliſum eſt, detinuit oculos, exterruit, conturbauit, perculſit animum, turbauit, terruit, confudit, turbauit ſenſus. lucidum, præclarũ, ignitum, igneum, territans, terribile, tetrum. moleſtũ oculis, et faciei. difficile aſpectu, contrariũ, ut oculos excæcet, ut faciẽ cõfundat, ut ſenſus obſtupe faciat, ut oculos occludat. Tonitru durum, aſperum, uiolentum, graue, ingens, maximum erupit, & increpuit. irrupit, inſonuit, intonuit, circumſtrepuit, boauit, ſonitum edidit. tonitruauit, tonitru irruit, concuſſit, incidit auribus, illatum eſt, auditum repleuit, obſtupefecit ſenſus, tantumnon attonitos reddidit nauigantes, ſurdis ſimiles erant.

DE NAVALI PRAELIO, ARMIS, XXV. Imperatoribus, re ipſa, & nomine Imperatoriæ nauis.

NAualis uero pretij ſunt ea quidem, quæ milites ferunt, triremes, longa nauigia, ueloces naues. armata nauigia, uel ſtrata. Imperantes autẽ, nominantur triremiũ Præſides, quinquagenarij, Naucleri, claſſis Duces, Præfecti claſſis. Ipſa uero res, nauis Præfectura, triremis Imperiũ. Imperatoris uero nauis nomẽ, *Prætoria, et Imperatoria. Remiges uero ſunt, nauales ſocij infimi, & ſupremi. Qui autem tabulatis inſiſtunt, Bellatores. Arma autẽ nauis quidem, pelles, diphtheræ, ænea roſtra, unde et naues roſtratæ nomen ſortiuntur. Nauigantiũ uero arma, thoraces, ſcuta, ocreæ, galeæ, enſes, haſtæ, falces, manus ferreæ. Contra irruptiones uero fallacijs contendebant, coria affigentes parietibus nauium, ut forũ ad contrarios ictus excipiendos anſam non habens delaberetur. contis depellebant, nauesq́; inuicẽ diducebant. Claſſiarij uero milites dicuntur, perfecti, diligentes, parati, inclyti, mercenarij. Huiuſmodi uero nauim Lyſias etiam Helluonem nominauit. Et naues quidem bene inſtructæ militibus armisq́;, συγκεκροτημένα. quæ uero aliter ſe habẽt, uacuæ & ſemiplenæ, & ἀσυγκρότητα dicuntur. Naues quidem aliæ nauigabiles; aliæ innauigabiles. hæ uero maris

28

inexpertæ, puræ, ſiccæ, & mutilæ illæ autem, marinæ, humidæ, graciles, madidæq́; uocantur. Aliquot uero naues cuſtodire, dicitur appellere, & nauium ſtationem habere. Sed ad pugnam naualem conſiſtere, dicitur procinctis claßibus prælium inire, ſtare in procinctu ad bellum nauale ineundum. Aßidere uero eſt, in portũ deferri. Sed ex portu prodire, aut progredi, eſt ſoluere, prænauigare. Nauim porro ſiſtere, uocatur in portum ſe recipere. Inſulam autem circumnauigare, nauibusq́; ad oppugnationem obſidere, dicitur circũappellere, Nauimq́; aggeribus appellere dixit Demoſthenes: ocyus uero hoc facienti corona præmium erat. idem quoque Trierarchematis meminit, quod tempus eſt, quo quis Imperij ſui tẽpore elapſo, tardante autẽ Succeſſore, claßi præfuit. Cæterũ opus ipſum eſt, ſoluere, è portu educere, experiri, nauim deducere, nauigare, enauigare, circumnauigare, pernauigare, nauim impellere. ſed hinc deriuata nomina, ſolutio, experientia, nauigatio, adnauigatio, circumnauigatio, enauigatio. Deinde, naues ordine condenſatas inſtruere, per interualla conſtituere, ſigna tollere, contraducere, contranauigare, adnauigare, prænauigare, nauibus pugnare, nauali prælio congredi, confligere, concurrere, perrumpere, perforare, inijcere, latera penetrare, perrumpere proram, nauim ſub roſtro perterebrare, naues nauigatu inutiles facere, naues cum ſupplementis demergere, ſubmergere, naues oppugnare, diſſoluere, captiuas facere attrahere, & hoc quidem in congreſſu dicitur. nauim retro agere, repellere. De fuga autẽ dicimus, detinere puppim, uel puppim ferire. Thucydides et Vulneratis nauibus dixit. Naues autem afflictas oportet, curare, reparare, inſtruere, compingere, & coagmentare. Contingit porro nonnunquam etiam in terram hoſtilem deſcendere, exire; in littus deſcendere, & prædam in naues agere.

I CAPVT DECIMVM, DE MILITARIBVS NOMINIBVS.

IPſi quidem Viri, Milites, Pugnatores, Calones, Satellites, equorum Ductores, & Equiſones.

DE PVGNANTIBVS, ET IPSOrum ordine. II

Modum inſtruendi aciem Veteribus obſeruatum, præter Militaris rei Scriptores copioſe deſcribunt Alexander ab Alexandro Libro quarto, Capite ſeptimo, & Liuius Decadi primæ Libro octauo.

Anterior pugnantium pars frons dicitur, iugum, & facies. utræque uero extremitates, latera, et cornua, dextrum ſcilicet & ſiniſtrum: medium autem, umbilicus. ipſa aciei latitudo, murus. Et aciem quidem ſecundum longitudinem ſtatuere, ζυγεῖν: ſecundum latitudinē, ϛοιχεῖν dicitur. Dextrum autem primæ aciei cornu tenens, Propugnator uocatur, uel Princeps, et ſimul nominē eodem tota frons appellatur. Quiq; unicuiq; aſſiſtit, Socius aſtans: qui à tergo adſtat, Epiſtates dicitur. Sed quæ aciem ipſam ſequitur pars, cauda, et caudæ Ductores, quod nomen & Duci ipſorum tribuitur, tum & Succenturiati dicuntur. Ipſum uero opus eſt, extremam ducere aciem, poſtremam cuſtodire phalangem. Tota porro acies, dicitur exercitus, militia, expeditio, agmen, phalanx, ordo, ordinatio: Imperator, Imperium, & eius partes, decem milium exercitus, mille militū acies, quinquageſima, cohors, decas, et pentas.

DE IMPERANTIBVS. III

Imperantes uero, totius quidē exercitus ſunt, Imperatores, Collegæ, ſecundarum partium Duces: quemadmodum & Imperio moti, exauthorati dicuntur. aciei Præfecti, caudæ Duces, Myriarchi, Chiliarchi, cohortum Præfecti, Centuriones, Decennarij, & Quinquenarij.

DE MAGISTRIS EQVITVM. IIII

Equitum porro dicuntur, Magiſtri, Tribuni. Biotarcha autem Thebanorum proprium eſt, Lacedæmoniorum Rex, Athenienſium ferè Imperator, Theſſalorum Dux, Mercenariorum autem Xenagus: non tam curioſus hæc diſtinguo, longi enim temporis, & ſermonis eſſet, ſi militarem, & bellicis deſtinatum uſibus Librum conſcriberem: in quo & quadratæ, & longioris aciei inſtructio, frontis inclinatio, poſtremæ aciei pars, poſtremo & clypeus,

haſta, ſingulæ partes, omniaq́ꝫ ea quæ Præfectos, ſeditiones, opera que alia attinent, clarius tractarem. Lacedæmoniorum autem, Diſciplina militaris, & officium, propria ſunt.

V DE INSTRVMENTIS BELLICIS, & armatis.

DE apparatu uero Viri ſic nominantur, apparatum quidē nominabis, armaturam, armationem, tegmen & formam pugnæ Viroſq́ꝫ bene armatos, ceu militari genere oriundos. hi uero ſunt armati, armigeri, grauis armaturæ milites, diligentes, immobiles, ſtabiles, enſiferi. præterea peltati, peltaſtæ, uelites, expediti, agiles, leues, faciles, prompti, nudi, funditores, lapides iacientes, Sagittarij, arcus ferētes, Equites, Equites lancearij, Hippotoxotæ,
29 *haſtigeri, contos gerentes, ſcutati, calones, equiſones. & * ἄνιπποι, duos hi uero equos habebant, alter uero alteri adiungebatur, & in alium ipſi tranſilire ſtudebant· hoc uero illi conſilio utebantur, alacrioribus ſemper ad opera equis uti, ut longius perficerent iter, & minus defatigarentur. Erat etiam alia Equitum ſpecies, διμάχαι, Alexandri inuentū, leuiorem peditis armaturam, et grauiorem equitis habentes apparatum ad utramq́ꝫ, pedeſtrem ſcilicet, equeſtremq́ꝫ expediti pugnam, ut in locis equis conuenientibus equitarent· ſi uero in loca equis non peruia uenirent, ne imbelles omnino eſſent, & malum Lydium paterentur. ſed equum famulus quidam ſedulo ob hoc ſequens ab eo recipiebat, hic uero ab equo deſcendens continuo armatus conſiſtebat.*

VI ARMORVM NOMINA.

ARma tutatoria, repulſoria, defenſacula, cuſtodientia, manibus aptata· haſtilia, tela, iacula, βέλη, ſunt omnia, quæ mittuntur. Scutum, et partes ſcuti, umbilicus, medium clypei, locus ſuper umbilicum, lorum clypei, circumferentia, circulus, circulus ſcuti exterior, ſcutum uimineum, ſcutum ligneum, ſcutum coreacium, ſcutum ex pelle bubula cruda factum, ſcutum æneum. apud Homerum uero etiam Aureum, argenteū, & ſtanneum. Fertur uero Nicias & Purpura, auroq́ꝫ mixtis decorauiſſe ſcutum. Appellatur

*tur etiam ſcutum longum, quadratum, rotundũ, circulare, cauum, prælongum. Pelta Amazonica, autem ut Xenophon inquit, hederæ folio ſimilis eſt. Thorax & partes eius, alæ. & medium eius, aluus. Iaſon uero Theſſalus etiã Semithoraces inuenit. Thoraces uero ſunt, rotundæ, ſquammatæ, aliæ uero ex annulis. Eſt etiã ſtola quædã, thoracis loco. Galea, caſsis, et huius partes· quæ ſupra frõtem eſt, idem cum parte, quam munit, nomen habet· quæ uero ſub hac eſt, ſupercilia· quod uero in hac prominet, grunda. Quod autẽ in ipſo eſt capite, ἐπίκρανον. quod ſuper hanc eſt, conus, & criſta, & triplex criſta, criſta florida, hyacinthina. Manuũ uero munimenta, ſimiliter manus dicuntur, & pedum ocreæ, enſis, gladius pugio, gladij acies, gladij anſa, manubriũ, gladij cingulum. A quo gladius dependet, κωπί;· theca uero gladij, uagina, lancea, haſta, pertica, iaculum, ἀκόντισμα et telum, et ipſius uſum ſignificans. haſtile, contus. Theca uero haſtæ, δουροθήκη· partes uero, extremum quidem σαυρωτὴρ, iaculi manubriũ. mediũ uero, ἀγκύλη. ipſum uero opus, ἀγκυλίσασθαι, id eſt iaculari. prominens uero pars, cuſpis, & acies, & * ſtyrax. Erant etiam quædã Haſtilia na* 30
uali prælio propria, ut Homerus inquit, propter longitudinis uſum ex multarum partium coagmentationibus compoſita. falx, haſta falcata, bipennis, ſecuris anceps. His etiam addere quis poteſt, Enſem Laconicum, funda, lapis· arcus, & huius partes, cornu & neruus· & ὀϊσὸς, quod & telum, & teli iactum ſignificat. idem uero Thucydides ἄτρακτον uocat. Sunt etiam ſagittæ igniferæ. Ipſius uero iaculi pennatã partem, teli caput nominabis. Ferrum uero cuſpis, et cuſpidis partes uerſus arundinẽ, ὄγκινοι. cuſpidis uero prominentiæ, γλωχῖνες dicuntur. Sciendum uero, quod Palmæ ramo qui dum Arabes pro cornu utuntur. Aethiopes uero Acutum lapidem ferri loco habent, Arabes prǽterea Cuſpides uenenato ſucco inungebant.

DE BARBARICIS ARMIS. VII

ADnumeranda his etiã Barbarica ſunt, Sariſſa ſcilicet Macedonica, quæ haſta eſt. Peltum Medicum, quod telum eſt.

et Acinarces, Perſicus enſis, femori aptatus· et Sagares Scythicas. Arabes uero Struthiorum pellibus, thoracum & ſcutorum uice muniebantur.

VIII DE MACHINIS, ET ANIMALIBVS ad bellum conferentibus.

FAces, uallorum tegumenta, et machinationes, arietes, turres, machinæ ad urbes capiendas idoneæ, machinæ, Catapultæ Macedonicæ: & teſtudines. Ad bellum uero opus eſt, arma ferentibus aſinis, bobus ad currus præparatis, mulis uero ad utrunq; idoneis opus· camelis, inſtrumentis portandis· ſed Bactriani etiam camelis pugnant, ſunt etenim equis uelociores, terribiliores magnitudine, & hirſuti magis· ſtrenuiores uero propter rarum ſitim, & ad ferendos labores magis idonei. Equorũ contrà, et elephantum uſus ad pugnas. Qui uero elephantem ducit, Ἐλεφανταγωγὸς *dicitur· qui uero his præeſt, elephantum Præfectus uocatur. Muniuntur uero & armis equi, frontalibus, aurium & maxillarum tegminibus, pectoralibus, laterum tegumentis, femorum munimentis, & ocreis.*

IX DE EQVIS, ET CVRRIBVS.

DIcuntur uero equi, armati, tecti, muniti. Afri uero de curribus, equisq; iunctis, ſicut & Homerici Heroes, pugnant. hic etenim unico equo utentes equites non nouerat. Equorum autẽ hi, qui ſub iugo ſunt, iugales· ſed qui utrinq; aſsiſtebant, pareori, adiutorij, catenati, & ſiræi uocabantur· horum uero habenæ, catenæ, & lora. Currus uero ſedem aſcendebant, Auriga, & Aſcenſor· quem Plato ἀναβάτην μικρᾶς ἀσπίδος, *id eſt Paruo ſcuto utentem, uocat. Quidam autẽ aurigandi modus Libycus, alius Perſicus, alius Laconicus dicitur.*

X DE PARTIBVS CVRRVS.

CVrrus præterea partes ſunt, ſella, tabulatum, exterior & interior rotarum circumferentia. Et ſellæ colligatio, dicitur tonus· quodq; ſuper hanc eſt, circumſeptum, quod & tarrium dictum, corio tegi ſolebat. Tria autẽ tarrio latera equos reſpicientia

habente,

habente, ſupremũ eorũ lignũ, panax dexter uel ſiniſter dicitur. uirga autẽ media, capana: cui uero hæc innititur pars, meſatiũ, et emproſthium. ſed gemini equos reſpicientes à capana ad ipſam curuaturam uſq;, metelæ: ipſaq; curuatura, furca: pars ab hac tonum iuxtà inflexa, azelis. Sellæ autem interioris curuaturæ, anguli, & cubiti ſuperiores obliquorũ laterum uirgæ, quæ deorſum tenduntur, cataſtæ: aliæ uero ab his mediæ, extenſæ ad tonum uſque hypocataſtæ, cillobantes, aut collorobi: anguli in quibus obliqua latera committuntur, cardines. Pars quæ ante tonum eſt, cui conſcendentes inſiſtunt, ſcabellum. omne uero quod inſternitur, tabulatum: quodq; ſubtenditur, axis. Rotarum porro circa axim circumuolutarum ferrum, extremam cingens circumferentiam, canthus. Circumferentia ipſa, ſoſtra: & in hanc infixi baculi, radij. Rotæ foramen, cui inſeritur axis, fiſtula. Singulorũ radiorũ laminæ, pinnæ. Quod circa ipſam axim uoluitur, modiolus. Ferrũ autem modiolum cingens, annulus. Ferrum radios modiolo colligans, modioli uinculum, & thorax. Quod autem intra modiolum ab axe atteritur ferrum, atarnum, garnum, aut deſtrum. Sed clauus rotam axi infixam cohibens, paraxonius: aut ſecundũ Gorgiam, Obex: uel ut Eratoſthenes, Repagulũ: Vtraq; uero rotæ extremitates, dactylij: quemadmodũ et axis utraſq; extremitates, acroxonia appellant. Ferra axi innitentia, quæ à rota teruntur, euræ. Sed paraxonij uinculum, axiligator. Lignum porro ab ipſa cürrus ſella extenſum, temo: cuius ultima extremitas, acrotemo dicta ſuperne iugo alligatur: iugum autem huic alligantia, iugalia lora dicuntur: tum et clauus à temone ad iugum erectus, cui iugalia alligantur, heſtor. Ipſæ uero iugi curuaturæ, quibus equi ſubiunguntur, zeuglæ: quarum extremitates, cornua uocantur.

DE HABENIS. XI

SEd ipſæ habenæ etiam lora dicuntur, quæ uero à temone extenſa ſub equorum collis conſtringuntur, balthei: quorum extremitates, lepadniſteres ſunt. ſed quæ equorum ſubtenduntur ſcapulis, antilenæ. & lorum ab equi uertice ad frenum tendens, capitale.

tale.quodque circa maxillas,maxillare.Pelles porro, quæ circa pa
raxonios exiſtentes axim contegunt,rotales dicuntur.ferreiq́ꝫ per
quos habenæ trahuntur circuli,anuli.lorum uero ab equo ad alium
equum tendens, meſatium.Habenæ autem aliæ per dorſum exten
Habena *ſæ,aliæ per temonē,aliæ per meſatium,aliæ lora dextra dicuntur.*
Circa boc *Sed colli inſtar equino ori circundatū ferrū,frenum· quodq́ꝫ men*
Anuli *to ſubtenditur, pſellium· & quod ipſi inſeritur ori,cannus·cuius*
Triboli *mediū* ∗ *inium·et* ∗ *circuli huius,*∗ *echini,*∗ *quos equos mandit.*

XII

DE SCVTIS.

DIces præterea,ſcuta curarunt,mundauerunt, thoraces expoliuerunt,ocreas ſplendidas fecerunt, galeas lucidas reddiderunt,cōpoſuerunt criſtas,acuerunt gladios,poliuerunt haſtas.

XIII

DE ARMORVM FABRIS, ET GENtilium armorum inſignibus.

ARmorum uero Fabri, Scutarius, thoracum confector,galearum Faber, gladios faciens, haſtarum politor, pileos componens.Laudatiſſima uero ſunt, Thorax Attica,*Galea* Bœotica·*Pileus,et* Pugio Laconicus·*Scutum* Argolicum,*Arcus* Creticus,*Funda* Acarnenſis,*Iaculum* Aetolicum,*Enſis* Gallicus,*Bipennis* Thracia,*et quæ ſuperius de ſingulorum uſibus dicta ſunt.*

XIIII

DE HOSTIBVS CRVDELIBVS, & non talibus.

INimicum nominabis,bellicoſum. ἀντίπαλος *enim, quod reluctatorem ſignificat, licet* Thucydides *hoc utatur, durum tamen eſt.* ἀντιπολεμοῦντες, *quod rebellantes ſignificat, melius eſt.infecti, abalienati, alienigenæ. Barbaros uero etiam peregrinos uocarunt.fœderum inſcij,inconciliabiles,commertium fugientes,feri,doloſi,perfidi,ſcutati,diſcordes,contrarij.Nonnunquam etiam* ἀντίπαλοι *utemur, ſiquidem bellum certamen nominandū eſt·et pro uincere,decertare dicitur: bellū non indictū inferentes, non indicto bello bellantes,amarulenti, hoſtes· inducias non habentes,nec habituri·* Præconem,*& legationem non admittentes, non dicta cauſa bellum inferentes,inconciliati, implacabiles, nolentes*

nolentes paciſci,expertes pacis conditionũ. Contra uero,blandi,
manſueti,ad terrorẽ uſque bellantes,timorẽ ſolũ incutientes,fœde
ra detrectantes,concedentes,ad pacẽ prompti,Legatos admitten-
tes,placabiles,manſueti, nõ in perpetuum inimicitijs ualedicentes.

DE COMMILITONIBVS PACEM bellumq́ ſtruentibus. XV

Alterius uero uſus ſunt,Amici, Commilitones,Coætanei, Alius
Contribules,mutui defenſores,Concertatores,Auxilia-
tores, iuxta nos collocati, ſimul nobiſcum armati, commune
bellum nobiſcum adminiſtrantes, communicantes bella, Partici-
pes pugnæ,hoſtilitatis participes,Conſociati, Confœderati.Res
uero ipſæ,amicitia,ſocietas,communio,mutua defenſio.Ὁμαιχ-
μία uero, quo Thucydides utitur, auditu durius eſt. Aliud uero,
bellũ, hoſtilitas,diſſenſio,inimicitia,pugna,ſeditio, factio. Con-
trarium uero, pax, tranquillitas, fœdera,induciæ,requies,con-
ciliationes·qui uero in gratiã redigit,Sequeſter·hos uero Herodo-
tus Καταρτιστῆρας, Conciliatores uocat · licet eos etiã Ἁρμοστὰς,
id eſt Compoſitores litium,nominare.Ipſa uero uerba, conciliaue
runt,reconciliarunt, in gratiam reduxerunt,commercia inſtitue-
runt,conuenerunt,compoſuerunt lites,fœdera ſancita ſunt, pacti
ſunt,pacta conſtituerunt.De inimicitiarum uero commotione di-
cere licebit,fœdera ſoluerunt,diſsiparunt,ruperunt,renunciarunt
fœderibus, alienati ſunt,bellicas excurſiones fecerunt.Qui uero
huiuſmodi diſcordias ſeminant, bellifici dicuntur, ad bellum rue-
runt.Contraria uero ſunt, conuenerunt,concordes facti ſunt,in
idem conſenſerunt,conſederunt.ἐφιλιώθησαν enim,quod recon
ciliatos eſſe ſignificat,Vulgare eſt.

DE VIRILI POTENTIA, ET AD bellum promptis. XVI

Vires robuſtæ,uegetæ,alacres,perfectæ,peritæ,prouidẽtes,
aptæ,compoſitæ,adiutoriæ,uigilãtes, Viriles, Iuueniles·tũ
intenſi, laborum ſtudioſi,bellicoſi,et prompti,ad manum exiſtẽtes,
laborioſi,operũ amantes,ambitioſi,induſtrij,fortes, robuſti,labo-

ris amantes, propenſi, beneuoli, animoſi, acres, uictoriæ amantes, periculorum ſuſceptores. et Viri temerarij, non tergiuerſantes, uolentes, alacres, hortationum non indigi, ſua ſponte incitati, ſpontanei, ordinum ſtudioſi, iuſſu non egentes, obedientes, audaces, generoſi, interriti, intrepidi, tremendi, terribiles, horribiles, timendi, bene armati, ad bellum adcincti, bellicoſi. Ἐμπειροπόλεμος uero, quod bellorum expertem ſignificat, odioſum eſt· Artes uero belli,

Militares manuarias artes * Imperatorias Thucydides uocauit. difficiles uictu, inuicti, inexpugnabiles, difficiles expugnatu, depugnatu non faciles, difficiles intuitu, intollerabiles, inuincibiles, difficiles debellatu, audaces, concertatores ſtrenui. Et aduerbia, cateruatim, ſedulo, alacriter, ſcienter, apte, ordinatim, uigilāter, bellicoſe, inuicte, inexpugnabiliter, inuincibiliter. Et uerba, uires intendere, exercere, committere, exerceri, laborare, currere, collidi. Ipſæ uero res, labor, peritia, uigilantia, promptitudo, exercitium, cura, & robur.

XVII **DE IMBELLIBVS, MOLLItiei uocabula.**

Contraria uero ſunt, imbellicoſi, imbelles, ignaui, uani iactatores, pigri, debiles, tardi, infirmi, ignobiles, robore carētes deſides, uiriū expertes, otioſi, attoniti, molles, effœminati, inexercitati, exercitio carentes, conflictus expertes, incurij, timidi, formiduloſi, negligentes, cunctantes, ſecordes, ſupini, ſegnes, torpentes, indiligentes, negligentes, faciles circumuentu, faciles captu, faciles uictu, expugnatu faciles, faciles inuaſu. Et aduerbia, negligenter, ſocorditer, timide, effœminate, ignaue, imbecilliter, imbelle, inexercitate, indiligenter, formiduloſe, incurioſe, & his ſimilia. Verba uero, formidare, animo deficere, pigreſcere, animum remittere, inaniter iactare, ignauiæ indulgere, timere, negligere. Res uero, laborum inexperientia, negligentia, incuria, indiligentia, pigrities, ſecordia, ignauia, ſegnities, incuria, effœminatio, timiditas, & mollities.

DE CASTRORVM VALLO, & excurſionibus. XVIII

DElectum egerunt, expeditionem fecerunt, publicum ſuſcepere bellum, bellum, intulerunt, caſtra metati ſunt, caſtra fixerunt, contra hoſtes caſtrametati ſunt, caſtra poſuerunt, conſederunt· tetenderunt, & fixerunt tentoria· tuguria ſtruxerunt, ſederunt, tabernacula eleuarunt, murum circumduxerunt, murum extruxerũt, muro cinxerunt, elaborauerũt. ad hæc uero apti, Lapicidæ, lapidum collectores, Fabri, Murarij, murum extructores, & his ſimilia. Τειχοποιοὶ uero dicuntur, non modo ædificantes, ſed etiam operum Præfecti, ſicut & Demoſthenes Se τειχοποιὸν uocat. Dices uero, foſſam egerunt, excauauerunt, alleuauerunt, profundã fecere, defoderunt, palos fixerunt, ualla fuderunt, circumuallarunt, palos defixerunt, uallum iecerunt, uallo cinxerunt, muniuerunt. Obſeruandũ uero, quod χάρακες caſtrorum, maſculini· uinearũ uero χάρακες, fœminini generis ſunt. exiuerunt aquatum, ad ligna colligenda, ad ſarmentorum collectionem, ad direptionem· deinde, prædam egerunt, et pecora· Prædam diſtraxerunt, ut Hyperides: deinde, contraſtetêre ordinati, in hoſtes ordines direxerunt, contraſteterunt, contra inſtructi ſunt, in aciem conſtituti ſunt, in aciem producti ſunt, ordinem inſtruxerunt, & his ſimilia· deinde, Vates antè ſacrificarunt, ſacra obtulerunt, mactauerũt, ceciderunt. & ſacra proſpera, aut dextra, & pulchra· & contraria, infortunata, uel ominoſa, & quæ his æquipollent.

DE BELLI CONFLICTV, CLADE, & ſignis belli. XIX

DIces porro, ſigna cõuulſa ſunt, claſſicũ cecinerũt· et cõtrariũ eius, ſignũ receptui datum. Imperatores exhortati ſunt, adhortati ſunt, confortauerunt, calcar addiderũt, inclamauerũt, ad præliũ inſtinxerunt, incitarũt, excitauerunt, ſignũ dederũt, ſigna trãsgreſſi ſunt, haſtilia in ſcutis inſonuerũt, clamorẽ cõcitarunt, ſuſtulerunt militares uoces, cõgreſſi ſunt, manus cõſeruerũt, eminus iaculati ſunt, arcubus pugnarũt, ſagittas excuſſerũt, & his ſimilia.

Dices quoq́, arcũ iactu pugnabatur, arcus arripere, retrahere, reducere: tũ arcus incuruãtes, ſagittas imponẽtes: deinde equites præceſſere, eruperũt, emicuerũt: excurſiones fecerũt, et præcurſiones. Equitum pugna inualuit, equeſtri pugna cõgredi, equeſtri uictoria potiri, de equis uincere, et ſi quæ his ſimilia. Dicitur *inſuper, corruerũt, confluxerunt, conſeruerunt manus, commiſerunt pugnã, corruentes pugnauerũt, manibus res agebatur, &c. itẽ, pugna fortis, ſtataria, furore pugnabant, conferti certabant, ſe inuicem pellebant, & loco non facile inuicẽ diſiungebantur, ſe mutuo excipientes defendebant, uel primo conceſſerunt impetu, primum conflictũ non ſuſtinuerunt: laborabat alterutrum cornu, aut medium aciei: aut ceſſit, remiſit, pedetẽtim receſſit, declinauit, inclinauit, ſubuerſum eſt, conceſſit, tergum dedit, fugit conuerſim, fugit, uictum eſt, armis proiectis fugerũt.* Ipſum *uero opus, proſternere, uulnerare,*

Diſcindere *conuertere, rumpere aciem, * inſcindere, diſtrahere, diſrumpere, in fugam uertere, conuerti, inſequi, repellere, uincere, cædere, denudare, armis exuere, ſpoliare armis, uiuos capere, deuincere, adducere, mancipare, capere, detrahere, debellare, ſubditos reddere, diſtrahere, ſubijcere, noſtri iuris facere, cadauera* Confœderatorũ *reddere.* Dices *etiam, populati ſunt, conglobati ſunt, concluſerunt, occluſerũt, conſederũt: exercitus aſſedit, cõſedit, cuſtodiã habuit, declinauit, oppugnationis diẽ conſtituerunt, mures obiecerunt, foderunt, defoderũt, cuniculos egerunt, concuſſerunt, ruperunt, machinas adhibuerunt, machinas contuderũt, deturbarunt, concuſſerunt muros, ſubuerterunt, detraxerunt propugnacula, deiecerunt, demoliti ſunt, diſtraxerunt, ſcalas admouerunt, aſcenderunt, in cinerem redegerunt, aggerem fuderunt.* Qui *uero in muro erant, pugnabant, depellebant, muros obijciebant: tolerauerunt, ſuſtinuerunt, fallacijs reſtiterunt, extinctorijs impedimentis uſi ſunt, ſubtraxerunt aggerem: deinde, interdixerunt, renunciauerunt, manus extenderunt, ebuccinauerunt, dediderunt ſe, ſe ipſos tradiderunt, dederunt, debellati ſunt, inclinauerunt, in ſeruitutem ſunt redacti inopia neceſſariorum, ſiti, & fame.*

DE OPPVGNANTIBVS VRBEM. XX

De oppugnantibus autem dicimus, obtinuerunt ui, ceperunt, occupauerunt, populati ſunt, incubuerunt, ſubditos reddiderunt, tributarios ſeruos fecerūt in tributi deductionem, propter diuitiarum reditum· diuitias ipſorum licitantes, decimarum penſionem iniungentes· decimarum collectores, & decimarum collectio. Si uero inter pugnandum confœderati facti ſunt, dices uno eodemq́ momento aliquem & inimicum, & amicum habere.

DE PARTIBVS MVRI. XXI

Partes uero muri, circulus, ambitus, circuitus, propugnacula, pinnacula, turres, pomeria, turres interſtructæ, ſpacium inter turres. Nominabis *uero murum, munitum, fortem, ualidum, difficilem aditu, arduum, inexpugnabilem, difficilem captu, difficilem ſuperatu, tutum, firmum, difficilem uaſtatu, quem capi non liceat.*

DE LOCIS IN BELLO, DE INSIDIIS, & his ſimilibus, deq́ munitione urbis. XXII

Et de locis illa quidem dices, tum & hæc, aridus, præceps, præcipitium, difficilis aditu, ab inſidijs tutus, arduus, difficilis acceſſu, impermeabilis, & inexpugnabilis. Contra *uero, murus infirmus, neglectus, temere extructus, extemporaneus, facilis captu, facilis ſubuerſu, facilis uaſtatu·* Incurſui *patens, ſecundum* Homerum*· facilis aditu, facilis luſtratu, inſidijs obnoxius, expugnabilis.* Dices *uero colles occupare, ſuperiora inuadere, de uerticibus deturbare, murum extruere, præuenire in colles, præoccupare, deijcere, depellere, ſuperiores deturbare, perſequi, & ſimilia· item & hæc, coràm inuadere, à tergo inuadere, aut eſſe, à tergo accurrere· palàm, clam, de tuto inſidiari, inſidias locare, falſis inſidijs ſubmittere, inſidijs agere, inſidiari, inſidias ſtruere. κατaλοχῆσαι uero, inſidias diſtribuere ſignificat.* Militare *etiam eſt, igni ſignum dare, igni aliquid denunciare· ſignum ignis, excubiæ, anteriores cuſtodiæ, incurſus·* exploratores, *ſpeculatores· ad ſpeculandum exire, ad ex-*

ploranðum, proditores·terram vaſtare, arbores ſuccindere, incendere, comburere, ignem immittere, igne uaſtare, prædari, tributa colligere, exuuias congregare·qui uero hæc uendunt, λαφυροπῶλαι dicuntur. Dices uero, muro munire, urbem, murum educere, murum urbi extruere, erigere, dirigere, circumducere, circumagere, & elaborare, urbem muro munire, & urbs muro munita·operarij uero, τειχοποιοί. contra uero urbs muris carens, nuda, & immunita.

XXIII DE EXERCITV, MILITIBVS probatis, & contra.

Milites, Commilitones, exercitus, phalanx, agmen, acies, caſtra, uis, ordo. Dices uero, pedeſtres·Argenteis, aut aureis ſcutis utentes, quæ Macedonica ſunt. Dices etiam, fundas implere, rotare, tela mittere, emittere, uertere, pila emittere, iaculari, iaculis traijcere.

XXIIII DE LVSTRATIONE EXERCITVS.

Dices uero, luſtrare exercitum, cenſere, & congregare·& exercitus luſtratio, luſtrum, cenſus, collectio, congregatio, cœtus·colligere, congregare. et horum uocabula ſunt, Milites delecti, ſelecti, egregij, inclyti, clari, optimi, Optimates, prudẽtes, fortes, fortiter rem gerentes, celebres. de optimis, electum, fortiter, mox etiã his manipulares Duces adiungẽtur. Vocabis uero, catalogo inſcriptos, ætatis militaris exiſtentes, uegetos, militarẽ ætatem nactos, uigentes, utiles·cõtrà uero ætatẽ inutilem, imbellẽ, militiæ rudem, imbecillem. Dices uero hoſtes, alienos, & peregrinos, extorres, qui extra fines ſunt, tranſmarinos, alienos·cõtra uero populares, incolas, conterminos, & quæ his ſunt ſimilia.

XXV DE IMPERATORE BONO, ET MALO, Imperatoris laudes.

Militaris, prudens, bellicoſus, tutus, ſaluator, circumſpectus, prouidus, præuidens, ante facta conſulens, boni conſilij, ſolers, uigilans, impiger, audax, Ductor, Principalis, * Imperator, Imperio dignus, conſiderator rerum, acer, confidens, laborioſus,

Imperatorius.

rioſus,eruditus,ordinatus,bene conſtitutus,ad pericula fortis,mili tiæ amãs,ſapiẽs,tacitus,ingenioſus,ſobrius,frugalis,operũ amãs, pugnax,ſtudioſus,honoris cupidus,laboris amans,pericula nõ hor rẽs,uictoriæ ſtudioſus,uictoriæ amator,gloriæ auidus, Virilis,*mu neribus incorruptus,et integer.* Vituperia uero,*hebes, laborum in expertus,imbellis,ſocors,incurius,piger,tardus,militiæ oſor,im prudens,ignauus,inexpertus,militariũ rerũ rudis,ſupinus,ebrius, imbellis,occaſionum neglector,improuidus,incircũſpectus,men tis expers,inſipiens,ſtupidus,iudicio carens,uæcors,pugnæ oſor, timidus,effœminatus,infamis,deſes,attonitus,ſtultus,temerarius, territus,mentis non compos,pericula fugiens,audax,furioſus,ex agitatus,inconſtans,immunitus, proditor, crudelis, incontinens, muneribus corruptus.*

LAVS, ET VITVPERIVM MILITIS. XXVI

M*ilitis uero laus eſt, obiediens,* Principi *parens, moriger, obtemperans,audiens,mandata exequens.* Contraria *uero, inobediens, non audiens, immoriger.* Dices *uero*, Vrbes *defecerunt,inſurrexerunt,expeditionem fecerunt,aduenerunt,in curſionem fecerunt,bellum inſtituerunt,intulerunt,uaſtarunt, in curſiones exercuerunt.in frumenti flore, circa frumenti prouentum,frumento uiridi exiſtente,frumento florente.*

CAPVT VNDECIMVM, DE EQVE- STRIBVS NOMINIBVS. I

E*Queſtria nomina,equorum armenta,equorum nu tritor,armenta nutriens,equos paſcens,equos du cens,equorum* Domitor,*equos frenans, equorum curator, equorum ſtudioſus,equorum paſtor· de inde,equi armentis apti,equi armentarij,equi pugiles,equi certantes,edaces,certatorij,uictores,brauium ferentes,uenatici,bellico ſi,itinerarij, militares, faſtuoſi.* Dices item, *pulli*, ἄβολοι, *qui nondum dentes abiecerunt·ſunt autem hi qui inter pullos,et perfectæ ætatis equos medij habentur·ſic enim* Plato *uocauit eos, qui dentes abiecerunt ſecundario: deinde equi perfecti, ſenes , gno-*

monibus carentes, gnomones amittentes. γνώμων autem eſt dens excidẽs, ætatis index. Dices etiam, pullum ex armento deducere, &c. equum paſcere, & equi pabulum. Indomitum uero pullum uocabis, qui equitanti renitens, indoctus, & agreſtis eſt· huic Xenophon opponit Iam ſubactũ equum: Sed et domare dices, equuleos domare, pullos ſubigere, & inſtituere, manſuetos reddere, exercere, docere. Dices etiam de equis, palpare, abſtergere, expurgare, mundare, excutere puluerem, erigere pilos, efferre fimum, ſtragula equorum refrigerare. Caput uero lauare dicendum eſt, non purgare. Voluere uero etiam ſaltare, & exilire uocabis. Locum autem ipſum, in quo ſe equi uoluunt, uocabis *ἀλίσρα,*.

Voluta-mina. Euoluta-menta, Voluta-bra.

II DE ALIMENTIS EQVORVM.

Alimenta equorum, hordea, ſpeltæ, ſiligines, fœnum, frumentum· apud Homerum uero, etiam Triticum· et ſi credere licet, uinum potus erat, & lotus, & paluſtre apium.

III DE FRENIS.

SEd & frenare dices, frenum inijcere, & frenationem· deinde equile, equorum ſtatio, equorum cubile, ſtabulum, præſepe· tũ etiam capiſtra, uincula præſepialia· reticulum, & auream· frenum, & eius partes ferreas, lupatum· & huius concauitas, echinos. rotundas uero eius partes, & ſerratas, rotulas· dura autem illa, & longa, quæ inſtar catenæ connexa ſunt, annuli, & circuli, uel etiam canni & nexus· deinde inſtrata, ephippia, & ſaga. Sed quæ ad curam faciunt inſtrumenta, lignum quidem pilos expurgans, aleq; ſimile, ſpatha· ferreus autem ille inſtar ſerræ dentatus pecten, ſtrigil. ſed ex palmæ ramulis conflexum inſtrumentum, quod pilos diſtinguit, & abſtergit, σωραλίς. Quod autem ab aurea extenſum ori circumdatum eſt, in quo equus comedit, crates dicitur.

IIII DE LOCIS EQVITABILIBVS, & præcipitijs.

LOca uero uocabis, equitabilia, et inequitabilia, tranſitu difficilia, tranſibilia, campeſtria, ſpacioſa, curricula. Terra, rus

dicitur

dicitur, campeſtris, ardua terra plana, facilis, lapidibus carens, equiſonans, equorum curſui patens, facilis tranſitu intranſibilia inacceßibilia, aſpera, ſaxo, ſacurſui incommoda, curſui commoda, petricoſa, lapidoſa, lapidibus ſtrata, montana, profunda, concaua, cœnoſa, dura, lutulenta, paluſtria, lubrica, humida, aquoſa, arenoſa, olim à mari operta, irrigua, ſubhumida, madida, pedes non ſuſtinentia, ſubtrahentia pedes, ſupplantatoria, ardua, accliuia, erecta. Tumulos etiam dices, colles, uertices, ualles, torrentes, præcipitia, prona, procliuia. De accliuibus quidem locis dicimus, ſurſum currere, aſcendere, conſcendere, ſubſilire de pronis uero locis decurrere, & deſcendere.

DE CORPORE, ET INGENIO equi boni, & mali.

A corpore quidem, ungulæ cauæ, ut ſcilicet earum concauitas profunda ſit, ne in ſolum impingens moleſtetur · huiuſmodi enim Vngula (ut Xenophon inquit) cymbali inſtar ad ſolum reſonat. Dices autem, inſonat, obſtrepit, et reboat. caninis pedibus præditi, caui, ſolidi · Tibiæ excarnes quoq; equum commendant. genu facile, tibiæ flexibiles, femora neruoſa denſa latera, iuxta uentrem longa, & tumentia, uenter prominens altæ ſcapulæ, quo & Equiti ſedes ſit tutior, & ipſis humeris firmius hærere liceat. collũ incuruum gallorum more, non rectum ut hircorum. caput oſſeum, breuis promuſcis capitis, iuba denſa, coma decora. facies proterua, ut quaſi prominentibus oculis uideatur. oculi ignei, ſanguineum tuentes. nares patulæ, hæ enim ad ſpirandũ quam compreſſæ nares faciliores ſunt. auriculæ breues, pectus latum lumbus duplex, cui & dorſum, et ſella ſit ſimilis: in primis autem dorſi medium, cui Eques inſidet. nates lati, & pingues. coxæ firmæ, & latæ. cauda longa, Simon uero hanc etiam Κέρκον uocat. Dicitur etiam ἵππουρις, quod equinæ caudæ proprijßimum nomen eſt. longitudo autem utilis non modo ad pulchritudinem, ſed ut muſcis moleſtatus moleſta abigat animalia.

VI VITVPERIVM EQVI.

Equi uero uituperium, ungulæ tenues, ungulæ plenæ, carneæ, planæ, leues, Xenophon uero etiam χαμηλὰς uocauit · caninis pedibus ſimiles, pingues tumores tibiarum habentes, femora infirma, ſcapulas cauas, prælongum collum, tenuem iubam, anguſtum pectus caput graue, & carneum grandes aures, nares preſſas, oculos cauos, huiuſmodi autem equus etiam κοιλόφθαλμος uocatur breuia latera, macilenta, lumbū acutum, aſperos nates, coxas excarnes, tibias duras, rigida genua. Mollis enim equus genua facilius inflectit, & minus trepidè incedit. Pertinent autem huc omnia ea quæ ijs, quæ de bono equo dicta ſunt, cōtraria exiſtunt.

VII LAVDES EQVINI VVLTVS.

Equi uero uultum laudans uocabis, trucem, temerarium, impudentem, fumidum, ignitū, audacem, acrem, furibundum, iracundum, hinnibilem. ſpiritum quoq; uocabis audaciorem, furioſum, & temerarium. Vituperabis autem pigrum appellans, hebetē, frigidum, ira carentem, puſillanimem, ignauum non equinum, cui contrarium eſt ἱππωδέστερον, *. & ſimilia.

VIII EQVINORVM PEDVM NOMINA.

Priores pedes dicuntur, anteriores, qui ſub ſcapulis, qui ſub pectore primi, qui ſub collo. reliqui uero poſteriores, qui retro ſunt ultimi, qui natibus ſubſunt, qui ſub cauda, qui ſub coxis, poſtremi. Melior uero equus eſt, qui non alternatim, ſed per longius ſpacium pedes tranſponit, et transfert peſſimus uero, ſi maximum tibiarum interuallum habeat Prodeſt enim, ut Simon inquit, quàm plurimo ſpacio traijcere tibias. Et ob id Simoni uocatur equus, facilis curſu, ueloxq;, qui currendo pedes non altius à terra ſubleuat. Et laus quidē operū equi eſt, bene ſpirans, bonis pedibus præditus, bonam ungulam habens. pedum autem uirtus εὐποδία dicitur. Ab indole uero laudare licet equum, facilis ad portandum, furibundus, aptus, facilis, decorus, manſuetus, magnanimus, ſuperbus, elatus, ſuperbiens, uenerabilis, liber, liber ad opera, equitabilis, ſplendidus, circumſpectus, arrogans, generoſus, cordatus, magnanimus, ſublimis,

mis, faſtuoſus, uenuſtus, audax, temerarius, celer, truculentus, bellicoſus, militaris, mitis, obediens, facilis ductu, habenis obtemperans, manſuetus benignus, Equitis amans, beneuolus Equiti, ad tubam exiliens, exurgens, acer, uelox, uolipes, humanus, equorum amans, indies roboratus, hoſtes agnoſcens, uerſatilis, facilis ad uertendum, morigerus, ordinis obſeruans, facilis, correctis genis, iuſtus in maxillis, æquales habẽs maxillas, inſtitutus, facile proruẽs, facile exurgens· flagelli nõ indigus, neq; ſtimuli· ſtimulo non opus habẽs, curſu facilis, citus, uentos curſu æquans· Homerus uero eũ Auræ, uel Venti filium uocat. non ſuſpectus, intimidus, fortis· ſtudioſus aſcendendi accliuia, & decurrendi prona· & murum ſuperare, foſſam ſuperſilire, torrentem tranſilire, fluuium tranare, de tumulo decurrere, in tumulum ſubſilire, & de tumulo deſilire.

VITVPERATIO EQVI, OPERum, & ingenij. IX

EX cõtrario uero tardus, ſegnis, hebes, otioſus, delicatus, ſimplex, piger, malis pedibus præditus, male ſpirãs, cunctator, timidus, trepidus, tremẽs, ſuſpectus, hæſitabundus, timens, tardus mollis ungulas, duri oris, impares maxillas habens, unam tantum maxillam habens, grauis capite, deſpiciẽs, aſininus, uorax, difficilis incitatu, immorigerus, habenas negligens, difficilis ductu, impudens, imbellis, ſtupidus, humilis, puſillanimis, deformis, indecens, facilis captu· neq; turbam tolleraret, nec militarem clamorem ſuſtineret. equorum oſor, hominum oſor, mordax, calcitrator, indomitus, male inſtitutus, non promptus, rudis, incompoſitus, ſæuus, difficilis ad portandum, effrenis, impudentibus maxillis, refrenãs, decutiens, incurioſus Equitis excuſſor, freni impatiens, ſubtimidus· Deficiens; ſecundum Simonem: & ſi quæ his ſunt ſimilia.

DE HIS QVAE EQVISO FACERE DEBET. X

QVæ uero equi curatorem facere conuenit, hæc ſunt· hic purget χελιδόνα, & concauitatem ungulæ curet, tibiam terat ſecundum pilorum ordinem · femora uero, & reliquum corpus ſi contrario modo purgauerit, facilius puluerem excutiet. & ad reliquum

quum quidem corpus ſingula, & propria purgandi inſtrumenta adhibenda ſunt. caput uero lauandum potius, quàm purgandum eſt. dorſi uero pilos alio inſtrumento nequaquã tangat, ſed manibus ea parte uerſus qua natura creſcunt, lauet, teratq́; imprimis tamen, ne equi ſellam lædat, curandum eſt. Pullum uero ad ſaxoſam, nec omnino aſperam tamen uiam aſſuefaciet, ſi in ſtabulo quoque lapides ſubſtrauerit, ponderoſos, & magnos, Freno etiam refrenãs, ut Xenophon inquit· hac etenim conſuetudine pedes ad ſaxa indurabit, labia uero ut frenum admittãt, emolliet. ſed molliuntur et labia manuum tactu, tepidæ aquæ aſperſione, et unctione olei, tumq́; etiam frenum admittet facilius. Capiſtrum uero ad aurem ne cõſtringat, ne hoc uexatus, & diſtractus, & frenum quoq; moleſtius ferat, laborioſa enim maxime freni impatientia eſt. Sed qui equum freno parentem habuerit, nihil hunc iubeo· ſi uero effrenem, camo utendum eſt· hic enim mordere nõ ſinit, bibere tamen nõ prohibet. cæterum ſi equum frigefacit, & recreat, à capite incipiendũ eſt, ut ſuperioribus mundatis ad inferiora perueniat. Equi porrò iam recreati ungulæ ungendæ ſunt, & anterioribus quidem pedibus abſterſis præteriẽs reſpiciat, ne equus cupiens licet, hunc calcitrare poſſit· ad poſteriores uero tranſiens, ſeipſum conuertens facie conuerſa eos, quos purgat, pedes reſpiciat, ut quieſcat equus· primo deinde capiſtro exuatur, poſtea frenatũ ut aliquandiu ſtet, permitte, ne diſtractus illico defatigetur, ſed ut ſine dolore et in maxillarũ otio

Senſim * freno aſſuefiat· ſi uero hũc cõſcendit, aſcenſionẽ de loco ſublimiori fieri neceſſe eſt, ne ſcilicet ſeipſum cõſcendẽdo detrahat, ne'ue impetu inſiliens equum lædat· primo autem in loca patentia, et plana agendus eſt· progreſſus uero, & diſceſſus ne mox faciat, ſed In obliquum hinc inde (ſic enim Simon inquit) equum torqueat in longitudinem nonnunquã, nonnunquã uero remiſſius, nuncq́; in celerem, mox uero in tardũ eius curſum permutando, frenumq́; in utranq; traijciendo maxillã. Flexus quoq; fieri oportet, cõuerſiones, & gyros, in quibus non impellendus equus eſt, ſed retorquendus (quod & ὑπολαμβάνειν uocant) detinendus, impellendus, attollendusq́;.

lendusq́. In obliquum uero inclinare nec te, nec equum cõuenit, ſic enim utriq́; proſternentur illico · cæterum curſus rectus longusq́; laborioſior eſt, quem ὀρθοδρομεῖν uocant, ſicuti contrarium eius retorquere dicitur. Sed ſi defatigatus capite nutet, equus generoſus non eſt. Ille uero qui in defatigatione fit curſus, eadem ratione ἱππάζεσθαι uocatur, qua de equitibus ἱππεύειν dicimus. Locis porrò crebrius mutatis, gratius equo feceris, iucũdiora enim ei loca noua ſunt· à moribus autem ſuis, etiamſi generoſiſſimus ſit, degenerabit, ſi demiſſo freno erecto currat capite. Sed freno ad ingenuitatem aliquam ignobilis equus inſtituendus eſt. Obſeruandum etiam eſt, aſperiora frena equos immota non ſinere. ſed hinc inde diſijcere, faciliorem ſcilicet ſe inuẽturos partem ſperantes. Quapropter ferocioribus aſpera frena inijcienda nõ ſunt, hæc enim ueluti obeliſcos arripiunt, robuſtos quidem, et firmos· molles tamen, ut quacunque parte hæc equus contigerit, reliqua catenæ inſtar incuruetur. Et frena quidem aſpera ſunt, quæ uertebras duras habent, & echinos acutos, quos leuigando, et expoliendo mitigare conuenit· mollia uero dicuntur, quæ latas lentasq́; habentes compages facile inflectuntur. omnesq́; oreæ latæ, & nõ ſtrictæ ſunt. Cæterum ſi ad curſum cõcites, corpore tuo nequaquam inclineris· manu uero, ſi habena breuior fuerit, longius extenſa nonnunquam impelle, aliquando ſiſte, nunc frenũ remitte, nunc recipe. Quod ſi equus curſu ſternatur, aut Eques indoctus, aut Eques infirmus eſt.

DE MORBO EQVORVM. XI

EST uero quidam equorum morbus, ordeatio, & ſanguinaria, ex ſatietate. cumq́; frumenti uomitu laborant, demendũ hoc & fœnum, aliud'ue leuius quiddam apponendum eſt.

DE EQVITATIONE. XII

IPſam uero equitationem appellabis ἱππείαν, curſum, aurigationẽ· cõuenienter inſidere, fortiter, & oblique. Et Superſedere dices ſecundũ Xenophontẽ, etiamſi durius ſit. aſcendere, cõſcendere· & aſcendit, aut conſcendit· unde dicitur, aſcenſor, & conſcenſor. Dices etiam, exibilatione, & ſtridore incitauit equum. Hæc ue

ro & hortatoria ſigna dicuntur, popiſmo aſtare, & excitare. curſus uero ſignum, pedibus uentrem ferire, collumq́; freno percutere. Ignobilem uero equum nil uetat, quin calcari ſtimules ferociores enim ad plagam tanquam ad iniuriam indignantur, & præ ira ad curſum elati impetũ hunc Equiti periculoſiorem exhibent & ſi quis equitandi rudis fuerit, excutiunt, eijciunt, calcitrantq́; in poſteriores erecti pedes.

XIII DE EQVORVM VIRTVTE.

EQuus uero ad pompas deſtinatus habeat ſpiritum magnanimum, corpus ualidum lumbos molles, breuesq́;, et fortes, non iuxta caudã, ſed inter latera coxasq́;, ut facile poßit poſteriores pedes prioribus ſupponere. incita uero ipſum ſignis hortatorijs, et freno ferias, frenũq́; remittes, ut leuitate illa gaudeat, feraturq́; intrepide. non cõuenit autem calcaria ſubdere, ſed oportet magis contingere, et hortari, tum inſtituere ut caput inflectat, & ſeſe fœminarum in morem formet.

XIIII QVIBVS ARMIS OPORTEAT Militem uti.

SEd ſi equeſtrem pugnam contra alios equitans mediteris, telis utere uolubilibus, & lancea ſimiliter rotunda, ut innocua plaga ſit haſtile autem ab aduerſario arreptum, tractumq́;, repente dimittas hoc etenim non terret ſolum, ſed & proſternit. Notandum etiam, quod Xenophon dixit Equos aſtragalos habere: grauiter cõtra hæc Ariſtotele inuehente, qui dixit, Nullũ animal ſolidã ungulam habens aſtragalos habere, ne aſinũ quidem, ſed ſolum elephantem, cui etiam à fronte cornu excreuiſſe affirmat. Inſtituendus etiam equus, ut ſe ſubmittat, id eſt pedibus diductis, conſideat, & humiliet, ut eo facilius eques conſcendere poßit confirmandus uero, cum incipit Ἐπισκέλλειν, *ſic autem Xenophon primam illam pedum cõmotionem uocauit. Campeſtris * equitatio, circularis, longa uel recta curſum rectum circulari addens. Dices etiam, inelaborata equitatio, inelaboratè equitare, impetu impellere, loris equum concitare, frenum ad celeritatem remittere, omnes habenas con-* uero

nas concutere, ſtimulo irritare. Generoſiores uero equi tangendi magis quàm ſtimulandi ſunt, & hortandi magis quàm cogendi.

QVO PACTO OPORTEAT INSIdere equo. XV

CVm uero inſederis equo, nequaquam femora ferias, ſed pedes ſubleua, & ſtanti ſimillimus ſis. Stapedes enim magis ad ſtandum, quàm inſidendum parati ſunt. Cura denique, ne ullam laborantem equi partem contingas, utpote pedes, aut latera: hæc etenim perfert, & hos transfert. Si uero de induſtria equitatui idoneum te exhibueris, facilius te equus portabit: ſi uero ſic confidens iacularis conſtantiſſimo robore, equo uidente emiſſionem iaculi, ipſe quidem impetu conſternetur impulſui cedens. continens itaq; habenas, et aliquantum obliquus, manum gubernatricem extendens iaculare.

DE* OPERIBVS EQVI, INSTRVMENtis, iuba, & locis equitabilibus. XVI AVDACIA,

OPera equo propria hæc ſunt, fremit, hinnit: hinnitus, fremitus, ſingultus, flatus, ſpiritus, ampulla, ſuperbia, gloriatio: fremere, inflare, ſpirare, efflare, ſuperbire, & ſi quæ his ſunt ſimilia. Equeſtria autem inſtrumenta ſunt, catena, habena, & lorum equi, ſtimulus, calcar, ocreæ, habenæ. Dicas etiam de equo, quod celeriter pedes leuat, & poſteriores attrahat. Melior uero eſt iuba unicolor, & denſa. Splendida enim in equis iuba eſt, et ſuperbiunt, ornanturq; per hanc. Quapropter hi, qui aſinos admittunt, cum equæ aſinorum cõgreſſum aſpernantur, eosq; laceſſant, equarum iubas radunt, & ad fontes deducunt: hæ uero tanquam in ſpeculo cernentes deformitatem corporis, & iubæ ſplendorem amiſſum, deterioris poſtea animalis congreſſum admittunt. Equus etenim apud equam comptus, collum erigit, exultat, curſuq; ſuperbit. maxime autem decorum, & uenuſtum erit, ſi natura extenſum, altumq; collum habeat, uerticem magnam, auresq; ad capitis proportionem adductiores. Si uero equi inclinato capite frenum momorderit, ſeſſorem eijciunt: qui uero collum transferentes crebro cõcuciunt,

tiunt, uiolenter excutiunt ſeſſorem. refrenare autem dicuntur, cū in dorſum ſe attollunt. Eſt etiam curſus quidam equi, excurſus dictus, quando extra inſtitutum curſum impetu effertur. Durus quidem equus difficulter inflectitur, & ſi illi frenum ſubmittas, minime accipit: qui uero maxillas habet molliores, non libenter. obediens uero iudicatur ſic, ſi freno ſubmiſſo ut recipiat, facile paret. & ſi ſigno ad curſum dato, non impetu excurrit, & ſigno ſtationis dato, conſiſtit etiam nō in facilibus locis: quales ſunt, glebæ, culta loca, arata, rigida, & anguſtiæ. In locis uero facilibus, curſui equorum apti, publicæ uiæ, curules, plateæ, ſpatioſi: in locis uero rigidis læduntur tibiæ, quas Xenophon uocat Suſtentacula corporis. Ὑποχαλινοφορεῖν uero equum dicitur, cum quis in ipſo curſu equum impellit, quod non laudatur.

XVII EQVITVM NOMINA.

EQuites uero dicūtur, Ἱππόται, Aurigæ, Aſcenſores, Conſcenſores: & equorum Amatores, Philippi.

CAPVT DVODECIMVM, DE AGRICVLTVRAE, ET HORTORUM nominibus.

Agriculturæ nomina, tellus, agricultura, agrorū cultus, uilla, agri, ſuburbana, nemora, ſyluæ, lucus, arboribus cōſiti loci, ſaltus, montes. Ruſtici, terræ cultores, aut Operarij iuxta Xenophontē: quos Homerus Ἐρίθους uocat. Plantatores, noualia curantes, Irrigatores, Foſſores, Aratores, Agreſtes, Seminatores, Meſſores. Ἀμῶντες uero, Poëticum eſt. Θερισαὶ, Vindemiatores, Vindemiatrices, Spicilegæ, oleas terentes, olei curatores, manipulorū colligatores, irrigantes, Foſſores, Ventilatores, Syluani, Monticolæ, Hortulani. Semina, plantæ, germina quàm maxime ad oleas referūtur. deinde manipuli, ordei manipuli, plantæ, ſtolones, hortenſia. Et nouale facere, noualia colere: πολῆσαι, id eſt noualem arare: unde bis arata tellus, δίπολος dicitur. Homerus, Latū τρίπολον, id eſt Ter aratum nouale, dixit. Heſiodus, In uere nouale uertere, ſementem face-

tem facere, inijcere, ſemen terræ mandare. Ἐπισπορία uero dicitur, cum quis ſemini uni, aliud ſemen inijcit, quod cauendum eſt. Sunt etiam κερασβόλα ſemina, ſi boum cornibus incidant, quæ ἀτεράμονα, id eſt immatura, proueniunt. Detrahere tellurem, ne plantas ſuffocet & accumulare, ſi denudentur radices, dicitur.

DE VITIVM CVRA, ET putatione arborum. II

*Dices uero putare uites, ſepire, fodere, ablaqueare, attõdere, amputare, irrigare, riuos ducere, expurgare aquæ fluxum, profundos meatus facere, auertere aquam, palos uitibus affigere, perticas infigere, nutrire plantas, triturare frumentum, fodere terram, uitium uindemiam facere, colligere fructus, cumulare, uentilare, paleas à iuſto ſeparare, ſeiungere paleas, ſepẽ circũducere, ſepem agere aut circumijcere, munire, tribulos congregare, uuas in torculari cõfringere, uertere, cõculcare. oliuas uero terere, premere & cõprimere, ſtercorare, ſtercus ingerere. ficus uero legere, συκάζειν. De omni uero autumno, ὀπωρίζειν dicitur, occare, aſinos agere, uites curare, aſinũ fimũ uehentẽ ſequi. fodienda, uindemianda, plantanda, trituranda. Nomina uero rerum ſunt, nouale, aratio, ſementa, meßis, trituratio, plantatio, uindemia, fructuũ collectio, alimentorum congregatio, fructus, uuarum contritio, uini confluentia, oleæ cõtritio. A fodiendo uero, triturando * non inuenio certa nomina.* *uel uentilando,*

DE TERRA BONA III

Tellus uero dicitur, fœcunda, fertilis, facilis ad ſeminandum, bona aratu, profunda, mollis, pinguis, fructuoſa, multũ proferens, iuſta.

DE TERRA STERILI, ET ASPERA. IIII

Contra uero, tenuis, ſaxoſa, arenoſa, lapidoſa, petricoſa, lapidibus & arenis ſtrata, ſterilis, ſementis impatiens, impenetrabilis, dura, rigida, difficilis aratu, infrugifera, plena lapidum, iniuſta. Sed Menander Iuſtum agellum uocauit, qui non plus quàm ſemina credita redderet.

V DE PRATIS.

CAmpus, arua culta, ſegetes, terræ cultæ, tumuli, ordines arborum, ſulci, uitium culturæ, nemora, horti, prata, ualles, paradiſi. Vocabis item montes uitigeros, uitibus conſitos, aut uitiferos, ligno abundantes, arboriferos, arborũ copia conſpicuos, denſos et colles uitigineos, bene conſitos, dulce uinum proferentes, irriguos. terras fertiles, ſegetes ſplendidas, hortos rore plenos, paradiſos fœcundos nemora decora, umbroſa, umbratilia, bona paſcua habentia, opaca, patula, undiq; comata prata florida, ualles oleis abundantes. roſa, lilium, uiola, crocus, lotus, narciſſus, hyacinthus, ſerpyllum, anemone, thrialis, ſiſymbria. Poëtæ uero etiam Adianti, amaranti & leucoij meminerunt.

VI LOCI FLORVM.

OMnium quidem florum eſt pratum, propria uero aliorum florum loca quomodo uocentur ignoro. Roſarũ quidem roſeta, ἰωνιαὶ uiolarum propria loca.

VII DE ARBORIBVS FRVCTIFERIS.

DE plantis fructiferisq; arboribus dices, florere, frondere, luxuriari. Βρύειν, id eſt germinare, ſed proprie ad oleas refertur. floret, fructificat, turget, germinat, & ſimilia his. & nomina hinc deriuata, flos, florulentia, pullulatio, germinatio. Dices etiam, bene germinãs, bene florens, bene pullulans & florens, ſpecioſum, & ſemper floridum.

VIII DE ARBORIBVS INFRVGIFERIS.

DE contrarijs uero cõtraria dices, ut infloridum, difficulter florens, deforme, flore carens, nudum folijs, flores non habens. & marceſcit, extinguitur, defloreſcit, folia defluunt, denudatur. Φυλλοχόος menſis uero uocatur Heſiodo, qui hoc efficit. noua arbor, nuper prognata, modo germinans, nuper conſita, recenter procreata, modo conſita, nouiter plantata, noua planta ſordidum quidem hoc nomen, ſed apud Ariſtophanem inuenitur. Arbores quædam ſunt fructuoſæ, quædam infrugiferæ. fructuoſæ autem poſt oleam, uitem, & ficum, mali, pyri, mala Punica, pruni. No-

*ni. Notandum uero quod κοκκύμηλον in genere neutro fructũ, in maſculino uero arborẽ uocat Media Comœdia. utitur etiã Archilochus hoc prunorũ nomine nuces, pyri ſylueſtres, pinus, palmæ, carya, * κάρυα τὰ οὐκ ἔχοντα διφυῆ: ſunt autẽ hæc uel Auellanæ, uel potius caſtaneæ dicuntur. de his enim Xenophon dicit, Pueros pinguefaciendos caryis exhilarab s: nonnulli uero has à Poëtis Iouis glandes dictas eſſe putãt. amygdalæ, terminthus, cuius fructus à nonnullis terebinthus nominatur· morus. Eſt uero in Media Comœdia fructus συκάμινον neutrum, arbor uero συκάμινος maſculinum. ut Συκάμινα ὁρᾷ, καὶ φορεῖ κεράνια μέσπιλα.* Nuces nõ habentes duplicatũ.

DE INFRVGIFERIS. IX

INfrugiferæ uero arbores dicuntur, quorum fructus in hominum alimentum non cedit, reliquæ uero omnes frugiferæ. Infrugiferarum itaq; ſunt, quercus· dubium autem mox hoc erit, an frugifera habeatur propter glandiuoros Arcades, & maximè quod homines ante frumenti uſum glande paſcebãtur· platanus, cornus, ulmus, fraxinus, alnus, populus, laurus, abies, cupreſſus, cedrus, thyus, ſalix, myrica, myrtus. Niſi forte laurum, myrtumq; frugiferis anumerabimus. quarum fructus, lauri quidem daphnides, myrti uero myrta appellantur.

DE PARTIBVS ARBORVM, RAmis florentibus, & contra. X

ARboris partes, radices, radices agere, radices nutrire, radices mittere, figere, infigere, cõfirmare, radices extendere. caudex, leuis, planusq;. ſtips, rami, palmites, germina. Stipitẽ uero nominabis, firmũ, robuſtum, magnũ, denſum, rectum, ingentem, generoſum, bene plantatũ, tumidumq;. rami luxuriãtes, ὄρπηκες uero Poëticũ eſt. Nominabis uero, teneros, adultos, generoſos, rectos, latos, diffuſos, folijs abundãtes, comatos, patulos, crinitos undiq;, bene comatos, umbroſos, umbratiles, opacos, profundos, denſos· denſam reddentes umbram, multam, latam, ſufficientem, idoneam, ſatisfacientẽ, largam, luxurioſamq;. Contrà uero uocabis, folijs carentes, nudos, denudatos, comis priuatos, ſpoliatos folijs,

areſactos, cõſeneſcentes, deformes, ornatu carentes, defloreſcentes, ſpoliatos, fructu carentes, cõfectos ſenio. Proprie uero *oliuæ ramus, germen uocatur* ſicut *uitis, palmes. ficus* uero *foliũ, thrion* quemadmodũ *uitis, pampinus.* Folia uero, etiam πέταλα nominantur. Appellabis etiã *folia, tenera, iuuenilia, uiridia, florida.* Fructũ uero uocabis, *florem, prouentum, & remunerationem.* et *fructum* Mollem *uegetum* * *maturum, crudum, & præcocem.* Nominabis uero *frumenti prouentum, plantarum flores, ficum germinantem, uitim pubeſcentem, oliuam turgidam.*

XI DE ARBORVM NVTRIMENTIS.

QVæ uero fructus nutriũt, aut arbores, hæc ſunt *imbres, fluuij, ſcaturigines, fontes, aquæ uenæ, ros, loca amœna, humores, undæ, terra fontana, uegeta, humida, aquoſa, rorida, auſtralis, ſtillans, irrigua, fontibus ſcatens.* Adde his *auras,* nam & hæ nutriunt & *flatus, flaminaq́; zephyrorum.*

XII DE LAVDIBVS LOCI ALICVIVS.

LOcum uero laudans dices, *aquoſus, irriguus, roridus, humidus, mollis, denſus, conſitus, plantatus, pinguis, opacus, arboribus conſitus, floridus, florulentus, fructuoſus, pulchros fructus procreans, frugifer, rigatus, umbroſus, umbratilis, ferax, iuſtus,* & ſi quæ ſunt ſimilia.

XIII DE LAVDIBVS PRATI.

SEd in laudem prati, *floridum, florulentum, ferax, germinans, iuſtum, odorum, fragrans, ſpirans, fragrantia abundans, bene coloratum, multicolor, multiformis, uariũ, multis coloribus uarium, ſuauiſſimum odorem emittens, iucundum ſpirans.* In arboris laudem, *bene conſtituta, iuſta, ferax, fœcunda, frugifera, fructuoſa. arboris fœcunditas, florulentia, fertilitas, fructuum prouentus, prouentus bonus & copioſus.*

XIIII DE NOMINIBVS OLEAE, FIcuum, uitis, & palmarum.

Oliuæ porrò florem nominabis, *album, denſum, continuum.* Olea autem ſylueſtris, *oleaſter* dicitur. Cum uero oleaſtro domeſticam

domeſticam oleam inſeueris, hæ oleæ cotinades dicuntur· olea uero ſacra, μορία· quæ uero in Olympiade habetur, coronata. Omnes uero plantæ domeſticæ ſylueſtribus inſertæ, calami uocantur· ficus uero fructus, dulcis, ſuauis, iucundus, ficus, cariæ, maſſa, caria recens, uiridis, caria uetus & arida, condita. Comici etiam ficum in ciſam dicunt. Ficus uero recentes, συκάδες uocantur· nonnulli uero etiam adultas hoc nomine appellauerũt. Caprifici uero fructus, qui eſt ficus ſylueſtris, ἐρινεὰ uocãtur, quæ ſic ficubus adhærent, ut fructus non decidat. Ficus uero ſylueſtres colligere & componere, συκάζειν dicitur. Vitis uero ſunt, uua, botri, et hinc uuæ paſſæ. Vites uero dicuntur, dulce uinum proferentes, uino abundantes, bono uino præditæ. Pampini autem πέδη πετάννυται, cum folia defluunt. Racemos uero tempeſtiuos, maturos, generoſos, florentes & luxuriantes· uel è cõtrario, crudos, imperfectos, intẽpeſtiuos, immaturos, et omphacas nominabis. Fructus uero ἀθησαύρισος dicitur, quem reſeruare nõ licet· alius uero reſeruatiuus, ſerus, & ſole aduſtus nuncupatur. De palma dices, erecta, alta, aſpera, robuſta, ſemper florens. Tum etiam palmæ ramus, eodem nomine palma uocatur, & palmæ radius. apud Poëtas uero σπάδιξ, folium uero thalus, fructus autem maſculi quidem, ψὴν· fœmellæ uero, βάλανος dicitur. Vnde uero βάλανοι dependẽt, ſpatha uocatur. uſus hoc nomine Xenophon, et Herodotus dicens, quod etiam Arcus quidam ex huiuſmodi ſpatha habeantur.

DE INSTRVMENTORVM ruſticorum nominibus. XV

*FAlx, ligo, falx meſſoria, raſtrum, ſecuris, uentilabrum, procalum, tridens, bidens, * uentilabrum, * quod & uannum uocant. τρύγητος uas uimineũ, in quo fecem expurgant. Fex uero non modo de uino, ſed etiam de oleo dicitur. Deinde aratrum, occa, malleus, ſarculum, mortarium, piſtillum, arca panaria, mortariũ, cochleare, quod etiam ἀλετρίβανος dicitur. peluis, mactra, uas panariũ, ſcyphus, ſporta, ſtorea, cophinus, uaſculum ficuum, torcular, penus, fricatoriũ, cophinus, chœnix, tres chœnices con*

Cribrum uel Ventilabrũ uero,

tinēs, ſe ctari us, ſemiſextarius, medimnus. phrygeton, quod inſtru mentū eſt, quo hordeū ſiccāt. hordei ſiccatio, et hordei ſiccatrices. Solon uero etiā Spōſas ad nuptias eūtes phrygetū ſignū ferre iuſsit.

XVI DE NEGLECTI LOCI NOMINIBVS.

LOci autem neglecti nomina ſunt, ſeminis impatiens, durus, rigidus, ſpinoſus, acanthis plenus, tribulis & atriplicibus re fertus, ſpinis, pollicarijs, coccis, fruticibus, zizanijs. quæ effodiē da ſunt, incendenda, comburenda, amolienda, & igne uaſtanda.

XVII OLERVM NOMINA.

LActuca, raphanus, hoc autem nomine crambem uocant. Et quod alij raphanum dixere, propriè raphanis dicitur, cuius etiam ſpecies apud Herodotū inuenitur. ſor næa, cinnara, porrum, cepa, naſturtium, apium, malua, beta, coriander, aſparagus. Aſparangis uero acanthus uocatur. Eſt & hortenſis aſparagus, à cram be denominatus. rapa, cucurbita, tritica, hordea, legumina, legumina freſa, phaſioli, lens, fabæ, cicerculæ, dolichi, ciceres, cnicus, cicer, ruſtrachi, cicerculæ, cyminum. Ab ordeis uero nomina mus ordeum decorticatū, et farinam: à frumento autem, granum, ſiliginem, ſpeltam, ſeſanum, milium, papauer, linus, panis amylus.

XVIII DE PANE, ET VINO.

DIces uero, panis miliaceus, panis ueruslis ſeu obularis, puls milij, leguminum commixtio, panis ignitus, quem multi aſſatum uocant. deinde farina craſſa, maſſa, puerilis placenta, cortices uuarum, furfures, qui ſunt tritici uiliſsimum. uinum dulce, ſuaue, illecebroſum, potabile, odoriferū: aliud uero uinum, lorum, uappa, uinum uapeſcens, uinum acidum.

XIX DE ARMENTIS, GREGIBVS, ET quæ hæc attinent.

PArtes uero eorum ſunt, quæ agros attinent, boum armenta, caprarū, & ouium greges. Et locus in quo boues ſtant, & bouilia, & boum ſtabula dicuntur: ubi uero oues capræq́;, caula & ouile. Bubulcus uero, etiam boum nutritor, Paſtorq́; dicitur: quem admodum hic qui ſub iugum boues agit, boum ſubactor. Ouium ue

ro præ-

ro præſes, Opilio caprarum, caprarius omniũ uero quadrupedũ, Paſtores ſunt. Ouium uero, caprarumq; ætates diſcernens Poëta, Primogenitas, *medias,* * ἕρσας, *id eſt teneras, & modò natas no-* 31
minauit. Boum uero iuuenci, *uituli dicuntur* ouiũ, *agni* caprarum *autem,* hœdi. *caprarum uero dux, hircus* ouiumq;, *aries* boum au- *tem, taurus.* Verba autẽ ipſa ſunt, paſcere, oues aut capras paſce- *re, ad paſcua educere.* Vbera autẽ turgida dicuntur, cũ lacte plena *ſunt. lac autem ab ijs extrahere, mulgere uocatur.* Dices uero, ca- *ſeum facere, caſeos incindere, lacte operari, lactis operibus inten tum eſſe,* * Viliſsimum autem lactis, ſerum. Vaſa uero ſunt, ſitulæ, *ſcaphulæ, caſeorum formagines, fiſcellæ, caſearia uaſa, calathi.* Et coagulare, Dices etiam Subulcus, & ſuum greges, porcorum haræ, ſtabula re, et nutri porcorũ, pabulum ſuum. porcelli, ſues integræ ætatis, ſues à lacte re, & con *repulſi, et lactentes. poſteriores autẽ fœtus,* μετάχοιροι *dicuntur.* gelare.

CAPVT XIII, DE PARTIBVS ARATRI. I

HVius poſterius rectum lignũ, quod Arator tenet, *ſtiua uocatur* eius uero concauitas, cui manum *inſerit, anſa. ubi uero ſtiua infigitur,* ἀλύη. *pars uero cui iugum adaptatur, furca. ferrum autem arans, uomer, cuius ſummittas nymphe. ex his uero temo ex- tenditur. incurua autem huius pars, cui ſubtenditur clauis affi- xa furca, dentale dicitur. quod uero poſt dentale eſt, hiſtoboum eſt autem lignum, quod extenditur inter utrunque bouem. hu- ius autem apex circa iugum,* κορώνη. *Lorum autem illud latum iu- gum contingens, bouitenens, aut* μεσόβοιον, *uel* μεσάβοιον *uoca tur. hoc autem utuntur, cum in iugi foramen ligneum clauum infi- gunt, quem embryum, aut paxillum uocant.*

CAPVT XIIII, DE PLAVSTRO. I

PArtes plauſtri ſunt, axis, rotæ, ſcalæ, quod eſt prælongum lignum ſupra axem, quatuor conſtãs partibus, habẽs intermedios baculos, in priore qui dem parte plures, poſteriore uero pauciores, in medio

medio uero tabulatum plauſtri impoſitum ſuſtinent· cuius utraque
latera, cardines, dexter ſcilicet, & ſiniſter dicuntur· his uero ligna
ſuffixa ſunt, quæ καθαραῖαι dicuntur. quibus axis cardines adap
tantur, à quibus axis cōuerſus trahitur. tum & alia, quæ ſunt plau
ſtri, ut iugum, temo, iugum falcatum, ſummitas iugi, & his ſimilia.

CAPVT XV, DE APIBVS.

De apibus porro dicunt, examen, & σμῆνος, quod
apium multitudinem ſignificat. locus uero, aluea-
ria, et apiaria. Ipſum autē opus, mellificare. Βλίτ
τειν uero eſt, apes fumo fugare, et arcere. Cæte
rum qui examini præeſt, queḿq; tota cohors ſequitur, Dux, & Rex
nominatur· earumq́; ſoboles, σχαδόνες dicuntur· ſed ignauum ho
rum pecus, fuci ſunt. & ipſarum uaſa, cellulæ. Sonitus autem, bom
bus. Sonare autem, bombiſare dicitur. aculeus uero, ſalutaris non
eſt. Opera uero ſunt, cera, mel, mel cera mixtum, Sunt uero & fa
ui edibiles.

Decreueram etiā, Venatoria addere, alia alijs, multáq; multis ſub
iungere· uerum hoc modo in infinitum Librum protenderem. Puto
etenim te ab hoc extemplo ratione ſumpta, & iuxta huius Libri e-
narrationem reliqua adiuncturum· ſi uerò tibi uiſum fuerit, etiam
illa adiungamus.

Præſens hic Primus Liber à Dijs initio ſumpto in Agricultura
finitur· Secundus uero, omnia De humani corporis apparentibus,
& non apparentibus partibus uocabula comprehendit.

FINIS LIBRI PRIMI.

IVLII POLLVCIS LIBER SECVNDVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

QVęcunq; de humanis membris ex politæ linguæ Scriptoribus inuenire licuit, hæc ab his habiturus ſum. multa inſuper & Familiares noſtri inter deambulandũ indicarunt nobis, qui hæc & ſua opera, & Medicorum collegerunt: à quibus & nos quędam mutuauimus. Quorum etenim poſt experientiã cognitio, horum etiam uſus de ijs, quæ experientia cognita ſunt, neceſſarius eſt. Cum autem Primi Libri exordiũ à Dijs ſumpſerimus, ab homine Secundũ exordiemur. indicat uero omnes hominis partes, formasq; ſingulas: primoq; ætates explicat.

CAPITA LIBRI SECVNDI.

Hominum ætates, & uocabula. Cap. I.
Quæ ſunt ante generationẽ, et poſt generationẽ. Cap. II.
Hominum membra, & partes. Cap. III.
Partes hominis extremæ, internæq;. Cap. IIII.
Nominum eorum quæ ſingulis partibus congruunt, frequentiſsimus uſus. Cap. V.

*

I

HOMINVM AETATES QVE ET NOMINA.

SEptem ſunt ætates ſecundum Hippocratem. prima ab anno primo ad ſeptimum, ſecunda à ſeptimo ad decimumquartum annum, tertia à decimoquarto uſque uiceſimumprimum, quarta à uiceſimoprimo uſq; ad uiceſimumoctauum, quinta à uiceſimooctauo ad triceſimumquintum, ſexta à triceſimoquinto ad quadrageſimumſecundum, ſeptima à quadrageſimoſecundo ad quadrageſimumnonum. prima quidem, Puerulus· ſecunda Puer, tertia Adoleſcens, quarta Senex, ſeptima decrepitus dicitur.

II DE HOMINIS PARTIBVS.

VSitato itaq; more dices, homo, homulus, homuntio, homunculus, humanū, humane, humaniter, humana ſpecie. Et Humana ars, ut Thucydides dixit. Humana natura, ut Plato: Humanā naturam imitatur, Ariſtophanes: Hominis uero cutim, Ἀνθρωπὴν Herodotus uocat. Homini uero conueniunt, humanus, humanitas, humaniter, humanū eſſe. inhumanus, inhumanitas, inhumaniter. Ἀπανθρωπεύεσθαι autem non dices, ſed πολυ..νθρωπος, id eſt hominum frequentia ſtipatus· hominum frequentia, & hominum raritas.

III DE HOMINE, A PARTV EIVS uſque extremam ſenectutem.

DIces autem, ſemen, ſatio. ſeminare, arare, ſemen proijcere, concipere, prægnantem fieri, generare, parere. fœtus imperfectus, fœtus ſubuentaneus, adultus, uitalis. Fœtū uerò, Ariſtophanes etiam Κύος uocauit · Si quæ prægnans apparuerit, fœtum huiuſmodi. pharmacum extinctorium, fœtum extinguere, abortire. Et * Abortus, ut Lyſias inquit. Et * Abortus, ſecundum Antiphonem: et Abortum facere, ſecundum Platonem: Generatio, ut Plato: Natiuitas, iuxta Xenophontem: partus, parit, partui uicina, uterum ferens, ſub tempus partus exiſtens, uel parturiēs. Τοκῶσαι uero, dixit Cratinus: pharmacum concipiendi uim adimens · aut Partum accelerans, ſecundum Ariſtophanem:

Abortio

Abortium

DE INFANTIBVS, ET AETATIBVS. IIII

Infans, modò natus, nuper genitus, recens prognatus, modò genitus, primogenitus, primum natus, nuper natus. Infans, nuper à partu emiſſus, *nuper amphidromijs initiatus. Νεογιλὴς uero, et 1
Νεογιλαῖον etiamſi Iſæus dixerit, non tamen uſitatum eſt. melius autem eſt, quod apud Herodotũ, Νεόγονον, Recens natũ, dicitur uerum & hoc Ionicum eſt. Vnius anni, annuus, bimus, & quæ ordine ſequuntur. lactens, ſugens, mamillis uiuens, nuper à fœmina ſemotus, nuper ablactatus.

DE PVERVLIS. V

PVer, Puerulus, Puellulus, Puer, Iuuenis, Impuber. Ephebus, ut noui Comici dicũt. Et παλλάκια uocauit Plato Comicus

DE IVVENIBVS. VI

IVuenis, puber, modò ex Ephebis egreſſus. hunc et Ἀφειμένον, id eſt, qui pubertatem exijſſet & Περυσινον, id eſt Adoleſcentem, uocauerunt. Dices etiam, modò pubeſcens, et pubertatem relinquens. Impuber uero Poëticum eſt. Ad hæc et Adoleſcentulus, & Iuuenculus, & Βόπαις, id eſt grandis Puer, apud Eupolidem reperiuntur.

DE VIRIS. VII

DEinde imberbis, tenuem barbam habens, prima florens lanugine, iuxta aures prodeuntem habens lanuginẽ, aut circa labia ſerpentem, barbeſcere incipiens. in uere ætatis, in uigore, in flore. deinde, florens, pubeſcens ex Ephebis egreſſus, uel qui iam defloruerit. ex Iuuenũ cœtu, inter uiros numeratus, uirilis, perfectæ ætatis, robuſtus, in medio ætatum exiſtens, in uertice graduum ad ætates aſcendentium, Virorum ætati ſuccedens, barbeſcens, barbam nutriẽs, barba tectus uel Barbatus, iuxta Cratinum: Προφερὴς uero dicitur, qui tempore quidem iunior eſt, facie autem ſenior apparet σκληρὸς uero, his cõtrarius eſt quem νεοειδῆ, id eſt Iuuenili facie præditum, uocabis. Theopompus autem Comicus idem de Muliere dixit.

VIII **DE ADOLESCENTIBVS.**

ADoleſcentulus, Aduleſcens. Iuuencus uero licet dicatur, Comicũ tamen magis eſt. Iuuenũ uero cœtus, νεολαία dicitur. Deinde Vir eſt, qui militarẽ ætatem aſſecutus eſt, ætatẽ cen ſui obnoxiam habens, uegetus, feruens, bellicoſæ ætatis exiſtens· imbellem ætatem tranſgreſſus, imbellicoſam, bellis non aptam, militiæ imperitam ætatem egreſſus, cenſui ſeruiens, annos natus plus ſexaginta.

IX **DE MEDIAE AETATIS Iuuenibus.**

COncionibus aptam ætatem habens, nondum canus, ſubcanus, ſemicanus, mediæ ætatis, canus. Πολιοκρόταφος autem, quod capite canum ſignificat, Poëticum eſt. crudæ ſenectutis Vir, Senex. unde etiã Senilia, munera quæ ſenioribus tribuuntur. Et ſeni decorum, pro eo, quod ætatem decet· quod etiam πρεσβύτερον dicitur. Et Πρεσβεύειν pro honorare Plato dixit, & Nihil eſt uetuſtius, pro eo quod eſt, nihil eſt nobilius.

X **DE SENIBVS.**

SEnex, maturus. Prouectæ ætatis, ut Thucydides, et Antiphõ dixit. extremæ ſenectutis homo, decrepitus· horum autẽ con ſeſſus, Senatus dicitur. Senilia balnea, apud Platonẽ: Senilis palæſtra, & Seniles paleſtræ, apud Ariſtophanem: Senes etiã Seniores Xenophon uocauit. Plato uero quendã Senis Præceptorem appel lauit. Senectuti porrò & hæc congruunt, in ſenectute alere uel di, ſenectutem curare, ſenectutem nutriri, in ſenectute ſuſtentari, & Senum Nutritores. inſeneſcere, et conſeneſcere. Hyperides autem etiam Γηροβοσκεῖν, id eſt Senes fouere: Et Alexis Senum enutritionẽ dixit· Xenophon uero, Inſeneſcibilem, id eſt perpetuam gloriam· & Hyperides, Inſeneſcibile tempus: Sophocles autem, Ἀγήρω, quod idem eſt. Platoq́; mundũ ἀγήρω, id eſt æternum, uocauit· quod & Euripides, & alij multi fecere. Thucydides etiam eodem modo Ἀγήρων uocauit, quo Euripides Inſeneſcibilem, uel incorruptã uirtutem: Et Demoſthenes, Honores inſeneſcibiles dixit.

DE

DE VETVSTATE. XI

DIces etiam, multorũ annorũ homo, diu uiuẽs, diutina uita, et longæuus. Plato enim in Timæo etiã Longæuiorẽ dixit. Secundũ Hyperidẽ uero etiã dicitur, In ſenectutis limine, in occaſu uitæ, ut iam balbutiat lingua, ut uox obſcura et intricata exiſtat, ut uox erret, ut manus ſolutæ ſint, ut ſenectus imbecillem reddiderit, ut pedes tremant & labentur, ut ſint obliqui, inconſtantes, inſtabiles, non fixi, lubrici, infirmi, & his ſimilia. Conueniunt his quoq; ſcommata Comica, Saturitus, Saturnius, Saturni in morem delirans, Senior Saturno, edentulus, Senex capularis, decipiens, clamoſus, deſipiens, inſulſus, attritus, ſiliceriniũ, inuerſus propter ætatem, immutatus, ceruos, aut cornices ætate ſuperans, aut Nymphis coætaneus, & ſimilia.

DE FOEMINIS. XII

DE fœminis uero, prima quidem his uocabula uſq; puerilem ætatem cum Maſculis communia ſunt. * quæ uero ſequuntur, Puellula, Virgũcula, Virgo, Fœmella. Κοράσιον, * uerò uulgare eſt, ſicut Κορίδιον quoq;. Res uero ipſa, uirginitas. Quodq; Virginibus conuenit, uirgineum nominabis, niſi quod non adeò hoc celebre eſt. Phrynichus uero, Adoleſcentulas uocat Ἀμφύλικας, ut, Erant autem et inter Mulieres Adoleſcentulæ. Pherecrates uero Seniorem Virginem Ἀμφηλικεστέραν appellat, ut etiam Cratinus Ἀμφύλικα Senem dixit. Dices etiam, Virginem nubilem. Ariſtophanes uero, floridæ ætatis Puellas Catullire dixit, ut, Aliæ uero ipſarum catulliunt, aut ad Viros iam promptiores ſunt: Puella, Puellula, innupta, nuptijs idonea, nuper nupta, Mulier uiro iuncta, uenerabilis, uiro mixta, Iuuenis, florens, Adoleſcentula, pubeſcens, pubertatem tranſgreſſa, Seneſcens, Anus. & ſecundum Iſæum, Senior, Vetula. Et ut Theopompus Comicus inquit, Decrepita, uini amans, ebrioſa, uino gaudẽs, libidinoſa. Reliqua uero cum Maſculis cõmunia ſunt, ut extremæ ætatis, ultimæ ſenectutis, & cætera.

etenim hoc commune eſt utriſq; et Fœminis & Maſculis. Porrò.

XIII
DE FORMATIS AB AETAtibus uerbis.

HOrum autē quæ iam dicta ſunt uerba, hæc exiſtent, concipere, impræ gnari. nam de grauidis etiā hoc Plato uſus eſt in Theætito, Imprægnatā uocans. pariēs, uterū ferre, generare, pare
& re, Ephebis exire, inſtituere, tū etiā pueraſcere, * educatio. Et Puerilis diſciplina, apud Platonē inuenitur. Et Puerilis, apud Nicocharē: Et Puerilis, apud Xenophontē: Et Puerilis inſtitutio, apud Platonē: Dices etiam pubeſcere, pubertatē attingere, et iuuenilē ætatem ingredi, florere, uigere, iuueneſcere, uel iuuenari. Xenophon etiam Νεανιτεύεσθαι dixit. Ariſtophanes uero Νεανιεύεσθαι, pro audacē eſſe dixit. à quo Lyſias Iuueniliter audaces nominauit, & audaces Iuuenes. Viriliter autē agere, Ariſtophanes Ἀνδροῦσθαι appellauit: et Viriliter agentes, Hyperides: unde Viriliter, et fortiter, ut Plato dixit. unde etiā Cœtus uirilis, ſecundū Iſæum: & Iſocrates, Viriliter in catalogū adnumerari: Deinde, pubertatē tranſgredi, defloreſcere, ſenectuti appropinquare, capillos albeſcere, canum fieri, ſeneſcere, ſeniū contrahere, infirmari, titubare, labaſce
2 re, tremere, infirmiter ſe ſuſtinere, extendi mēbra, articulos diſſolui, ſenectute delirare, deflorere, deſipere, immutari, mentis non compotem eſſe, inſanire, imprudentem eſſe. & alia quædam, quæ à ſupra poſitis nominibus deriuata in uſu ſunt.

XIIII
DE PARTIBVS, QVAE IN corpore ſunt.

PArtium uero nomina ſunt, capilli, cæſaries, capillitium, capillamentum, coma, uel uillus. hoc enim nomine, Poëtico li
2 cet, utendū eſt. * φόβαι uero, ἔθειραι, σμήριγγες, et ἕλικες, Carmini conueniunt. hinc autem nomina deriuantur, capillatus, comatus, pulchricomus, pulchram habens cæſariem. Et ἀπότριχες, impuberes dicuntur. promiſſos capillos habens, criſpus, criſpo capillitio. Et Οὐλότριχος, apud Herodotum. Archilochus uero inuertens, τρίχουλον nominauit. Attici uerò crines οὔλας uocāt. οὐλοκόμος uerò, quod criſpum ſignificat, ab Alexide, & Phe-

recrate

recrate dictum eſt· idem eſt ὁλοκέφαλος. Cincinnos uero, Criſpos Teleſillas dixit. huiuſmodi uero Στραμβολοκομᾶν, id eſt Criſpum eſſe, Sophocles nominauit · utraque uero hæc uocabula prædura ſunt.

VIDE, QVAE A CRINIBVS nomina deducantur. XV

A Capillis uero dicuntur, trichiæ piſces, et ſardinæ· & ἱςρυχὶς, flagellũ. Et trichobrotes, animal quoddã ſetas concutiens. Et τρίχαπτον uocant, quod ex crinibus connexũ eſt. Philonides uero etiã Barbam multicomã uocauit. Dicat etiã aliquis, bene comatus, pulchricomus, flaua uel nigra coma præditus, crinitus, comã nutrire, piloſus, multos pilos habens, et his ſimilia. Sed à χαίτης, id eſt iuba, etiam ἀναχαιτρίζειν, quod refrenare eſt, dicitur. comam habens reuelatã, horridam, à fronte & ſcapulis dependentem, collo circumfuſam, non conſtrictam, nõ colligatam, fronte & tergo circumfuſam, humeris inſultantem· uolitantem per tergum, aut ſuper tergum.

DE CALVIS. XVI

NVdus capite, comis ſpoliatus, pilis carens, nudo præditus capite, inornatus, intectus, naturali capitis tegmine deſtitutus, utili illo capitis excremento mulctatus, leue caput habens, detonſus, tanquam ad cutim raſus · denudatus inſtar arborum, quibus folia defluunt· aut pilos amittens, comis nudatus, caluus, recaluaſter, album habẽs uerticẽ, capillis priuatus. Raros pilos habens, ſecundum Homerum: & ſi quæ his ſimilia.

PARTES CAPILLORVM. XVII

CIncinnus, capillorum nodus. unde etiam fumi reuolutiones, à Poëtis πλόκαμοι dicuntur. * botrychus, comam adornatam habens. unde Contortum deriuatur, apud Archilochum: comam alens. Et apud Anaxylam, ἐβοστρυχιζον: bene comatus, & 3 pulchros cincinnos habens tã uir, quàm mulier. Pherecrates uerò, Flauiſsimis cincinnis ornatus, dixit. Βοστρύχους uero, Ariſtophanes & Eupolis Cincinnos uocat· quos etiã παρωτίδας eo, quòd au-

ribus

ribus adhæreant, nominauerunt. Cratinus uero cincinnos, Stamineos uocat, qui ſtamini ob tenuitatem ſimiles ſunt. Pherecrates autem mulierum capillos, πλοκάδας uocat. Capillos autem ſordibus implicitos, Comici Στόρθυγγας *appellãt. Inſuper & Retro comati, Euboici. Vertice autem criniti, Thraces dicuntur.*

XVIII DE TONSVRA, ET HIS QVAE ad hanc pertinent.

4 T*Onſuræ autem ſpeties ſunt, * cepus, ſcaphiũ, peritrochalate. procotta, quam eſſe aiunt, cum quis anteriorem partem comit. caput enim,* Dores Cottida *uocant. Alij uero procottam nõ tonſurã, ſed capillos fronti imminentes eſſe putarũt. Tradunt porro corruptionis & pedicularis morbi cauſa, tonſuram fieri, quam* Penthimon *uocant, ut* Eubulus Comicus. *Et coma* Hectorea, *quã* Anaxilaſus Luxuriantem *comam uocat. Timæus uero huiuſmodi cæſariem erectam eſſe oportere ait circa frontem, collo autem circumfundi. Nutriuerunt uero quidam comam in obliquum uergentem, aut ſuper tergum, aut frontẽ. Fluminibus ſcilicet, aut Dijs cõſecratam. quæ* πλοχμὸς, *aut* σκολὺς *nominabatur, aut pilorum catena.* κορυμβὴν *enim, quod capillorum nodum ſignificat, non approbo. Non enim* κορυμβὴς, *ſed* Κρώβυλος, *id eſt* Aureus, *uel argenteus corymbus capillis dependens, Atticorũ eſt. Vocatur etiam quædam coma, appoſititia. quæ non modo Mulierum, ſed & Virorum eſt. & qui raros pilos habent, ipſa inſtar capillorum utuntur. hanc uero etiam* ἐντριχον *nominauerunt. Comæ uero* Artifices *manuarij,* Comptores, et Comptrices *Mulieres. nonnulli uero has etiam Ceroplaſtas uocarunt.* Κέρας *enim comam ſignificat, quod etiam* Homerum *intellexiſſe aiunt, cum* Parim, Κέρ' ἀγλαὸν *uocat. Vnde & Sophocles,* ὀρθόκερως, *id eſt comã erigens horror, dixit, ut erecta coma. Et cornu bouis, comam ſignificat.* Componere *etiam crines dixerunt, & ſuperiorem partem capillorum conuolutionis, quæ ceu ſterilis eſt, neq; tamen* Tonſorum *ars manuaria capitis expers eſt.*

DE

DE TONSORIBVS, ET IPSOrum inſtrumentis. XIX

TOnſores uerò, etiam Raſores uocarunt·quorũ inſtrumenta
ſunt, pectines, nouacula. Theca uerò Chirotheca, aut Ξυ-
ροδόχη ab Ariſtophane uocatur. Et cultri tonſorij, quos & raſo-
rios nominauerũt. quapropter etiam capillos quoſdam, cirros à ton
dendo appellauerũt. De comptis uero Comici dixerũt, Duplici tõ
di nouacula: huiuſmodi uero nouaculam, Pſallida dixerunt. Ἀκα-
ρὴς autem, tenue & paruũ dicitur, quod propter exilitatem ſecare
non licet. unde etiã Tempus indiuiſibile, et nauis Ἀκαριαῖος bre
uis à Demoſthene uocatur. Et tondere, tondi, tonſura. Detonſum,
ut Hyperides dixit·& Detondendũ, iuxta Eupolim: Comam uerò
luxuriantẽ habere, etiã κουριᾷν uocarũt, quaſi tonſura egens·ſicut
etiam κουριῶν, ſquallens dicitur, et coma luxurians. Et ἐν χρῷ κουρε
δίοισιν dicuntur, qui ad cutim uſq; raſi ſunt. Comptos uero Comi
ci Cirratos uocarunt· Pherecrates uero, Ad cutim uſq; raſos: Ho
merus etiam, Comã ſqualere dixit·ut Squalebis miſere, & indeco
ro uteris ueſtitu. et ſqualere. Phrynichus uero Comicus etiã Squa
les dixit. Squalidum uero * Xenophon dixit, ſicut Plato Squali- huiuſmodi
diſsimum. contrarium uero dixit Homerus, ut Capite ſplendidi, et
pulchræ facies. Depexos autẽ Archilochus dixit. Et Anaxilaus,
Nos depectimus domeſticum Teleſippum: Ariſtophanes uerò, Ad
ſolem lauate, & pectite, dixit. Depexum autem dices, & pectere·
et Impexus, ut Sophocles: Vocauerunt etiam Caput appoſititium,
ſecundum Ariſtophanem: ut nunc περιθέτην dicunt, ſicut etiam
appoſititiam comam, et colligere crines, abundantes crines aufer-
re·unde apud Pherecratem, Impurus & hiſpidus dicitur. Et infle-
ctere crines, & redimire, & redimita Minerua, crines habentes
collectos. Comam uero tingere, fucare ipſi uocarunt. Dixerunt
etiam Comam flauam, aut nigram reddere. Et denigratio, eſt co-
mæ tinctura. Apollo uero intonſus dicitur.

XX DE CAPITE, ET PARTIBVS eius exterioribus.

SVbiacet autem capillis caput: & Cutis leuis tenuis impoſita eſt, extenſa ad pilorum, ut Plato inquit, creationem, quæ tanquã plantas interiori ſpiritu crines irrigat: Os uero totum, capitis caluaria dicitur. compacta autem eſt ex compagibus quibuſdam, quas cõmiſſuras, uel ſutelas uocant: quæ ſerris dentatis ſimiles pinnis & concauitatibus inter ſe coaptantur. has uero Medicorũ Diſcipuli, Coronales, & ῥαβδοειδεῖς, et Lambdoides uocant: ſunt autem plura huiuſmodi nomina. De harum uero multitudine contentio fuit, num ſcilicet quinque ſint ſutelæ numerandæ, aut plures pauciores' ue, omnibus in hoc cõſentientibus, quod muliebriũ capitum ſutelæ pauciores ſint. Herodotus autem tradit, In clade quæ iuxta Platæas facta eſt, inter Perſica cadauera caput inuentum eſſe nullam prorſus commiſſuræ ſutelam habens. Dicit etiam alicubi Aratus in Libris de Medicina ſcriptis, Multa quidem olim capita ui di huiuſmodi, In ſummo uertice unica commiſſa linea: Multa uero ſutelis carentia hominũ capita cõpacta ſunt. Caput autem, Poëtæ etiã Κωδείαν uocant, à papaueris capite hoc nomẽ deriuãtes. Totũ uero dicitur craniũ, caluaria. Calua, apud Lycophronẽ: Percuſſus apto ſcipione in mediã caluã: apud Ariſtophanẽ uero, Scaphiũ dicitur ut, Ne fuſte ſcaphio percuſſo in terrã cõcidas: Gibboſum autẽ eius, uertex: quod in Orphicis Metris, Μεσόκρανον dicitur. Quod uero inter occiput & ſynciput eſt, coronam uocant. quod autẽ ſupra frontẽ, ſynciput. quodque ſub hoc prominet, frons: quæ uero utrinque ſunt latera, tempora. poſteriorem partem, occiput: ſic dictũ quòd ἶνες, id eſt fibræ, neruĩ aut uilli ibi excreſcunt. Extremus quoque capillorũ circa caput circulus, corona aut circuitus dicitur. Omne uero, quod ſub crinibus eſt, craniũ. Tempora uero nonnulli κόρρας uocant pro eo, quod κόρσας, id eſt capita, dici ſolet. & hoc eſſe putant, cum quis τὴν κόρρην ferire dicit: inſuper & Homerum ſibi aſtipulari putant dicentem, Κόρσην autem altius per tempora penetrauit.

MORBI

MORBI CAPITIS. XXI

MOrbi autẽ capitis, cephalæa, capitis dolores, hemicranea, uertigo, obtenebratio, caligo oculorũ· Plato uero Obnubilationem uocauit. uertex, capitis grauedo, et potus aut cibus caput aggrauans. huiuſmodi uero morbum concire; Antiphon Καρῶν uocat. cibus capiti noxius, quo nomine Phœnicis cerebrum Xenophon uocat· & Caput aggrauans dolor, Teleclides: Ebrietate uero caput grauare, Crapula laborare Ariſtophanes uocat. Tum etiã καραδοκεῖν, à capite dictum erit· proprie autem de caput, ne impingatur, transferentibus. Comici uero dixerunt, Capite ſuſpenſus eſt· & Κρεπαλᾶν, id eſt caput concutere.

DENOMINATA A CAPITE. XXII

NOmina uero à capite deriuata, galea, cerebrum, cerebellũ, capitulũ. per capita recapitulari, puluinar, in caput impellere. Ad caput rei feſtinare, ut Hyperides dixit. Et Ἑτερεγκεφαλᾶν iuxta Ariſtophanem, pro deſipere. Quæ uero à cranio deriuãtur, galea, faſtigium, uertex, cranium ambiens. Περίκρανον uero, Veteres coronam uocarunt. Puluinar, quod Comici Προσκεφάλαιον uocant. A uertice uero deriuantur, galea, cacumen. Dicere etiam licet, bono capite præditus, acutus capite, quem Homerus Φόξον uocat. longum caput habens, ut quædam gens Lybiæ. Canino capite præditus, ut animal. Latam fronte habens, qui etiã Fronto dicitur, ut Alcibiades: Ἐχινο κέφαλον uerò, Cratinus Periclem uocauit. Plato uero, Fabulam capite carẽtem. Quidam etiam biuertices dicti ſunt, quos etiam macrobios eſſe arbitrantur.

DE INTERIORIBVS CAPITIS. XXIII

QVod uero capiti ineſt, cerebrum duplex iuxta cõmiſſuram, dilatatũ ſecundum poſteriorẽ ſedem, & ad anteriora prominẽs. hoc uero ambiunt binæ mẽbranulæ, interior quidẽ rubicundior, exterior uero ſolidior. uocantur etiã εἰλαμίδες, eo quod circa medullã uoluantur. Sed ſub ſede ipſius cerebri eſt cerebellũ, medulla cerebro perſimilis, niſi quod colore magis flaueſcit· Terminatur autẽ in prima uertebra, in qua caput circũuoluitur, et epicranis

quoq; uocatur. cuius medulla in uertebras defluere uidetur, cum à
nutriatur tenuiſſima et puriſſima cibi parte cerebrũ et cerebellũ * nutritur. Humida uerò eſt cerebri medulla puraq́;, neq; condenſata ut aliorũ animaliũ, et conſiſtens. Cerebro etenim alimentũ largiuntur, iecur de tenuiſſimo, qui in eo eſt, ſanguine· et cor de puriſſimo, qui in hoc eſt, ſpiritu. Quod uero ſub capite eſt, frons. unde etiam in equis, frontale nominamus. Et frontatim inſtruxerũt naues, frontales, et phalangis frontẽ. Cutis autẽ in fronte, προμετωπίδιον dicitur. Lineæ uerò frontis, rugæ, et radij uocantur. Quod ſub fronte eſt, facies · quod nomen de ſolo homine dicitur. animalium enim reliquorum, προτομὴ eſt· quemadmodum de auibus, roſtrum dicitur. Nomina autem à facie deriuata ſunt, pulcher, deformis, informis, & his ſimilia. perſona, larua· idem etiam & πρόσωπον, καὶ προσωπὶς ſignificat. Comœdia uero Noua etiã Perſonatorem dixit, quem Vetus Inſtructorem apparatus uocauit. Sed eadem ſignificatione perſonam, & laruam dicimus. Et προσωπεῖα apud Atticos uas quodpiã erat æneum echino ſimile, circa os facies leonum boum'ue habens, à quibus & nomen accepit. Ἀποκεφάλισμα uero, capitis purgationem· & dentium purgamen, ἀποδόντωσιν uocauerunt· ἐξομμάτωσιν uero, ſordium in oculis elotionem. Faciem autem mundare, Pherecrates Ἀποπροσωπίζεσθαι dixit· ut Ne fabis quidem faciem eluere.

XXIIII DE SVPERCILIIS.

PArtes uero faciei, ſuperciliũ, ſupercilia· ſuperciliorum grunda, ipſæ ſcilicet prominentiæ. Et Superciliјs demoliri, Xenophõ dixit, et Superciliorũ pili: ſupercilia elata, & denſa. Et ſupercilia leuãs, ſuperbus, aut ſubtrahẽs uel ſubleuãs, aut ſurſum trahens aut cõtrahens, et extendens ſup nubes. Supercilia uero cõtrahens, meditatiuus. Meſophryũ uerò eſt ſuperciliorũ medium, quod etiam metopium nominauerunt. Dixerunt uero, Vir uel Mulier σύνοφρυς, id eſt denſa uel cõiuncta habens ſupercilia· hunc uero Cratinus Μιξόφρυν, id eſt Supercilia miſcentẽ, uocat. Tũ apud Tragœdos, Supercilia cõtrahere dicitur de triſtibus. Apud Comicos autẽ

nutare,

nutare, ὀφρυάζειν dicitur· quod Homerus Superciliјs nuere dixit. Supercilia quoq; uocant, eminentiora terræ loca. Et nonnulli Medicorum hos pilos, τύλους uocarunt. Superciliorum autem capita dicũtur partes hæ, quæ circa nares ſunt· caudæ uero, quæ circa tempora. Obſeruandum uero eſt, quod hi pili unà nobiſcum naſcuntur, ſicut & hi qui in palpebris ſunt. unde ab his ſolis, cum reliquos omnes radant, Aegyptiorum ſacerdotes abſtinent.

DE OCVLIS. XXV

DEinde ſequũtur ordine, oculi, lumina, uiſus. et nomina hinc deriuata, bonos oculos habens· et Meliores habens oculos, apud Xenophontẽ: pulcher aſpectu, acutũ uidens, acerrimè uidẽs, acutũ cernens. Et Acutiſſimũ cernens, Herodotus dixit. luſcio. unde Luſcioſus, dicitur apud Euripidẽ· ſed magis Poëticũ eſt. Melius uero dicitur luſcus, oculorũ morbus, ſtrabus, ſtrabo, peruerſus, cõtortus. Strabus aũt Vulgare eſt. Et Strabones in Noua Comœdia.

DIFFERENTIAE ACTIONVM. XXVI

Ιλλός à Poëtis oculus dicitur, unde ἰλλώπτειν in Comœdia Cõniuere dicitur. Et κατιλλώπτειν, eſt deſpicere cum ſubſannatione· & διαδίλλειν ſimiliter, oculum hinc inde uertere. Dicimus etiam, taurinum tueri, ſuſpicere in cœlum, & deſpicere in terram, contra Solem uidere· et ex aduerſo intueri. ὑποπτεύειν uero eſt, aliquid uidendo ſuſpicari. Et Hypopia ſunt, uerberum ſub oculis ueſtigia· ſic etiam oſſa, quæ ſub oculis ſunt uocantur, ſuper quæ naſus conſiſtit. quæ alioquin ὑποφθάλμια uocant. Et paropis eſt mulierum larua. Sed paropia ſunt tegumenta oculorũ equinorum, quæ quidam canthelia uocant. Et ſpecula eſt, ex qua uidere licet. Et Ἐνώπια Splendida Homerus uocat, parietes qui intra ianuas ſunt. Tragœdi uero Προνώπια, quæ ante ianuas ſunt· et Ἀνώπια, quæ ſurſum ab oculis remota ſunt. Et Περιωπὴ, Circũſpectio eſt, iuxta Thucydidem: Opæam uero Attici, amphoram uocant, quæ foramen habet. Hippocrates uero Oculum ἰλλαίνειν dixit, qui detorquetur. Et reſpectus, ἀνίλλωμα dicitur. hi uerò Ionico more oculos, ἴλλους uocauerũt. Σιλλαίνειν uerò eſt, ſubſannãdo oculos ui

*brare.unde etiã irriſoriũ quoddam Poëma, Sillus dictũ eſt. hinc uero ueniunt, uidere, prouidere. ſuſpicere, deſpicere· uiſio, uiſibilia, uiſibilia, uidens· & Viſus, ſecundum Xenophontem: Et Demoſthenes ſpectaculũ ὅραμα uocauit. Plato etiã in Timæo, Inuiſibile dixit. deſpicere, deſpici, inſpicere, inſpectus et deſpectus, circũſpicere, ſuſpicere· aſpicere, uel obſeruare. hinc Ephori dicti, & *Ephoria, Magiſtratus. Tum Obſeruati, obſeruanteſq́; ſecundum Xenophontem: *inſpice, & conſpiciens, uiſio; ſpectare, ſpectaculum, theatrũ, ſpectatur, et ſimul ſpectans, ſpeculatio, et ſpeculatione dignũ· hiſq́; ſimilia, quæ à θεᾶσθαι deducuntur. Nã qui ad Pythiũ Apollinẽ eunt, θεωροὶ, id eſt ſpectatores. ſpectatrix uia. Et nauis theoris dicta eſt, quòd ad Deũ impellatur, feſtinet, aut proficiſcatur.*

**Et Ephoriæ, ut Lyſias:*

XXVII DERIVATA A VOCE ΘΕΑΣ.

SIc etiã dicitur, uiſibile, inuiſibile, et inuiſibiliter. Et Subſtantia uiſibilis, Plato dixit. Spectatrix, ſimul ſpectãs, Vetus Comœdia dixit. A uidẽdo dicitur uiſus, reſpectus, contemptus. Et Deſpectus, apud Phrynichũ Comicũ· Ariſtophanes uero et Aſpectũ, et Aſpectionẽ nominauit. A uiſu uero dicitur, uidere, inſpicere, deſpicere, negligere, ſuſpicere, cõtrà uidere, de longinquo uidere. Xenophõ uero Radiorũ repcuſſiões, Ἀντιβλέψεις nominauit. et deſpecti et ſuſpectũ eſſe. Et Cõſpicuus, apud Iſocratẽ, p admirãdo, et gloria digno. Et ἀποβλεφθῆναι p admirari, Aſchines Socraticus dixit.

XXVIII A VOCE ὈΨΕΩΣ DERIVATA.

VIſus & ipſe ſenſus eſt, & oculi, tum & ſomnium. uideo, uidebo. Ὄμμα Iſæus dixit. Antiphon uero etiã Viſus dixit. Et ipſo uiſu, pro ipſis oculis. ſpeculator, inuiſibilia. hinc etiam ſunt, ſuſpicio, ſuperbia, & ſuperbire, ſuſpectus, teſtis oculatus, ſuſpiciens, ſuperbiens, et ſuperbus. Et Non ſuſpectus, ut Lyſias dixit. Et Deſpectus, ut Ariſtophanes: Et Suſpicione carẽs, ut Xenophon: Et Malum quidpiam ſuſpicatus, ut Plato: Inuiſibilia, ut Antiphon: Et In conſpicuum, ut Thucydides· hic uero & Aſpectus, proſpectus, perſpicientia, & inſpectio dixit· Herodotus uero, Deſpectum: Dices etiam, difficiles aſpectu, proſpectores, proſpiciunt Et ut Iſocrates, Circumſpectores: circumſpectus, deſpiciens, et deſpectus, oculati

lati teſtes. Viſibile,*ut Andocydes,et* Viſibilia:*Et ut Iſæus,*Facilia uiſu:*Et ut* Demoſthenes,Spectatores:*Et inſpicere de myſterijs dicitur*. *Et* Quod inſpicere nõ licet,*Hyperides dixit*.*Et* Perſpicere *Critias, et Antiphõ.qui idẽ,et* Inſpectores:*Et* Prouiſum,*ut Demoſthenes*:*Herodotus uero* Contemptores: *Xenophon etiam* Speculatores:*Et opteria,munera dicũtur,quæ ſpõſus primũ ſponſæ uiſæ dat.*

DE DIFFERENTIA OCVLORVM. XXIX

Dices *inſuper*, luſcioſe uidere,acutum tueri·*Plutumq;* excæcatum eſſe, *Ariſtophanes in Aeſculapio dixit*. uiſus intentus,conſtans, modeſtus,ſanus, caſtus,uirilis, fortis, maſculus,& minax.*Contraria ſunt*,uiſus humidus,fœmineus,non uirilis, muliebris,effœminatus, inutilis.peruerſus,& ſimilia his. *Cteſias etiam dixit Sardanapalum* albuginem oculorum conuertere *ſolitum fuiſſe*:*Huc pertinet*, cæcus, obcæcatus,oculis orbus. *Cæcum enim,orbum dices,addendo oculos,tanquam ſine horum additione incertũ ſit,cuius nam membri ſit orbitas.* Mutilus *uero eſt,toto orbus corpore,ut Iſæus dicit in Libro contra Ariſtarchum*· Reliquit in loco ſenes,& mutilos: *Xenophon etiam neutro genere* Mutila *dixit*.*Cratinus uero in Pluto*,Mutilationem:*Huc etiam* nocua,& innocua *pertinent*. Oculus *quoq; dicitur*,glaucus, cæſius, gratioſus,niger,fuſcioſus,nigros oculos habens, unoculus. Monoculus *apud Herodotum de his,qui natura unum tantum oculum habent,* ut Cycoples & Arimaſpæ.*Dicatur etiam*, oculos effodere, excæcare,extinguere,eruere,euacuare,dilaniare,loca luminis haurire, extrahere, & ſimilia. & oculus ſanguineus, terribilis. concauos oculos habens, prominentibus oculis præditus. Turgidos habens oculos,& ὑποφθαλμιῶν, *dicitur inuidus*.*Et* oculũm adijcere *eſt, aliquam rem concupiſcere*.*Et* Ἐνοφθαλμιᾶσθαι,*pro* deſiderari *dixit Hyperides*:*Dicatur quoq;* oculi lucentes,luciferi·*ut Plato*, Lucifera lumina *dixit*.relucentes, acres, igniti·ſplendorem emittentes,fulgorem,lumen·iucundi, illecebroſi, amabiles· *quodq; ab his defluit,*deſiderium. *Solutum autem illud humidumq; defluens,* lachryma.*unde dicitur* lachrymari,lachrymas fundere,emittere lachrymas,

chrymas, ad lachrymandũ promptus, lachrymabilis, lachrymis ca rens, ſine lachrymis. Et apud Poëtas, Multum lachrymabilis: Et In defleti, apud Iſocratem: Et Homerus, Oculos lachrymis carentes habuit: Lachrymis uero fluentes, Alexis dixit. Dices etiam, flere, deflere. Defleuit, ut Herodotus inquit. deplorare, eiulari, fletus, Eiulatus, ut Iſæus: Apud Platonem uero, etiam Planctus reperitur. Indeploratus uero eſt apud Homerum, et Sophoclem: lachrymans, eiulans. Eiulare uero, Comici dicunt. plorare, & lachrymaturire, pro lachrymare uelle. Demoſthenes autem, κλαυσείειν dixit. Xenophon uero dixit κλαυσίγελως, ideſt Lachrymando ridens. Sumptum eſt autem ex illo Homeri, Lachrymabile ridens.

XXX DE MORBIS OCVLORVM.

Oculorum uero morbus, ophthalmia. Confuſio oculorum, apud Platonem: gramioſis oculis eſſe, lippire, luſcioſus, albor oculorum, & albugo. qui uero hæc habet homo, albuginoſus dicitur. Ariſtophanes autem oculorum hulcera, Ficus uocat. Lippum uero, obſcurè uidentem. Et Simonides Iambicus, Aut cæcus, dixit, aut lippus, aut horrendum uidens.

XXXI DE PALPEBRIS, ET HIS quæ circa ipſas ſunt.

Partes uero oculi. Palpebræ quidem extenſa eſt cutis, oculos concludens. quæ etiam tegumenta dicuntur. quorum ſuperior pars, σκύνια dicitur. unde etiam ſuperciliorum grunda, ἐπισκύνια dicta eſt. Et cilia, ſuperiores palpebræ, unde etiam κυλοιδιᾶν, ideſt palpebris turgere, dicitur. Cilium autem inferius, βλέφαρον. ſuperius uero, ſupercilium, aut κοιλίδας uocant. Palpebrarũ uero lineas, utpote rugas, Helinges Poëtæ uocant. De palpebris uero dices, claudere, tegere, occultare, committere palpebras, immittere, demittere, adaptare, claudere, occludere, cõcludere, & conniuere dicunt. Et Cõniuenter, Xenophon dixit. Lippire uero, & Inconniuens Ariſtophanes: Contrahere palpebram, κατανυστάξαι dicitur. Notandum autem eſt, quod Ariſtoteles dicit, palpebram ruptam contrahi non poſſe, ut neq; præputium, nec maxillam

xillam. Blepharides uerò, ſunt pili ex palpebris creſcentes, nõ modo ornatus oculorum, ſed et neceſſariam habentes prominentiam, ut res nociuas incidentes arceant, & oculorum radios dirigentes non aberrare ſinant. quapropter Deus piſcibus palpebras non dedit: auibus uero palpebras quidem dedit, pilos autem palpebrarum negauit. alijs uero animalibus pilos ipſos dedit, ſed non utrinq;, inferioribus etenim palpebrarũ pilis carent. Quare Simon inſcitiæ probrum Miconi intulit, quòd in Equi deſcriptione etiam inferiorum palpebrarum pilos poſuiſſet. Partes autem, è quibus pili hi excreſcunt, putamina, entrichomata, palmites, & plantæ dicuntur.

DE INTERIORIBVS oculorum. XXXII

OCulorũ uero media illa pars nigra, pupilla: cuius ſplendor nitorq́;, acies: ambiens autem hanc circulus, linea circularis, & iris. Omnis autem poſt pupillam albedo, albugo, aut logas dicitur. Partes uero oculorum, Medici Tunicas uocauerunt. ſunt autem quatuor numero: et exterior uocatur ceratoides, quæ eſt alba, ſolida, difficilis diuiſu, neruoſa, cartilaginoſa, denſa, perſpicua. ſub hac autem ſecunda eſt, quæ dicitur rhagoides aut rogoides: quæ eſt denſa, ſanguinea, gratioſa aut hilaris, perpurgata. tertia uero, phacoides uocatur, et cryſtallina, et uitrea. quarta uero, arachnoides, reticularis. Concauitates uero oculorum, conchi appellantur, eſt autem circuitus ille circa palpebras. Vtræq; autem ſummitates palpebrarum, canthi: quarum radices, encantides, & epicantides. Partes uero circa nares, ſcaturigines, & fontes ſunt, quia ab ipſis lachrymæ defluunt anguli uero uerſus tempora, hirci nigræ autem partes circa pupillam, peſſi. Circulus autem iuxta irim, qui albugini proximus eſt, halus dicitur. Vltima autem albuginis pars, truncus uocatur. Eon uero, totus eſt oculorum ambitus.

DE NASO, ET ODORE. XXXIII

NAſus, nareſq; & apud Medicos etiam, ῥώθωνες dicũtur: apud Sophoclem uero, hæ eædem & Myxæ uocantur. unde nimirum Vulgari more lucernam dimyxam, id eſt duplicem ly-

chnũ habentem nominamus. Et in Comœdia, Emũgere lucernam. Perforantur autem nares duabus fiſtulis ad cerebrum porrectis, ad ſpiritus attractionem, uiamq́; ad palatum habent, per quod foramẽ intrat, exitq́; ſpiritus. Naſi uero formæ ſunt, aduncus, quem etiam Regium eſſe putant. ſimus, quem gratioſum exiſtimant. Plato etiam Faciem ſimam dixit, de equo. Et ἀνασιμοῦσθαι dicunt pro eo, quod eſt naſum ad modum olfaciendi contrahere. De ſimo uero dices, quod naſus medius ſit cauus· ut de adunco dicis, naſus incuruus. naſutus, iuſtæ proportionis naſo præditus· de hoc autem dices, iuſtus naſus, directus, ex æquo faciem diſcernens· conducit enim, & dirigit oculos ſua prominentia. ſenſus uero eius eſt, olfactus, & aëris influxus. A naſo uero deriuabis, pulchrum naſum habens, naſo carens· ſagaciter odorari, odores attrahere. Et Sagacẽ canem, Tragœdia dixit. In alia uero ſignificatione, odorari, odores ſuſcipere. attrahere omnes naſo appropinquãtes ſpiritus. bonũ odorari odorem, tetrũ odorẽ auertere, fragrantia cognoſcere. Ipſe autem ſenſus, olfactus uocatur. quod autem per hunc fit, olfacere, ſubolere· odorans, olfaciens. Tum & odor dices, ſpiritus, & aura· & olet, oluitq́;. Ariſtophanes etiam Olfacit, dixit. ſpirat odorem fragrantem, tetrum, & bene olentem, bene fragrantem. bona fragrantia, bona odoratio, & odora olfactio, tetra fragrantia, et tetrus odor, moleſta ſeu mala fragrantia. Sed ὀσμὴν, & εὐοσμίαν nonnullis pulchra putantur· uocabula uerùm Poëtica ſunt, in oratione uero proſa aut Ionica ſunt, aut Aeolica: Apud ſolum autem Antiphontẽ, ὀσμὰς, καὶ εὐοσμίαν inuenire licet. Oſmylia uero piſcis genus eſt, quem pleriq́; ozænam uocant. Eſt uero polypi ſpecies, habens inter caput, & flagella ſeu cirros, fiſtulam tetrum emittentem odorem, quem in altum egredientẽ, ozænas, mænidia, et ſæpias capere inquit Ariſtophanes: Dices uero, per nares diſcernitur uapor, ingreditur, egreditur, infunditur, effunditur. ſorbemus, efflamus, in aërẽ reſpiramus. Et Reſpiratio, apud Platonẽ: Flatus porro de ampulla, aut uento dicitur apud Thucydidẽ: Et Nares facile ſpirantes, apud Xenophontem: Dices etiam, æſtimamus

odores

odores, dijudicamus ſpiritus. ſpiritus ſincerus, uinum odoriferum, odoratum. fragantia. Sed aromatũ odor, fragantia· odor uerò hircorum, ſicut & axillarũ, fœtor, cinabra, uel hircus dicitur. alicubi uero hic fœtor et γράσος dicitur, in Libro De urbibus Eupolidis:

DE MORBIS NASI. XXXIIII

MOrbus uero naſi, qui ex frigiditate eſt, pituita, & catarrhus· incurabilis autem ille, polypus. Fluxus uero, Muccus ſecundum Hippocratẽ· ſed iuxta Atticos, Coryza. hunc uero auferre, eſt emũgere. Sed pro emunxit, Defecauit nares, dixit Cratinus: Tum etiã Comici nonnulli, lucri cauſſa aliquem decipere, Emungere uocauerunt· Subſannare uero, Lyſias: Et μυσάττεσθαι eſt, naſo oſtendere aliquid diſplicere. Sed etiam ſtertere, per nares ſit. Et cauillatorem quidã munctorem uocant. Et fraudem, Menander Emunctionem appellauit.

Terentius, Emunxi argento ſenes:

DE PARTIBVS NASI. XXXV

PArtes uero naſi, foramina quidem, thalamæ, & nares, munctrices, & riui ſunt. Ipſius uero naſi pars, quæ ſub ſupercilijs eſt, ethmus, per quem ſpiritus dirigitur· medium autem, cartilago. Partes uero utrãq; oſſeæ genis proximæ, naſi ſcapula dicitur. Pars autem nares inſtar muri diuidens, columna, interſeptum, & ſtatua. Nonnulli uerò diuidens illud interius, ſeptum narium· carnem autem in hoc prominentem, & uergentem ad labia, columnam uocarunt. Totam uero naſi ſummitatẽ, ſphærium nominarunt. Quæ uero utrinq; extra σφαίριον ſunt, hypenæ, alulæ· interiora autem, myxæ, & thalamæ· ipſarum autem fundamentum, lacus. Pili autem ſub naſo, myſtax, barba ſub naribus exiſtens, barba anterior, primum germen· pili uero labij inferioris, πάππος. utraq; autem ſimul, barba dicuntur. Nomina uero à naſo deriuata ſunt, canes naſuti uel ſagaces, aut ſagacitate carentes.

DE AVRIBVS, ET QVAE aurium ſunt. XXXVI

AD aures uero tranſeuntibus carnes occurrunt ſupra frontem, circum tempora, muſculi dictæ· nõnulli uero has, cor

nus uocarunt. Aures uero, audire, obaudiendi inſtrumenta ſunt. Auditus, auditio, audire, obaudire, obedire, negligere· obedientes, obtemperantes, bene audientes, male audientes, celeriter audiētes, tardum audiendi ſenſum habentes. auriti teſtes, & aliæ hinc formatæ dictiones· ut, dignum auditu, negligo. Inauditum, ut Thucydides inquit. inobediens, inobedientia· auditus, audiendi promptitudo. Aeſchines uero, Auditionem dixit· & Auditorem Xenophon: Sordida autem eſt Menandri dictio, Ἀκουστὴς, pro auditore. Plato autem, Coauditor dixit, et Exaudire: Et Miniſter familiæ in precatione, apud Phrynichum Comicum: ſurdus, ſurditas, cerumina. Et marmorata, ſunt ſordes auditum obſæpientes. Auditus uero oppleri dicitur, cum manibus obſepitur. adijcere aures, obſtruere aures, & aures mihi compleuit. De gymnicis uero plagis, aures confringere, fractus auribus dicitur. Auriſcalpium autem, dictum eſt apud Platonem Comicum in Συμμαχίᾳ, Cum oleo auriſcalpiū prehendens ſcalpebat. Sed Amphotides, dixit Plato Philo
6 *ſophus: Et nauis trabes, * epotides. inaures uero, aurium ornatus· qui etiam ἐλλόβια, & ἑλικτῆρες. Nonnulli uero aures, & oculi Regis uocabantur· qui ea quæ dicta, et uiſa erant, annunciabant· à quibus et auſcultare compoſitū eſt. Aeſchines uero Socraticus, In utramq; dormire aurem dixit. Aurium uero foramen, quod uocem ad animum demittit, tortuoſus auditionis meatus dicitur. Iuxta tempora autem duorum oſſium obliquorū commiſſuræ ſunt aures continentium, quæ iugalia, * carcini, dicuntur. Aurium uero ipſarum ambitus exterior, cochlias· interior uero, ſcaphus. quod uerò & ad tempora inclinatur, alula· inferior autem pars, auricula· interior autem, aluearium. à qua etiam ſordes ita uocātur. Ipſe porro ſinus, aſtacus· quod autē quaſi pauimentū eſt, κρότωφ. Sinus autem pars, quæ ſub termino temporū ad interiorem neruum inſurgit, hircus· oppoſita uero pars, antitragus nominatur· ſicut inferioris partis prominentia, auricula anterior. quod autem interius eſt, cicada· quod autem ſupra hanc eſt, aſperum in ſuperiori circumferentia, αὐτιλόβιον dicitur. Hirci autē pars, quæ circa tempora eſt, acone· ſed*

Latini, Cæcum foramen uocant.

ne ſed concauitas iuxta aluearium, echiniſcus pars uero iuxta foramen, camera interior, ὕαρ. Mycon autem eſt pars, quæ iuxta radicem ſub auricula eſt. Totus uero auris circuitus ſub ala, helix & huic contraria pars, anthelix quodq; ſub hac, concha. Et hæc quidem nomina Medici inuenerunt, Ariſtoteles uerò omnia de Auribus uocabula obſcura eſſe & incerta putat, præter λόβον.

DE MALIS IN FACIE. XXXVII

EX utraq; naſi parte ſunt ſuper genas, quas propriè malas uocamus, quæ eſt inferior oculorum munitio, ut ceu muro in tutelam ſepiantur ſuperius quidem ſuperciliorum grundis, inferius uero malarum collibus. Malæ uero dictæ ſunt, quòd in uere ætatis floreant hæ & genæ, & maxillæ uocantur. Tum & nomina à genis deriuantur, bonas genas habens, pulchris genis præditus. florentes genæ, floridæ, rubicundæ, ſplendentes, fulgentes, rutilantes pudoris colore ſublucentes, ut indolem præ ſe ferant, ut pudor hinc appareat.

DE BARBA. XXXVIII

PRimus uero circa maxillas pilorũ flos, pubes. unde etiam Pubeſcere à Poëtis dicitur. Et * iulus à ſerpendo uocatur, & lanugo cum uero iam completa fuerit, barba uſitatiſſimo uocabulo dicitur. unde Imberbis dicitur, quod Tragicum eſt Barbatus, bene barbatus, barba carens. Apud Poëtas etiam Εὐπώγων, id eſt Pulchram barbam habens, dicitur ſed nimis ſordidum eſt. Et apud Dionem Tragicum in Tragœdia Comitis titulo inſcripta, quidam Σπανοπώγων, id eſt Raram barbam habens, nominatur in Cerealibus uero, Δασυπώγων, id eſt Denſam barbam habens, dicitur. Γενειάδες uero apud Poëtas, & πώγωνες, cuſpides uocantur quas Homerus, Acies hamatas nominat. Apud Tragicos autẽ flammæ acuta eruptio, Ignis barba uocatur. 7

DE LABIIS. XXXIX

POſt hæc uero labia ſequũtur, quorũ aliud ſuperius, aliud inferius dicitur. quemadmodũ et mandibulæ, et maxillæ, quæ ſub his ſunt. quarũ ſuperior quidem in omnibus animalibus, crocodilo

excepto, immobilis eſt: inferior uero, ad laborem opusq; edendi ad ducitur. quæ pars ſolis crocodilis firma, et immobilis conſiſtit. Homerus *uero labia, Septum dentium uocat. Veteres autem* Comici, *Labra. A labijs uero ea, quæ menſurantur, dicimus: ut æquilabia, pro commenſuratis. Superlabia uero, quorum labium eminet. Et ſublabium, quod deficit, nec plenum eſt: quo nomine* Ariſtophanes *negotia leuia nominauit.* Eupolis *&* Nauis *labia dixit.* Ἀνωῤῥοθία *uero eſt unda; quæ ad nauis labia uſque attollitur. Labia uero coniungere,* Sublabiare Comici, *aut* Sugere *uocant. Labia autem mordere,* διμυλαίνειν *eſt.* Nam *labia, etiam* μῦλα *dicuntur. Labiorum uero pars totum os ambiens, camus. ſuperioris autem labij concauitas, philtrum: inferioris uero, typus aut nymphe. prominentes autem ipſorum partes, prolabia dicuntur. Labiorum etiam mutua commiſſio,* προσόμιον, *aut* προσομία. Partes *uero utrinq; iuxta maxillas deſinentes, frena uocantur.*

XL DE DENTIBVS.

D*Entes uero in maxillis creſcunt duo & triginta, ſedecim ſcilicet ſingulis mandibulis infixi. quorum quatuor illi medij, ſectores, diuiſores, & occiſores, gelaſiníque uocãtur: partim quod ſecant cibum, & conſcindunt, omneq; quod his incidit diuidunt: partim quia inter ridendum denudantur, et quod omne præhenſum occidunt.* Duo *uero illi, qui ex utraq; parte utriſq; mandibulis inſunt, canini, propter aciem acutiſſimam, dicti ſunt, utpote caninis dentibus ſimiles. Et hi quidem ex una radice excreſcunt: his uero alij duabus radicibus dependentes adſunt, qui paxillares dicuntur. quinq; utrinq;, inter quos & qui molares dicti ſunt, numerantur: ſic nimirum dicti, quod cibum non aliter atq; frumenti mola extenuent, conterantq;. Sunt uero quinq; dentes ex utraq; ſectorum parte, tribus infixi radicibus, poſt quos ultimi, maxillares ſunt. quibus utrinque adſunt, quos ſerotinos uocant, poſt uigeſimum demum annum excreſcentes: alij uero ipſos* σωφρονιστῆρας *uocant, ut &* Ariſtoteles *dicens,* Nonnullis *hos dentes poſt annum octogeſimum proueniſſe: in utraq; uero mandibula æquales connu*

merandi

merandi ſunt. Molarium uero dentium partem eam, quæ gingiuæ aßidet, μωμίσκον uocant: partem autem quæ cibum cōterit, menſulas: ipſosq; ſinus, mortariola. utraq; autem ſimul, phatnas aut phatnias nominant. Totus autem ordo, ſeptum: huius uero ſub genis pars, maxillæ, mandibulæq;. Carnes uero dentes continentes, gingiua eſt exterior, & interior: quæ uero inter dentes ſunt, compagines dicuntur. Ariſtoteles autem tradit, Mulieribus dentes, quàm Viris pauciores eſſe: & Denſos quidem continuosq; dentes habentes, eſſe longæuos: contrà uero, qui raros & laxos. Conuenit uero nunc Hiſtoriam aliquam iucundam ad audiendi tædium leuandum adducere. Pyrrhum quidem Epirotam tradunt concretos habuiſſe dentes, unum ſcilicet os continuū, multis lineis notatum, ut dentium formam referret: idemq; Euryphyo Cyrenenſi contigiſſe, (ſed & alij tales uiſi ſunt) iuxta Alcathi uero uillam in Cypro, Meſtori Cyprio talem infantem natum, & propter ſuſpicionem expoſitum fuiſſe. capram ipſi mammā ſeu ubera præbuiſſe, illumq; ſic nutritum primò quidem Aegonomum, poſtea uero Euryptolemum uocatū Cyprijs imperitauiſſe. Nicoclei uero Cypriorū Regis Pater, cui Paranæſes Athenæus Sophiſta ſcripſit, nomine Timarchus uocabatur, duplicem uero Ariſtotele teſte, dentium ordinem habuit. Et, ut Ion Chius ſentit, Hercules triplici dentium ordine munitus fuit. Nomina uero à dentibus deriuata, ferrum dentatum, quod ſerram ſignificat. Et dentientes pueri: quorū dolor, dentitio dicitur. Et Medicorum inſtrumenta ſunt, Dentifricium, & Dentifrangibulum. Qui uero dentibus caret, Edentulus dicitur, ut Eubulus & Phrynichus Comicus teſtantur: Edentatum uero hunc uocat Pherecrates: Qui uero dentes habet prominentes, dentoſus & mulier dentoſa uocatur.

DE ORE. XLI

ORi uero conueniunt, hiare, hiſcere, hians, dehiſcere, inhiare. Apud Xenophontem uerò, & Ariſtophanem etiam Rehiare: hinc etiā apud Comicos riſus, Cachinnus uocatur: & Hiatus apud eoſdē, pro ore ponitur. Pars uero, quæ ſub labijs ex inferiori

riori mandibula prominet, mentum dicitur· quod uero ſub hoc eſt
carneum, anthereon, quod pili ibidem floreant· à nonnullis autem
λαυκανία uocatur· quibuſdam tamen iuguli concauitatem ſic ap-
& pellantibus. Quod autem intra labia eſt, os· ueluti * ſectio labio-
ab aliqui rum dicitur· * λογεῖον, & μάσαξ appellatur· quod etiam Home-
bus uero rum indicare aiunt dicentē, Sed Vlyſſes manibus μάσακα percuſ
ſit: Superior uero oris pars, cœlum, & palatum· cui neruoſa illa cu
tis dentibus interius adhærens obtenſa eſt, quemadmodū gulæ an-
guſtijs pars eius reliqua· Iſthmos autē propter gutturis anguſtiam
meritò ſic dicti, quæ utrinq; adhærent, * pariſthmia uocata ſunt. Inte-
rior uero caro à palato dependens, columna, aut columella· circa
quam denſitas cibi potusq; diuiditur, ne abundantia affluentiæ ſuf
focemur. A nōnullis uero, guttur, cartilago, et gurgulio dicitur·
Eſt autē hæc pars ſuſpenſa inter ſtomachum, gutturq;· & ſi ægro
ta intumeat, & in pallorem cōuertatur, uua uocatur· aut ſecundum
Ariſtotelem, Vuigera: Quod autem poſt hanc eſt, polus. Omne ue
ro, quod ſupra ſtomachum eſt, guttur & collum dicitur.

XLII NOMINA AB ORE DERIVATA.

& PVlchrum os habens equus, * tibia, & cantilena. Indecoro
ore præditus equus, ſic & tibia, quæ aliàs elinguis dicitur.
Et Luſciniæ apud Sophoclem εὐςομῶσι, id eſt Suauem uocem fau
cibus emittunt: Dices etiam, os portus, & portum bonū malum'ue
introitum habens. Homerus etiam Os belli dixit. Licet etiam dice
re, portus ingreſſum parare, aut ferri os ſeu aciem acuere. Ariſto-
phanes etiam Loquacem reddere aliquem, Στομῶσαι uocauit. E-
quum uero aſperū, Aeſchylus Ore carentem nominauit. Orea ue-
ro, & ſuborea, freni partes ſunt, quæ ori inſeruntur. Callias uero
Comicus etiam Os metalli dixit. Gladium πρόςομον, id eſt acu-
aptum tū, * ad ſecandum. Enſem uerò mollem, Ore acie'ue carentem Ma
gnes Comicus uocauit. Στομώδη uero, bonum os & uocem ha-
bētia Sophocles appellauit: Στομοδλόκον uero, pro multiloquo, et
garrulo poſuit Pherecrates· quod idē & locutuleius ſignificat. Tū
etiam garrulitas ab ore nomen ſumpſit. Et oreæ quoque, equorum
frena

frena ſunt.Plato etiã alicubi, Ore *cantillare dixit*. Morbus *uero in ore,oris dolor dicitur·tum etiã nugacitas,uel petulãtia ſic nominatur.latũ os habens*.Suffrenare *os,pro cõtinere dicitur*. Aeneum *uero os habere dicitur apud* Poëtas, *cuius prora, aut roſtrũ æneũ eſt*. Aperire *foſſarum ora,dixit* Herodotus:Et Callias Comicus, Blæſa *quidem eſt, ſed oris aperti*.Plato *uero*, Pueros ἀποςομαατίζεσθαι dixit pro eo, *quod eſt à* Præceptoribus *interrogari ea,quæ didicerunt, ut tanquam ex ore reſpondeant*. *Dicitur etiam,ex ore dicere,de oratione non ſcripta*.Et Ex uno ore,*alicubi* Plato dixit.

DE SPVTO, ET AEGROTATIONIBUS oris. XLIII

QVod *autem* ex ore *defluit,ſputum,& ſaliua dicitur*. Verba *autem ſunt,ſpuere,expuere,deſpuere·deſpuendum,expuendum*. Anacreon *uero etiam* Deſputorem,*id eſt contemptorem,* dixit.Morbus *uero qui in ore eſt,tuſsis, ſingultus,raucedo,& rauceſcere· exulceratio,inflammatio,cynanche,& angina.*

DE LINGVA. XLIIII

SEquitur *& lingua , pulcherrima omnium in corpore partium exiſtens,ſub dentium ſepto & munimine collocata·ſermonis et fons, et dux·guſtusq; index eſt, ſapores dijudicans·et interioris quidem flexibilitatis humiditate uoces formans, adtractione uero ſua cibum deducens.à nonnullis autem guſtus, & plectrum uocatur · partim propter officiũ, partim quod aërem feriens ſermonem efficiat . Eſt autem lingua, carnea quædã ex membranulis uenisq; conſtans cõnexio,mollis & uolubilis·inferiore quidem oris parte, ſeu pauimento leuis & plana, ſuperius uero uerſus palati partem aſpera. Acuta autem ea,qua cum aëre commiſcetur parte,proglosſis dicitur · caro uero qua alligatur,inferiorem contingens maxillam,hypogloſsis. Sed epigloſsis à palato dependet.prominens etenim ex oris concauitate, lingua uenisq; intrinſecus alligata, carnem habet proximam , non magnam , hederæ folio perſimilem· latitudinem quidem ad ipſam linguã,aciem uero ad interiores faucium partes conuertentem,& cibi meatum obſepientem,ne nimiũ*

deuſus deferatur, prius ſcilicet iuxta hoc interſeptum diuiſus · atqui hæc caro epigloßis uocatur. E gutture autem infimo, & ſtomacho lingua enata eſt, à cerebri pia matre ſuſpenſa. Plurimũ autem de ſenſu guſtus, ea linguæ pars quæ in faucibus eſt, continet · quam ipſam & guſtum, & cephalinem uocant. Vtroſq; uero linguæ ſinus, cheramos · & alij, paraſyra nominant. Officia itaq; linguæ ſunt, guſtus, uox, & ſermo. Nomina uero à lingua deriuata ſunt, *eloquens, & eloquentia, loquendi audacia, & linguæ dolor · bilinguis, multilinguis, aliena lingua loquens · Eadem lingua utens, ut* Xenophon dixit. *Eſt etiam hypogloßis,* coronæ ſpecies. Et Comici Ventrilingues *nominauerũt, qui lingua uictum ſibi quæritant · &,* Tibiæ *linguam. Et glottocomeium, uas eſt lingulas tibicinum recipiens.* Et γλωττοποιὸς, *ipſe lingularum artifex. Et tibia, elinguis dicitur. Ariſtophanes autem ait, Elinguẽ loqui eſſe impoßibile:* Sophocles *uero* Barbarũ, *Elinguem uocauit. Et Linguæ* impotentiam, dixit Antiphon: *Odioſus etiã, apud Euripidem* ἀθυρόγλωσσος, *id eſt Linguæ impotẽs, habetur.* Et Comici καταγλωττίζειν, pro *ſuauiari in amore · et,* Amatorium *linguæ ſuauiũ dixerunt · et, Blanditijs demeritum · & Lingua* ∗ *inſectatum eum, qui conuitia paſſus ſit · &,* παλίγγλωσσον, *pro famoſo · &* Non ὠλιγλωττίσομαι, *pro eo, quod eſt, nõ conuitiabor. Et* Calceorũ *linguas dixerũt, ut* Iſæus Socraticus: *Et uoces* Poëticas, *Linguas uocauerũt, ſecundũ Ariſtophanem:* Hinc *etiam dic,* Homeri *linguæ, cur uocatur* Corymbus? *inſuper & Linguæ characteres, ut* Herodotus: *et Linguã* Græcam, *Barbaram, Perſicam, Atticam · & ſic de ſingulis gentibus, urbibusq;. Et de lingua dicere, pro eo, quod eſt ex tempore, et non ſcripta loqui. Quod uero in lingua enaſcitur hulcus, puſtula uocatur. A guſtu autem dicitur, guſtare, inguſtatus, guſtatio, guſtamen · iudicare ſapores, acres, uehementes, mordaces, amaros, ſalſos, amarulentos · Plato enim, Amarulenti nomine in Timæo uſus eſt · moleſtos, inſuaues, dulces, ſuaues, mites, & diſſolutos.*

inſectatorum

DE.

DE VOCE, AVT HIS QVAE A uoce deriuantur. XLV

A Voce dicitur, locutio, magniloquus, ſonorus, mutus, canorus. Philiſtus etiã, Bilinguem dixit. uocatio, exclamatio, exili uoce præditus, uocalis & ut Demoſthenes, Vocaliſſimus: difficulter loquens, balbus, loquax, dulciloquus, ænea uoce inſignis, Barbarè loquens, uniuocus, grauiter loquens. Muliebri uoce præditus, ſecundum Ariſtophanem: Et inſtrumentũ raucum, & hypocritæ pulchra uoce utentes. Et Dura uoce præditus, apud Calliſtum Comicum: Ipſæ uero res dicuntur, uocalitas, infantia, uocis claritudo, uocis magnitudo, uocis exilitas, loquacitas, uocis iucunditas uel difficultas, & uocis honeſtas. Ab alijs uero, rerum ipſarum uocabula deriuare nõ licet præter Vocis grauitatẽ, apud Alexidem, ſicut & Vocis audaciam: et huius rei uocabulum dicere licebit non durius eſſe, quàm Platonis illud, quo Hoſpitalitatis audacia dixit. Nomen autem ipſum eſt, audacter loquens et audaci ore præditus, quod prædurum eſt. Et ſuauiloquentiam dicere licet, non tamen ſuauiloquũ et peregrinam linguã, ac peregrinam linguã doctum. unde etiã conſonantia. Conſonans uero, obſoletũ eſt. Et diſſonantia, nõ tamen diſſonans dices. Aduerbia etiã hinc deriuantur, ut uocaliter, raucè, clamoſè, conſonãter, mutè, dulciloque. ea uero quæ ab alijs deriuãtur, auditu aſpera ſunt. Apud Platonẽ uero etiã Conſonat, Diſſonat. Conſonantia, & Diſſonantia. Vox, ſonus articulatus, inſcriptus, non inordinatus. ſonus non obſcurus, non inarticulatus. aër per uocis inſtrumenta ad uocem formatus. ſpiritus per tracheam arteriã ex pulmone redditus, epiglottida feriens, in ore reuolutus, & inſtar cymbali reſonans. & inarticulatus, ſed per uocis organa in modulatã uocẽ expreſſus atq; formatus. ad concinnitatem diſpoſitus, ueluti linguæ plectro, & reliquorum organorum chordis. Epiglottis enim, ſimplicis. lingua uerò, articulatæ uocis organũ eſt. Quapropter & Fabula Pandionidis, * Linguam abſciſſam docet, mutam ſcilicet eſſe uolens ſignificare. Si uero quidam linguam habentes nõ loquuntur, epiglottis ijs læſa eſt. ſi uero difficulter

difficulter et male loquantur, linguæ eſt uitiũ. Vox, *aër percuſſus· epiglottida enim ferit. aëris percuſsio, uerberatur enim uocis inſtrumentis, & tanquam perſonans reſonat.* Vox, *ſonus per ſe indiuiſus, ſed ad infinitas aures diffuſus· quemadmodum & luminis radius ad plurimos ſpectatores oculos.* Aut *rurſum, quemadmodũ auditus, multas uoces recipit· ſic etiam nõ paucas uiſiones, oculus.* Vocabis uero, *uocem altam, elatam, claram, latam, grauem, ſplendidam, mundatam, ſuauem, illecebroſam, exquiſitam, perſuaſibilem, pellacem, flexilem, uolubilem, dulcem, ſtridulam, manifeſtam, perſpicuam· nigram, id eſt obſcurã· fuſcam, iniucundam, exilem, anguſtam, moleſtam, obſcuram, confuſam, abſonã, inconcinnam, infirmam, imperſuaſibilem, rigidam, aſperam, diſtractam, triſtem, raucam, æneam, acutam.* Eodem etiam modo *ſonum ſecundum eorũ quæ dicta ſunt, enarrationẽ appellabis. Et loqui, locutio, ſonitus et ſonus· uocalis, mutus. Paraphthenčteria, feriæ quædam nuptiales. allocutio. Et Manſuetiores ad loquendum, ut Polyzelus* Comicus· *ſed non mitiores ſermones.* Vocabula *uero ab oratione dicta ſunt, dicere, recenſere, catalogus, reputatio, concluſio, bilinguis, confabulatio·* Apologus Alcini De Longis locutionibus:. Proportionabiliter *enaſci ea, quæ naſci decet,* Plato De Anima· *in* Timæo *uero etiã* Similiter *declinans, et* Analogiã *dixit. Et* Thucydides, *Multa dicit præter rationẽ exiſtentia: Et falſis rationibus circumuenire, æquiuoca loqui, cõtradicere argumentis. locutores, loquendi locus, incõſideratè, incõſideratus, inuectiua oratio, defenſio, oratione defendere.* Antiphon *etiam,* Oratione *ſe defendit, dixit. conſentaneũ, prudens, prudenter· & ut* Iſocrates, Prudentior: *benedicere, celebrare, benedictio. Maledictio, ut* Hyperides *dixit.* Maledicit, *iuxta* Demoſthenẽ: *Turpiloquentia, ut* Xenophon, *et* Irrationabilitas: *Et ut* Plato *dixit,* Nec dicta, nec cogitata: *Et ut* Thucydides, *Ratiocinatio: Et Ratiocinatur, ut* Plato· *idẽ, &* Contradictoria ars *dixit.* Antiphon *autem,* Contradicẽtes: Thucydides *uero,* Terminus irrefragabilis: *& irrationabiliter, ſermone digniſſimus.* Antiphon *uero,* Ratio plena· *ut &* Herodotus *dixit· idem etiam,*

etiam, Orationem duplicauit: Et Inaniter loquar, Eupolis: Et ὁμο*λογήματα, id eſt ea, quæ inter differentes conueniunt, apud Platonem: Conſenſus, & conſentire, et conſentaneũ. deinde, ſermonis ſtu* [*d*]*ioſus, multiloquus, & ſermonis oſor, ſermonis ſtudiũ, breuiloquentia, inanis loquentia, tardiloquentia, multiloquium, loquacitatis odium, grandiloquentia. Mendacitas, apud Demoſthenem: longiloquentia,* * *fabulator, fabularum deſcriptio, fabulantur, excuſabatur, fabuloſa narratio, confabulantes. orationum denotatio, orationes ſcribens, Orationũ ſcriptura, ut Plato dixit. genealogia, generationes exponere, maledictio. Indubitatè, apud Xenophontem: Apud Critiã uero Rhetor, etiam Orator dicitur. Et Perſarum Oratores, apud Herodotum: & urbs celebris. Atque apud Platonem in Phædone, Sermocinationes, & Sermonum effictiones. Et apud Theopompum Comicum, Supputare: dictio, ſcita ſermocinatio, collocutio, idioma loquendi & proprietas, differere, Dialecticus, et dialectice. Et Eloquens, apud Demoſthenẽ: Et Eloquentiſsimus, apud Xenophontem: Comœdia uero etiam, Leuiloquus dixit, & Subtiliter differere, & Diſputatio ſubtilis. Et collocutor, colloqui, præfatio, præfari, computatorius, & computatorie, fabulatio, maledicus, conuitiator. Et ut Antiphon dixit, Suauiloquus, Modicè loquens: Et Sublimiũ diſſertor, Plato: &, De ſublimibus diſputans:* Μικρόλογον *Hyperides eum uocauit, qui erga argentũ minus liberalis eſt: Iſocrates autem, Querulum: Sed Sermonis humilitas, Miſerationẽ mouẽs oratio, miſericordiæ affectũ concitans, et Veritas, Platonis dicta ſunt. ſimiliter et uerba ab his deriuantur, de uilibus differere: & Paruorum rationem habere, dixit Eupolis: & Breuius & paucioribus dicam, ut Cratinus inquit. Et Grauiter loquitur, ut Herodotus: Decimarum uero, et Quinquageſimorum collectores dixit Demoſthenes: Hyperides uero, Conuictus libidinis: Ariſtophanes etiam, Oratione conuincere dixit. conuitiari, maledicere, Dicitur etiam, rhetoricæ Præceptor: & logodædalus, pro eloquenti. Hermippus autem Comicus, Circumloqui dixit pro eo, quod eſt oratione & uerbis circũuenire, ut abun*

longa prædicatio.

dantia loqui. Et garrire, garrulus, loquacior, garrulitas & Obtrectare, apud Ariſtophanem: Similiter & Loquacitas, & Non inaniter garriens, apud Aeſchylum ſunt.

XLVI DE OFFICIIS LINGVAE.

Officiorum uero linguæ uocabula ſunt, clamor, clamare, exclamare, adclamare, conclamare, inclamare, inclamatus, diuulgatus & Celebriter, ut Aeſchines dixit. Et ut Thucydides, Clamatio: et his ſimilia. Iactabūdus uero, apud Xenophontem: Et magnificè iactare, et iactantia· patrocinari, Patronus, patrociniū· conſentire, concionis Princeps, concioni præeſſe. prædicere, prædictio, renunciatio, Concionator, cōcionari, Concio· maledicentia, æqua dicendi facultas. Maledicentior, apud Pherecratem: & Maledicentiſſimus, apud Ecphantidem: comis, affabilis, ad colloquendum difficilis, ſalutatio, ſalutare, appellatio, negare, interdicere, Iſæus uero, Denegatus dixit· ſicut etiā, Interdictus· Plato uero Interdictum, Ἀπόῤῥητον nominauit· & Interdicere, ſicut & Deipſam fatigari: Tum etiam Demoſthenes * rem prohibitam, Interdictam uocauit. Et Sub genere denegare omnia, Plato· cui ſimiliter etiam, Abdicare dixit. Huius etiam ordinis eſt, dicere, negare, dicens, denegans, & denuncians. Et argento renuncians, id eſt auerſans· ſicut etiam dicitur, edicto prohibitus. Et dictum aliquod, * uetitum, dictio, prohibitio, denunciatio, promulgatio, uaticinium. Et Infantia, apud Antiphontem, pro ſilentio. Et uerbum, aduerbiū, allocutio· et Rhetor, eloquens, maledicus, mutus, infamis, magniloquentia, eloquentia. & ut Demoſthenes dixit, Turpiloquentia, & Rectiloquentia: denegare, conſentire. Et occulte, palam, manifeſte, propatulo. loqui, colloqui, alloqui, prohibere. * affirmatio et negatio arbitri· quā Demoſthenes, Plato, et Antiphon etiā Sententiā & appellant. Negationem etiā, * Contradictoriā Plato uocat· & Homerus, Denegationem. Et Sententiā dicere, Rhetoribus uſitatū eſt.

XLVII DE COLLO, ET VERTEBRA.

Capiti ſubiacet collum. uocatur etiam ceruix, & iugulum· Vnde ὑποδειρὶς, ultima anteriorū colli partiū dicitur. Septem

ptem autem collum uertebris inſiſtit, quas Homerus Aſtragolos uocat: & medullam quæ in his eſt, Σπονδυλίωνα: Vertebræ uero hæ uocantur, & uerticilli, propter colli quæ in ipſis fit, conuerſionem: & Cardines, apud Pherecratem: ſubtenduntur uero per dorſum, medullam è capite deferentes, quæ meningis ſtipatur, & neruis deducitur: tota uero horum conſtipatio, γῦνς dicitur. Cardinum uero horum primus, qui cum collo uertitur, conuerſor nominatur. Hippocrates uero eundem, etiã Dentẽ nominare uidetur. eius uero obliquis partibus duo ſinus inſunt, quibus duæ quæ ſub cerebri medulla ſunt, prominentes pinnæ inſident, capitis coronæ nominatæ. Cardinũ autem ſecundus immobilis exiſtens, axis appellatur. pinnas uero binas habet, utrinq; ſcilicet unam, & hanc quidem primo, alteram uero tertio cardini infixam: quæ detentiuæ dicuntur: Cardinibus autem alijs, qui ſequuntur hoſce, ſimilibus exiſtentibus, ultimus eorum tanquam onera ferens, Atlas uocatur. Anteres autẽ, partes colli ſunt, per quas ſuffocari aliquem contingit.

DE SCAPVLIS, ET CLAVIBVS. XLVIII

HVic ſuffultæ ſunt ſcapulæ, deſinẽtes ſuper humeri aut brachij ſummitatem. Confirmant uero claues, quarũ pars neruis quibuſdam uertebris adhæret: pars uero alia ſub pectore in collum deſinit, & iugulum appellatur. Scapulas uero nonnulli ſcapilia, & platas uocauerunt. Clauium uero pars iuxta ſcapulas, ceruix: quæ uero apud collum eſt, paraſphagis. Vnde ſinus, in quo claues ſeparantur, ſphage: à nonnullis uero, & θυμός.

DE GVTTVRE, EIVSQVE PARtibus: de collo, & ceruice. XLIX

CVm autem collo iuxta ſinum hunc, guttur ſubſit interius: exterior pars, eo quod per iram incenſa tumensq; infletur, ardens dicitur. quod autẽ inter hanc, & guttur eſt, ageter. à quo maxillas uſq;, aureæ extenduntur: quarum uſq; ad claues pars, artemon eſt. Poſterior autem iuxta conuerſorem cardinem concauitas, ὠπισφαγὺς nominatur: & hanc tenones continent. Curuitas autem artemonem uſq;, eſt paralophia: Vnde lophia, ea quæ iuxta dorſum

xta dorſum eſt, prominentia dicitur. Totus autem colli circuitus, περίδειρον appellatur. Vocabula uero à collo ſunt, decollare, & in collum impellere, à ceruice autem, altam ceruicem habens· ceruicem leuare, id eſt ſuperbire. Incuruiceruicus uero dicitur, qui humeros ſurſum trahit, & contrahit collum· quem Inſidiatorem eſſe Ariſtoteles per naturæ indicia comprobat. Et utres, Ariſtophanes Βυσαύχενας nominauit. Laticeruices autem, ualde Poëticum. Hypotrachiliũ autem uocant, partem ſub ceruice, inter ſcapulas deſinentem ad dorſum uſque. Interſcapilium autem eſt, quod ſub ſcapulis uſq; ad medium tergum eſt, iuxta præcordiorum ſeptum. Ὑπόῤῥαχις uero eſt concauitas, quæ ad lumbos uſque tendit. A tergi autem ſpina ῥαχίζειν fit, quod ſecare ſignificat· & ῥάχετρον, meditullium ſpinæ· & ῥαχετρίσαι, id eſt diſſecare.

L

DE MANIBVS, ET PARtibus earum.

AD *manus autem deſcendentibus, ſummitas & brachij prominentia, quæ acromia, & humeri caput, & epomis, & acrocolia, occurrit. Nomina uero ab humero ſunt, exomis, * quæ eſt ueſtis quædam ſubſtricta circa humeros deſiſtens, & exomidopœia. Vbi uero articulus huic infigitur, acetabulum, & humeri uertebra uocatur· et neruis adaptatur circa latera dependentis manus· extenſio uero in pugnum inſidet, ob acetabuli concauitatem. Turbinato autem brachio, & concluſo exiſtente, quando eſt cubito breuior, ea parte qua ad cubitum tendit, dilatatur· exterioresq; partes, muſculi· interiores uerò, ulnæ uocantur. Quod autem iuxta humerum prominet, brachij caput. Qui uero ſub brachij prominentia ſunt ſinus, axillæ. à quibus tunicæ, axillares, uel manicatæ dicũtur. Axilla uero, à Vulgaribus ala uocatur, ab Atticis uero nequaquã· ſed quod ſub hac fertur, Sub ala portari dicunt. Parolenia uero, et ulnæ uocãtur. Et εὐάγκαλον, quod portatu facile eſt. fortaſſis et hinc ancalides, id eſt ſarmentorũ uincula, nomen ſumpſerunt· & in ulnis ducentes, & baiuli. in ulnis ferre, ulnis amplecti. Παραγκαλίσασθαι uero, baiulos aliquid apportare ſignificat.*

Vide Lazarum Bayfium.

Cubitus

Cubitus autem oſſa duo habet, unum quidem tumidius, alterum uero breuius. & ubi cum brachio committuntur, totum hoc cubitus uocatur· Vnde Γαλιάγκων, id eſt iuſto breuiorē cubitū habens, apud Hippocratem *dicitur· exterior autem eius prominentia, olecranon·Vnde* Ὠλεκρανίζειν, *id eſt* Cubito *fodere, apud* Comicos *eſt.* Cubitum *uero, etiam ulnam uocant·Vnde* Iuno, *albas ulnas habens dicitur. Et acrolenia, quæ cubiti ſummitates ſunt. & huius pars ſuperior, epipiche·inferior uero, agoſtus dicitur.* Nonnulli *uero ſummitatis in humero, articulum· & cubi, clauas uocant. alij autem armos, aut nodos. Et cubiti ſub brachio compagem, quæ iuxta interiorē ſinum eſt, olecranon nominari putant· iuxta exteriorem uero compagem, cubitum.* Coronomus *autem,* Medicorum *eſt. in quo ſignificatu, & κύβωλον eſſe putant· quod etiam* Κύβιτον *nominabis, ſecundum* Hippocratem: *Videtur autem nomen eſſe* Doricum, *eorū qui in* Sicilia Dores *ſunt·* Vnde Epicharmus, Cubito *ferire,* Κυβιτίζειν *uocat. Ipſa uero cubiti ad brachium commiſſio, bathmis uocatur. Oſsium uero, quæ in cubito ſunt, minimū, radius, & adcubitale nominatur, ut maximam cubiti appellationem habere uideatur· quod nonnulli, procubitale uocant. huius autem terminus, carpus appellatur, ex octo conſtans oſsibus. Antecarpiū autem id dicitur, quod ante carpum eſt. Sed carpo etiam prominentia quædam, talo ſimilis adhæret. Metacarpium uero eſt, quæ digitos antecedit latitudo poſt quā in digitos manus ſecatur. Carnea uero, et interior manus pars à pollice ad indicē, ir uocatur·exterior autem pars, opiſthenar. Pars uero ab indice ad minimū digitum, hypothenar. Quod autem inter ir, hypothenarem, & pectuſculum eſt, concauitas manus appellatur· quam nonnulli, & uolam uocant. Pectuſculum autem eſt, quod poſt uolam, et ante metacarpium eſt· quod etiam anderon nominatur. Nonnulli uero omnē anteriorem pugni partem, thenar dici autumant· &* Hippocrates *ſcilicet &* Homerus·*omnem uero partem oppoſitam, opiſthenar, pectines, antecarpia, & dora. & horum partes iuxta carpos, pectuſcula·partem autem iuxta digitos, palmam, & λεάτος uocari. Di*

Κονδυλίζειν enim, pro κολαφίζειν dici docet Phauorinus.

gitorum uero circa compages prominentiæ, uertebræ· unde etiam plaga nomen ſumpſit. qui uero his ſubſunt articuli, ſcytalides· aut ſecundum Ariſtophanem, Phalanges: Tres uero ſunt ſingulis quatuor digitis, articuli· ſoli maiori digito, duo tantum. Digiti uero nominantur ſic, minimus· quiq; poſt hunc medio proximus, ✱ Latinis annularis· deinde medius, poſt hunc index. alter pollex, aut maximus. Quæ uero poſt metacarpium ante articulos ſunt, internodia. quorum inferiores partes, articuli· quæ uero ſub phalangibus ſunt, unguium radices dicuntur. ex ipſis enim unguium radices, & principia oriuntur. poſt has ſunt ungues, ſub quibus neruorum fines eſſe aiunt, quorum partes, quæ ſub ungue ſunt, occulta· ſuperiores uero, ἄργυμοι ab albore nominantur· quæ uero utrinq; ſunt, rediuiua· quæq; poſt hæc ſunt, anguli. Albor autem ille iuxta unguiũ radices, oriens· ea quæ in unguibus apparent, nubeculæ. Termini uero qui intra digitos ſunt, rimæ, et uertices dicuntur. Ab unguibus uero dicuntur, ad unguem expendere, unguibus extorquere· quod magis in uſu eſt. & ad unguem explorare. Totius autem manus oſſa, uiginti ſex eſſe ait Soleus Clearchus unus ex Ariſtotelis Diſcipulis: Si uero manum clauſeris, exterior pars, pugnus uocatur· Vnde Pugil, pugnare, depugnauit, pugnis ferijt, pugnis pulſauit, & pugnis percuſſit dicitur. Frequens uero manuum conuerſio crebrò circumlatarum πίτυλος· & quod interius eſt, δράγμα dicitur. unde et interior ſpicarũ pars nomẽ habet, et pugnus, pugnis arripere, & inijcere. A manibus uero dicuntur, facilis, audax manibus, pollex, facilitas, audacia. Non tamen αὐτοχειρία dicitur. ars manuaria, chirurgia· Manuarius Artifex, Chirurgicus· Chirurgus enim, ſordidũ eſt. manibus laborare, manuũ artificium exercere· chirurgice, & manuum arte ſe ſuſtentans. mancipare, conatus, aggreſſio, auſio, ad manus promptus. Manibus uelox, ut Critias inquit· & hinc manuum uelocitas. Plato etiam, Manuum robur dixit. Et Multarum manuum ſubſidium, Thucydides: ὀξύχειρ etiam, id eſt manibus celer· & ὀξυχειρία, id eſt manuum in aliqua re conficienda celeritas, dicta ſunt. illud quidem à Menandro,

dro, hoc uerò apud Alexidem: Manuum ratione defendere, manus conſeruerunt, ad manus uenire, manum præbere, in ſubditos iram exercui. manuductor, manuducere, manum ſubminiſtrare. Manuum lotionem, Homerus Aquam à manibus defluentem· & Manus lauare, Philonides ·et, χερνίμματα dixit. Ariſtophanes uerò, Non manibus, contactis communibus bonis dixit. Et Manuuiuens pro eo, qui manuũ labore uiuit, dixit Xenophõ: Dices etiã gutturnium, mantile·manus dextra, de alicuius arte manuaria. Et Polycleti manus, pro ſtatua· & Apellis manus, pro pictura. Manus militaris, & multa manu, multimanus, & magnum ſubſidium, manuum extenſio, contraria manuum tenſio, manuum ſuffragium·manus leuare, manum intendere, manibus refragari. centimanus. Longimanus, ut Hydaſpis Darius, iuxta Polyclitum · aut ut Xerxes, iuxta Antileontem · aut Ochus, qui Artaxerxes dictus eſt. fortaſſis ob hoc quod uires maxime intendit, aut quod dextram manum longiorem aut fortiorẽ habuit, uel utraſq;. A manibus uero et Chirothecæ, apud Xenophontem dicuntur·&, Manicatæ tunicæ: Et Opus manuarium, apud Demoſthenem: Et χειρώνακτον, id eſt Artifices manuarij, apud Sophoclem: Et Manuarium artificiũ, apud Herodotum: Et Manſuetus, apud Demoſthenem· &, Animalia manſueta: Hyperides uero in Libro De Lycophrone, hoc quod multi chirographum uocant, Manum nominauit·ſic dicens, Neque propriam negare manum poßibile eſt. Eſt etiam bellicum ad naualem pugnam inſtrumentum, cheroſiderũ. Herodotus, Manicas dixit. Hipponax uero Mancũ uocauit, qui una manu priuatus eſt. χειρόδοτον uero, eſt ſumptus extra ſymbolum. Chiromantes autem, quæ ex manibus uaticinantur. χειριᾶν uero uocauerunt, manus confringi, aut dolere ob laborem· Vnde & χειρόποδες dicuntur, qui pedes confregerunt· Geſticulari uero dicitur, manus ad modulationem mouere. Herodotus autem de Hippoclide Athenienſe dixit, Pedibus geſticulabatur: Cratinus uero, Manus cõcutientes dixit. Et ἀκροχειρισμὸς, eſt exercitium quoddã in pancratio. Col luctari, perficere, pecuniã adminiſtrare, & animaduertere·urbem

in ſua tenere manu, homicidium propria manu factum propria ma nu, propria manu laborans. Quod autem apud Philiſtũ, Αὐτοχειϱίσαντες dicitur, omnino impurũ eſt. Immanſuetũ uero, Sophocles Inexpugnabilẽ uocauit. Difficilẽ uero tractatu, Demoſthenes dixit. Et In manus tradidit, Herodotus: Ἐγχειϱίτης, ideſt, qui manibus rẽ molitur, Ariſtophanes: Et Conamina, Thucydides: et Virtutis ſtudioſiores et ſolertiores, Xenophon: Et Conatus, Demoſthenes et, Epicheremata. Et Enchiridion pro pugione, Xenophon: Dicitur etiã manus incontinens, uel cõtinens. Opus uero ipſum, temperare, præoccupare. Ipſa uero res, præoccupatio, præſumptio, prehenſio & anſa, et tenaciter prehendere. A manibus etiã eſt, tangi, & tactus & ut Plato dixit. Ἄψις: tactum, intactum. Sed Ἀφᾶσθ, Poëtis cõcedatur. A digitis dicitur, roſeos digitos habẽs anuli, quæ muliebres ſunt. Anulorum ſculptor, Anulorum ſculptura, apud Platonem: Digitorum oſtenſores, ut Demoſthenes dixit: Et Digitalia, apud Xenophontem: In digitis conſtituere, pro ſupputare & digitalis, numerus. Sed & Corybantes, digitos dici ferunt. nonnulli propter numerum, quod quinq; ſint alij uero, quod Rheæ omnia adminiſtrent. Vnde etiam manus digiti, Artifices, & omnium Opifices dicuntur. A Cubito uero dicuntur, breuiorem cubitum habens, bonum cubitum habens, roſeo cubito præditus, pulchrum habens cubitum.

LI DE MENSVRIS, QVAE PER manum fiunt.

Menſurarum uero quædam & digitus eſt. Et palmus, quatuor digiti concluſi. qui idem & palæſtis, in fœminino & palæſtes, in maſculino genere dicitur. Et cornua ἑκκαιδεκάδωϱα, id eſt ſedecim palmos habẽtia. Quod à iunctura ad ſummos uſque digitos extenditur, tota ſcilicet manus, orthodorũ appellatur. Si uero extenſis digitis à maximo ad minimũ menſuraueris, menſura hæc, ſpithame. Quod ſi magnũ digitũ indici obtendens menſuras, hæc menſura, lichas dicetur. Ab exteriori uero cubiti prominentia ad medium uſq; digitum, interuallum hoc, cubitus. Si autem

tem

tem digitos cõtraxeris à cubito ad ipſos, menſura hæc, πυγών· ſi uero concludas, πυγμή. Si uero utraſque extendas manus, ut etiam pectus his commenſuretur, orgyia nominatur. Manuum uero alia ſecundum poſitionem dextra, alia ſiniſtra, * Dexter, * Dextre *. Ἐπιδέξια uero quid ſit, manifeſtum eſt apud Platonem: Dextrè aliquid * remorari, non ſcitè ad manum. apud Lyſiam uero, quod à dextra manu eſt· ut, Introeuntibus ad Nemeam conſiſtit ad dextrã: apud Eupolim uero, propinationis modus eſt· ut, Quando bibunt ἐπιδέξια: Ambidexter, qui utriſq; manibus dextre laborat· qui et ſcæua dicitur. dextrã præhendere. Xenophon etiam, Dextram præhendens dixit. Δεξίωσις autem, eſt aliquid dare, aut accipere. Dextram prætendere, dextram inijcere, dextram dare. Et Dextrã mittit Rex, ut Xenophon inquit. Et diſcit dextra, id eſt ſapientiã, ſecundum Ariſtophanem: * Ipſa uero dignitas, ex ſolis menſuris petitur. A ſiniſtra, ſiniſter, & ſiniſtrè aduerbium. læuus. Sed Ad ſiniſtram, Vulgare eſt. Ἀμφαρίστερος uero, quod utraq; manu læuum ſignificat, Atticum eſt. Tum etiam ſiniſter in choro, ad ſiniſtram pertinet· quemadmodum dexter, ad dextram. inſuper & ad dextram adnauiganti, & ſic de ſiniſtra. Ab unguium uero ſummitatibus ἀκρωνύχια, manuum pedumq; extremitates dicuntur. Digitis etiam, ut puto, aſsignari poſſunt, extrema, ſummitates, extremitates, digitorum eminentia uel colluctatio pancratiaſtica, brachiorum eminentia, tuberes, & prominentiæ· et apud Euripidem, Summa delibantes: Et Vltima extremitas, apud Thucydidem: & quæcunq; alia à ſummitatibus nomen ſortiuntur.

ſcæa, læua. honeſta, ſeu bene nominata. dexterior. ad dextrã. pulſare.

Ipſum uero officium.

DE THORACE, ET QVAE circa hæc ſunt. LII

A collo uero uſq; coxendices, tota illa pars, thorax uocatur, et ὅλμος. quod uero ſub clauibus, pectus· huius interiora, præcordia. Sunt etiam armorum, pectoralia arma· pars paulo inferior, ſternon. Plato uero partem à corde deſcendentem, Sternon uocat· Vnde latiſternus pro eo, quod eſt Bonũ pectus habens, dicitur. pectus impingere, & pectoralia. Et Sternomantin Sophocles

uocat, quam nos Spiritum uatidicum habentem dicimus. Pectoris autem medium, pectuſculum. Quæ uero in pectore ſunt, mammæ· Vnde etiam excelſiores telluris loci, mammæ uocantur. Mammæ uero, & ubera, & mãmillæ dicuntur· maximè uero Mulierum· Vnde et lactantes, Nutrices uocantur. Lactare uero eſt, mammillas exhibere. Lactere autem eſt, lac è mammillis extrahere. Quod autem ſub mammillis eſt, præcordium. Summum uero mammillarum, papilla. Vnde et lactare, & papillam præbere dicitur. Subniger uero circa papillam circulus, φῶς. prima autem ſub hoc lactis conſtitutio, cyamus dicitur. Pars uerò lacte repleta, ſinus, & uter. Solus autẽ in pectore mammillas habet homo, ueſpertilio, & elephas· ſic quidem Soleus dicit. Stagirites uero inquit, Elephantem iuxta pectus, non in pectore mammas habere. Præcordium uero, eſt ſinus, qui ſub pectore eſt, mollis & carneus, circa uentris initium. Subiacet autem cartilagini pectoris, prominens eiuſdem pars os, et in ſummitatem pectoris deſinens, quod xiphoides nominatur. Receſſus uero qui ſub pectore eſt, quem σφαγὴν uocant, à nonnullis & præcordium nominatur. Et ſiquidem inferiori cordis parti, cartilago· cartilagini uero, cartilago inferior ſubiacet. his uero coſtæ adſunt octo, ad dorſum circumductæ, maiores minoresq́. quarum maiores quidem, legitimæ· minores uero, ſpuriæ nominantur, quæ maximè omnium pectori appropinquant. Quod uero ſub coſtis eſt os, Zona uocatur· Vnde cingi dicitur, cingulum, accinctura, adcingi. Et Zona, corporis armatura, idem cum corporis parte nomen habens, quam Anaxandrides, Baltheum uocauit · ut, Denſum habet baltheum. Manifeſtum autem, à nobis Zonam dici· quæ Romanis, Faſcia uocatur. Coſtarum autem morbus, pleuritis· ſicut articulorum, articularis· & renum, nephritis uocatur. Quæ uero ſub maxillis ſunt, latera dicuntur· oſſa uero, coſtæ. quarum media, medilatera uocantur. Septilateri uero, ſtriduli aut ſunt, aut uocantur. Et triangulus quidam, æquilaterus dicitur. Et lateralia, ſunt equorum circa latera arma. Coſtarum uero termini, in uertebris, quæ circa dorſum ſunt, deſinunt, & harum obliquarum conca-

uitati-

uitatibus infixæ ſunt. Duodecim uerò utrinque ſunt in uniuerſum coſtæ, quarum aliquæ pectus cõtingunt. aliæ uero circa thoracem deſinunt, ſeipſas inuicem ſuſtinentes.

DE ALVO, VMBILICO, ET quæ his adſunt. LIII

P*Ars uero à pectore ad pudenda uſq;, iuxta zonam, aluus uocatur, & uenter. unde uentricoſus, guloſus, guloſitas, helluo, deuorator, ingluuies, uẽtri inſeruire et Vẽtriculus,* Comici di xerũt. *Et Vẽter tripodis, apud* Homerũ: *Et pro paſcebatur,* Comœdia ὑπογαστρίζω *dicit. Et Vterũ ferre,* Herodotus: *et Fatidicus, ſeu ſpiritũ familiarẽ habens.* Quod *uero ſub uentre eſt,* σάχυς *uocatur. Concauum autẽ illud uentris medij, umbilicus locus uero circa hunc, ſagena. quoniã neruorũ eſt complicatio, inſtar retis quod hodie* γαγγαμὼν, *aut ut quidã dicũt, ſagena uocatur. Mediũ autẽ umbilici,* ἀκρόμφαλιον *quod uero ſuper hunc eſt,* ἐπομφάλιον. Meſomphali *etiam, ſunt placentarum ſpecies. Et* ὀμφαλότομος, Obſtetrix *dicitur, quòd* Infantum *umbilicos ſecat.* Quod *uero* In*fantum umbilicos incindit,* ὀμφαλιστὴς *uocatur.* Attici *uero etiam ficuum propaginem, umbilicũ uocant.* Cutis *uerò circa umbilcum, uetula. quia cum rupta eſt, ſenectutis fit ſignum.* Partem *uero circa umbilicum, quæ epati & ſpleni adiacet,* ἐπιγάστριον *nominabis. Epigaſtrio uero, lumbi ſubiacent, quos etiam ilia uocant.*

DE PECTINE, ET PVBE. LIIII

O*Mne uero quod ſub umbilico uſq; ad pilorum, qui ſuper pudenda ſunt, denſitatem, abdomen, & uentriculus nominatur. Ab abdomine uero,* Comici *Fruſta uocant abdomaria.* Ipſi *uero pili, pubes dicuntur.* ἐφήβαιον *uero,* Medicorum *eſt.*

DE PVDENDIS, ET EORVM PARTIBVS. LV

Q*Væ uero ſub his ſunt, pudenda. quorum prælonga pars urinã ex ueſica deferens, penis nominatur et* Στῆμα, *ſecundum* Medicos, *quod huic coniunctũ eſt. pars uero non dependens ab eo,* πρόστημα, *& ueſicæ collum quemadmodũ penis extremitas, glans & eius foramen, urethra dicitur. huius uero cutis, præ-*

putium

putium·ſicut & præputij prominentia, ἀκροποσθία uocatur. Vinculum uero, quo præputiũ colligant, cynodeſmiũ nominauerunt. Teſticulorum autem, aut geminorũ uaſculum, ſcrotum uocatur. cuius laxa pars, λακκόπεδον eſt. Semper uero laxum ſcrotum habentem, Athenienſes λακκοσχέαν appellauerunt. Partes autem inter penem, ſcrotum, & inguen, plechades uocantur· Vnde tranſire, apud Poëtas Ἀμφιπλήγοσειν dicitur. Et pro tolutim, ἀμφι-

abuſus πλὴξ · ut & Sophocles, * hoc uſus eſt, de draconibus loquens, Cardinem tolutim præhenſum, tanquam prætergreſſum dicat. Et Strattis, Filiolæ circa lebetem omnem complexæ, hoc eſt diſtantes tibiæ· Et apud Homerum, pro tranſibant dicitur· Feriebant pedibus: Cremacteres uero, nerui dicuntur, qui teſticulos cõtinent. Quod autẽ ſutelæ ſimile, ſub pene per medium ſcrotũ tranſit, ſub parte, quam taurũ uocant· Vnde Tragici Virginẽ Ἀταύρωτον, id eſt coniugij expertẽ, uocant· deſinens in natibus, περίναιον, τράμις, et ὄῤῥος nominatur. Teſticulorũ quidem pars ſuperior, caput· inferior uero, fundus uocatur. totũ uero illud, pudenda· ſicut et Mulierũ, pudenda uocantur. cuius totũ, uocatur cunnus, et uulua· rima uero, ſchiſma. ſubſultans caruncula, nymphe, myrtũ, epideris, aut κλειτορίς· unde et κλειτορίζειν, eſt attrectare, et macerare iſtã caruunculam. partes uero utrinq; carneæ, labra, præcipitia, aut πτερυγώματα dicũtur. Paraſtatæ uero, meatus ſunt à teſticulis ad penis foramẽ ſemen deducẽtes. Nomina uero, à prædictis ſunt· à uentre quidẽ, uentricoſus, uẽtri deditus, helluo, uẽtricoſus, ingluuies. Γαστρίζειν uero, quod non modo implere· quod & χορτάζειν uocant· ſed etiã in uentrẽ percutere ſignificat, ut Ariſtophanes in Equitibus inquit. ſed Plato Comicus hoc uerbum in Ventri deditum uſurpauit · deinde quoque, Nullus eſt uir uentricoſior. Pſittacum etiam, Alcæus Aqualiculum uocat. Homerus uero, Tripodis uentrem ambibat ignis: A pene uero dicitur, extirpauit, et extirpatio. Præputium uero, dicitur uacuum, excoriatũ. Apud Aeoles uero, excoriare, uel circumcindere, Ἀποδιβῶθαι uocatur. Verenda uero retrahere, apud Veteres Comicos Ἀνασύψαι uocabatur · hæc

uero manibus prouocare, Ἀναφλᾶν, quod & Ἀνακλᾶν, Ariſto-
phanes in Amphiarao uocat. Membrum autem genitale, & τύλος
uocatur. unde Pherecrates, hoc manibus denudare, Αποτυλοῦν
uocauit.

DE SPINA, SCAPVLIS, ET quæ de his ſunt. LVI

SCapulæ ceruici ſubſunt· quarum gibboſum, teſtudo dicitur.
Scapularum uero utræq; partes, alæ· quarum obliquæ partes,
μεταυχένια. quod autem inter has, & tergum eſt, dorſum· conti
nentibus hoc ſcapulis, quarum extenſæ circa tergum partes, men
ſæ appellantur. quod uero his ſubeſt, ſpina· cuius medium ſecun-
dum longitudinem uſq; ad inguen in terga ſinuoſum, ῥάχις dici-
tur· et huius terminus, ſpina dorſi eſt, pectori oppoſita. Poſt ſpinã
uero, eſt lumbus uſq; ad clunes. quem nõnulli Poëtarũ, Κλόνιν uo
carũt· ut Antimachus, Vt ſi lumbi impetuoſi uertebræ ſex. Septem
decim autem ſunt uertebræ, quæ totam ſpinæ inflexionẽ exhibẽt.
duodecim quidem ipſius ſpinæ, quas ῥάχεις nominant· quinque
uero lumbi. Vertebram uero, quæ ſub Atlante, et quæ ſub eius car
ne tutela eſt, lophadiam, aut lophiam appellant. uertebram uero,
quæ ſub hac eſt, axillarẽ· reliquas uero, πλευρείτας uocant· duode
cimã uero, cingulum. Lumbum uero, & πρότμησιν uocauerũt, cu
ius uolubilia ſunt oſſa. Prima autẽ uertebra, nephrites· quemadmo
dũ ultima, aſpaltites nuncupatur. Mediũ uero lumbi, ἄκνησις, pro
prie quidẽ de quadrupedibus· ſed Homerus etiã de homine uſus eſt,
dicens Κατ' ἄκνηστιν μέσσα νῶτα. A tergo uero uocabula ducun-
tur, à tergo eſſe in bello, tergũ dare. Et apud Poëtas, Νωτίσαι dici
citur pro eo, quod eſt à tergo aliquid relinquere. Et In tergo ferẽs,
mulus apud Xenophontem, & aſinus: atq; hos, dorſuarios uoca-
runt· quemadmodum illos qui ſub iugo ſunt, iugales. Νωτοπλῆγα
uero, Flagellationem Ariſtophanes uocauit. Circa tergum uero, ſe
ptem aſperitates exurgunt. quarũ duæ quidem poſt primam, quæ
acanthus dicitur, ῥιμόλοφα nominantur· obliquæ uero duæ, ῥίγ-
ναι· reliquæ uero, deorſum nutant. Vertebrarũ quidem prominens

p & ſuf-

& ſuffulciens pars, maſculus· ſed ſinus hanc ſuſcipiens, fœmella dicitur· Vertebras autem has, Arrianus Talos nominauit. A collo ſummo talis, exoritur lumbus. Vertebrarum uero meatus, per quos medulla extenditur, σωλῆν, & ſacra fiſtula.

LVII DE COSTIS, SACRO OSSE. CLVnibus, harumq́ partibus.

COſtarum quidem maiores, legitimæ· minores uero, ſpuriæ dicuntur, quæ pectori ſubſunt· Poſt quas inſidentia coſtis uiſcera, inteſtina uocantur. Et è ſcapulis quidem ſuprema coſta, maxima apparet· ex obliquis uero, mediæ. Coſtarũ oſſa, ſpathæ. harũ quidem latiores partes, quæ inuicem compactæ ſunt, platæ· anguſtiores uero, copia dicuntur, quæ ſpinæ coniungũtur. primæ uero duæ, retortæ uocantur· duæ uero ſequentes, firmæ. duæ uero poſt has, pectorales· & duæ in cartilagine deſinentes, adiutoriæ. quatuor autem ſpuriæ, molles dicuntur. Vbi uero uertebræ terminantur, ſacrum os dicitur· & initio quidem ſub * ſpina dilatatur, coarctatur uero circa anum. qui & culum, & podex dicitur. Cuius ſuperior pars, lumbus, & ile· ſicut et zona, pars iuxta hãc anterior uocatur. Nonnullis uero ſacrum os, tertius coccyx dicitur, & eſt omnium maximũ. atq; pars eius uerſus anum ad ſedis locum declinãs, uertex nominatur· obliquæ uero partes, femora, & ſcaphia. hæc uero umbilico oppoſita ſunt, et clunibus inſiſtunt· qui et coxendices, & nates dicuntur· atq; προχῶναι, apud Archippum in Rhenone: Femora autem, ſunt utrinq; illæ poſt lumbos carneæ prominentiæ· ab his uero partes prominentes, clunes, et ſedilia. unde ſedes, cathedra, ſella, inſidere, ſuperſedere, aſſeſſor, et his ſimilia dicuntur. A natibus autem dicuntur, bonas nates habens, pulchris natibus præditus, cinædus· ſecundum Heſiodũ; Nates ornatas habens: Attici uero & mediũ in manu digitũ, Καταπύγωνα nominauerunt. Qui uero graciles nates habent, λίσποι, et ἀπόλισποι dicuntur, & depyges· quo uocabulo maxime ſuggillantur Athenienſes· Mulierem uero talem, Strattis Διαπράμιν uocauit.

ſcapula (margin note beside "nantur, ſacrum os dicitur")

DE

DE MVSCVLIS LVMBORVM, COxis, clunibus, & quæ circùm ſunt. LVIII

INteriores uero circa lumbum muſculi, uocantur pſoæ, neruorũ matres, & uulpes · Clearchus autem, exteriores circa ſpinam muſculos ſic nominauit. Coxas uero, uel coxendices uocabis, oſſium circa nates concauitates, quæ capite femoribus infixæ ſunt. Femoris autem aculeus dicitur ea pars, qua femoris caput coxendicem contingit· ipſum uero caput, cotylidon uocatur. Carnes uero ſub clunibus, ad femora inclinatæ, hypoclunes appellantur. Apud femora uero ſub clunibus, inguina ſunt. quibus & ipſe morbus, inguen cõtingit· Vnde & Βουβωνιᾶν, id eſt inguine intumere, deducitur, ut Callias inquit. Neruus etiam coxã femori colligans, ἰσχίον dicitur. eodemq́; nomine, & ipſe articulus nominatur. Os uero uolubile coxendici coniunctum, femoris caput appellatur. Femur autem, ſeu crus, dicitur pars corporis, quæ hinc genua uſque extenditur. A femore uero nomina formant, robuſtis femoribus ſeu pulchris præditus, femoralia, femori propinqua. & Lacæna, femur oſtentans, femoralia arma, & his ſimilia. Oßium uero circa femoris caput prominentia, τροχαντὴρ nominatur. Muſculi uero, ſunt erectæ ante articulos, ubi hi cõmouẽtur, carnes· quæ uero intra femora ſunt, παραμήρια· quæ autẽ in medijs femorib. ſunt, μεσομήρια. Genu uero, eſt poſt femora, uel ſuperiora crura inflexio· unde Geniculari, apud Cratinum Comicum deriuatur. Dicitur etiam genu aru[n]dinis. Et apud Homerum, Ἐπιγουνὶς, quæ eſt genu pa[r]s ſuperior. Genuum uero pars, quæ cruris ſuperioris termino coniuncta eſt, tibiæ caput· Exterius autem huic ſuperiacens latum & rotundum os, quod inſtar munimenti eſt ipſi genu, patella, uel poples, conchula, mola· et Epymilos, ſecundum Hippocratẽ· at ſecundum Hipponactem, Mylacris: Comici autem uel gallinã, Mylacridem uocant, uel animal quoddam in mola natum· ut Ariſtophanes inquit, Vbi conſideant eo quo delectentur uictu, uermes comedentes, & mylacrides: Muſculus autem circa genu, ὑπο-γονίς · poſterior uero popliti oppoſita concauitas, ſuffrago. Tibia

uero, eſt omne quod utrinque poſt genu, & ſuffraginem eſt. Oſſa autem duo tibia habet, eiuſdem quidem longitudinis, craßitudinis uero eiuſdem non item. quorum exterius, quod minus eſt, paracnemium interius uero, et maius, procnemium. Totius uero tibiæ anterior pars, anticnemiũ· poſterior uero in muſculum* eleuata, tibiæ uenter, uel ſura dicitur. Nonnulli uero anteriorem partẽ, tibiã· poſteriorẽ, ἀντικνήμιον eſſe putauerunt. Nomina autẽ à tibia deducta, fortes habens tibias, tibiale uel ocrea. & robuſtis tibijs prædi *abiens*

ti Græci: Et Crura integras tibias habentia, apud* Comicos: Ac genua, id eſt colles montiũ. Sed utrinq; iuxta maius os, quod tibiam ſuſtinet, & radius dicitur, parua alia oßicula, quæ peronæ, παρακνημίδες et à nonnullis, fiſtulæ dicuntur. Latus autẽ neruus, qui ſuffragine initio ſumpta, in calcaneo finitur, tenon appellatur. *Comœdia*

·LIX DE PLANTA, TALO, CRVre, & podice.

PArs uero ſub tibia, uocatur planta, ſeu pes extremus. unde nomina ſunt, ſtabiles pedes habens, argentipes et, argentipes Thetis: bonam plantam habens ſeu pulchram. Iuxta pedem uero utrinq; prominent tali, in quibus peronæ tibiarum deſinunt. Tali uero ſunt, non prominentia illa, ſed quæ interius in planta occultantur. Varos autẽ uocant, quibus curua introrſum *·ualgos uero, quibus à genibus extrorſum obtorta ſunt. & hoc quidẽ Archilochus, illo uero Xenophon utitur. Crus autem nominandum eſt, quod ex femore, genu, tibia, planta, & pede conſtat. Quod autem ex femore & tibia, κῶλον uocatur, et κώλυμα. Vocabula uero hinc deriuata, ſupplantare & ut Xenophon dixit, Malis cruribus præditus: & σκελὶς, quæ hodie Calcaneũ à Comicis dicitur. Et apud Platonem Εὔσκελες, id eſt Bona crura habens, dicitur. Inſuper et σκελετὸς, id eſt oſſeus ſeu exiccatus, & arefacit uel exiccat, & arefactus, de hiſce membris deducuntur · quemadmodum de reliquo corpore, macilentißimum dixerunt· ſicut & alia multa ſunt. Menandrus uero, Puellas periſcelides ferre dixit. Et claudicare uocauerunt, altero pede aberrare. Pes autem dicitur, omne id, quod talo ſub- *crura*

lo ſubeſt.unde,bonũ pedem habens,uelox,celer·et ut Plato dixit, Antipodes:pedum celeritas,pedum tarditas,uolipes,uelociter currens·et ut Plato inquit,Impedimur:Et Xenophon tardos, Κακόποδας *appellauit.Inſuper bipes,tripes,& ſic ordine de reliquis· quorum omnium octopes ſolum, Vulgarius dicitur: Huc etiam pertinent,impedimentum,remoræ,impedire,impedimentum facere,aut coram pedibus adſtare,pedetentim cedere.pes ligneus,pedica,podagra, podagra laborare, polypus. Plato autem, de polypo, & apede ſcripſit.Et humipes,ſic uero uocauerũt ſponſam,quæ nõ rheda uehebatur. Laqueus pedalis, pedũ lotio,pedes lauans, pes utris, tadaris tunica,pedum dolor,pedibus dolens.Plato uero Comicus, etiam* ποδάγρα *dixit·et* ποδεῖα *pro faſcijs pedum, Critias.quas Aeſchylus,* πέλυτρα *uocat.Dicitur etiam pedibus congruens, de calceis.De Scriba uero,* Ἀντιποδίζειν *Aeſchines Rhetor dixit pro eo,quod eſt denuo relegere.Et Antiphon ea quæ denuo exciutiuntur,* Ἀναποδιζόμενα *appellauit.*

DE PARTIBVS PEDIS. LX

PEdis *autem partes.ſuperior quidem ante digitos pedis,conuexum,***collis,aut pecten,ex oſſibus & neruis conſtans. cuius anterior pars poſt digitos, planta · poſterior autem pedis pars, calcaneum dicitur· Vnde* πτερνοκοπεῖν *deriuatur,quod eſt calcaneo ſedilia in theatris percutere, ut aliquem exibilent. Et Media Comœdia Pternides uocat,fundos lebetũ medicarũ. Sed inferior pars tota,ſolea·pars uero ſub digitis prominens, pectuſculũ pedis, aut præcordium uocatur.quod uero poſt hoc eſt,uola pedis. Digiti uero pedis eaſdem cum ſuis partibus partibus appellationes habent,quas manuum digiti.Et rima ſub digitis,* χύμεθλον *appellatur. alij uero hanc pedis partem, in qua rima fit, ſic nominant. Plagæ autem quæ digitis contingunt,pulſiones dicuntur.quæ Ariſtophanes, Impulſiones uocat·et* προσπταῖσαι*,in fugiendo impingere dixit.Ad pedes etiam pertinet,calceamentum,ſubire,ſubditus, nudipes,pedum nuditas.Tum & gradum,Pedem uocabis,ſecundũ Platonem dicentem,Deos ſupponẽtes multos gradus: unde locus per-* aut

nius,& inuius dicitur. Et Gradus apud Muſicos eſt, pedem ad numeros componere. Et βάσις, *pauimentum eſt, ſuper quod incedimus ut* Antipas, *In ipſum ianuæ pauimentum uenis: Et Euntes, dicunt* Plato *&* Xenophon *qui idem, &* Diabateria *ſacrificia, quæ pro tranſitu fiebant, dixit. quæ & apobateria uocabis. Et Fluuius peruius aut inuius,* Plato. *Et* Traiectores, Demoſthenes *& Traiectorem,* Ariſtophanes *dixit. Et iudicium,* Alterius rei inuaſionem Hyperides *uocauit. Inuaſio etiam, eſt in alienam domum non conceſſus introitus. Et* Aggrediens *nomine horribili,* Herodotus:

LXI DE TONSILLIS, GVTTVRE, STOMACHO, & interioribus corporis, uiſceribusque.

P*Artium uero earum, quæ poſt hypoglottida ſunt, carnes utrinq; prominentes, tonſillæ, uel glandulæ uocantur. quæ autem his ſubſunt, ſimiles quidem rubore, maiores uero rotundioresq;, mala dicuntur accreſcunt autem per tenues quaſdam membranulas ſtomacho. quem & fauces nonnulli,* ∗ *arteriam alij uero, guttur uocant. Tonſillis uero os ſubiacet, faucium caput complectens, à nonnullis hyoides uocatum, quod ad literæ* Y *formam accedat* Herophilus *autem, propterea quod tonſillis adſtet, idem Paraſtatem uocauit. Stomachus uero inter ſcapulas iacet, & ad pulmonem prætenditur nominaturq; etiam gula. nerui autem eius utrinq;, toni. Vbi uero uentrem contingit ea pars, magnum uentris os nominatur inferior uero ſtomachi pars, qua pulmoni coniungitur, eo quod ex anguſtia dilatetur, tubæ crepitaculo ſimilis eſt. Pars etiam ſub lingua potum cibumq; ſuſcipiens, reliqua longitudine eſt latior, ſenſibilis autem maximè, et iuxta uentrem neruoſa exterius uero carnea, ubi faucibus appropinquat interius uero, rotunda, & arterioſa eſt. Arteriæ uero, & uenis à corde ad ſcapulas tenſis, complicationes quatuor, uel tres iuxta nonnullorum ſententiã innituntur uenæ ſcilicet, arteriæ & nerui. membranulas enim hi excipiunt Tale autem quoddam etiam in auibus eſt, quod gutturis ueſiculam uocant, in qua cibus primum congregatur. Primum*

eorum

eorum qui cibũ ruminant ſinum, uentriculum uocant. Faux autem ſtomacho adiacens, & ad pulmonem nutans, linguæ ſtomachoq́; adhæſit. radicesq́; agit in pulmone medio, partim iuxta poſteriores fibras adiacens, quæ dorſo aſſident· partim uero iuxta eas, quæ ſub pectore ſunt. in plurimas enim tenues ſcinditur bullulas, quæ uocantur fiſtulæ, branchia, & aortæ. * ipſum uero turbinatum in- ipſe
morem * exſculptum, à poſteriori parte ſtomacho appropinquãs· exculptus
ſed quaſi ex multis *compoſitũ anulis, tunicas et *hoc habet qua- cõpoſitus
tuor. * contextum ſcilicet exiſtens ex neruis, uenis, arterijs, mem- hic
branulisq́;. Homerus equidem ſtomachũ, etiam Λαιμὸν, & Λαυ- contextus
κανίαν uocat. & dicit Animæ celerrimam eſſe perniciem, ſi diuiſus meatũ cibi perdat· guttur uero, φάρυγγα uocans, et uocis meatum eſſe cognoſcens, illæſum Hectori ſeruauit, ut ipſum prius alloqueretur uerbis alternis excipiens.

DE FAVCIBVS, VENTRE, HILA, & reliquis. LXII

FAuces itaq́;, ſtomachi initium ſunt· quemadmodum fiſtula illa ſpiritalis, gutturis. Λαρυγγίζειν uero, Demoſthenes dixit· quod Veteres, Præcluſa gula loqui dixerũt. exterior autem eius in collo prominentia, gurgulio, & prologus uocatur. Cum autem ſtomachus in uentre deſinat, uentris latitudo ad ſiniſtrum latus extenditur, ore ipſo ad mediam uergens cartilaginem, reliquo autẽ corpore ad diaphragma. In uentre uero inteſtinum excreſcit, in dextram magis inclinatum, tergo maxime adiacens, quod pylorum uocant· & cibum in eam partem, quam hilam uocant, deducit. quæ quidem exterius, neruorum complicatione conſtat· interius uero, carneum quiddam illi commixtum eſt. iacet autem inteſtinum hoc ſub coſta ſpuria, quæ in ſiniſtra parte uſq́; ad lumbum tranſit· unde & hila dicitur. Ex ipſa uero hila inteſtinum excreuit, ſub umbilico iacens inuolutum, omnem iſtum locum complens, & in duos terminatur fines. quorum alter, aluus uocatur, & uenter inferior. quem Homerus, νειαίρην uocat. iacet uero in dextro latere, ſub præcordijs. unde deriuantur uocabula, quæ pœnam luere, pœnam,

& car-

& carcerē ſignificant, eo quod huius paſsio acerrimus corpori dolores afferat · Quod autem utrunq; tenuis illius inteſtini termino annexum eſt, inteſtinum cæcum nominatur, tergo quidem adhærens, ſed iuxta dextrum lumbum iacens. Aluo uero, rectum inteſtinum ſubeſt. Ventri alui autē terminus, podex eſt, in ano deſinens, ipſi adhærens lumbo. Anus uero, eſt inteſtini terminus · meatusq; eſt eorū, quæ in aluo ſuperfluunt. ſic quidē opertus uiſus, plerunq; uero apertus eſt. quem alij culum, alij uero podicem uocant. Medianū autem, pellicula eſt, ex uenarū neruorumq; complicatione renibus uero, & uentri appropinquat, cibum in iecur emittens. Nomina uero ab inteſtino ducta · Dyſenteria, apud Platonem · et Lyenteria, apud Hippocratem : Et cor ligni, quod in ipſis eſt uirgis, quod extrahunt hi, qui uirgam in fiſtulam excauare uolunt, uel tibiam, aut ad tale quidpiam. Quæ uero nauis carinæ, ſeu meditullia dicuntur, Ariſtophanes ἐντεριωνίδα uocauit. Ex ipſa porro uentris circumferentia pars alia enata eſt inteſtini, uelata, quam omentum uocant. Velamen uero, à renibus ad omnia inteſtina diuiſum, cinctum nominatur.

LXIII DE EPATE, BILE, ET ſanguine.

*Epate autem in dextris iacente partibus, & recentem à uentriculo per uenas ſanguinem recipiente, partes quæ præcordijs & cincto adſunt, conuexa · quæ inferius ſub uentriculo palpitant. ſima uocantur. Præcipuum uero epatis officium eſt, cibum in ſanguinem bilemq; diſtribuere · & huius implere uaſculum, quod maximè fibræ inſidet, eodemq; nomine quo humor ille ſuus, bilis ſcilicet, appellatur · * Latini, fel uocant · quod quidem anguſtiorem partem, quæ collum dicitur, habet · & pleniorem, quæ fundum uocatur. A bile autem deriuantur, iraſci, atram bilem mouere, atra bile ſtomachari, iracūdus, ad iram pronus, uirdis bilis, cholera, bilis* fl.uus tin- *uomitus. * flauus, Flaua tinctura. ſic enim in Figmentis ſcenicis* ctor. *Attici, auri colorem referentia uocauerunt · ut etiā ὑπόχελον,* Et *atra bile laborantem : * Furioſum, & Ira furentem, Plato dicit.*

Sanguis

Sanguis autem, per uenas in totum diſpergitur corpus. A ſanguine uero dicitur, cruentare, cruentatus, & ſanguinolentum, ſanguineum, cruentum, ſanguinem uomens. Sanguinẽ interrumpere, pro eo quod eſt, uenã ferro inſcindere. ſanguinare, ſanguine præditũ· et Sanguine plenũ, apud Antiphontem: et Sanguineos, uel Parũ ſanguinis habentes: Portæ uero ipſius epatis dicuntur, per quas ſanguis ſuſcipitur, ut per unicã uenã ab hac in omnes uenas deducatur. Fibræ uero iecinoris dicũtur, quemadmodũ fibræ et pulmonis.

DE DIAPHRAGMATE, VENTRICULO, CORDE, & RELIQUIS. LXIIII

HVic uero ſuperiacet diaphragma, ex uenis cõpoſitũ, quod pulmonẽ, et cor ab epate diſtinguit. unde deriuantur, ſeptũ, interſepit, obturare, ſepire, obſepire, obſtruere, ſeptum, & ſimilia. Diaphragmati uero ſubiacet uenter, & uocatur uentriculus. ſuper hunc autem cor eſt, ſinus habens ſanguinis & ſpiritus· quorũ hunc quidem per arterias, illum uero per uenas emittit. ſinusq; ſiniſter, craßior eſt, cum ſpiritum ipſe emittat· dexter autem tenuior quidem, ſed maiorẽ habens latitudinem, à quo ſanguinis canales ducũtur· ſed mammillæ ſiniſtræ ſubiacet. Hinc uero deriuãtur, cordatus· et καρδιώττειν, Dores dicunt pro eo· quod Xenophon, Eſurire dixit. Dicitur etiã quædã mẽbranula, præcordia. quæ thoracẽ interſtinguit, quã et tunicã nominant. Baſis autẽ cordis, caput uocatur· prominentia autẽ acuta, fundus· cõcauitatesq; quæ utrinq; ſunt, aures. Sed iuxta cordis caput, à poſteriori parte circa uertebram ſeptimã, caro quædã eſt tonſillæ ſimilis, quæ thymus uocatur. Vocabis etiã quaſdam aſperas arterias, quæ ante ſtomachũ iacent, per quas thorax ſpiritu ſufflatus, et conſidens ad pulmonem, comprimitur. Pulmo autem ſupra diaphragma, quod & præcordia uocant, ſitus eſt· ſicuti & quaſdam in lateribus pelliculas, ſubcinctas nominant. Thoracis uero latitudine, quam uacuum thoracis uocant, pulmo ad ſpiritus exhalationem utitur. Hinc autem dices, ſpirare, reſpirare, perſpirare, efflare, expirare ſpirãs, efflans; reſpirans, expirans, perſpirans, perſpiratus, ſpiritus, inſpirans, in-

ſpirare, adſpirans, afflatus ſpiritu, bene ſpirans, deflatus ſpiritu, exhalatio, reſpiratio, pulmonis exulceratio, ſpirandi difficultas, inflatus, afflatio.

LXV DE SPLENE, RENIBVS, VESICA, matrice, & reliquis.

Circa aluum uero ad ſiniſtrā partem, ſub diaphragmate, ſplen iacet· quem Plato, Epatis effigiem eſſe inquit. nullam etenim aliàs utilitatem exhibet; caput autem eius, denſiſſima pars nominatur. Dicitur et lien· Hinc autem uerbū deriuatur σπληνιᾶν, *quod eſt ſplene dolere. Sed renum poſitio, à quibus & nephritis morbus, ſub ſplene, & epate. iuxta utrunq; lumbum alteruter renum iacens, humorem à corpore defluentem in ueſicam dirigit. Veſica autem, iuxta latitudinem latorum oſſium ſita eſt, humores ad ſe colligens. Veruntamen in Mulieribus medium inter podicem & ueſitam conceptorium uas interiacet, quod matricem uocant, uuluam, & uterum· Vnde & uterini Fratres dicuntur, qui eiuſdem Matris ſunt· quemadmodū Vxor uel Cōcubina eſſe dicitur à Poëtis, quæ in unum aſcendit cubile. Et à lecto eſſe dicitur, quæ lecti particeps eſt. Hippocrates uero matricem, non ſolum Vterum, ſed & Genitricem uocat· in qua fœtus conſiſtit, nutritur, & ſanguis congregatur menſtruus. Matricis uero ſuperiores, & obliquæ prominentiæ, apices & flagella dicuntur· partes uero utrinq; exiſtentes, humeri· ſummitas uero, iugulum, aut collum. cuius os, primus meatus· reliqua uero concauitas, ſinus muliebris. Bina uero circa fœtum ſunt uelamina. quorum interius quidem tenuius, et mollius exiſtens, Empedocles Agniculum uocat· exterius uero poſt hoc, quod ad uuluam tranſit, loculus nominatur. cui & umbilicus innaſcitur. Et Antiphon inquit, Loculus dicitur, in quo fœtus creſcit, nutriturq;. Sed loci urinam è renibus utriſq; deducētes, urinarij, &* οὐρητῆρες *uocantur. Tragici autem, urinæ uaſculum, Matulam appellauerunt. Eſt etiam membranula quædam,* περιτόναιος *nominata, quæ toti inferiori uentri annata, aluum inteſtinaq; continet, & omnē locum à diaphragmate ad pubem uſq;. Sed & altera ex*

ta ex ſplene pellicula priore tenuior enata, ſub πδῶbναίω iacens, ipſum diaphragma ambiens, omentum nominatur· hoc autem Antiphon in maſculino, neutroq; genere dixit. Medici etiam, Tonſillarum quarundam meminerunt. Tumores uero ſunt, qui inter carnem, adipemq; conſiſtunt· maxime tamen circa pubes, axillas, maxillas, & medianum. circa quæ & ſcrophulæ oriuntur. Venarũ uero quæ caua dicitur, maxima eſt, & à corde oriens tota iecinori adhæret, per quam ſanguinem ab epate cor ſubtrahit· ſicuti & ea, quæ arteriarũ maxima & dicitur, & eſt. quæ ſita eſt circa dorſi ſpinam, ſpiritumq; à corde recipiens in alias diſpergit arterias, ut toti diſtribuantur corpori.

DE ANIMA, MENTE, ET his quæ ab animo dicta ſunt. LXVI

C*Onſtat totus homo, ex anima, & corpore. Et anima eſt, ſpiritus, aut ignis, aut ſanguis, uel quodcunq; Doctis uiſum fuerit· partes uero eius ſunt, mens, concupiſcentia, & animus. Mens uero, et ratiocinatio, et Princeps dicitur· aut Iuxta cerebrũ, ſecundum Pythagoram, & Platonem, cõſidens· aut Iuxta cerebri inferiorem partem, aut meningam, ut multis Medicorum uidetur· aut Iuxta ſuperciliorũ medium, ut Straton dixit· uel Circa ſanguinẽ, iuxta Empedoclem, & Ariſtotelem: uel Circa cor, ut Stoici ſentiunt. Animi uero ſedes, ſine controuerſia cor eſt· quemadmodum & concupiſcentiæ locus, epar. Sed & nomina ab anima deducta, generoſam habens animam, animatus, inanimatus, animate, inanimate, generoſe, animæ recreatio, animã recreare, animæ amans, animam amare, animam exhalans, reſpirans animæ ſolamen. A mente uero, intellectus, cogitatio, mentis comprehenſio, prudentia, ſolertia· & ut Antiphon dixit, Cõſideratio mentis: mentis abundantia, uecordia, diſſenſio, pœnitentia, ſuperbia, inſipientia, ſtoliditas, opinio, prouidentia. Et cogitatio, ſecundum Antiphontem: Et Mentis deliquium, ut Ariſtophanes: Et Deliberatio, ut Plato· et, Mentis conceptiones: Verba autem, intelligere, conſiderare, circumſpicere, cogitare, ſapere. Ἐννοεῖν autem, quod imaginari ſignificat,*

gnificat, & bifariam ſentire, ſordida ſunt. Diſſentire enim, animis ſcindi, & diuidi, diſcordari, diſcrepare, & diſsidere de hac re melius dicuntur. præterea, ſuſpicari, pœnitere, deſpicere. Ἀπενοῶ uero, quod idem ſignificat, Vulgare eſt. inſuper proſpicere, deſipere. Et nomina, prudens, cōſiderator, et circumſpectus, et cordatus. & Mentis compos, ut Iſæus dicit. ſolers, ſapiens, arrogans, ſtolidus, ſtupidus, prouidus, inſipiens, ſtultus. Nominibus uero à cæteris deriuatis non utendum. Plato etiam, Ἀδιανόητα dixit. quæ uerbis aperta, ſed occultos ſenſus habent. Aduerbia autem; ſapienter, prudenter. Prudentius, ut Demoſthenes dixit. Stolide, inſipienter, ſolerter, doctè, ſtupide. quæ uero ab alijs deriuantur, dura ſunt. Sed ab animo dicuntur, animo iraſci, iratus, ferox, animoſus, triſtis, alacris, animoſitas, triſtitia, perturbatus. Turbantur, ut Antiphon inquit. Triſte, ut Iſocrates. Triſtius, ut Iſæus: Natura prudens, iraſci. tardum animum, uel acrem habens. Animo excandeſcebat, apud Ariſtophanem: Inſuper & compotem animi eſſe, & ὀξυθυμία. quam indocti Rhetores, Expiationes eſſe interpretantur. Animi uero lætitiam, & Cogitationem, Thucydides: &, Animo uoluentes calamitates in pugna acceptas: Et Enthymemata, id eſt animi conceptus, apud Iſocratem:

LXVII DE CONCVPISCENTIA.

A Concupiſcentia autem, concupiſcere, concupiſcens, concupiſcibile, cupidus, cupidè, concupiſcentijs deditus. & Deſiderium, apud Platonem: Et malorum concupiſcentia, apud Iſæum: Et Cupiditates, apud Philylium:

CAPVT QVINTVM, NOMINVM EORVM QVAE SINGVLIS PARTIBVS CONgruunt, frequentiſſimus uſus. id quod hic iam incipere uidetur, niſi quædam deficiant. nam Græcus Codex expreſſa ea uerba non habet, ſicut tamen initio Libri præmiſerat, & Interpres Latinus ita imitatus eſt. Eadem ratione & exemplo, quod hic dicimus, etiam Titulo Tertio, Caput Secundū,

Quæ ſunt ante generationem, & poſt generationem, incipere uidetur. ſic Titulo Decimoquarto, Caput Tertium, Hominum membra, & partes. ſic titulo Viceſimo, Caput Quartum, Partes hominis externę, internæq́. Nos Græci Exemplaris, & Interpretis fiducia freti, ad Caput tamen uſq; Quintum nunc fruſtrati ſumus. quod æquus Lector intelliget, & iudicabit.

DE CARTILAGINE, ET OSSIBVS. I

POrro corpus conſtat, oßibus, cartilagine, medullis, carnibus, adipibus, cute, neruis, arterijs, uenis, pelliculis, meningis. Et oſſa quidem, ſunt ſuſtentacula corporis, ſolida, inſenſibilia, ſanguine carentia, & motus miniſtri. Nomina autem ab his ſunt, oſſeus, oßibus carens, oßibus plenus & ὀστίνος, quod magis Atticum eſt. Noui uero Comici, *Oßium thecam, Oßiumq; dolorē di cunt. Sed cartilago ex neruis compoſita, & oßibus, horumq; utrique ex parte ſimilis, maxime tamen oßium effectus eſſe uidetur.*

DE CARNIBVS. II

*CArnes uero ſunt, * conſtrictio, molle & pingue illud oßibus iniectum pulchritudinis uelaminisq; gratia. Vnde nominantur, carnoſus, carnoſitas, obeſus, carnis copia, & quæ his ſimilia ſunt. Ariſtophanes autem dixit, Vt non alium Virū carneum: Eupolis uero, Carnea mulier: Herodotus etiā, Carnem ſindere dixit pro eo, quod eſt carnem cute ſpoliare.* *conſtrictio mollis, pinguis, iniecta oßibus.*

DE ADIPE. III

ADeps inſuper colore albus eſt, et carni adhæret, uc caturq; abdomen. maxima uero, circa membranulas conſiſtit. ab hoc dices, pinguis, & præpinguis.

DE NERVIS. IIII

NEruus, eſt uinculum oßium remiſſum, & extenſum. à quo et chordæ nomen ſortiuntur. præcipuè uero membrorum inflexiones, & extenſiones, & articulorum incuruationes admini ſtrant. Vnde & robuſtum eſſe, neruos habere dicunt. Et pecu-

nias, Negociorū neruos Demoſthenes uocat: ut, Eneruati, ac ſpoliati pecunijs, & Commilitonibus. Theopompus uero Comicus, Eneruem dixit. ſpiritu ſeu neruis carens, imbellis, & remiſſus.

V DE MEDVLLIS.

Medulla, eſt oßium complementū, album et ſubrufum; meningis uelatum. Meningæ uero, ex neruis pelliculisq; complicatæ, cerebri, cerebelli, & uertebrarum medullam continent.

VI DE ARTERIIS.

Arteriæ uero, ſunt meatus ſpiritus: ſicut uenæ, ſanguinis. A cute autem uocabula ſumuntur, pellis cuticula, iugulū, & colla, ſic dicta, quod ab ea parte animalia excoriari primo conſueuerunt. Cuti uero et hæc conueniunt, collare, monile, torques, iuga. Sed cōmunia à corpore nomina ſunt, corpulētus, corpori deditus, corporis cura, corpulētia, obeſus, mancipia, corpora domeſtica, corporis exercitatio, corpore exercitatus, corporis cuſtodes, corporeū. Σωμάτιον, Hiſtrionū apparatus dicitur. Senſus præterea ſunt quinque, non uno in loco: Sed ſapor, per nares diſcutitur: Viſus uero, per oculos conſideratur: Auditus porro, circa aures diſcernitur: Guſtus autem, per linguā concipitur: Tactus uero, in toto ſe exercet corpore. ex his uero, ſenſatum, ſenſibile, inſenſibile, inſenſibilis, inſenſibiliter. Plato uero ſenſibilem, Αἰσθητὸν nominauit. diſciplinæ ſenſibiles. Ipſum uero opus, ſentire. Contrariū autem ſenſui nomen, eſt inſenſibilitas.

LIBRI SECVNDI FINIS.

IVLII POLLVCIS LIBER TERTIVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

DIctiones quibus Græcæ linguæ celeberrimi utuntur, eas ab ipſis accipio. Si quidē plures fuerint hi, qui utuntur, nullo Authoris teſtimonio ea probanda eſſe duxi: paucioribus uero exiſtentibus, unum linguæ potiſſimum delegi. Quemadmodū in iuditijs, unus fide dignus pro multis teſtibus ſufficiens eſt.

CAPITA LIBRI TERTII.

Generis, & cognationis nomina. Cap. I

De Parentibus. Cap. II

De matrimonio, & Liberorum quæ in hoc eſt, procreatione & educatione. Cap. III

De Ciuibus, peregrinis, aut incolis. Cap. IIII

Quæ de Amicis, incognitis, aut inimicis dicuntur. Cap. V

De patriæ amatore, uel oſore. Cap. VI

Vocabula amatoria. Cap. VII

*Quæ à Dominis, * ſeruis, * deriuantur uocabula.* Cap. VIII *&*

*De Numularijs, * eorumq; conſortibus.* Cap. IX *& ab ipſi*

De pecunia probata ſeu adulterina, auro, & argento. Cap. X *& quæ*

De metallis. Cap. XI *cum ipſis*

Vocabula ſignificantia multum Cap. XII

De manſione in loco. Cap. XIII

De proficiſcendo. Cap. XIIII

Ferre, uel ferri. Cap. XV

De uia

De uia, loco peruio & inuio. Cap. XVI
De lætitia, mœrore, & quæ ab his deriuantur. Cap. XVII
De fœlicitate. Cap. XVIII
De ſepultura. Cap. XIX
De magnis fluminibus, & paruis. Cap. XX
De eo quod eſt ægrotare, & ſanum eſſe, & de his quæ hinc deriuantur. Cap. XXI
De eo quod eſt diteſcere, & pauperem eſſe Cap. XXII
Quibus nominibus auarum nominare debeas, aut liberalem. Cap. XXIII
De induſtrio, & pigro. Cap. XXIIII
De uendendo, & emendo. Cap. XXV
De eo quod eſt congregare, & contrà Cap. XXVI
De intolerabili, & tolerando. Cap. XXVII
De periculoſo, & obnoxio periculis. Cap. XXVIII
De accuſando, & incuſando. Cap. XXIX
De eo quod eſt certaminibus præeſſe, & certaminum proponere brauia. Cap. XXX.

* I

Conſequens nunc erit, poſt hominis expoſitionem & genus, & affinitatẽ diuidere, quibus ſcilicet utrunq; horũ nominibus appelletur. Sic etenim * audies omnes eos, qui nobis familiaritate iuncti ſunt, Affines uocari. Imò & Iupiter quidam, apud Euripidem Affinis dicitur, qui affinitatis iura intuetur. Diſcernere autem ipſos oportet, ut qui de noſtro ſunt genere, nominemus noſtri generis, aut ſanguinis eſſe, in genere, in ſanguine, familiares, neceſſarios, Deorum gentilitiorum conſortes, & eorundem Penatum participes.

DE GENERE, ET CONGNATIONE NOMINA audias.

DE GENERE, ET AFFINITATE. II

Genus uero eſſe dicitur, quod natura, non quod legitime contractũ eſt: ut ſunt Parentes, Filij, Fratres: et hi qui ante hos, & ex his ſunt, de quibus generatio conſtituitur. Iſæus uero et Pro ſapiam, pro genere dixit: ut Ex Anaxionis, & Polycrati exiſtentem proſapia: Affinitas uero eſt, quæ non natura, ſed legitime contracta eſt: ut ſunt Generi, Soceri: & quotquot familiaritate nobis ex pacto aliquo, non neceſsitate iuncti ſunt. Genus etenim nobis cum ipſa generatione conſiſtit, nec terminũ, quo finitũr, habet. Affinitas uero tempore initium ſumit, & legitime finitur. Sicuti etenim lege matrimonium contrahitur, ſic etiam dirimitur. Semelq; matrimonio dirempto, nomina quoq; per matrimoniũ orta, ſimul euaneſcunt. Hæc uero manifeſtè diuiſit Homerus, Num tibi Affinis aliquis ante Ilium cecidit Fortis exiſtens, aut Gener, aut Socer, qui in primis Cura digni ſunt poſt ſanguinem, genusq; noſtrorum: hos uero Herodotus, Προσκηδεῖς uocat. Prius itaq; hoc modo de genere, poſtea de affinitate dicendum.

CAPVT II, DE PARENTIBVS. I

Communiter itaque dicendum, Parentes, Genitores, Generantes, Procreatores: ſeminatores noſtri, effectores, parientes nos, ad lucem producentes. Nutritores, Patres. hoc etenim non modo

r de Geni-

de Genitore noſtro, ſed de Maioribus quoq; dicitur. Singulis uero conueniũt, Pater, Genitor, Procreator· q n. s ſeminauit, qui procreauit, qui genuit, qui ſeuit, qui fecit. & alia, quæ his dictis ſimilia ſunt. Et iuxta Platonem, Γεννήτωρ. quem idem, etiã Γεννητὴν uocat · ut, Genitoris deprædatus animam. Attici ſiquidem Gentilities uocauerũt, eiuſdem generis participes. Genera uero, etiam familiæ nominantur. Dices etiam, Nutritus, Alumnus, Nutritor, Enutritor· in lucem producens, Solem exhibens. & ſic multa alia, oratione tota, ſed non uno nomine comprehendere licebit · Quæ uero ab his peruenit poſſeßio, paterna, & patrimonium, Maio-
Et *rumq́; poſſeßio, paternaq; dicitur hæreditas · * ſacra paterna, patria, & gentilitia. Patriſſare uero Attici dixerunt, aliquid paternis moribus ſimile facere. Et corona patria, quæ ex oliuæ germine eſt, dicitur. Et paterno aliquem compellare nomine, dicunt. Similiter & Mater uocatur, quæ peperit, quæ enixa eſt, quæ genuit, & procreauit· Quæ mammillã exhibuit, ut Sophocles: quæ lactauit· & alia omnia, quæ de Patre dicta, ad Fœminã transferri poſſunt· Eodemq́; modo, poſſeßio Materna, et alia quæ à Patribus dictis ſimilia dicũtur. Athenis etiam Maternum dicebatur, Phrygiæ Deæ ſacrum· Feſtumq́; hoc celebrare, Μητριάζειν uocabatur, aut ad hoc ſacrum celebrandum congregare. Sacrorum autem Initiator, Μητραγύρτης nominatus eſt.*

II

DE LIBERIS.

PVeri uero ex his progeniti, Liberi, plantæ, genita, & procreata pignora, Poſteri, Succeſſores, Hæredes, Manuductores, morborum noſtrorũ curatores, Senum altores, Nutritores, Sepultores, firmamẽta domus aut uitæ, Adiutores, Neceſſarij, Auxiliatores, Concertatores, Propugnatores, Commilitones, et his ſimilia. hæc uero communia ſunt Liberis Maſculis, & Fœminis. Propria uero, de Maſculis quidem, Filij, Nati· de Fœmellis uero, Filiæ. Qui autem in Parentes peccant, Parricida, et Matricida, de utrique, tam Filia quàm Filio dicitur. Iſæus etiam, Parentum percuſſores uocat · Plato uero, Patris, aut Matris occiſorem · Sophocles

etiam,

etiam, Patris interemptorem: Patricæſor autem, & Matricæſor, Poëtica ſunt. Ex horum etiam ordine ſit, Puerorum procreatio, Liberorum generatio, educatio, Liberos gignere, Liberos ſuſcipere. orbus, prolem habens, Liberis carens, Liberorum amator, Liberorum ſtudioſus, Liberorum oſor, Puerorum neglector, Liberorum amor & odium. Et apud Cratinum, Multos habens Liberos: bonos habens Liberos, fœlix Liberorum Genitor. fœlix Liberorum procreatio, orbitas, Liberorum copia, dexteritas in procreandis Filijs. Plato uero Filiorum generationē, παιδογονίαν, et παιδουργίαν uocauit: ſed in Legibus, Mulieres dixit procreandis Liberis emeritas: Orbum etiam, Iſæus Ἀγεννῆ nominauit. Sed Mulier non pariens, ſterilis uocatur: Orba enim, & partus expers, communia ſunt. & tam eius quæ nondum peperit, quàm illius quæ parere non poteſt. quam Poëtæ frequenter, Ἀνειλύθειαν nominãt. Porrò Plato Virginem, tanquam nondum pariendi dolores perpeſſam, Ἄλοχον uocat. Homerus autem, & Bouem ſterilem dixit. Et hæc inter ſe conuertuntur, quemadmodum cum Liberis Patres, & Matres: ſic Liberi cum Genitoribus.

DE MAIORIBVS, ET POSTERIS. III

Patris præterea, aut Matris Pater, Auus uocatur: & cum appoſitione, Auus ex Patre uel Matre: aut Auus ex Viris, uel Auus ex Mulieribus: Vnde & παππάζειν, id eſt Infantum more Auũ inuocare, apud Poëtas dicitur. Licet etiam uſurpare, Matripater, Propater, & Patripater. quamuis hæc dictionis cõpoſitio Poëtis uſitatior ſit: Et melius ſolutis dictionibus dicitur, Patris Pater, aut Matris Pater. quẽ Euripides, Auũ Maternũ uocat. Poëtis uero, et Νέννος dicitur. Patris porro, aut Matris Mater, Auia eſt. quam etiam Mammiam. & Mammam uocare licet. Pindarus etiam, Matris Mater dixit dictione compoſita. Conuertentibus uero, Filij Filius, Nepos ab Auo, Auiaq́; uocatur. Filij autẽ Filia, Neptis. Filiæ autẽ Filius, Θυγατριδοῦς: quemadmodum Filiæ Filia, Θυγατριδῆ uocatur. Sed Aui, aut Auiæ Pater, Proauus eſt: quem etiam Tertium Patrem uocare licet, ſecundum Ariſtotelem: Phædon uero in Zo-

pyro, Amentiam Proauā uocat. Aui etiam, aut Auiæ Mater, Pro-
auis: cæterum horum Parentes, Abauus & Abauia dicuntur. ho-
rum conuerſiua nomina ſunt, Filius, ſeu Nepos. huc uſque ſecun-
dum nominum expoſitionem aſcendendo, & deſcendendo, genus
procedit. ϖαππεπίπαππος enim, ego nō admitto, etiamſi nō-
nulli Aui Auum ſic uocauerunt. eſt enim ualde ſordidum nomen:
quāuis Philonides Comicus hoc uſus ſit hoc modo, Nunc uero Sa
turni & Tithoni Παππεπίπαππος nominatus eſt. Nomina ue
ro ultra hos ſunt, Maiores, Duces generis, ſeu Principes, Patres ſu
periores. & quod ualidius eſt, generis radices, fontes proſapiæ. hi
uero iam Propatores uocantur. nonnulli autem hos, generis incœ
ptores, et Πάτρωνας nominãt. Porro qui ab his deſcendũt, Poſteri
dicuntur. Ἶνις enim et Κέλωρ, ualde Poëtica ſunt: ſed multo magis
etiā Ἀμνάμονον. Filius uero dilectus uocatur, qui ſolus & unicus
eſt Parentibus: quemadmodum & Filia dilecta, & unigenita, apud
Heſiodum uocatur. Τηλύγετος uero apud Poëtas, aut dilectus,
aut ſerò natus: nonnunquam & in ſenectute natus uocatur. Sic
etiam in ſenectute nata Filia dicitur: quod eo magis dicendum eſt,
quod & Homeri probatur teſtimonio. ſic etenim unigenitum, ipſe
Τηλύγετον uocat: ut cum dicit, Ambo erant Τηλυγέτω, id eſt
unici, et in ſenectute nati: et, Qui mihi Vnigenitus nutritur multo
cum gaudio. Porro nonnulli hunc Τηθαλλαδοῦν ſic uocari putãt,
cum proprie is ſit, qui ab Auia nutritus eſt: & ob hoc mollior exi-
ſtens, & ab Auia educatus. Sed Παρθενίας dicitur, quem aliquis è
Fœmina, quam Virginem eſſe putabat, legitime cohabitans genuit.
Spurius autem, quem quis latens genuit, aut aliqua clam peperit.
Eubulus uero Comicus clancularios deridens fœtus, Virginis re-
uelationem uocauit. Legitimus porro eſt, qui ex Fœmina proba, &
nupta natus eſt. qui etiam legitime natus dicitur. Nothus uero, ex
pergrina, aut pellice natus. Aſciticius autem, & adoptatus, quem
quis non genitū à ſe, ſed aſcitū bonis ſuis hæredem conſtituit. Si-
cut & Ἐκποιητὸς dicitur, qui in alterius familiæ genus dimiſſus
eſt. Nothum uero nonnulli, Μητρόξενον uocant. Sed Ariſtopha-
nes

nes,Illegitimas opes uocauit, quæ illegitimis dantur.

DE AVVNCVLIS, CONSOBRInis, Fratribus, & huiuſmodi. IIII

PRæterea Patris Frater, Patruus·Matris uero, Auunculus dicitur. Patris autẽ Soror, Amita·Matris porro ſoror Matertera. Fratris uel Sororis Filius, Conſobrinus · ipſorum uero Filia, Conſobrina. Fratres uero qui eodem Patre ſunt geniti, Compatres, et Paterni·qui autem eadem Matre nati ſunt, Materni, eodem lacte nutriti, Vterini, Cognatiq; uocantur. Sic etiam Gemellos nominauerunt, ſicut & ὁμόπαιδας. Plato uero, & Geminationem dixit. Conſanguinei autem, Vulgare eſt·Sicut & ὁμαίμων, id eſt Eiuſdem ſanguinis exiſtens, Poëticum eſt. Qui uero eodem Patre, ſed Matre diuerſa nati ſunt, Ἀμφιμήτορες·ſed qui una Matre, Patre uero diuerſo geniti ſunt, Ἀμφιπάτορες uocantur. licet hoc nomen non inuenerim, ſed hoc ex illo dijudico. Nonnulli porro eos qui utroq; Parente Fratres ſunt, Germanos appellari opinantur. Frater uero Senior, à Iuniore Θεῖος nominatur. Aliquem autem Fratrem appellare, Ἀδελφίζειν Iſocrates uocat. Et concupiſcentias fraternas nominabis. Callias uero, Neptim eiuſdẽ ſinus dixit. Herodotus autem, & Fratricidam nominat. Sed Fratrem nullum habentẽ, Ἀνάδελφον Xenophon uocat. Duo porrò ſimul nati, Gemelli nominantur. Si autem quidam ex diuerſis fuerint Matribus, ſecundus priori Poſterus dicetur. Cui uero uterq; Parentum ſuperſtes fuerit, Ἀμφιθαλὴς, quaſi utrinq; florens uocatur. Filijs autẽ carens, Orbus, uel Ἄτεκνος·quemadmodum Matrem nõ habens, Ἀ´μητρος dicitur, ut Minerua. Ἀπάτωρ uero, qui Patrem non habet, ut Vulcanus. ſic etiam appellantur, qui Parentes amiſere·quos alio nomine, Orphanos uocamus. Præterea Mulier, quæ à Viro ducitur, Filio alio ex priore Vxore antea nato, Nouerca dicitur. qui uero ante hoc matrimoniũ ex priore natus eſt, Priuignus·Quemadmodum ſi & Mulier aliqua nubat, habens Filium Filiam'ue ex priore Marito, huic ſcilicet Viro ſecundo Priuignus dicetur, & Filius, et Filia·ſicut et hic Vir, illis Vitricus nominatur.

hoc enim nomen melius eſt, quàm πατρῷον· *licet hoc* Cercidas *uſus ſit. hunc autē* Hyperides *lenocinij incuſans,* Patroclei Vitri-
Pace *cum uocat· idem &* Theopompus Comicus *in* ✱ Erene. *Nomē uero* Proſtitutor, *etiam apud* Dinarchum *eſt.* Priuigna *uero, apud* Strattidem *etiam in fœminino genere dicitur. Et apud* Hyperidem, Proſtituit *ſuam ipſius priuignam:* Rurſum *et* Fratrum Liberi, Conſobrini *dicuntur· ſiue ex* Fratribus *eodem* Patre *progenitis, uel* Vterinis *fuerint, aut ex* Fratre *uel* Sorore· *ſiue ex duobus* Fratribus, *ſeu* Sororibus *binis. ſic etiam* Fœminæ, *Conſobrinæ dicuntur.* Αὐτανέψιοι *autē, nihil plus quàm* Conſobrinos *ipſos ſignificant.* Demoſthenes *etiā, et* Solon, *Cōſobrinitas,* ✱ *ſi modo ſic Latine loqui licet, dixerūt.* Qui *autē ex* Conſobrinis *nati fuerint,* Ἀνεψιάδαι *ſibi mutuò dicuntur· ſiue ex* Maſculis *ſeu* Fœminis *fuerint, ſeu ex* Mare *&* Fœmina. *nihil enim refert, quo minus hoc cōpellentur nomine. et hic quidem,* Conſobrini Filius· *illa uero,* Conſobrini Filia. Si *uero duæ fuerint* Fœminæ, *utræq;* Conſobrinorum, Filiæ *dicentur.* Qui *uero ex* Conſobrinorū Liberis *nati fuerint,* Ἐξανέψιοι, *&* Ἐξανέψιαι *ſibi mutuò eſſe dicentur· ſic etenim* Menander *nominauit, non admodum uſitato uſus nomine. quo non ſemper utendum erit, utpote non admodum* Græci *ſermonis caſtimoniæ ſimili. de ijs uero quæ nominata non ſunt, hoc eſſe credendū eſt·* Quorumcunque *enim generum, rerum, aut poſſeßionum nomina apud alios non extant, hæc ab illo tranſumere libeat. Verum hæc ſunt de generis cognatione nomina.*

I CAPVT TERTIVM, DE MATRIMONIO, ET QVAE circa hoc.

EX *affinitate uero cōmunia ſunt,* Domeſticus, Coætaneus, Cognatus, *etiam ſi de* Muliere *dicatur.* Συγγενὶς *enim, quod* Cognatam *ſignificat, ſummè* Barbarum *eſt.* Affines *uero inuicem ſunt, qui affinitatem coniunxerunt· & ſecundum* Poëtas, Ἐπνοὶ *dicūtur· et* Coaffines, *iuxta* Herodotum: *Et* affinitas, *apud* Thucydi-

Thucydidem Connubium uocatur & Κηδεία, *iuxta Demoſthenem* · *Sed Plato* . Κηδεύματα *appellat.*

DE PRONVBA. II

PRonubæ porro ſunt. quæ matrimonium copulant · Siculi uero has, προμνηθυτρίας uocant. Attici autem pronubam, etiam Μνήστριαν appellant. Generi dicuntur omnes, qui ex Sponſi ſunt familia · utpote Pater, & Mater · & alij omnes qui in hoc ordine ſunt, ex Mariti genere. Soceri autē ſunt, *Sponſæ Cognati. licet Poëtæ uſum transmutātes, hæc nomina cōfundant · Sappho uero etiam ipſum Virum, Generum uocat. Nupta uero ipſa, Sponſa uocatur · ſed Sponſi Parentibus, & Nurus dicitur. hi uero Sponſæ Socer, Socrusq; dicuntur. Mariti Soror, huius Vxori, Glos · Mariti uero Frater, Leuir dicitur. Quæ uero duobus ſunt nuptæ Fratribus, Synnymphi. Qui uero Sorores ducūt, inter ſe Generi uocantur, aut Cogeneri, aut Coaffines · Poëtis uero Eliones nominātur.

Nuptæ conuenientes

DE HAEREDITATIS POSSESſione. III

POrro Filia unica, ad omnium bonorum hæreditatem educata, Hæreditaria · ſiue ſuperſtes ſit Pater, ſeu mortuus. nonnulli etiam eam, πατροῦχον, id eſt patrimonij Hæredem unicam, appellant. Iſæus uero, ſicut & Solon, Ἐπικληρῖτιν uocauerunt · qui autem hanc ducit generis neceſſitate, Propinquus. Virgo præterea hæreditaria, etiam Controuerſa nominatur · de qua mutua controuerſia eſt, quis nam propinquitatis ſeu cognationis iure hanc ducat. Omni uero cōtrouerſia carere dicitur, de qua nihil ambigunt. Sed quæ nullum habet patrimonium, indotata uocatur · quam proximus eius elocat, ſi ipſe aliam duxerit, aut ipſe ducit.

DE SPONSATIONE NVPTIArum, & quæ ad ipſas. IIII

VIr præterea priuſquam ducat, Procus, et Procans. Ipſum uero opus, ambitus Virginis, procare. Ipſa uero Virgo, Sponſa dicitur · ut Homerus, Duxit Vxorem Sponſam. hanc etiam deſponſatam uocare licet · ipſum opus, deſponſionem · & uerbum, de-

ſpondere,

ſpondere, uel promittere. Lycurgus uero, pro deſpondere, & Deſponſare dixit· ipſumq́; matrimoniū, Deſponſationem. ut contrarium huius, Repulſam uocauit· Socer autem deſpondet, copulat· Vnde plurimi Copulatorem, Procum uocauerunt. Ipſa uero res, appellatur, deſponſio, & deſpondet, & deſponſata. Quæ uero nondum deſponſata eſt, Innupta dicitur. Sed ad deſponſionem conferre aliquid, συνεκδοῦναι uocatur. Poſt matrimonium autem contractū, hic quidem Virgini Sponſus, illa uero huic Sponſa. & hæc quidem cum dote, dotata· paupercula uero, indotata nominatur. Dotem uero & φερνὴν uocabis hoc, quod cum Sponſa datur. Aeſchines etenim Rhetor dotem, φερνὴν appellauit. unde dicis afferre dotem, & dare dotem. Quæ porrò ad dotis certitudinem pignora dantur, arrabones ſunt. Munera autem à Sponſo data, ſponſalia
1 dicuntur, * ὀπτήρια, & ἀνακαλυπτήρια. non enim dies ſolum,
uiſoria, & qua Sponſa prodit, & retegitur, ſic uocatur· uerùm & munera, à
reuelatoria Sponſo huic collata. quæ etiam προσφθεγκτήρια. Et Virginitatis munera, quæ pro uirginitate amiſſa dantur, Agias Comicus dixit. Virginem porro nulla recipientē ſponſalia, Ἀνάεδνον appellabis, ſecundum Homerum: Matrimonij uero locus, thalamus eſt· quemadmodum ubi habitat Virgo, Παρθενών. & ipſum opus, uirginitatem cuſtodire dicitur. Amiculū uero Sponſæ, peplus, ſeu flameum ſponſale. Sed uelum lectum ambiens, cortina. Sed Carmen nuptiale, Hymen, & Hymenæus· Vnde à Poëtis Hymenæi expers, Innupta dicitur. Et ὑμνῆσαι, id eſt Hymenæum canere. & cantus ad tibiam nuptialis. Piſtillum uero ante thalamum alligabant, ſicut & famula cribrum ferebat, ſigna nimirum induſtriæ ad opera. Ipſa uero res, & feſtum, nuptiæ uocantur. Sacrificia autem ante nuptias facta, primordia uocantur, & antenuptialia. ſic etiam munera, ante nuptias data nuncupantur. Initiari uero non modo Spon
2 ſæ, ſed et Sponſi dicebantur. Tum etiam matrimonium, * Τέλειος appellabatur· et Initiati, qui matrimonium inierant. unde etiam ipſa copulatio, Ἡρατέλεια uocatur, à Iunone. hanc enim in primis illis ſacrificijs Virgines placabant, Dianam quoque, & Parcas· comæ

uero

uero primitias tunc Deabus Virgines *ferebant. Sed ea quæ Virgo nupſit, πρωτόπορις uocatur. quod nomẽ in* Imperatoris Legibus *ſcriptum eſt. quam & Theopompus Comicus, προτόπειρον nominauit. Sed προαύλια, dicitur dies nuptias præcedens · dies autem poſt nuptias, repotia. Et ἀπαύλια, dies in qua Sponſus in* Soceri *ædibus cum* Sponſa *concumbit, nonnulli uero etiam munera Sponſæ data, hoc nomine uocãt.* Ἀπαυλιστηρία *uero ueſtis eſt, quæ Sponſo à noua Sponſa eo die dono mittitur. Quem porro alij* Paranymphum *uocant, etiam* Pronubus *nominatur, & Parochus. Sed rheda plerunque tranſuehebantur, Sponſæ· Quæ autem pedes tranſibat, Humipes uocabatur. Cum autem παροχήσομαι dicunt, ſe Paranymphum futurum eſſe promittũt. Sed qui Sponſam è Patris ædibus deducit, Sponſæ ductor dicitur. cum ſcilicet Sponſus ipſe non tranſit. Bigamos autem, non tranſire ſolenne eſt. Mulier uero, ea quæ ad nuptias pertinent gubernans, nuptiarum, & thalami Adminiſtratrix dicitur. Pronuba autem, & προμνήστρια dicitur. Quæ uero bellaria pinſit, & ea quæ ad ſacrificia ſpectant, adminiſtrat, δημιουργὸς uocatur. Omnium autem eorum, quæ epulas attinent, procurator, Structor· Sponſam uero nutriens, Nutrix dicitur. Et quæ lac præbet, Lactans, uel* Μαῖα. *Quidam etiã ex Sponſi Amicis, Ianitor dicitur· qui ianuæ aſtans, Mulieres Sponſam clamantem iuuare prohibet. Nuptiarum uero ſacrificia in tribubus, nuptialia appellantur · ipſumq; opus, nuptialia celebrare. Sed uirginitatẽ auferre, deuirginare dicunt· ut* Ariſtophanes, *Hic me ſeptem annos natã deuirginauit·*Sed ui* Et *tium offert Virgini, dixit* Herodotus*·et, Deuirginata: Et Virginitatem imminuit, & uirginitate ſpoliatũ· prius quidem illud* Diocles, *hoc autem poſterius* Alexis, *Comici dixerunt.* Ariſtophanes *in* Glauco, *Veſte tectus lacera deuirginaui: Dicuntur etiam quædam faces nuptiales, corona, & ſtola. Et quædam Mulier lauacra ferens, Aquigerula·* Athenis *quidem ex* Callirrhoe *fonte, poſtea ex eo quem* Enneacrunon *uocant· alibi uero, undecunque libuerit. uocantur autem hæc, lauacra ſponſalia. Quidam uero lectus, nu-*

s ptialis·

ptialis·alius uero, abſconditus uocatur. qui & ipſe in domo ſternitur, ne Puella animum deſpondeat, ut Hyperides inquit. Homerus autem non modo rem ipſam, ſed et conuiuium, nuptias uocat· magnificum, & nuptiale conuiuium, quoniam publica collatio non eſt. Matrimoniũ porro & coniugatio, Viri & Mulieris congreſſus, cohabitatio, copulatio, communicatioq; in Liberorum generationem dicitur. Maritus uero uocatur, qui duxit, uel Vir, Sponſus, cohabitans, ad nuptias perductus·Sponſa uero, Vxor, Mulier, cohabitans, Nupta, et his ſimilia. Et ducere, de Viro·nubere uero, de Muliere dicitur, non γαμηθῆναι. Qui uero ducere cupit, Sponſus futurus uocatur à nonnullis, ut & à Phrynicho Comico·Quemadmodum et Nuptura, futura Sponſa dicitur. Melius uero hoc eſt, quod Sophocles Μελλόγαμον uocauit. quam etiam ταλίδα nominat, loquens de Hæmone ſic·Dolens ſanè de nuptura Virgine, uenit Antigones ad famulum fraudulentia, de concubitu ualde triſtis: Virum uero, Μελλόποσιν uocauit.

V DE INNVPTIS.

COelibes porrò, uocant Innuptos. Sponſaliũ uero, & matrimonij contemptorem, appellabis Puerorum Amatorem, & muliebre horrentem commercium. quem etiam, Mulierum oſorem dices·ſicut contrariũ huic, Mulierum Amatorem nominamus. Huius etiã ordinis erit, iungere matrimoniũ, affinitatẽ cõtrahere·et, Vxorem repudiare·et ipſa res, repudicum, repulſa, et repudij iudiciũ, affligere·afflictionis pœna, dotis, ſeu trinci. cõtrà uero repulſa, & iudicium de Viri repudio. Porro Mulier à Viro ſola relicta, Vidua dicitur·ſicut et à Muliere relictus, Viduus eſt· Vnde χηρωσταὶ dicuntur, qui generi deſerto in hæreditate ſuccedunt. His etiam congruit, innuptus, nuper Nuptus, multa matrimonia cõtrahens, Muliere carẽs, Mulierũ Amator, Cœlebs, et hi ſimilia. Nõnulli uero Nouorũ Comicorũ innuptũ, Ἀγάμητορ uocauerunt. Ariſtophanes porro Cœlibem, Ἄγυνον· Phrynichus uero, Tantus Senex, ſine prole, et Vxõre carẽs: Sed nouũ Maritũ Amipſius, Νεόγυνον nominauit·Virorũ Amatrix, Viros odiẽs, à multis Virginibus

ginibus petitus, multas Sponſas habens, à multis petita Procis. Ἄγαμος uero, Νεόγαμος, et πολύγαμος, cõmunia ſunt etiã cũ Mulieribus. Fuerunt autẽ cœlibatus actiones multis in locis. Serotini uero, aut mali matrimonij iudicium, fuit apud Lacedæmonios.

DE IMPRAEGNATIONE. VI

CVm uero nuptias, Liberorum procreatio, & educatio ſequatur· Propria huic fuerint, impraegnare, tumefacere uterum, impleri, uterum ferre, concipere, partus dolores pati, parere, abortum facere, Lucinæ uota facere, puerperium uocare. Non parientem autem, ſterilem uocabis· Generatione, & Liberis carentem, iuxta Herodotũ: Plato hanc, etiam Ἄλοχον uocauit. Anacreon autem, δίτοκον uocauit, quæ bis peperit. Dices præterea, nutrire, enutrire, lactare, lactantẽ, lac copioſum, almũ, abundans. Lactem uero non habere, nõnulli lactis carentiã uocarunt. Lacte nutrire, mammillam præbere, mammã adhibere, lactare, ſugere. Lactantem uero Nutricem, Eupolis θηλάστριαν nominauit. Nutrix lactans, Nutritor. quibus hi qui nutriti ſunt, Alumni dicebantur.

CAPVT QVARTVM, DE CIVIBVS, PEREGRINIS, ET QVAE AD hos pertinent. I

HAec uero ſequitur, Ciuis. Conciuis autem non celebre eſt, licet Euripides in Heraclidis, & Theſeo hoc uſus ſit. Melius uero eſt, urbanus, Patrius, Indigena, noſtras, eiuſdem Gentis, incola. Ἐνδάπιος enim, quod Indigenã ſignificat, Poëticum eſt. Hæc uerò αὐθιγενὴς, ἐπιγενὴς, & ἰθαγενὴς, ſordida ſunt. Tum uero meliora ſunt, Conterraneus, Domeſticus, Contribulis, popularis· Tribulis, qui eandem nobiſcum tribum habet, & nobiſcum publicis fungitur officijs. Et Dij Tribules, et amicitiæ Præſides· Sacrum autem, in quo conueniunt, tribunitium uocatur· Ipſa uero congregatio, tribus. & hi ſinguli, tribules. Atque ouis ſeu capra, tribulis, quæ in tribubus immolabatur. Tum etiam φράτορες dicebantur. Tribus porro erant duodecim,

& in ſingulis triginta genera, ſeu familiæ. quarum ſingulæ trigin-
ta conſtabant Viris, qui omnes eodem lacte nutriti, & iiſdem ini-
tiati ſacris uocabantur. Vini uero in Pueros, in tribus inductos lar
3 gitio, * οἰνιστήρια appellabatur. ſacrificium, autem pro illis obla-
Vinitoria tum, μεῖον & μειαγωγεῖν, eſt ſacrificium hoc inducere. ſed
ita uocatum eſt uel quod de hoc cauillabantur, ut minime neceſ-
ſario · uel quod prohibitum erat inducere, ne certarent, neque in
litem inciderent uel tumultum. quoniam hi quidem nihilominus
contendebant, illi uero inclamabant Μεῖον, non tamen ipſis
legis modum excedentibus. Dices etiam, eiuſdem portionis exi-
ſtentes, et participes. hos uero Portionum Principes, et compoſita
uoce Συμμοριάρχας, Hyperides uocauit · ſicut et tribuum, Tribu
ni dicuntur. Qui uero mecum in eodem habitat Populo, eiuſdem
linguæ, eorundem morum, earundem legum, & eiuſdem conſue-
tudinis eſſe dicitur. Barbari uero ſe mutuò non Ciues, ſed Patrios
uocāt · Sed Archippus, et Cōpatrios dixit. Plato autē in Legibus e-
tiā de Græcis loquens, Patrios uocauit. Contrarium autē eſt, pere
grinus, alienus, alienigena, alterius Populi exiſtens, aliena Gente
progenitus, aduena, extraneus, alieni Populi Ciuis, aliena lingua
utens. Externus uero, magis Poëticum eſt · hoc tamen Plato uſus
eſt. Inquilinus, qui inquilini tributum ſoluit. quod erat drachma-
rum duodecim, ærario · & trium obulorū, Scribæ. Inquilinos por-
Nā in Pa- ro, Scaphigerulos · & Mulieres eorum, Aquigerulas uocabant. u-
nathenæis troſq; ſcilicet, ab officio nominantes. Dices etiam, aliunde adueni-
ſcaphas fe ens, peregrinans. Et ſi quis nō Ciuis exiſtens, tamē Ciuis eſſe pu-
rebant. tetur, ſubdolè inſcriptus, et aſciticius uocabitur. talem uero Noui
Comici, Adulterinum uocauerunt · &, Subdole Ciuem effectum:
Veteres, Suffuſum · ſicut & Subdole in Ciuium album ingreſſum
dicunt · & ut Ἀποφύλιον, tribum non habentem uocant. De iis
uero qui tributum non ſoluebant, nec Tutore utebantur, ἀπροστα-
σίου iudicium habebatur. nonnulli autem eorum Immunes, et idem
tributum uel æquale cum Ciuibus pendentes dicebātur · quibus ſci
licet hoc decreto conſtitutum erat. Res autē ipſa, tributorū æqua-
litas

litas dicebatur. Sed δημοποιηταὶ uocantur, quibuſcunque communi decreto ciuitas contingit. hoc etiam In Ciuium numerum inſcribere, Philiſtus uocat: hi autē à Platone, & Noui Ciues nominantur. Inordinati uero dicuntur, qui inter Inquilinos ſcripti non ſunt, nec tributum ſoluunt, neq; ſcapham ferunt. Sed contra ſubdole inſcriptos, male uſurpatæ ciuitatis actio, et δωροξενίας, ſi Iudices corruperint, habetur. Sed cōdemnatus, decretro repulſus, et tribu remotus dicitur. Et uerba ſunt, ſubdolè inſcribi, male uſurpatæ ciuitatis condemnari, ſubdolæ inſcriptionis reū eſſe, à tribu remouere, decreto excōmunicare: hoc uero Iſæus, etiā Ablegare uocat. Huc etiā pertinet, extorris. Plato uero, Vrbem extorrem uocauit, quæ urbs amplius nō eſt. Peßimi autē ſunt, Theopompi Scriptoris Exules, Excommunicati, & Ab Athenienſibus deſciſcentes: Peregrinum uero in aliam uenire urbem, peregrinari, & hoſpitari uocauerunt. Vnde ipſum diuerſorium, Hoſpitium appellarunt. Θεξαπεξενία autem eſt, ſi hoſpes audaciā exercuerit. Sed & Hoſpitis deceptio, apud Euripidē dicitur. Et Hoſpicida, Hoſpitisq; interemptor, apud Herodotum: Peregrinorum uero Dux, Ξεναγὸς dicitur. Hoſpites autē alere dices, ſecundum Demoſthenē: Et Hoſpitū nutritio, apud Hyperidem. Et Hoſpitio excipere, quod nōnulli Veterum pro conuiuari dixerunt. Demoſthenesq;, Voce peregrina uti dixit, Iſæus uero, Aliena uoce inquit. Et Munera hoſpitalia, Demoſthenes Xenophonq; dixerunt. Ipſum autem diuerſorium, Plato Hoſpitiū uocat. His etiā proxima ſunt, Hoſpes publicus, hoſpitalitas, Hoſpes mutuus, peculiaris Hoſpes, hoſpitalis, ex hoſte Amicus factus, inhoſpitalis: et apud Thucydidem, Hoſpes uoluntarius. Πρόξενος autem eſt, ſi quis publicam urbis legationem hoſpitio excipiat, in aliena ipſe ciuitate exiſtens, ut ipſis ibidem hoſpitium, congreſſum Populi, & ſedem in theatro procuret. Facit hoc etiam ἐθελοπρόξενος, qui publicum et proſcriptum habet hoſpitium. Hoſpes uero priuatus eſt, qui priuatim aliquo Hoſpitum, tanquā Amico utitur: quemadmodum Pericles Archidamo, ei hoſpitium curans, et alia eius negocia adminiſtrans: ſimile & hic ab illo

ferens officiũ, ſi quãdo ad ipſum ueniſſet. Ἀστόξενος uero nonnullis idem, qui priuatus Hoſpes dicitur. ſecundũ alios autẽ eſt, qui genere quidẽ, peregrinus: ſecundũ honorẽ uero, Ciuis urbanus extiſtit. nonnullis tamẽ uidetur eſſe, qui ipſo genere Ciuis eſt: opinione uero, peregrinus: ſicuti Danaus Argiuis uidebatur, ab Io * Graeciae genus ducens. Δορύξενος autem eſt, qui ex belli congreſſu in alicuius cognitionem peruenit, ſeu Amicus factus eſt.

Argiua

CAPVT QVINTVM, QVECVNQVE DE AMICIS, IGNOTIS, ET Hoſtibus dicuntur.

HIs porro conſequentia erunt, Amicus, Socius, notus, Familiaris, Neceſſarius, in ſocietatem aſſumptus, domeſticus, cohabitãs, unanimis, coæqualis, ſimul uiuens, Cõuictor, Cõmenſalis, Confœderatus, Cõtubernalis, Coætaneus, Aequalis, et qui mea opera utitur, & cuius ego opera utor, * Et Demoſthenes alicubi inquit, Et ſi quis alius eo utens: neque oportet addere, Amico. Ex horum quoq; numero eſt, Socij amans, Amicis abundans: amicitia, ſocietas, neceſſitudo, cõmercium, familiaritas, cognitio, unanimitas, cõſuetudo mutua, cohibitatio, quæ uero ab alijs deriuantur, dura ſunt. Sed Coæuitas, Poëticũ eſt. Amicus uero, hoſti contrarius eſt. Et amabilis eſt, qui Amicis uti nouit. à quibus aduerbia ſunt, amicè amatorie. Προσφιλῶς uero, Xenophon dixit: et Amabiliter, Thucydides: Iſocrates autẽ, amiciſſimè. ſed Amicorũ multitudinẽ, & Paucitatẽ, Antiphon: et Multis Amicis ſtipatus, Hyperides: & Pluribus comitatus Amicis, Lyſias: Porro cõtraria ſunt, incognitus, ignotus, inſolitus, hoſtis, commercium fugiens, diuerſus, alienus, alieno modo ſe habens, abalienatus, infeſtus, odio habens, cõtrarius, oſor, inimicus, aduerſus, diſcors, diſſentiens, ſuſpectus. inſidiatorie, malignè, perfidè, hoſtiliter: Hoſtilem uero, dixit Cratinus: Amicis carens, cõmercia horrẽs, difficilis ad amicitias, Sociorum oſor, oſor hominum, inhumanus. Et ignobilitatem, diſſuetudinem, hoſtilitatem, alienationem, diſſidium, inimicitiam, odium,

& qui me utebatur:

inuidiam, perfidiam, ſuſpicionem, inſidias, malignitatem, Sociorum odium, inhumanitatem, & hominum odium huc numerabis.

CAPVT SEXTVM, DE PATRIAE AMATORE VEL OSORE. I

Ciuitatis Amator dices, & Populi Amicus, popularis, manſuetus, iuſtus, beneuolus in urbē, in ciuitatē promptus, honorū ſtudioſus, magnanimus, Populi amator, magnificus in rempublicā et ingeniū ciuitatis amans, Populi amans, populare, blandū, æquum, beneuolum, promptum, honorum ſtudioſum, magnificum. Et Populi amor, reipublicæ ſtudium, manſuetudo, æquitas, beneuolentia promptitudo, honoris ſtudium, magnanimitas & populariter, manſuetè, æquiter, promptè, ambitioſe, amicè in populum, magnanimiter, & beneuole. Sed contraria ſunt, ciuitatis oſor, Populi oſor, contemptor, glorioſus, arrogans, tyrannicus, imperioſus, ſordidus, difficilis, ſceleratus, innouator, nouarum rerum ſtudioſus, alienatum ab urbe animum habens, decretis publicis non acquieſcens, æquum non amans: deſpuens multos, excrementa & mendicos uocando.

DE SVMPTVS FACIENTE IN rempublicam II

Dicere etiam licet, Choragus, triremis Princeps, tribuū Hoſpes, tribum cōuiuio excipiens, uiſcerationes diſtribuens, diſtributiones dans, largitiones, collationes, nōnullis Filias deſpondens, de ſubſtantia ſua tributum pendens, opes ſuas in rempublicam conſumens, uoluntarius conferens tributum, uolens, ſua ſponte pronus, ſpontaneus, ſeipſum iubens, iniuſſus, largitiones faciens, urbi uiuens, publica obiens munera, ſua in publicis muneribus conſumens, Gymnaſiarcha, gymnaſiorum Præſes. Ipſæ uero res, choros ducere, triremibus praeeſſe, tribus conuiuio excipere, argiri, diſtribuere tributum pendere, dare publica obire munera, conſumere ſua in publicum, gymnaſijs praeeſſe. Subſtantiam uero inconſumptam, dixit Iſæus.

CAPVT

I AMATORIA VOCABVLA AVT, QVAE AB AMANDO NOMINA.

CAPVT SEPTIMVM, DE AMANTE ET AMATO.

Dices porro, *amare, diligere, naturali amore proſequi, ab aliqua uinci, circa aliquam ſtudioſum eſſe. Diuinè, detentiuè, flagranter, ardere deſiderio, incendi, ſuccendi, comburi, ab aliqua pendere, ſupplicare, ſupplicem eſſe, intendere, ab aliquo ſuſpenſum eſſe, in aliquem deflagrare, ſuſpirare, ſeruire, ſequi, adhærere, ad alicuius nutum pendere, temere obuiam progredi, inuocare, deperire, amori operam dare, puerili amore detineri, Mulierum deſiderio tangi, in hoc intentum eſſe, languere, dolere, uigilare, uulnerari, capi, adhærere alicui,* et Amator. Corriualis, et Aemulus, *ut* Plato *inquit.* Neſcio *tamen, an & concupiſcens dicatur. diligens, ſeruiens, colens, amans, ſeruus ſpontaneus, pius, afflatus, detentus. inſuper* Amator, et laudator. *pulchritudine uictus. Pie ſe habere, ſuſpenſus, pendens, flagrans, ignitus, ardens, ſequens, comes, ſupplicans, ſupplex, concidens, occurrens, rogans,* Puerorum *amator*· Cinædus, *ut* Teleclides *inquit*. Et Puerorum *amori operam dare, dixit* Plato Comicus: Et Iupiter Puerorum Amator, *apud* Teleclidem *fictus eſt*. Mulierum Amator, in Mulieres *deperiens, in* Fœminas *furens, languens, uigilans, curioſus, uulneratus, arcu transfixus, captus, recumbens, adhærens.* Et Mulieres Amatrices, *uocauit* Eupolis· *et* Virorum *amantem,* Ariſtophanes: Amatus *præterea dices, et amata*· ✳Puer *adamatus, et adamata*· Amaſius, Amica · *dilectus, & dilecta.* Pulcher, *perpulcher, pulcherrimus, amabilis, maturus, alliciens, pelliciens, florẽs, floridus, lucens, relucens, ſplendens, ſpendidus, amabile emittens.* Matura, *florens, florida, lucida, pellucida, amabile cernens, pulchra, perpulchra, pulcherrima, amabilis,* Venuſtas, *maturitas, flos, florulẽtia, lux, ſplendor, iubar, pulchritudo, amor, deſiderium, concupiſcentia, cupido, illecebra, amor mutuus. unde redamans, & redamator*· *apud* Eupolidem *uero*, Redamatus: Aemulari *autem, &* Zelotypus, *de* Pueris *uenuſtis,* Mulieribus, *& omnibus adamatis dicitur.* His *etiam conuenit,*

puerilia colens.

uenit, amatu dignus, & à multis amatus * tam comparatiuè, quàm & ſuperlatiue.

CAPVT OCTAVVM, DE DOMINIS, ET SERVIS, *. I

ET QVAB AB IPSIS DERIVATA

DIces præterea, Dominus, dominãs, Herus, Poſſeſſor. Phrynichus enim in Satyris Dominum, Poſſeſſorem uocauit. emens, uendens. Et Herilis Filius, uel Alumnus. Domina, Hera, poſſidens, emens, uendens, Alumna. Nequaq̃ enim δεσπότειραν, aut δεσπότιν adprobo · hoc quidem Sophoclis, illud uero Euripidis: Sordidiſsimum uero, quod Noui Comici Ἀπφία dicunt · & Ἀπφάριον, quæ ſunt nouæ Dominæ blanditiæ. Ipſa uero res, dominium. Et aduerbiũ, heriliter. Et uerbum, dominari, & dominium exercere. Plato uero pro dominari, δεσποζεῖν dixit. Lyſias etiam, Domino carentes dixit · et Mancipia Heri amantia, Herodotus: ſeruus, ſerua. Δουλὶς uero, quod Hyperides dixit, non celebre eſt. Domeſticus, domeſtica · famulus, famula. Domeſticorum uero multitudo, familia · famulatio enim, durius eſt. Sed & Seruitus dicitur, iuxta Thucydidem: Ipſorum autem officium, ſeruitus, ſeruile, magis ſeruile. Seruile uero, etiam in comparatiuo gradu Xenophon · & in ſuperlatiuo, Cratinus dixit. Et Seruituti omnino ſubditus, Xenophon: Et in ſeruitutẽ redigere, ſeruitute mulctare · et Seruitute mulctatus, apud Thucydidem: Et famulatus, δουλοσύνη enim Ionicum eſt. & opus ſeruile. Ac Seruilitas, dixit Theopompus Comicus · & Seruulos, Metagenes:

DOMESTICA NOMINA. II

PLato, Miniſter, famulus, argente emptus, emptitius, uerna, domi nutritus · quæ uero huic opponitur, cubicularia, uel domi genita nominatur · Conda enim, fidei concreditæ nomen eſt. Famulam uero, Lyſias Puellam uocauit. ſiquidem ambiguũ eſt, nũ ætatis, uel fortunæ nomẽ ſit · ſic enim in Libro de Callij iniuria loquitur, Egrediens Puellula fores aperuit. Puerulum uero ex uernis natum, uernaculũ nominauerunt. Famulo autem nuper empto bellaria quædam infundebãt, quæ καταχύσματα dicebantur. Mancipia,

Mancipatio, apud Hyperidẽ: unde mancipare, mancipatus· et Mancipantes, apud Thucydidem: Et Seruilis, apud Platonẽ· atq; Seruiliter, apud Xenophontem: Mancipantes, ſeruiles concupiſcentiæ· et Mancipiorum plagis obnoxia, apud Eupolidem: Mancipiorũ uenditor, ſeruilia corpora argento commutata· & à lapide forenſi, à foro uenalium, à ſpoliorum uenditoribus. Mango uero eſt, qui liberum in ſeruitutem ſubigit, aut alium famulum ſubiugat· et iudicium contra talem, plagij eſt. Corpora autem non ſimpliciter dices, ſed ſeruilia corpora. Serui uero apud Atticos, Pueri dicũtur, etiãſi ſeniores ſint. Λάτρις autem, et pediſſequa, nihil ad nos pertinet. Loci porro ubi puniuntur ſerui, molæ, carceres, piſtrinæ, granaria, & molendina. Qui uero cædunt, uerberatores, & flagellatores· ſicut cæſi, maſtigiæ dicũtur. Flagello uero indigere, Eupolis Μαστιγίαν uocauit. Flagella præterea ſunt, ex ſetis ſuillis facta, lora, ſcuticæ. Ipſum uero opus, flagellare, uerberare, cædere, dorſo multas infligere plagas, ferire, pulſare, incutere. Hyperides autẽ, A columna ſuſpẽdere dixit. Excoriauit· Vnde μωλώπων nũc dicitur, cutim habere tumidam· de his uero, excoriare non dicitur. Huius autem eſt ordinis, ſeruorum amans, ſeruis ſtipatus, ſeruis carens, ſeruus ultroneus· & Seruitutis impatiens, quo nomine Lacedæmonios Iſæus uocat. Et Εὔδουλος apud Pherecratem, qui bene utitur ſeruis. Et Comœdia, Seruorum Præceptor inſcripta. Apud Cratinũ uero, Malus ſeruus dictus eſt. Spontanea ſeruitus, ſeruorum abundantia, ſeruitus perpetua. emi, cõparare, emere, uendere, uenditores, Mercatores, fora mancipiorum. emptus, et empta. Et ὠνητὴν, ut Iſæus: Et Seipſum in ſeruitutẽ uendens, ut Dinarchus: Ad ſeruos porrò ptinet ipſa res, ſeruitus· et uerbũ, ſeruire, et in ſeruitutem redigi. Et Seruilia, apud Demoſthenem: unde etiã aduerbiũ deriuatur, ſeruiliter, & famulari, & in ſeruitutem reducere, & quæcũq; ab his formãtur. Et Simul in ſeruitutẽ agere, apud Hyperidem: Et Conſeruientes, apud Dinarchũ· ſed Lyſias, Conſeruos uocat. Euripides uero, & alij plures, hunc ὁμόδουλον appellant. Nõnulli quidem, ὁμόδουλον eſſe putant, qui eiuſdem eſt conditionis:

nis·conſeruum uero, qui eidem ſeruit Domino. Domeſtici uero, et Nomina domeſtica, apud Platonem: Poëtæ autem etiam alios fami liares, Domeſticos nominarunt, ut cum columbam Domeſticam uocant. Miniſtri autem, et Mercenarij, liberorum ſunt nomina, ob paupertatem mercede ſeruientium.

DE SERVIS SECVNDVM REGIONES. III

MEdij uero inter liberos, & ſeruos, ſunt Lacedæmoniorum, ∗Helotes·& Theſſalorũ, Peneſtæ·Cretenſium, Claro- 4
tæ, & Mnoitæ·Mariandynorum, Doryphori·Græcorum, Gym nites·& Sycioniorum, Corynophori. Ex Helotibus uero manumiſſos, Νεοδαμώδεις Lacedæmonij uocant. Sed ſeruorum qui ma numiſſus eſt, Libertus, & libertati reſtitutus dicitur. Et libertate donare, & manumittere·& libertatis conceſsio, ſeu manumiſsio. Demoſthenes etiam, Libertas, ſeu Libertinas leges dixit. Contra deficientes autem, rebellionis actio eſt. Dicere etiam licebit, pœnam ſoluere, argentum afferre, permutare opes.

CAPVT NONVM, DE NVMVLARIIS, FOENERATORIbus, & reliquis. I

NVmularius, Argentarius, argenti permutator, cãpſo, menſæ aſsidens. Τραπεζίτης uero, canis eſt menſæ adſtans. menſa numularia, menſæ pignora. Menſam autem Demoſthenes, etiam Lignum uocauit. hanc & tabulam nominabant. Argenti permutatio, quod & cambiũ dicitur. Pignus, arrhabo·oppignorare, debere, mutuum accipere, fœnerari, pecuniam credere. Pignus deponens, dicitur debitor. Arrhabonem poſitũ habens, eſt fœnerator. Et debiti ∗ uſuras, debita, elocationes, credere, uadimonia, uſuræ
debita nautica. ὀφλήματα autẽ, & ὀφλεῖν de ijs dicitur, qui pecuniaria mulcta damnati ſunt. Terminos ſtatuere regionum. lapis uero erat, aut columna quædam oſtendens, quod locus eſſet ære alieno obſtrictus. de hoc autem dicebant, locus ſignatus eſt·ut contrarium eius eſt, non ſignatus. Locus autem ære alieno obſtrictus;

etiã oppignoratus dicitur. χρήστης uero, proprie eſt debitor, ſæpenumero uero etiam creditor. hic autem et fœnerator, uſurarius, & fœnerans dicitur · unde Fœneratur huic argentum, apud Hyperidem dictum eſt. Vſuras colligens, fœnerator dicitur · ille uero, debitor, ære alieno obſtrictus uel obligatus dicitur. Summa uero pecuniæ, ſors. Effectus autem, fœnus, ſeu cenſus uocatur. Sed qui ad conſtitutum tempus non retribuit debitũ, diei tranſgreſſor · ipſum uero opus, præfiniti diei tranſgreßio uocatur.

1 CAPVT DECIMVM, DE ARGENTO PROBATO, VEL ADVLTERINO.

ARgentum probatum, inſignitum, legitimum, purum, non mixtum, intemperatum, non adulteratum, ſignatum, certum, ſolenne, ſincerum, incorruptum, dolo carens, intactum, tutum. Contrarium autem eſt, reprobum, reprobatum, adulterinum. unde & ipſa res, adulteratio · et Adulterata, apud Platonem, ſicut et Adulterans: falſo ſignatum, deprauatũ, ſigno carens, ſubæneum, perperam ſculptum. Argentum uero, etiam pecunia uocatur, & moneta · quemadmodum & aurum. Argenta plurali numero, minime dicunt Attici, licet à nonnullis hoc dictum ſit. Dicitur etiam, monetã ſcindere, ſignare, ſculpere, inſculpere, & formare.

1 CAPVT VNDECIMVM, DE AVRO, ARGENTO, ET METALLIS.

ARgentum, metalla, aurum effodere, fodere, diſſecare, excindere, metallorũ exciſio. Mediæ uero quas relinquunt columnæ, metallorum Foſſores, ad terrã ſuſtinendam, μεσοκρινεῖς nominantur. Terra ſubaurea, terra ſubargentea, purificatio auri & argenti. aurum incoctum, ſincerum · argentum purum, purificatum, argentũ Ariandicum. Et Darici numi à Dario, tanquam ab ipſo accurate facti ad auri purgationem. Probatum etiam eſt aurum Gygadum, & ſtateres Crœſei. Aurum, argentum, auricalchum, ferrum, ſtannum, plumbum, uitrum. Auri fodina, argenti fodina,

dina, ferri fodina. aurum conflare, fabricare, Aurifex, Faber ærarius, Faber ferrarius, plumbum fundere.

CAPVT DVODECIMVM, QVOMODO QVIS ELOQVAtur multum. I

Vſtum, ingens, infinitum, ineffabile, immenſurabile, innumerabile, inenarrabile, permultũ, plenum, incredibile ob multitudinem, inexplicabile, permagnum, magnum, magnitudo, ingens, maximum, immenſum, indecens, prægrande, grande. Et contrarium, paruum, paucum, breue, menſuratum, commenſurabile, numerabile.

CAPVT TREDECIMVM, DE SEDENTE, STANTE, SEdibus, & reliquis. I

Ices porro, ſtetit, quieſcit, manet, intrepidus eſt, conquieſcit, quietem capit, in quiete eſt, remanet, permanet, immobiliter, immobilis eſt. Stans, ſtatus, erectus ſtando, quies, manſio. Sedet, conſidet, reſidet · & Reſidens, ut Plato: Xenophon uero Ἐκάθισεν, pro cõſidere dixit · Καθήμεθα uero, pro conſidemus, Demoſthenes: Et Καθῆσο, pro conſedit, dixit Plato: Et cathedra, ſedes, ſcamnũ, ſedile, ſella, thronus, ſella flexilis · Scabellum enim, durum eſt · tranſtrum uero, alterius ſignificationis eſt. puluinar · ſic autem nominatur & ſtatuarum baſis. unde deriuantur, iuit, iuiſſe, & quæ ab his per præpoſitionum appoſitiones formantur. * pedibus porrectis ſeu ſublimibus ſedens, & pedetentim diſcedens. Περιβάδην autem, eſt alternatim pedes permutare. Θακεῖν uero, quod ſedere ſignificat, non ad nos pertinet · ſedens uero, * conſidens & collocatus. De ſtantibus porro dices, coniunctos utroſq; pedes habens, alterum pedem prætendens, diſtans · ſurgit, conſurgit, exurgit, reſurgit, diſcedit. Sed dicitur quoq;, ſtatuarum ſtatio, & euerſio · et uerbis euerſio, quæ et Vaſtatio apud Demoſthenem

[margin: & ; collocans]

dicitur. Et Hæc loca deuaſtauit, ut Thucydides: Similiter & murorum demolitio, & ædificiorum ſubuerſio.

I CAPVT DECIMVMQVARTVM, DE PROFICISCENDO.

INcedit, incedens, pedetentim, inceſſus, ingreditur: & Itinerarius, apud Ariſtophanē: Apud Cratinum uero, Greſſus: Apud Platonen autem Philoſophum, Gradus: Ex apud Thucydidem, Ad numeros βαίνειν, pro incederēt. Proficiſcitur, proficiſcens: unde etiam profectio, et πορεία, pro uehiculis. præcedit, præcedens: ſubſequitur, ſubſequens. Eſt uero idem, quod ducitur, & ducit: & aſcenſus, & aſcenſores, & equi aſcenſorij. Atqui qui aſcendentibus auxilio ſunt, eleuant ipſos rectis manibus. Deſcendit, decedit, et demigrabit, de futuro tempore dicitur. Accedit, circumambulat. unde & dicitur, deambulando currit, et curſus. Currit, currere cupit, quietus, circumambulans, feſtinus, ſedatus, & feſtinantia, celeriter incedit, & tarde obambulat uel ſenſim, & celer deambulator, & quæ his ſimilia ſunt. Et illud Heſiodi, προβάλω, id eſt Eundo: In alia autem ſignificatione eſt, ſcandere, progredi, aſcendere, deſcendere, conſcendere: & aſcenſores nauium, & aſcenſores equorum admiſſariorum in armentis.

I CAPVT DECIMVMQVINTVM, DE EO QVOD EST FERRE, ET FERRI.

FErt, fertur, ſarcina, portatores, ferendo, geſtatio: elatio, quod tam ad uaſa, quàm ad funera attinet. Corollarium autem eſt, quod mercedi additur, ut Thucydides uſus eſt. Sed ἀποφορὰ, nō modo ablationem, ſed ſarcinarum abiectionem quoq; ſignificat. Et uentorum reiectio, & ſpiritus ad ſapores applicatio. De ijs uero qui portant dices, leuare, ſuſtolli, ferre, auferre, portare, releuare.

CAPVT

CAPVT DECIMVMSEXTVM, DE DVCE ITINERIS, ET VIIS. I

Viæ porro Dux, deductor ductor enim, uulgarius eſt. Plurali etiam numero, deductores, & conductores, dicendũ eſt. ſubductor, eductor, præcedẽs, Princeps. Et *Tranſductor, apud Cebetẽ, &* Tragœdos. *Dices præterea, uiam monſtrare, uiam ducere, præire, oſtendere uel explicare, deducere, uiam indicare.* Res uero *ipſæ, uiæ explicatio, enarratio, monſtratio, deductio, indicatio, ductio, & his ſimilia.* Via *autem dicitur, inuia, difficilis, ardua, non trita, ſolitaria, obliqua, obſcura, aſpera, inconſpicua, difficilis tranſitu, *acceſſus, deſerta, remota, ab hominũ commercio ſemota, difficilis inceſſu, difficilis aditu, difficilis inuentu.* Equis *uero, curribusq́; inuiam, uocat* Herodotus: Montana, *ardua, ſublimis, & huiuſmodi alia, in primo* Libro *habes.* Contrarium *uero, facilis trãſitu, recta, prætoria uia, curulis, uehicularis, equitabilis, equiſonans, curſui patens, plana, manifeſta, conſpicua, clara, trita: calles, trames: lenis, frequens, publica, leuis.* Q*uæ uero hiſce conueniunt, prior* Liber *De locis equitabilibus continet.*

**acceſſu facilis.*

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM, DE GAVDIO, TRISTITIA, & luctu in morte. I

Gaudium porro dices, uoluptas, hilaritas, animoſitas, lætitia, iucunditas, bona diſpoſitio, fortitudo, beneuolentia, animæ uoluptas, delectamen, delectatio, fruitio. Περιχαρεία *uerò, immodice gaudere ſignificat.* G*audere, delectari, lætari, bono animo eſſe, hilarem eſſe, fortem eſſe, florere, delectationem ſumere, frui, exhilarari. huius uero uocabulũ rem ipſam ſignificans nõ extat, ſicut nec à lætari nullum exiſtit.* S*ed & aduerbia ſunt, iucunde, ſuauiter, hilariter. quæ autem ab alijs formantur, praua ſunt.* Participia *porro, delectãs. inſuper, et delectauit.* L*ætatus etenim,* Ionicum *eſt.* Et *lætatus eſt, rarius quidem apud nos inuenitur: ſed* Anacreon

Anacreon Ionius, & Poëta hoc uſus eſt. Tum etiam, exhilaratus, & exhilarauit, et gaudens, delectatus, exultans, animoſus, hilaris, gauiſus, gaudens. Et pulchrum ab his formatum nomen, θυμήρες, id eſt gratum, uel iucundum. Nimirum his etiam conueniunt, triſtitia carens, & hilariter. Plato uero, Triſtitiæ expers: ſicut & Sophocles, Triſtitia intactum dixit. Triſtitia, moleſtia, dolor, mœror, animi difficultas, ſeueritas, moleſtum, faſtidium, anxietas, mœſtitia. Sed πολυοδυνία, magnitudinem immenſi doloris indicat. Et triſtari, mœrere, dolere, animo deficere, animo grauari, affligi, angi, faſtidire: atq; triſtè, dolenter, mœſtè, moleſtè, anxie. Βαρυθύμως uero, non dices: difficulter uero, & faſtidioſe. In alia porro ſignificatione dices, paſſio, luctus, infortunium, calamitas, improſperitas, infelicitas, infelix & malus rerum ſucceſſus, & his ſimilia: pati, lugere, infortunio uexari, infelicẽ eſſe. Thucydides etiam, Mala Fortuna uti dixit. in calamitate eſſe, calamitati incidere, malum ſortiri euentum, & cum luctu aliquid facere: infeliciter, infortunate, & calamitoſe. Eſt etiam alterius ſignificationis, lachrymare, deflere, deplorare, miſerum eſſe, lugere, plorare, flere, lachrymas fundere. Xenophon alicubi & Lugens dixit, quod Poëtis uſitatius eſt.
Affici ſolatio. Conſulere, conſolari, *alleuiare, exhilarare, ſuſtollere, reſtituere, incitare, animũ addere, erigere, refrenare. Solatia, conſolatio, ſolatiũ, alleuiatio. Et Leuamen, apud Thucydidem: Animi reſtitutio, moderatio, erectio: recreatio, à quo uerbum nullum extat, quemadmodum etiam à nonnullis uerbis non extat nomen. Orationes etiam uocabis, conſolatorias, mitigatorias, animũ reſtituentes, & moderationem docentes, & ſi quæ his ſimilia ſunt. Dices quoq;, Orationes funebres, triſtes Elegiæ, Epigrãmata. Damnum uero, ægre conſolationem accipiens, facile conſolationem recipiens, conſolationis expers: congaudere, delectari, collætari. Iſocrates uero dixit, Congratulantes noſtris calamitatibus, pro gaudentes ob noſtras. Inſultare, deridere, ſubſannare. Nomen etiam apud Thucydidem eſt, Illuſi: ſicut et deridiculi dicũtur. Sed quod apud Poſidippum eſt, Ἐπιχαρμα, durum eſt. Philonides uero, alienis gau-

nis gaudentẽ calamitatibus, Ἐπίχαρτον nominauit. uerum & hoc ſordidum eſt. Quare non nominibus, ſed participijs uti conſultius eſt. Sed ἐπιχαιρέκακος, id eſt alienis malis gaudens, uſitatius eſt.

CAPVT DECIMVMOCTAVVM, I DE FOELICITATE.

FOrtuna, fœlicitas, proſperitas, fœlix rerum ſucceſſus congratulari, congaudere, ſimili rerum fœlicitate uti, aut indignari, uel inuidere.

CAPVT DECIMVMNONVM, DE I SEPVLTVRA, ET EXEQVIIS.

DIces etiam, ſepulchrum, monumentũ, memoriale, tumulus, loculi, urnæ, ſcyphi, lintres, aggeres tumulari, tumulum erigere, tumulum inducere, ſtatuam erigere, Epigramma inſcribere, libamina infundere, exequias perſoluere. Exequiæ, iuſta, propoſitiones, elationes, nonæ, trigeſimæ, natalitia, funeralia. hæc etenim, in curam defunctorum ſolennia ſunt.

CAPVT VICESIMVM, DE I FLVMINIBVS.

FLuuij uero, magni, ingentes, profundi, lati, perennes, ſemper fluentes, perpetui, indeficientes, non imminuti, γονιμαῖαι, undabundi, ualidi, nauibus tranſeundi, nauigabiles, nauibus traijciendi, non permeabiles, uiolenti, impetuoſi, rapidi, ualidi. Et integra ſententia dices, quos nemo ſine nauibus traijceret immeabiles, niſi nauium auxilio quos pernauigare propter magnitudinẽ laborioſum eſt, æquales menſura, mari ſimiles. reluctantes, periculoſi. Contrarium uero, torrentes, aquæ fluxus, meatus innauigabiles, pedibus tranſeundi, infra tibiam fluentes, infra genu ne genu quidem madefaceres.

I CAPVT VICESIMVM PRIMVM, DE AEGROTO, ET SANO.

DE ægroto dices, laborauit, infirmatus eſt, ægrotauit, debilitatus eſt, emollitus eſt, molliter ſe habuit, et ſimilia· & laborans, infirmatus, ægrotus, debilitatus, emollitus, infirmus. Thucydides autẽ ægrotantem, Laborantem appellauit· ut Morientem, & laborantem lamentabantur: Ipſæ autem res, labor, infirmitas, morbus, ægritudo, debilitas, mollities. Sed aduerbia ſunt, laborioſe, infirmiter, ægrè, morbide. Νοσωδῶς uero, non gratum eſt auribus. Aegrius· unde & morbida regio, et ægra dicitur. Morboſum autem, planè Comicum eſt. debiliter, molliter, mollius. Licet etiam tota ſententia dicere, Mala diſpoſitione corporis utor, ægre meum ſuſtineo corpus, debilius ſe corpus habet, corpus infirmitate languet· Multa uero nomina, ex huiuſmodi inquirere liceret.

II DE MORBO.

DIces præterea, morboſus, morbidus, languidus, infirmus, et his ſimilia. Alia porro huc pertinentia, ad lectum pronus, decumbens· Ab his uero nec rei ipſius uocabulum, nec aduerbiũ, neq; uerbum, nec participium inuenire licuit. His etiam non incongruũ ſit, lætaliter laborare· Et Herodotus, Lætaliter cruciabatur: cuius contrarium Εὐθανάτως, Cratinus dixit. Anima uero deficere, à Thucydide dictum eſt· morientes autem, ipſe Laborantes nominauit. Ad mortem inclinauit, dubie laborauit, periculoſo detentus eſt morbo, breui momento conſtitit uel parua ſpe, deſperauit· His etiam conuenit, morbus rediјt, reuertit, cõuerſus eſt, ſubuertit. Contrarium autem eſt, ſaluum eſſe, ſanum eſſe, ualere, corroborari, incorruptum, inſeneſcibilem, morborum expertem· unde & Annum morbis carentem, Thucydides uocauit. Quod autem morbis obnoxium non eſt, Sophocles etiam Ἀνόσητον dixit. eundem uero, & ἄπονον nominabis. Et res ipſæ, ſanitas, robur, ſalus, morborum & dolorum carentia. Et aduerbia, ſanè, ualidè, ſalubriter. Ipſa autem nomina, ſanus, ualidus, ſaluus, incorruptus, non laborans,

laborans, moleſtia carens. Sed de ijs qui à morbis reſurgunt, dicitur, recuperauit animam, reuixit, reualuit, reſpirauit, refocillatus eſt, recreauit, reſurrexit, conſurrexit, uitæ reſtitutus eſt & uitæ ipſum reſtitui, morbum depuli, & morbo liberaui. & reualeſcens, reſpirans, refocillatus, recreatus, reſurgens, reuiuiſcens. Dices in*ſuper, requieuit à morbo, relinquente ipſum ægritudine, infirmitate in melius conuerſa, ad melius inclinauit, et alia huiuſmodi & uiuit, atq; ſuperſtes.* Et Puerulum *ſuperſtitem, dixit* I*ſæus:* De *ægroto autem,* C*urare dixit* Xenophon.

CAPVT VICESIMVMSECVNDVM, DE EO QVOD EST DITESCERE, & pauperem eſſe.

D*Ices præterea, diues, fœlix, opulentus, diuitijs abundans, fœlicem habens opum rationem, prædiues, magnas habens diuitias, opum magnarũ* Do*minus.*Plato *autem in* Legibus, *etiam* Omnium *ditiſsimus dixit.*Sed Eupolidis πλάταξ, *ridetur. Auro & argento abundans, non parum auri habens, locuples, multorum* Poſſeſſor, *ſubſtantiam magnam habens, unus exiſtens fœlicium uel beatorum uel ut* Herodotus Inquit, Pinguium:In *opulentia exiſtens, opulenter uictitans & alterius ſignificationis, eorum qui familiarem rem conſumunt, conſumentẽ excipiens. ex magno cenſu, eximiam habens ſortem, patrimonio amplo præditus. Et uerba ſunt, diteſcere, opulentũ eſſe, opes habere.* Participia *quoq;, diteſcens, abundans, opulentus exiſtens.* Aduerbia *uero horum, mala ſunt.* Opes *etiã uocabis, diuitem efficientes, & quæſtuoſas. Res autem ipſæ ſunt, diuitiæ, abundantia, opulentia, diuitiarum abundantia, poſſeſsionis copia, & ſubſtantia . Sed contraria ſunt, pauper, egenus, pecunijs carens, infœlix, poſſeſsionibus priuatus, nec aurum nec argentum habens, indigus, pauperrimè uiuens, in egeſtate uiuens, neceſſariorum indigus, quotidiano uictu carens, mendicus, mendicans, collector, poſtulator, mercenarius, mercecede conductus, cliens, ſeruus, ſufficienter nutritus, ad alienas ma*

nus reſpiciens. ſtipis corrogator, inops·inopem eſſe, pauperē exiſtere, mendicare, colligere, in egeſtate eſſe, ſtipem corrogare, petere, mercede ſeruire, mercedem ſumere, ſeruire, ob paruū lucrum paraſitum agere, ab alijs nutrire, cum alijs cœnare, Et ipſæ res, inopia, paupertas, egeſtas, rerum carentia, indigentia, perplexitas, mendicatio, mendicitas, ſtipis corrogatio, ſeruitium.

I CAPVT VICESIMVMTERTIVM,

DE AVARO, ET NON TALI.

DIces prætereà, argenti auriq́; cupidus, turpi lucro inhians, auarus, lucri amans, opum auidus, diuitijs deditus, illiberalis·uſurarius, et Mulier uſuraria. Bembix autē, et cuminiſeca, non uſitata ſunt. Dicere etiam licet, opibus inferior, omnia diuitiarum cauſa facit·nihil hunc pudet, ſi lucellum adſit·opibus fœlicitatem metiens, ex omnibus lucrū capiens, argento inhians, argenti ſtudioſus, animā auro permutare promptus, animā argento poſtponens·recipiens à quibus non conuenit, & non erogans in ea quæ oportet. Porro res ipſæ dicuntur, auaritia, argenti auriq́; amor, opum auiditas, lucri turpis ſtudium, lucri cupiditas, quæſtus, illiberalitas. Verba autem non ſunt ulla, præter lucrari·& ut Antiphon, *Non auaritiæ ſtudere· et iuxta* Hyperidem, *Turpi lucro deditū eſſe: & uſurari, & de minimis fœnerari. Aduerbia autem ſunt, auarè, ſordidè, & illiberaliter·ſed alia, deteriora ſunt. Quorum ſunt contraria, magnanimus, magnum ſpirans, magnificus, liberalis, lucro ſuperior, & potentior opibus, honeſtum auro non permutans, diuitias uirtutem æſtimans·nullum admittens lucrum, cui infamia adhæret·libentius dans quàm accipiens, à quibus non cōuenit. Sed res ipſæ, magnanimitas, magnificentia, liberalitas. uerba autem ab illis non extant, ab his uero peſſima. Aduerbia uero, magnanimiter, magnificè, liberaliter.*

DE PAR-

DE PARCO, PRODIGO, ET liberali. II

RVrſum uero in alio uſurpatiõis modo ſunt, parcus, cupidus, recõditor, intentus, theſauros cõgregans, theſaurarius, con dus, argentũ defodiens, opũ cuſtodia, argẽti cuſtos, peruigil ad cu ſtodiã credẽs tuta debita, nauticas elocationes. de magnis uſuris pe riclitans, ad lucri ſpem puſillanimis, crumenæ addictus, illiberalis ſeruilis. Plato uero in Parmenide, & Sordidum uocauit. Eupolis ue ro, Num choragum unquam ſordidiorem illo uidiſti? Citius ſan guinem ſuum, quàm opes impartiretur: Miſer, anxius, ærumnoſus, infelix, humilis, miſerandus, ſtrangulans debitores, torquens debi tores, abducens diem conſtitutũ prætergreſſos. Verba autem ſunt, parcere, recondere, condere, theſaurum colligere, munire, inuigi lare, cuſtodire. Et ipſæ res parſimonia, reſeruatio, munitio, diuitia rum cura, cuſtodia, puſillanimitas, illiberalitas, indecentia. & ut Critias inquit, Sordes: ſeruitus, infœlicitas, infortuniũ, miſeria. Et aduerbia, parce, cupide, ſtudioſe. alia uero, iniucundiora ſunt. Sed qui aliter ſe habet, prodigus, non recondens, aſotus, luxurio ſus, theſauros negligens, improuidus, futurum non perpendens, totus in præſentem diem intentus, opes proijciens, prodigens. pa trimonium conſumens, effundens, * perditor. ſubſtantiam dilapi dans, alea rem perdens, ſcortando exhauriens, luxui indulgens. Aduerbia uero, prodigaliter, effuſim, improuide, imprudenter, in ſcite, incircumſpecte. Rerum uero nomina nulla extãt, niſi luxu ria. Parco autẽ, cum laude opponitur. aſſiduus, munificus, ſplendi dus, inuidiæ expers, ambitioſus, liberalis, humanus, munera dans, magna donans munera uel multa, neceſſarijs contentus, ſubſtan tiam impertiens, magnanimus, liberalis. Sed ipſæ res ſunt, liberali tas, ſplendor, auaritiæ odiũ, magnanimitas, ambitio, munificentia. munerum magnorũ, multorumq; largitio. ἐλδυθερολρεπεία uero, & ἱκτένεια. illud quidem durum, hoc uero inuſitatum eſt. Aduer bia autem, liberaliter, aſsidue, largiter, magnifice, promiſcue, cu mulatim, magnanimiter, liberè, ambitioſe, humaniter, largè, ſplen dide.

perdens

dide. Verba uero ſunt, ſplendere, liberalem eſſe, humanitatem exercere, condonare debitoribus, ſuppeditare egenis, ambire.

CAPVT VICESIMVMQVARTVM, DE LABORIOSO, ET IGNAVO.

PAratus, laborioſus, ſedulus, promptus, ualens, ualidus, uehemens, intentus, aſsiduus, operum amans, iuuenilis, robuſtus, generoſus, nobilis, egregius, operoſus, uirilis, liber ad opera, uigilans, impetuoſus, peruigil, procurator, non tergiuerſans, procinctus. Sed ipſæ res, promptitudo, robur, uehementia, operum amor· Laborioſitas uero, Vulgare eſt· ſicút etiam Ignauia. Validitas, uirilitas· Ἀνδρειότης enim, durũ eſt. Sed generoſitas, nobilitatẽ ſignificat. Vigilantia, ſtrenuitas. Ab alijs autem non rerũ nomina extant, ſed uerba· Intendere, cõtendere, aſsiduũ eſſe, laborare, allaborare, iuuenari. ſtrenuũ eſſe, uiriliter agere, uigilare, curare, ualere, robuſtũ eſſe· ſed quæ ab alijs deriuantur, dura ſunt. Aduerbia uero, robuſte, ualide, uehementer, intente, aſsidue, perſeuerãter, laborioſè, ſtudioſè, impigrè, uiriliter, prõptè, operoſè, diligenter, ſedulò, promptè. Sed cõtraria ſunt, arrogans, iactator, mollis, procraſtinator, cũctator, diſſolutus, hebes, tardus, impotens, infirmus, ſtupidus, turpis, remiſſus, ociosus, debilis, muliebris, ignauus, rebellis, condormiens, deſes, negligens, piger, indiligens. ſupinus, ſegnis, ſocors. Sed ipſæ res, iactantia, mollities, hebetudo, tarditas, cunctatio, impotentia, infirmitas, debilitas, ocium, uirium defectus, ignauia, diſſolutio, pigritia, remiſsio animi, effœminatio, pigrities, ſegnities, negligentia, indiligentia, ſocordia. Verba porro, inaniter iactare, negligere, ſtupere, cunctari, immorari, inhærere, procraſtinare, tergiuerſari, diſſolui, ociari, deſidere, ſupinum eſſe, pigreſcere, reſiſtere, dormire, indormire, deſidem eſſe, contemnere, remiſſo animo eſſe, tardare. debilitari· Melius autem eſt, debilem eſſe. Animo deficere, attonitum ſtupere. Aduerbia uero, arroganter, arrogantius, molliter, debiliter, tardè, ſtupidè, uitioſè, diſſolutè, ignauè, ocioſè, mulierioſè, imbecilliter, pigrè, negligenter,

gligenter, ingeneroſè, indiligenter, ſegniter, ſupinè, infirmiter, impotenter.

CAPVT VICESIMVM QVINTVM, DE VENDENDO, & emendo. I

AVctionem facere, uectigal reddere, uendere, diuendere, argẽto permutare, mutare pecunia, per præconem uenire, cauponari, mutare. Ἀπωνηθήσεται uero · & πεπρᾶσθαι, quod uenditum eſt, ſignificat, dixit Theopompus Comicus: Et ipſa res, auctio · redditio, niſi forte ambiguũ hoc fuerit. uenditio, mutatio, promulgatio publica, mercatura, permutatio. Xenophon, etiam πώλησις dixit. Et ipſa nomina, Caupo, Mercator, permutator, Venditor. Hyperides uero, etiam πράτην nominauit, in Synegorico. Forum autem uenalium, Hermippus Comicus: Ab alijs uero, deriuatiua nulla extant · ſicut nec aduerbia, præter cauponarie. De mancipijs uero, ſecundum Demoſthenem dicere licet, Ad eductionem traditus eſt: Qui uero ſæpius uenditus eſt, quem alij denuo uenditum uocant, etiam παλίμβολος dici poteſt · ſed de ijs qui in auctione uendunt, pretium adaugent & amplificãt, precium intendunt. quemadmodum contrarium eius eſt, uili precio emunt, & iuſto uendunt precio. Locus autem, forum, lapis, uenditorium · et ut Herodotus inquit, πρατήριον: Ad uendentem porro attinet, uendere, in foro uerſari, emere · * emptitius, emptor, emens, Et in foro uerſans. pro nominibus participia ponendo. Et ἀγοραστὴς, de opſonãte proprie dicitur. Et Plato Comicus dixit, Compeſcere difficiles emptores: Δυσώνης uero, neſcio an apud aliquẽ inueniatur, ſed in trito ſermone habet ur. Ipſa autem res, emptio, mercatus. Xenophon uero, etiã Nego ciationem, de uendendo dixit. Plato etiam Ἀγοράστως dixit, que madmodũ & Teleclides: Sed quæ uenduntur, ſarcinæ, faſciculus, uenalia · Variarũ mercium mixtura, niſi hoc nimis Comicum ſi. Et ut Xenophon inquit, Vendibilia · idem etiã Vendibile, in Libro De inſtitutione dixit. Apud * nullum ue- alium

lum ue-

nullum lum uero, * alium me aduerbium inueniſſe memini. Sed hæc * à nullis extant.

non à nullo ſunt.

CAPVT VICESIMVMSEXTVM, DE COLLIGENTE, ET effundente.

COaceruare, congregare, colligere, colligi, ſuppeditare. comparare, comparari, cumulare, cumulari, accumulare, accumulari, conferre, comportare, conſtipare, conſtipari, congerere, congeri, cogere, cogi. Ipſæ uero res, aceruus, coaceruatio, cumulatio, accumulatio, congeries, quæſtus, collectio, congregatio, collatio, conſtipatio: reliqua autem, duriora ſunt. Nomen uero extat unicum, collector: aliud enim ſignificat * ἐρανιστὴς, & ἀγύρτης. Contrarium porro eſt, effundere; proijcere, diſijcere, emittere, dilapidare, perdere, diſſeminare. Et aduerbia, effuſe, proiecte, diſperſim. Nomen uero, diſſeminator. Ipſa autem res, effuſio, proiectio, diſiectio, emiſſio, perditio, diſſeminatio.

CAPVT VICESIMVMSEPTIMVM, INTOLLERANDO, & contrario.

INtolerandum, difficile: Eupolis etiam, Moleſtum dixit. Toleratu difficile, graue, non tolerandum, non ferendũ, graue latu, intolerabile, laborioſum, graue, oneroſum, ponderoſum: & iuxta Thucydidem, Non ſuſtinendum: unde etiã, Difficulter ſuſtinentes deriuauit. Sit etiam ex his prædictis uerbum, ægreferre. Et aduerbium, intolerabiliter, difficulter, onerarie, intollerande, grauiter, intollerabiliter, oneroſe, laborioſe, moleſte. Integra uero ſententia dicere licebit, quod nullus ſuſtineret, quod nemo ferret, quis nam hæc ferret? quis non hæc ægrè ſuſtineret? & alia plura. Sed contrarium eſt, leue, tollerandum inter homines, tollerabile, ferendum, ſuſtinendum. Leuiter, facile, humaniter, tollerabiliter: οἰστῶς enim, & φορητῶς, reijcienda ſunt. Alterius autem ſignificationis

cationis eſt, difficile, inimicũ, rigidum, ineptum, moleſtũ, difficile factu, iracundum, fraudulentũ, calamitoſum, ſubfictum, doloſum, facinoroſum, uerſutum, obſcurum, opacum, periculoſum, tenebricoſum, obliquũ, graue, durum, abſurdum· quorũ nonnulla, etiã aliud ſignificãt. Et, difficulter, inimicè, rigide, inepte, moleſte, calamitoſe, abſurde, fraudulenter, facinoroſe, ficte, doloſe, obſcure. quæ autẽ deriuãtur ab alijs, deteriora ſunt· Nomina autẽ maſculina, ab omnibus· Rerũ uero uocabula, à plurimis hiſce formãtur· difficultas, ineptia, hoſtilitas, moleſtia, rigiditas, incõſtantia, moroſitas, calamitas, uerſutia. Δυσχεράσματα *autem, id eſt* Moleſtiæ, Platonis in Philebo, *durum eſt. Sed uerba ſunt, difficulter ferre, inimicitiam exercere, calamitoſum eſſe, uerſari. ſed quæ ab alijs formantur, dura ſunt.* Contrarium *uero eſt, facile, promptum, gratum, leue, facile factu, laboris expers, non operoſum, & ſimplex, uerſatile, flexile, conſpicuum, apertum, fuco carens, ſincerum, intectum· Et aduerbia ab his formata, nomina maſculina, & à nonnullis rerum uocabula.*

CAPVT VICESIMVMOCTAVVM, I DE PERICVLOSO, ET PEriculis pleno.

PEriculum, *periculoſum, periculis plenum, uehemens, terribile, tremendum, lubricum, horrendum, & inſtabile, periculi amans, uel in periculum ſe præcipitans, audax, temerarius, audaciſſimus, periculis obnoxius, pericula ſubiens, facilis ad opera, acer, paratus, improuidus, periclitatus.* Λεωργὸς *enim* Xenophontis, *graue eſt. Sed promptus, ad pericula paratus, ad pericula propenſus, audaculus, etiam in ignem inſiliret, etiam in gladios ruens· & his quidem, in malam partem uteris. in bonam partem uero, bona audacia præditus, fortis, intimidus, intrepidus. interritus, generoſus· ſed metuendus, ad utrunque refertur. Res uero ipſæ ſunt, ad uituperium· acrimonia, facilitas, audacia, temeritas, imprudentia, promptitudo, immodeſtia· In laudem uero dices, fortitudo,*

tudo, generoſitas, prudens audacia, ſecuritas. Ἐυτολμίᾳ uero, omnino Vulgare eſt. Verba uero illius quidẽ, hæc ſola ſunt· temerarium eſſe, audere, periclitari, deſipere· huius uero hæc, animari, et confidere. Sed aduerbia, audacter, audaciſsimè, temerariè, periculoſè, intutè, inſipienter, præcipitanter, immodeſtè, improbè. & * laudabilia, fortiter, audacter, intrepidè, intumidè, generoſè, inculpatè· quorum nonnulli ſuperlatiui, non omnino abſurdi ſunt. A contrario uero dicitur, timidus, timens, trepidus, effœminatus, formidaloſus, tremens, pauidus, attonitus, ignobilis, præhenſu facilis, incõſtans, uitæ cupidus, corporis ſtudioſus, inanimatus, territus. Inanimatus enim, Vulgare eſt. Et Pauidus, ualdè Comicum eſt. Tum ipſæ res, timiditas, timor, pauor, metus, mollities, corporis ſtudium, uitæ cupiditas, conſternatio. Et uerba ſunt, timere, pigreſcere, metuere, trepidare, animam amare, corpori ſtudere· Et horum participia, timens, captu facilis, attonitus, uitæ ſeu corporis cupidus, pigreſcens. Sed aduerbia, timidè, ignobiliter, trepidè, effœminatè, meticuloſè, ſollicitè, attonitè, pauidè.

collaudabiliter

‡ CAPVT VICESIMVMNONVM, DE EO QVOD EST INCVSARE.

INcuſare, accuſare, reprehendere, carpere, cauſari, cauſam intendere, inferre, criminari, uituperare, deferre, adcuſare, in iudicium poſtulare, dicam ſcribere· Et alia ſignificatione, uituperare, cõuitiari, calumniari, incuſare, maledicere, blaſphemare, improbare. Sed res ipſæ, uituperium, reprehenſio, crimen, cauſſa· Sed Antiphon, etiam Status dixit. Criminatio, crimen, calumnia, poſtulatio in iudicium, actio, accuſatio, incuſatio· Reliquorum uero ſunt, conuitium, uituperium, maledictio, obtrectatio, blaſphemia· improbatio, niſi durius ſit. Nomina autẽ, ad iudicia promptus, querulus, cauſarum ciuilium ſtudioſus, criminator· & rurſus, uituperandi amans, conuitiorum ſtudioſus, obtrectator· Sed aduerbia, ſycophanticè, criminatorie, conuitiatorie, uituperatorie, blaſpheme, obtrectatorie. ſed quæ ab alijs formantur, dura ſint. Et uo-

cabitur hic quidem, obnoxius, reus, incuſatus, iudicio captus, reprehenſus, uituperatus, accuſatus, culpabilis · Contrarius uero, inſons, irreprehenſibilis, inculpatus, accuſationis expers, inaccuſabilis. Sed aduerbia ſunt, culpabiliter, culpatè, reprehenſibiliter, accuſabiliter · & inſonter, inculpatè, irreprehenſibiliter.

CAPVT TRICESIMVM, DE CERTAMINVM PRAEFECTIS, & certaminibus. I

C*Ertaminum Præfecti, brauiorum conſtitutores, certaminum* Inſtitutores, *præmiorum* Procuratores, Cenſores, *inſpectores*, Præſides, *ſpeculatores.* Porrò res ipſa, *certaminum conſtitutio · brauiorū conſtitutio · aut* ἀθλοθετία, *ſecundum* Ariſtophanem: *certaminum diſpoſitio, præmiorum diſtributio, præfectura, inſpectio. Et brauia proponere, certamina diſponere, præmiorum curam habere, brauia inſpicere, certaminibus præeſſe & præſidere, imperare. et diſpenſare ea, quæ ad certamina ſpectant · & alia ſimiliter.* Nomina *præterea à certamine ·* Certatio, *apud* Thucydidem · et, Certamen: *Et Dij certaminū* Præſides, *apud* Platonem: *Et* Certatores, *apud* Demoſthenem: *Et* Concertatio, *apud* Iſocratem: *Sophocles uero certaminum conſtitutionem,* ἀγωνοθέτηρ, *inuiſo uocabulo appellauit. Huius etiam ordinis ſunt,* Certator, Concertator, *ſimul certans · certare, concertare, contra certare. certatiue, concertatorie · pugnæ initium; certando oppugnare. concertans, certatiuus, certando repugnans; difficilis decertatu, aduerſarius, certaminum expers, decertans, contracertans.*

DE GYMNICIS CERTAMINIBUS, & muſicis. II

C*Ertaminum uero alia ſunt gymnica, alia ſcenica · nominantur etiam* Dionyſiaca, *& muſica. Attici autem non libenter, certamina muſica · ſed* Muſicæ, *dicunt. Ipſa porro res, certamen, certatio. Honeſtius uero dices, certamina gymnica, certamina* Dionyſiaca · *& fœderum annunciationes, induciarum promul-*

 gationes.

gationes. loca uero, illorũ quidem, ſtadium· horum uero, theatrum. utriſq; uero communes ſunt, ſpectatores. Quæ uero à multis, ἔπαθλα dicta ſunt· ab utriſq;, brauia dicuntur, & uictoriæ præmia, mercedes, & munera. Propriè uero in gymnicis certaminibus labores, ἆθλοι dicti ſunt· & ἀθλεῖν, pro laborare. quemadmodum de Muſicis, illud Demoſthenicum proprium eſt, Munus perſoluere Deo: Gymnici porro, proprie Athletæ uocantur, Exercitatores, Certatores· & horum aduerſarij, Antagoniſtæ. Sed ab Athletis, Athletarum præmia, & certamina dicta ſunt, apud Demoſthenẽ in Erotico, ſi modo Demoſthenis ille Libellus eſt. Et ἀθλεύειν, id eſt Exercere, apud Poëtas, & Herodotũ: Et apud nos ἀθλεῖν, id eſt certare· Si uero quis torqueat, de his etiã dicere poſſet, Dionyſiaci certaminis Athletæ. Athletæ porro Muſici, & Dionyſiaci Artifices. * nominabis uero et hos, et illos Certatores. Et aduerbia, muſicè, athletice, exercitate, certatorie. Muſicis uero aſſident, Iudices· Gymnicis autem adſtant, præmiorum Diſtributores. quos Plato, Deſignatores uocat, Lictores, & Apparitores: Deſignatores autem, Præſides quoq; nominauerunt · Vnde præmia diſtribuere, Præeſſe uocauit Sophocles: Porro * pro corona manum conſerere, circa brauium, aut de brauio aliquis dicat. ſed circa coronam, aut de corona· circa palmam, aut de palma. Muſicorum itaq; uocabula, in Muſicis dicentur.

[Margin: * nominaris — * ante coronam manus complicare.]

III DE CVRSV GYMNICO, STADIO, carceribus, & his ſimilibus.

GYmnicorum uero ſunt, curſus plenus, curſus longus, & pleno curſu currens, & longo curſu certans. Aeſchines uero Rhetor, Stadium longo curſu obeuntem dixit. Et Curſores ſtadiorum, Curſor, et ſtadiorũ Præſes. Ariſtophanes uero, In ſtadio currens dixit. Sed Præſilire, & inſurgere, dixit Strattis · Cur quaſi in ſtadio currẽs inſurgit? Curſus reciprocus, & curſus reciproci Certator, duplici certans ſtadio. Et curſus equeſtris, et curſus inflexus· unde uero emittuntur, emiſſio, carcer, linea, repagulũ. ſed circa quod flectuntur, inclinatio, et flexus dicitur· ubi autem ceſſant,

ſant,finis,meta,terminus·nonnulli & βάλβιν appellant.Nomina uero,curſorius, concurſor, æqualis curſu, uelocior, leuior, celerior,magis feſtinus,intentior,citior·incurſus, accurſus. Et curſus politi dicuntur,quibus exercitia inſunt.Philippides uero, Tota die currens dixit.Et ὑποδραμεῖν,pro adulari.Et curſus equeſtris, et equus excurrens. Apud Aeſchinem Rhetorē,etiam Nuncij Curſores:Sed eum quem præcurrere permiſimus, inſequi·quod in uehementioribus pugnis fit, προδοσία uocatur.

DE LVCTATORIBVS. IIII

LVcta,Luctator,Certator,et luctæ ſtudioſus·colluctari, luctationes, luctari,alluctari,luctatorie.Luctando æqualis,cōmiſſus,conſors,ſubſidiarius·ualide luctari,colluctari.Atq; Curſores quidem,citi,leues,uolipedes,celeres,feſtini pedes. Et leuiter,citò, ocyus,celeriter,feſtinanter.Luctatores uero,graues, conſtantes,firmi,latis humeris præditi,renitentes,complicati.Et grauiter, conſtanter,firmiter,& reliqua.

DE PVGNA, ET PVGILE. V

PVgna,Pugil,ad pugnam promptus, percuſſor,pugnis ferire. De pugile autem dices,manus armatæ,manus munitæ· & arma,pilæ· Vnde pila certare,et Pilæ certamen, apud Ariſtomenem in Dionyſio Aſcite.Arma etiam ſunt,cœſtus, et lora·Pancratium Pancratiaſtes, *& pancraticè aduerbium.Cum umbra pugnare. pancratia ſummis tantum colluctari digitis· quæ lucta,proprie ἀκροχειρισμὸς dicitur. angere, ſuffocare, calcibus inſultare, calcitrare ·De ſticus, his autem dices, quod ſunt in omni certaminum genere exercitati· quemadmodum Plato Euthydemum uocauit, Hoc gratum eſt ualde in pugnis exercitato, ſecundum Acarnenſes Pancratiaſtes:

DE QVINQVERTIONE, SALTATORE, & diſci Certatore. VI

QVinquertio, quinq; certaminū generibus decertās. propria autem ei ſunt,ſaltare,ſalire·ſaltator,ſaltatorius·Vnde autē ſaltat,carcer· à quo & carcerem pulſauit, dicitur. Modus autem ſaltationis, canon·meta autem,limites ſunt. Vnde de illis qui mo-

dum tranſiliunt, trito ſermone dicitur, limites tranſilire. iaculator. Et quinquertionum iaculum, ἀποτομεὺς dicitur. Inſuper & diſcum emittere, diſcum expellere, diſcum proijcere, diſco labaſcere. De quinquertio autem uincere, ἀποτριάξαι nominatur. Curſus armatus, & qui reciprocum curſum armatus peragit, & armatus currens.

VII DE VICTORE.

Porro qui certamine uincit, coronam ſuſtulit, palmæ ramum præripuit, aut palmam accepit, coronatus eſt· Victor denunciatus eſt, promulgatus eſt, prædicatus eſt, deſignatus eſt. redimitus eſt corona, ipſum præco promulgauit. Et ipſa res, exornatio, et coronatio, declaratio, denunciatio, & promulgatio· Eorum uero qui in his operantur uerba, declarare, promulgare, denunciare, ornare, coronare, redimire· Xenophon etenim dixit, Coronabāt, et tanquam ad Athletam accedebāt: Omnibus uero communia ſunt, athletice comedere, exercere, exerceri, Athletam eſſe, laborare, certare. Et nomen elegans, exercitatio, & gymnaſtica ars· Et res ipſa, exercitium. Et Gymnaſtice aduerbium, apud Ariſtophanem: Exuere· Denudari, apud Thucydidem: denudatio· Et gymnaſium, locus ipſe. Oleo inungi. pinguibus inungi. puluerem excitare.

VIII DE SACRIS CERTAMINIBVS.

Certamina uero, quæ ſacra nominarunt, quorum brauia in ſola corona erant, erant coronata, & φυλλίνας uocarunt· quæ uero alioquin propoſita, uocantur argentea. E certaminū quoque nominibus ſunt, Lictor, Apparitor· quem Virga ornatum, Plato uocat· Xenophon uero, alicubi Flagelliferum dicit.

IX DE GYMNASIO, EORVM PRAESIde, & quæ circa hæc ſunt.

Loci porro exercitationis, exutoriū, gymnaſium, palæſtra, arena· Et qui præeſt, Puerorum Inſtitutor, et Gymnaſtes dicitur. Apud Platonem uero, & Xenophontem, προγυμναστὴς, Coëxercitator. Vnctor uero, ſordidū eſt. Ipſam uero artē, Puerorum inſtitutionem Iſocrates uocauit· Sed παιδοτριβίαν, dixit Ar

chippus

chippus Comicus: Huius etiam ordinis ſint, ſiccis inungere, corpus exercere, corporis exercitatio, exercitatus, iniuſte pugnare, expertus, exercuis, exercitium. Plato etiam Ἄσκην *dixit, quod ſordidum eſt. His etiam lecythum, & oleum addes. Vocatur etiam uas olearium, pyxis, &* ἀπάθις. *Et Puerũ quoq; uocabis, Lecythigerũ.* Στλεγγιδολήκυθος *enim, uitioſum eſt. Vas uero illud exercitatorum, etiam culeum appellant, & ſaccum. Athletis, etiam endromides conueniunt: ſic autem curſorum calceamenta uocantur. Crates uero in Heroibus dixit, Vacuis utitur lagenulis: Angere, uertere, abducere, torquere, ulnis complecti, ſupplantare, ſubuertere, rapere, cruribus proſternere: Inſuper & detorquere, & peruertere, luctarũ uocabula ſunt. Medium uero crepere, quo Comici utuntur, durum eſt. Eſt autem & crepere, luctæ genus. Sunt etiam, qui gymnica certamina auguſtiori uocabulo, Herculea nominauerunt. Ceſſet uero certamen, & Libri ſit finis.*

LIBRI TERTII FINIS.

IVLII POLLVCIS LIBER QVARTVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

ARbitror & te, quoniam Iuuenis es, multa ad ea quę ſcripſi inueni re. Non enim laborioſa eſt imitatio, poſt inuentionis explicationē. Si uero aliquod tibi nomē omiſſum à me occurrerit, ne omnino mireris. fortaſſis etenim huius non ignarus, hoc tamen quaſi illaudatum prǽterij: uel ſi me latuit, ſcis nimirum multa, quorum nobis magna notitia eſt, memoriæ non ſemper ſuccurrere. Quapropter etiam domeſticorum nomina, quę nemo nos ignorare dixerit, ſæpe dum uocare uolumus, excidunt. Sed num hoc mirum eſt, cum non rarò inſtrumenta, quæ manibus quis tenet, tanquam non habens, quærat? Hoc igitur Platonis conſidera, Num quis eorum, qui nunc ſunt, Græcorum, & tot, & in tanta uerborum copia inuenerit. Vale Domine.

CAPITA LIBRI QVARTI.

Inſunt in hoc Libro nomina, ſcientiæ conuenientia et uirtutibus animi, contrarijsq; uicijs & ſcientiarum ſpecies Caput I.
De Grammatica, & conuenientibus nominibus. Cap. II.
De Oratore, Oratoris laus, & Oratoris officia, tum et partes ſermonis oratorij. Cap. III.
Laus, & uituperium reipublicæ Adminiſtratoris. Cap. IIII.
De Philoſophis, & nominibus yſdem congruentibus. Cap. V.
De Sophiſta, & Sophiſtæ officia. Cap. VI.
De Poëtis, & Poëmatis. Cap. VII.
De Muſica, & omnibus huic conuenientibus. Cap. VIII.
Inſtrumenta quæ pulſantur, & nomina ab his deriuata. Cap. IX.
Inſtrumentorum ſpecies, & utrorumq; officiorum. Cap. X.
De tuba, & deductis ab eo nominibus. Cap. XI.
De Præconibus, & nominibus ab his deriuatis. Cap. XII.
De ſaltatione, & nominibus quæ ab hac deriuantur. Cap. XIII.
Saltationis ſpecies. Cap. XIIII.
De choris, & ijſdem congruentibus uocabulis. Cap. XV.
De chori cantilenis. Cap. XVI.
De hypocritis. Cap. XVII.
De hypocritis Tragicis, Satyricis, & Comicis. Cap. XVIII.
De theatro, theatri partibus, & ijs quæ in hoc ſunt. Cap. XIX.
De Aſtronomia, & proprijs huic nominibus. Cap. XX.
De Geometria, & eius nominibus. Cap. XXI.
De Arithmetica, & nominibus ei peculiaribus Cap. XXII.
De Arte metrica ſimiliter. Cap. XXIII.
De Arte ponderandi. Cap. XXIIII.
De Medicina, & proprijs ei uocabulis, inſtrumentis et morborum nomina. Cap. XXV.
De Obſtetrice, & congruentibus ei nominibus. Cap. XXVI.

I CAPVT PRIMVM, DE SCIENTIA, ET INSCITIA.

DE Diſciplinis, & harũ artibus in hoc Libro dicendum eſt. Scientia, diſciplina, cognitio, cognitio ſcibilis, ueritas, cogitatio, conſideratio, ſpeculatio, experientia, ars, uera artis cognitio, opinio recta. Et nomina, ſciens, ſcibilis, ſciolus, ſcitus, ſpeculatiuus, cognitor, peritus, Artifex, artificioſus. Δοξαστικὸς autem, commune eſt etiam ei, qui falſa opinatur. Sed uerus, & ueritatis ſtudioſus, aliud quiddam ſignificat · Cogitator uero, nimis eſt ſordidum. Et aduerbia, ſcienter, Scite, apud Homerum: cognoſcibiliter, ſpeculatiue, perite, artificioſe. Sed δοξαστικῶς, ambiguũ eſt. Verba porro ſunt, ſcire, & ἐπιστῆναι, ut Plato inquit· noſſe, cognoſcere, ſpeculari, conſpeculari, circumſpicere, cogitare, conſiderare· A reliquis uero uerbum nullum extat, prçterq̃ opinari· cui nimirũ præponendum erit, recte opinari· recta opinione uti, ſana, uera, plana aut tuta. Sed τεχνᾶσαι, quod dolo & technis uti ſignificat, alterius uſurpationis eſt. His uero cõtraria, inſcitia, ignorantia· Antiphon de hoc, etiam Incognitionem dixit. Mendaciũ, amentia: Nam inſipientia, durum eſt · ſimiliter & ἀθεαμοσύνη, id eſt nulla rerũ ſpeculatio. Imperitia uero, Inſcitia, Falſa opinio, et Sapiẽtiæ ſimulatio, Platonis ſunt. Cõiectura, et cõiectans· Et nomina ab his, inſcius, inſcitus, amens, uæcors, uæſanus, nihil obſeruans, inconſideratus, imperitus, artis inexpertus· Specie ſapiens, ut Antiphon dixit. Coniectator, coniecturis innitens. Inſuper Acutum referẽtes ingeniũ, et Qui ſibi ſapientes uidentur, dixit Callias Comicus: Atq; aduerbia, inſcienter, inſcite, falſo, amenter, inconſiderate· Sed inconſideranter, durius eſt. imperitè, inartificioſe, coniecturabiliter, ueriſimiliter. Et falſa opinione uti, periculoſa, errabunda. Verba uero alia, præter coniјcere, nulla ſunt. Scientiam autem ſequuntur, uirtus, probitas, honeſtas, dexteritas, ſapientia philoſophia, differendi ſtudiũ, prudentia, intellectus, mens, ratio, temperantia, fortitudo, potentia, uirilitas, animoſitas, robur, iuſtitia, iu-

ſtitiæ executio, pietas, ſanctitas, beneuolētia, æquitas, magnanimitas, animi celſitudo, humanitas, magnificentia. Et nomina, honeſtus, ſapiens, Philoſophus, diſſerendi ſtudioſus, prudens, intelligens, bona mente præditus· Νούμων enim, Poëticum eſt. Dexter, eruditus, uelox diſcendo, multiſcius, rationalis, temperans, fortis, potens, robuſtus, uirilis, animoſus, robore præditus, iuſtus, pius, ſanctus, humanus, probatus, magnanimus, animi celſitudinem habens, & magnificus. Atq; aduerbia, ſapienter, ſtudioſe, prudenter, intelligibiliter, probe, rationabiliter, temperanter, fortiter, potenter, uiriliter, animoſe, robuſtè, iuſtè, ſanctè, piè, humaniter, æquiter, magnanimiter, excellenter, & magnificè. Verba autem ſola ſunt, philoſophari, ſapere, intelligere, conſiderare, ratiocinari, temperare, fortem eſſe, Virum agere, iuſte agere, religioſum eſſe, gratitudinem præſtare, humanitatem exercere· Sed contra ſunt, uiciū, malitia, nequitia, improbitas· Vilitas uero, durum eſt. Fatuitas ruditas, uerſutia, inſcitia, diſſerendi odium, amentia, imprudentia, ſtoliditas, ſtupiditas, proteruitas, incontinentia, petulantia, mollities, temeritas, timiditas, imbecillitas, iniuſtitia, iniquitas, impietas, ingratitudo, error, puſillanimitas· Μικρογνωμοσύνη enim* auditum, ingratum eſt. Religionis contemptus, hominum odium, inhumanitas, animi humilitas, & ſordities. Nomina uero, malus, paruus, nequam, ſeminequā, improbus, uilis, fatuus, ineruditus· inſipiens, niſi inſipientia forte non dicatur. Verſutus, rudis, dicendi oſor, amens, uæcors· irrationalis, licet irrationabilitas nō dicatur. Imprudens, ſtolidus, ſtupidus, proteruus, incontinens, intemperās, mollis, temerarius, ſubtimidus, infirmus, iniuſtus, prophanus, ingratus, iniquus, puſillanimis, impius, irreligioſus, hominū oſor, contemptus, & humilis· aut Μικροπρεπὴς, iuxta Xenophontem: Et aduerbia, flagitioſe, improbè, uiliter· Nam male, Vulgare eſt. Sed ſiniſtre, inerudite, inſipienter, uerſute, ruditer, negligenter ad diſſerendi ſtudium, imprudenter, irrationabiliter, incontinenter. Sed puſillanimiter, & ὀλιγοφρόνως, abſurdiora ſunt· Sed pulchrius eſt, Μικροπρεπῶς. Verba autem a plurimis non extant, uerum

*auditui difficile eſt.

hæc ſunt· malitiã exercere, fallere, differendi ſtudium odiſſe, deſipere, imperitum eſſe· Sed imprudentem eſſe, Poëticum eſt. Sed uerborum loco aduerbijs utendum eſt, præpoſito hiſce uerbo, habere· ut ſiniſtrè ſe habere, ſceleratè habere, & reliqua· Et alia forma, participium habens illis coniungendum eſt· ut imperitè habens, ſiniſtre habens· Tum etiam ſiniſtre affectus, & de alijs omnibus ſimiliter.

II DE SCIENTIIS SANCTIORIBVS.

1 SPecies uero ſcientiarum, aut artium ſanctiorum ſunt· grammatica, dialectica· *rhetorica, quæ eadem et politica dicitur. ſophiſtica, poëtica, muſica, aſtronomia, geometria, arithmetica, ars ponderandi, medicina· Et nomina ab his ſunt, Grammatiſta, Grammaticus, Rhetor· Rhetoricus, qui idem & Politicus dicitur. Sophiſta, Sophiſticus· Poëticus, Muſicus· Aſtronomus, Aſtronomicus· Geometer, Geometricus· Arithmeticus, Ponderator, Medicus, medicinalis, & his ſimilia. Et aduerbia, grãmaticè, politicè, rhetoricè, ſophiſticè, poëticè, muſicè, aſtronomice, ponderatorie, medicè. A Medico autem uerbum non extat, niſi integra utaris ſententia. Grammaticum eſſe, orare· Et Politicum eſſe, neque enim huic uerbum proprium adeſt. Et, Sophiſtam eſſe· Sophiſtizare enim, in uſu probato non eſt. ſed nimirum huius loco inſtituere dicunt, at hoc de omnibus commune eſſe uidetur. A poëtico autem, fingere· uerùm & hoc, propter uariam & multiplicem ſignificationem, ambiguum eſt· niſi quis huic, poëmata addat. Similia etiam, de Muſico dici poſſunt. Sed terram metiri dicat quis, & aſtra obſeruare, numerare, ponderare, ſanare, & mederi.

I · CAPVT SECVNDVM, DE GRAMMATICO. 1

CAeterum de Grammatico dicendum eſt, docere literas, ſyllabas colligere, ſcribere, legere, præſcribere, ſubſcribere, adſcribere. ſtylo adnotare, & elementorum ductu· repetere, uel examinare. Libellus Præceptoris, tabella· & Pugillares, apud

res, apud Ariſtrophanem: Et, tabula· Et Herodotus quidem, Libellum duplicatum dixit. Attici uero dicunt, Libellus duas ianuas habens· & Plicas duplices; ianuas uocitant· deinde, Plicatus, Triplex, Multiplex. Homerus, Tabula pugillari: Γραμματεῖον etiam Attici uocant, locum in quem argentum reponitur· qui etiã γραμματεῖον Bœotium dicitur· Neoterici uero hoc, etiam Argentarium uocarunt. Apollodoro uero Geloo Γράμμα, etiam pro Scriba ponitur. Herodotus autem Γραμματιστὴν ſacrarum in Sae opum dixit, pro Scriba. Ariſtophanes autem in Theſmophorijs ludit eos, Ἠγραμμάτους uocans. De Grammatico etiam dicere licet, illa Demoſthenis· Subſellia abſtergere, Atramentum terere, Pædagogium ſaturare: Pædagogium uero, etiam Scholam, & Auditorium, uocauerunt Poëtæ.

CAPVT TERTIVM, DE RHETORE. I

PRæterea de Oratore dices, uehemens dicendo, præualidus, ualidiſsimus, prudens dicendo, dexter, copioſus, continuus, prudens, promptus, ſolers, conſideratus, facilis, abundans, inuidia carens, diligens, argutus, ſedulus, prouidus, circumſpectus, Græcus, in omnibus ſapiens, fœcundus, Atticus, multiſcius, mentis compos, loquax, eloquens, uocalis, probabilis, iucundus, dulcis, Perſuaſor, breuiloquus, breuis, manifeſtus, grauis, ciuilis, robuſtus, potens, intẽtus, uiolentus, abunde fluens· talis qui poſsit animũ concitare, iram placare, miſericordiã inducere, cõmiſerationẽ incutere. atrox, rectiloquus, ad refellendũ inſtructus, libere loquẽs, interritus, Artifex, artificioſus, multi cõſilij exiſtens, amarulẽtus, furibũdus, ira refertus, plenus bile, acer, copia fluens, inſtar fluminis fluẽs, niuis cõtinuitatẽ habens· qui poſsit impellere, decipere, abducere, repellere, faſcinare, ſapienter loqui, detinere, abſtrahere; demergere, cõfundere mentẽ, rationem cõturbare, lachrymas cõcitare, impulſor, faſcinator, fidẽ faciẽs, Perſuaſor, deceptor. Et ipſæ res, uehementia, ſapientia, dexteritas, continuatio,

prudentia, copia, facilitas, multitudo, abũdantia, diligentia, ſedulitas, conſideratio, circũſpectio, Græciſmus, Atticiſmus, multiſcientia, mentis copia, multiloquiũ, eloquentia, uocalitas, libertas, breuiloquiũ, breuitas, claritas, ualiditas, robur, potentia, uis, affluentia, facilitas, probabilitas, uoluptas, dulcedo, rectiloquiũ, ars. acerbitas, malignitas, ſuadela, faſcinatio, deceptio, fraus, exacerbatio. grauitas, miſericordiæ commotio, humilitas orationis. Et Lyſias contra Pantaleontem, Sufficientiã uocauit, cum quis ſufficienter loquitur. Vnde ex hoc dicere licebit, ſufficienter, ſufficiens. Ab alijs uero prædictis, rei nomina nõ extãt. Aduerbia uero ſunt, uehementer, ſapienter, ſapientiſsimè, dextre, abundanter, cõtinue, denſe, prompte, copioſe, facile. Sed multum, prædurũ eſt. Inſuper largiter, diligenter, ſedulò, accurate, conſiderate, circũſpecte, Græce, Attice, ſcienter, prudenter. Sed loquaciter, uitandum eſt. Eloquenter, uocaliter. Breuiter percurrens, pro breuiter dixit. Validè, robuſte, potenter, uiolenter, abundanter, probabiliter, iucunde, ſuauiter, ſuaſibiliter, recte, interrite, artificioſe, ſcite, maligne, acerbe, faſcinatorie, amarulenter, doloſe, fraudulenter. Verba autem ſunt nulla, præter uehementiã adhibere, diligentem eſſe, arguere, conſiderare, circumſpicere, Græcizare, Atticizare, cogitare, perpendere, grauiter loqui, fortiter dicere, cogere, perſuadere, dulcem orationẽ habere, artificioſe loqui, faſcinare, irritare, decipere, fallere. horum autem nonnulla, etiam alijs communia ſunt. Dicere porro licet, Orator, Rhetoricus, Oratorius, Ciuilis, Refutator, Conſiliarius, Cõſultator, Legis lator, ad leges ferendas promptus, reipublicæ Adminiſtrator, Cõcionator, concionibus aptus, conſilij Autor, conſilia enarrans, Legatus, legationibus idoneus, iudicialis, aduocatus, accuſator, Patronus, Panegyricus, Encomiaſtes, inuectiuus. Et conſiliũ, conſultatio, legis latio, cõcio, legatio, iudicium, altercatio, actio, contentio, patrociniũ, patrocinatus, accuſatio, Populi concio, conſilij expoſitio, panegyris, encomiũ, inuectiua. Et cõſultatorie, inſtar legislationis, cõcionatorie, legatorie, iudicialiter, defenſorie, panegyricè, encomiaſtice, inuectiue.

Et di-

Et, dicere, loqui, orare, orationem intendere, ſermonem proferre, orationẽ abſoluere, nectere· connectere abſq; ſpiritus interruptione periodos, oppoſita, contraria, adæquationes, ambitus, circũductiones, noëmata, ſententias, et enthymemata· Cõſulere, adhortari, exponere, docere, perſuadere, ſententiã dicere, opinionem proferre, ſuffragium dare, decretum conſtituere, legem ferre, legem promulgare, leges ponere, legem ferre, rempublicã adminiſtrare, concionari, conſulere Populo, probabilem eſſe, cum Populo expoſtulare, cõciliare, perſuadere, reconciliare, in manibus tenere· obedientem reddere, parentem, manſuetum, placidum· Manſuefacere, pellicere, omnino perſuaſibilem eſſe, demulcere, delinire, Legatum agere, inſeruire, ſeducere. Legationẽ autem nominabis, foris agentem Magiſtratum, periculoſam, laborioſam, errabundam, periculis refertam, infelicem, ærumnoſam, non ocioſam· in circuitu ſeductores habentem, miſeras profectiones, laborem, negocia, lapſus· Cuius ordinis etiam eſt, tranſitus inuenire, argentum colligere, uectigalia congregare· coaceruare pecunias, colligere, cogere, congregare, exigere, conferre, comportare, poßidere, adminiſtrare, curam harum habere· Commilitones adducere, Socios aduocare, alienos in poteſtatem redigere, proprios corroborare· hoſtes affligere, manſuefacere, placare, conterrere, terrere, conturbare, perturbare· Terrorem incutere, inſtituere, pacem conſtituere· conditiones proponere, fœdera, conſenſus, amicitias, ſocietatem, tributi æqualitatem, reipublicæ ſimilitudinem· ὁ-μαχμία uero, uitioſum eſt. Iurare· iuramenta exigere, dare, accipere, recipere, patrocinari, concordare, colloqui, concertare, ſimul ſcrutari, unanimes eſſe, iudicia ſimul ſubire, certamina ſimul ſuſcipere, unà periclitari, tueri, in iudicio defendere, auxiliari, conſpirare, opitulari, adiuuare, auxilium ferre, protegere, aſtare, conuenire, contradicere, iudicio ſiſtere, contrà diſcuti, decertare, accuſare, incuſare, reprehendere. Dices inſuper, panegyros celebrare, populum adminiſtrare, panegyricos habere ſermones, publicos ſermones efferre· populares orationes exhibere,

probabiles,

probabiles, iucundas, dulces, ſuaues, gratas Populo *amicas, turbis gratas, ad uoluptatem compoſitas, multitudini accommodatas: celebrare, laudare, illuſtrare, expolire, ornare, comere, componere, notum facere, probare.* Nomina *uero, encomium, laus, uenuſta oratio, illuſtratio, expolitio, uenuſtas, exornatio, compoſitio, notatio, approbatio.* Sed *contraria, uituperare, maledicere, infamare, calumniari, conuiciari, criminari, reprehendere, diſtrahere, deridere, ſubſannare, ludere, uilipendere, contemnere, mordere, male loqui, obtrectare, opprobrium inferre, irridere, ſpernere, ſuggillare, infamiam inurere, infamiæ nota contaminare.* Et *res ipſæ, uituperium, infamia, maledictio, calumnia, reprehenſio, ſubſannatio, conuiciũ, obtrectatio, irriſio, opprobriũ, irriſio, ſuggillatio, mordacitas.* Partes *præterea oratoriæ orationis ſunt, procemium, narratio, argumentatio, demonſtratio, refutationes, exempla, ſimilitudines, parabolæ, enthymemata, argumenta, probationes, hyperbolæ, uehementiæ, uehementes ſententiæ, dictiones, elocutiones, commiſerationes, expoſitiones, declarationes, epilogi.*

1 CAPVT QVARTVM, DE LAVDIBVS ORATORIS, ET Concionatoris.

LAus *autem* Oratoris, *&* Concionatoris *eſt prudens, differendi ſtudioſus, patriæ amans,* Populi *amator, popularis, legitimus, legum tutor, libertatis cuſtos, iuſtus, democraticus, fidelis, fidedignus, commodus, utilis, idoneus, ſufficiens, lergitor,* Perſuaſor, Populi *defenſor, legum cuſtos, libertatis* Propugnator, *munerum expers, incorruptus, innocens, infragilis: rempublicam ſuſtentans, colligans, cuſtodiens, ſeruans, conſeruans, curans. popularem principatum fouens,* Certator: Et *uerba, hinc deriuata.* Rerum *autem nomina, à pleriſq; niſi forte* εὔνοια, *id eſt prudentia, non dicatur:* Democratia, *fides, largitio, auxilium.* Sed *certamen, cuſtodia, & cura, etiam ad alia referuntur.*

DE

DE VITVPERIO HVIVS. 11

Vituperium uero, iniquus, proditor, oligarchicus, uenditus,
muneribus corruptus, munera ſuſcipiens, donis corruptus,
damnatus, improbus, inſincerus, reprobus, infidelis, Barbarus, no-
cuus, mulctatus, damnoſus, peregrinus, legibus infenſus, democra
tiæ diſſolutor, ſecreta cõfundens, conſuetudinibus reluctans, mo-
leſtus, inimicus· rempublicã euertens, ſoluens, diſſoluens, contur-
bans, tranſponens, luxans, cõmouens, immutans, tranſponens, con
uertens, innouans, Innouator, nouarũ rerum ſtudioſus, urbis oſor,
Populi oſor, ad pecuniam pronus, argentum reſpiciens, ueterator,
uerſutus, ſycophanta, iudicia intendens, rabula, negociorum ama
tor, curioſus· Malignus, ut Hyperides dixit. Male adminiſtrãs rem
publicam, rempublicã perperam gubernans, inimicis manum præ-
tendens, opum rationem habens, reuenditus, ſuijpſius uenditor, ar
genti gratia differens, ad prædam reſpiciens, nullum uerbum gra-
tis dicens, argento inhians, ne particulam quidem non uenditam
habens, mercede loquens, uenalis, facilis, rempublicam acceſſu fa-
cilẽ reddens, pernicioſus, doloſus, inſidiator, malitioſus, decipiens,
inſidians, calũniator, publicans, popularitatis prætextu reipublicæ
inſidians, * ſeduioſus, ad gratiam loquens, ad uoluptatem concio- 2
nans, popularem auram captans, apud cancellos uictitans· ſemper
iuxta cancellos uictum quærens, iuxta clepſydram. peſtis populi·
Et in ſumma multa poſſet quis, integra ſententia in laudem, uitupe
riumq; dicere. Sed ipſius rei nomina, proditio, iniquitas, transfu-
gium, uenditio, munerum ſuſceptio, munerum corruptela, inſince-
ritas, perfidia, pernicies, damnatio, diſſolutio, confuſio, euerſio, ſo
lutio, noxa, tranſmutatio, commotio, permutatio, innouandi ſtu-
dium, innouatio, ſycophantia, curioſitas, alienorum negociorũ ſtu
dium, dolus, inſidiæ, deceptio, afflictio, calumnia, publicatio, popu
laritatis fucus. ſed plura horum, etiam ad alia referri poſſunt· Sunt
autem & laudanti, & uituperanti aduerbia.

1 CAPVT QVINTVM, DE PHILOSOPHIS.

PHiloſophus, Dialecticus, Theoricus, Inſtitutor, Perſuaſor, Præceptor, animos erudiẽs, animi infirmitates corrigens, ad uirtutẽ perducens, ad uirtutem Dux· ſolutus animũ comprimere, concupiſcentiam ſedare, uoluptates dirigere, ſuperbiam compeſcere, corrigere, auaritiam moderari, arrogantiam punire, petulantiam corripere, incõtinentiam temperare. Admonitor, temperator. Inſtrumentum philoſophiæ, oratio, & mores. hi quidem, uitæ exemplo erudientes· oratio uero, perſuadens dicenſq;. cuius partes ſunt, propoſitio, inductio, ſyllogiſmus, monitio, admonitio, opprobrium, adhortatio, doctrina· uita politica, quæ et practica dicitur· ſermocinalis, quæ et inſtitutoria ſpeculatiua quæ & phyſica. Contrarium uero, & philoſophiæ expertem, Ἀφιλόσοφον dices, nomine hoc ex Timæo Platonis deſumpto.

1 CAPVT SEXTVM, DE SOPHISTIS.

SOphiſta, Doctor, Inſtitutor, Interpres, Expoſitor, Dux, Sophiſticus· ad docendum, & ad inſtituendos Pueros promptus· expoſitorius principalis, docens, inſtituens, interpretans, exponens, ducens· Non tamen Sophiſtizans dices· Hos uero
3 ſicut & Philoſophos, *Contemplatiuos, & Cogitatores uocant· & horum ſcholas, non pædagogia modò, & auditoria, ſed & phrõtiſteria. Sed ipſæ res, doctrina, inſtitutio, interpretatio, expoſitio, principatus, deductio. ſophiſtica· Non enim συνουσία dicitur. Ars inſtitutoria, interpretatoria, expoſitoria, & deductrix. Aduerbia autem ſunt, ſophiſticè, inſtitutorie, principaliter· Sed interpretatorie, & expoſitorie, prædura ſunt. Sunt uero ab his & uerba, à quibus & participia deriuantur. Porrò de his quoq; dices, mercedes ſumere· conſtituere, exigere, conſtitui, exigi· poſtulare, capere, frui, fructum capere, & diſciplinas uendere, admittere,

mercede ſeruire,mercedem accipere,pecuniã colligere,pecuniam flagitare, opes captare,opes uenari· Diſciplinas *proſtituere, uendere,elocare,argento permutare, dona accipere, præmia colligere,ſtipẽ petere,mercede docere, exigere, à* Diſcipulis *præmia corrogare,cõgregare,accumulare, colligere.* Sophiſtas *uero inſigniores,magnam mercedem poſtulantes,perfectos,publicos, communes inferiores autem, paruo pretio cõductos, frugalesq́; uocabis.* Et Rudes,Sophiſtas *nominauit* Iſocrates:

DE DISCIPVLIS. II

Diſcipulos *uero,etiam* Inſtitutos *nominabis*,Socios,Conuictores,Familiares,Auditores,*ſubditos,dicto parẽtes*,Coauditores.*Diſcipulorũ porro gregem*,*Populũ,chorum,chori* Authores,*congregationem,conuentum,collectum,cœtum* Diſcipulorum *apud* Sophiſtam *degentes*, *ſermocinãdi* Diſcipulos,*ſermonis ſtudioſos*,Sophiſtæ *conuiuentes,eruditos*, Auſcultatores,*edoctos*.Et *ipſæ res,diſciplina,inſtitutio, ſodalitas, commerciũ, conuerſatio,auſcultatio,cœtus,ſtudiũ,intentio.* Et *uerba ſunt, diſcere,ludum frequentare,conuenire, conuerſari, auſcultare,audire, coaudire,gregari,cõgregari,doceri,cogi,colligi,congredi ſtudere,ſtudiorum ſodalem eſſe,inſtitui·* Ipſi *autem inter ſe mutuò*, Condiſcipuli *iuxta* Platonem *dicuntur*, *Congregati*, Commilitones, Conſortes, Conuictores,Socij·*Et reliqua participijs, non nominibus eloqueris · ut, ſimul ludum frequentantes,ſimul inſtituti,& alia huiuſmodi*.

DE MERCEDE. III

POrro *mercedem dare,inferre,deferre ſoluere, perſoluere, exoluere, munera ferre,num o dare,proponere, deponere, mercedem cum lucro exigere·donis diſcere,pecunijs·Carè diſcere,mercede diſcere· mercenariam reddere auſcultationem, debitam,pecuniariam·*Non *immunis diſcere, nõ gratis inſtitui.*Merces *uero eſt,argentum,pecuniæ præmia,collationes,pecuniarum collationes,præmium,perſolutio,exactio,merces·*Quorum *nonnulla de utriſq;,de petitione ſcilicet,& collatione mercedis,dici poſ-*

ſunt. Poſtulationem ſiquidem, & exactionem uocans, redditum, quæſtum, lucrum, pecuniarum prouentum, munerũ ſuſceptionem, fructum, prouentum, & collectionem ipſam uerò perſolutionem, largitionem, retributionem, depoſitionem, & collationem munerum. Sophiſtam uero uituperabis, dicens impoſtor, imponens, inſidiator, deceptor, uerſutus, doloſus, ſubdolus, uarius, inconſtans, mutabilis, obſcurus, tenebricoſus · Multiplex, ſecundũ Platonem: Fraudulentus, malignus, fallax, mendax, fallens, fictus · & iuxta Platonẽ, Multicolor: Caupo, tabernarius, propola, leuis, mercenarius, uenator, Iuuenum captator, mercede ſeruiens, mercedem captans, adulator, adulatorius, aſſentator, ſeruus, ſeruilis. Verba autem, Sophiſtam agere, incantare, fallere, decipere, in errorem impellere, ſeducere, auertere, inconſtantem eſſe, malefacere, uerſutum eſſe, faſcinare, dolis agere, technas ſtruere, mentiri, fingere, proſtituere, immutari, uenari, aucupari, mercede ſeruire, ære merere, adulari, aſſentari, miniſtrare, ſeruire, irrepere, fraudare, clam ſubrepere, ſupplantare, ſubijcere ſe, ſubiectum eſſe, concidere, præſtigiari, delinire, demulcere, condire, aſſentatorem agere, ſupplantare, humiliare ſeipſum, ſubdere. Ipſæ porro res, incantatio, fraus, inſidiæ, inſidiatio, deceptio, uariegatio, incõſtantia, malignitas, leuitas, mendacitas, cauponaria, uenditio, trãſmutatio, mercenaria ſeruitus, mercedis captatio, uenatio, adulatio, aſſentatio, ſeruitus, impulſio, ſeductio, auerſio, faſcinatio, ſupplantatio, ſubductio, humilitas · A nonnullis uero, rei nomina non extant. Sophiſtica uero, Barbarum eſt · Et humiliatio, ſordidum · Seruitium autem, durum. Sed aduerbia, incantatorie, uerſute, malitioſe, doloſe, fraudulenter, uarie, inſidioſe, obſcure, occulte, ſubdole, inconſtanter, mutabiliter, cauponarie, leuiter, mercenarie, deceptorie, ficte, uenatorie, adulatorie, ſeruiliter, impulſorie, faſcinatorie, humiliter, ſuſpicioſe, aſſentatorie.

CAPVT

CAPVT SEPTIMVM, DE POETIS. I

POëta, Poëticus, Cantor, Cãtator, metrorũ com
poſitor, ad carmina ſpirans, ad carmina pronus,
Muſis agitatus, Muſarum furore correptus, fu-
rore poëtico detentus, Fabulator, Poëmata fin-
gens, ad Carmina permotus, poëſi inflatus· &
quæcunq; alia de Diuinitus exagitato dicũtur. Poëmata autem, &
Odæ dicuntur, Carmina, Metra, Orationes metricæ, Dicta he-
roica, Hexametra, Rapſodia, Elegia, Pentametra, Trimetra, Epi-
grammata, Iambi, Iambeia, Anapæſta, Modi chorici, Tetrametra,
Verſio, Reciprocatio, Cantio, Hymni, Concentus, Pæanes, Lau-
rifera, Oracula, Dithyrambi, ∗Ithyphallica, Ramigera, Parœmia, 4
Bacchica, Saltatoria, Thriambi, Autumnalia· Epilimia, quæ poſt pe
ſtem canebantur, uel ob peſtis remiſſionem. Parthenia, Nuptialia,
Encomia, Triũphalia, Conuiuialia, Threni, Mordacia, Comœdia,
Tragœdia, Conſonantia, Carmen ſtabile, Concinnitas, Comi-
cum, Cantus, Preces, Carmina gradaria, Hymenæus, Leges,
Procemia, Præludia, Iuli, Militares cantilenæ, Vſpingi, Linus· Car
men Seculare, Iucundum· & Imadus.

DE CANTILENIS GENTILITIIS. II

ADonimaidus, & Borimus, Maryandenorũ Ruſticorũ Car
men· ſicut Aegyptiorum, Manerus eſt· Et Lityerſas, Phry
gum. Verum Aegyptijs Manerus, eſt Agriculturæ Inuentor, &
Muſarũ Diſcipulus· Phrygibus uero, Lityerſas· Hi autem eundem,
& Midæ filium fuiſſe, tradunt· ſed ∗ ab Ameto ad pugnam pro- ad Ameti
uocatus flagellabat concedentes· Ameto uero fortiore exiſtente, certamen
illum obijſſe· Alij uero huius occiſorem, Herculẽ eſſe tradunt· Ca prouocatũ·
nebantur autem hi Threni, circa aream, & meſſem in Midæ con- flagellare
ſolationẽ. Borimus autem, Iolla erat, Maryandeni Frater, Opij Re-
gis Filius, Iuuenis in uenatione meſſis tempore mortuus. honoratur
uero lugubri inter Agriculturam Carmine. Erat et aliud Carmen,
Horis dedicatũ, Theodori Colophonij Poëma· Tum etiã Carmen

Epilenium, De Botris cõtritis *et aliud quoddã Ptiſticum, ut* Phrynichus *in* Comicis *inquit, Ego nunc nobis cantabo* Ptiſticũ: Et Nicophon in Mechanicis, *Verum nunc adcine nobiſcum Ptiſmum aliquem: Sunt & Carmina quædam* Nautica, *&* Paſtoralia. Epicharmus *uero,* Poëticum *quoddam* Carmen *canere dicit.* Plato *autem* Comicus, *etiam* Subulci Carminis *meminit. Sed quod* Συβώτιον *fuerit, non mihi probatũ uidetur, ſolos enim habet canendos dactylos.* Tyrrheni *uero, ut* Ariſtoteles *tradit, non ſolum pugnant ad tibiam, ſed etiam flagellis cædunt, & coquunt.*

CAPVT OCTAVVM, DE INSTRVMENTIS MVSICAE, MVSICIS, & quæ hos attinent.

M*Vſicæ porro ea, quæ nunc dicta ſunt, conueniũt & Muſicus,* Cantor, *& modulari, bona concinnitas, concinnè, muſicè, muſicæ peritus,* Muſarum *expers. Et modus, conſonantia,* Modulator, *concinnum, concinnè, multiſone,* inconcinnus, *abſonus, abſone,* incondite, inconditum, *abſurditas, aberrare, accentus.* De *cantilena autem dicitur, harmonia, menſura, pulſatio,* greſſus. Harmoniam *uero,* Eupolis Ἁρμογὴν *nominauit ut,* Hanc *ego olim quærens harmoniam :* Nomina *uero ab hac, aptans, adaptare, adaptatum, bene aptatum, concinnum. Et contrarium,* inconcinnũ: *& illud* Platonis, *Inconcinne agere:* Sicut *& à rythmo uenit,* concinnus, concinnitas, *concinnare,* concinnè *et in concinnè,* inconcinnitas, *inconcinnè agere.* Citharæ *pulſatio tibiæ, aut lyræ cantus.* Inſtrumenta *uero, quæ pulſantur, etiam uerberata nominabis, cantatoria, chordas habentia, concinna quæ uero inflantur, perflata, inflata, & inſpirata.*

CAPVT

CAPVT NONVM, DE HIS, QVAE PVLSANTVR, INSTRVMENTIS. I

INſtrumenta autem, quæ pulſantur, ſunt lyra, cithara. barbitum, quod idem & barymitum dicitur. Teſtudo, pſalterium, trigon, ſambycæ, pyctides, phorminges, phœnix, ſpadix, lyrophœnicium, clepſiambus, pariambus, iambyce, ſcindapſus, epigonium, & reliqua.

DE INSTRVMENTIS INVENTIS à Gentibus. II

EPigonium, ab Inuentore nomen habet Epigonus uero, genere Ambraciotes, honore autem Sycionius erat, primus abſq; plectro pulſans. Sed Epigonium, chordas habet quadraginta quemadmodum & ſimicum, triginta quinq;. Inſtrumentum autem Monochordium, Arabum inuentum eſt Trichordum uero, quod Aſſyrij, Panduram uocant, etiam illorum inuentum fuit. Sed Quinquechordium, organũ à Scythis repertum eſt loris uero bouillis compactum erat & plectra, caprarum erant labia. Pſithyra uero, inuentum eſt Libycum, uel potius Troglodytarum forma autem ipſa quadratum eſt. Nonnulli uero Pſithyram idem, quod aſcarum eſſe autumant hoc autem erat quadrangulus cubitalis, quo pertractis chordis cantatur quæ circumuolutæ ſonitũ reddebant, crepitaculo ſimilem Anacreon uero, magadam uocat eiusq; inuentionem, Cantharus Thracibus tribuit. Cæterum & Naulij, meminit Philemon Oportet adeſſe expectãs Tibicinam, aut naulium aliquod. Sed & pelyx, non modo galeæ criſtam ſignificat, ſed & inſtrumentum quoddam cantatorium.

DE PARTIBVS INSTRVMENTORUM, quæ pulſantur. III

PArtes uero inſtrumentorum ſunt, nerui, chordæ, lini, fila, concentus, cubiti, cornua, claui chordarum, reſonantia, plectrum chordotonũ, id eſt inſtrumentũ, quo chordæ intenduntur. Et arundinem quandam, Comici Hypolyrium nominarunt quod

olim lyris, cornuũ loco appoſita ſit: unde & Sophocles dixit, Sublatus tibi eſt calamus, qui circa lyram fuit. Ipſi autem Artifices, lyra cãtantes: Citharœdi, Cithariſtriæ: Pſaltes, Pſaltriæ. Et uerba, lyra canere, cithara ludere, canere: et ut Ariſtophanes dixit, Barbitum pulſare: Et reſonare: atq; reſonantia, res ipſa: Accinere, cantare, ſuccinere, concinere, decantare. Pulſationes, chordarum tactus, muſicæ cantilenæ, multas chordas habens, harmonia, cõcinnum, cõſonans, multiſonũ, inconcinnũ, inconcinnitas, inconcinnum canere, menſura, immẽſuratus, menſurã negligere. Sed et Plato eſt, cui quemadmodum & Critiæ, et cantilenas, quæ ad citharam canũtur, placet, προσῳδίας nominare. Ariſtophanes autem, & Modulans, & Adcantans dixit. Et, tenui uoce præditus, grauiſonans. Et * cantorem ſonorum, * flexibilemq;, & carminum inflexiones. Cantum uero, Plato, & Cantilenam uocauit. Sed qui inſtrumenta huiuſmodi compingit, Lyrifaber nominatur.

canticum flexibileq;

IIII

DE HARMONIIS, ET MODVlationibus.

HArmoniæ ſunt, Doria, Ionica, Aeolica: quæ primæ ſunt: Et Phrygia * Lydia: & Locrenſis, Philoxeni inuentũ. Modi autẽ qui Terpandri ſunt, à gentibus, unde orti erãt, nomen habẽt: ut Aeolicus, & Bœotius: uel à numeris, rectus, trochæus: uel à ritu ipſo, acer, quaternarius: ab eo ipſo uerò, & ante dicto: Terpandrius, & Capion: Errant autem, qui & Apothetum, & ſchœnionem huic attribuunt: hi etenim tibijs proprij ſunt. Σιφνίζειν uero, & χιάζειν, quod elaboratis carminibus uti ſignificat à Democrito Chio, & Philoxeno Siphnio: ſicut & hypertonides modus, dicta ſunt. Tum etiam Phrynen Canonis, modulationibus obliquis, & difficilibus, Comici, Cleiſi uti uocant. Minorum autem Citharœdorum inſtrumentum, quod & Pythacum dicitur, nonnulli dactylicum uocitant: Horum uero modi ſunt, Iouis, Mineruæ, Apollinis, Iambi, Iambides, & Pariambides. Partes uero citharœdici modi, Terpandro diuidente, ſunt: prœludia, initia, metarcha, fugæ, inflexiones, medium, ſigillum, & epilogus.

uero, &

DE INSTRVMENTIS QVAE inflantur. V

PORrò quæ inflantur organa, omnia quidem in genere, tibiæ, & ſyringes· ut & Ariſtophanes, Arundineam ſyringem uocauit. A tibijs autem deriuantur, tibia canere, tibia ſuccinere, modulari, adſonare· tibiæ cantus, inſonans, reſonans, ebuccinatum. Dices etiam, multiſonans tibia, iactabunda, flexilis, uarie ſonans, canora, uarios concentus habens, prælonga. Plato uero tibiã, etiã Multis chordis præditã nominauit. De tibijs uero, inſpirare, et inflare dices· aut deflare, et ſpiritũ in tibiã tranſmittere· Impletis maxillis, tumidis, inflatis, eleuatis, patulis, adhærentibus, ſpiritu repletis· oculis exacerbatis, proteruis, ſanguinolentis· aut ocioſo uultu, improbo, ignoranti deſcenſum ſpiritum. & his quidem uti licebit. Laudabis uero Tibicinem, dicens· pleno utentẽ ſpiritu in magnitudine, ſono, & robore ſpiritus· non immodeſtè conturbantem uultum. De ſyringe autem dices, deducere in eam ab ore ſpiritum, deferre, diſpergere anhelitum· * Hæc quidem calamorum eſt compoſitio, lino ceraq; colligata· & hæc inelaborata eſt, tibiæ multæ 5 ſingulæ, poſt ſingulas paulatim deſinentes, à maxima ad minimam uſq; et iuxta os quidem tibiarum diminutæ, & alteri parti propter inæqualitatem mutuam inſiſtentes, ita ut auium alæ ſimilis uideatur· Sed huic rurſum contraria eſt, Tyrrhena tibia, inuerſæ ſyringi ſimilis, cuius quidem arundo ferrea eſt· quæ infernè inflatur, ſpiritu quidem minore, ſed propter aquam ebullientem maior ſono ipſius ſpiritus aura emittitur· Multiſonãs hæc tibia eſt, & ferrum uocem reddit ualidiorem· Aliarum uero tibiarum partes ſunt, lingula, foramina, bombyces, ὅλμοι, ὑφόλμια. Tum etiam ligulæ, Tibicinibus cõueniunt· Vnde & ligulis detenitũ, alligatum nominant.

DE TIBIARVM COMPACTORE, & eius materia. VI

QVi uero tibias conficit, Ἀυλοποιός· Et à parte tibiæ, lingularũ Confector dicitur. Et Tibiarũ Perforator, ſecundum Comicos: Tibiarum autem materia, arundo, ferrum, lotus, bu

xus· cornu aut os elephanti, aut lauri humilioris ramus excaua-
tus. Tibijs porro utens, Tibicen, Cornicen, & Tibicina. In lau-
dem autem Tibicinis dices, ſapiens, cōcinnus, dexter· Verùm hæc,
etiam de alia muſica dici poſſunt· hoc uero proprium eſt, bene ſpi-
rans, inflatus, magnùm ſpirans, ualde inflans, ſolidùm ſpirans· in-
tenſum, ualidum, rectum, plenum, robuſtum, ſuaue· Stridulum ue-
ro, Poëticū eſt. Dulcis porro, ſpiritus· flebilis, ſtridulus. illecebro-
ſus, lugubris, lachrymabilis· Spiritus uero, et flatus, et tibiæ inflatio
& facilitatem· dicitur. Nota etiam Tibicinis manuum agilitatem, et celeritatem, *
Plura etiam horum communia, ad Tibicinem pertinent· hic etenim
non modo bene ſpirans, ſed & lingua facilis. ore probatus, denſus,
continuus· Quemadmodum & uilis Tibicen, ſpiritu carens, infir-
mus, iniucundus, inſuauis· Vilis etiam tibia, lingulæ expers, inſono-
ra, tenuis, madida, inepta. Et lingulæ cantu attritæ, dicuntur uete-
firmus, plenus, &c. res. Eſt etiam tibiæ cantus rectus, à quo & modus rectus· * fir-
mum plenum, concinnum, ſimplex, unimembre, uarium, illecebro-
ſum, molle, flexile, lachrymabile, lugubre, acutum, ſtridulum, fa-
ſtuoſum, iritatorium, militare, tripudiatorium, ſpondaicum, * tro-
trochæū chaicum, nuptiale, uinolentum.

I CAPVT DECIMVM, SPECIES ORGANORVM.

Tibiarum uero ſpecies, obliqua, lotinea, Libycorū
inuentum· ipſi uero hanc, πλαγίαυλον nominăt·
ἔλυμος, quæ materia ipſa è buxo eſt· Inuento-
res uero, ſunt Phryges· Sed & cornu utriſq; ad-
nutans tibijs, huic tibiæ adeſt, in honorem Cy-
beles. ἱππόφορβος, quam Libyes tuguria habitantes inuenerūt·
hac uero, apud equorum paſcua utuntur· eiuſq; materia, decortica-
ta laurus eſt· cor ligni enim extractum, acutiſſimum dat ſonum, &
equorum acrimoniæ conuenientem. Monaulus, Aegyptiorum in-
uentum eſt· Meminit huius in Thamyri Sophocles, Maxime uero
nuptiale Carmen hac canitur: Fertur etiā Phryges, Tibiam lugu-
brem inueniſſe· qua ab ipſis accepta, Cares utuntur· Tibiæ enim
cantus,

cantus, quo Cares utuntur, lugubris eſt. Ferina tibia, quã Thebani ex hinnuli membris compegerunt· ſed huius exterior pars, ære inducta erat. Cornu uero canere, Tyrrheni feruntur. Eſt & quædam tibia, Gingras, lugubrem & flebilem uocem fundens· Phœnicea quidem, iuxta inuentionẽ, Muſæ uero Caricæ perſimilis· Sed Phœnicum lingua Adonim, Gingram uocant· & ab hoc, tibia nomen deſumpſit. Scythæ autem, et inter hos maxime Anthropophagi, Melanchlæni, et Arimaſpi· aquilarum, ulturumq́; oſſa, tibiæ in morẽ, inflant. Sed Arundinea ſyrinx, Gallis maxime competit, et Oceani inſulanis. Cæterum * ab Aegyptijs multiſonans tibia, O- apud Ae-
ſiridis inuentum eſt, * et calamo hordeaceo· Vocantur etiã tibiæ, gyptios
cithariſtriæ, mediæ, ualidæ, perforatæ, ſemiperforatæ, fiſtulæ, è
perfectæ, pennatæ. Eſt & Athena, tibiæ genus· quo Nicophelem Thebanum, ad Mineruæ hymnum imprimis uſum ferunt. Sunt etiam ἰδλυθοὶ, tibiarum ſpecies.

DE HARMONIIS TIBICINVM, MOdulatoribus, modis Olympi, & reliquis. II

HArmonia porro, Tibicinũ eſt· Dorica, Phrygia, Lydia, Ionica, et continua· Lydia, quã Anthippus inuenit. Modulatio autẽ, Caſtoria eſt· qua Lacones in pugnis utũtur, ſub modo ſaltatorio. Theracia uero, Argolica eſt· quã in Proſerpinæ feſtis, in uere cantant. Modi uero, Olympi, et Marſij ſunt· Phrygij, & Lydij. Sed Sacodonomus, Pythicus eſt. Euij uero, ſunt circulares. Et Olympi, ſunt Epithymbij modi. Modus etiã eſt, Hieraxius, unus· Hierax uero Iuuenis mortuus eſt, ſed Olympi fuerat Familiaris, Diſcipulus, & Amator. Eſt cloca, modus Tibicinum, apothetus, & ſchœnius.
Carmen autem ſpondæum, Epibomium nominabis· * alium uero aliud
Teleſterium, * alium Cureticum, * alium autem Neniatum uo- aliud
cabis. Eſt & Phrygius modus, cuius Hipponax meminit. aliud

DE DIFFERENTIA HORVM. III

ERat uero & odontiſmus, modus quidam tibijs canendi. Et hactenus quidẽ quatuor, habuit tibia foramina, multis uero perforauit Diodorus Thebanus, obliquos ſpiritui meatus aperiẽs.

Cantus autem nuptialis erat, duabus tibijs canebatur, quarum altera maior, abſoluebant ſymphoniam. Parœnij uero, paruæ erant utræq;, & æquales. Compotationibus enim, cōuenit *æqualitas.* Ad Hymnos *autē, idoneæ erāt ſpondæacæ: ad* Pæanes, Pythicæ. *quas & perfectas nominabant, canebant uero ineptum illud Carmen* Pythicum. Choricæ *uero,* Dithyrambis *conueniunt.* Et *ad parthenias tibias, ſaltabant* Virgines. *Puerilibus uero,* Pueri *accinebant.* Tibiæ *autem perfectiſſimæ,* Virorum *choris cōpetebant. Quæ autem* Citharistriæ *dicuntur, citharæ accinūt.* Paratretæ, *luctu conueniebant, acutè & lentè inflatæ.* Bombycibus *uero inflatus, & furioſus cantus, rectis opus habet tibijs.* Nonnulli *etiam tibias gradarias, uocarunt eas, quibus in itineribus utuntur: & dactylicas, quæ ad ſaltationes ſpectant.* Alij *uero hæc non tibiarum, ſed modulationum, & carminum ſpecies eſſe aiunt.* Tibias *uero ſubtheatricas, ad modos* Tibicinum *retulerunt.* Sed Syrij *aſperum quoddam, & forte flare uidentur.* Ginglarus *autē, parua quædam* Aegyptia *tibia eſt, ſimplici melodiæ conueniens.* Et *ſcytalia, paruarum tibiarum nomina ſunt.*

IIII DE TIBIAE CANTV, ET RVdimentis.

PORRO *modi, tibiarum cantus ſunt: pulſationes, ſibilationes, fremitus, niglari. Prima uero* Tibicinum *exercitamenta, experimentum, rudimentum.* Athenis *uero* συναυλία *quædam erat, concentus* Tibicinum *in* Panathenæis *concinentium.* Nonnulli *uero* συναυλίαν, *accentus ſpeciem eſſe putāt, ſicut et tibiæ cantum.* Sed & Meniambi, & Iambides, *modi citharistrij ſunt, ad quos tibia canebatur.*

V DE QVINQVE PYTHICIS CERtaminibus.

PYthici *uero modi, qui tibia canitur, partes quinq; ſunt: rudimentum, prouocatio,* Iambicum, *ſpondeū, ouatio.* Repræſentatio *autem, eſt modus quidem pugnæ* Apollinis *cōtra* Draconem: *& in pſo experimento locum circumſpicit, num pugnæ conueniens ſit.*

ens ſit. in prouocatione uero prouocat Draconem, ſed in Iambico pugnat. Continet autem Iambicum, tubæ cantus, & odontiſimũ, utpote Dracone inter ſagittandum dentibus frendente. Spondeum uero, Dei uictoriam repræſentat· & in ouatione, Deus ad Victorilia carmina ſaltat.

CAPVT VNDECIMVM, DE TVBA. I

QVod uero tibijs & tubæ competit, Tyrrhenorum inuentũ eſt. forma autem, eſt recta, & reflexa· ſed materia, æs & ferrum. lingulaq; oſſea eſt. Vocabis autem tubæ ſonum, & ſonitum, bombum, taratantara· & ſonum copioſum, robuſtum, ualidum, grauem, auguſtum, uehementem, horrendum, terribilem, bellicoſum, militarem, uiolentum, firmum, horridum, aſperum, turbulentum, & ſimilia. Partes uero militaris tubæ cantus, incitatoria uox· Vnde dixerunt, tuba ſignum dare· & tubæ ſignum dederunt, incitauerunt, excitarunt, concitauerunt. Adhortatoria uero, quæ in pugnæ conflictu fit. Receptus autem ſignum, quod è pugna reuocat. Sedatoria uero, caſtrametantium acclamatio. Eſt & pompicus quidam cantus in pompis, & ſacer in ſacrificijs· quo Aegyptij, Græci, Tyrrheni, & Romani utuntur. Sed tuba utens, Tubicen dicitur· & hinc uerbum, tuba canere. Cæterum qui in ſacris canit, Sacro tubicen· ſed melius, ſacer Tubicen dicitur, diſiunctis dictiõibus. Et Menãder aliquos uocat, optimos Tubicines, Tubicines prædatores. Quod ſi conuenit iucundi aliquid huic inſtrumento adijcere, Hiſtoriæ ſcilicet ſuauitatem· ex militari diſciplina ad certamina, tubæ cantus peruenit, & in ſingulis certaminum ſpeciebus canitur talem ob cauſam· Hermon erat Comœdiæ Actor, qui cum poſt multos ſortem agendi accepiſſet, à theatro aberat uocis experimentum ſumens. cumq; omnes, qui ante hunc erant, defeciſſent, Hermonem Præco reuocauit· hic uero non obediens, mulcta ſcilicet hac perculſus, ut Certatores tuba reuocarẽtur, Author fuit. & hoc in ſingula transferre ſtadia Tubicinem, quinquaginta cum ipſa tuba ſtadia tranſeuntem· quemadmodum & Hemo-

locrum, de Philopatre duobus cecinisſe tibijs, Iſæus tradit. Sed Ag lais Megaclei Filia, tuba ſatis ualidè utebatur, & certatoria, et pompica. Cæterum Megarenſi Herodoro tubam inflanti, difficile erat appropinquare, ob uocis horrendæ ſtuporem· Septem uero & decem coronatorum certaminũ circuitus perſoluit· ſed magnitudine quatuor erat cubitorum, & urſinam ſubſternebat pellem, & leontina induebatur. ſex autem panis chœnices comedebat, octoq́; carnium minas, uini uero bibebat aliquot menſuras· ſono autem ſuo etiam maxima replebat caſtra, licet à longinquo caneret. Commendat autem hunc his maximè, urbium Expugnator Demetrius. hic etenim aliquando muro applicuerat quandam machinam, quæ & contumax, & moleſta erat· tunc ſanè Herodorus duobus arreptis telis, fortiſſimè ſua inflauit organa, tantóque Milites animi robore repleuit, ut impetu forti & curſu ad machinam hanc ferrentur.

CAPVT DVODECIMVM, DE PRAECONE, ET IIS QVAE AB hoc dicuntur.

P*Ræconum genus, Mercurio ſacrum eſt· ſilentium autẽ promulgat in certaminibus, et ſacrificijs· fœdera annũciat, inducias indicit, et Certatores deſignat. Et fuit quidem tubæ certamen antiquius, ſed ad honoris ſtudium Poſteri horum Præcones inſtituerunt· animaduertentes propter ſpiritus longitudinem, & multorum quæ circa templa habitant, expenſam. aliqua claritate opus eſſe. Prius quidem Inquilinis Præconem agentibus, ijs qui ſacrificia adminiſtrabant, primus peregrinorum in Olympijs decertauit Archias Hyblæus· tribusq́; continuis uicit Olympiadibus, & Pythio uicit Apollini· Erat etiam ei Pythica quædam imago, & Epigramma tale·*

> *Hanc ab Hyblæo Archia Præcone, Euclei Filio*
> *Imaginem lætus accipe Apollo, ob incolumitatem·*
> *Qui ter in Olympijs certaminibus Præconem egit,*
> *Neq; tuba ſuccinens, nec habens inſignia:*

Nomina

Nomina autem à Præcone ſunt, præconium, Præconis præmium, & annunciatio, legatio, et promulgatio, cuiuſdam functionis ſunt nomina. Præconem agere, præconium promulgare, belli Præconem agere · non indictũ Præcone bellum · Aut ut bona per Præconem addicere, & abnegare · indicere bellum, inducias annunciare · Promulgare quietem, quod & indicere uocitant · uocare aliquem. Certatorum, pronunciare Certatorem · abdicare Filium, et Nepotem. Sed nomen Abdicatus, Veteribus in uſu non eſt · ſed Theopompus Scriptor, hoc utitur · Verum nec Theopompus interpretationis amuſſim habet. Officium autem Præconũ, promulgare uocauerũt. Et Iſæus alicubi, Promulgatores nominauit. Προκηρύξαι uero, eſt à Præcone prouocari. Et ὑποκηρύξασθαι, ſilentiũ indicere, aut aliquid publicum promulgare. Publica promulgans, ut Iſæus dixit. Inſuper Præcones, aliquis Interpretes, fœderũ allatores, induciarum promulgatores, & Nuncios appellare poteſt. Horum uero uox, magna, ueneranda, excelſa, prælonga, extenſa, manifeſta, iuſta, continua, perpetua, intenſa pronunciata ſine ſpiritus reciprocatione · & alia, quæcunq; de uoce dicta ſunt.

CAPVT DECIMVMTERTIVM, I DE SALTATORE, ET SALtatione.

QVandoquidem & ſaltatio, muſicæ ſpecies eſt, de hac dicendum erit · Saltator, Saltatorius · ſaltare, ſubſilire, exilire · ſaltus, ſaltationis cãtilenæ. * Tũ etiam ſaltans, Iuxta Gratiarũ ſaltationem, ut Euphorion inquit, ſaltantem Gratiarum pallijs: Saltatum, aſſiliens, orcheſtra, Saltatrix, ſaltandi Præceptor · formare, figuras exhibere · uenuſtas, commenſuratio, concinnitas. Nutare, ſimul abnuere, repræſentare, deducere, caput transferre, circumferre, circuitione uti, manuum circumductione ſalire, tripudiare · Tripudiatio, ſpecies eſt ſaltationis, quæ in armis fit. Saltatorẽ præterea nominabis, leuem, agilem, ſaltatorium, aptum, concinnũ, bene compoſitum, mollem, multiformem, euidentem, repræſentatorem,

Fortè

rem, oſtenſorem, exhibitorem·Omnigenũ, conuerſibilem, mutabilem, popularem, Populi delectatorem, mollibus membris præditum, turbas delectantem, facilem, promptum, propenſum, flexibilem, uolubilem, emollitum, manibus celerem, uolipedem, bono capite præditum, bene conſtitutum, æqualiter cõſtitutum, decorum, lentũ, & ſi quæ ſunt ſimilia. Rem uero uocabis, leuitatem, agilitatem, ſaltationem, ſaltũ, commenſurationem, concinnitatem, uenuſtatem, mollitiem, euidentiam, delectationem, cœtum, repræſentationem, manifeſtationem, demonſtrationem, facilitatem, promptitudinem, lenitudinem, circumductionem, inflexionem, tranſlationem, manuum agilitatem, bonam pedum manuumq; diſpoſitionem, manuum uelocitatem, bonam & æqualem conſtitutionem, compoſitionem bonam. Porro uerbaliter dices, leuem eſſe, agilem eſſe, ſaltare, repræſentare, demonſtrare, exhibere, oſtẽdere, præferre, corpus torquere, inflectere, & infringere. Et aduerbia, ſaltatorie, uenuſte, uarie, concinne, apte, molliter, euidenter, demonſtratiue, manifeſte, publice, iucunde, facile, leuiter, bene, & æqualiter, ordinatim. ſed quæ ab alijs deriuantur, dura ſunt.

CAPVT DECIMVMQVARTVM, DE SPECIEBVS SALtationis.

SPecies uero ſaltationũ, cõcinnitas, tragica, cordaces, comicæ, militaris, Satyrica, ſaltationes armatæ. Pyrricha uero, & Teleſias, cognomina ſunt duorum ſaltationis ludicũ, Pyrrichij ſcilicet, & Teleſij. Dicitur etiã, gladiatoria ſaltatio, et pedeſtris·& ξικνῦσθαι, quod eſt lumbos fortiter circũagere. Erat et comus, ſaltationis ſpecies·et Tetracomus, Herculi ſacer, et militaris·

bedycomus Fuit etiam comaſtica, pugnã, et plagas habens·& * dycomus, quæ ſuauior erat. Cniſmus, et Oclaſma. ſic enim in Proſerpinæ feſtis, ſaltatio Perſica nominatur·et Conſonans, quam et Mollẽ uocant.

de Hercule Et ſaltatio, φαλλικὸν, in honorem Bacchi·Et Victorialis, * Herculi. Et Colabriſmus, Thracia ſaltatio, et Carica· ſed et hæc armata erat.

erat. Et Baucíſmus, laſciua ſaltatio Bauci Saltatoris. Et cognomine comus, delicata quædam ſaltatio, corpus emolliens. Sed & bactriaſmus, apocinus, et apoſiſis, laſciuæ ſaltationũ ſpecies, per lumborum circumuolutionem & uolubilis. Sed mothum, moleſta, nauticaq; ſaltatio. Geranum uero, ſecundum multitudinem ſaltabant ſinguli, ſingulos ordine conſequentes extremitates utraſq; tenentibus Theſei Ducibus, primumq; circa Apollinis aram Labyrinthi egreſſum imitantibus. Sed Dipodia, ſaltatio Laconica eſt. Erat & gingras, ad tibiam ſaltatio, idem cum tibiæ modulatione nomen habens. Hecaterides uero, et thermaſtrides, intenſæ ſaltationes ſunt. illa quidem, manuum commotionem exercens· Thermeſtris uero, ſaltatoria eſt. Eclactiſmata, Mulierum ſaltationes ſunt· oportebat autem ſuper humerum excalcitrare. Bibaſis uero, Laconica quædam ſaltatio erat· cui & brauia præpoſita erant, non Iuuenibus modo, ſed et Virginibus. ſaltare autẽ oportebat, pedibuſq; nates contingere, ſaltuſq; numerabantur· unde uni harũ inſcriptio erat, Mille ſaltantes greſſus: Pinacides etiam ſaltabant, ſed ignoro, an ſuper lances, ſiue lances ferentes· Nam de cernophora ſaltatione ſcio, quod λίκνα, uel craticulas ferebant, quæ λίκνα appellabantur. Ionicum uero, Dianæ ſaliebant· imprimis Siculi. Angelicũ porro, Angelorum referebat formas. Sed morphaſmus, omnigenũ erat animaliũ imitatio. Erat etiam ſcops, quam eandẽ ſaltationis ſpeciem, et ſcopiam nominabãt· et quandam colli habebant circumuolutionem, ad auium imitationẽ, quæ cum ſtupore quodam ſaltatur. Sed leo, truculentæ cuiuſdam ſaltationis ſpecies eſt. Erant etiam ſaltationes quædam Laconicæ, Demalea· quibus Sileni inerant, & poſt hos Satyri circulatim ſaltantes· Et Ithymbi, in Bacchi honorẽ· & Cariatides, Dianæ· Atq; Baryllica, inuentum Baryllichi· Mulieres uero ſaltabant Apollini, & Dianæ. Hypogypones autem, Senum baculis innitentium formã habebant· Gypones uero, ligneis incedentes membris ſaltabant, pellucida induti ueſte. Et Menes, Charinorum ſaltus, eodem, quod Inuentor Athleta habuit, nomine præditus. Saltatio porro Dithyrambica, Tyrbaſia dicitur. Imitatricem

præterea uocarunt, quæ imitabantur, in furto partium relictarum captos· ſplendidorem uero, quam nudi ſaltitabāt cum turpiloquio. Erat etiam fiſſilia trahere ligna, choricæ ſaltationis ſpecies· oportebat autem Saltatorem alternare tibias. Præterea Tragicæ ſaltationis figuræ ſunt, Sima, Chirocalathiſcus, Manus obliqua, Duplex ligni præhenſio, Termauſtris, Cybiſteſis, Quatuor trāſcendere: Tetracomus autem ſaltationis ſpecies, ignoro, num Athenienſium tetracomis conueniat· qui erant, Peraes, Phaleres, Oxypeteones, Thymitadæ, & reliqua.

I CAPVT DECIMVMQVINTVM, DE CHORO, CHORAGO, & talibus.

HVc quoq; pertinent, Chorus, Chori congregatio, cœtus, Choricum Carmen, choreas ducere, Choragus, Chori Collega, Chori Dux, Chori ductio· Choragiū autē, locus ipſe dicitur, in quo Choragi apparatus eſt. πρόχορον uero, & Συγχορεύτριαν, Ariſtophanes Saltatricē nominauit· Princeps Chori, Chori Coryphæus, Chorum congregans, Chori congregator, Præceptor, Vicarius, Chori Inſtitutor· dextræ partis Præſes, ſiniſtræ alæ Dux, laterū Præſes. Ternarius· & Mulierem Ternariā, uocauit Ariſtophanes: Iuuenilis Chorus, uirilis, comicus, tragicus· Et Semichorus, Chori diuiſio, alterna Chori reſponſio· Sed hæc tria, hoc eſſe uidētur, ut Choro in duas partes diuiſio· hoc quidem opus, Chori diuiſio· utraq; uero pars, Semichorus· ſed quæ alternis cantant, Ἀντιχορίαι uocentur. Τριχορίαν autem Tyrtæus, tres Laconum Choros conſtituit, iuxta ætatem ſingulos· Pueros ſcilicet, Viros, Seneſq́;. De choro uero, et ſymphonia, Cōcentus, & tibiarum conſonantia. Et Chori quidem ingreſſus, acceſſus nominatur· ſed qui neceſſitate euenit exitus, utpote redeuntiū denuo, ſeceſſio· Qui uero poſt hanc eſt introitus, acceſſus reciprocus· exitus autem poſtremus, diſceſſus. Cæterum Introductio in Fabulis, eſt res rei connexa. Et Carmen quoddam exodum, quod exeuntes can-

tes cantant. Sed partes Chori ſunt, ordo, & iugum. Et Chori tra-
gici, ſunt*iuga quinq; ex tribus, et ordines tres ex quinq;. Quin- 6
decim enim, Chorum conſtituebant· Et iuxta tres ſimul introibant
perſonæ, ſi ſecundum iuga acceſſus fieret · ſed ſi ſecundum ordi-
nes, tum quinq; ingrediebantur · Euenit etiam, ut per unum ſolum
ingreſſum facerent. Comicus porro Chorus, uiginti quatuor con
ſtabat perſonis, et iuga habebat ſex· iugaq; ſingula, ex quatuor con
ſtabant· Ordines uero erant quatuor, quilibet ſex Viros cõtinens.
Cæterum ſi quartæ perſonæ loco, aliquem è Choro canere opor-
tebat, paraſcenium hoc negocium nominabatur. Quod ſi quartus
hiſtrio aliquid obloqueretur, παραχορήγημα dicebatur· et hoc fa
ctum fuiſſe ferũt, in Aeſchyli Agamemnone: Sed apud Veteres in
tragico Choro quinquaginta erant, uſq; ad Aeſchyli Eumenides·
ſed turba ad harum multitudinem, obſtupefacta, lege ad minorem
redactus eſt numerum.

CAPVT DECIMVMSEXTVM, DE I CHORICIS CARMINIBVS.

CArminũ uero in Choris decantatorũ, apud Comicos quidẽ unũ eſt, Trangreſsio· cũ ea quæ Poëta ad theatrũ loqui inſtituit, Chorus præteriẽs eadem dicit· Et decorè hoc Comici Poëtæ faciunt, Tragicum uero nõ eſt, hoc tamen in multis Fabulis fecit Euripides· in Danae quidem Chorum muliebrem, pro ſe loqui inſtituens, oblitus ſcilicet, quod orationis figura Mulieres ceu Viros loqui feciſſet. Et Sophocles idẽ propter contentionẽ, quæ ei cum illo fuit, nonnunquã fecit, ueluti in Hippone: Transgreſsionis porro Comicæ, partes ſeptẽ ſunt· Inciſum, Trãſgreſsio, μακρὸν, Stropha, Epirrhema, Antiſtropha, Antepirrhema· E quibus inciſum quidem, eſt præparatio quædã breuioris partis· Transgreſsio autẽ, plerunq; in Anapæſto metro conſiſtit· & licet in alio conſtet, Anapæſtum tamen nominatur. Quod autem macrum dicitur, poſt trangreſsionem, breuis quædam eſt cãtiuncula uno decantata ſpiritu. Strophæ uero interius præcantatæ, Epirrhema in

Tetrametris ſubſequitur· Antiſtrophaq; ipſi reſpondente ſtrophæ, antepirrema, ✻ ultima tranſgreßionis pars eſt, inducitur.

I CAPVT DECIMVMSEPTIMVM, DE HISTRIONIBVS, ET hiſtrionica.

EX *horũ etiam ordine ſunt,* Hiſtriones, Hiſtrioni*ca ars, ars repræſentatoria. Et* Iamb*æa peragere, diſponere, formare, uerba facere, uerba proferre, concitare· continuare ſermonem, intenſe, uno ſpiritu·* Sub*ſilire, repræſentare, oſtendere, nutare, ſubſannare, imitari, illinire, et his ſimilia.* Sed στιχομυθεῖν, *uocauerunt alternis reſpondere* Iambis *& rem ipſam,* στιχομυθίαν. Di*ces prætere*a*, grauiſonans* Hiſtrio*, reſonans, circumſonans, ſuppreſſa uoce loquens, curioſe loquens· Et grauiter uel tenuiter ſonans, muliebri uoce præditus, & duriter loquens· & quæcunque alia, de uoce dicta ſunt.* Porro *attollere uocem dixerunt, & ſupprimere uocem, ſuffocare uocem.* Et Ariſtophanes *etiam dixit,* El*oquere tu uocem reſoluens:* Et *idem,* Vox *præualuit:*

I CAPVT DECIMVMOCTAVVM, DE HISTRIONVM APPARATV.

H*Iſtrionum porro apparatus, ſtola· & hæc eadem, ſomatiũ nominatur.* Sed Apparator *eſt, qui perſonas inſtituit.* Dicere *etiam licet, perſona, perſonata facies, facies ficta, larua, &* Gorgoneum.

II DE CALCEAMENTIS, ET VEſtibus tragicis, & comicis, atq; reliquo apparatu.

ET *calceamenta quidem tragica, cothurni, ſoleæ·* Sed *ſocci, ſunt comica.* Et *ueſtes tragicæ, uariegatum, ſic enim nominant tunicam· exteriores uero ueſtes, talaris, tincta, ſagum, chlamys, deaurata, auro intertexta, purpurea, tiara, uitta, redimiculum mitra. reticulum, hoc autem complicatum erat è funiculis, inſtar*

retis,totũ corpus ambiens: quo Tireſias amiciebatur,aut alia perſona uaticinatoria. Sinus autem, ubi tunicas conſtringebant, Atrei,Agamemnones,et alij qui tales erant.Ephaptis,uelamen quoddam Phœniceũ, purpureum'ue,quod manibus circũuoluebant Milites, aut Venatores. Crocota uero,ueſtis genus: quo Bacchus uſus eſt,& axillari ſplendida,thyrſoq;. Sed qui aduerſa fortuna utebantur,lugubri ueſte alba,imprimis tranſfugæ: aut pulla,nigra,melina,uel fuſca induebantur.Cæterum detrita erat ueſtis, Philoctetis,& Telephi.Inſuper & nebrides,diphtheræ,gladij,ſceptra, haſtilia, arcus,pharetræ,caducei,& clauæ,& leoninæ pelles,& omnium armorũ inſtructio: tragici apparatus,qui Virorum eſt,partes ſunt.Muliebris porro apparatus eſt,ſyrtus purpureus, & circa cubitum albus,Fœminæ ſcilicet Principis: Calamitoſæ uero, ſyrtus erat niger: amiculum autẽ,fuſcũ,aut melinum.Sed ueſtis Satyrica eſt, Nebris *: quam & hizanem nominant,& *pellis hircina, nonnunquam & *pardalea adiuncta.Et uenatoria,Bacchi ueſtis. Atq; ſagum ſplendidum, ueſtis purpurea.Et chortæus, tunica denſa, qua Sileni induebãtur.Veſtis præterea comica, exomis.eſt autem tunica alba ignobilis, in ſiniſtro latere ſutelam non habens. Senum autem indumentum, ueſtis eſt retorta, purpurea, uel nigra aliqua.Purpurea ueſtis,Iuniorum indumentum eſt.Pera,fuſtes,diphthera,ad Ruſticos pertinent. Veſte autem purpurea, utebantur Iuuenes.Sed paraſiti,nigra, pulla'ue: præterquã in Sicyonio,alba, cum paraſitus nuptias celebraturus eſſet.Cæterum ſeruorum exomidi,ueſtis quædam adiacet alba: quæ ἐγκόϐωμα,uel amiculum dicitur.Coquo autem,duplex,& rudis ueſtis eſt. Mulierum præterea comicarum ueſtis,anuum quidem,melina, cærulea'ue: præterquàm Sacerdotum,harum enim alba eſt. Lenæ porro,uel meretricum Matres, uittã quandam purpuream capiti inducebant.Iuuenum uero ueſtitus, albus, aut byſſinus: ſed hæreditariorum, albus, & fimbriatus. Lenones autem,tincta tunica,et amiculo ſplendido induuntur, uirgamq; rectam gerunt: quæ ἀρεσκον nominatur. Paraſiti porro,& pectinem,& lecythum habent: ſicut et Ruſtici,Pe-

caprina
pellem hircinam
pardaleam
textam

bb 3 dum:

dum: Nonnullæ etiam Mulieres, armillam habent· et ſymmetriam, quæ eſt tunica talaris purpuream fimbriam habens.

I CAPVT DECIMVMNONVM, DE THEATRO, ET QVAE circa hoc.

QVoniam uero Theatrum, nõ minima Muſicorum pars eſt· hoc etiã appellabis theatrũ, et Theatrũ Dionyſiacũ, & Lenaicum· multitudinẽ uero, ſpectatores. quos Ariſtophanes, Συνθεάτριαν uocauit· ut iam non modo ſpectatorem, ſed & ſpectatricem appellare liceat. Plato uero, Theatri occupationem uocauit· ſcalas autem, Gradus, & Sedes, & Sedilia: Et ἐδωλιάζειν, pro conſidere dicitur. Lignum porro primum, ſedes prima eſt, imprimis tamen Iudicum· Vnde primum Aſſeſſorem, Πρωτόβαθρον nominauit Epicrates, Comœdiæ Inſtitutor: Nimirum autem de theatro uſitate dicitur, ſedilia talis pulſare, quod πτερνοκοπεῖν appellauerunt· Hoc autem aliquem explodentes faciebant, unde et explodere, & exibilare dicitur. Dicebatur etiam theatri pars quædam, ſenatoria, & iuuenilis. Cortinam uero, & * Auleum nominare licet, ſecundũ Hyperidem in Patroclo dicentem ſic· Nouem porro Principes in Stoa conuiuabantur, auleo alterutram partem circumſepti:

Aulæam

II DE PARTIBVS THEATRI.

PArs theatri, et porta, fornix, inciſio, culmina, ſcena, orcheſtra, pulpitum, proſcenium, paraſcenia, hypoſcenia· Et ſcena quidem, hiſtrionum proprie eſt· ſed orcheſtra, Chori. in qua & θυμέλη eſt, quæ aut tribunal quoddam eſt, aut ara. Poſt ſcenam uero, ara ἀλιεὺς eſt, ante ianuas· et menſa, corollas ſuſtinens. quæ aut θυωρὶς, aut ſacra nominatur. Eleus autem, menſa erat antiqua· quam aliquis Vatis loco aſcendens, Choro reſpondebat. Hypoſcenium autem, columnis, et imaginibus ornatum erat, ad theatrum conuerſum, pulpito ſubiacens. Trium uero circa ſcenam ianuarum, media quidẽ, * regia, cauerna, aut domus inclyta, uel primum

aut

mum actũ abſoluens dicitur·Dextra uero, ſecundi actus diuerticu lum eſt·Sed ſiniſtra, aut uiliſſimã perſonam, aut templũ deſolatum habet, aut deſerta eſt. Cæterũ in Tragœdia, dextra quidẽ ianua, hoſpitium eſt·carcer uero, ſiniſtra. Sed tentorium in Comœdia do mui adiacet tapetijs repræſentatum, & iumentorum ſtabulum eſt. eiusq; ianuæ maiores, uidentur ἐλκυσάδες dictæ, ad curruum ingreſſionem, & apparatus. Cæterum in Antiphanis Aceſtrijs, etiam officina erat id, quod tentorium dicitur· Quod antea bobus agreſtibus, & aſinis ſtabulum fuerat, fecerat officinam. Apud utranq; uero duarum ianuarum, quæ in media ſcena ſunt, etiam aliæ duæ ſunt. Vtrunq; una, ad quas uerſatiles machinæ compactæ· Cælius Li. ſunt·dextra quidem ea, quæ extra urbem ſunt repræſentans· ſini- V, Cap. ſtra uero ea, quæ ex urbe ducit, maxime quæ ex portu, & Deos VIII. inducit marinos, & alia omnia, quæ grauiora exiſtentia, machina ferre nequit·Si uero machinæ hæ uerſatiles conuertantur, dextra quidem locum mutat, utraq; uero locum ſubalternant. Ingreſſuum porro, dexter quidem, ex agro, ẽ portu, aut ex urbe ducit· qui uero aliunde pedites ueniunt, iuxta alterũ ingrediũtur. Ingreſſi autẽ iux ta orcheſtrã, ad ſcenam per ſcalas aſcendunt · Scalæ autẽ greſſus, gradus uocantur. Præterea inter theatri partes quoq; numeretur, pegma, & machina, exoſtra, ſpecula, murus, turris, ſpecula directrix, duas cõtignationes habens domus, turris fulminea, tonitru, Deorum ſedes, grus, penſilia, tapetia, ſemicirculus, ſtrophium, ſemiſtrophium, & ſcalæ Charoniæ, & anapieſmata. Sed pegma ſupra ligna quædã, alta ſcala eſt, cui thronus inſidet·exhibet uero ſecreta, quæ ſub ſcena in domicilijs fiunt. & huius officij uerbũ eſt, in orbem circumuolui. Machina autem, ſuper quam pegma inducitur, ἐσκύκλημα nominatur. & hoc iuxta ſingulas ianuas obſeruandum eſt, et ferẽ iuxta ſingulas domos. Machina uero, Deos exhibet, Heroẽs illos aẽrios·Bellephorontes ſcilicet, et Perſeos. & dicitur iuxta ſiniſtrum introitũ, ſuper ſcenam eſſe altitudine. Quod uero in Tragœdia, machina·hoc in Comœdia, crade dicitur · Vnde patet, quod ficus imitatio eſt·Ficum etenim, Attici Κράδην uocant,

*cant. Exoſtram porro idem, quod pegma, eſſe uolunt. Sed ſpecula, ſpeculatoribus, aut alijs, quicunq; ſpeculantur, extructa eſt. Cæterum murus, turriſq;, ut ueluti de alto uidere liceat. Specula porro directrix, ipſo nomine officium ſuum refert. Diſtegia uero, nonnunquã in regia domo duplex cœnaculum, ueluti à quo Antigone in Phœniſsis exercitum ſpeculatur: nonnunquam uero dolium eſt, à quo tegulis deijciunt. Cæterum in Comœdia, à diſtegia lenones quidam proſpiciunt. & uetula Mulier deſpicit. Machina autem ful*hoc *minea, & tonitru. illa quidem, eſt alta uerſatilis machina: * hæc uero in poſteriore parte ſub ſcena, urnæ ſunt lapillis plenæ, qui impulſi, per ænea uaſa delabuntur. Ex Deorum autem ſede, quæ ſcenam excellit, apparent Dij: utpote Iupiter, & qui circa ipſum. Grus præterea, machina quædam eſt, ex alto demiſſa, ad corporis alicuius raptum idonea: qua Aurora uſa eſt, corpus Memnonis rapiens. Penſilia uero, nominabis funiculos, qui ex alto dependent, ut eos ſuſtineant Heroës, Deos'ue, qui in aëre ferri uidentur. Tapetia autem, panni erant, aut tabulæ picturas continentes, ad Fabularum uſum utiles: ſupraq; uerſatiles demittebatur machinas, montem referens, mare, fluuium, aut aliud huiuſmodi. Semicirculo uero, figura nomẽ dedit. ſed huius locus, iuxta orcheſtram: uſus autem, eminus oſtendens urbis aliquẽ ſitum, aut in mari natantes: Quemadmodum & ſtrophium, quod Heroës continet, & in Deorum numerum tranſcriptos, aut in mari uel bello obeuntes. Gradus porro Charonij, iuxta ſediliũ deſcenſus poſiti, Manes * à ſe ab ipſis emittunt. Séd anapeiſmata. hoc quidem in ſcena eſt, ueluti fluminis tranſgreſsionem repræſentans, aut aliud huiuſmodi: illud uero circa ſcalas eſt, per quas aſcendunt Furiæ.*

III DE PERSONIS TRAGICIS.

P*Erſonæ porro tragicæ ſunt, Vir tonſus, albus, Spartopolius, Vir niger, flauus, Vir flauior: & hi quidem, Senes ſunt. Tonſus, eſt maximus natu inter Senes, albiſsimam comam habens, & crines ὄγκῳ adiacentes: ὄγκ⊕ autem, eſt ea, quæ ſupra faciem eſt, alta prominentia: Sed barba, ad cutim uſq; detonſa eſt, & genas*

nas habet pendulas. Vir autẽ albus, totus quidem canus eſt· ſed cincinni circa caput ſunt, barba denſa, & ſupercilia pendula, color albus, ſed faciei prominentia breuis. Sed Spartopolius, canorum naturam refert· niger uero eſt, et ſubpallidus. Vir porrò niger, à colore nomen habens, criſpus barbam & capillitium, aſpera facie, & magna faciei prominentia prædītus. Vir autem flauus, flauos cincinnos habet, & faciei prominentiã minorem, & boni coloris eſt· Cæterum flauior, per alia quidem huic ſimilis eſt· magis autem pallidus, & morbidos repræſentat. Præterea Iuuenum perſonæ ſunt, perbenignus, criſpus, tener, horridus, ſecundus horridus, pallidus, ſubpallidus· Et perbenignus, Iuuenum natu maximus eſt, imberbis, boni coloris, nigreſcens, denſos & nigros capillos habens· Sed criſpus, flauus, faſtuoſus· pili faciei prominentiæ adhærent, ſupercilia extenduntur, & facie terribilis· Subcriſpus uero, alijs quidem ſimilis huic, ſed magis iuueneſcit. Tener autem, cincinnis flauus, albus, hilaris, pulchro decorus Genio. Sed horridus, faſtuoſus eſt, ſubliuidus, ſubtriſtis, ſordidus, flauicomus, flaua coma decorus· Horridus autem ſecundus, in tantũ priori tenuior eſt, quantum eſt iunior, & crinitus. Cæterum pallidus, macilentus eſt, comatus, ſubflauus, morbidum colorem referens, inſtar idoli aut ulnerati· Subpallidus autem, alijs quidem perbenigno ſimilis eſt· pallet uero, ueluti ægrotũ, aut amantẽ repræſentans. Seruorum præterea perſonæ ſunt, Diphtherias, Barbã intortã habens, Reſimus· Diphtherias ſane, faſtum nullum habens, uittam habet piloſq; albos depexos, faciem ſubpallidam et liuidam, naſum aſperum, capitis uerticem ſublimem, oculos tetricos· ſubpallidus autem eſt, & barba ſenium quoddam oſtentans. Sed torta barba inſignis, floret, frontem habens altam & latam, ſed in circuitu excauatam· flauus, aſper, rufus, Angelum repræſentans. Reſimus uero, eſt faſtuoſus, flauus, & è medio crines eriguntur· imberbis eſt, ſubrufus, & hic nunciũ agit. Mulierũ porro perſonæ ſunt, Cana crinita, Anus libera, Anus ſerua, Media, Diphtherita, Comata, Pallida, Nuper uiolata, Iuuenis Virgo· Cana crinita quidem, alias excedit omnes, &

ætate, & dignitate albis crinibus prædita, modicam habens frontem, ſubpallida. olim uero, nitida uocabatur. Anus uero libera, ſubflaua eſt colore ipſo, & canitie frontem habens paruam, crineſq; ad ſcapulas dependentes, et calamitatem aliquam arguit. Sed Anus Famula, uittam ex agninis confectà pellibus ante frontem habet, & carne rugoſa eſt. Mediæ præterea ætatis Famula, breue ſupercilium color albus, ſubpallidus, & non omnino canus. Cæterum diphtheritis, hac iunior eſt, et ſupercilium nõ habet. Comata autem, pallida, nigris comis prædita, uultu triſtis, et colorem à nomine habet. Media Mulier, pallida, comatæ perſimilis, niſi quod * ætatis medio magis temperata eſt. Sed mediæ ætatis Virgo, nuper uiolata cæſariem quidem habet propriam ante ſe, & non pallorem. Iuuencula porro, pro frontali pilorum tinctorum diſcrimen habet, et breuibus in circuitu amicta eſt, & colore ſubpallida. Altera uero Iuuencula Virgo, in reliquis ſimilis eſt, præterquam in crinium diſcrimine, & cincinnorum ambitu, ueluti ſæpius infortunium paſſa. Puella autẽ, iuuenilis perſona, qualis Danaẽs fuit pulchra Puellula. Sed perſonæ factitiæ ſunt, Actæon cornutus, Phineus cæcus, aut Thamyris hunc quidem oculum cæſium, illum uero nigrum habens. Aut Argus, multis oculis inſignis: aut Tyro, genis liuida, apud Sophoclẽ: hoc uero à Nouerca per ferri plagas perpeſſa eſt. Et Euippe, Chironis Filia, in equum transformata apud Euripidem: aut Achilles, ſuper Patroclum inornatus: aut Amymone, aut Fluuius, aut Mons, aut Meduſa, aut Iuſtitia, uel Mors, uel Furia, uel Rabies, uel Oeſtrum, uel Iniuria, uel Centaurus, ſeu Titan, aut Gigas, aut Indus, uel Triton Mox etiam huc pertinent, Ciuitas, Priamus, Suadela, Muſæ, Horæ & Nymphæ Mithaci, Pleiades, Fraus, Ebrietas, Ignauia, & Inuidia. uerum hæc, etiam Comica eſſe poſſunt.

*è medio ra ſa eſt.

IIII DE PERSONIS SATYRICIS.

PRæterea Satyricæ perſonæ, Satyrus canus, Satyrus barbatus, Satyrus imberbis, Silenus, Anus. Reliquæ uero perſonæ ſimiles ſunt, niſi eorum quorum differentiæ per nomina exprimuntur

muntur quemadmodũ Pappoſilenus, ipſa forma magis ferinus eſt.

DE PERSONIS COMICIS.

Comicæ porro perſonæ, Veteris quidem Comœdiæ plerunque hominibus, quos ſuggillabant. ſimiles erant, aut maiori cum ludibrio effingebantur. Nouæ uero Comœdiæ, Pappus primus, Pappus ſecundus, Dux, Senex, Barbatus uel Barbam quatiens, Hermoneus, Intortã barbam habens, Lycomedeus, Leno, Hermoneus ſecundus: hi quidem Senes. Pappus quidem primus, maximus natu, ad cutim detonſus, iucundis ſupercilijs præditus, piloſus, tenues genas habens, oculis triſtis, colore albus, facie & fronte ſubhilaris. Pappus autem ſecundus, macilentior, & acrior aſpectu, & triſtis, ſubpallidus, barbatus, rufus, et auribus fractis. Dux uero eſt Senex, pilorum coronam circa caput habens, incuruus, lata facie præditus, & ſuperciliũ attollit dextrum. Decrepitus præterea, barbam promiſſam habens, & uibrans. pilorum corona capite cinctus: barbatus eſt, & non attollit ſupercilia, ſed aſpectu ignauior uidetur, Sed Hermoneus, recaluaſter, barbatus, ſupercilia attollit, aſpectu aſper. Leno contrà, per omnia Lycomedeo ſimilis eſt, ſed labia diſtorquet, & ſupercilia contrahit, & recaluaſter eſt, uel caluus. Hermoneus autem ſecundus, detonſus eſt, & barbam intortam habet. Sed qui barba intorta præditus eſt, recaluaſter, ſupercilia extenſa, acuto mento præditus, & difficilis. Lycomedeus uero, criſpam barbam habens, longo mento conſpicuus, alterũ extendit ſupercilium, & curioſitatẽ repræſentat. Iuuenũ autem perſonæ ſunt, Perbenignus Iuuenis, Niger Iuuenis, Iuuenis criſpus, Tener, Ruſticus, Minax, Secundus adulator, Paraſitus, Imaginarius, Siculus. Et perbenignus quidem ſubrufus, gymnaſticus, ſubfuſcus, paucas ſub fronte rugas habens, et pilorum coronam, ſuperciliaq́; extendens. Sed Iuuenis niger, iunior, ſupercilia demittẽs: inſtituto, aut gymnaſijs exercitato ſimilis. Iuuenis autem criſpus, pulcher Iuuenis, colore rubeus, & crines nomini ipſi reſpondentes, ſupercilia extenduntur, et una ſub frõte ruga. Iuuenis uero tener, pilos habet ſicut perbenignus, omnium autem natu minimus,

albus, in umbra nutritus, teneritatem repræſentans· Ruſtico uero, color ingreſcit· ſed labia lata, naſus ſimus, & pilorum corona. Minaci uero Militi, & erroni exiſtenti, color, & coma nigra eſt· pili concutiuntur, quemadmodum et minaci ſecundo, qui tenerior eſt, & comam magis flauam nutriens. Adulator autem, & paraſitus, nigri, non tamen extra palæſtram ſunt, incurui, & condolentes· Sed paraſito, aures magis contuſæ ſunt· & hilarior eſt, ſicut & adulator, ſuperciliaq; malignius diſponit. Imaginarius autẽ, transforatas genas habet, et mento raſus eſt· ſplendidè autem amictus eſt, & peregrinus. Cæterũ Siculus, paraſitus tertius eſt. Seruorũ porro perſonæ Comicæ, Pappus, Dux, Famulus, Tenuis aut Suppreſſus, Famulus criſpus, Famulus medius, Famulus ornatus capillis, & Minax Dux· Pappus quidem, ſolus ſeruorũ canus eſt, & Libertum refert· Dux autem, ſpiram habet ruforum capillorum, ſupercilia attollit, frontem contrahit· talisq; omnino inter ſeruos eſt, qualis inter liberos Senex Dux. Tenuis uero aut ſuppreſſus, recaluaſter, eſt, rufus, ſupercilia attollens. Sed Famulus criſpus, capillis criſpus eſt· ſunt uero rufi, ſicut & color· & recaluaſter eſt, & peruerſus facie. Cæterum Famulus medius, caluus, & fuluus eſt. Famulus autem ornatus, niger, caluus, peruerſus facie· duos aut tres nigros in capite cincinnos habens, & ſimiles etiam in mento. Minax porro Dux, Famulo Duci ſimilis eſt, præterquam in capillis. Præterea Mulierum perſonæ ſunt, Anus macilenta aut lupa, Anus pinguis· Anus domeſtica, aut domi deſidens, aut acris. Lupa quidem, procera, rugæ tenues & crebræ, alba, ſubpallida, tortuoſos habens oculos. Cæterum Anus pinguis, pingues in ſe rugas habet, & uittam crines continentem. Anus autem domeſtica, utriſq; maxillis ſima, & utrinq; duos habet dentes molares. Iuuenum porro Fœminarum perſonæ, Dicax, Criſpa, Virgo, falſa Virgo, Secũda Falſa Virgo, Spartopolia eloquens, Pellex, Scortum nobile, Scortum maturum, Deaurata meretrix, Meretrix redimita, Lampadiũ, Aura uirginea, Famula calculatoria. Dicax quidẽ, eſt comata, nonnihil crines abſterſa, ſupercilia erecta, & color albus· Criſpa autẽ, capillitio diſcerni-

cernitur· Sed Virgo, diſcrimen habet redimitæ comæ, erecta ſupercilia & nigra, atque ſubpallidam colore albedinem. Cæterum falſa Virgo, albior eſt colore, & circa ſinciput colligat crines, & Nuptæ ſimilis eſt·Secunda autem falſa Virgo, ſola capillorum confuſione cognoſcitur. Spartopolia autem, dicax, nomine ipſo formam refert, indicat autem meretricem arte emeritam. Sed pellex, huic aſſimilis, et crinita eſt. Scortillum porro nobile, falſa Virgine rubicundius eſt, et cincinnos circa aures habet. Meretricula uero, minus culta eſt, uitta caput cohercens. Deaurata autem meretrix, multũ auri in capite geſtat· Sed redimita meretrix, uariegata uitta caput uelat. Lampadium autem, forma capillorum connexionem in acutum deſinentem repræſentat, unde & nomen ſortita eſt. Cæterum aura uirginea, Famula eſt emptitia, alba tunica ſola, et ſuccincta utens. Famula uero calculatoria, pilos diſcriminat· ſima uero eſt, & meretricibus ſeruit, tunica coccinea accincta.

CAPVT VICESIMVM, DE ASTRONOMICIS NOMINIBVS.

Ex aſtronomia præterea nomina deriuantur, Aſtronomus, Aſtronomica, Aſtranomicus, aſtronomicè, aſtris intentum ✳ eſt· aſtronomiæ deditiſſimus, aſtronomia, meteorologia, de ſublimibus diſputans, ſublimiter, ſublimia tractans· Aſtrorum conſideratio, phyſiologia, Phyſicus, phyſice·aſtra, ſtellæ, ſtellarum circuitus, circumactio. Stellarum conſtitutio, defectus, propinquitates, diſtantiæ, ſpecies, formæ·figuræ ſtellarum, curſus, ambitus, circũcurſus, lux, illuminatio, reluminatio, ſplendor, radius, fulgur·Stellæ non erraticæ, ſtabiles, immutabiles, immotæ, manentes·ſtantes, quod tamen durius eſt. et ſine circuitu circumlata. Et ut Plato dixit, Planetæ, Erraticæ, Latæ, Circumlatæ, Circũeuntes, Currẽtes, Circũcurrẽtes, Verſæ, Circũuerſæ, Rotatæ, Volutæ, Circũuolutæ, Circũductæ. Et rerũ nomina ab his, manſio, ſtatio. quæ enim ab alijs deriuantur, ſordidiora ſunt. Error, impetus, circuitus, uia, ambitus, curſus, circũcurſio, uerſio, circũuerſio, circu-

✳ eſſe

lus, circulatio, uolutio, circũuolutio, circũductio. Solis termini. Lunæ figuræ, falcata, gibboſa, ſemiluna, plena Luna. Ortus, occaſus, oriẽs, occidens. Veſpera, Septẽtrio, Meridies. Dices uero, ſurgere, oriri, extolli, aſcẽdere, apparere, illucere, illuminare, occidere, ſubire, ſubmergi, deorſum ſerpere, declinari, declinare, meridiari, ſupra caput ſtare. Μεσουρανεῖν uero, Aegyptiorũ eſt. Sed Homerus idẽ ſplendidè eloquitur, Quando uero Sol ad mediũ peruenerit cœlum: Dices inſuper, Sole ad meridiẽ inclinato. Deo, ſidere, ſtella in meridie agente. ſtella circumlucẽte, aëre ſub meridie feruente. Cœlum, mundus, circulus, zonæ. animalia zodiaci quæ nonnulli ζώδια uocant. unde et zodiacus circulus dicitur. Inſuper et zonam, igneam, ignitam, flammeam, torridam, rotundam. circumflammatam, quam & incenſam nominant. Refrigeratam uero nominabis, gelidam, præcipitem, frigidam, opacam, umbratilem. Solis, & ignis expertem. Pleiades, Hyades, Orionem, Vrſas, Bootem, Draconem, Ophiuchum, Coronam, Caniculam. Et trita illa in circulo ſigna, in quibus ſtellæ uerſantur. ſtellæ, cometæ, barbatæ, trabes, lampades, uia lactea, iris, nubes, fulgura, tonitrua, fulmina, & turbines. hæc enim omnia, & qui de his habetur ſermo, aſtronomiæ conuenit.

I CAPVT VICESIMVMPRIMVM, DE GEOMETRIA.

AGeometria uero, Geometra, Geometrica, Geometricus, geometricè, terrã metiri, facillima metitu. terræ metitio, diſtributio, cõſtitutio. Gens, diuiſio, deſcriptio, ſignũ, linea, recta, ſuperficies, plana, angulus, rectilineus, perpendicularis, circumferentia. figuræ rectilineæ, multiangula, trianguli, quadranguli, æquilatera, altera parte longiora, æquicrura. ſcalena. Angulus rectus, obtuſus, acutus. plana, ſolida. Figura recta, circulus, planum, centrum, dimetiens, ſemicirculus, trilaterum, quadrilaterũ, multilaterum, claudum, rectangulum, obtuſum, & acutum angulum habens. Termini, latera, æque longum, prælongum, altera parte longius,

gius,profunditatem habens,profunditate carens, εἰκοσαεδρις *&. quæcũq; talia ſunt.* Aequale,*æquũ,æquans,inæquale; æque,æqui librium,ſphæra, multiangulum, polus, gnomon,rhombus, uertebra, rotundum, rhomboides, potentia, bipes, tripes, indiuiduum· deinde &* Decempedes,dixit Plato: Ἡδιποδία,*rectum,curuum, trapezius,lineæ utrinq; æquidiſtantes ,proportio condigna.*

CAPVT VICESIMVM SECVNDVM, I DE ARITHMETICA.

SEd *ex arithmetica,numerus,pernumerare,numerare,innumerare,abnumerare·denumerare,denumerari,cõnumerare,æquale numero·* Adnumera*ta,adnumerabilia,innumerabilia·enumerare, renumerabar,enumerabor, pernumerabor, pernumerato·* Arithmeticus*,enumeratiuus,arithmeticè,arithmeticæ ſtudioſiſsimus,numerabilia·numerus integer,abundans,ſuperfluus,reſtans,abũde ſufficiens.* Ratiocinatio*,ratiocinatorius,ratiocinationis ſtudioſiſsimus,ratiocinatorie· colligere,collectio,cõcludere·reputatio,reputare.* Multum*,quàm plurimũ,æque multũ·* Multitudo*, ut* Demoſthenes, *&* Hyperides : *Multa, plurimum·* Minimum*, ut* Plato:Vbiq;,*undiq;·* Ariſtophanes *autem , &* Sæpenumero dixit. *Multa autem ab his ex loco,ad locum,et in loco figuræ.Paucitas, paulululum,minimum,paucũ·multum,plus,* *plurime,plures·* Abundare*, pluris æſtimare·minus,minor,minime ·* Multiplex*,multiplicior , multipliciter,multiplicare · abundantia , inenarrabilia.* Aequale*,æquum, æqualiter, adæquans,æqualitas, æquatio .* Numerus quadratus*,quadrare, numerus quadratum una parte excedens.* Perfectus numerus*,unitas,dualitas,et quæ ſequuntur·* Duplex*,duplicans,duplicare,& ſimiliter de conſequentibus numeris·* Sed Duplicatione , Antiphon *uſus eſt .* Seſqui*, ſeſquitertia,ſeſquioctaua, & quæcunq; huius ordinis ſunt· dimidium, ſemiquartum.* Numerum diuidere*,mediare,diſtribuere,ſubtrahere,demere,diſtrahere, ſeparare,diſcernere.* Multeſima*,triens,quadrans* Quinta *pars, ut* Plato dixit·Sextans *uero,dixerunt* Veteres*,apud* Atticos : *Infini-* amplius

tum

tum, additio numeri · ſubtractio, numerus indiuiduus, bis decies, duodecim, & his ſimilia. Decies millies, *decem millium cœtus*· De*cem millia uehens, ut* Thucydides· *& ut* Dinarchus, Decem mil*lia ducens* : *Et duabus drachmis militantes, & triginta drachmis conſtantes turres. Et apud* Critiam, *Vnius drachmæ precium habentes.*

I CAPVT VICESIMVMTERTIVM, DE ARTE METRICA.

AB *arte porro metrica dicuntur, metiri, demetiri, demenſurari, admetiri, admenſurari, prometiri, emetiri, permetiri· metrice, geometria, geometricũ, metitio, immetitum, interminatũ, commenſuratũ, incommenſuratũ· et ut* Demoſthenes *dixit,* Menſuratione: Metrũ, *menſuratio, menſuratũ, dimetitum diem· dimetiebantur frumentũ, menſurare· et* Admetientes, Hyperides· & Præ*metiri,* Iſæus: Admenſuratũ, & Menſurabile, Dinarchus : Bis uel *ter menſuratum, corollariũ, commenſurabiliter* · Et Proportio, An*tiphon· atque* Emetitus, *Iſæus dixit.* Et Dinarchus, Metri legem di*xit, qui de menſuris fertur.* Sed Metitu difficile, Antiphon: Et Vini *menſuratores,* Demoſthenes: *Et plurimos,* Xenophon Immenſura*biles nominauit.* Quod *autem menſuræ expers eſt,* Immenſuratum Plato *uocauit· &* Inconcinnitatem, *quæ ad pedem, & lyram fit.*

II MENSVRARVM NOMINA.

MEnſurarum nomina *ſunt, medimnus, ſemimedimnus, chœnix, tres chœnices continens, quinq; chœnicum capax*· Et Capitha, *ut* Xenophon: *Et* Artaba, *apud* Herodotum : *Sed* dadix, *menſura eſt ſex chœnices continens. Mares uero, ſex corylorum capax*· *Eſt autem cotylus, tertia chœnicis pars. Medimnus autem, chœnices continet octo et quadraginta· et ſemimedimnus, quatuor & uiginti· triens uero, ſedecim· ſextans, octo· & ſemiſextans, quatuor.* Verùm non Cotyla *ſola, liquidorum ſimul, & aridorum menſura erat, ut* Comici *plurimum teſtantur· ſed &* Cophinus, *menſura* Bœotica, *utraq; hæc menſurabat*· Strattis *etenim in* Cyneſia

inquit

inquit, Quanti uobis farinam uendebant? Quatuor plerunque drachmarum precio cophinum. Quid ais? Menſura utebantur cophino, qui & uini erat proprius, tres pilas, ut uocant, frumenti capiens. Cyprum *autem, dictum reperies apud* Alcæum *in* Secundo: & Semicyprum*, apud* Hipponactem Iamborum *Primo*: Cotyla, *amphora, chous: menſurare, menſura defraudare: &* Defraudans chœnix, *apud* Comicos: *Menſura falſa, labia æquans, labijs inferior, ſuperflua: Et labia æquantia, plena ſunt: Labijs autem inferiora, quæ ad labia non aſcendunt: Superflua autem, quæ plusquã plena ſunt, quæ in aridorũ menſuris non abſterguntur. Præterea quæ ab inſtrumentis deriuantur, abſterſoriũ, ſcutica, uolutorium, ſemiuacuum, ſemiplenum, deficiens. Superuacua autem, quæ plurimum uacua ſunt.* Metricæ *etiam eſt, magnum, paruũ, permagnum, perparuum, longum, prælongum, longiſſimum, commenſuratum, immodicum: Et rurſum, implens, replens, infundens: Et pes, cubitus, palma, ſpithama, orgyia: et quæcũq; ante, de humanis membris dicta ſunt. Et quinquipes, uel quinq; cubitorũ menſura, & his ſimilia.*

CAPVT VICESIMVMTERTIVM, DE ARTE PONDERANDI.

A *Ponderibus autem dicuntur, librare, librari: ponderare, ponderatur, ponderans: appendere, appendi, collibrare, reponderare, æquilibrare, ſubtrahere. tendere: Tale enim illud* Homericum *eſt, Tunc ſane auri duo Pater tetendit talenta: Ponderatiuus, ponderatiue, ſtatera, æquilibrium, libra, trutina, lances, ſtateræ, amuſsis, libra, regula, bilanx, pondus, detrahere. ponderare:* Demoſthenes *enim alicubi dicit, Qui ponderabat trecentos Daricos: Grauare, inclinare: momentũ, moles, grauitas, leuitas: Deferre, ſufferre: pondus, ponderoſum, leue, leuitas, grauedo, æquale põdus habens, æqualiter, æquilibriũ, in alteram partẽ inclinans, inæqualiter, alterius partis inclinatio, æquiualens: Sed durius torquens uocem dices, contrapoſitum: inclinare, declinare, graues eſſe lances, lancibus imponere, pondera compenſare. Et* Sacomata, *ut* Hy-

 peri-

perides dixit· Et Librarũ onera, ſecundum Ariſtophanem: Et ἀνασηκωθῆναι, dicitur addere aliquid leuiori parti ad æquilibrium.

11 LIBRARVM NOMINA.

QVæ autem libræ, trutinæ, & pondera dicuntur, etiam Bilances nominauit Cephiſodorus Comicus: Staterã quoq; Comici Poëtæ Litrã uocant· Litræ enim uocabulo, Siculi Comici uſi ſunt. Ligonemq́; quinq; ſtaterum precio conſtantem, Crates in Paracatatheca πεντάλιτρον uocat. Aureus autem ſtater, duas habebat drachmas Atticas· ſed talentum, tres aureos. Veruntamen Dores Poëtæ Litram, numiſma quoddam paruũ eſſe aiunt· ut cum Sophron in Mimis muliebribus dicit, Merces decem litrarũ· & rurſum in Virilibus, Ne has quidem binas litras ſeruare potero: Nonnunquam & precium quoddã ſignificat, ut Demologus in Medea, Quadraginta litrarum Famulos Adoleſcentulo alicui: Cæterum Ariſtoteles de Agrigentinorum republica præfatus quod Quinquaginta litris mulctarentur, addit· Sed litra, obulum conſtituit Aeginæum· Sed in Himeræorum republica inquit, Duos æreos numos à Siculis ἑξάλιτρα, appellari: unicum autem, Vnciam· tres uero, Triginta· ſex autem, Semilitram. ſed obulum, Litrã: Staterem uero Corinthiacum, Decalitrum, quia decem ualet obuſos. Nonnulli etiam Athenis Noui Comici, utpote Philemon in Sicelico, et Poſidippus in Galatea, Litræ meminerunt. Et ſeptimum ſemitalentum, & tertium ſemitalentum, & alia huiuſmodi, ponderationi conueniunt, ſicut & carnium libratio. Communia autem ſunt, geometriæ, arithmeticæ, metricæ, ponderatoriæ· partim minus, partim magis conuenientia· Primum quidem, ipſum maius, & minus· deinde diſtributio, diuiſio. diſtribuere, ſubtrahere, ſubtractio· ſeparare, ſeparatio· abſtrahere, abſtractio· Sors, particula, pars, portio, partitus, partiri, partiens, partita, partiar, partitores, compenſat, æque partitur, expers. partitio, partitor, imperitũ, triens· et Diuidere, ut Antiphõ dixit. Diſtribuere, diſtributio, diſtributores.

CAPVT

CAPVT VICESIMVMQVINTVM, I DE MEDICIS NOMINIBVS.

A Medicina porro deducuntur, Medicus, medicina, medela, mederi, ſanari, morbum pellere, morbo liberari · ſanans, ſanabilis, immedicabilis, medicamenta · Et merces ipſa, ἰατρεία dicitur · Et officina, ἰατρεῖον. Curare, cura, mederi, medicinis iuuare · Medelæ, ut Homerus dixit. Medicus, & omnes morbos pellentia pharmaca, et medicina ſubueniens · curatio, miniſterium, ægrotatio · Aegrotare, à morbo reſtitui, morbũ curare, infirmare · infirmũ, infirmitas, ſanitas, ſanare, ſanus, diæta, dietæ conſtitutio. Medicorũ etiam eſt, Dies decretorius · Menander enim de ſeptimo loquens, dicit, Hæc etenim decretoria eſt: Non ſcindere, excindere · incendere, comburere, combuſtio · medicamentum, pharmaci potatio · Sed pharmacum præbere, ambiguum eſt · quemadmodum & φαρμακεὺς, et φαρμακὶς de ueneficis magis dicitur. Impletio, euacuatio · implere, euacuare, uigere, roborare, ſiſtere fluxum, cohibere, prouocare, excitare, contrahere, intrahere. Sed euacuare, purgationibus, etiam euiſcerare uocant. Et euiſceratum, Comici Purgatum nominant, utpote bile ex uiſceribus ablata · hunc, etiam ὑποχολώμενον uocauerunt. Et hyperinam dirigere, eſt articulum excedere. Mite, manſuete, Pæonia pharmaca · repellentia pharmaca, repulſoria, ſolutoria · Elateria, quæ aluum cient. Sanguinem ſedantia · uenam inſcindere, ſoluere, findere uenã, carnem diſtrahere, diuidere carnem, carnem laniare, carnem perſtringere, carnem aperire, os extrahere, deartuare · Abſciſſum, uulneratũ · incindere os, abſcindere, compingere, coaptare, hiatum contrahere, pharmaca macerare, pharmaca imponere, inungere, purgare ſordes, mundare · Inſuper & diæta, & diætam obſeruare. Opus medicum eſt, *fouere, irrigare · *inungere, emplaſtra imponere, illinire, perſtringere. Ariſtophanes autẽ in Senecta inquit, Anno præterito oculis laborãs, deinde peius habuit, poſtremo à Medico inunctus eſt: Dicas etiã, purem, putridũ, mucoſum, humidum, tabidũ, ſanguineum.

*exhaurire, & adiuuare, et iuuatio, & adiuuatio ·

II DE MEDICIS INSTRVMENTIS.

PRæterea Medicorum inſtrumenta ſunt, ſcalpellum, forfex, ſector, raſorium, auriſcalpium, mele, acus, nouacula, dentiſcalpium, forfex dentes extrahens, euedium. Et μιλῶσαι, dicitur inſtrumentum in collum immittere unde Phrynichus Comicus, * Mihi ferrũ collo immittens, et phlegmate plenus es: Huc etiam numerabis faſciam, & emplaſtrum in gyritade. Et linteum, uocabis uinculum & Baltheum Sidonium, atque Pharmacum maceratum, iuxta Ariſtophanem unde & Maceratum dixit. Quod autem alligatur pharmacum, depulſorium * penicillos uulnerarios, uulnera curare. Et ποδοστράβη, eſt medicum inſtrumentum in Comœdia, quod luxata dirigit in articulos. Et peluis, cuius fundum, Alexis ποδονίπτρα uocat. Cultellos autem Comici uocarunt; quo reſcindunt, aut diuidunt Hoc enim ἀμύσσειν nominauerunt quod nunc incindere dicitur. Veruntamen & Sycia, inſtrumentum unum eſt, ut Crates Comicus inquit * ἀλλὰ σικύαν προσβάλλω σοὶ, καὶ κατὰ πλῆς ἀρχίσω: Inſuper et Cerotum de Medicis dices, Ariſtophane dicente, Faſcijs cerotum parat: Sed in Antiphantis Chirurgica, et hæc ſunt Medicorum parata inſtrumenta. Taberna Medici ſplendidiſſima, ſplendidis lebetibus, & alabaſtris:.

Reuome, melis, Et

Quin ſyciam appono. tibi, & ortus auellam:

III. DE MORBIS.

SEd morborum nomina ſunt; capitis dolor, cephalea, hemicranea, crapula, capitis grauedo, uertigo, obtenebratio, caput affligens morbus, caput aggrauans capite laborare, capite grauari, deſipere, uertigine laborare, obtenebrari. Ophthalmia, oculis laborare tum etiam oculos excauari, non autem proprie de oculorum morbis dicitur, ſed oculos propter alium morbum excauari indicat. Neque tamen aquaticus, neq; oculis excauatus, Cratinus dixit. Phrynichus uero Comicus, Oculorum excauationem dixit. Albuginis morbus, lippitudo lippire, gramoſis oculis eſſe, hallucinari, hallucinatio. Aurĩũ dolor, aures confringi marmoratis plena eſſe, ulceribus, humoribus, et fluxu Catarrhus, pituita, pituita laborare ſternutatio, ſternutare. Oris dolor, oris dolore affligi, os

bulceri

hulceribus repletum eſſe.Linguæ morbus,lingua laborare· De ulceribus etiam linguæ dicitur, affligi tonſillis, uuæ inciſio, tuſsis, balbuties· tuſsire,balbutire, de quibus & gargarizare dicitur.Putridus,ſupputridus,cruentus,exanguis,ſiccus,ſuperfluus,ſanguinans·ſanguinis fluxus, horror,frigus,frigiditas·Horrere,frigeſcere,refrigerari·rigor,febris lenta. Qui uero ſemper rigent, Veteres ῥιγοτίβιος nominauerunt· quos nunc rigidos uocant.Sed & Ariſtophanes in Babylonijs, Rigidus dixit.Febris, febris inflãmatio·febris acceſſus,ambitus·* Calor, & Ignem, uocauit Ariſtophanes·Hic uero calorem,& ignem habuit: Febris quoq; ſpecies, eſt,ardor,inflatio,uentris fluxus,incontinens dyſenteria.Eſurire, calculo laborare, liene affligi, pulmonis morbo teneri, nephritis, laterum morbus,diſſolutio·Vrinæ ſtillicidium, ut Ariſtophanes dixit.Defectus,intercus,hydropicum eſſe,tumor,tumere,ſubtumidum eſſe. Pallidus,pallor,morbus regius, morbo regio teneri. Tabes, corruptio, corrumpere· liquiditas, rubiginis morbus, ſanies· corrumpi,ſtillare,deſtillare· quaſſatio, fractio. Os confringere, conterere· articulum deartuare,articulum loco mouere. Mutilus, mutilatio, mutilari·claudus, claudicatio, claudicare· Eupolis uero etiam Manũ,claudum appellauit,Quoniã altera manu claudus uehementer eſt·Cuius contrariũ,Ariſtophanes de pede claudicante· Adſis pede claudicans: Inflexum,intortum·oculo excæcari, effodi, euacuari· pupillam extingui, iuncturam infringere. Vulnera, uulneratus,uulnerari· Et Vulneratis nauibus, per metaphoram dixit Thucydides·Vt etiam nunc uulnerare dicatur, & quæcunque alia Medicorum uſus uſitata reddidit· Quibus etiam competunt, frequenter uulnerari,profundè,* totaliter; penetrabiliter· uulnus letale, lætalis plaga,hulcus,uulnus,cicatrix.Podagra; pedum dolor, pedum dolore affligi, & Vir podagricus. Dolere, moleſtum, dolorem incutiens· ægrotare,ægrotum,affligens· unde & Dolorem pellentia pharmaca, dixit Homerus:Inflammari, carbunculatio.Morbi in exteriori corporis parte apparentes,inflammatio,tumor,efflatio,durities,immundũ hulcus,rigiditas,hulceratio.Cor-

Calorem

per totum

ruptitium hulcus, quod & crotum dicitur, mucoſa humiditas Et * oleaginus ἐλαιώδης, ſi hulcus circa neruos fuerit. Aqua etiam fluxus dicitur, qui eſt aquatica ſanies, cum hulcera iam purificãtur. Ampulla terminthus rotunda, apoſtema paruum, iuxta ſectionem purulentum. Tumor * therebinthus, ſcabies puſtulas habens. Phygetrũ, ſcabies circa pudenda, cum inflammatione. Phlyctis, puſtula prælonga, maxime circa pudenda, et axillas. Et hulcus νομόν ομου, quod profundum, & ſinuoſum eſt. Hulcus carnoſum, ſpumoſum hulcus, cui albedo quædam, aut nigredo quaſi florens admixta eſt. τύλωσις autem, quando hulcus fuerit, durum, album, ſubliuidumq;. *Mydum, Mydon caro tumida, hulcus arctum, longum. interius quidem ſanie, uel putrida carne exterius tuberculis, & liuore occupatũ. ἐσχάρα autẽ, eſt ſubliuida, alba, ſeu pallida tumorem habens, & ruborem, atque dolorem intenſiſſimum. Sed teredonas, eorum qui corruptione inceſſanter cruciantur, maximè in capite. Fiſtula, carbunculus, ſanguis, tabo. Hulcus exhulceratum, cuius humor crines corrumpit, furfuribus ſimile, & concreſcit iuxta crines. Alopecia autem, eſt inſanabilibis pilorum denudatio, imprimis tamen circa caput. Serpens, eſt pilorum ſpoliatio, caput inſtar coronæ ambiens imprimis Pueros infeſtans. Eſt etiam quædam oculos perdens, uitiligo nigra, infeſtatio uaſta, ſuperficialis, ſanabilis. Vitiligo alba, eſt albedo quædam cutim infeſtans, ſquallida, & ſanatu difficilis. Alba autem eſt, ſi albedo obtenſa ſit, & procreat albos pilos at ſi pungas, ſubrufa ſanguinea. inſanabilis eſt, ſi * perrubra fuerit in labijs autẽ floret, quemadmodum alga marina. Lichen, morbus ſæuus, aſper, inſanabilis, & incertus. Lepra, uitiligines aſperæ, multæ, exhulceratæ, ſquammatæ, ſubigneæ, aut ſubrufæ, aut albæ, & inſanabiles uerũ ungues corrumpunt. Pſora exhulcerata, ſubrufa, flores habens. Puſtulæ, papulæ ſubigneæ, & ſponte creſcẽtes, exhulceratæ in ſuperficiẽ. Rubicundũ νῶμα, putrida conſtitutio, humorẽ emittens. Ephelis, faciei dolor, ſubliuida infeſtatio, naturalem corrumpens colorem. Ionthi, flores cum papulis circa faciem, uigoris ſignum oculis ſubiacentes, lenti legumini ſimiles, cognati ſiue innati. Thymus,

*mus ſubrufa ampulla, et aſpera, ſanguinea non difficilis ablatu, maxime circa pudenda, anum, & femora. Eſt & in facie penſilis uerruca quædam, à radice quidem alba, ſuperne uero pinguis. Pueris maximè infeſta. Coſti, dura propago, aſpera, et calloſa, ſanguinea, circa ſummitates & interiores manuum partes excreſcens. Clauus, eſt nodus quidam calloſus, rotundus, liuidus, claui formã referens. quoniam ſuperne quidem dilatatur, circa carnem uero contrahitur: maximè autem plantã infeſtans. Hulcus chironium, diuturnum eſt, et inſanabile. × χεῖλη σ. λαγά, calloſa caro, ſublimi da, circa tibias pedesq́. Porrigo quæpiam in Puerorũ hulceribus, marinæ aquæ ſimilis concreſcit, quam cura anteuertere oportet. Cirſus uero, & crixus, uenarum dolor, circa cruris tibiam. Et puerile illud ἐπιγάστριον, femora infeſtans: quod & ἰξία, ab abietum nodis uocatur, & ἰξος. Ancyle autem, eſt duricies quædam, caro calloſa in neruis: in digitis maxime iuxta interiorem partem, digitosq́ incuruat nonnunquam etiam circa cubitos, et genua exoritur. Epinyctis, eſt puſtula liuida, ſubhumida, ſanguinea, circa tibias pedesq́ noctu exoriens. Ganglium, apoſtema non moleſtũ ſub alba illa, & neruoſa cuticula: ineſt huic humor tumidus, × pili, aut lumbriculi. ſed etiam circa articulos, et caput exoritur. Fauus, apoſtema habens melleum humorem, in cubitis, & genibus: & ſæpenumero etiam in alijs articulis. Et morbus oris, grando dictus: & nodi ſub cute tumidi, inſtar fabæ Aegyptiacæ, attactum ægre ferens. Carcinoma, durities moleſta, cum inflammatione: Eſtq́ nonnunquã * hulcus ſubrufum, aut liuidum, huicq́ plerunq́ uenæ con creſcunt, aut pili: ſanguine fluens, et incurabile. Occultum autem carcinoma, quod non in ſuperficie eſt, in alijs autem priori ſimillimum. Chelæ, aut phyſinges, rimæ ſunt plantarum, pedum, & pudendorum. Parulis, gingiuarum defectio. Epulis autem, gingiuæ circa genuinos dentes excreſcentia. Hypoglottis, defectio ſub lingua. Siccitas, defectio in ſtomachi excreſcentia, iuxta ſuperiorem gutturis partem pruriens, priusquam rumpatur. Synanche, inflammatio, circa colli inter ſeptum & guttur intenſa, & dolorem inferens.*

Labra dura

aut

hulcera tum

rens.

rens. Cynanche autem, ſuffocatio noctu facta, aſcendente in guttur humore denſo & lubrico imprimis Pueris inimica. Anchone, putrida defectio inter epigloßidem, & linguæ radicem. Pariſthmia, inflammatio eſt, circa genas, exhulceratio, et defectus. Aphtha, exhulceratio eſt, & defectus plerunque linguam*albeſcens, aut pariſthmia, aut gutturis interſeptũ, guttur'ue.* nõnulla etiam, quæ nigra reddit, exoritur in Pueris autem frequens eſt. Vua uero, circa faucium columnam contracta, & palleſcens, acino ſimilis. Ficus, hulceratio in carnibus florens, ſuperne lata, moleſta, inguina tumefaciens. Tenaſmus, grauedo, & incenſio tumentis podicis, mucoſos humores & cruentos deferens, & urinæ difficultatem parit. Cerium, circa pectus, aut dorſum apoſtema inflammãs, perforatum, melleum emittens humorem, habens in fundo carnem pallidam, & corruptam. Tonſillæ, circa maxillam, collum, axillas, & inguina, glandibus ſimiles. Inflammationes, ad putredinem redactæ. Perniones, exoriũtur ex frigore ſub digitis, plantis pedũ, et manibus imprimis autem in Pueris, et inflammationes ſunt exhulceratæ. Sacer ignis, cicatrix rubra, moleſta, & ardens nonnunquam & tumida eſt. Hidroa, papulæ ſunt æſtiuæ. Bubo, circa inguina tumor eſt cum incenſione, ſanguine fluens intusq́; iuxta anum exoritur, moriſq́; crudis ſimilis eſt. Sæpenumero tamen abſque tumore rima oritur, ſanguine fluens. Cæcus ſanguinis fluxus, tumor planus, ruber intra anũ ſic uocatus, quòd non ſanguine flue re uideatur. Condyloma, circa uerticem podicis ſanabilis tumor. Ficus, circa anum ſunt tumores, nigri, non moleſti. Enterocele, deſcenſus inteſtini in ſcrotum, in tumorem eleuatus. Hydrocele, circa alterutrum teſtem aquoſa colluuies, inter ſecundam & tertiam pelliculam. Porocele, obduratio ex apoſtemate, facta circa ſcrotũ. Sarcocele, dura & denſa ſcroti conſtitutio. Steatoma, adipis ſub cute effuſio. Peſtilentia hulcera, circa fauciũ anguſtias, & uuam. Eſcharodes, hulcus depaſcens, & moleſtum in guttur, arteriam, ſtomachumq́; delapſum cum colli tumore. Perſtrictio, circa aliquã corporis partem anguſtia, non moleſta, nigra, ſubrufa, aut liuida, nuda,

albeſaciens, eſt ſanè quædam et denigrans

*nuda, & aſpera. Polypus, caro naribus excreſcens, mucoſum emittens humorē, ſpiritumq́; obturans. Ozæna, exulceratio in narium ima parte, poſt oſſa, quæ iſthmi dicuntur · feruentem & fœtidum emittens humorem, ſenſum impediens. Dracontium, neruoſum quiddam corruptumq́;, ex tibiarum femorumq́; hulceribus excidens · raro quidem alios, Aethiopes uero frequenter infeſtans. Cornua, quæ in loco temporum iuxta frontem excreſcunt, feruentes excreſcentiæ circa cutim. Serpentes, puſtulæ flammeæ, & pungentes, maxime collum et latera depaſcentes · nonnunquam & circa manus, & pedum calcaneos exoriuntur. Hulcus reptile, Seniorum tibias, pedesq́; uaſtat · nonnunquam & manus, femoraq́; inuadit. eſt uero limidum, * depaſcit, & ardet. Voracitas, hulcus &*
ad oſſa uſq́; penetrans, uelox conſumptio cum ardore, ſaniem fœdam emittens, & mortifera. Therioma, hulcus circa Virorum pudenda oritur · nonnunquam & circa digitos, & alibi · ſanguinem multum, nigrum, & tetri odoris emittens, cum nigredine carnem deuorans. Putredo, albi hulceris conſumptio, ſubpallidi, & fœtidi · imprimis autem in ore uerſatur, ut nonnunquam et dentes, & oſſa deuaſtet. Oritur autem circa femora, & alias partes, gangræna morbus · ſic autem uocatur membrum ex hulcere, aut ſine hulcere emortuum, cum inflammatione & rubore ſubcandidum, deinde nigreſcens, & ad ſenſuum defectum inclnans.

CAPVT VICESIMVMQVINTVM, I
DE OBSTETRICE, ET HIS
quæ de parientibus dicuntur.

OBſtetrix, obſtetricatio · Μαιευτικὴ autem, dicitur ipſa ars, & Mulier. Et uerbum, obſtetricare, obſtetricari · quæq́; his cognata ſunt, et aduerbia, obſtetricatorie. Abortire uero; pro arbortum facere, dixit Plato: Abortiuum pharmacum, parturiens, partū accelerans, partum impediens · parere, generare. Puerperium, id eſt partus cura. Dant etiā Obſtetrices pharmaca quædam his, quæ difficilem partum expertæ ſunt, ut Plato inquit. Dif-

ſiculter parere, difficilis partus·facile parere, partus facilitas, facile pariens·Impraegnare, grauidam eſſe·partus dolores ſentire, parere. Mulieres *primum partum enixæ, & primò parientes, pro eodem·Et primogeniti Liberi. Sed & Partus expertes, Non generantes, Liberis carentes, ut Plato dixit. Et ſteriles. Vmbilici inciſio, Infantis inciſio, & inſtrumentum ὀμφαλιςήρ.*

LIBRI QVARTI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER QVINTVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

QVoniam te uenationum ſtudioſum eſſe conuenit, quandoquidem hoc ſtudium heroicum, regium'que eſt, & ad corporis animiq; bonā conſtitutionem confert·eſtq; tam placidæ fortitudinis, quàm militaris audaciæ ſpecimen, ad uirilitatem utile·& exercitatione reddit robuſtum, celerem, equeſtrem, ſolertem, & laborioſum. ſi modò reſiſtentia, robore·fugientia, celeritate·& laniantia, ab equo·& ſolertia, per prudentiam·latentia, conſideratione·occultata tempore, noctu aduigilans & interdiu laborans capere conetur, neceſſe eſt aliquid de uenatione dicere.

CAPITA

CAPITA LIBRI QVINTI.

De uenatione, & Venatore. Cap. I
De ferarum latebris, & quomodo fœtus earum uocentur: ubi etiam de ferarum pellibus Cap. II
De Socijs, Venatore, & armis: qualemque illum eſſe oporteat. Cap. III
De uenatorijs inſtrumentis, & qualibus contra feras ſingulas utendum ſit, quomodo, & in qua, & de retibus conſtituendis. Cap. IIII
Generoſorum canum appellationes, & unde ipſis generatio. Cap. V
De tempore uenandi opportuno, & canum cenſura. Cap. VI
Quantum, unde, & quam diu uterum ferant. Cap. VII
De morbis ipſorum. Cap. VIII
Quo tempore ad uenationem educendi ſint canes, ubi etiam de ornatu ipſorum. Cap. IX
Virtutes & uitia canis, à corpore et indole. Cap. X
Nomina à canibus deriuata: ubi etiam, quales colore optimi debeant eſſe, explicatur. Cap. XI
De lepore, ceruo, urſo, pardaleone, leone, ſue, & aſinis agreſtibus. Cap. XII
Animalium uoces. Cap. XIII
De nominibus uentris Cap. XIIII
De animalium coitu Cap. XV
Muliebris mundi nomina Cap. XVI
De mixtis nominibus: ubi & de eo, quod petere eſt, & reliquis. Cap. XVII
Qualitatis locorum appellationes. Cap. XVIII
De eo quod eſt, non auerſabor, & ſimilibus. Cap. XIX
De amando, & contra. Cap. XX
Laudis, & uituperij nomina Cap. XXI
Timoris, & confidentiæ nomina Cap. XXII
De eo quod eſt, puto, & ſimilibus. Cap. XXIII

Probri appellationes.	Cap.	XXIIII
De gratulando, & contra.	Cap.	XXV
De ijs qui diris ſoluunt, & liberant.	Cap.	XXVI
Dæmonum nomina.	Cap.	XXVII
Pharmacorum noxiorum nomina.	Cap.	XXVIII
De pleno, & contra.	Cap.	XXIX
De impedimentis, & ſimilibus.	Cap.	XXX
De noxa, & contra.	Cap.	XXXI
De ſalutatione, et ijs qui ſibi inuicem obuiant.	Cap.	XXXII
De benefaciendo, & contra.	Cap.	XXXIII
De commercio, ſeu contractu.	Cap.	XXXIIII
De experto, & inexperto.	Cap.	XXXV
De eo quod eſt tacere, & contra.	Cap.	XXXVI
De eo quod eſt precari	Cap.	XXXVII
Quomodo eloquamur ea, quæ in columnis ſcripta ſunt.	Cap.	XXXVIII
De eo quod eſt, ſatur ſum.	Cap.	XXXIX
De non dubio, & dubio.	Cap.	XL
De Interprete.	Cap.	XLI
De uerbo ſum	Cap.	XLII
De uerbo facio.	Cap.	XLIII
De æquali.	Cap.	XLIIII
De iocorum amatore.	Cap.	XLV
De re nihili.	Cap.	XLVI
De eo quod eſt, uolo.	Cap.	XLVII
Quid de ſcriptis legibus, & decretis dicendum ſit.	Cap.	XLIX
De eo quod eſt, modicè habere, et immodice.	Cap.	L
De conuertendo corpus, & contra.	Cap.	LI
De quibus Plato ταυτὸν *dicat, et* θάτερον.	Cap.	LII

CAPVT

CAPVT PRIMVM, DE VENATIONE, VENATORE, ET QVAE eorum ſunt.

VEnatio, et *ἄγρα, et uenatus, uenationes tum Venator, etiã uenans, & *κυνηγέτης dicitur Hunc uero adiuuans, Cõuenator, ſimul uenans, et ὁμόθηρος. Sed de Venatore dices, ferarum quæſitor ferarum hoſtis, inimicus · uenationis ſtudioſus, ac amans Et res ipſa, uenationis ſtudium. Tum uenaticus, uenatorius & uenatice, ſeu uenatorie aduerbia. Venari, canes agere Et Θηρᾶσθαι quoq;, pro θηρᾷν & Θηρῶντοι, pro θηρῶσι, id eſt, uenantur, apud Xenophontem: Nos uero de Viris quidem, θηρᾷν de feris uero, θηρᾶσθαι dicimus · Quemadmodum etiam de Venatoribus, ueſtigare, inueſtigare, ueſtigia inquirere et Vir inueſtigator ſeu canis, de uenante Similiter & quærere, inquirere, ſcrutari, inuenire, reperire, canibus immittere, & canes immittere & dimittere, ſubſequi, trahere · incitare, ſic autem uocauerunt, canes cum clamoris aliquo ſigno immittere · Inſequi, curſu ſequi, poſt canes currere, pedibus inſequi, ſequi canes capere, occidere, præhendere, uulnerare, uiuas capere, uiuentes nanciſci, & his ſimilia. De feris porro dicitur, ueſtigari, inueſtigari, inſecutionem pati, curſu impeti, trahi, quæri, inquiri, inueniri, reperiri fugere, transfugere, ſubducere, refugere · capi, præhendi, uulnenerari, occidi, uiuas capi. Dices præterea, ueſtigium, ueſtigatio, & ueſtigia, pedum ſigna, ſigna terræ impreſſa, indagationes, inueſtigatio et Τῆς ἰχνεύσεως, Xenophon dixit Veſtigia recta, directa, confuſa, abſcondita, inuentu facilia, uelocia, acuta. Veſtigia olet, redolet, ſpirat, reſpirat, ſurgit ab his odor, uapor. Δύσοσμα, & εὔοσμα per quæ non bene, aut male olentia, ſed difficilia faciliaq; deprehenſu intelliguntur. Venatura uero, *θηράματα, θηρεύματα, θηράγρα non modo uenationem, ſed & uenatione captum ſignificant. quod & ἄγραν nominant Vnde εὐαγρία, id eſt uenatio fœlix, copioſa, ferina. proſpera uenatio, & multa *tum uenatio præ-

præda

canũm ductor

uenatione adepta, uenatione acquiſita, præda

proſperæ uenationis præda, & frequentis uenationis præda.

tio præda abundans. Et contraria, uenatio mala, præda carens, infœlix, feram non adepta & præda uacuus rediit. Licet etiam dicere, uenatica tellus, uenatorius ſaltus· ſylua feras habens, et feris abundans· Similiter & montes uenationi idonei, feris abundantes, feras alentes & paſcentes, feris depaſti, & feris pleni, & ſimilia· feris uero, et paſcuis carentes, contraria ſunt. Sed et Diana Venatica, & Venatoria, Ferina: Montana, à montibus: Idæa, ab Ida· Retiaria, à Retibus· & Sagittaria, eo quod feras iaculetur, dicitur ſimul cum aliis multis à uenatione deductis nominibus.

I CAPVT SECVNDVM, DE FERARVM LATEBRIS.

Ferarum uero loci, in quibus inueniuntur ſaltus, luci, ſyluæ, montes, antra, dumeta, luſtra, paludes, terræ incultæ, campeſtria loca, agri. latebræ, ſed hæ proprie ſerpentum ſunt, ſicut & χειαί· abuſiue uero, etiam de aliis feris dicuntur. Ferarum uero, aliæ montanæ maximè ſunt, ut leones· aliæ paluſtres, ut ſues· aliæ nemoribus ſyluiſq; gaudentes, ut pardali· Vnde et Homerus dixit, Veluti pardalis exit è denſa ſylua· Aliæ loca amant inculta, ut cerui· aliæ dumeta, ut lepores· Vrſi autem, ſi extra luſtra ſua paſcantur, circa fructiferas arbores capiuntur. Sed leonum fœtus, catuli uocantur· urſorum, urſelli· ceruorum, hinnuli· uulpium, uulpeculæ· luporũ uero, canumq;, catuli· Proprie tamen luporum, lupuli· leporum uero, * λαγίδια, & λαγιδεῖς· atque apud Xenophontem, Λάγια: Quorum uero propria nomina nulla ſunt, horum fœtus, catuli. pulliq; dicuntur. Omnium uero ferarum fœtus, Poetæ ὀμβέλικα, & ὀμβελίας uocant· de his autem dicere licebit, iuueniles, modò geniti, recens nati, lactantes, iuniores, titubantes, annui, anniculi, & his ſimilia. Et leonis quidem pellis, leonina. & leonis tergus dicitur· pardaleonis uero, pardalis· urſi uero, urſina· uulpina autem, uulpis· lupina, lupi· & Vitulina, uituli, ſecundum Anaxandridem: Vrſina, leonina, pardalis, uitulina, canina· Cerui autem, nebris· ſicut & capræ, ægis· & ouis, uellus dicitur.

lepuſculi (margin, beside "leporum uero")

CAPVT

CAPVT TERTIVM, DE ADIVTORIBVS VENATORIS, & armis.

VEnatoris porro cooperarij ſunt, canes, equi· canum ductores, equiſones, retiarius. linoptes, qui in rete incidentia, obſeruat. Canum uero ductio, κυνηγέσιον, quemadmodum & uenatio dicitur. Inueſtigator, retis cuſtos, et ſpeculator. Sed Venatoris arma ſunt, tunica expedita, demiſſa ad poplitem· nō alba, nec bene colorata, neque aliquo colore ſplendidè relucens, ne eminus ſeu de longinquo feris uideatur· Et huic ſimile pallium, quod ſiniſtræ manui circumuoluendum eſt· ſi feras inſequitur, aut cum ipſis pugnat· Scutica, aut fuſtis· Calcei alti ad mediam tibiam aſcendentes, firmo alligati uinculo. Sit uero Iuuenis, agilis, curſui aptus, uelox, acer, periculorum amans, operoſus, laborioſus, laboris amans, Certator, confidens, peruigil, indefatigatus, nō tergiuerſans, non aduentum ferarum fugiens. Venationis præterea inſtrumenta, enſes, falces, tela; arcus, uenabula, retia, ualli, perticæ, pedicæ, laquei, irretiatoria, retia, lorum canis, ſtipites, & tali. Gladij quidem, ut ſi forte in feram incidat, ſe defendere poſſit · falces uero ad ſyluam ſuccidendam, & retium liberam ſtationem conducunt· In quem uſum & ſecures parandæ ſunt, ſi forte & trunci excindendi ſint. Arcubus uero, telisq́;, contra ceruos utuntur, & alijs quæ eminus iaculanda ſunt · uenabulis autem, contra ſues, & alias comminus congredientes feras. Iacula autē, fraxinea ſint, et uelocia, tortilia, atque firma· cuſpides uero horum, latæ, & acutæ. Porro uenabula, cornea ſint, ſolida· & Inſtar haſtæ fabrefacta, ut inquit Xenophon: horum autem cuſpides, è ferro ſint maximè penetrabili. Sed cuſpidis pars iuxta haſtule, fiſtula dicitur. cuius exterior pars, περίμετρον· interior autem, murus. Quæ autem poſt fiſtulam eſt concauitas, obeliſcus· et ubi dilatatur, alæ dicuntur. quæ utrinque ſunt prominentiæ. Cuſpidis uero acies, lingua. Et oportet utramq; alarum, latiorem & denſiorem exiſtentem, attenuare co-

arctareq́;, ut tenuior earum circa linguam finis ſit acuere uero nō aciem modò, ſed & alas, perutile eſt.

I CAPVT QVARTVM, DE VENATORIS INSTRVMENTIS.

*AD alias autem feras, uenabulum præparari ſic decet. Contra ſues quidem, circa fiſtulæ finem, ante alas, acies utrinq; habeat, ipſi fiſtulæ affixas, ferro robuſto utrinq; prominentes ne furore, robore, & audacia ſus irruens, ad ipſum hominem uenabulum ſequens perueniat. ſed acies impetum eius cohibentes, i npetus impedimentū ſint, ad propius accedendum. Tela quidem, per emiſsionem cum robore infigenda ſunt Venabula uero, eo quod manibus comminus infiguntur, non indigent impetu. Venabuli autem uſus, præpoſito pede ſiniſtro, & dextro poſtpoſito conſiſtens, quo certa ſit diſtantiæ proportio, ut in pugna prominentem partem acutā habeat, iuxta pedem manumq́;, quæ ſupra hanc eſt, ſupinam, inuerſam, medium uenabuli dextra cōuerſa prætendens, haſtam firmiter contineat. ſiniſtra uero, ferrum ad plagam lætalem dirigat dextra contra, ſuo robore uenabulum torqueat. Sed & oculus, in feram intentus ſit. ſi enim ſus hæc fera fuerit, inter oculos aut ſcapulas infigatur uenabulum; lætalia enim ſunt utraq; ſi autē maxillis infigas, minus poterit exertis uti dentibus. Saltanti porro ſui, enſem ſtrictum ſuppone. Cauendum uero, ne ſus uenabulum capitis uiolenti nutu, aut fortiori contra ferrum ictu, et ſaltus impetu excutiat. hoc etenim facto, ſimul homini appropinquat, tumq́; oportet tenaciter ante arborem præhenſam iacere. ſic enim dentes exertos infigere non poterit propter ſimitatem, nec corpus ſubſternere, ſed circumiens calcat Scrophæ uero, etiam morſu impetunt. Quod ſi cum alia cōgrediatur fera Venator, ne in tantum pedes diducat, ſed magis erectus reſiſtat propterea quod feræ iſtæ, utpote pardali, uel leones curſu ad Venatorem uſq; delatæ, appropinquantes inſiliunt. pectus uero, & cor traijciendum eſt, hæc enim in his plaga lætalis exiſtit. Retia uero, et laquei, * horum quidem*

& caſſes

dem

dem linum, Aegyptium, Phaſianicũ, Carthaginenſe, aut Sardium
eſſe oportet· Sed Herodotus, Phaſianicum, quod Colchicum eſt, à
Græcis Sardonicũ appellari tradit· Verum et Sardoum ∗ *forſitan* *ualet*
fuerit, ∗ *cuius nimirum et Carthaginenſe celebre eſt, ab Heſperia* *à quo*
ſcilicet allatum. Venatoria uero, quæ plicantur omnia, retia dicun
tur· ſed Pherecrates eadem, et Septa uocat. Nominum uero in uſu
uenatorio permutatio, retia quidem uocat, quæ in locis planis &
patulis conſiſtunt· uiatoria uero, quæ in uijs· Sed ἄρκυες, his qui-
dem minores· uittæ uero, forma ſimiles ſunt, in acutum deſinentes·
ipſos autem, iuxta Xenophontis ſententiam, Nouem linis conſta-
re neceſſe eſt, ex tribus complicatos tendinibus. Tendo uero, fu-
niculus dicitur. Et tendo, ex linis flectitur tribus. ∗ *Arctei uero* *retis*
pars, plaga dicitur. Eſt autem plaga, continuum illud in rete qua-
dratũ interſtitiũ, quatuor conſtans nodis· quod tenſo rete, rhombi
in morẽ extenditur, per quã ceu tranſituræ capita feræ inſerunt,
et his irretita capiuntur· Alia autẽ retis pars, circuitus eſt. ∗ *qui eſt* *Eſt autem*
retis funiculus, utrinque per inferiores ſuperioresq; ultimas plagas *circuitus,*
tractus· quo contrahuntur, & diſſoluuntur retia· ∗ *Hos uero No* *Circuitus*
dis carere oportet, ſecundum Xenophontem, ut ∗ *liberè tranſi-* *facile*
re poßint· per uertebras autem retibus ipſis immittuntur· Et non- *mobiles*
nulli hos, ∗ *παραδρόμους uocarunt. alij uero cum duo ſint, inferio-* *incurſus*
rem quidem περίδρομον· ſuperiorem uero, ∗ *ἐπίδρομον dixere.* *occurſum*
Eſt et alia retis pars, ἀκρωλένια· quæ retiorum pars eſt ſuperflua,
quæ alij fimbrias, alij alas uocarunt. Sed & in enodijs, nonnulli μα-
σοὶ ſunt· qui ex lini plicaturis, inſtar circuli, ipſis acrolenijs appli-
cati. Retijs uero annuli, mammæ nimirum formam habentes· circu
li uero his cõmittuntur ferrei, quia retia maiora ſunt· Vnde & Xe-
nophon Enodijs quidem, præter retiacula, funiculum unum, qui
tendo uocatur, attribuit· Retijs uero. præter enodia, inquit, plures
tendines adhibendi ſunt. faciens enodia quidem, duodecim linorũ·
retia uero, linorum ſedecim, illis nouem tantum linorum exiſtenti-
bus. conſequenter itaq; magnitudo ex additione hac excreſcit· His
inſuper & ſardones adiungunt, ∗ *quæ eſt faſtigium retis, poſt ul-* *quod*

timam plagam rete ſuſtinens · ubi περίδρομος eſt, aut ἐπίδρομος, perticis ipſis, ſecundum eleuationem aſsiſtit. Vitta uero, retiaculi concauitas dicitur · uertex autem, retiaculi anguſtiæ. quas nonnullli κορυφαῖα uocarunt. Sed ἐνώδιχος, eſt pellis uitulina, cui rete imponitur, formatum inſtar crumenarum contractarum. Perticæ uero, pali, & χαλινώματα ligna recta ſunt, in ſummitate furcata, infixa quidem telluri furcis uero, retium plagas, & περιδρόμους ſuſtinentia · Inæqualia uero hæc fulcra eſſe oportet, ut iuxta altitudines & concauitates locorum, cum opus eſt, retis cuſtos hæc adaptans · horum inæqualitati, retium ſtationem, quæ ἀρκυοστασία dicitur, adæquet · Obliquæ autem hæ perticæ ſiſtuntur, ad ſeſe mutuò inclinatæ · & locus, ubi conſiſtunt, ἀρκυοστάσιον dicitur. Pedica uero, ceruis ponitur · & apris nonnunquam, ſed & ποδοστράβη dicitur. Circulus autem, eſt ligni hederacei · qui corona uocatur, ſed clauis utrinq; refertus eſt ferreis, & ligneis · laqueusq; in medio implicatus eſt, ut uenientem ueluti q; feram, & illatam * euertere pedicam, & alterutro laqueorum arte ad hoc facto irretiri oporteat. Pedica uero, foſſæ imponitur. Et à laqueo coronæ, catena quædam, quam & σειράδα, & harpedonem uocant, extenditur. Catena autem ex ſcirpo plicatur, cui & alius truncus in proxima foſſa iacens alligatur · ut fera etiam pedicam ſubuertens, & laqueo irretiatur, & catenā cum trunco trahens ad curſum impediatur, maxime ſi priores pedes irretiti fuerint. Et Venatori quidem, ligni tractum inſequi conducit · eoq; magis, ſi per terram molliorem trahatur. aſperior autem & ipſa, feræ ſignum portendit, ad inſequendū ligni tractum. Euenit etiam nonnunquam, ut lignum in ſyluæ anguſtijs, aut petræ inæqualitate detentū, feram contineat. Cæterū foſſæ, terra ſolida, herbæ aliquæ, aut folia inſternenda ſunt · Sed terra noua, è foſſa egeſta, auferenda eſt procul · ne terram modò motam, & recentem adueniens fera conſpicata, quidpiam ſuſpicetur · Et hic quidem apparatus eſt, quo Venatorem inſtructum eſſe conuenit. Retia uero tendat undique, in uijs, triuijs, curriculis, locis cultis, campeſtribus, montibus, aquis,

*æquis, ſyluis, ſaltibus ubicunq; feram inueniri ſuſpicatur, inter ualla ad excurſiones, quas παράδρομα uocant, relinquens. Habeat præterea & reticula minora, ſi forte & interualla obſepienda fuerint. Hæc uero reticula, nõnulli Venatorum * ἐμβόλια uocauerunt, ueluti quæ priorum retium ſtatione inijciantur. Dices porro, ſtatuere retia, inſtruere, ſiſtere, circumſiſtere, circumijcere, circumtendere, circumcurrere, tendere, intendere, dirigere, ordinare, circumſtruere. Horũ autem, ſtatio, ordinatio, ordo, ſtructura, * ϛοχὰς, καὶ ϛοχασμὸς appellatur. Στοχὰς uero, * uocant etiam ſtructuras quaſdã, manibus ſtructas ex lapidibus aut ligno, ſuper terram eleuatas propter * æqualem retiũ conſtitutionẽ, ſi locus reti ũ fuerit cõcauus, neceſſarias. Solon uero, Oleas quaſdam * oliuis opponens, ϛοιχάδας uocat, nimirum ordine plantatas intelligens.*

iniectiua

coniectura & coniectatio.

uocantur

uſum æqualis

CAPVT QVINTVM, DE CANIBVS, ET QVAE IPSORVM ſunt. I

Generoſi Canes ſunt, Laconici, Lacones, Arcades, Argolici, Locrenſes, Celtici, Iberici, Cares, Creſſi, Moloßici, Eretriaci, Orcanæ, Indici. Canes uero Pſyllici, dicti ab urbe Achaiæ dicuntur. Sicut Elymæi, à Gente inter Bactrianam et Hyrcaniam ſitam, nomen ſortiti ſunt. Sed Caſtorij, Menelaides, & Harmodij, à Nutritoribus denominati ſunt. Fertur autem Lacones, à uulpibus primùm canibusq́; progenitos, appellari Vulpinos. Verùm Arcades, è canis natos & leonibus, Leonimixtos uocari. Ariſtoteles uero, Indicos canes, canis tygridisq́; ſobolem eſſe tradit. Sed Nicander Colophonius, Indicos canes, canum * Actæi poſteros eſſe dicit: qui poſt rabiem cum reſipuiſſent, Euphratem transgreßi, in Indos errabundi delati ſunt.

Actæonis

HISTORIA DE CANVM GENERE. II

Quemadmodum & Chaonides, Moluſſicosq́;, eius canis poſteros eſſe ait, quem Vulcanus, è Moneſio ære fabricatum, anima indita, Ioui dono dedit: hic uero Europæ, illa Minoi, Mi

2 Minos Procridi, Procris * Cephalo· Natura autem ine-
uitabilis erat, quemadmodum & uulpes Teumeſia capi per Fa-
tum non poterat, & ob hoc ambo in lapides mutati ſunt. hic qui-
dem ne uulpem, quem capi Fata nolebant, caperet· hæc uero ne
canem effugeret ineuitabilem. Caſtorides uero, Caſtoris alumni,
& Apollinis donum ſunt. quos idem Poëta, Vulpinos nominat· mi-
xtoq; genere, Vulpecaſtores. Sed & Eretricos, Apollo tradidit· ho
rum uero ſuſceptores, et alumnos, Eurytidas fuiſſe aiunt. Menelai-
des uero eoſdem, quos Cypſellicos eſſe ferunt, duobus ſcilicet ca-
nibus uterinis à Menelao in Argolide nutritis. Circa Cyrenam
porro, genus quampiam è lupis canibusq; naſci, Author eſt Ariſto-
teles: Creſſorū præterea Canū, illi quidem diaponi, hi uero parip-
pi dicuntur. Diaponoſq; aiunt etiā noctes diebus in ferinis pugnis
continuare, & ſæpenumero cum feris dormire, dieq; orto redinte
grare pugnam· Parippi uero, cum equis currunt, nec præcurren-
tes ipſi, neque ab ijs relicti. Sed Cynamolgi, canes ſunt circa Me-
ridionales paludes, qui boum lacte uictitant· & cum uenientibus
æſtate bobus Indicis pugnant, ut tradit Cteſias: Canes autē me-
quidā ipſo morabiles ſunt Pyrrhi Epirotæ. * qui hoc è ſomno exclamante,
mortuo circuiens, Pyrrhum cuſtodiuit * hoc uero mortuo, & cadaue-
uero, re incenſo, in pyram inſilijt. Et Canes Heſiodi, qui iuxta eum
occiſum manentes, occiſores eius latratu prodidere. Tū & Canis
Icari, Filiæ eius, Icari cadauer indicauit· & ſi Poëtis credere licet,
Epiroticus hic Canis eſt Syrius: Memorabilis & * Epirota Cerberus eſt· &
Alexandri Canis, cum leonibus congrediens, genere Indico, &
centum minis emptus. cui Mortuo urbem Alexandrum condidiſ-
ſe, Theopompus ſcribit. Tradunt uero, generoſiores Indorum
Canes, alias quidem feras ceu dedignantes præcurrere· cum leo-
ne uero ſolo, ueluti decertatu digniſſimo congredi. mordicus au-
tem inhærentes detinere adeò ut ſi feram ceperit, multum laboris
Venatoribus eſſe, ut canem à fera abſtrahant. Sed et Alexandrum
experimēti cauſa, ut Poëta tradit, in Indis huiuſmodi Canibus ac-
ceptis, multas ferarum ſpecies uni è canibus obieciſſe. hunc uero
in

in terra extenſum ſecurũ iacuiſſe, ueluti nihil ſibi curandam igno bilem feram æſtimaret: leone uero uiſo aſſurrexiſſe, agnoſcens dignum hunc concertatorem fore. deinde congreſſus leonem deuicit, hic quidem hunc tenebat mordicus: quidam uero enſe canis pedem abſcidit, & ne tunc quidem ob uulneris dolorem morſum dimiſit, ſed præ furore uulnus ignorauit. A Poro *autem* Rege *donatus* Canis, *duorum leonum uictor extitiſſe fertur. Fuit & Alcibiadi memorabilis* Canis, *minis emptus ſeptuaginta, pulchritudine inſignis. cuius caudã ademit, propterea quod canis pulchritudine infici repræhenderetur: & de induſtria eũ mutilaſſe fertur, ne quid huiuſmodi de illo poſthac Athenienſes dicerent. Memoratu digna et Atalantæ Canicula eſt, quam aper confecit* Calydonius: *Unde* Canis *ſepulchrum,* Calydonij *retinent: Sed & aliud Sepulchrum in* Helleſponto *ſic uocant, à cane quodam inclyto: niſi credimus, quod ab* Hecuba *in canem transformata ſic nominatum ſit. Nota eſt autem de* Argo *Vlyſsis cane, apud* Homerum *Fabula:* Geryonis *uero* Canis, *qui boues cuſtodiebat, frater erat Cerberi, & ab* Hercule *occiſus eſt: cuius nomen fuit* Gargittius, *eiuſq; ſepulchrũ extat in* Hiſpania. *Notus etiam eſt* Triacas, *canis* Pæonicus: *hunc autem* Panes Pæoniæ *Satrapes,* Alexandro *Regi dono dedit. Neq; etiã* Magnes, *canis* Hippamonis Lethargus ** nomine ignobilis eſt: qui, ut Epitaphium teſtatur, cum* Domino *ſepultus eſt:* **cognomine**

Viro, nomen Hippamon *erat. equoq; Podargus:*
Lethargus, cani: atq; Famulo, Bales:

Et hæc quidem Actæonis *canum, iuxta* Aeſchyli *ſententiam nomina ſunt,* Corax, Harpyia, Charon, Lycitas. *Nonnulli &* Xenophonti Grylli *Filio, canem nobilem,* Hippocentaurum *nomine fuiſſe tradunt. Tum* Magnetes, *iuxta* Meandrum, Canes *alunt bellorum armigeros. talesq; &* Pæonibus, Canes *erant uenatici:* Clarum *uero &* Lycadem Theſſalum *fecit* Simonides, Canis *ſepulchro hoc inſcribens* Epitaphium: *

Recumbis mortuus albis oſsis repleto in tumulo,
Et nouiſti adhuc fugare feras, uenatica Lycas:

Quam rurſus etiã perditas albis oſsibus pleno in tumulo Conijcio adhuc paue referas prædatrix Lycas.

ff 3 Tuam

Tuam uero uirtutem nouit ingens Pelion, & inclyta
Oſſa, atq; * celebres Cithæronis ſpeculæ:

ſolitariæ

Cæterum Tegeatis Anyte Locrida quoq; celebrem fecit, in cuius ſepulchrum incidens inſcripſit·

Ὤλεο δή ποτε, καὶ ἀκλύειζον παρὰ θάμνον,
Λόκρι, φιλοφθόγγων ὠκυτάτων σκυλάκων·
Τοῖον ἐλαφρίζοντι τεῷ ἐγκάτθετο κώλῳ,
Τὸν ἀμείλικτον ποικιλόδειρος ἔχις:

Morere tandem, & lyricā ede uocē iuxta lucum, Locri, bene uocalium, celerrimorū catulorū· Qualem alleuianti tuo impoſuit membro Sæuum uariegata collo uipera:

CAPVT SEXTVM, DE TEMPORE VENATIONIBVS commodo.

VEnandum quidem eſt tempore omni. experiunda autem canum uirtus, in frigore quidem, ſi nares non molleſcunt· in æſtate uero, ſi Solem ferunt, & ueſtigia ſequuntur, Sole licet odorem eorum obſcurante· ſed in uere, ſi in plurimo quoque florum odore, ueſtigiorum odores dijudicant. Hyemali itaq; & æſtiuo tempore, uernum tempus ad uenationē commodius eſt, aëre ſcilicet magis temperato, niſi quod ueſtigiorū indagationi flores obuerſantur. Autumnus uero, quàm proximie ad ueris temperationem accedit· neq; florum, et iam collectorum fructuum odores, canum nares ad ſeſe attrahunt. Verum per hyemem, manifeſtiora, faciliáq; inuentu ueſtigia ſunt· & lepus facillimus captu, quoniam denſiſſimis pedum eius uillis niuis globi inhærentes, curſus facilitatem impediunt. Catulorum autem alimonia, poſt maternum lac· quod Simul cum materno ſpiritu almum imprimis eſſe, teſtatur Xenophon· Afferre oportet catulis, captarum ferarum ſanguinem, ut uenatico cibo aſſueſcant. Σκυλακεία uero. hæc quidem, catulorum alimonia· illa autem, eorum generatio uidetur. Catulire autem canes dicuntur, hyeme cum imprægnantur, & coëunt. Exercitatæ uero caniculæ, deinde recreatæ coëant· ut labore quidem earū firmentur corpora, recreatione uero robur accipiant· Edere autem * illos tunc ad ſatietatē conuenit, ſi enim prægnantes ferociant, non

illas

utile

utile eſt. Catulientium autem uictus, panis eſt uino rigatus.

CAPVT SEPTIMVM, QVANTVM, VNDE, ET QVAM DIV VTErum ferant.

VTerum uero ferunt duobus menſibus, nec quis prægnantem uenatum educat, ſi partui uicina fuerit· Sed ut Ariſtoteles tradit, Si quæ duobus menſibus uterum geſtauerit, catulos ante duodecimũ diem non uidere· ſed ſi dies duos & ſeptuaginta, catulorum uiſus tempus habet conſtitutum tertium, aut quartum diem: Nonnulla autem imprægnatio trimeſtris, & catulorum uiſus in diem ſeptimum decimum'ue protenditur. Tempus porro canum ad coitum, & generandum, optimum eſt · maſculo quidem, quartus incipiens annus, ultimus autem octauus. fœmella uero trima, ad ſextum uſq; annum generet.

CAPVT OCTAVVM, DE MORBIS CANVM.

MOrbi canum ſunt tres, rabies, podagra, cynanche·Podagra, non omnino incurabilis eſt· Rabies autem, curatu difficilis · Sed cynanche, letifera. Omne uero quod à cane rabioſo morſum, moritur· excepto homine, qui tamen non omnino periculi expers eſt.

CAPVT NONVM, QVANDO CANES VENATVM EDVcendi ſint.

CAtuli porro. fœmellæ quidẽ, ſemeſtres· maſculi autem, octo menſes nati, ad uenandũ educendi ſunt, loro prælongo & torto ducti. & ſi præhenſa fera fuerit, etiam illis ut præhendant permittendum eſt, quo fera gaudeant · primum quidem, ut à loro allatrent permittendi· deinde, paulo pòſt loro ſoluto dimittendi, ne nimium tendendo rumpant. Canis autem ornatus, eſt millus· lorum

*latum, collum ambiens, ſolidum. quod & torques, & monile dicitur· anterius autem ei ſubſuatur agnina pellis, ne cutis canina corio atteratur. * Τελαμωνία uero * eadem, lorum latum utrinq; à * millo circa latera extenſum *, ut * circa ſcapulas ſummas extenſa, iuxta lumbos coarctentur. Claui autem, & aculei, hiſce loris infixi ſunt. quorum nonnulli circa pubem extenduntur, ne canis aliquis coëat· aculeis his aſcendentiũ impetum arcentibus, ne ex ignobilibus concipiant. Sed * à millo tenue lorum dependet, quod ad canis ducem tenditur, & ab hoc canis ducitur. Sunt etiam nonnulli, qui canum dorſa pellibus quibuſdam contegunt, ipſorum pellibus ferarum pelles adaptantes· ut hoc tegmine muniti canes, ſi fortè cum fera aliqua pugnaciori congrediantur, uulnerari nequeant.*

Cinctura & ipſa collario alternatim ceruices poſt ſcapulas ſummas & lumbos conſtringantur. collarium à tenui loro

I CAPVT DECIMVM, VIRTVTES ET VITIA CANVM, A CORpore & indole.

1 V*Irtutes canum, à corpore quidem· magni, non tamen immenſi, & proportione carentes· Simi, articulati, neruoſi ſub fronte· latus frons, interſtitia certa habens. Capita leuia, & agilia· Oculi ſublimes, nigri, lucentes· lucidæ papillæ, uultus igni tus· Auriculæ tenues, & paruæ, nudæ in parte poſteriore. Collum longum, molle, & rotundum· Pectus pingue, & latum. Scapulæ, ab humeris aliquantum eleuentur· Crura, utrinq; quidem alta. poſteriora autem, maiora, & hæc quidem contracta· priora uero, recta, dura, rotunda, & non iuxta ſcapulas prominentia. Latera autem cõtracta ſint, nec terrã uerſus dependentia· Lumbo uero non carnoſo exiſtente, nimia ſimul abſit mollities, et durities. Clunium autem menſura optima eſt, ſi abſit & magnitudo, et durities. Lumbis autem rotundis exiſtentibus, poſteriora quidem carnoſa ſunt· inferiora uero ſoluta, interius cõtracta. Ventres porro ipſi, & inferiora eorum, uacua ſint. Caudæ prælongæ, rectæ, acutæ, uerſatiles, femora reſpicientes, duræ. Sed uentriculi, rotundi, longi, firmi. Pedes autem, rotundi, et piloſi ſint· piliq; ipſis condenſentur cri*

*ne tenui, molli, & denſo Tales enim exiſtentes, leues uidentur, ue loces, celeres, rapaces. Statim autē et ad indolis uirtutes ſermo de ueniet, declarans canes feroces, ſagaces, operoſos, certos, animoſos, prudentes, naſutos, celeres, acres, laborioſos, generoſos, fortes Qui prӕhendere ſpiritus, & iudicare odores poßint uestigia dirigere, ferā deprӕhendere, ſequi, ſubſequi, perſequi, inſequi, poſt pedes incedere, latentē inuenire, prӕuiſam inſequi, deprӕhenſam occidere Cōſiderare * in inquirendo odores, ſed in ueſtigiorū inuentione non ſtrepere prӕcedere Venatorem, & ſi prope inuentam fuerit Signum dare, nutare, indicare manifeſtare, animi gaudio, corporis ſaltu, uultus hilaritate, oculorum alacritate, permutatione oculorū, reſpectu uultus, exultatione ſpei, aurium arrectione, caudӕ uibratione, & frequenti oris agitatione. Vicia porro canum, è prӕdictis apparent uirtutibus. Dices autem, à corpore quidem parui, aut alti, & proportione carentes, terribiles, luſcioſi, incurui, infirmi, nudi, turpes, informes, incompoſiti corpore, intortis pedibus, ore carentes, ignaui, remißi, tardi, triſtes, ſegnes, graues capite, carnoſam frontē habentes, immenſi, hirſutis auribus, duri collum pectora anguſta, ſcapulӕ humeris adhӕrentes, latera denſa, lumbi carnoſi, clunes ad corpus non proportionati, coxӕ longӕ & macilentӕ, femora mollia, uentriculi non rotundi, pedes prӕlongi Tali uero corpori, indolis quoq; uiciū adhӕrere neceſſe eſt, & canes eſſe ſtolidos, ſtupidos, ueſtigiorum rudes, olfactu carentes, ignauos, ocioſos, remiſſos, errones, fallaces, quӕſitu fallibiles ad inquiſitionem quidem attonitos, ad inuentionem uero ſegnes Immorigeros, ferarum negligentes, humanos, à perſecutione recedentes, ferā relinquentes, Venatores prodentes, ſubſequentes, prӕcurrentes, omittentes inſecutiones, latrantes, lӕtalia non prӕhendentes loca, fruſtra gaudentes, fruſtra ſe uertentes, effuſim ſalientes, meliores canes impedientes, Solem uitantes, ſubeuntes umbram, molles, frigore corruptos, imbrem non uitantes, ante terminū definitum * defatigati, tergiuerſantes, trementes cum fera propior fuerit, trepidos, ad inueniendum indoctos, ad inſequen-*

quidem (margin, at "Cōſiderare *")

defatigatos (margin, at "definitum *")

dum non ſufficientes, ſtultos, infirmos, uellicantes.

I CAPVT VNDECIMVM, NOMINA A CANIBVS.

*A Canibus porro deriuantur, caninum, canina uenatio, cynanche· cum canibus pugnare, canes ſequi. canes interoſculantes, * & eccynus morbus, * interoſculari, uel affligi. Dicitur & προκυνεῖν pro latrare ante feram inuentam. Et Homerus, Canis oculos habens inquit· ſic enim impudentem uocat· Et alibi, Canis impudens: Ariſtogiton uero Cydimachi Filius, Canis, propter audaciam uocabatur· Et Canes, qui ab Antiſthene ſic dicti ſunt. Et caniniſare, & cyniſmus, cynicus, caninus, & canes habens, & equi caninis pedibus prædıti. Canum porro colores, nec totus albus, receptus eſt nec omnino niger, neq; prorſus rufus. ſed ſingulis his alius quiſpiam color admiſceatur, aut iuxta frontem, aut ſuper ſummas nares, aut circa aliā quandam corporis partem.*

I CAPVT DVODECIMVM, DE DIFFERENTIIS FERARVM.

*Cubilia leporum, dumeta denſa, ſaltus opaci, ualles profundæ. in hyeme quidem, aprica· æſtate uero, umbroſa· In niue μελάγχειμα, ſunt autem hæc luſtra, quibus nix non integitur· ſicq; uocantur, quod præter alium terræ colorem, qui albet niue, hæc ſola nigreſcant. Certiſſima autem ueſtigia, ſunt recta. incertiſſima autem, intricata· quæ tum maxime fiunt, ſi * progrediantur uulpes. Erecta porro ueſtigia ſunt, cum ſtrepitu aliquo audito, erecti pedibus poſterioribus inſiſtentes, certum aliquid de incidenti ſtrepitu cognoſcere uolunt· uel cum Lunæ lumine gaudentes, cū pleniluniū eſt, colludentes mutuò, longius ſaltātes, * tranſſilientes, et hinc inde ſe proripiētes, cōfuſa ueſtigia reddunt. Præterea forma * leporis, & natura· Color quidem ſubfuſcus, eſt autem hic oleæ ſubfuſcæ ſpecies, quæ nec cruda adhuc, nec tamen tota nigreſcit· Magnitudine, non magnus· natura, leuis· Denſus pilis, etiam*

præceſſerint | *diſſilientes* | *lepori*

lis, etiam in ſupinis pedũ partibus, non tantũ prona parte hirſutus· quod Nullo alij animali cõtingere, tradit Ariſtoteles: Ob quod mihi uidentur & alij, et Cratinus, Leporem Δασύποδα uocare, nomen ex leporis natura fingentes. Maior itaq; lepus, maiorem etiam frontis habet albedinem· minorq́; minorem, et colore rufus eſt. Secundum oculos autem, glaucus, & cæſius lepus eſt · oculiq́; palpebris carent, unde et luſcioſus eſt· Somno etiam indulget plurimum, quod oculis nocumentum non paruum exiſtit. Caput habet paruum, leue, rotundum, breue· aures arrectas · Collum arctum, rotundum, molle, longũ· ſcapulas rectas, ſuperne ſolutas· Crura anteriora, agilia, coniuncta· pectus, non carnoſum · Latera non grauia, nec immoderata· tibiam, carnoſam· Clunes, molles· coxas, rotundas, carnoſas, non contortas· Femora, breuia, firma, uerſatilia, non tumida· interiorem quæ inter crura partem eſt, longam, & rigidam· Pedes priores, arctos, & longos· poſteriores, firmos; & latos· Tibias longitudine, poſterioribus multo minores. Poſteriora autem crura, incurua ſunt; ad priora ſeſe inclinantia, quæ currẽdo illis præmittit · & ſaltando poſterioribus pedibus erigitur, minime tamen priores impedientes, propter eorum ad interiora tranſmutationem. Saltatoriũ autem magis, quàm curſorium eſt animal · alioquin leue, et agile· Et cum caudam ad corporis gubernationem non ſufficientem habeat, auribus utitur· ad gubernationem has concutiens, & ceu remis quibuſdam corpus dirigens. In locis uero præcipitibus magis capitur, propter poſteriorum pedum altitudinem in caput præcipitatus · ſed in accliuis locis pedum inæqualitas locorũ inæqualitati reſpondens, corpus ad curſum adæquat. quantũ enim in accliuis locis, poſterior pars declinatur· tantũ pedum longitudo, pedes ceu æquales ſimulat, * uel refert. Timiditate autem omnes hoc antecedit animal, facile terrore concuſſum, & ſuſpectum· unde & πτώξ nominatur· Somnum uero, & requiem capit, crura poſteriora clunibus ſupponens· anteriora uero protenſa coniungens, & caput in hæc reclinans· * Verum ſi inclinatus fuerit, nareſq́; quin habuerit immotas, dormit· non tamen defatigatus ſimiliter requie-

ſcit· Sed ſi oculis apertis immotus iacuerit, nareſq; mouens frequenter intenderit, ſomnus ipſum profundus occupat. Fœcundum autem hoc animal eſt maxime, ſemper prægnans, et omni anni tempore· adeò ut hic fœtus modò natus ſit, ille uero naſciturus· hic conceptus, alterq; iam fiat· Ipſumq; nominabis, fœcundum, fœtu abundantem, prole inſignem, imprægnatum, fœtu ſemper repletum· Parit autē menſibus ſingulis· Totusq; pilis tegitur, adeò ut et intra maxillas pilos habeat. Quot uero annorum fuerit, tot habet ſub cauda corpori incidentia foramina· Solus uero animalium ante partū lac habet, & ſolus biſidorum habet coagulum· Tum uero * *Helymei Vulpes, qui apud nos ſunt, corpore minores non ſunt, colorem autem nigrum referunt, & longiores creſcunt, albáq; iuxta caudam pars ipſis eſt longior. Leporum autem ij, qui* μοχίαι *dicuntur, acerrimum odoratiſſimumq; ueſtigiorū odorem habent, adeo ut & canes ad hunc inſaniant. Ithaca porro, ſola inſularum, lepores non procreat. Carpathij autem, cum leporibus antè carerent, par introducentes; multitudò propter fœcunditatem exorta, fructus perdidit· Ipſi uero in prouerbium, de ſpontaneum ſibi conciliantibus malū, abiere, Carpathius leporem. Tum & Anaxilas Rheginus, cum Sicilia antè, ut Ariſtoteles inquit, lepores nō gigneret· hic inuehens nutriensq;, ſimul rheda in Olympia uincens, Rheginorum monetæ rhedam inſculpſit, & leporem.*

Elymæi

II. DE CERVIS, SVE, ET RELIQUIS FERIS.

CEruorum quidem, cornibus fœmella caret· maſculus uero, eſt cornifer, cornutus. lata cornua habens, aut alta· uel aurea, qui ab Hercule captus eſt. Et Anacreon quidem errat, Ceruū uocans Κερόεσσαν*: Sicut & Sophocles;* Κερόεσσαν *uocat, Telephi Nutricem: Rectè autem Homerus,* * Ἀμφ' ἔλαφον κεραόν*: Ceruis uero, color eſt fuluus, albis interſtinctus lineis· plures uero maculas fœmellæ habent, & hinnuli imprimis: Capiuntur porrò retibus, ſi quis has agitans uenetur· pedicis uero, ſi quis inſidiās eos irretiat. Prolem uero, nō plus una, cerua parit· Et prægans eſt menſibus*

Circa ceruum cornutum

ſibus octo, uterum autem fert imprægnata incunte autumno. Hin-
nulum uero, in luſtrum genitores ducunt, ut præruptæ rupis ambi-
tus ab altera parte ſecuritatem exhibeat. Mater autem, ſeſe demit-
tens, fœtum lactat: ſed pater ſuperne cuſtodit, & contra acceden-
tem pugnat. Et hinnulũ quidem, ſi poteris, à parentibus pulſum ue-
nare, & primo ſanè curſu * deficiet tibi & canibus, * poſtea uero deficies tu,
hinnuli defatigantur. Multi etiam adultorum ceruorũ in continuis & canes
magis inſecutionibus propter ſpirandi difficultatem capiuntur. ad in reliquis
hos autem, opus eſt arcubus, et iaculis. De apro præterea dices, ter uero uena-
ram roſtro fodit, detondet prata, ſcindit arbores, acuit dentes: hor tionibus
ret uertice, obliquis tuetur oculis, ignitùm cernit: Dentibus fulmi-
nat, dentium fremitu minatur: ignem oculis emittit, ſpuma denti-
bus adhæret: Ad iram eſt aſper, furore implacabilis, difficilis oppu
gnatu, captu durus, inexpugnabilis, proſiliens, prorũpens, irruens,
incidens, euertens: dentibus ſecans, aperiens, perrumpens: Impe-
tu ruens, currendo appropinquans, impetuoſus, immobilis, impu-
gnatu difficilis Retia etiã ſuccindat, perticas euertat, arbores radi
citus extirpet: inſolens, furibundus, magnanimus. Si uerò obliquè
dentibus fulminet, canum pilos comburit: Si uero morienti, denti-
bus exertis, pilos adhibueris, tanquã ad ignem adhibiti crines con
uoluentur: adeo ignita quædam uis huic beſtiæ ineſt. Vrſa porro
carnem parit, format autem, et membra lingendo fingit, ut anima-
lis ſpeciem habeat. Vrſi uero montem, urſinum cognominarunt. Et
Populus Atticus, Virgines * Ἀρκτεύεσθαι dixit. * Tum & Heli- 3 4
ce, & Cynoſura, inter aſtra duæ urſæ ſunt: Iouis hæc Nutrix, alij
autem utramq; dicunt. nonnulli tamen hanc, Nutricẽ: illam, Ami-
cam fuiſſe tradunt. Præterea Arctos, Meridiei oppoſita, mundi
pars eſt: & uentus inde flans, Aparcticus: & circulus, Arcticus.
Capitur uero beſtia hæc retijs, pugna: & foueis quibuſdam, quas
ſub arbores frugiferas Venatorum nonnulli fodientes, & calamo-
rũ, aut alius fragilis cuiuſdã ligni baculos ſuper tendunt, terramq;
imponunt immotam, & herbas inſternunt. tum hæc quidem arbo-
re prehenſa, fructuum deſiderio capitur: ipſam uero fouea, fragili

hoc ligno confracto, excipit. Sed & pardalim iiſdem modis capi-unt, atq; aconitum pharmacum cibis admiſcentes: et hoc quidem fera dyſenteria exhauritur, nonnunquam tamen et uiuum capitur. De pardale uero dices, corpus habet diſtinctum, maculoſum, croceum, pulchrum, bene coloratum, ſpecioſum, uarium, molle, agile, multiforme, ſaltatorium, & luctatorium. Leonem autem uocabis, trucem, regium, pulchra iuba inſignem, pulchricomum, comatum, barbatum, glorioſum, magnanimum, inſolentem, ſublimem, ingentem, uiolentum, uelocem, ualidum, audacem, fortem, Virorum potentem. Minime tamen retijs, adultus leo, ſed machinis & inſidijs capitur: Catuli uero, parentum robore & audacia confiſi, uenando paſcuntur. Præterea aſinos ſylueſtres equis inſequentes, nam gregatim paſcuntur, ubi defatigati & anheli fuerint, plurimusq; illis puluis excitatus obuerſatur, hos quidem telis conficiunt: hos uero uiuos capiunt, laqueos ferreos circumijcientes: qui uero perſecutione amentes facti ſunt, nonnunquam non inuiti, cum quis attraxerit equum conuertens, ſequuntur.*

III DE INCITATIONE VENATORIS.

VEnator uero, inclamet canibus, iubeat, acclamet, inſonet, ſignum det, incitet canes, adhortetur, cohortetur, excitet, impellat, compellat, expellat, inhortetur, & ſuſcitet: concurrens, poſt eos curſitans, ſequens, inſequens, ſubſequens, cum canibus currens, collaborans, cooperans, ſimul animum adijciens, ſimul ſcrutans & inueniens.

CAPVT XIIII, DE VOCIBVS ANIMALIVM.

5 * conuiciari & conuiciantes

ANimalium uoces ſunt. canũ quidẽ, latratus, latrare, latrantes, et gannire. Dices etiã ἀϱάζειν, καὶ ἀϱάζοντας: tum & lugere, & lugentes. Secundum Xenophontem autem, & Clangor dicitur: ipſe enim, Clamantes dicit. Nõnulli uero Poëtarum, Canes et Βλύζειν dixere: Σκυζᾷν uero, cum dormiendo inſonant. Luporũ uero, eſt ululatus, ululare, ululans. Leonũ, rugitus, rugi-*

rugire,rugiens. Equorũ; *hinnitus,hinnire,hinniẽtes,adhinnientes.* Nonnulli & *fremitũ de equis dixere, & equos fremere·frendere uero omnes.* Porcorũ *autem uox,grunnitus,grunnire,grunniẽtes· quirritare,et quirritantes. nõnulli et grunditũ dixerunt,grundire, & grundientes.* Boum,*mugitus,mugire,mugiens.* Ouium,*balatus, balare,balantes.* Caprarum,*mutitus,mutire, mutientes.* Homerus *et capras,* Μηκάδας *appellauit. Videtur autem caprarum proprius eſſe,fremitus, fremere, fremens·* Sicut & Herodotus *fallitur, de* Hœdis Phrygiorum *dicens,cum capras balare putat.* Aſinorũ,*ruditus,rudere, rudentes·idem etiam de mulis dices·* Sed & Oncantes *dicitur.* Et Poëtarum *nonnulli aſinos,* Oncatores *appellauerũt.* Notandum porro, quòd *de alijs brutis, de quibus propria nomina non extant·utpote de de urſo,pardale,panthera, & alijs,rugire dicunt. de minoribus porro, ut uulpibus,thois,& lupis·latrare, & rugire.*

AVIVM VOCES. 11

D*Ices præterea,aquilas,clangere·grues, gruere. de utriſque uero,clangorẽ·* Accipitres,*pipare·gallos, cucurrire·cuculos,cuculare.* Hyperides *autẽ,* Demoſthenesq́;,*gallos,* Cuculare *dixerunt·* Perdices,*cacabare·coturnices,grylliſſare·cycnos,canere· turtures,gemere·columbas,plauſitare·graculos, frigulare·galgulos,glocitare·merulas,ſtridere·cicadas,fritinire·apes,bombilare· upupas,popiſſare·noctuas,cucubare·meleagrides, cacciſſare·ueſpertiliones,ſtridere·dracones, ſibilare·picas,picari·hirundines, trinſare·luſcinias, cantillare·anſeres,gratitare.* Coniungenda *hiſce et humana uox eſt,clamor, uox,loquacitas,ſonus,clamatio, et ſermo·de quibus,clamare,uocare,garrire,ſonare, exclamare,loqui.* Vocis *uero, clamoris,ſoni, loquacitatis,& ſermonis nomina iam antè dictaſunt·* Ad *numerentur autem his, à clamore, clamator,& conclamator.*

CAPVT XIIII, DE EXCREMENTIS, ET IIS QVAE PER VENtrem emittuntur.

SEd abire in ſeceſſum dices, in latrinam, in ilia, in ſtercus· Stercus uero Ariſtophanes, et ἴπνον uocat. Opus autem ipſum, cacare, egerere, fundere· unde & Fundens Patroclides: Sed egeſtum hominis excrementum, σκὼρ dicitur, à quo obliqui caſus in uſu non ſunt· ſed pro illis, τοῦ σκατὸς, & τῷ σκατὶ dicunt, quorum nominatiuus non extat. Tum et merdam uocant, ſtercus, et σπατίλην. Et equi quidem, fimũ uocant· bouis, bubulum· aſini, aſininum, & ὄνθον. Homerus etiam ὄνθον, bobus tribuit· Porci, ὑπέλινθον· ouium, ouillum· caprarum, σπυραθία, σπυραθίαν, καὶ σπύραθον, & σπύραδανα· ſicut & murium, μυσκέλεδρα.

CAPVT XV, DE COITV ANIMALIVM.

COire præterea de brutis dicitur, ſcandere, inſcendere, uehi, conſcendere, *congredi, conuenire, aſcendere. Aſinorum autem proprium eſt, ὀνοβατεῖν, cum equos conſcendunt. Commune autem omnibus eſt, ſobolem ſeminare, ſicut etiam de hominibus dicitur· de illis uero dices, conuerſari, miſceri, concumbere, commerciũ habere, appropinquare, communicare, ſimul recumbere, in unum uenire, ſimul iacere, condormire, cõuenire, concubare, ſeminare, coire, rem habere Veneream, amplecti. Et trita illa, quibus Comici iocantur· Δηκεῖν, Subagitare, Contundere, Intendi, Cõprimere, Complicari: Ab his etiã ſtudioſus & res denominabit, mixtio, conſuetudo, conuerſatio, communicatio, communio, coitus· Non tamen appropinquatio, aut concubitus· ſed concubuit cum illa. & Cõcubinus ſum, ut Hyperides· et quod magis Atticum eſt, Rem habui: Ab eadem uero, dicitur gratificari, & gratiam dare.

*conduplicare

DE CVRSV ANIMALIVM, ET II pugna.

*DIces * at ceruum, currere leporem, fugere ſuem, aut aprũ* *attamen*
perrumpere leonem, irruere pardalim, ſaltare urſum, com
plecti taurum, incidere Et hæc quidem, labris ferire illa, ungulis
*pulſare. hæc, cornibus impetere illa, pedibus calcitrare * illa, un-* *hæc*
*gulis ſcalpere. * hæc uero, dentibus laniare.* *illa*

CAPVT XVI, MVLIEBRIS MVNDI NOMINA.

DIces præterea ſummatim ſic, mundi, ornatus,
ornamenta, mundiciæ Non *enim negligenda*
ſunt muliebris mundi nomina. A prædictis autem
deriuantur, ornare, ornatio comere, comptus. de-
liciari, molleſcere deliciæ, mollities. Capitis *por-*
ro ornamenta, Homerus *narrat* Reticulum, Capitale, *&* Redimi-
culum textum Tu *uero,* et Coronam his *adde, ex illo* Homeri Ver *Iliados* 6.
ſu, Horum *hæ quidem flexas* coronas, *hi uero enſes habebant* *&*
Corollas, *apud* Callimachum Baccasq́;, *apud* Homerum, et Ana-
creontem Et Faſciam, *&* Redimiculum, *apud* Ariſtophanem: *quæ*
& funda appellatur. Et mitræ, acus, & calamiſtrum, uelum, au-
rea, & inaurata omnia. Sed & ξένιον, *aureum erat capitis orna-*
mentum quod nonnulli pecten eſſe uolunt. Tiara uero, & Cybar-
ſia, Perſica: *Verũ circa aures, ſunt redimicula, perforata, inaures,*
uertebræ, cardines Et Sitlæ, *more* Dorum Et *ſecundum* Aeoles,
Artiala: A Comicis *autem, et* ἐγκλαστρίδια *uocata ſunt, ** Rotu *&*
læ, Botrydia, Germina, Caryatides, Hypocampia, Cẽtaurides, * Innutritum
Entrophũ, *et* Tripes Sed *liquet, quod à forma ipſorũ nomina illis*
indiderint quemadmodum et Homerus *inaures, ** τρίγληνας *uo* τρίγληνα
cauit, tanquam trium pupillarum formas habentes. Sed colli orna- ἕρματα
menta, collaria, ceruicalia, tũ & torques, monilia, fibulæ, trichæ, Trina pu-
oreæ, malacia. Et Torques ταυθάλεισοί, *apud* Theopompum Co *pillaria mu*
*micum à quibus lapides quidem dependebãt adeò, ut à motu * gem* *nimina*
marum dicti uideantur. Sed & τριόπις, *monilis ſpecies eſt, tres*

 ueluti

etiam ueluti oculos ſuſpenſos habentis · Et ſecundum Antiphanem, * &
conſeſſus * Κάθημα· quod & * καθιτῆρα uocauerũt. Quoddam etiã mo
conſeſſorẽ nile, Μάνος, aut Μόνος dictum eſt · Doribus proprium maxime.
Quæ uero circa brachia, brachialia, & armillæ. Sed circa manuum conunɛturas, pericarpia, echini, amphideæ, anguiculæ, pſellia, chlidones, & bubalia. quorum nonnulla, et ad brachia, pedeſq; referuntur · maximè tamen amphideæ, & chlidones. Pedibus tamen propria, talaria, pedalia, calcei, calceamenta, ægla, ſolea · & Tibialia, ut & Menander, & Nicoſtratus tradunt Comicorum Magiſtri: Circa pectus porro, ſcutulas habent axillares. Faſcia axillaris, ſecundum Philippidem Comicum in Adoniazuſis: Quæ uero in digitis, annulus, condulus, ſigillum. ſignatorius, ſic enim ſignatos annulos uocarunt · ſigilla autem, gemmas continentes. Digito autem minimo annulum geſtabant, qui ἄκαρον propter paruitatem dicebatur · & alter corianeum dictus, medio aptatus digito.
alios Tum et * aliorum ornatuũ Comici * mentionẽ faciunt, ut Λῆρον
nominant ὀχθοιβασέλεθρον, Elleborum, Ampullæ, Barathrum, Pectoralia, Samacia, Siſymbrium, Monile: quorum formas intelligere difficile
perſpicere eſt, quoniam non adhuc * uidere licuit alicui, num ſeriò aut ioco hiſce nominibus utantur. Fortaſſe & ornatui competit, coloratio, pictura, fucus · Et Stigma, apud Ionem in Omphale · ut, Et nigrum ſtigma oculis idoneum: Dices præterea, faciei unguenta adhibet · faciem iniungit, purgat, pingit, fuco rubefacit, colore dealbat · Oculos perſtringit. ſupercilia denigrat, lineas ſemicirculares circum ducit. frontem dimetitur · roſeas genas fingit, momentaneum florem, cito defloreſcentẽ. Et ſecundum * Locrum, Non faciem, ſed laruam geſtat · Artem naturæ anteponit, uerum fucato · firmo, infirmum, & fragile rebus ipſis, picturam · Imaginem, pro ipſo uiuo ſimulachro fingit.

CAPVT

CAPVT XVII, DE MIXTIS NOMINIBVS. I

OCcurrunt & cumulatim nobis nomina ſynonyma, exigere, quærere, requirere, extorquere· exquiri, extorqueri· Exactio, requiſitio, extorſio· et nomen exactor. Reddere, exoluere, perſoluere, referre, ſoluere, reijcere, deponere, renumerare, reponere· redditio, retributio, relatio, ſolutio, depoſitio, perſolutio, renumeratio. Priuare, auferre, rapere, ingratū eſſe, ſpoliare, uēdicare· priuatio, ſpoliatio, ingratitudo· Nomenq́ unum, ingratus· et aduerbiū, ingrate. Negare, abnegare, denegare, deierare, ſubterfugere, elabi, refugere, recedere, abnuere, denuere· abnegatus, denegatus, et hæc ſola nomina. Res uero, negatio, denegatio, ſuffugium, receſsio, abnegatio, recuſatio, repulſa. Platonis autem propria locutio eſt, Μὴ ἀπαρνηθεὶς γένει· id eſt, Ne hoc denegetur tibi: Promittere, prænunciare, polliceri, ſpondere, prædicere, ſpem ſubtendere· promiſsio, pollicitatio, pollicitū· Alterius autem ſignificationis eſt, cōfirmare, definire, determinare, fidei ubere, in ſe recipere, affirmare, confirmare, communire· periculū ſubire, ſe ſubijcere· Difficile, moleſtū, arduū, durum, difficile, dubium, repugnatu difficile, operoſum, laborioſum, graue, oneroſum, indiſpoſitum, confuſum· et horum quoque comparatiui non inelegantes ſunt, & ſuperlatiui quoq́ elegantiores. Tum & pluribus aduerbia inſunt, & nomina· ut difficultas, moleſtia, onus. Contrarium uero, facile, promptum, factu bonum, ad manum exiſtens · uel in promptu, leue, certum, paratum, parabile, decorum, ordinarium, facile elaboratu, coincidens, ſecurum· tum & comparatiuos habent, ſuperlatiuos, nomina & aduerbia · Facilis, facilior, facillimus· leuis, leuior, leuiſsimus· Et ſecundum Hyperidem, ῥᾳδιώτερος: Paratus, paratior, paratiſsimus· promptus, promptior, promptiſsimus· certus, certior, certiſsimus : Parabilis. Sed ſecurum, & facile factu· magis operum, quàm facientium nomina ſunt. uerum his addere quis conetur & nomen, ῥᾳδιουργόν. Figuræ autem ſunt, ex paratu, ex fa

cili, in promptu, ad manum, ex contingenti, & ſic de reliquis.

I CAPVT XVIII, DE LOCO SALVBRI, MORBIDO, ET horum qualitate.

LOcum uocabis, ſalubrem, ſanum, incorruptum, purum, temperatum, mixtum, bene temperatum temporibus, tempora bene habentem, reſpirationes habentem, perflatum · uentos habentem perflantes, uel uentos percurrẽtes · Bene ſpirantem, recreatum, aura inflatum, fructuoſum, liberum, opacum, umbroſum, umbratilem, gelidum, hyeme bona utentẽ, calidum, tepidum, apricũ, temporibus æquum, bene diſpoſitũ cœlum habentem, integrum, bene cedentem tempori, bonos habentem ſpiritus, temporibus bonis utentem, ætherium, ſudum · in puro aëre, aperto aëre, hilari, leui, agili, lucido, libero, claro, pellucido. In contrariam uero partem, morbidus, morboſus, morbis obnoxius, mortifer, intutus, lubricus, pericidis expoſitus, periculoſus, corruptus, importunus, grauis, tenebricoſus, obſcurus, lumine carens, Solis expers, intemperatus, temporibus iniquè diſpoſitus, hyemalis, infœlici hyeme utens, frigidus, gelidus, glacialis, pluuialis, uentoſus, nubilus, ignitus, igneus, flammeus, ſuffocatorius, calidus, feruens, feruidus, incẽſus, ardens, moleſtus, uentis expoſitus et impetitus, infrugifer, humidus, paluſtris, aquoſus, niuoſus, ſqualidus, ſordidus, ingratus, immitis, morbifer, corruptus, importunus, peſtilens, cœlo iniquiore utens · et quæcunq; alia integra oratione dici poſſunt. Res porro. huius quidem, hyems, frigus, uentus, imber, pluuia, frigus, glacies, nix, cryſtallus, pruina, tempeſtas, grando · feruẽtis uero illius, ſuffocatio, calor, feruor · & ſecundum Homerum Ignis, Flamma, Ferueſcentia · Et uerba illius quidem, hyemare, rigere, frigere, flare, pluere · & aduerbia, frigide · Rigide enim, Poëticum eſt. ſed huius ſunt, ardere, calere, feruere, ignitum eſſe. Et aduerbia ſola, ſuffocatorie, calide.

CAPVT XIX, DE EO QVOD EST, I NON MOROR.

Non moror, non deſiſtam, non ceſſabo, non omittam, non obſeruabo, non recuſabo, nõ refugiam, non derelinquam · ſed hinc deriuata nomina, & aduerbia, alterius ſignificationis ſunt.

CAPVT XX, DE AMANDO, I ET ODIENDO.

Vehementer amo, præamo, depereo, diligo, perdiligo · ἄγαμαι, cui et ὑπὲρ præponi poteſt · Familiariter erga hunc habeo, familiariter diſpoſitus ſum, cõmode eo utor · et mihi cõmodus eſt, familiaris, Amicus, Socius, & quæcunq; alia huiuſmodi ſunt. Hunc imploro, inuoco, accedo, amatorie habeo, beneuolus ei ſum, beneuole me erga eum habeo, eius ſtudioſus ſum, eo utor. Et amicitia, amor, familiaritas, commoditas, ſocietas, beneuolentia. Et amice, amatorie, familiariter, commode, beneuole. Amicus, beneuolus, familiaris, cõmodus, Socius · Φιλόστοργος enim, aliud quiddam ſignificat. Contraria porro ſunt, uehementer hunc odi, ſperno, auerto, offendor eo, offendit me, criminor ei, criminatur mihi, aduerſatur mihi · abominor eum, eſt mihi oneri · Inimicus meus eſt, & hoſtis, alienus, alienatus, et alienor ab eo · inimice erga eum affectus ſum, maleuole, & maligniter · Moleſtus mihi eſt, moleſtor eo · Sed ἐχθαίρω, Poëticum eſt. Diſcors mihi eſt, et incommodus · male erga eum afficior, ſuſpicioſe habeo, odi eum, diſcordor cum eo, et hoſtiliter habeo. Res uero ſunt, odium, alienatio, inuidia, inimicitia, moleſtia, offenſio, diſcordia, hoſtilitas, maleuolentia, malignitas, ſuſpicio · Aduerbiorum autem plurima, prædicta ſunt · Sed ſuperlatiuos habent, inimiciſsime, odioſiſsime, alieniſsime, incommodiſsime, ſuſpicioſiſsime, & maligniſsime.

CAPVT XXI, DE LAVDIBVS, VITVPERIO· VITVPERANTE, difficili, ſimplici, & ſtulto.

bona fama LAus, *, eulogium, benedictio, encomiũ· Pulchriloquium uero, & εὐστομία, dura ſunt. Infinitiua autem uerba, laudare, bene loqui, celebrare, encomium canere, benedicere, collaudare. Nomen autem unicum, Laudator· Et aduerbium, laudatorie· Sed reliqua, aliud quidpiã ſignificant. Vituperium, conuicium, blaſphemia, maledicentia, criminatio, maledictio, obtrectatio, calumnia· et hinc deriuata uerba, uituperare, conuiciari, blaſphemare, infirmare, maledicere, criminari, obtrectare. Et nomina · Vituperator, ſecundum Platonem· & uituperandi ſtudioſus, uitilitigator, maledicus, & calumniator· Conuiciator enim, ſordidum eſt· Tum & blaſphemus, et obtrectator, Vulgaria· Sed criminator, uſitatius eſt. Et aduerbia, uituperatorie, conuiciatorie, maligne, calumniatorie. Laudatus uero, & uituperatus, ad alia referuntur. Dices inſuper, odioſus moribus, cõſuetudine, uoluntate, ingenio, animo, cogitatione, conſilio, uita, uitæ ratione, uitæ conſtitutione, & uiuendi modo· Laudando uero, contrarijs utere, ut laudandus moribus. Propria quidẽ uituperij ſunt, difficilis, malicioſus, cauillator, inſidioſus, doloſus, fucatus, fictus· laudis autem, ſimplex, bonus, dolis carens, uerus, manifeſtus, clarus, ſincerus, liber, beneloquus, placidus, uel ſimplex. Res præterea. * illius quidem, aſperitas, malignitas, cauillatio, inſidiæ, dolus· * huius uero, ſimplicitas, bonitas, liberalitas, ueritas, manſuetudo. Et aduerbia * illius quidem, aſpere, maligne, cauillatorie, inſidioſe, doloſe, fraudulenter, obſcure· huius uero, ſimpliciter, probe, infictè, ſincere, libere, uere, placide. Sed εὐήθης, etiam de ſtupido dici poteſt· qui & ſtultus dicitur, attonitus, ſtupens, mente uacuus, mente captus, delirus, inſipiens, ſtolidus, inſenſatus, ſenſu carens, fatuus, ſtipes, caudex, imprudens, irrationalis. ſed de hoc etiam dices, mente ſubuerſus, attonitus, mente ſpoliatus, inexplebilis, delirus, nugator. Res autem nominabis,

(margin: huius / illius)

minabis, ſimplicitatem, imprudentiã, ſtultitiam, ſtuporem, ſtupiditatem, inſipientiã, ſtoliditatem. Et uerba, ſimpliciter agere, ſtulteſcere, deſipere, ſtupere, delirare, terreri. Atq; aduerbia, ſimpliciter, inſipide, inſipienter, attonitè, ſtupide, ſto'ide, imprudenter. Stultè uero, ualde ſordidum eſt.

CAPVT XXII, DE TIMORE, TIMENDO, ET CONfidenti.

T*imor, ſtupor, metus, trepidatio, uerecundia, formido, mentis inopia, mollities, terror, horror, tremor, pauor. ſtupiditas, correptio tumultuatio, turbatio. Et uerba, timeo, trepido, attonitus ſum, ſtupeo, timui, metui, uereor, perculſus ſum, horreo, tremo, paueo, formido, correptus ſum, cõfuſus ſum, turbatus ſum, animo defeci. Et participia ſimiliter, ſtupens, attonitus, timens, metuens, formidans, trepidãs, pertimens. perculſus, horrẽs, tremens, pauens. correptus, confuſus, cõturbatus, animo deficiens. Et aduerbia, timidè habens, meticuloſe, formiduloſe, uerecunde. δειλῶς uero, ſordidũ eſt. Et ἀκρδεδειλιακότως, durũ. Turbulenter uero, & confuſe, comparatiuos et ſuperlatiuos elegantiores habent. Vocabis etiam terribilem hominem pro timendo, & metuendum, formidandum, horrendum, horribilem, ignobilem, effœminatum, ſtupentem, uerecundum, timidum. In reliquis uero, participia nominum uice exiſtunt. Ταραχώδης enim, & θορυβώδης, etiamſi quis torqueat, ad alia tamen referuntur. Alterius uero uſurpationis eſt, negociũ tremendum, metuendum, timendum, terribile, horrendum. Et Vir horrendus, timendus, tremendus, terribilis, horridus, confidens, audens, audax, uirilis, ſtrenuus, imperterritus, generoſus, interritus, intrepidus, ualidus, fortis, inſolens, magnanimus, ferox, impetuoſus, temerarius. Et nomina, audacia, confidentia, uirilitas, generoſitas, ſtrenuitas. confidentia, & ipſum confidens. robur, furor, fortitudo, temeritas. Et uerba, audere, confidere, uiriliter agere, ualere, præualere, furere, temerarium eſſe. Et aduerbia, au-*

bia,audacter,confidenter,uiriliter,ſtrenue,imperterrite, interritè,generoſe,intrepide,ualidè,robuſte,fortiter,inſolenter,ferocitèr,temerarie.

CAPVT XXIII, DE EO QVOD EST, PVTO, ET SIMILIBVS.

PVto, reputo, exiſtimo, æſtimo, autumo, ſpero, coniecto,expecto,reor,conijcio,opinor, ſuſpicor.Et res, exiſtimatio, opinio, coniectura,ſpes, ſuſpicio· Aeſtimatio enim, durius eſt, & ambiguum· Expectatio uero, ſordidum· Et reputatio, durius.Aduerbia uero nulla ſunt,præter ueriſimiliter. Nomina etiam à nullo horum,ſed participia extant.

CAPVT XXIIII, PROBRI NOMINA.

PRobrum,opprobrium,cõtumelia, infamia, turpitudo,calumnia,imprecatio,uis,uiolẽtia·ſed hæc, etiam ad alia pertinent· Qualitatis autẽ ſunt,contumelioſe loqueris, obtrectatorie, calumnioſe, turpiter·Ab alijs uero nulla dicuntur, præter criminatorie,quod et ambigum fuerit. Et criminari,infamare,calumniari·quæ enim ab alijs deriuantur,etiam ad alia referri poſſunt.

CAPVT XXV, DE EO QVOD EST INSVLTARE, & contra.

DIces præterea,alienis gaudere malis, aliorum malo lætari,alieno delectari infortunio,irridere,illudere,ſubſannare,inſultare, naſo ſuſpẽdere, deuouere.Res autem,deriſio tantũ·Subſannatio enim, etiam carpere ſignificat· ſicut & ἀχλευστικὸς, riſum mouentem.Nomen uero à prædictis unicum eſt,* χαιρέκακος,* & ἐπιχαιρέκακος,aliorum gaudens infortunijs· Ab alijs autem,participia ſumenda ſunt. Aduerbiũ etiam unicum,irriſorie.

gaudens malis

ualde malis gaudens

DE

DE CONGRATVLANDO. II

COllætari, cōgaudere· ὑπερήδεσθαι enim, & συνευφραίνεσθαι, etiã alia ſignificant·*, utpote delectari ſacrificio aut nuncio, quemadmodum & uuari dicitur. Contrarium autem eſt, condolere· Contriſtari enim, ſordidum· Sed συνανιᾶσθαι, etiam alterius ſignificationis eſt· Sed fortaſſe his & συνάχθεσθαι, & ἐπανιᾶσθαι congruunt.

de uerbo quidem cō gaudere feſtiuitas & bonū nunciū, ſicut & de gaudere.

* CAPVT XXVI, DE SOLVENTIBVS DIRAS, ET IMprecantibus.

VOuere, * bona precari, & imprecari· Contrarium uero, deprecari, diris deuouere. & de hoc * quidem, deuouere, & uouere dicitur. Et nomina, deuotus, execratus. Et res, illius quidem, uotum· huius uero, execratio. Sed & execrato cōueniet, ſceleratus, peſtilens, profanus. Execratos uero diris liberare, expiare appellant· Expurgare enim, durius eſt. Sed & execrans, & execratus, ἀραῖος nominatur. Quæ autẽ quis uouendo petit, optabilia bona dicuntur· & Attice, εὐκτὰ ſed hæc, & εὐχωλιμαῖα uocant.

comprecari bona, et bona precari

CAPVT XXVII, DE DIRARVM DAEMONIBVS. I

DAemones porro, diris liberantes· ἀλεξίκακοι, id eſt malorum depulſores, uocantur· Auerſores, ſolutores, & fugatores· Qui autem inferunt, exitiales, peſtilentes, malicioſi, & homicidæ.

CAPVT XXVIII, DE PHARMACO. I

PHarmacum, pernicioſum· uenenum, mortiferum· Mortale enim, nō probatur· Fortaſſe tamen, corrumpens, & corruptum, & lætiferū, & uiolentius ad mortem pellens, et corruptoriū· * Sicut et Homerus uenenum, Homicidam dixit. à quo &

ut uero

pharmacum, occidens dices. Nonnulli & pharmaca purgatoria huc referunt, ueluti per euacuationem occidentia: ut aconitum, & elleborum. Cicuta enim frigore occidit, quemadmodum mandragora capitis grauedine. hæc autem mediocritate, & immediocritate diſtinguuntur. Contraria autem uocabis, pharmaca ſalutaria, depulſoria, deuitatoria, Pæonia: antidota, ſolutoria. Fortaſsis et λύσια. Saluatoria uero, & ſanatoria, dura ſunt.

I CAPVT XXIX, DE PLENO, ET NON.

PLenum, labra æquans, impletum, repletum, ſuperfluum, abundans. Sed quod aliquanto minus eſt, uacuum, nec labia æquans. Ἐπιδεὲς uero, durum eſt. Fortaſsis tamen ἐνδεὲς, et deficiens. Sed quod ad medium pertingit, ſemiplenum, ſemiinane, ſemi repletum, & ſemiuacuum.

I CAPVT XXX, DE IMPEDIMENTIS.

OBſtacula impedimenta, remoræ, contraria, aduerſa, impediens, obſepta, retinacula. Obijces, quibus, inquit Rhetor, impingentes, tempore impediri ſolent. Dices itaq; impediens, ſupplantans, contrarius, pedibus reſiſtens, aduerſus, impedimento exiſtens, cohibens, prohibens, repugnans, ſeducens, retinens, oppoſitus, tarditatem pariens.

I CAPVT XXXI, DE NOXA, ET CONTRA.

NOxa, nocumentum, pernicies, peſtis, damnum, damnoſum, nocens, nociuum: nociuè, pernicioſe, damnoſe. Damnoſus, nociuus, noxius: nocere, damnum inferre. Contraria uero, utile, utilitas, commodum, lucrum, lucroſum, lucrum pariens, quæſtus, uſura, proſperitas. Sed et theſaurus dices. Vtiliter, commode, lucroſe, quæſtuoſe: prodeſſe, lucrari, quæſtum & lucrum facere.

facere· Alterius uero ſignificationis eſt, commodum, utile, bonum, optimum, neceſſarium, idoneum, conferens, conducens, opportunum· ὀνησίφορον enim, duriſſimum eſt. Ab his uero, utilitas, & conducibile, uſus, utilitas, lucrū· Quæſtus enim, ſordidum eſt. Sed contraria, inutile, incommodum, damnoſum, inconducibile, lucro carens, & importunum.

CAPVT XXXII, DE SALVTATIONIBVS. I

SAlutatio, allocutio, affabilitas, appellatio· alloqui, affari, ſalutare, appellare, ſalutem dicere, & allocutus· *reſpondere, ſalutē referre, & reſalutare. &
Et dies, in quo ſalus fit, προσρητὰ, προσρητέα, πρόσρημα· in quo uero nulla dicitur, ἀπρόσρητος appellatur· Atq; qui in huiuſmodi dexter, et ſincerus eſt, affabilis dicitur, et comis· Salutatorius enim, durū eſt, et ad aliam quoque ſignificationē refertur. Facilis acceſſu, facilis conuentu, facilis ad commercium, blandus, mitis, humanus, clemens, candidus, manſuetus, malorum patiens, et his ſimilia. Sed contrarius. illi quidem, comitatis expers, aſper, durus, ſalutationū oſor· Δυσπρόσρητος enim, durum eſt· melius uero, ἀπρόσρητος· Reliquis uero, acceſſu difficilis, difficilis conuentu, commercia fugiens, interceſſu aſper, triſtis, ſiniſter, durus, agreſtis, aſper, moleſtus, inhumanus, immitis, ſæuus· Ἀμείλικτος enim, magis Poëticū eſt. Sed aduerbia, ab * hoc quidem, affabiliter, comiter· & contraria, aſpere, duriter. Ab acceſſu facili, peruie· Εὐπροσόδως enim, durum. Sic etiam, mite· Melius tamen, amicè, clementer, humaniter, manſuete, blande. A contrarijs uero, ardue, duriter, triſte, agreſte, ſiniſtre, ruſtice, inclementer, aſpere, ſæuiter, inhumaniter. affabili

CAPVT XXXIII, DE BENEFACIENDO, ET GRATITUDINE.

Benefacere, beneficium cõferre, gratificari, donare, gratiam benefactoribus referre· gratias agere, uel habere. Res uero, beneficium, gratia, munus· Beneficentia enim, non admodum probatur· Neque munerationem, apud ullos probatos Authores reperi. Similiter & nomina, benefactor, beneficus· Εὐποιητικὸς *uero, non dicitur· munificus tamen, & gratus·* De hoc enim et *uerbum dicitur gratificari, de eo quod eſt gratiam inire, non agnoſcere ·* Gratia *autem priuans, ingratus dicetur, inhumanus, ſenſu carens, iniuſtus, improbus, immemor, obliuioſus, ingratutidinis pœnæ obnoxius.* Et *res ipſa, ſenſus communis carentia, ingratitudo, iniuſtitia, improbitas·* Sicut *&* Antiphon, *Priuatio dixit.* Sicuti *& aduerbia ſunt, ingratè, brutè, iniuſte, improbe, obliuioſe.* Sed *benefactoribus æquum eſſe, gratiam habere, & nouiſſe dicitur, uel gratias referre·* Quemadmodum *&* Hyperides, *&* Lyſias, *Gratiam diſſoluere dixerunt·* Reddere, *retribuere, agere· reminiſci, remenſurare, reſpondere, referre, par pari referre, beneficijs certare, gratificari, gratitudinis uices rependere, compenſare, uel perſoluere.*

CAPVT XXXIIII, DE COMMERCIO.

Commercium, contractus, communio, communicatio, permutatio · Cõmutatio *uero,* Vulgare *eſt.* Commutare, *conferre, communicare· communicans, communione dignus :* Immunis, *commercio durus, communionis expers, commercia fugiens.*

CAPVT XXXV, DE EXPERTO, ET NON. I

EXpertus, peritus, aſſuetus, terens, tritus in hiſce, cõtritus · *περίτριμμα autẽ, calumnioſe dicitur. 6 Sciens uero, Vulgare eſt · ſed Scitus, Poëticum. Melius autẽ eſt, doctus, & doctus hac re uti, experimentis edoctus, experientia præditus, in experto habens. Res uero, experientia, experimentũ, ſcientia, habitus, uſus. Sed uerba, experiri, periculum facere, ſcire, nouiſſe, tritum eſſe, uſum eſſe & aſſuetũ. Tum aduerbia, expertò, ſcitè, ſolitò, trite, uſitate · fortaßis & docte. Sed Homerus, & Scienter dixit. Cõtraria deinde ſunt, inexpertus, inſcius, inſuetus, inuſitatus, rudis, expers horũ, ignarus · Antiphon uero, et Ignorans dixit. Sed res, inexperientia, inſcitia, ſtoliditas, ruditas, ignorãtia, imperitia · Verba autem ex his nulla ſunt, præter ignorare, & inſcium eſſe · Nam deſueſcere, durum eſt · quemadmodum & deſuetum · Et Ἀγνώσσειν, Poëticum : Ἀμαθαίνειν autem, aliud quidpiam ſignificat. Sed aduerbia ſunt, inexpertò, inſcitè, ignoranter, inuſitate, ſtolide, ruditer · Imperite uero, & inepte, etiam ad alia referuntur.

CAPVT XXXVI, DE TACENDO, ET NON. I

ARcana tacere, ſilere, occultare, abſcõdere, tegere, reticere, ſeruare, cuſtodire, curare, cõticere, recondere, reſeruare, occulere, contegere. Et nomina, tacitus, taciturnus, cuſtodiens, mutus, linguæ potens, ſilens · Sed & participia ab omnibus. Et tacendi, ſilenda, occultanda, arcana, ſilentio digna, nefanda, nõ propalanda, latentia, contecta, ſeruata · tacite, ſilenter, ſeruatorie. Contrarium porro, effutire, eloqui, enunciare, propalare, efferre, diuulgare, in Vulgus ſpargere · effutita, propalata, & ſimilia. A quibus nomina nulla ſunt, præter garrulus · neq; aduerbium. Rei autem unicum uocabulum, nunciatio, uel reuelatio · Propalatio enim, durum eſt.

CAPVT XXXVII, DE EO QVOD EST PRECARI.

PRecari, proponere, obteſtari, protendi, ſupplicare, rogare. Rei autem uocabulum nullum proprium eſt, quàm obteſtatio, & precatio. Neq; nomen aliud, neq; aduerbium ſed participia, ut proponens, protenſus, precans, obteſtans, rogans, ſupplicans.

CAPVT XXXVIII, DE COLVMNARVM INSCRIPTIONIBVS.

DIces præterea, ſcripturæ in columnis, inſcripta, ſcripta, inſculpta, inciſa, ſculpta, ſignata, informata, inſita, inhærentia, cæſa, laborata, inexiſtētia, adſculpta. Tū et participia ſimiliter, cauās, inſcribens, inſculpens, exculpens, inſignans, incidens, imponens, laborans, inſerens, faciens, fingens, formās, informans, excauans, ſculpens. Et ſcripturæ prominētes, ſeu ſuperficiales, prominentia, præmanifeſta, clara, inſignita, uiſibilia, facilia uiſu. Bene ſignata autem, ſordidum eſt. * Sed quæ inciſa ſunt, obſcura, incerta. Vetuſta uero, antiqua, obſoleta, uetuſtiſsima, obſcura, uetera, non manifeſta, confuſa, tenebricoſa, muſcoſa, eluta, inuiſibilia, difficilia lectu, incognita, cognitu, difficilia, ignota, incerta, uiſu difficilia, non perſpicua, defluxa, exoleta, male expreſſa, male ſignata.

Subterranea porro

CAPVT XXXIX, DE SATIETATE.

SAtiatus ſum, pro ſatur, præſatur, ad ſaturitatem ueni, perſatiatus ſum, ſaturatus. Ad ſatietatē perueni, plenus ſum, plenus, impletus, * repletus, repletus ſum. Faſtidio, impletus ſum, ſatur ſum, ſatis habeo, abundanter, * ſatiate. In ſaturitate ſum.

expletus, plus ſatis

CAPVT

CAPVT XL, DE DVBIO, ET NON DVBIO. I

REſtat mihi explicare, indubium, irrefragabile, irrefutabile, inconfutabile, firmum, non dubiũ, inquiſitionis indigens, indiſputabile, certum· Et aduerbia, indubie, & huic ſimilia· haud dubie, irrefragabiliter, firmè, certo, irrefutabiliter, inconfutabiliter, & ſtabiliter. De hoc quoq; dicitur, noui, certò noui, ſcio, perſuadeor, perſuaſus ſum, conuictus ſum, credidi, fidem habeo, confirmatus ſum, corroboratus ſum, certus ſum, cognoui, diligenter eloquor. Ἀκειβάζω uero, ineptum eſt. E cõtrario uero, res quidem eſt· dubium, inſtabile, infirmum· Et Terminus refragabilis, apud Thucydidem: Et ſecundum aliũ uſum, refragatio, dubitatio, diſquiſitio· non tamen ἀντίῤῥησι· . Aduerbium autem ſolum, dubie. Verba autem, Ambigo, ſecundum Platonem· æquiuoco, fidem nego, ſuſpicor, utrumq; cognoſco, refragor, inquiro, dubito, coniiicio, coniecto, ſuſpectum habeo, dubius ſum, & ſimilia.

CAPVT XLI, DE INTERPRETE. I

INterpres dices, & interpretans, linguam conferens, linguã exprimens, linguæ ſimulator, linguæ permutator, linguæ index, linguæ peregrinæ peritus, bilinguis, multilinguis, duarum aut multarum linguarum gnarus· linguã interpretans, efferens, nuncians, exponens, explicans, commutans, transferens, informans, Græca transferens, & ſimilia. Res uero, interpretatio, expoſitio, permutatio, explicatio, enarratio, tranſlatio, ſimulatio, uel repræſentatio.

CAPVT XLII, DE EO QVOD EST VENIO, ET SVM. I

SVm, ueniam, perueniam, adero, præſto ero, obuiabo, adſum, adueniam. Sed Ἐλδὔσομαι, Homerus ſaltem, nec alius quiſpiam probatorũ Scriptorum dixit. Res

uero

uero, aduentus, & præſentia· Nullum autem aduerbium, nec nomen, ſed participia.

I CAPVT XLIII, DE FACTIS, ET FACIO.

Dices quoq; facio, ago, diſpono, diſtribuo, perago, operor, elaboro, tranſpono, ordino, tracto, pertracto· Res uero, factum, diſpoſitio, opus, tractatio, pertractatio, ordinatio. Nomina autem, et aduerbia, etiam ad alia referri poſſunt.

I CAPVT XLIIII, DE AEQVALI.

Aequale dices, numeri eiuſdem, plenitudine æquũ, par, eiuſdem longitudinis exiſtens, magnitudine æquali præditum, commenſuratum, æquidiſtans, æqualiter diſpoſitum, æquilibriũ, æquiualens, æquiponderãs, et his ſimilia· Sed alterius formæ uidentur, ſimile, ueriſimile, æqualiter repugnans, æquipugnãs, ſimili robore præditum· pugna æqua, anceps, uel dubia · Ἀγχώμαλον uero, etiamſi eo Thucydides uſus ſit, durum tamen.

I CAPVT XLV, DE GLORIA, ET CONTRARIO.

Gloria, honor, fama, nomen, celebritas, nobilitas, ſplendor, honeſtas, exiſtimatio· & gloriæ uigor, gloriæ abundantia, æmulatio, bona fama, memoria. Tum & honeſtus dices, & glorioſus, nomine clarus, honoratus, celebris, æmulatione dignus, clarus, ſplendidus, cõſpicuus, eluceſcens, diuulgatus, diffamatus, famoſus, memorabilis, gloria florens, abundans, & nomine notus, & ſimilia. Et aduerbia, glorioſè, honeſtè, nominatim, famoſè, celebriter, æmule, ſplendide, clare, conſpicue, diuulgariter, note.
rectum eſſe Tum & uerba, celebrẽ eſſe, honorari, clarere· gloria florere, * abundare, nominari, ſuſpici. Contraria ſunt, inglorius, infamis, famoſus, ignobilis, obſcurus, ignotus, incognitus, uilis, uitandus· tum & uulgaris, infamatus, & uituperatus. Et res ſunt, ignobilitas, infamia,

mia, dedecus, turpitudo, fama mala & Καταβοὴ, ſecundum Thucydidem: Atq; aduerbia, inglorie, ignobiliter, dedecoroſe, infamiter, obſcure, incognite, contemptim, ingeneroſe, diffamatim, diuulgate. Verbum uero unicum, infamia laborare, uel male audire. Reliqua uero, cum uerbo eſſe enuncianda ſunt ut ignobilem eſſe, inglorium eſſe, & reliqua.

CAPVT XLVI, DE IOCOSO, ET GRATIOSO. I

DIces porro, iocorum amans, iocoſus, iocundus, iocabundus, riſus amans, riſibilis, ad riſum promptus. Et in alia ſignificatione, lepidus, gratioſus, facetus. Et aliter, ſcommatum amans, ſcommatis clarus, cauillator, mordax. Et aduerbia nota ſunt, ut iocoſe, ridiculè, lepide, grate, facete, iocunde, cauillatorie, mordaciter. Sed res ſunt, iocandi amor, ioci, lepor, riſus, gratia, facetiæ, ſcommatum ſtudium, ſcomma, mordacitas. Verba autem, ludere, mordere, garrire, cauillari, ridere, cachinnari, lepidum eſſe, et gratioſum.

CAPVT XLVII, DE IGNOBILI, ET FIRMO. I

SEd de aliquo homine nihili dices, uilis, nullus, nihili dignus, nullo dignus precio, nihili ualens. quorum quis multos pro nihili haberet. Subuẽtaneus, contemptus, deſpuendus, exſpuendus non huius quidem dignus, ne flocci quidẽ faciendus, corruptus, quo nihil uilius, pernicioſus. Excrementũ, ſcoria, mancipium. cohabitantium dedecus, accedentiũ infamia, uilior auctione uenditis rebus. Mancipalis, abiectus, uiliſſimus, ignobilis, obſcurus, inglorius, non clarus, abominandus, incertus, dubius, cacodæmon, miſer, homo nihili, inhoneſtus, mulctatus, humilis, infœlix, domeſticorum infamia, uanus, uulgatus. triuialibus ſordibus abiectior, ſtercore infamior. Si more Heracliti dicendum eſt, * Furcis inho- 6
neſtior. Non autem mirari oportet, ſi nonnulla nomina, res plures

 ſignifican-

ſignificantis ponimus. Quemadmodum enim plura ſunt, idem uolentia ſic & nonnulla de multis rebus dicuntur. Vtpote ſi ſapientem dicas, hoc quidem de infinitis, qui ſapienter aliquid agunt, dicetur: adeò ut de Fabro, Homerus Sapientiam dixerit. Βίαιος uero ſignificabit idem, quod grauis, arrogans, odioſus: ſed & firmus, quemadmodum & imperterritus. Sed μαινόμενος, inſanum, & ægrotum ſignificat. Tum & multa alia, his ſimilia reperias.

CAPVT XLVIII, DE EO QVOD EST VOLO.

VOlo, eligo, cupio, deſidero, ualde deſidero, concupio, appeto, percupio. Sed ἱμείρω, Poëticũ eſt. Concupiſco, uoluntarius ſum, cupidè habeo: nam hoc unicum habet aduerbiũ: et nomen, deſideratorem. à reliquis autem, participia. Res uero, uoluntas, inclinatio, cupido, appetitus, deſiderium. Sed θέλησις, Vulgare eſt. Sed & his coniungetur, amo hanc rem, quæro, perſcrutor, in ea uerſor, perſequor. Sed inquiſitio, contentio, & methodus, ad alia magis referuntur. Perſecutio autem, durum eſt. Vnde unum tamen dices aduerbium, amanter.

CAPVT XLIX, DE DECRETIS SCRIPTIS.

DE legibus autem, decretiſq; iam ſcriptis dices, ſcriptum eſt, definitum eſt, ſuſceptũ eſt, determinatum eſt, ordinatum eſt, cõſtitutum eſt, ſuffragijs hoc determinatum eſt, ſuffragatum eſt, creditum eſt, celebratum eſt, compoſitum eſt, iudicatũ eſt, conſultum eſt, ratum eſt, ſancitum eſt, legibus cautum eſt, promulgatum eſt, diſcuſſum eſt, præiudicatum eſt, iam olim receptum eſt, olim obſeruatum eſt, iam olim cuſtoditum eſt, conſuetum ſic eſt, & ſimilia.

CAPVT L, DE EO QVOD EST MEDIOCRITER, HABERE, & non. I

MEdiocriter uero habere dices, mediocriter habere, modicè, ſatis, ſufficienter, modeſte. immediocriter uero, ſi quidem ſecundum abundantiã: immodicè, abundanter, ſuperfluè. & ſecundum minus, egenter, deficienter, parum.

CAPVT LI, DE CONTORQVENDO CORPORE, & contra. I

COrpus conuoluere, contorquere, contrahere, conducere, coaceruare, inuoluere, incuruare, inflectere: His & ſimile uidetur, in ſpiras torquere. Contrarium autem, extendere corpus, protendere membra, ſimplex facere, remittere, diffundere, intendere: extenſim. Sed cum oſcitatione ſeſe extendere, σκορδινᾶσθαι uocant.

CAPVT LII, DE QVIBVS PLATO DICAT, * TAYTON, ET θάτερον. I IDEM

DE eo quod Plato ταὐτὸν uocat, & θάτερον, dices: ταὐτὸν quidem, perſtans, firmum, ſtabile, immutabile, conſtans, permutabile, ingenitum, indiuiduum, obſcurum, intangibile, immortale, doloris expers, irreprehenſibile, incorruptum, æternum, nõ periens, informe, nihilo egens, indeficiens, incorporeum, inuiſibile, incoloratum, perpetuò motum, ſeſe mouẽs, perpetuum, ſibi ſufficiens, inturbatũ, perſiſtens, Diuinum, uniforme: & horũ coniugata. Sed θάτερον, infirmũ, mobile, motũ, incõſtans, errans, incongruũ, natum, diuiduum, paratum, compactũ, plenum turbarum, mutabile, conuerſum, latum, erraticũ, informatum, transformatũ, factum, tangibile, uiſibile, corruptibile, mixtũ, mortale, la-

cerum, finiendum, periens, multiforme, multorum indigum, corporeum, uiſibile, amabile, ſenſibile, multijugum, multis egens, egenum, tumultuarium, diurnum.

LIBRI QVINTI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER SEXTVS,

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

NOmina quædam, ceu iudicans aſcripſi: alia uero, ne prætcrijſſe uiderer, poſui. Nonnullis quoque dubijs Teſtes adnotaui, ut his utentes uideas. Nonnunquã & locum, in quo nomen inuenitur, notauimus: in nonnullis uero, & ipſam loquendi formulam. non tamen hóc in omnibus factum eſt, ubi opus non erat: ne Libris nimia, & ſuperflua magnitudo accederet.

CAPITA LIBRI SEXTI.

De conuiuio, eius celebratione & ſuper quæ conuiuandum ſit, et cum quibus. de conuiuiorum Dominis, Conuiuis, & famulitio. Cap. I
Vini uaſa, uini nomina, & quæ à bibendo dicuntur. Cap. II
Quæ de uino, & circa hoc. Cap. III
De ſplendido Hoſpite, & contra. Cap. IIII
De Conuiua dextro, & ſiniſtro. Cap. V
De libaminibus, & propinando. Cap. VI
Cibi, & hinc deducta nomina à panibus, frumento, farina, obſonijs, edulijs, cibis, & ab edendo. Cap. VII
De inſatiabili. Cap. VIII
Eduliorum uariorum, & bellariorū nomina. Cap. IX
Veterum edulia, memoratu digna. Cap. X
Panum ſpecies, molæ, bellariorum, placentarum, & ferculorum. Cap. XI
Menſarum uaſcula. Cap. XII
Coquinaria uaſa, coquorum opera, & inſtrumenta. Cap. XIII
De ijs, quæ manus ſunt. Cap. XIIII
De ijs, quæ purgantur à conuiuijs. Cap. XV
Poculorum nomina Cap. XVI
De prandio, & cœna. Cap. XVII
De lucerna, & candelabris. Cap. XVIII
De unguentis, coronis, floribus, ænigmatibus, chrijs, cantilenis ui nolentis, & iocis. Cap. XIX
De eo quod eſt ſoluere conuiuium. Cap. XX
De Vicinis. Cap. XXI
De naſci, & corrumpi. Cap. XXII
De pœnitentia. Cap. XXIII
De ſtabili Cap. XXIIII
De eo quod eſt conſentire, & contra. Cap. XXV
De garrulo Cap. XXVI
De ſurdo Cap. XXVII

De adulatore. Cap. XXVIII
De iracundo. Cap. XXIX
De cinædo. Cap. XXX
Vitarum infamium nomina. Cap. XXXI
De turbante plebem. Cap. XXXII
De non imprudenter loquente, ubi etiam de imprudenter dicente. Cap. XXXIII
De dubio in ſermonibus. Cap. XXXIIII
De multa dicente, & multa cum efficacia: et de pauca quidem, ſed diſerta loquente. Cap. XXXV
Delictorum nomina. Cap. XXXVI
Compoſita ex ὁμοῦ, σὺν, ἡμι, πᾶν, πάλιν, τριφιλο, κακο, πολὺ, μισο, ἰσο, μεγαλο, & alia figurata nomina. Cap. XXXVII
De refugio. Cap. XXXVIII
De eo quod eſt deliciari. Cap. XXXIX
De muneribus. Cap. XL
De furibundo ad Venerem. Cap. XLI
De Rhetore corrupto, & incorrupto. Cap. XLII
De occidendo. Cap. XLIII
De repente. Cap. XLIIII
De cedendo. Cap. XLV
De exponendo. Cap. XLVI
De ſubſtantia. Cap. XLVII
De urbibus alienigenis. Cap. XLVIII
De ridendo, & flendo. Cap. XLIX
De nominibus. Cap. L
De opportuno, & importuno. Cap. LI
De manifeſto & obſcuro. Cap. LII

CAPVT PRIMVM, DE SYMPOSIO. 1

QVoniam nec ſympoſiorũ nomina omittenda ſunt, domus quidem compotatoria, ſympoſium, collegium, & conuiuiũ dicenda eſt· Et domus triclina, quinqueclina, decaclina · & comeſtoria domus, à comedendo· & conciliabulum · Rem autem, potum, conuiuium, compotationem, congregationem ad uinum factam, Chorum ſacrum, * elapinin, eranũ, epulationem, prandium; 1
cœnam, cœnam communem, conuiuationem, hoſpitalitatem·Illud autẽ Thucydidis, Ξένισις, durũ eſt· Conuenientes uero ipſos, compotores, comedones, Conuiuatores, Conſodales, Choricos, Conuiuas, epulatores. Proprie tamen Chororum domus, φωλυτήρια uocauerunt. Sed opus ipſum, congregare, conuiuiũ conſtituere, implere, inſtruere, apparare, conuocare·Et Ad cœnã inuitare, Parœmia dicit, Menander, & Demoſthenes·hi enim uocati ad Xenophronem Phædimi Filium. Conuiuia autẽ publica, euochiæ, thaliæ, uiſcerationes, epulæ populares, & *σιτίσεις dicuntur. Sed in cibationes
quibus accumbimus, uocabis clinas, lectulos ſcabella·dicuntur & ſcanna, & tori, ſemicirculi, recubatoria, humiſtrata. Quod autem alijs, ἀνάκλιντρον dicitur· Ariſtophanes, Επίκλιντρον uocat·Torus uerò ſpacioſus, ab eodem Κλιντήριον dicitur · Deinde ſunt phyllades, alæ, poltyna, tyla. Ceruicalia, ſecundum Demoſthenem, et reliquos. Puluinar autem, Ceruical Comici uocant, * aut MiniὙπηρέσιον, aut * Ὑπαυχένιον. Amphitapetia, quæ utrinq; uillo- ſtratorium
ſa ſunt·tapetia, quæ ex una tantũ parte. Strata, cubitalia, periſtro- Subceruimata, ſubſtrata, ſtragulæ, ſagula, ueſtes, indumenta, tegumenta, ta cal.
petes, tapetia raſa, ueſtimenta·Auro intexta, ut Eubulus dicit, Veſtimentis aurum intertextum habentibus ſternebatur: Locus porro, cui ſtrata incumbunt, cubile, aut ſponda dicitur · Quæ autem in ſponda ſtrata inſunt, lectulos uocant. Sed quod & Plumis puluinaria præparabant, in Anchiſe docet Eubulus: Tum & pennata, & conſtricta puluinaria nominauerunt. Tum & Cenna-

carum quarundam purpurearum Menander, de ſtratis loquens, meminit. Storeas quoq;, in quibus dormiebant, uocabant χαμευνίας. Conuiuium præterea conſtituens, Heſtiator, Cõuiuator, Hoſpes, Sympoſiarchus, conuiuij Princeps, congregationis Dux dicitur· ὀικοδέμων enim, Tragicũ eſt. Aliter etiam Sympoſiarchus dicitur, qui in cõmuni quodam, et omniũ æquali ſumptu, inſtituto conuiuio, ſorte, aut omniũ ſententia electus, conuiuij Procurator eſt. Heſtiatorem uero, & Heſtiuchum nominabis, ſecundum Ariſtophanẽ: Vocati porro, Conuiuatores, Conuiuæ, inuitati, conuocati, uocati, compotores, comeſatores· Non uocati quos Ἀνεπαγγέλτους Cratinus uocat. * Latinis, umbræ dicuntur *. Aſymboli, à ſymbolis· A quibus Attici, Longa dare ſymbola, pro magnis, dixerunt. Sed & Proclites, conuiuij Princeps dicitur. Qui uero alicui accumbit, cõpotor, accumbens, proximus· quem Contoralem, Menander uocat. Communi menſa utens, commenſalis, comeſtor, conuiuator, ſimul cœnans. Qui autem omne curat miniſte-
Trapezo- rium, * Tapezopius dicitur. Famulitium autem eſt, Pueri, Pincer
... pœus, næ, Menſarij, Sectores, Coqui, obſoniorum Paratores, Condi. Et
menſæ culina, & coquina dicitur. Et condimenta, bellaria. Quò uero con
ſtructor dimentorum uaſa reponuntur, arca· quo autem obſonia, ciſta conuiuatoria dicitur.

CAPVT SECVNDVM, DE VASIS VINI, RECONDITORIIS, CRATERIBUS· & uinorum nomina.

SEd quò reponitur uinum, ſunt· lagena, oppa, utris, crater, trulla, cadus, urna, hydria, bicus · Cradiſus, iuxta Xenophontẽ· Vrceus, amphora, uas ui-
autem narium, uitreum, fictile, dolium· Hyperides *, et Doliolum dixit. Si uero & Ariſtophanes, ὕρχας
uictui uini dixit, manifeſtè dictio hæc arguit, cõueniens tum * uitæ fuiſſe uas fictile· eſt autem hoc nomen, Aeolicum: Vini autem recõditoria, Xenophon Vinaria uocauit· Eupolis autem, Pythones: Crateres porro, primus quidem, Iouis Olympij, et Olympiorum Deorum·

rum ſecundus, Herou͂ tertius uero, Iouis Saluatoris, Perfecti. Vnde & ternarius primus, perfectus numerus uocatur. Et uinum quidem dicitur, potus, iucundum, illecebroſum, dulce, auſterum, acre, ſuaue, fragrans, Thaſium. Chiu͂, & huius uini optimu͂, Ariſteum, & Ariſtuſium. Mendæum, Mendeſium, Iſmaricum, Lesbium, Peparethum, Chalybonium, Pellæum, Pramneu͂, Maronium. Nec tum Veteres, Italicum uinum adeò diligenter nouerant, quia nullu͂ quod huic antepoſuerint, extat. Sed et dulce uinum, & Pollæum, ex Syracuſis eſt. primus autem hoc, Polas Argiuus parauit, unde & nomen ſumpſit. uel à Syracuſarum Rege Polide, ut tradit Ariſtoteles: Siſæræum quoque uinum uocarunt, quod muſtum ad dulcedinem coctum eſt. & Theræum, Creticu͂. Erat & uinum quoddam unguentarium, unguento mixtum. no͂nulli tamen dulce uinum, ſic nominatu͂ uolunt. Mulſumq; dixerunt, quod nunc οἰνόμελι dicitur. uel forſitan, quod nunc hepſema uocant, quod uinum ad dulcedinem coctum eſt. Et hoc nimirum fuerit in Platonis Comici Symmachia, Tuo enim guſtato hepſemate, clam abſorbui: Vinum etiam protropu͂ erat, quod priuſquàm calcarentur uuæ, effluebat. Cæterum uinum uile, ſecundarium, deficie͂s, lorum, acre, acidum. Secundarium autem, & fecatum dicitur. Sed & uinum, τρύγα uocaru͂t. Vt in Horis dicit Cratinus, * Ἀλλ᾽ ἦν ὅτ᾽ ἐν φώσσωνι τὴν οἱ συνέχων, μετ᾽ ἐμοῦ δίηγον, οἴναρον ἕλκων τοῦ τρυγός: Vinu͂ uero * αὐτίτης, patrium eſt. Sacias uero, * peregrinum. Et Sactus, apud Eupolidem: Trimma autem, apud Nouos Comicos uinu͂ erat, aromatibus conditum. Vinu͂ aute͂ * bibeba͂t, tres partes habens, triplum ſcilicet aquæ. Homerus uero in Odyſſea, Poculum implens, et aquæ uiginti menſuras: Quo autem uinum hauritur, urceus, hydria, amphora, cotyle, cantharus, cyathus. ſed quo mundatur, fiſcella. Et Siphon dicitur, quo guſtatur. ut Hipponax inquit, Siphoni tenui operculum perforans: Siphonizare, Ariſtophanes dixit. A potando autem dicitur, potator, compotor, compotator, potatiſſimus, potus, compotationum ſtudioſiſſimus. Et Mulier Pota, apud Phrynichu͂ Comicu͂: Propinare, perpotare, potando cer-

Sed erat, quando in Phoſſone, hanc ipſi cohærens, mecum traduxiſti, pampinum trahens uini: in ipſa regione natum percolatum commendabant

do certare, epotare ſuppotare, quod & pitiſſare uocãt. potandi a-
Combi- mantem eſſe. * Καταπίνειν, quod nonnulli etiã ad cibum referũt.
bere Aeſchines uero dicit, Et ſubſtantiam omnem ebibit: Et Lychnum
potum, uocat Ariſtophanes: Sed & potationum amans, & mero-
Potus, aquæ potor·potatio, meri potatio, aquæ potio, pharmacipo
tio·A bibendo uero, combibere, ebibere, bibendo fallere, ſummos
libare cyathos, aquam bibere. Dices uero, μετριοποτίστατος, id
eſt bibendo moderatiſſimus·Poſitiuus enim μετριοπότης, Vulga-
ris eſt. Lactipotor, lactis potatio. Tum et uices potatorias dices·po
tatoriè, compotatorie.

I CAPVT TERTIVM, QVAE A VINO, ET·PER VINVM.

A Vino autem dices, uini ſtudioſus, et uini ſtudium·
uinolentus, uinolentia, uinolenter, & uinolentum·
eſſe·Temulentus, non tamen temulentia, & temu
lenter·fortaſſis tamen, temulentum eſſe. Inebria-
tus uero, & Vino domitus, ſecundum Platonem·
Et Ebriati, ſecundũ Cratinum: Vinum ægre ferens, ebrius, ebrie-
tas, ebriari, et ebrietatis turba. A uino uero, uiniferæ uites·& pam
pini, ipſa folia dicuntur. Et œnoptiſtis, qua uinum obſeruat. Hic e-
tiam lychnos, & lucernas præbebat, & æquam curabat potatio-
nem. Atq; Vinipotus, & Vinipota Mulier, ut Anacreon dixit·E
Vinum bibens, ut Homerus·uinum potans. Et Vino abundantiſſima
regio, ſecundũ Thucydidẽ: Tum & Vites ſuaue gerentes uinũ, ut
porro Xenophon·& * Bonum creantes uinũ. Sed Οἰνίζεσθαι, quod de ui-
num ementibus dicitur, Poëticũ eſt. Oeniſtria uero, eſt uini in Pue
ros per tribus diſtributio. Oenias uero, uel œnas, palumbes eſt. Et
œnutta, maſſa uino rigata. Atq; Vinigerũ nauigiũ, apud Cratinũ·
Famulusq́; Vinarius, apud Anacreontem·Et Vinariũ, apud Crati-
nũ·ut, Ne acetariũ uero, aut uinariũ poſſedit·Et Aeſchylus, Neq;
urceos, nec uinaria, neq; hydrias in opulentis relinquere domibus:
Sed & dicere licet, adnauigat potus, & redit. Et uinum merũ, aqua
mixtum non * mixtus, intemperatus·merum libare·Temperatum, bene mi-
xtum

xtum,permixtū, bene dilutum.Et per ſe mixtum uinum, quod nulla dilutione opus habet, dicitur· Et ſua ſponte temperatū, & dilutum·& nuper mixtum,recenter temperatū,quod modò eſt dilutū. Et Meracius,*Meracißimum,ſecundum* Hyperidem: *C*æ*terum &* Ἀκρατίσασθαι,*pro merum bibere,uel ientari,apud* Veteres *uſitatum fuit·&* Ariſtophanem,*Quid hoc malum,* ſed aut pruna ientare: Sed & diluere, miſcere, condiluere , temperare , & temperauit.*'Εκίρνα *enim,&* Κιρνάναι,*magis* Poëtica *ſunt·quemadmodum et* Κιρνᾶς: *Poëtæ uero,&* Dilutus *dicūt.*Et Herodotus,*Meri potor.* Et Mero *inebriatus,dixit* Hyperides, *licet non probatum ſit.Et quod nunc gargariſare dicunt ,* ἀνακογχυλίσασθαι *uocarunt,pro eo quod eſt guttur perluere.*Plato *autem* Comicus, *Gargariſmū quendam hoſtilem adorna, dixit . Sine reſpiratione potare,cōtinuo bibere ſpiritu, hianter bibere·*Thracia Propinatio,*Potio* Scythica, *propinatio·Irrigatus eſt, incaluit, ebrietate cōmotus eſt· ebriari,inebriari, inebriatus.Mulier uero Ebria,&* Inebriata, *dicitur apud* Theopompū Comicū·*Ebrius enim, quod ad Viros refertur,*Menandro *relinquatur.De ebrijs uero, alam * trahere dixerunt,eo quod talis ebrijs mos erat· quapropter &* Homerū *dicere,* Manibus *eleuatis,riſu emoriebātur:*Crapula·*crapula laborare,crapula heſterna.ieiunare,ſobrie habere,ſobriū eſſe·*Nā νηφαλιεύειν, *ſobria immolari ſignificat·quod eſt ſacra facere, uino carētia.quorum cōtraria ſacra,uini libationes uocarūt.Sed et biberūt,ut nunc dicitur·*Combiberūt *uero,et* Potationes *fecere, dixit* Xenophon: Medi *uero,*Bibebant,*et in tentorijs pernoctabant.*Verū Cratinus *uinum, etiā* Μάρωνα *uocauit·*Nec *curaui tantū, nec marona bibi:*

an pruna ientabor?

leuare

CAPVT QVARTVM, DE SPLENDIDO CONVIVATORE, ET CONTRA.

D*Ices uero,*Cōuiuator *ſeu* Hoſpes*:ſplendidus,magnificus,hoſpitalis,*Hoſpitum amans, *popularis, lautus,*Munditie *gaudens·*Mundus *enim,*Vulgare *eſt.Sed &* Munde, *apud* Xenophontem *dicitur.* Sedulus *, opiparus , magnanimus, hilaritatis ple-*

nus, compoſitus, affabilis, feſtiuus moribus, delicatus, delicijs utens, & his ſimilia. Contrarios autem, ſordidos, tenues, uiles, & illiberales nominauerunt.

I CAPVT QVINTVM, DE DEXTRO, ET SINISTRO Compotatore.

compotorius.

*DE compotore porro, dexter, * compotator, urbanus, decorus, compoſitus, ſyncerus, ſtudioſus, placabilis, commercij amans, ſodalitate dignus, communicans, cõueniens, ingenuus, diligens, hilaris, riſus amans, iocundus, & iocorum ſtudioſus, lætus, cõtentus, temperans, modeſtus, ſobrius, moderatus, temperatus, placidus, mitis. Contrarius uero, ſiniſter, negligens, agreſtis, aſper. cauillator, arrogans, ſuperbus. Contemptor, moleſtus, oneroſus, grauis, mordax. obtrectator, curioſus, percurioſus, triſtis, fictus, fucatus. Simulator, ſcommatum ſtudioſus. irriſor, mordens, cauillatorius. Cachinnator, irreplebilis, uilis, mollis, uinolẽtus, temulentus, inconſtans, lubricus, iracundus, ebrius, crapula laborãs, incertus, garrulus, delirus, nugator, inter pocula concionans.*

I CAPVT SEXTVM, DE LIBATIONIBVS, ET PROpinando.

DE uino inſuper dices, libatio, libare, delibare, libamina fundere. libaminum expers, libationis aut fœderis expers. Fœderatus, ſemilibatus, confœderatus. confœderatiſſimus, à fœdere alieniſſimus. Simul libans, libaminum & poculorum particeps, fœderum transgreſſor. fœdera tranſgredi, libationes diſſoluere, & his ſimilia. Propinatio, ad potandũ inuitatio. Σπονδαρχεῖν, quod eſt potandi inuitationes propinare. pocula circumagere, frequenter inſtillare. Et potus menſarum ſecundarum. Et calix tranſitorius, qui ad omnes peruenit. quem etiam ἀπονιπτρίδα uocaueris. Inebriari uero, pro immodice bibere, dixit Critias: Et bibendi

bendi cupidus, ſitibundus, ſitiens. Et res ipſa, ſitis· Et uerbum, ſitire. Edendi uero cupidus, famelicus. Res ipſa, fames. Et uerbum, eſurire. Sed Plato Comicus, etiam Vaſorum inanitatem dixit· Xenophon, inediam. Tum & Ariſtoteles, Expertum nõ uaſorum inanitatem habere:

CAPVT SEPTIMVM, CIBI, ET AB HIS DEDVCTA NOMINA. I

CIbi præterea, panes, carnes, farina, maſſa, obſonia, cibi, frumenta, edulia, uictus. Et à nutrimento quidem, nutrire, nutriri, Nutritor, bene nutritus, nutritus, cõnutritus· Nutrix, Alumnus, pnutrire, cõnutrire, nutrimẽta ſubducere, ſubnutrire· A pane uero, Piſtor, panem ſecans, caniſtrũ panariũ, panem pinſere, panes fermẽtati· et Azymi, hoc enim nomine Plato utitur· Panes uernales, panes clibanarij, panes cãchrydij, panes intoſti. Panis uero buccellæ, boli dicũtur· Vnde et ψωμίζειν, *id eſt nutrire, apud Ariſtophanẽ· Hæc quidẽ Puerũ reclinauit, hæc lauit· illa uero nutriuit· A carnibus uero, uel κρεαδίων, ut Xenophon uocat, carniuorus dicitur· carnis comeſtio, carnis diſtributio, carnibus cibari, carnis uẽditores, carnes uendere, carnes cicures· Carnes ferinæ, ſuillæ, porcinæ, altiles, polypeæ· perdicum carnes, leporinæ, leporum pulpamenta, carnium fruſta, & quæ his ſimilia ſunt. Carniſeca uero qui carnes diſcindit· quem & coquum nonnulli uocant. Eſt & apud Lacedæmonios Magiſtratus quidam, Creodætes dictus. A frumentis uero dicuntur, cibi, cibari, cibatus, annona, teſſera frumentaria, male cibatus, ieiunus, ciborum amans, non cibatus, bene cibatus, cibiuorus, frumentarius, edax, perparce comedens, modice edens· Cõuiuator, conuiuari, ſemper comedens, commeatum quærens, commeatus inquiſitio. Paraſitare· & apud Neotericos, Paraſita. & quæ his ſunt ſimilia. Eſt & apud Veteres nomen hoc, non autem de illo quo nunc· ſed de miniſterio quodam ſacro dicitur, utpote de illo qui ad ſacri frumenti collectionem con

ſtitutus eſt. Et prætorium quoddam Athenis, ut in Regis Decreto uidere licet, Paraſitiū uocatur. *Paraſitare autem, Paraſitam, guloſitatis & adulationis cauſa, primus dixit Epicharmus · & poſt hūc Alexis. eundē uero, Homerus Conuiuā uocat · Quoniā et Sodalis erat charus, Conuiua: Frumenti penuria, carentia, egeſtas, ieiunium · Conuiua, uictus domeſticus · uictu egere, cōuiuium, domi uiuens uel è ſuo, uictus ſuſceptio, cibare · Et Pueros cibatos, dixit Xenophon: Et, à cibo depellere · * Sed frumenti menſor, & nauigia frumentaria, & frumentantes, frumenti cuſtodes, & alia huiuſmodi, non à * σιτίων, ſed à * σίτου dicta ſunt · quemadmodum & Frumentabantur, apud Thucydidem, & Teſſera frumentaria, & Frumenti egeſtas: A farinis quidem, farina cibare, farinatio · Piſtrina, ſecundum Hyperidem · Farinam rigare, maſſam ſubire, farinæ tabernæ. Ab obſonijs uero, obſoniare, obſoniorum comeſtor, obſonia comedere, obſoniorum uoraciſſimus, obſonia deuorare, obſoniorum deuoratio · & Obſoniorum uictus, ut Aeſchines dixit. Obſoniorum Condus, ut Hyperides: Obſoniorum confector, ſecundum Demoſthenem · obſoniorum ſtructor. ſed horum uſus iam exoleuit. Tum & locus quidam Athenis, de quo dicitur, Abierunt in Opſonium. Critias autem, & Penus dixit, & Obſonare · Obſonare uero, & Obſonia diſtribuere uocauit. Sed Thucydides ait, In obſonium petijt tres obulos · Nam obſonatio, quo Menander utitur, omnino inuſitatum eſt. Cæterum Alexis, Obſoniorum proſperitatem dixit. Ab edulijs uero, edere, edi, eſus, edimus, & ſimilia · Sed & dentes hinc dicti ſunt, quaſi quidam ex his edant, * & minutiſſimum deterant · patrimonium deuorans. A cibis porro, cibare, comedere, deuorare, edibile. Anſeres Semicomeſos, dixit Xenophon: Et Hyperides, Subſtantiam comedit, pro abliguriuit, dixit. Ἄβρωτος uerò, ieiunus dicitur apud Sophoclem · & Ἀβρωσία, pro ieiunio: Cōmune uero de omnibus eſt, edere, eſſe · comedens, edens, uorans, deuorans. Et ὠψοφάγειν · ſic uero dixerunt, poſt panem obſonia edere · Exedit. Metagenes autem alicubi, Clam comedere dicit. Peſſimum uero eſt illud Myrtili Comici, Comeſtor · licet &

[Margin notes:]
A
Nam
cibarijs frumento
Vide infrà Libro nono De Partibus urbis
Minutiſſimè cōſumpſit, abſumens patria bona

cet & eodem, Aeſchylus uſus ſit· Ex horum etiam numero erit, Cradouorus· Ruſticum uero ſic uocauerũt. quoniam Cradæa, ficuum folia ſunt. Sed corijuorus, durum eſt. Lactiuori, anthropophagi· glandiuori, & glandiuorare. Tum eſt ingerere, uel deliciari, inſerere, fricus abligurire.

CAPVT OCTAVVM, DE INSATIABILI, DE CIBO· SATVRARE, ET ſaturari· de cruditate, & ſatietate.

QVi uero cibo repleri nequit, inſatiabilis· quẽadmodum cito ſaturatus, ſatiabilis dicitur. Et κακόσιτος, atq; ἀπόσιτος, qui cibos faſtidit· ſicut et Ἀπιχθυς, apud Ariſtophanem, qui piſcium eſum abominatur· Hic uero ciborum faſtidium, etiam Ieiunium nominauit. Qui uero inſatiabiliter ad ſaturitatem comedit, helluo uocatur. Et mandere, uocarunt continenter edere· Multum eſſe, multum comedens, obſoniorum uorator, ad ſatietatem, ultra ſatietatẽ· Ventricoſus, uentroſus, uentri indulgere, uentriculũ curare, guloſus, uorax, guloſitas· Auidus, auiditas, intemperãs· gluto, gula. Edo, edacitas· edendo uæhemens, edendo fortis. Sed Comedonem Comici, pro inſatiabili, dixerunt· & huius uentrem, φαρμακίτην. Anaxandrides uero, etiam Paſcuam dixit, & Paſcere· Ariſtophanes, Conuenienter paſci: Tum & cabaſum uocauerũt, cibo inſatiabilem· quemadmodum bibonem, dolium dixere· Cabus enim frumenti menſura eſt. Buccella autem magna, Bolus dicitur Theſſalicus· Sed bibendi cupidum eſſe, ſitire· edendi uero, eſurire. Quæ uero ex cibi ſatietate propter concoctionis difficultatem oritur moleſtia, à multis cruditas dicta eſt· tu autẽ, acidam ructationem uocabis. Sed propter ſatietatem aliquid faſtidire, Nauſeam Xenophon uocat. Vmbra uero, tempus ad cœnam eundi conijciebant· quam στοιχεῖον uocabant· Et στοιχείῳ decem pedum exiſtente, libandum erat.

CAPVT

I CAPVT NONVM, DE TEMPORIBVS PRANDIORVM, CIBIS VETETERUM · & uariorum eduliorum nomina.

Veterū cibi, quos apud Veteres licuit inuenire, ſunt · Raphanus, drupæ, oliuæ · oliuæ, ſeu rapæ conditæ, & nycterides · Oleas porro oleaſtris inſitas, Trambelos nominauit Pherecrates · quæ eædem, et φαύλιαι dicebātur · Oleas, uero quas nunc contuſas, Comici γνείνας uocarunt. Oleas autem contuſas, in Niſis Ariſtophanicis inuenies. Sed Lupina, Alexis dixit · Lu-
uestibulis *pina in * porticu comedens, cortices ibidem reliquit, aut pruna re-*
hæc uero *poſitorum: Sycamina · * quæ & Mora Aeſchylus nominauit, illa quæ ex rubo colliguntur intelligens. Fortaſſe aliquis & ceraſa dicere poterit, cum arborem Ceraſum dictam, in Xenophontis de Natura Libro inueniat. Alica, nuclei, malua, lactuca · Cinara · eodem enim nomine à Doribus Poëtis Acanthum nominatum reperies. Cucumer · & cucumer pepō, quem & ſpermatiam nominauerunt.*

II DE CIBIS E MARI PETITIS, & ſalſamento.

Tithæ, conchule, oſtrea, purpuræ, ceryces, carabus, aſtacus, hyatulæ, conchæ, pectines, loligines, carnes polypeæ aut flagella, ſepiæ, ſepidaria, echini marini. Nonnulli & patanges uocant, echinorum quoddam genus. Inſuper & alia conſuetudine nota, utpote ubera, ſalſamenta piſcium, porci, pedes · Mala Heſperidum, mala æſtiua · Mala Cydonia, ſecundum Ariſtophanem: Quædam etiam mala φαύλια dixerunt. Ficus recentes, caſei coloſtra, caſeus recens · Siccum uero, etiam macrum uocauerunt. Sed caſeus, Oxyrias à Comicis dicitur, & edulium eſt Siculum. Salſamenta marina, Salſamenta Phrygia, Salſamenta Aegyptiaca, Salſamenta Sardonia, Salſamenta Gandica · ſalſamenta æſtiua, ſcombrorum, mugilum, cuborum, thunnorū. Monedulæ, coracini, leſbiæ, placentæ. Ariſtophanes uero, alicubi Ταρίχιον dicit · & τὸ

τάριχος

Τάριχος, in neutro genere Attici·Iones autem, Dores·& nonnulli Atticorum, in maſculino. ut in Dionyſalexandro Cratinus, Hic uero Salſamenta Pontica: Et euulſile ſalſamentum, pro ſquammato dixerunt·ut Plato Comicus, Et ſimul circumiens ſquammata emebam, ſalſamenta Famulis: Ariſtophanes uero, Coracinũ deſquammare oportet, abluere, eluere, & perluere: Licet quoq; dicere, epata condita, epata ſaginatorum porcorum, aut iecinora anſerina. Piſcis ex ſartagine·Piſcis è ſalo, ſic enim piſcium ius uocauerunt. Mulus, ſcarus, laurax, muræna, mugil, aurata, cõgrus, nigricauda, ſacer·Phyræna, quam et ceſtrã uocitãt. * Mugilibus uero, ieiuni * ueſcebãtur. Trachurus, gladiolus, amia, callichthys· Orphus·aut quod magis Atticum eſt, ὁ ὄρφως. Phagrus, ſcorpius, fidicula, thatis, thunnus, glaucus dentatus, elops, ſturnus, limaca acipenſer, ſalpa, galeus·anguillæ, ſic enim plurali numero de his loquuntur·Veruntamen et anguillam, de una dicunt. Aphyæ, pſetæ, menides, urticæ, ſquillæ, membrades, gobij, torpedo, phycides. Aliorum uero piſcium nomina familiaria, & nota ſunt omnibus· utpote phagrus, delphin, & alia aquatilia. Et oſtreum coctile, cibus erat frugalis admodum, ſicuti & ſardina. Mugiles commendabant

DE PISCIBVS TESTAS, ET ſquammas habentibus. III

Dices porro, oſtreorum, conchas·& caraborum, teſtas·piſcium, ſquammas, & lamas, cuticulas, ſpinas, branchias, inteſtina, & carnes. atque glauci cerebrum, quod lautum erat, & nobile.

DE NOMINIBVS IN TERRA NVTRItarum carnium, & animalium uolatilium. IIII

Pernæ coctæ, percocti armi. Et carnes, latera, coſtæ, porcelli, hœdi. Carnes leporis, uel leporinæ·& tibiæ, turdi, merulæ, paſſerculi, galli gallinacei, gallinæ, perdices, grues, anſeres, anates, columbæ, palumbes, turtures, pauones, attagenæ· Ampelides, quas nunc ampeliones uocant·Aues Phaſiani·Viſcera, adipes, abdomen porcelli, inteſtina, farcimina, ſumen, ſumina ſuilla, per-

næ ſalitæ, tibiæ Armi, qui et pernæ Abomaſum. Eſt et uētriculus lautus, quem nonnulli Tacones dictum putant, apud ſolum Cratetem Comicum, ſemelq; tantum illo utentem in Therijs Nihil ſanè carnium eſt, ut uos dicitis neq; quod edamus, neq; è foro neq; tacones facimus, nec farcimina: Alij porro tacones, carnes in ſartagine frixas intelligunt aut adipis fruſta, ſale & aridis condimentis inciſa. Alia uero porcorum, et partium in alijs animalibus, nomina manifeſta ſunt.

V DE PYRIEPHTHO, ASPARAGO, ET herbis ſimilibus.

*LAc concretum, coagulum Philippides uero in Aulis, etiam Pyriephthon uocat. Aſparagus ſpinoſus, ormenus hortenſis, aſparagus. Et omne effloreſcens, quod cauleum uocant, * illi ormenum nominauerunt. Et aliquid præmaturum fieri, ἐξορμενίσαι. Raphanus, qui & Crambe, ſecundum Ariſtotelem quoque in Libro De Animalibus ſic dicentē Raphanus, quē nonnulli Crambem uocant: Sed Antiphanes, Raphanum Crambidium uocat, in Agrico Crambidium coctum, gratioſum, & plane urbanum: Rapæ, ſed et γογγύλας uocitant bulbi, beta, colocyntæ. Et ipſæ quoque carnium partes, ideæ uocantur. Poſteriores autem porcorum fœtus, poſteri dicūtur. Et partes circumferre, Xenophon Circumlationem appellat. Porci uero cutim * illi phorinē uocant carnem*

Caroq; aſ *porro, ſuillam, quemadmodū et bubulam. * Carneſq; aſſatæ, phlo-*

ſata *gis dicuntur Mercurio autem, forte prima carnium pars tribuebatur. Carnes uero morticinas, ἀκνίσεια nominant. Dicere etiam licebit, iuris condimentū, condimenta, iura, * arbytacem Paropſida, quod et iuris cuiuſdam genus eſt uel ſecundū alios, maſſæ alicuius. aut aliqua obſonij additio. quod nunc, paropſimation diceremus Paſtæ uero, brodium ex farinis ſunt ut tradit Eupolis, Pultiū fari-*

dicit *næ menſuræ: Ariſtophanes autē * Inteſtina dicit, paſtæ, Lucanicæ, brodia, uiſcera: Μίμαρκυς uero, uentriculus, & inteſtina cum ſanguine parata, maxime autem leporum. Ius autem, quod Nigrū dicitur, Laconicum maxime fuit edulium eſt & aliud, quod ſanguinarium*

*rium uocant. Thrion uero, ſic apparabant. adipem ſuillum coctum accipiens, ſimul cum lacte, cartilagini pingui miſcebat· hæc eadem caſeo recenti, ouorum putaminibus, & cerebris commiſcens, & ficus folio circumdata in fragranti aliquo auium ſcilicet, aut hœdorum, iure coquebat. extracta deinde, dempto folio, in uas aliquod mellis feruentis inijciebat· et nomen quidem edulio huic, à folio inditum eſt. mixtio uero omnium æqualis fit, niſi quod putamina plura confarcinantur, conſtipanturq́;· Atq; hæc omnia, apud Pherecratem· Nec fortaſſe inutile fuerit, ipſius Pherecratis uerba aſſcribere· Fluuij quidem pultis, & iuris nigri ubiq; per compita ſtridentes fluebant· uiſcera uero & feruentia farciminum fruſta ſtridentia adhuc circa fluuios teſtularũ loco effundebantur· Aderant inſuper fruſta aſſata, & omnijugis inſtructa bellarijs, et betarum folijs anguillæ implicitæ· tum & pernæ, uel armi conditi in lancibus, & percoctæ ſcapulæ ſuauiſſimè fragrantes, inteſtinum bouis, porcellorum coſtæ floridæ. friatilia uero alia, ipſis pulmentis inerant· Aderat & granum lacte mixtum patulis in peluibus, & placentarum partes. Turdellæ uero aſſatæ, conditæ in σαυλάβροις, ori bibentium obuerſabantur. Apparatus porro ſuperuacui, Onthyleuſes, et Monthyleuſes * nominauerunt· Sicuti & apud Menandrum,* nominabantur.
Υποσύσεις dicuntur, puls denſa placentis conſtipata. E ciborum uero genere, etiam legumina ſunt, quæ et χέδροπα dixerunt· Brodium, lens· Piſum· Ariſtophanes etiã Piſa, in plurali numero dicit. Fabæ, quæ et πύαμοι dicuntur· Vnde et Pyanepſia feſta. Legumina trita, freſa· ormeni, ſeſama, panica, ordeum decorticatum. Cratinus uero, & Polentam parare dixit· Sed introi, & polentam parans à malis requieſce: Quoddam etiã, ἐπίπτυσε λίχυ uocarũt· erat autem brodium, quo farina tenui, et oleo aſperſa ueſcebantur. Polphi etiam dicuntur, globi paſtæ, quos leguminibus inijciebant· unde & hodie apud nonnullos, πολφοφάκη dicitur. Polphorum uero, & Ariſtophanes meminit. Polphos autem, non coquebant unà cum bullis. Erat etiam brodij ſpecies, chidra· Fiebat uero ex frumento nouo, quod Ariſtophanes χιδρίαν uocat· Hic idem ius

quoddam, Pollen appellauit· Vt pollinem admiretur, & non tuſ-
pæpala ſiens bibat: Fortaßis autē ex *παιπάλη conficiebatur, quod fari-
næ eſt tenuißimum. Sed & puls, brodium frumenti eſt. Olera uero concisa, λυισὰ uocauerunt· ſicuti agreſtia, λιχόρεια. Et macilenta olera, pro tenuibus. Comici autem fragmenta etiam, Χναύματα nominauerunt· quæ eadem & Νωγαλίσματα dicuntur, ſed hoc extremè Poëticum eſt.

I CAPVT DECIMVM, EDVLIA VETERIBVS CELEBRIA.

SCiendū uero Veteribus inclyta fuiſſe hæc, Murænа ex freto, & Muræna Tarteſia, Thunnus Tyrius· mugil è ſciatho, hœdus de grege· Et pelorinæ conchæ· unde nimirum et eæ, quæ nunc pelorides dicuntur, nomen deſumpſerunt. Beta ex Aſcra, Menides ex Lipara, Rapæ ex Mantinea, Methymnæi Pectines, Galeus piſcis è Rhodo, Pſetæ ex Eleuſine, Aphiæ Phalericæ,
3 Muli Ionici, Anguillæ ex Bœotia, Copaides· Quemadmodum* Plotæ ex Sicilia, & Salſamenta Thaſia· ſicut & Thaſij Raphani, & Caſeus Cythnius, atq; Siculus. Et Halèces Tragaſæi· Sunt autem Tragaſæ, palus Troiadis, aut campus Epiroticus, à Tragæo dictæ· in cuius gratiam, Neptunus Haleces induxit.

II DE TORRENDO, ET EIVS INSTRVmentis· lebete, condimentis, & inclitis edulijs.

DIces præterea, torrere, torrens· & ſartago, inſtrumentum· Hoc idem uero, & frigere dicitur. Frigens· quam frictricē uocant. Et inſtrumentū, frictorium· in quo frigebant, quod nimirū uas fuit fictile. Subigere· Et mactra, uas in quo ſubigebant· Et ſubigens ipſe, ſubactor. Mactra uero, etiā magis, et ſcapha dicitur. Cōdimenta uero, oleum· Acetum· ut Eupolis, Vino præſente, acetū bibere cupiuit: Aceti quoq; ſpeciem aliquam, garrū uocarunt· ut Sophocles, Neq; miſera dans ſalſi garri: Et Cratinus, Catinus nobis plenus garri: Tenues haleces, ſecundum Ariſtophanē, aceto intingens

*gens, aut haleces tenues: Piper, ut Alexis in Lebete, cuius Iambis utendum his, qui eduliorũ ſpecies inquirunt. huiuſmodi enim à Veteribus omnino ſumẽda ſunt. Primò itaq; ab his ſumes, ſeſama: ſed hæc remotiora ſunt: Vuã paſſam inciſam, fœniculum, anethũ, ſinapium, cauliculum, balſamũ, coriandrum, aurum, rhoum, cyminum, capparim, origanũ, allium, aniſum, thymum, ſphacũ, defrutum, piper, rutã, porrum. Inter condimenta, et malorum amuletum referri poteſt. Antiphanes in Leucade, Seſami, amuleti, cymini, rhoi, mellis, origani, patellæ, aceti, olei, in abyrtacẽ graminis. Nonnulla autem condimentorũ, à loco laudantur: ut Eubulus in Glauco inquit, Et ſinapiũ Cyprium, Coagulum Scammonium, Mileſiũ Naſturtiũ, Cepæ Samothraciæ, cauliculus Carthaginenſis, et Balſamũ Thymusq; Hymettiorũ: Balſami porro ſemen, mandaris radix, ſilphiũ planta, caulus foliumq;, daſpetũ dicitur. Eſt et aliud condimentũ, balſamo ſimile, frutex uero minor, mandaris dictũ. Cõdimentũ uero mitha, uel mentha dictũ, à Mintha dictũ eſſe ferunt, quæ erat Plutonis pellex in hanc plantam transformata. Menthæ autem, Cratinus in Legibus meminit: Caſeo, & mentha lucratus, atque oleo: Sint etiam ex condimentorum ordine, palmulæ melle conditæ: quas & catachyſmatia uocant. Et allium: Acrementum, & Omphaciũ: ut Cratinus in Vlyſsibus inquit, Frigens, coquens, torrensq;, & aſſans, in muriam, & omphacium, atq; *in acrementum tepidum intingens, quod mihi intolerabiliſsimum fuerit, ô Milites deuorabo: Ariſtophanes uero in Senecta dicit, Acida, balſameta, bulbus, beta, * circumciſum, thrium, cerebrum, & origanum:* etiam 4

Inter cõdimenta quoq; candylus referatur, ex amydo, caſeo, lacte & melle confectus. Et Matylla, Macedonicum, & ſitim conciens edulium: quo in media compotatione utebãtur. Atq; myttotus, com mixtio ex alliorũ caulibus. Multa inſuper, quæ condimentorũ apparatum attinent, ex Culinarijs Scriptoribus colligere liceret: ex Pantaleonte ſcilicet, Myſthæco, Zopyrino, Sophone, Hegeſippo, Paxamo, & Epæneto: Adnumeretur etiã illis, Heraclides Syracuſanus, Tyndarichus Sicyonius, Simonactides Chius, & Glaucus

*Locrenſis Coquinariæ inſtitutionis Doctores: Tum & haleces,
conditores, à condiendo dixerunt· quod & ſalire dicitur. Phylla-
des autem, uocauerunt recentes melle conditas palmulas. Omni-
bus uero commune quoddam ferculum, Dores Tybarim appellaue
runt· erant autem aceto condita, apia.*

I CAPVT VNDECIMVM, PA-
NVM SPECIES.

*POſtquam eduliorum, quæ panis expertia ſunt,
mentionem fecimus, & alia quæ cum pane ſimul
comeduntur, ſe offerant· nihil prohibet, quin
& panum ſpecies colligamus· Et hi, partim cliba-
narij, partim ueruales dicuntur. Collices, colla-
bi, naſti, amydi, collyræ, fermentati, ſeſamitæ, chariſij, canchry-
dæ· Et qui uiliores ſunt, furfuracei. Panem etiam triticeum aliquis
dicere poterit, ad hordeacei differentiã. Panes uero ſitanij, ex fru
mento horno ſunt, quod eſt quadrimeſtre· Hornum enim, quod hu
ius anni eſt dicitur. Chariſium autem, placentam eſſe tradũt. Tum
& auanus panis, placentæ ſimilior eſt. Cæterum Aegyptij, panes
in acutum tendentes, Calliſtes uocarunt· quemadmodum & Ae-
thiopes panem quendã, Orindem· ex orindio piſtum, quod ſemen
eſt illis patrium, ſeſamo non abſimile. Sed orthoſtates, ſacri panis
ſpecies eſt. Vas uero in quo farina perpurgatur, ſiquidem ex iun-
cis plicatũ fuerit, coſcinum· Sed ſi coſcini circumferentiæ, iunco-
rum loco linteum Sindonium adiunctum fuerit, quo purius purge
tur farina, aleuroteſis dicitur. Quod uero ex pilis complicatur, cri
brum. In quo autẽ panes formabantur, plathanum· & ſic etiam in-
ſtrumentum, quo formabantur, dicitur. Cæterum et Semidalis di-
citur, apud Lycurgum Rhetorem, & plurimos Comicos· Strattis
5 porro, etiã genitiuo Semidalidis uſus eſt. A * naſtis autem, Naſti-
norus, Naſtos uorare, & Naſtorũ ſector dicitur, apud Platonem
Comicũ: Molæ uero, ſacræ quidẽ ſunt, Amphiphones· quas in Dia
næ Munychias inferebãt, continuis circũſtipatas facibus. Sed Ve
rales panes, quos Obeliaphori in Bacchi feſtis portabant, ex me-
dimno*

dimno uno, duobus, tribus'ue ad ſummum, in uerubus nonnullis co
cti, unde & nomen ſumpſerunt. Pelani autem, omnibus Dijs com-
munes ſunt, & à forma nomen habent. Quemadmodum & Bos,
quæ placēta fuit cornuta, Apollini, Dianæ, *Hecati, et Lunæ ob- Hæcatæ
lata: Melittuta uero, Trophonio ſimiliter et Areſter, et *Hygiæd. 6
Nam et hygiæa, molæ ſpecies eſt. Sed quibus homines utūtur, mo
læ, * & harū nomina ſunt: anthema, thridacine, phyſte, uinoſa,
ephieros, dandalis, lolodiaconium, tripta, amemona, cardame. Et be
reces, molæ ſunt ex cribratis farinis ſubactæ: dandalides uero, ex
toſtis hordeis. Atq; procona, proconiáq;, ex intoſti hordei farinis.
Porro placentarū ſpecies ſunt, ama, amula, pyramus, ſeſamus, en-
chytus, enthrya, ſtrepta, neilata, *cotyliſcus, phtis, et phtida libato 7
ria, thrymātides. Erat et crepis, ex farina et melle: cui uuæ quædā,
aut ficus toſtæ inerant: quibus exeſis, crepida ipſam, auium brodio
intritā comedebant. Vocabatur etiam quædam thrymmatis craſſa.
Inclitæ etiā fuerūt, Placentæ Samiæ et Philoxeniæ, Leucadij Phi-
loxeni inuentum. Naſti autem, & ſacti dicuntur. Apex quidam a-
cutus, ex uuis & amygdalis, quæ contrita atq; commixta ſimul aſ-
ſantur. Sed echinus, placenta eſt inſularis, ameti ſimilis. Et Eſchari-
tes Rhodia, inter panem & placentā media. His etiam adnumeran-
da ſunt, alphita, & fortaßis itria quoq; & tageniæ, quæ etiam en-
crides ſunt. Tagenias autem, apponunt tepidas & ſtridentes, ut il-
lis mel ſuperfundatur, ſecundum Cratetis uerba. Tageniæ autem
ſartagini infuſæ, caſeus, oleum, mel & ſeſama infundebantur.
Quædam etiam radij dicuntur, quæ placentis apponebantur: ra-
dijs textorijs ſimiles, & colorem album referebant. Menſas porro
ſecundas, Ariſtophanes Bellaria uocat. Vt nimirum menſas ſecun-
das facere, etiam bellarijs ueſci, dici poßit. Erant autem bellaria,
myrthides, caryæ. Neſpili, qui & oa dicuntur. et hoc nomen, apud
Platonem eſt: ueluti illud alterum, apud Archilochum. Et acini ma-
li Punici, & ſic quidem fructus. Arbor uero, Malus Punica dici-
tur. Inſuper & Mali Punici grana decerpere, dices ſecundum Ari-
ſtophanem: Acidi Mali Punici grana decerpis: hoc autem Iambo

non ut proprio, ſed ceu Aeſchyli uſus eſt Ariſtophanes: Amygdalæ· Nuces Perſicæ, quæ nunc regiæ uocantur. Caricæ chelidoniæ, Atticæ· quæ et chelidones dicuntur. et aliæ Amphariſtei, Phibalei, regiæ, & Coronei: Et procrides, atq; oxali· Et Bagindariæ Rhodiæ. Et caricæ cõditæ, quas Cratinus Iſchadopten uocat. Cæterum ficus nondum maturæ, apud Lacones Oecades dicuntur· & Philices, ab Athenienſibus: Raphani ſylueſtres, mala, pyra, ſylueſtria pyra, uuæ paſſæ· aliorum uero nomina, manifeſta ſunt. Vuæ,
Methyſea et harũ nomina, elæoſammaxis, Punicea, Cretica, Melinea, * inebrians, Chærenea, Phthiſia, Creſſa, Syra, Rhodia, Libyca, ſylueſtris, Alopecea, Coronea, Lemnia, Biblia, Nicoſtratia, gratioſa, uinolenta, Pellæa, Pergæa, Pelmeris, petræa, Samia· Trita, aut etiam Aegyptia, Tornia.

I CAPVT DVODECIMVM, DE MENSIS, ET MENSARVM uaſis.

ERant uero menſæ quædam, primæ, ſecundæ, & tertiæ· atq; tripodes, quibus incumbebant. quod nomen, apud Heſiodum inuenitur, & in Telmiſis Ariſtophanis: Tum & menſæ, quæ apponi tolliq; ſolebant· quas nunc magides uocant. Magidis autem uocabulum, apud Sophoclem uſitatũ fuiſſe conſtat· ut, Centenas cœnarũ magides· Harum uero inuentionẽ et Homerus demonſtrat hiſce uerbis, Extẽdit mẽſas: Menſas etiã, cibos iſtis impoſitos nominauerũt. Vaſa uero, quæ menſis imponuntur, cõmuniter quidem uaſa uocabis argentea, & aurea. Singulatim uero, quos diſcos dicunt, orbes uocabis argenteos. aut lances argenteas, uel patinas· ſicuti & patinas communes, quæ labicles dictæ ſunt. & minores, patellas· atq; patinas carnium, & patellas piſcatorias. Condimentorum autem uaſa, acetabula quidem, quibus acetum ineſt· intinctoria uero, celaria, pelues, catini. Acetaria, in quibus condimenta, & cibi. Acetaria quoq; olim uocarunt, quæ iuſcula continent. Quas uero patellas uocant, lecanides uocare oportet, etiamſi ar-

gentea ſint · Theopompus enim Comicus, Lecanem auium dixit· Ariſtophanes autem, Lecaniſcam, & Lecanem alibi·atq; alio in loco, Et mihi leporinarum carnium Lecanium: Cæterũ quæcunque de phialis circumferuntur, et quæ caniſtra dicta ſunt, inuenire licet apud Nicophontem Comicum·ſicuti apud Cratinum, Palmularum abacum: Quod autem nunc caniſtrum, illi cophinum uocarunt· quemadmodum & uentilabrum, uannum. Paropſides porro, lances magnæ, & concauæ · in quibus molæ diſtribuebantur, erantq; ligneæ·Myſtila uero, eſt buccella excauata, brodium aut ius exhauriens·A qua & μυστιλάσασθαι, id eſt excauato pane ſorbere, dicunt. Mihi etiam id, quod æglam uocant, myſtila dici poſſe uidetur. Atq; in Alexandri ad Matrem Epiſtola, inter alia uaſa me & Myſtrum inueniſſe memini. Cochleare uero, myſtilarium, aut cochliorychum uocabis.

CAPVT XIII, COQVINARIA VASA, COQVORVM OFFICIA, & inſtrumenta.

CO qui præterea uaſa ſunt, ollæ, patinæ, plumbo compacti foculi, cultri piſcatorij, uerua, uerua maiora, ueruculа, ſartago·Fuſcina, quam & harpagem uocant, & lupulum. & extractorem· Vnde pro eximere, extrahere dicunt. Toryna, cochlear, quo olla uertitur·quod et euergam, & eorgã nominant· Et ἐοργῆσαι, pro uertere. Vas deſpumatoriũ, cochlear, lebetes, uaſa ænea, clibani, fornaces, furni. et ignifera, ſunt autem uaſa, quibus carbones ardentes ferunt·Foci, lebes, furni, ahenus, olla, caminus, culter, enſis· Dorides, quibus excoriant, aut ſuper quæ. Fortaßis eſt culter caſei, quem cybelum uocitant. Nunc etiam ſartagines uerſatiles, olim uero uentilabrum. Sed crateuterium, ferrum eſt, cui uerua immituntur ad carnium aſſationem · à quo nimirum et Homerus dixit, Acrateutis ſubleuans: Eſt etiam piſtillum, qui et cochlear dicitur·Abacus. Piſtilli uero in mortario circumuolutiones, Eupolis τρεμαμυζίδας appellat. Inſuper huc numerãtur, mor

quod No- taria, arca panaria· Truncus carniſeca, uel epixenum· quem * Co-
ua mœdia, Inciſoriũ uocat. et à Veteribus, Eleum nominabatur. Abacus, abaculus, cacabus, patanium, patnum. aut patina· ſic enim
itaq; Sophron dixit, Patina ab ipſo fabrefacta: * ut etiam patina * illi uocetur· Et Epicharmus, Anguillam in patina coctam uocauit. Sit autem patina, lanx quædam lata· qualis fortè nunc eſt, quam ab hac patellam nuncupant. Sed & echinus; ollæ ſpecies erat. Et Ariſtophanes quoque meminit libræ, qua carnes ponderantur. Cæterum coquorum opera ſunt, accendere, inflammare, purgare, ſcindere, ſecare, diſſecare, per ſpinam diuidere, coquere, aſſare, torrere, macerare, diſtillare, cribrare, decoquere, in mortarijs conterere, extendere, condire, ſalire, præparare, abſtergere· fortaſsis etiam Fumigare de illis dices, ſecundum Demoſthenem dicentem, Pueros coquentes fumigare: Euſtræ uero, foueæ ſunt, in quibus porcelli torrentur. Combuſtiones autem, euſana· ſicuti & ligna, combuſtiua dicuntur.

I CAPVT XIIII, * DE EO QVOD PER MANVS FVNDITVR.

QVoniam autem & aqua manibus infuſa, ad ſympoſia refertur, ipſam quidem aquam, Manuum lotionem Homerus uocat· Gutturnium uero, uas illud aquiferum· Lebetemq; hoc, quod aquam excipit. Tu uero gutturnium, etiam effuſorium uocabis· & alterum, peluim· et utrunq; ſimul, ut Eupolis, Lauacrum. atque ipſam infuſionem, ὑγιτήελον· & ὑποχεῖσαι, pro infundere· Et lauare quidem, ante cibum· Abluere autem, poſt cibum· Quò etiam abſtergere refertur, depurgare, & detergere. Pannum uero deterſorium, etiam mantile appellabis. Veteres autem, Apomagdalijs utebantur· quæ ſunt mollißima in pane pars, & farinoſa. qua cum abſterſi eſſent, canibus hanc proijciebant· Vnde & Lacedæmonij caniculam, Apomagdaliam uocant· Quod & Homerus arguit,

Velut

Veluti cum canes circa Regem à conuiuio euntem
*Adulantur, ſemper enim illis *animi ſolatia affert:*

CAPVT XV, DE HIS QVAE E SYMPOSIO PVRGANTVR. 1

Spongijs quidem miniſtri omnes, cibi reliquias in ſolum proiectas expurgabant· utpote phyllia, ſed lactucæ folia ſic uocantur. & conchularum conchas, oſtrearum teſtas, piſcium ſquammas, caraborum teſtulas, carnium oſſa· pomorum putamina, quæ etiam coremata uocãda ſunt. Puer purget, expurget, mundet, ornet, uerrat ſcopis aut uerriculo· Sarum enim uocarunt, imprimis ſalis uerriculum· quemadmodum farinæ, mylecorum. Congreget uero, in uas quoddam uimineum, cophinum aut ſportam, caniſtrum· aut naſſam, ſic autem ſporta piſcatoria nominatur.

CAPVT XVI, POCVLORVM NOMINA. 1

*Pincernæ uero pocula eluant, profundant, & mundent· & phialas ſummis ſuſtineant digitis, compotoribus commode iſtas offerentes. Pocula uero, etiam potatoria uaſa dici poſſunt· δέπας enim, & κύπελλον, Poëtica ſunt· Horum autem ſpecies numerant, calicem, caliculum, phialam, ancylem, * calicem* 9
*maiorem, cymbium, ſemitoma, ænea labra habentia, maſtos, cachesium· Thericleium uero, & Cantharum, ab Authoribus· Antigonides autẽ, Seleucidem, * Rhodiadum, aut * Rhodiacum ab utentibus uocarunt. Phialam uero ancipitem, & Aureum poculum utrinq; anſatum, Homerus à forma appellat· Sed unicam anſam habens, cotyliſcus nominabatur. Et hedypotides ſplendidi, doni, rytæ, ſcyphi, * cotyli· Condumq;, Cappadocium· et Beſiacum, Perſicum poculum. ueluti Cothon, Laconicum. Cothonis uero utraque latera, quemadmodum & ollæ, ambones nominantur. Vocare autem licet phialas, Lycurgicas, bicornes· aut bifidum rytum. Ciſſybium uero, hedera ambibat, à qua & nomen deſumpſit. Ha-*

Rhodiadẽ
Rhodiaca
cotylus

leſum autem Homericum, magnum poculum erat, à copioſe aut ſufficienter bibendo dictum· Sicut & amyſtis, hoc enim non modo nimiam continuamq; potionem, ſed etiam poculi figuram ſignificat. Et aſaminthus, poculũ fortaſſe fuerit· ut Homerus oſtendit de Telemacho, dante Menelao Aſaminthos duos: Et Cratinus in Chironibus, Ex aſaminthi calice libans: Caliſciũ autẽ, paruus calix. Sed Cylichnus, pyxis eſt. Aurea porro, et argẽtea, utræq; phialæ ſunt, et à materia nominantur. Meſomphali uerò, et balani omphali à forma nomen deſumpſerũt· chryſomphali autẽ, à materia. quemadmodum et Aurei Sapphonis aſtragali: Sed bombylius, anguſtum eſt poculum inter potandũ bombylans · ut Antiſthenes in Exhortatoria oratione dicit, Poculo uerò Ion nomen indidit: Eſt inſuper et Cotylus, Bacchi proprium poculum· ſicuti & Cotyliſcus: Cæterũ pſycter, Vulgaris eſt· quem et dinum nominauerũt, in quo merum continebatur· Plurimi uero eum, meroferum nuncuparunt, neque fundum habet planum, ſed aſtragalos. Sed Geuſterij meminit Ariſtophanes· Mani autem, Nicon in Citharœdo, Patriũ præhende manum fictilem, plenum, quinq; ferè cotylarũ capâcem· Olcæi uero, Antiochus· Verum ölcæũ eſt, in quo pocula abluunt. Sed Aeginetas, ex ollis patrijs bibere, tradit Herodotus: Et Ariſtophanes in quodam loco inquit, Bibebat hic quidem è poculis uitreis: Præterea metaniptris, calix eſt, quem manibus iam ablotis ſumebant· nomenq; non à forma, ſed ſumendi ordine recepit. Erat & Hygiæa, ſacra· ſicuti Iouis Saluatoris, Crater quoque ſacer erat. Sed boni Dæmonis, uinum poſt cibos merum. Et Mercurij, potus ultimus· Vnde & Homerus, Vltimo libabant, dixit.

CAPVT XVII, DE PRANDIO, COENA, ET VESPERTINIS EPVLIS.

Dragma; Comprandentes

TOtum uero in genere dicitur, prandium, prandere, prãſus ſum, cõpranſus ſum, prandiũ parantes· Et Menandri ✶inuentũ, comprãdere. Et illud Xenophontis, prandium cõmune: Rurſus, cœna, cœnare, cœnã inſtruere, cœnaui, cõcœnaui. Et cœna com-

na communis, apud Demoſthenem: Et cœna frugalior, atque cœ-
nam parare. Cœnægerulus, apud Lyſiam: Et Cœnæ geſtatio, apud
Iſæum: Sed Prandium cœnæ iunctum, dixit Menander · tum etiam
Incœnatum, idem in Orga: Nonnulli uero tertias epulas, δόρπα fa
ciũt, aut epulas ueſpertinas · aut Δορπηστόν, ſecundum Xenophon-
tem: Cœnare, poſtcœnium celebrare, & menſæ ſecundæ · Et dor-
pia, quæ eſt prima * Apaturiorum dies. His etiam conuenit, * conui 10
uium · & Conuiuator, qui conuiuium inſtruit. Et δαιτρὸς, pro co-
quo. Et Conuiuium adminiſtrare, apud Homerum: Atq; Conuiua-
bantur, apud Iſæum: Et publicum conuiuium.

CAPVT XVIII, DE CANDELIS, 1
ET CANDELABRIS.

PRæterea candelæ dicuntur · & candelabra, ſic ue
ro candelarum receptacula dicuntur. Et candela-
brum, quod nunc φανὸς dicitur. Φανὸς uero, et
lampadem, & candelabrum, atque tædas ſignifi-
cat. Candela autem dicitur, duo, aut tria ellych-
nia habens. Sed candelæ, duo ellychnia habentis, inter Comicos
Philelius meminit. Thryallides uero, ea quæ inſerta ſunt, dicũtur ·
ellychnia, & herbaſca. Cæterum Obeliſcolychnium, apud Theo
pompum Comicum inuenitur · & inſtrumentum eſt militare, no-
men uero prædurum eſt. Sed uas, quo oleum infunditur, æneũ eſt,
& longum · quod Chalcium, Eupolis nominauit. Stilba autem, uas
quoddã erat fictile, quo ante candelarũ uſum utebãtur · ut apud Pla
tonẽ, Parcite accuratè oleo, in foro autẽ ſtilbam aliquã non ualde
potã mercabor: Candelam uero emungere, προβύσαι dixerunt.

CAPVT XIX, DE VNGVENTO,
ET RELIQVIS.

DEinde & unguentorum, in ſympoſijs mentio fa-
cienda eſt. Et notanda, Vnguentum Megaleſium,
à Megalo Syculo · Plangoniũ, à Plangone · Beren
thium, ex Lydia · Nardum Babylonicum, iuxta
Alexim · & Aegyptium, Vnguentum nigrum. Sa

gdas uero, unguentum Aegyptium erat. Vnguenta autem nota habuerunt, baccarim, amaracum, & erim. Oleum uero roſaceum, Roſeum Homerus uocat. Sed E liguſtro, & lilijs unguentum, miſit Alexandro Abdelonymus Sicyonymus. Cæterum ualde celebratum fuit, unguentum regium. Verum unguentorum uaſa ſunt, lecythus unguentaria, et alabaſtrum. Pherecrates uero in Lyricis, etiam Cyathium argenteum dixit id, quò unguentum infundimus. Res autem ipſa, unctio· Et ungere, uerbum. Sed & unguentaria dixerunt, unguentari, uel unguentis redolere. Vas uero, cui unguentum inerat, phialæ non abſimile, alabaſtrum dicebatur. Cæterum quæ in coronis habentur flores, ſunt hi· roſa, uiola, lilia, ſiſymbria, anemonæ, ſerpylus, crocus, hyacinthus, helichryſus, elium, eleinum, tryalis, anthriſcus, narciſſus, melilotum, anthemis, parthenis· & alij quicunq; aut oculos delectant, aut naribus iucundum odorem offerunt· Plurimorum uero & Cratinus in Malthacis meminit, utpote & coſmoſandyli· & mili, qui eſt hederæ flos. Homerus quidem flores omnes, Liria nominauit· Narciſſum uero, Theophraſtus Liriũ dixit. Sed Anacreon, etiã Myrtis, et Coriandris coronari tradidit· tum & Naucratite corona, hæc autẽ amaracus erat. Et Aniſo, ut Sappho, et Alcæus· hi ſane & apijs coronabantur. Anacreon uero, Coronam roſeam dixit. Compotatorum inſuper eſt,
12 ænigma, & * griphus. & illud quidem, iocum· hic uero, & ſolertiam habet· Atq; huic quidem, qui ſoluebat, carnium aliquod ferculum dabatur præmio· ſed qui non poterat, ſalſuginis poculum ebi-
uocatus eſt bebat. *exoleuit uero, ob griphos piſcatorios. Quæſtiones autem,
calicea * cylicia dicebãtur· Sed Theodectes Sophiſta inter hæc celebris, quoniam memoria pollebat, Memoralia illa nominauit. Erant quoq; uinolentæ cantilenæ, & ſcolia. Quidam uero myrinã dextra gerentes, poculumq́;, & lyram, cantare ſolebant. Pernoctantibus autem, brauia dabantur. Seſamus, & pyramus, placentæ in melle coctæ. illa quidem, ex ſeſamo· hæc uero, ex toſtis frumentis. Pernoctare autem, perlucubrare quoq; uocaueris, & noctem ad orientem Solem protrahere· Lucernam porro iſtis lucentem, pernoctur-

*nam nominabis. Quoniam uero & cottabizare ad ſympoſij partes refertur, dicendum eſt, cottabi, cottabium, decottabizare · de poculo excutere. Et cottabium quidem, à culmine ſuſpendebatur ſupinum, et totum ex ære factum · quemadmodum candelabri operculum, quod candelam ſuſtinet. Erat deinde uirga quædam longa, quam cottabicā appellabant · Et concaua quædam, & rotunda peluis, quam & chalceum, & ſcapham uocarunt · poloq́; horas indicanti erat perſimilis. Sed cottabo à culmine ſuſpenſo, cottabizantem ſonū quendam edere oportebat, qui talax uocatur · quod idem Ariſtophanes, Cottabium ruptile, aut Cottabū appellat, tubæ tintinnabulo illud aſſimulās. Peluis porro aqua implebatur, cui globus innatabat, lanx, Manes ſtatua, tres myrti, & tria acetabula · & qui humida manu cottabum contingens aliquod horum adipiſcitur, laudatur. ſed qui quàm plurima eorum, quæ innatant, ſubmergit, cottabia pro præmio accipiebat · Non enim uaſa modo, ſed etiam brauium ipſum, cottabia uocabatur · quod pyramus erat, & alia quædam huiuſmodi. Cottabizare uero, non dicendum eſt de eo, quod nunc dicunt · ſed uomere, & inundare, niſi quis ludens ſic æſtimare uelit. id quod ab Ariſtophane in Gerytade dictum eſt, Tunc qui cottabizabant, nunc uero euomunt. *Statim uero, ut uidetur, Forſan & effundunt, dicetur.*

CAPVT XX, DE DISSOLVENDO CONVIVIVM.

Sed à conuiuio ceſſare, ſympoſium diſſoluere, compotationem ſedare, potum relinquere, cœnam finire · Compotores aſſurgere, conſurgere, egredi, dimitti, & ad lectum conuerti dicitur. Compotatorijs uero iſtis, nihil prohibet cumulatim ſynonyma alia addere, & aliàs inuicem his congruentia nomina.

I CAPVT XXI, DE VICINIS.

Vicinos Vicinos porro nominabis, urbi uicinos, contermi-nos, confines, proximos, adhabitatores, circum-habitatores et urbes circumhabitãtes· ✱Vicinas, cohabitantes, adhabitantes, iuxta nos conſtitu-tos, ſimul habitantes, extra nos agentes, dome-ſticos, conterminales, commorantes ſimul, propè degentes, eoſdem fines habentes, terminis noſtris accedentes· Propetermini uero, Dithyrambicum eſt.

I CAPVT XXII, DE NASCI, ET CORRVMPI.

Fieri uero, naſcitur dices, & enaſcitur, generatur, ſeminatur, paritur, incipitur, conſtituitur, uiuit, nutritur, enutritur, ſaluatur, floret, et effloreſcit. Sed contrarium eſt, corrumpitur, finitur, perdi-tur, deſinit, perit, obſcuratur, moritur, conſumi-tur, occiditur, tollitur, abſumitur, trucidatur, diſſoluitur, diffluit, liqueſcit, & his ſimilia.

I CAPVT XXIII, DE POENITENTIA.

Poenitentiam uero, etiam curam præpoſteram uo cabis, et cognitionem poſteram, recogitationem, conſiderationem, correctionem, emerſionem, re-ceſſionem. Et infinitiui ſunt, pœnitere, pœniten-tiam agere, alternare, poſt factũ cognoſcere, re-cogitare, conſiderare, ratiocinari, corrigere, emergere, recedere, pòſt conſultare, ſententiam repetere, decreta reſcindere, diuerſum decernere, retractare, regnoſcere, diuerſum ſtatuere, & ſimilia.

I CAPVT XXIIII, DE STABILI.

Id uero quod permanens eſt, etiam firmum dices, munitum, fixum, tutum, immutabile, irrecogno-ſcibile, inſolubile, impermutatum, imperuerſum, quod uerti nequit, pactum, perſtans, immotum, immobile, robuſtum, infractum, & ſimilia.

CAPVT

CAPVT XXV, DE CONSENTIRE, ET CONTRA. I

PRæterea conſentio, dices, et collaudo, ſuffragium addo, conteſtor, obedio, idem ſentio, aſſentio, aſtipulor, confero, idem decerno, annuo, ſuffragor, approbo, faueo· conſentiens, & aſſentiens· Ad idem tendo, adiuuo, calculum addo, idem contendo, & his ſimilia. Sed diuerſa ſunt, contrarior, ſubcontrarior, contradico, contendo, repugno, refragor, ſententia diſto, diſſentio, aliud ſentio, diuerſum ſtatuo, nego, abnego, renuo, recuſo, refragor, auerſor, litem inſtituo, concerto, reſiſto, diſſono, litigo, differo.* Statim uero ad illud quidem, concinere· ad hoc autem, diſſonare referendum eſt. Forſan

CAPVT XXVI, DE GARRVLO. I

GArrulus, nugator, iactabundus, turbulẽtus, indeſinenter loquens, blaterator, uaniloquus, linguæ impotens, lingua laborans, loquax, faſtidioſus, tædioſus, delirus. Garrulitas, nugacitas, immoderata loquacitas, linguæ impotentia· aures obtundens, iniucunditas. Longiloquus, multiloquus, grauis, moleſtus, nugans, lingua ebulliens, lubricus· uerborum inciſor, enecans, tædio aures obturbans· Aes Dodonæum, longiora Iliade loquens, Alcini apologus, lingua irrequietus, obicibus carens, fruſtra linguæ illius dentium ſeptum obiectum eſt· lingua proſiliens, prompta, lubrica, exerta, dentibus prominentior, labiorum tranſiens terminos· Arabica tibia, uanus. Et res ipſa, loquacitas, nugæ, & ſimilia.

CAPVT XXVII, DE LEVI. I

DIces porro, facilis, tranſmutabilis, uerſatilis, uerſu facilis, momentaneus, peruerſus, excidens, transfluens· non in eadem perſiſtens ſententia, uolucris, uentus, uanus, uilis, aura, ſpiritus· Inſtabilis, leuior fluctuum permutatione, fretum, Euripus·

infirmus, inſtabilis, non firmatus, fluctuans, uento leui facilior inclinatu, & ſimilia.

CAPVT XXVIII, DE ADVLATORE.

A*Dulator uero, etiam ſcurra uocetur, cauillator, ſubſannationis plenus, plenus irriſionis, ſubſannator, deceptor, ad placitum ſe præbens, ad decipiendum cohabitans, omnes ſupplantās, circumueniens, aſſentator, aſſentans, ſeruus, ſeruiens, adulans, ſupra modum aſſentans, ſimulator, ridiculus, diriſor, riſum cōmouens, riſus author, ridēs, irriſorius· guloſus, uorax, iactator, curioſus, uerſutus, fallens, inſipientiū uenator, menſæ amicus, hominum imprudentiā expoſcens·* Mimus, *turpium cantilenarū* Poëta, *turpiloquus, laſciuus, ſeruilis, contumelioſus, ſcommatum inuentor, mordens, mordax· Et ſecundum* Recentiores, *Paraſitus:* Dices *quoq;, canis applaudens, adhærens, adiunctus, cibo intentus· belluo, iuuentutis corruptor, adoleſcentiam corrumpens, aſymbolus, ſymbola exhibens, ad riſum omnia dicens, omnia perpatiens.*

CAPVT XXIX, DE IRACVNDO.

C*Aeterum iracundus, etiā inſolens dicetur, moleſtus animo, ira immodicus, ad irā aſper, immoderatus, biloſus, iratus, bili præditus· melancholicus, acer, uehemens, amarulentus, difficilis, querulus, crudelis, refragator, terribilis, inexorabilis, immutabilis·* Iniquus· *à quo & nomen ipſum,* Iniquitatem *ſcilicet, deriuauit* Demoſthenes: *Immanſuetus, durus, ad iram acer, minitabundus, minax, agreſtis, ferinus· ueneni plenus, ſcorpij morem referens, ſcorpius, quærens cui aculeum infigat, ueſpæ ſimilis, crudelis. Et illa* Platonis, *Immitis,* Cornupeta, Corniger, Ferreus· *Et illud* Homericum, *Implacabilis· Strictus enim, durum eſt. Sordidius autē illud* Herodoti, *Extremè inſaniens: Et illud* Ariſtophanis, δαμάχγεοικ@, *Comicum nimis eſt.*

CAPVT

CAPVT XXX, DE CINAEDO. I

SEd cinædum uocabis, ſcortum, impurū, prophanum, catapygonem·de eodem uerò, et muliebris, effœminatus, petulans, turpia committens, turpiloquus, intemperans, mollis, meretricius, ſcortatoria paſſus, cōtumelioſa paſſus, uitiatus, molliculus·Formæ uenditor, argento conductus, meretricum cōtribulis, ſcortorū æmulator, iniuria affectus, excrementū, uinolentus· Vir muliebria admittens, delicatus, animo molli præditus·effœminatus, aut emollitus· Mulier, redimitus, animum effœminatum habens, formam habens uendibiliorem promulgatis mercibus, iuuentutem proſtituens, ætatem uendens. Laccoproctus autem, durum eſt. Formæ propola, reuenditor formæ, pulcherrima proſtituens, & turpiſsima paſſus, corpus deturpans, corpus proſtituens ad turpitudinem·Meretricibus impudentior, prophanior, audacior·contumelioſus, accuſandus, uituperandus, & multa huiuſmodi.

CAPVT XXXI, VITARVM INFAMIVM NOMINA. I

VIuendi uero conditiones, quibus infamis quis reddi poteſt, ſunt·leno, caupo, fructuum propola, fructuum inſtitor, publicanus, decimator, decimarum collector, uigeſimas colligens uel quinquageſimas·Exactor, præco, nauta, tabernarius, portitor, leno, ſeruus, coriarius·Licet non per omnes artes infamia hæc ſequatur illos, qui meliorem uitæ rationem eligunt· hæ uero uitæ rationes infamiam pariunt, ſi quis forte ipſis inhæreat.

CAPVT XXXII, DE TVRBANTE REMPVBLICAM. I

CAeterum de turbante rempublicam hæc dici poſſunt, miſcens, commiſcens, turbans, euertens, confundens, cōturbans, Populi inſidiator, audax, omnes propellens, agitans, cuncta cōmiſcens, tranſſiliens, inſurgens, irruens, impetuoſus·turbo, uen-

tus, procella, torrens, inſtabilis, omnes inter ſeſe committens, Populum exuſcitans, irritans, incendens, inflammans, exaſperans, ad factiones impellens, omnes mutuò collidens, turbulentus, turbator. Verſipellis uero, Comicum eſt. Omnia immutans, & tranſponens, ſurſum & deorſum rempublicam commouens, indecorus; effrenis, uerbero, incõſtans. Verum licet Demoſthenes dixerit, Hic uero intus machinatur· neutiquam tamen machinandi uerbum, ego recipio. Dicere præterea aliquis poterit, huiuſmodi urbs non capit, quis hunc ſuſtineret? quis ferret? quis huius ſe uiolentiæ opponeret? Cui ſimile eſt, homo intolerabilis, quid huic infectum? quid quod non audeat? Homo omnia audens, omnia faciens, quiduis dicens, animo uerſutus, ad omnia propenſus, honeſta à turpibus non diſcernens, honeſtum turpi commiſcens, eiuſdem ualoris uirtutem uitiumq; æſtimans· qui turpibus ornatur, ſicut alius honeſtis· Qui iniuſte agẽdo honoratur magis, quàm pudefiat· qui auaritia comitur, qui ornamentũ ſibi putat auaritiam· Qui facinora ſecundũ poſſe metiri, infirmitatẽ eſſe ducit· cui ſolũ quod cupit, pulchrum uidetur· Qui ſolam deceptionẽ prudentiæ loco habet· qui uſq; parum hoc, quod fecit, æſtimat, reſpectu illius, quod cupit· Cui quod fecit, minus, quàm quod facturus eſt, uidetur· qui ad nullum ſcelus pigreſcit· Qui audere, fortuna contingere opinatur· qui audendo peccans, & ſimile nanciſcens, nihil triſtatur· Cui nihil, propter inexplebilem ſatietatẽ, ſufficit· qui turpiũ rerum facultatem, honeſtam ducit· Qui turpis lucri cauſſa undique arripit, ſed propter pecuniæ ſtudium nihil erogat· cui nihil turpe, quod lucrum parit, uidetur· Qui etiam minima concupiſcit, propter ſorditiem· & ne maximis quidẽ ſaturatur, propter inſatiabilitatem· Qui omne iam præhenſum, minus illo, quod præhenſurus eſt, æſtimat· qui probitatem quidem, ſtultitiam· rerum uacationem, ignauiam· honoris ſtudium, furorem· prudentiam, puſillanimitatem· & continentiam, mollitiem eſſe ducit· Cui nihil patrare, infirmum eſſe uidetur· qui tanquam nil mali patrans poſtulat, rem uero adeptus peccat· Qui non dantem, hoſtem· dantem uero, ſtupidum eſſe arbitratur· qui

*tur· qui ſolos ignotos non offendit. Qui hoſtes damnat, cauſſa timoris· Amicos uero, propter diffidentiam. Qui in amicitia fidem aſſumens, hac ad ſcelerum licentiam abutitur· qui uitiorũ gloriam, ceu lucrum, diligit· Qui infamiæ loco ducit, ſi malus exiſtens ignotus ſit· qui ſingulis adulatur, ueluti beneuolus· odit uero, ceu ſceleſtus· Qui aliorum bonis dolet, gaudet uero ſuorũ malis· qui inferre iniuriam, & non pati, perinde æſtimat· Qui maximè curat, ut nihil æquale ijs, quæ fecit, ipſe patiatur· quem omnes noti odiunt, & non odientes ignorant· Quem nemo non ignorans, odit· qui cauentes ſibi, timiditatis· credulos uero, ſtultitiæ arguit· Qui danti adulatur, ſed non dantem debito * eum teneri putat· qui ea quæ facit, ferre nequit· & quem ea facere pudet, quæ ferre poßit· Cuius inſatiabilitatem nõ impleuerit is, qui dat· eius uero cõcupiſcentiam is, qui largitur, ignorat· Qui ne maximum quidem ſperare, & ne minimum quidem accipere inhoneſtum ducit· quem nec minimorum pudet, nec maximis ſaturatur· Qui ſic Viros iuramentis, ut Pueros aſtragalis decipiendos eſſe arbitratur· cui hi ſoli, quos non dum læſit, ſapientiores uidentur· Qui nec pati ueretur, nec quicquam facere piget· qui malis uirtutis honorẽ iuxta ſuum exceſſum proponit, * quapropter prædones, tanq̃ iuſtos celebrari contingit· qui malis ijs, qui ante eum fuerunt, nec cõparationem ullam concedit, à poſteris uero ſuperari nequit. Qui audaciæ delinquendi, non errandi confidentiam coniungit· qui non facinus adgredi; ſed in eo errare turpe ducit· Cui ſolum id, quod non poteſt, turpe uidetur.*

Propter quem.

CAPVT XXXIII, DE NON IMPRVDENTER LOQVENTE, & contra. I

DEo qui nõ imprudenter loqui uidetur, dices hæc· *perſpectus, conſultus, conſcriptus, prudens, prouidus, curioſus, compoſitus, operans, adoperans, fatigatus, curator, ſtudioſus, conans, defatigatus, diſpoſitus, apparatus, elaboratus·* Orationum ſcriptor, *ſurſum & deorſum tranſponens, tranſcribens, poliens, diſpo-*

nens,aptans,excolens,ſæpius repetẽs, recognoſcens, perpoliens, permundans,emundãs,perſcribens,corrigens,eligens,emendans, examinans,iudicans, diiudicans.Et aduerbia,perſpectè, conſulte, curioſe,conſcriptè, curioſe,prouidenter, præmeditate, cõpoſite, elaborate,accurate,difficulter,oratorie.Diſpoſita,cõiuncta,parata,emendata,expolita,aptata,exculta, fabrefacta, emundata, accurata,elaborata,perpolita,electa,correcta,caſtigata,examinata, iudicata. Non ſine cura,nõ ſine prouidentia,non ſine cõſyderatione,nõ ſine perpenſione·Cum conſonantia,cũ examinatione,cum ordine,cũ iudicio·cum labore,diligẽtia,difficultate,emendatione, methodo·& ſimilia.In eum uero, qui ſine cura loqui audet,promptus,facilis, impræmeditatus· Et ut Xenophon inquit in Laconum Republica,Extemporarius·Sed illud nomẽ Extemporaneũ, in Longa nocte Platonis,ſordidum eſt.Inconſyderatus,inemendatus,remiſſus,incurius,indiligens,improuidus,patulus,negligẽs,ocioſus, facilis,leuis·ex tempore loquens, ex re uel uſu, utcunq; inciderit, paruo tempore·Omne in buccã ueniens eblaterans,loquax, nugator,garrulus · ex promptu loquens, omne quod incidit. Inconſultus,incircumſpectus,inemẽdatus,imparatus,nõ paratus·imparata mẽte.Et Ἀπῤῥχσκεύῳ, in Libris De Veritate dixit Xenophon·Impræparatum uero,in Arte Rhetorica:ſed hæc non legitima uidentur.In Proemijs quidem deliberatiuis, apud Demoſthenem,Imparatius ſcriptum eſt.Inconcinna,indiſcreta,laxa,inelaborata,diſ

Fortaſſe ſoluta,diſtãtia,impolita,incurioſe ſcripta,impræmeditata·* Mox uero & impræſcriptum dicetur· Hyperides enim hoc alicubi utitur,Impræmeditata dicens· & Impræſcripta,& hoc ſane hic locũ habuerit.Et cumulatim, fuſim, temere· omnem uenuſtatem omittens·Prompte,facile,inelaborate·orationes inelaboratas.Sine labore,improuide,negligenter,indiligenter,incurie, inconſyderate, leuiter,nugaciter,inconſulte,incircumſpecte,imprudenter,inemendate,imparatò,illaboratè,indiſcrete,incõcinne.Cum negligentia, ocio,promptitudine,facilitate,leuitate,garrulitate, incõcinnitate· Sed illud in Platonis Legibus,Inconſultatio,mihi non probatur.

CAPVT

CAPVT XXXIIII, DE PAVCA OB IMPOTENTIAM DICENTE. I

SEd in pauca loquentem propter impotentiam, perplexus, ſermone carens, mutus, imparatus, puſillus, breuis, paruus ramis, pſecas, piſcis, piſce magis mutus, ore afflictus, ore priuatus, lingua contortus, elinguis, difficilis, impotens, infirmus. Et res ipſæ, perplexitas, ſermonis carentia, infantia, puſillanimitas, breuitas, paruitas, linguæ carentia, difficultas, impotentia, infirmitas, & ſimilia his. Atq; aduerbia, perplexim, mutè, infanter, difficulter, impotenter, infirmiter, & ſimilia.

CAPVT XXXV, DE MVLTA DICENTE, ET INDISCRETA. I

MVltiloquus, pauci loquus, longus, immodice loquens, faſtidioſus, tædioſus, circulator, torrens, lacuna, fex, immoderatus, immoderate loquens, turbulentus, nugax, ore effrenis, linguæ impotens, lubricus, turbator, turbidus, limoſus, os effrene, lingua impotens, longas nugas prædicans, nugator, cauillator loqui ignorans, & tacere non potens, & his ſimilia.

DE MVLTA DICENTE CVM efficacia. II

SEd de eo qui cum efficacia, multitudinem uerborum promit, multus, copioſus, fluens, expeditus, cordatus, liber, uiolentus, uehemens, attrahens, compellens, transferens · fontes quoſdam emittens, imber, nix, fluuius, denſus, continuus, * immu- ſacer
nis, latus, profundè fluens, expeditus · Poſtquam os ſoluerit, ubi ſermones effuderit, ut linguam dimiſerit, poſtquam effuderit uocem · quis ferat uerborum ſuorum impetum? conſilium, fluxum, & uocis fluctum? ſpiritum, tonum, frequentiam, inundationem, uehementiam, uim, robur, clamorem, cop iam, uerborum multitudinem, magnanimitatem, claritatem uocis, animi celſitudinem, ſplendorem, uerborum magnificentiam, uocis uenuſtatem, ſermonũ fluctus,

ctus, turbam uocis? Quis hic tam copioſe fluens fluuius? quis hic impetus? Pamiſus, Achelous, Oceanus, Nilus, Iſter.

III DE PAVCA DICENTE, ET diſcrete.

IN pauca uero cum indicio quodam dicentem, breuis, breuiloquus, conciſus, ſufficiens, diſtincte dicens, manifeſtus, aptus, idoneus, continuus, perfecte loquens· mente magis, quàm uerbis abundans· Purus, excultus, diligens, accuratus, cõſtrictus, emendatus, examinatus, indicatus · breuibus uerbis multum ſenſus comprehendens· Non tam loqui, quàm clare docere peritus· non aures tantum demulcens · Prudentiæ magis, quàm uerborum copia gaudens. Et res ipſæ, celeritas dictionis, conciſio, ſufficientia, breuiloquium, claritas, uocis diſtinctio, ſermonis concinnitas, dicendi articulatim facultas· prudentiæ magis, quàm uerborũ copia· Diligentia, examen, iudicium. Et aduerbia, celeriter, conciſim, ſufficienter, breuiter, clare, conſtrictim, articulate, prudenter, diligenter, pure, emendate, correcte, exculte, diſcrete· pauca quidem, ſed argute admodum.

I CAPVT XXXVI, NOMINA CRIMINVM, DE QVIBVS IVDICIA habentur, & accuſationes.

FVr, murorum effractor, ſepulchrorum effoſſor, ſaccularius, adulter, homicida, graſſator; ſacrilegus, proditor. *rhipſaſpis· de hoc autem Plato dicit, quod Rhipſaſpis, nõ de omnibus proprie dicatur, ſed arma proijciens· Ariſtophanes tamen Ripſaſpẽ uocat. Transfuga, ocioſus, ingratus, impius, timidus, imbellis, militiæ deſertor, tyrãnus, plagiarius, ueneficus, uenefica· Munera accipiẽs, prædo, pirata, ſcortator, parricida, matricida, uiolentus, iniurioſus, obtrectator, ſycophanta & alia his ſimilia, quæ notiſsima ſunt. Quæ uero non nominibus, ſed participijs effari poſſumus· tyrannidem affectãs, rempublicã laxans, ut Populũ diſſoluat conãs, Iudicia corrumpens, Populũ decipiens, Senatũ, aut Iudicia.

*armorum abiector.

teſtimo-

teſtimonia falſa enuncians · Nam *Teſtes mendaces*, à Critia *dicti*
ſunt, et Teſtis falſus · Neſcio *tamen, nũ idem et Falſa teſtari dicat.*
Et Demoſthenes, *Falſa teſtor, dixit. Liberũ uendens, delinquẽs, na*
uim relinquẽs, fœdera tranſgrediens, & ſimilia. Tum *& alia crimi*
na ſunt, quorũ Reos nominare nõ poſſumus · *uitij, iniuriarum, repu*
dij, diſsidij, derelictionis, male obitæ legationis . deiectionis fru-
menti, aut fructuum · *deſerti teſtimonij, ordinis derelicti, nauis de-*
relictæ, belli, prohibitionis, malæ conſuetudinis, uitæ malè actæ,
uerberum, contumeliæ, delationis, inſidiarum, popularitatis diſſo-
lutionis, publicarum iniuriarum, munerum corruptelæ, iniuſtè uſæ
ciuitatis, falſæ ſubſcriptionis, falſi patrocinij, defectionis, contra
legis uſi iuris ciuilis. Deſerti *uadimonij iudicium ſubire, quod depo*
ſitum eſt occupare, auferre, deſciſcere, uulnerare · *et in his partici*
pijs uti, neceſſe nõ eſt · *& ſimilia.* ✱ Alia porro, *eiuſdẽ* formæ *ſunt* ·
obiectio delicti, conſtitutio actionis, congreſſus copiarum, calum
nia peccati, intentio facinoris, intenſio mulctæ, illatio actionis, im
miſsio uirium, effuſio argumentorũ, adaptatio cauſæ, Reorum *in-*
troductio, dilatio ſumptuum, tranſmutatio ſcelerum · Similiter *&*
hæc, coronarum promulgatio · *proclamatio pœnarum , & præco-*
niorum · Conſtitutiones *ſtatuarum, athletarũ promulgatio, decre-*
torum recitatio, cõſilium Virorum, *inuentio oraculorum, uitæ in-*
ſtitutio, Iudicij *prouocatio, conſtitutio actionis* · *deſertio* Iudicij, *ex*
poſtulatio pœnæ, retributio cauſæ, obteſtatio Legatorum · Vadimo
nium debitoris, inquiſitio orphani, locatio domus, interceſsio Viri,
perſolutio Iudicij · *transfugium militiæ, diſceſsio è nauibus* · Verbo-
rum compoſitio, criminum narratio, malorum requies, demonſtra-
tio criminis · *abdicatio* Liberorum, *medela morborũ, promiſsio gra-*
tiæ, furor animi, ſtudium ſapientiæ, defectio ſubditorum, confuſio
reipublicæ, inuentio rerum , conſideratio defenſionum , aggreſsio ·
audaciæ, mixtio temporum, delectatio auditus, deliberatio populi ·
Habitus, *& ſpecies cõtrectationis habitus armorum, conſiliũ cæ-*
dis, cura negociorum, indicatio ſcelerum · Compræhenſio *facto-*
rum, indiſpoſitio tributorum, appræhenſio fortunæ, repræhenſio

 animi

animi, delectus præſidij, transfugium defectionis, et multa alia huius generis. Tum & illa eiuſdem formæ ſunt, ſignum, exemplum, conſilium, intentio, cogitatio, æmulatio, conſideratio, inceſſus, ſagittatio, paradigma, temeritas, conſultatio, motus, damnatio, mulcta, taxatio, error, lapſus, ſtupor, carcer, fluctus, unda. Sententia, caſtigatio, lucrum, confuſio, uenatura, conſilium, ſycophātia, dedecus, obſtinatia, quæſtus, defectus, inſcitia, præconium, uulnus, iaculum, infortunium, morbus, infirmitas, pactum, ſtudium, deſiderium, iniquitas, ſupplementum, maleficium, præda, mendacium, fallacia, ſtatua, impietas, murorum effoßio, impudentia, aggreßio, impetus, conuitium, defenſio, uaticinium, officium, inſtitutio, fremitus, iactantia, arrogantia, facinus inſolentiæ plenum, concentus, paßio, labor, combuſtio, figura, cinctura, coniugatio, ſtudium, uultus, aſpectus, anhelitus, ſpiritus, nouarum rerum ſtudium, facinus audax, infamia, oppugnatio, machinatio, depoſitum, exornatio, coronatio, cupediæ, certamen, generatio, diſciplina, nutrimentum, doctrina, memoraculum, memoriale, agricolatio, textura, crimen, auditio, ſcoria, ædificium, ruptura, impetus, aggreßio, luxatio, anathema, periculum, beneficium, communicatio, quæſtio, dolus, conſcriptio, munimentū, eduliū, cibus, potus, potio, condimentū, delectamentū, toreuma, malitia, cantio, lamentationes. perluſtrationes, flagra, lapſus, errores, uaſa argentea, edulia, ſuffimenta, coniurationes, nocumenta, rabulæ. Verſutiæ, callis, gradus, obſtacula, refugia. Et ut Demoſthenes, Quæſtiones, Controuerſiæ. Et plenus huiuſmodi uerborū, uſus quotidianus eſt. Aeſtimationem uero, Plato dixit, & Reiectamentum. Antiphon autem, Deſiderium, Iudicium, Munimentum, Salſamentum: Sed comma, morbus cum capitis grauedine ſomnus obrepit, non mihi probatur: ſicuti nec ſurſitatio, nec ploratio. neq; illud apud Hyperidem, Impudentia:

CAPVT

CAPVT XXXVII, COMPOSITA EX ὉΜΟ. I

QVæ autem à particula ὁμο compoſita dicuntur, hæc ſunt· Confœderatus, Cõuictor, Conſodalis, eoſdem mores habens, conſeruus, concors, conſonans, eadem lingua loquens, commenſalis· Contribulis, popularis, domeſticus, cohonoratus, eiuſdem artis operarius, contubernalis, conuiuens, conſentiens, eadem Matre natus, Frater germanus, cognominatus, concolor, ſuffragator, eiuſdem religionis cultor, Frater uterinus, eodem Patre genitus, Conſanguineus, cogenitus, cõformis· unanimiter, conſenſus· Conſentiens uero, & durum eſt, & ſordidum. Sed connutritum, Dinarchus dixit· & Plato, Conueniens, et Coniugem· Et Thucydides, Simili armorum genere inſtructum· Tum & cõſonantem dices, Platone dicente Conſonantiã: Collactanei uero, Atticorum proprium eſt. Contentũ ijſdem limitibus, apud Solonem· quod durum eſt. Euripide uero eos, qui pilos ſimiles habent, ὁμοπτέρους nominante· Strattis eo nomine Coætaneos appellauit.

COMPOSITA EX ΣΥΝ. II

SEd à particula σὺν, hæc compoſita deriuantur· collegium, compoſitus, congreſſus, conuocatus, ⁎ eiuſdem cœtus exiſtens, Conſiliarius, Conuiua, cõuiuia, cõpotor, collector, Commilito, conſeſſor, Contubernalis, Coimperator, conſentiens, connutritus, commenſalis, riualis, connauigans, cooperarius, Cognatus, concertator, conferens, ſimul curioſus, collibans, coniuratus· Collegæ, conſcij· coniurans, conſpectator, conterminus, conniuens, coimperans, ſimul uenans, unà equitans, biga, ſimul terram colens, ſimul canes agens, furta cõmunicans, aſsiſtens, comes, Conuictor, conſpirator, Coniunx, particeps, & ſimilia. Et conſpiratio, commenſuratio, conſonantia, cõcentus, fœderũ confuſio· Spectationem uero communem, & Prædationem, et Concubitum, dixit Ariſtophanes· dixit etiam Vites ſimul ſtantes, Comitem, & Compoſitionem; Inter hæc & caſus referri poterit. Platon uero, e-

⁎ ſimul concionans

tiam Condiſcipulos uocauit, & Compendium, uel Taxationem familiaritatis: Sed Eupolis, Cõuictores, Cohabitatores, et Coæta nei · Dinarchus uero, Corriualem, Conſenatorem, & Conſiliarium · Comici autem, Συγκηδεστήρ: ⁎ Sed Συγκηδεσταὶ ſunt Matris, & Vxoris Parentes. ⁎ Cæterum uerba, rerum nomina, et aduerbia ex his deducta, cuiuis uolenti facile erit pronunciare.

III COMPOSITA EX ΗΜΙ.

EX ἡμι porro hæc componuntur, ſemifurioſus, ſemidoctus, ſemplenum,, ſemirepletum, ſemiimpletum, ſem. uacuum, ſemimedimnus, ſemimalus, ſemiſectũ, ſemicomeſum, ſemidrachma, ſemiobulus, ſemiſextarius · Et Semiſextarium, apud Ariſtophanem: Semichœnix, ſemibarbatum, mulus, ſemifactum, ſemiperfectum, ſemifractum, ſemidictum, ſeminunitũ, ſemiuſtum · ſemiaſſata, ſemicocta, ſemiperfecta, ſemicomeſa · Semicranis, ſemipars, ſemimortuus, ſemiebrius, ſemitenſus, ſemitalentum, ſeminudus, ſemideus, ſemiſors · Ἡμίλωτοι uero, dixit Cratinus, & Philelius: Semiplicatum. Et Crates, ſemipiſtum · Et Semiphoſorium, Ariſtophanes. Et Tibiam imperfectã, Aeſchylus. Atq; Semimalum, Euclides dicit, & Sophocles · Ariſtophanes uero, etiam Semimale: Et Dinarchus, Semipes · Semiauratus uero, Anaxandrides. Tum & illa Menandri, Seminatum, & Semiſcriptum, tolerabilia ſunt · Sed Semimoleſtum, omnino malum eſt.

IIII COMPOSITA À ΠΑΝ.

EX παρ porro compoſita ſunt, perpulcher, permalus, uerſutus, uulgaris · atq; perpulchrè, & permale. Et ut Platon dixit, Perpulchra: Perpulchrum, perantiquum, permagnum, ingens, repletum, permultum, perlongum, omnino uarium, miſcellaneum, uarium, concinnum, plenilunium, totum inquinatum · pernicioſus, temerarius · Perpollutum, permalum, ſapientiſſimum, perfectum, pergraue, præclarum. Et illa Thucydidis, Omnium perditio, Publicè, Omni cum impetu. Sed & πανσυδὶ ſcribitur. Tota domus, omnis conatus, omnium conuiuium. Et hæc Platonis, Prædiues, Perparuus, Perexiguus, Nundinæ: Dices quoq; omniiugum, om-

ni cum exercitu, perturpe, omnium confitio. Antiphon etiam, Tota familia expelli dixit. Publicum conuiuium, fructuum omnium confuſio, panoplia, tota die permanens· Pernoctans·quem Cratinus, *παν6ύφρονα uocauit. Caupo, cauponaria. Et ſecundum 13 Cratinum, Optima: Et Ariſtophanes, Tota gibboſa olea: Tum etiam Panathenæa feſta, Panolia, Panætolia, Pambiotia, Pandia, *Panionia, & ſimilia hiſce. Panonia

COMPOSITA EX ΠΑΛΙΝ. V

Caeterum ex πάλιν ſunt, uerſutus, reuenditus, reuenditor, inuerſus, tetricus· Sicuti uero Retrofugus, Poëticum eſt· ſic reflexũ, & retenſum, durum eſt. Dinarchus autem, reproditor dixit. παλίμπηγα uero Comici uocarunt ueteres ſoleas· &, Corio reſarcita· & Repetitum Reum, qui ſæpius in iudicium citatus eſt· & παλίγγλωσσον, pro male loquente.

COMPOSITA EX ΤΡΙ. VI

Ex τρι uero componuntur, triplex, tridrachma, trium librarum, trium talentorum, chlamys tres ſtateres æquiualens, triens, præceps. Satelles regius in Choro, ex tertia generatione ſeruus, tertius aſſiſtens, ter honoratum, hiſtrio tertias Fabulæ partes agens, triremis, ter arata terra. Sed Ter inundatus, dixit Ariſtophanes: Deſpuendus, Trittyorum feſtorum Præſes. Iam olim· Τριπέμπυσιν enim, aliquanto durius eſt. Ter infœlix, & alia huiuſmodi.

COMPOSITA EX ΦΙΛΟ. VII

Ex φιλο præterea hæc compoſita extant, ciuitatis amator, popularis, militiæ deditus, affabilis, contentioſus, Philoſophus, honeſti indagator, ſociorum amans, Barbarorum ſtudioſus, Græciæ amator, loquendi ſtudioſus, audiendi cupidus, Athenarũ amans, auarus, auri ſtudioſus, argenti amans, uinolentus, potandi cupidus, controuerſus, Dei amator, uerax, operoſus, bellicoſus, querulus, periculorum amplexator, laborioſus, prodigus, tyranni amans, conuicijs ſtudens, riſus amator, humanus, lucri ſtudioſus, munerum amans, Puerorum amator, Liberorum cupidus, indul-

gens, Muſas proſequens, corpulentus, animæ amans, hoſpites fouens, diuitijs ſtudens, ſomnolentus, prædæ auidus, uenaticus, agriculturæ amator loci amans, loci amor, fortaßis & loci amator· Artis ſtudium, artis ſtudioſus. Ariſtophanes uero, Officioſum ſermonem dixit. Sed Ariſtomenes Comicus, Audiendi ſtudioſus, primus dixit. Ambitio, & ex hac ambitioſus. Poëtæ autem φιλόςροφον uocarunt, inconſtantem· & Dinarchus, Nequam· aut ut Philonides, Faſtidioſum: Cæterum in fine, Amandi uerbum, habet nomen Theophilus: Sed & Mulierum amator, in Generationibus Muſarum Polyzeli, non omnino intolerandum eſt. Peregrinandi ſtudioſus, ſcommatum amans, delator, litigioſus· Sed Alexis, etiam Litigatorem uocauit. Venationum amator, mulieroſus, inimicitiarum amans· Spectaculorum cupidus· quem & Contemplatiuum Alexis nominauit. Miſericors, aleator, equorum amans· beneuolentia, & ab hac beneuolus.

VIII COMPOSITA EX KAKO.

TVm ex κακῷ compoſita ſunt, infœlix, maleficus, maledicus, conuiciator· Iniquus, ut Hyperides: Male uiuens, malus conſultor· Malignus, ſecundum Antiphontem: Maleuolētia, & ex hoc deriuetur maleuolus, malus, & male pereat.

IX COMPOSITA CVM ΠΟΛΥ.

EX πολὺ componuntur hæc, curioſus, multiloquus, multa audiēs, multa uidēs, ſonorus, prædiligēs, multimanus, multilinguis, multas linguas doctus, famoſus, uerſutus, laborioſus, multum * erratus, multū peregrinatus, animoſus, uarias facies habēs, pecunioſus, auro abundans, copioſus, corpulentus, multiſcius, multa poßidens, argento multo præditus, ære abundans, locuples, uinoſus, edax, potor, hominum frequentia ſtipatus, pecoroſus, ouibus ditatus, ſeruos plures habēs, multos Viros poßidēs, Mulieribus abundans, Pueros habens multos, multipes, Fratribus multis præditus, peruius, arboribus cōſitus, uaria materia cōſtitutus, aquoſus, ligno abundans, ſcommatis plenus, opiparus, precioſus, multiformis, multijugus, uarius, uarijs floribus ornatus, uaria ſpecie præditus,

*uagatus

COMPOSITA CVM ΜΙΣΟ. X

SEd à μισο componuntur, Populi oſor, oſor ciuitatis, ſermonis oſor, malorum exoſor, opera odiens, hominum oſor, Deorum oſor, Mulierum contemptor, Liberorum exoſor, equos inuiſos habens, uenationis fugiens, Philippi oſor, Alexandri inimicus, Atheninienſium exoſor, Tyranni oſor, Amicorum oſor, incomis, inhoſpitalis, Barbarorum contemptor, Græciæ abominator, peregrinandi oſor. Et Oſor Perſarũ, ſecundum Xenophontem, et his ſimilia.

COMPOSITA CVM ΜΕΓΑΛΟ. XI

CAeterum ex μεγαλο, magnificus, iactabundus, magna operans, magna mercede conductus, magna prudentia præditus, magnanimus, animum excelſum habens, audacior, clamoſus, Ciuis ſplendidus, opulentus, munificus, iactator, magna meditans, & ſimilia.

COMPOSITA AB ΙΣΟ. XII

AB ισο autem cõpoſita, æqualiter diſtributus, æquali Ciuiũ iure fruens, eiuſdem honoris, æqualis Ciuis, ciuitatis æquale ius, ex æquo loquens. Loquendi æqualitas, æquilibrium, commenſuratum, æquiplenum, æque longum, æque magnũ, libra æquans, planum, numeri eiuſdem exiſtens, æqualis diuiſio, æqualis partitio, æquiualentia. Aequales luctatores, æquiualentes, conſentientes, æqualiter currentes, Coniuges. Sed Archippus Comicus etiã, Ex æquo auratum dixit. Sed Aequaliter mortuum, quo Sophocles in Creuſa uſus eſt, non omnino durum.

DE HIS QVAE FORMAM EANdem habent. XIII

SVnt porro forma dictionis ſimilia, nõ idem quid ſignificantia, ſed quæ ſpecie idem uidentur: ut, proſa oratione loqui, collectim aceruare, de optimis eligere, copioſe recenſere, pedibus ſublimibus cõſidere, intenſe currere, compræhenſim dicere, erecte pugnare, multũ edere, reuerenter mulcere, ſparſim conſiſtere, impetuoſe ferre, temere admonere, profuſim cõſumere, propè impellere propinquè nubere. Sed inaniter, et fuſim, neſcio, nũ recipiẽda ſint.

I CAPVT XXXVIII, DE REFVGIO.

IDem ſunt, refugium, aufugium, diſceſſus, receſſio, diceſſio. Aufugere, refugere, auferre, recedere, diſcedere· ſed etiam recurrere, de eodem dicitur.

CAPVT XXXIX, DE DELICIARI.

I

SImiliter idem ſunt, deliciari, ſuauiter uiuere, Genio indulgere, enutriri, intemperantē eſſe et guloſum, uoluptuari. Foueri porro, & Coturniſſare, Comica licet ſint, mihi tamen non pro optimis probantur· Tum & ſub umbraculis reſidere, durum eſt· uſitatum autem fuerit, ſi quis deflectat. Et res ipſæ, deliciæ, lautitiæ· ſuauitas, intēperantia, uoluptas, uita umbratilis. Qui uero in umbraculis nutriuntur, umbranutriti nominantur. Et participia quidem extant ab omnibus, nomina uero à nullo, niſi uoluptuarius· fórtaſſis tamen & delicatus. Aduerbium autem delicatè, & intemperanter· Sed uoluptuarie, durum.

I CAPVT XL, DE LARGITIONE.

DE eodem quoq; dicetur, largitio, præmium, brauium, munus, merces, preciū. Proprie tamen Medici ſunt, ſaluatoria. ſalutaria, & medicinalia· Et Puerorum Inſtitutoris, doctrinalia, inſtitutoria. Militis, opima, uictorialia, triumphalia· Quemadmodum Athletæ forſitan, ſunt brauia. Et Manuarij Artificis, precia. Et Nuncij, euangelia. Fortantis aliquid, portatoria. Benefactoris, retributoria. Indicis, indicialia. Nutritoris, nutritoria. Dices porro, largiri, ſoluere, donare· Xenophon uero, etiam Condonare dixit· De his autem, reſpondere, uel retribuere dicetur. Sed retributio, ambiguum eſt· extat tamen hoc, apud Archilochum, & Euripidem in Oreſte: Cæterum Homericum illud, Tuum uero retributione dignum eſt · & illud Platonis in Sympoſio, quodammodo in certum eſt.

CAPVT

CAPVT XLI, DE FVRENTE AD VENEREM.

SEd qui in Venerem furit, laſciuus dicatur, & petulans, ſalax, et laſciuiens, præ Venere ægrotãs, intemperans, immoderatus, leno, lenonibus cohabitans. Scortator, ſic enim Comici cum ſcortis cõmorantes uocauerũt. Ad uoluptates effuſus, in Mulieres inſaniẽs, meretricibus cõuiuens, meretricius, circa meretricum fores aſsiduus, intemperans, effrenis in lupanari uiuens, in proſtibulis, in popinationibus. In fornicibus, niſi Poëticum nimis fuerit. Vocatur etiam, uehementer amans, deperiens, amore laborans, amore inſaniẽs, et amando furens. Tum et miſerè amans, impudice amans: quem Comici, Stupratorẽ uocarunt. & Coëuntem eam, quæ ſalax eſt. Hanc uero, non meretricem modò ſed & ſcortum, humi iacentem, laſciuam, intemperantem, impudicã, facilem, promptam, paratam, & adulteram nuncuparunt. Sed rem ipſam, laſciuiam, petulantiam, intemperantiam, facilitatem, promptitudinem, ſalacitatem, ſcortationem, fornicationem, & coitum.

CAPVT XLII, DE RHETORE CORRVPTO, ET MVMERIBVS.

RHetor munerũ ſuſceptor, muneribus corruptus, uiolatus, perditus pro mercede orans, pro argento. Pecuniarum cauſa in republica uerſans, accipiendi uoluntatem habens, ad largientem propenſus, omni danti mercede addictus, mercenarius, mercedem auferens, mercedis ſuſceptor, mercede conductus, mercede ſeruiens, ad argentum attentior, ad opes inclinatus, manum prædæ ſupponens, uenditus, reuenditus, conductus, uocem uendens, elocans, uendens, proſtituens, promulgans, mercedi addicens, lucro fœlicitatem metiens, lucricupidus, turpis lucri ſtudioſus. Et res ipſæ ſunt manifeſtæ, utpote munerum acceptio, Iudicis uiolatio, corruptela, mercimonia, mercenaria, uenditio, locatio, mercedis ſolutio, proſtitutio, lucri amor, turpis lucri ſtu-

dium. Cæterum contrarius dicitur, muneribus carens, munerum contemptor, incorruptus, non mercenarius, corrumpi neſciens, argenti ſpretor, inuendibilis, liber, lucro ſuperior, argentum negligens lucro non diſtractus, nec aggrauatus.

I CAPVT XLIII, DE OCCIDENDO.

IDem porro ſunt, occidere, cædere, interficere, perimere, ſuſtollere, trucidare, mactare, obtruncare, dolo perimere, cæde contaminare. Thucydides uero, & Mactauit, dixit. Leto dare, mortẽ inferre & ſimilia. Nomina autem, *homicida, cæſor, occiſor, mactator, cæde pollutus & ſimilia. Sed ab his, & participia deriuantur.* Mactator *uero, apud Sophoclem, etiam pro enſe ponitur. Cæterum res ſunt, peremptio, cædes, mactatio, cædis pollutio, homicidium. Et aduerbium unum, occiſorie.*

I CAPVT XLIIII, DE REPENTE.

IDem præterea ſunt, repente, de repente, improuiſo, repentinum, repentine. In eadem uero ſignificatione & expectatè utendum eſt. Tum etiam inſperatò, & ex inopinato, & ex inſperato.

I CAPVT XLV, DE EO QVOD EST EXCEDERE.

IDem quoq; ſunt, ſuccedere, excedere, abire, ſolum mutare, clam diſcedere, deſiſtere, deſciſcere, furto aut clam ſe ſubducere, clanculariè aufugere. Tum & huc fortaſſe referri poterunt, ſpargi, diſpargi, diſsipari, aut ut Xenophon *inquit,* Diſiici, *aut* Differri, *ſecundum Critiam:*

I CAPVT XLVI, DE CLAM DEPONENDO.

ATque deponere clam ſeipſum, aut quæ ſua ſunt, et illorum partem, quantũ in illis eſt, quod iuxta ipſa eſt, quod ad hos pertinet, quod in ipſis. Critias *uero alicubi dicit,* Propter hoc, * In debito teneri,
Ad *& his ſimilia.*

CAPVT

CAPVT XLVII, DE SVBSTANTIA.

Dices inſuper, ſubſtantia, ſors, poſſeßio, res, diuitiæ, uictus, opes, opulentia, copia, bonorum poſſeßio, multorum poſſeßio, poſſeßiones fructiferæ, exiſtentia, ſubſtantiæ. Diues, opulentus, locuples, opulentus, magnarum opum Dominus, argento abundans. Bene uiuens, ut Antiphon inquit, & Splendide uictitans. Plato uero, diuitem eſſe, etiam Εὐχεημονεῖν uocauit, et Pecunijs abundare &, Pauperem eſſe. hoc uero, etiam Egere, Mendicare, Mercede ſeruire, Mercenariũ eſſe, Corrogare undiq;, Rogare: Sed & idem ſunt, pauper, indigus, pecunijs carens, nihil poßidens, ſortem non habens, egenter uictitans, in egeſtate uiuens, in paupertate conſtitutus, egens. Ex quibus ſunt, paupertas, ſortis carentia, indigentia, pecuniarum defectus, pauperies, egeſtas, deficientia, defectus, deceſſus. Proprie autem diuites, pingues, honorificos, Optimates, pauciores, optimos, et Equites nominauerũt. pauperes uero, uulgus, * populares, Populum. Nonnulli quoq; pauperem, mendicum, et mendicitatem, pro pauperie dixerunt. Alij uero ſic agentem, nudum, & * λεῖνον nuncupauerunt. plebeios lilium

CAPVT XLVIII, DE CIVITATIBVS EXTERIS.

Exteros uero nominabis, extraneos, ultra terminos conſtitutos. Peregrinus, alienus, tranſmarinus, * ἐπισολιμαῖ&, & alienigena. Et iuxta accuſatiuum pluralem eodem modo dicimus, alienigenas Viros, uires, bella, & ſimilia. colonus

CAPVT XLIX, DE RISV, ET FLENDO.

Riſus dices, & μειδιασμὸς, & cætera oculorum hilaritas, faciei remißio, cachinnus. Et in alia ſignificatione, ſubſannatio, ſanna, deriſio. Ridere, ſubridere, arridere, uultum remittere, oculos exhilarare, cachinnari. ſannare, ſubſannare. naſo ſu

ſpendere, explodere, deridere, inſultare, arridere. Riſus ingens, riſus Sardonius, riſus effuſus. Apud Platonem, Riſibilis· Sic enim hominem definiunt, quod ſolus ex omnibus animalibus rideat. Subſannator, ſubſannatus· Deriſorie, ſubſannatoriè· aduerbia enim
Forſan ab alijs deducta, non recipio. *Statim uero, eiuſdem uſurpationis fuerint, deludere, cauillari, carpere, ſuggillare, mordere· cauillator, ſuggillator, mordax· Ridiculus enim, riſum mouere, & ridiculè, aliud ſignificant· quemadmodum & deriſus· Et apud Poëtas, Maris arriſio: Cæterū flere dices, & deflere, deplorare· et alia infinita, utpote lachrymare, lachrymas fundere, eiulare, lugere, plangere, lamentari, animo moleſtari, eiulatum concitare, triſtari, ſingultire, lachrymando obteſtari, miſeria affligi. Et ploratus, lachryma, planctus, lamentationes, luctus, deploratio, fletus, ſingultus, & eiulatus. Obteſtatio uero, durum eſt· & animi moleſtia, ſordidum· Sed ad lachrymas pronus, lachrymabilis, lugubris, lamentator, threnorum cantor, threnorū Author· Et Threnodus, quem & Threnum uocarunt. Aduerbia autem, nō ab omnibus deriuantur, ſed lugubriter. Dices inſuper, muliebre genus, eſt lugubre, lachrymabile, lamentatorium, & deploratum.

CAPVT L, DE NOMINE.

Dices autem, nomen, uocabulum, appellatio, adnominatio, cognominatio, uocatio· cognomentò, nuncupatio, nominatio. Et uerba infinitiua, nominare, cognominare, uocare, appellare.

CAPVT LI, DE OPPORTVNO, ET IMPORTVNO.

Opportunum uero uocabis, & idem commodum· in tempore exiſtens, in occaſione, in tempore, iuxta occaſionem, opportunè, cum occaſione, cōmodè, cum opportunitate. Et Opportunitas, ſecundū Platonem: Et contraria nota ſunt, importunum, præter tempus, importunitas, importunè· Hinc uero, occaſionē obſeruare, & occaſionem dixerunt. Dicere quoq; licet, coniecturalē,

perſpi-

perſpicuum, accidens, contingens, fortunatum, certum, tutum·
tum etiam indeflexum· Sicuti huius contrariũ, incertum, indepræ-
henſibile, infortunatũ, infœlix, erratile, lubricum. Tum etiam de-
præhendendi ſolertiã dices, & accidentiam, & ſucceßionem, in-
certitudinem, malũ ſucceſſum, errorẽ, infortunium· nõ tamen con
templationem· Atq; coniecturaliter, certò, accidenter, contingen-
ter, certò, conſtanter, indeflexe, indepræhenſibiliter, incertò, in-
contingenter, infœliciter, erratice, incõſtanter, lubrice, et ſimilia.

*CAPVT LII, DE MANIFESTO, ET OBSCVRO. I

Dices præterea, clarum, præclarum, manifeſtum,
propatulum, præmanifeſtũ, apparens, eluceſcens,
proſpicuum, circumſpicuum, conſpicuum, aper-
tum, notum, prædicatum, peruulgatum, euulga-
tum, uulgatum· Sæpius dictum, ſecundum Xeno-
phontem: & his ſimilia. Sed Αρίδηλον, Poëticum eſt. Huc autem
conuenient, propalatum, effutitum, elatum, diuulgatum, proclama-
tum, enunciatum, promulgatum. Et uerba infinitiua, manifeſtare,
effutire, declarare, notum facere, uulgare, prædicare, promulgare,
eloqui, proclamare, euulgare, enunciare, propalare, indicare· *ſta- forſan
tim etiam detegere. promere, & retegere. Et manifeſte, clare, pro-
patulò, præmanifeſte· Καταδήλως enim, et δήλως, ſordida ſunt.
Sed præclare, apparenter, cõſpicue, circumſpicue, note, aperte, ef
futitim, detecte, incuſtodite, peruulgate, uulgate· Ἐκλελιγμένως
enim, durum eſt. Sed & enunciatè, proclamate, promulgate, et ſi-
milia· Propalatim enim, inuſitatum eſt. Ab alijs uero *ſunt, dete- fit
ctim. Tum etiam manifeſtatio, indicatio, apparẽtia, cognitio, clari-
tas, rumor, indicium· Exclamatio enim, durum eſt· Ab alijs uero re-
rum uocabula, aut nulla ſunt, aut omnino diuerſum ſignificant. Sed
his quoq; coniunges, diuulgatim, propalatim, & confeſſo. Cæte-
rum contraria ſunt, immanifeſtum, inapparens, incertum, incogni-
tum, non indicatum, non effutitum, clauſum, non prædicatum, ta-
citum, obumbratum, non elatum, contectum, occultum, occulta-

tum, abſconditum, ignotum, latens, abſconſum, ſub uelo exiſtens. Sed non manifeſtare, dices occulere, occultare, occultari, contegi, conticere, obtegere, latere, ignorare, obumbrare, contegere, abſcondere, reprimere, obuelare, & his ſimilia. Et aduerbia quoque, immanifeſte, inclare, inapparenter, incognitò, non indicatò, non promulgatim, occulte, latenter, clam, cuſtodioſè. Sed ſilenter, eſt durum. Et quæ ab alijs deriuantur, ea aut dura, aut ſordida ſunt.

LIBRI SEXTI FINIS.

IVLII

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER SEPTIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

HViuſmodi cõponentem Librũ, non modò multis proſis, & carmine ſcriptis Sermonibus frequenter conuerſari oportet, ut Plato in Poëmatis, & alibi copioſe tradit: ſed & diſpoſitionis aliquem habitum induere, & diſſimilibus ſimilitudinem inducere: inſuper & ingenij ſolertiam ad examinandi iudicium adhibere, neceſſe eſt. Quapropter collaboratorem huic Operi adhibere potui neminem, nullum enim cui reuera confidam, habeo: & huic meum omnino adeſſe iudicium oporteret.

CAPITA LIBRI SEPTIMI.

IN ſunt huic Libro, de artibus forenſibus.	*Cap.*	I
De nominibus à uendendo ductis.	*Cap.*	II
De rerum ſingularum uenditoribus	*Cap.*	III
De ciborum artibus, eorum uaſis, & operibus.	*Cap.*	IIII
De Piſtoribus	*Cap.*	V
De carnuendis.	*Cap.*	VI
De piſcium uenditoribus	*Cap.*	VII
De ſalſamentarijs	*Cap.*	VIII

De la-

De lanarum uenditoribus Cap. IX
Quæcunq; circa lanificium, & texturam ſunt nomina, & inſtrumenta Cap. X
Omnia quæ à ueſtium lotione nomina dicuntur, & inſtrumenta Cap. XI
Nomina à ueſtibus Cap. XII
Veſtium ſpecies Cap. XIII
Veſtium partes Cap XIIII
De coriaceis ueſtibus Cap. XV
De ueſtibus lineis, & amorginis Cap. XVI
De byſſinis ueſtibus, & his ſimilibus Cap. XVII
De ueſtium uenditoribus Cap. XVIII
Vaſa ueſtium Cap. XIX
De corij apparatoribus. Cap. XX
Coriariorum opera, & inſtrumenta Cap. XXI
Calceorum ſpecies, & formæ Cap. XXII
De metallis, metalli foſſoribus, & horum inſtrumentis. Cap. XXIII
Quæcunque ab auro, argento, ære, & ferro deducuntur nomina Cap. XXIIII
De ligniſecis, ligni uectoribus, et carbonarijs Cap. XXV
Fabrorum opera, & inſtrumenta Cap. XXVI
De ædificatorum operibus, & inſtrumentis. Cap. XXVII
Pictorum opera, & inſtrumenta. Cap. XXVIII
Mercenariorum nomina, & opera Cap. XXIX
Aucupes Cap. XXX
In mari operantes Cap. XXXI
Agricolæ Cap. XXXII
De fictilibus artibus, figulis, balneatoribus, tinctoribus, pileorum factoribus, plicatoribus, myropolis, candelarijs & alijs artibus tam à faciendo dictis, quàm ab ingenioſe operando, & ijs quæ à uendendo. Et artes turpes, & quæ apud Platonem artibus conuenientia nomina extant. Cap. XXXIII

CAPVT PRIMVM, DE ARTIBVS FORENSIBVS.

DE artibus hiſce ſequentibus dices, artes mechanicæ, uel caminariæ· artes forenſes, illiberales, ſordidæ, ſedentariæ, manuariæ, manibus adminiſtratæ· & ut Xenophon dixit, Βαναυσικαί. Secundum Platonem autem, artes uocabis, Reſarctorias: Manuaria ars, manuum labor, mechanica, mechanicum opus. Manuariā artem exercere, manu operari, mechanicā artē tractare. Artifex manuarius, manu laborans, mechanicus, mechanicam exercens, ſedentarius· Nam manu uictitans, * manuum præſes, manuū uſu manuum labore uiuens & nutritus, & mechanicam manuariam excellens tractans, minus fortaſſe recipiuntur. Et eiuſdem artis Artifices, & Coartifices· Ariſtophanes enim in Gyrtade hoc utitur. Et artis æmulos uocabis· Sed Artis æmulatio, apud Thucydidē ad aliud refertur. Mechanicos uero, etiam Operarios, ſecundum Xenophontem nominabis. Et indiligentes Artifices, Viles iuxta Ariſtophanē uocato. Sed quod manu cōfectum eſt, manuariū artificium, manuum opus, artificium, artis ſpecimen, opificium, factum, opus, fictile, apparatusq́; dicitur. Artes autem aliæ, ignis adiumēto aliæ, ſine igne abſoluuntur.

CAPVT SECVNDVM, DE NOMINIBVS A VENDENDO DICTIS.

ALiæ uero à uendendo dicuntur, uendere, elocare, negociari, permutare, cōmutare, mercari, promulgare, proſtituere· Et hæc nomina deducunt, uenditores, mercatores, propolas, inſtitores· nam quæ ab alijs deriuantur, dura ſunt· Iſæus tamen, & Hyperides in Comœdia, πράτηρ dixerunt· Vnde uenditor, πράτης dicitur. Res uero ipſæ uendendæ, merces, uenalia, uecturæ precium· Mercimonia uero, Iſæus dixit· quemadmodum Xenophon, Vectigal, Venditio, Pigmentaria: Sed & per participia dicuntur,

*cuntur, uendenda, uenenunda, negocianda, promulganda, elocanda, ſed hoc ambiguum eſt. Et res ipſæ, uenditio, mercatura, inſtitoris, promulgatio, negociatio, permutatio, locatio. Et πώλησι., dixit Xenophon; Tum & promulgatum eſt, dices, addictū eſt, permutatum eſt. Dices etiam, uendita, uenerunt, diuendita ſunt. Plato autem in Politico inquit, Antea uenditas res et alienas aſſumentes, uendunt denuo. Et digne quidem uendit uilia, & uiliter. & uendibilia, & æquo precio compenſata, & pro nihili. Cariora uero, precioſa, magni æſtimata. Dices quoq;, horum precia aucta ſunt, & uenditor adiecit precio, & pluris æſtimauit. Sed quæ nondum addicta ſunt, inuendita dicuntur. ſimiliter & quæ uendenda non ſunt, utpote Vir inuenditus, qui ſe non precio addicit. Locus porro in quo uendunt, forum dicetur. Et ut apud Herodotū eſt, Venditorium: Et Circi in Comœdia dicūtur, ubi mancipia uenduntur. fortaßis & reliqua, quæ uenalia ſunt. Sed partem quam ſerui conſcendentes uenduntur, *hanc Ariſtophanes Menſam uocat. Monopolium uero, Hyperides cōtra Ariſtophontem appellauit: alij autem, monopoliam. Cæterum qui uendentibus uſuram prætendit, Proxeneta, ſecundum Dinarchum, & Iſæum dicitur. hunc autem, Ariſtophanes Propolam uocauit. & Præuenditorem, Plato. Lyſias uero hos quidē, Antiuenditores. eos uero qui cum alijs uendunt, Mercimoniarū Collegas uocat. Aliquid autē uendere ſecundò, reuendere uocabis, et reæſtimare: Et ipſum opus, reuēditio. Et hoc faciētes, reuendētes, et reuenditores dicuntur. Tum quæ uendita denuo ſunt, reuēdita, ſecūdò æſtimata, rurſum addicta, denuo permutata. Et qui hoc facit, Reuenditor dicetur. Quod uero poſt uenditionē additur, Corollarium aliquis dicere poterit, ſecundū Thucydidem dicentem. Ne platæa corollario careat: Porro quæ publicando uenduntur, publicata. Et cum alio uendi, conuendi dicitur. Quod autem nunc dicūt, Famulos uenditionem petere, in Ariſtophanis Horis inuenire licet. Mihi optimum uidetur in Theſei templum confugere, ibidem, uſq; dum uenditionem inuenimus, permanere. Et rurſum in Eupolidis Vrbibus, Hæc mala patiuntur, uenditionem tamen*

non

non poſtulo. Vendita uero, etiam addicata * dicũtur · tum uenditũ, dicunt
* etiam addictum, * & qui uenditum emit, ſeu addictum. Aeſtima &
re porro licitando, & plus dare uolenti addicere, auctione uende- quicunq;
re nuncupatur· ut Iſæus in Libro Ad Andocidem dicens, Neq; con
ſtituto uendunt precio, ſed quomodocunque auctionem facientes
poſſunt, quàm plurimi uendunt. Sed ſale empti, dicebantur nullius
precij ſerui· quoniam Thraciæ in habitatores, pro ſale ſeruos per-
mutant. Porro quæ ob uenditas res tributa penduntur, telonia uo-
cant · Sed Ἐισωνίας, dixit Lyſias in Libro De Fœdifrago · ſed in
Atticis Decretis, quas magno precio peregrinis cõſcripſit, inueni-
re licet, ei etiam Emptionẽ eſſe domeſticam. Sed multa ementem,
forenſem nominare licet, etiamſi nomen ſit ſordidum · ſed propter
Pherecratem, qui in Perſis illo uſus eſt · Puerum forenſem, & à
multis Solibus: Horum quoq; ſunt Dij proprij, Mercatorius Mer-
curius, et Forenſis. Et Mercatorij, Caſtor & Pollux, in Heröibus
Ariſtophanes: I

CAPVT TERTIVM, DE OMNIVM RERVM VENDITORIBVS.

OMnia autem uendentes, uocentur cauponarij, cau
ponariæ · Et locus ipſe, caupona, uel taberna. Et
res ipſa, cauponari, & cauponatio. Qui uero in
cauponas deducuntur, deductitij nominantur. Ma
gis tamen proprie omnium rerum uenditores, o-
mniuendæ dicentur · Et locus, forum cõmune. Panis uero uenditio-
nem, & Omnium rerum uenditionẽ, dixit Archippus in Piſcibus:
Sed qui mancipia uendunt, mancipiorum negociatores dicuntur ·
Manubiarum enim mercatores, commune nomen, etiam ad inani-
mata refertur. Tum & Mancipiorum proſtitutor dicitur, in Heroi
bus Ariſtophanis: Famulam autem, Seruam nominauerit, quiſquis
Pherecratem ſequi uoluerit, in Myrmicanthropis ſic dicentem ·
Mammam ſeruam: eſt & idem nomen, apud Lyſiam ad Pithode-
mum De Defectione: Artes porro quæ ad homines referũtur, Pu-
erorum Inſtitutores, Exercitatores · Et corpus excercentes. dici-

tur quidem hoc de illis, qui exercentur·nihil tamen uetat, quin & ad exercentes referri poſſit. Sed ἀλείπτου uoce nondum uſitata exiſtente, Vnctorem Medij Comici dixerunt. Et Lyſias quoque in * Libro De Diophanti circa Amphidis locum, Fabula dicit, inunctrix eſt.

Oratione Pro Diophante, de regione Amphidis

CAPVT QVARTVM, DE ARTIBVS CIBORVM.

Caeterum quæ circa cibos uerſantur artes, Frumentarij, frumenti uectores, frumenti uenditores, tritici negociatores, frumenti mercatores, frumentariam mercaturam tractare· frumentatio, tritici uenditio, frumenti uenditio· Triticum uendere, frumentum proſtituere, tritici negociationem adminiſtrare. Frumenti menſuratores, ut Hyperides· Vnde frumentum metiri, metiri triticum, tritici menſuratores. Farinæ autem confectio, farinatio dici poteſt· & qui in hoc operantur, farinatores. Sed farina uendens, farinuenda dicetur. Ipſa autem operis officina, farinarium, mola, molendinū, piſtrinū, alicæ mola uocatur. Et inſtrumenta ipſa, aſinus molens. Et ipſa menſa, mola. Tum qui operi præeſt, Molitor, & Molendinarius. Vermiculus autē interius naſcens, mylethris, & mylacris dicitur· Nonnulli tamen mylacrida, uocarunt molitricem· & eius uelum, mylecorum. Quem autem nunc μυλώκοπον uocant, Alexis Aſini ſtimulatorem dixit in Amphotide· Aſini ſtimulator gallinas, ſed ſcindentium aſinos: Quod uero ſeruis intus laborantibus, ne farinam deuorent, circumponitur, pauſicape nominatur· & inſtrumentum erat rotæ in morem factum, collo adaptatum, ne ori manus admouere poſſent.

CAPVT QVINTVM DE PANIS PISTORIBVS.

Paniuendæ, panis fora, panis uenditrices, panes uendere, panis forum, frumenta operantes, panis formatores, Piſtores· Xenophon autē, Ἀρτοκόπους uocat. Ipſum autem uerbū Ἀρτοκοπεῖν, pro pinſe-

*pinſere,in Phrynichi Monotropo habetur.Sed in Ariſtophanis Heroibus,Panis confectio,Tabula panaria:Sed panis uenditrici conueniũt,farinæ tritici,hordei farinæ,ſiligines,ſpeltæ,ſimilagines, granum,cremor·pale, unde & pollen dicitur·Paſta,maſſa. Et ipſa inſtrumenta,clibanus,furnus·plathanũ,in quo panis formatur·Ma ctra,uerua.Et inſtrumentum,ſpalethrum, quod nunc ſcalethrum uocãt.Opera uero,rigare,fermentare,terere, cribrare·Et Panes fouere,dixit Ariſtophanes:Formare, pinſere,torrere, extorrere, extrahere. Sed qui farinas macerat, macerator, & macerans·Et uas ipſum,magis,molicorum,mactra, & ſcapha·atq; apud Menandrum, Linter dicitur. Eupolis uero, panis maſſam nuper inciſam, Νεόκοπον nominauit.Sed et Panes triticeos dices,ut in*Poaſtrijs* Herbarijs *Phrynichus dixit.Alcæus uero in Ganymede, Panum dipyrorum meminit·Sed panes dipyri,delicatiores ſunt. Panis itaq; pars ſuperior,ferè puſula dicitur,& beta.inferiores uero,contoſtæ· quæ ni mirũ pinſendo,clibano adhærere ſolent.Sed panum partes,cruſtæ dicuntur.Superimpleri uero,et ſaturitatis modum excedere,à maſſa Veteres Υπερμαζᾶν uocarunt.Recentiores autem, Hordeatione laborare,à iumentis dixerũt·Aeſchylus etenim dixit, Catenatum,& hordeatione laborantem equũ·Sophocles uero, Vſq; dum uino ueluti hordeatione implearis: Quæ uero panis tractationem ſpectant,plurima in Ariſtophanis Fabulis, aut Centauris inuenire licet.Oblino,ebullio,ſubigo,rigo,macero, concoquo·Alicubi & aſſare extat.His etiam,furfur ſeu triticum decorticatum adnumerari poteſt.Et illud Ariſtophanis in Acharnenſibus,Decorticati,ab hoc nimirum dictum eſt·Cæterum nunc decorticati ſumus. Molere uero,etiam decorticare uocarũt.Vnde & hordeum ſeu triticum, decorticatum dicitur·Inſuper & frigere, & torrere, hiſce conuenient.*

CAPVT

I CAPVT SEXTVM, DE CARNIVENDIS, COQVIS' OPERE, & inſtrumento.

CArnium fora, carniuendæ, carnes uendere· eoſdē
& *uero, & coquos uocant, ∗ carniū ſectores. ſed et*
carnifices, eoſdem nominabis. Et ipſum opus, carnificare, carnem diuidere, & carnis diuiſio· Inſtrumenta autem, ſecuris, runca, carnis libra· tum & fuſcina, & excoriatorius culter.

I CAPVT SEPTIMVM, DE PISCIVM VENDITORIBVS.

PIſcium uenditores, piſces uendere· piſces, piſciculi, obſonium· Obſonij *inſtructor, aut cōditor· obſoniare, obſonij confectio, condire, ius apparare. Et Ariſtophanes ollam, in qua carnes coquuntur, Iuſculentam uocat · obſoniatorem uero, etiam* Coquum.

I CAPVT OCTAVVM, DE SALSAMENTARIIS.

SAlſamentarij, ſalſamenta uendere, ſalſamentum· ſalſamentū tempeſtiuum, & tempeſtiua fruſta piſcium, maturū ſalſamentū· Sargane, ſalſamēta, me dietates, media, uerna, ſalſamentū ſalubre, ſalſamentū noxium· ſarganæ tempeſtiuæ, et marcidæ.

I CAPVT NONVM, DE LANAE VENDITORIBVS.

LAnæ uenditores, lanā uendere. Lanæ ſordidæ, Ariſtophanes: Et Lanarum horridarum uellus, Cranus: Atq; Archippus in Piſcibus, Vellera uellicantem dixit. Et nomen ipſum, Vellerū euulſor, li et
Rapta *eo Philemon in ∗ Harpazomene utatur, non omnino durum eſſet, niſi uſus eius eſſet uetuſtior. Et Cratinus ſanè in Dionyſalexandro inquit, Veluti Nacotiltus ſecundū caput apparebam*

parebam. Lanificiũ, lanificare. Et Opificiũ telarum, in Olympiadis
Epiſtola· & ideo hoc nomen recipio, quod rei uocabulũ ab hoc de
ductũ, tum uerbũ quoq;, apud antiquiſſimos Authores licet inueni
re· Melius uero dicitur, texẽs. Plato uero dixit, In indumẽto laneo.

CAPVT DECIMVM, DE LANI- I
FICII, ET TEXTVRAE
nominibus.

LAnificium, lanæ opus, lanificare· calathus, et alio
nomine calathiſcus, Eupolide dicente in Vrbi-
bus, Sine calathiſco: Pera, fuſum ducere, deduce
re· Deductio, quod idem & trama dicitur. Qui-
dam uero Recentiorum Comicorum Epigenes in
Pontico dixit, Tres ſolummodo uermes reſtant, hos uero mihi fila
deducere ſinas: Sed Phillylius ipſum trama, Crocodilem uocauit·
Ipſam crocodiſſantem inuenerũt, quod eſt aſpera eligentem: Sed
Lanas diuiſit, inquit Ariſtophanes· Et Detrahere, Platon Comi-
cus: Philoſophus porro Plato, Artem deductricem· Sophocles ue-
ro, Eductionem: Cæterũ lanificio manus defatigare, illi ξανᾶν,
& ξάνσιν uocauerũt. Nere, uoluere, uertere· ſtamẽ, trama ſtami
neum, & netritorium. Sed Plato, Trama quoque pubeſcens appel-
lat· ſtamenq́; ipſum, Filum. & fili opus, Netionem uocauit· ut, Fuſi
netionem. Porro Plato Comicus inquit, Non circumuerſa ſtami-
na: Tum & laqueos, Fila uocauit Herodotus: Sed illud Critiæ in
Atalanta, Laqueumq́;, & telæ ſolutionem, Tragicum magis eſt. Fu
ſus, uertebra. Vertibulum· Sic uero & Lini circumactionẽ Euripi
des nominauit, Lini circumactionem præhendens circumfert: Fu-
ſus· Glomus· Vnde & prouerbium, Glomi bonorum, quo plurimũ
Comici utuntur. Dices quoq; licium· Et licium deducere, pro fila-
re. Et Varijs filis contextus, ut Cratinus inquit. Et à fuſo, Fuſum
agere, quo Phillylius uſus eſt. Faſcias uero Sophocles, Stamine in-
tegro conſtãtia lanificia nominauit. Super quo uerò nent, aut νῶ-
σιν· nam Attici nere, etiam Νῆν uocant· epinetrum uocatur, & a-
ſellus. Dices porro, fuſum uertere, lanam trahere, tendere, filum
deducere,

deducere, attenuare. Filum porro, Politum, Tenue, et Planum, Ariſtophanes appellat. Stamina coniungere & Diſtendere, ſic enim Attici diſiungere uocant. Sed & diſiungere, eodem ſenſu intelligendũ eſt· Hic quidem texebat telas, ille uero diſiungebat· Eſt & alibi apud Nicophontẽ in Pandora: Stamina uero colligare, etiam ἐκκαιρῶσαι dices· et ἐκκαίρωσιν, pro colligatione. Textor, textorius, texere, textorie, textus, contextus, textrix. Sed & ὑφάνιν eam uocabis, magis torto uocabulo· quando Plato dixit, Regia * contextrice: Et χλαμυδουργίαν, atq; χλαμυδοποιίαν, tanquam idem utrunq; ſignificent, Xenophon in Cõmentarijs dixit. Fortaßis autem uidetur χλαμυδουργία, ad lanificium referri· χλαμυδοποιία autem, ad texturam. Similiter & chlenæ opificium, & chlenæ confectio dicetur· & exomidis confectio. Variegatoriam uero, Aeſchines Timarchum accuſans dixit· eſt uero hæc texturæ ſpecies. Et ars quidem, uariegatoria· Vir autẽ, uariegatorius. Atq; res ipſa, uariegatio· Verbum, uariegare. Et aduerbiũ, uariegatorie· quemadmodũ & lanifice, textorie, & lanificatorie· Variegatorius porro, ab Alexide ποικιλεὺς dicitur. Dices præterea, trama perducere, transferre, inijcere, texere, ferire, premere, cõdenſare. Tela autẽ eſt, tenuis, bene texta, exilis, textilis, bene plicata. Textile uero, Aeſchylus de retiũ opificijs, & non de ueſtitu ſic dixit· Retis uero textilia: Radius, uiuerra, tela, textura, texere, textorius, textorie· & regula ad hoc parata, quam antium uocant. Cubitus· Pes telæ, ut Eubulus inquit. Sed telæ baſes pedes'ue, etiam celontes uocantur. Agnythes porro, & Læa, lapides ſunt, qui ſecundum Veterum texendi rationem à ſtamine dependebãt. Spatha, inſtrumentum, cuius ictibus ſubtegmen cõdenſatur· Vnde Σπαθᾶν, * pro texere· & Tunica texta, apud Sophoclem, Et textis ſpatha telis: Tum & ſpathida, uocarunt ſpatha contextam ueſtem.

contextura

CAPVT

CAPVT VNDECIMVM, DE EO QVOD EST VESTES lauare.

LOtores, lotorij, lauandi uaſa, lotrices, mundatores, mundatorij, mundare· Fullonarium uas, fullonarij, tingere, fullo, fullones, nondum à fullone mundata. Tum & Fullonariam exercere, inquit Ariſtophanes· Et Emundare, Lyſippus Comicus: Cardo autem, dicitur herba carduos illis proferens. Κνάπτειν porro, etiam cõculcare ſignificauerit, ut Cratinus indicat iocens, Flagello demulcere quam ſedulò, aut conculcare: Siq; hos lotores appellare oportet, à quibus lotrices dicuntur· eoſdem, et elutores nominabis· & locum ipſum, labra· Vnde et conuiciari, lauare. Et Lotum me reddis, Comici dicunt, pro calumniaris, aut dehoneſtas. Et nihili precij rem eijcere, Eluere dixit Rhetor Aeſchines· Preciũ autem illis datum, lotorium uocatur. Sed lauare, etiam perluere, eluere, emundare, tergere, tingere, extergereq; uocabis. Et aqua à labro fluens, πλῦμα. Tum & tritum & exhauſtum ſcortum, ſcraptia, et lotium uocatur. Quo autem eluebant, non nitrum modò, et nitrum chalaſtræum· ſed & Rypus, iuxta Cratinum nominatur. Ariſtophanes uero, Ad lotionem quoq;, lixiuium, & albam cretam pertinere, *dicit in Lyſiſtrate, dicens· Falſi nitri, et lixiuij: Et alba ait creta utens. Sed & Plato Philoſophus, Lixiuium inter lotoria recenſet· eſt autẽ cinere confecta aqua. Smictrida autem, *pro cimolia Cephiſodorus dixit in Trophonio: Et Piſcium lotionem, in Victorijs dixit Plato Comicus: Lotio uero, apud Nicocharem dicitur in Hercule nupto: Pedum autem lotionem, νίπτρα quidem Aeſchylus· Ariſtophanes uero, Ἀπονίπτρον uocat. Sed & emundare, eluere, & perluere, ad lauandum pertinent. Et apud Aeſchylum, Infantis linteaminorum lotrix: Videtur porro & premere, premi, abſtergere, torquere, & tingere, ad fullones referendum eſſe· non proprie quidem de illis dictum, eiuſdem tamen cum illis ſignificationis. Dabis mihi pulchrum iudicium preſſus calamitati-

bus;quodam in loco Cratinus inquit·& Hipum, etiam in Cleobulina: Et Archilochus dicit, Iacet in hipo: Eſt autem hipus, fullonum inſtrumentum. Tum & muſcipula ſic dicta, nunc uero fullonum inſtrumento in primis competere uidetur. Sed & ſulphur, fulloni confert· Vnde Lyſippus dicit, Emundans, & ſulfure aliorum expurgans ſententias:

CAPVT DVODECIMVM, DE SARCTORE, ACV· ET A VESTIbus deducta nomina.

SArctores, ſarctrices· ſarcire, ſuere, conſuere. Acus, aciculæ, fibula. fibulæ. Sed nomina à ueſtibus ſunt, ueſtis, ueſtimenta, amiculū, ſtola, indumentum, ueſtimentū. Lyſias uero, et Indumenta dixit. Lopa uero, Saga, Palliū, Amicula, Velum, et Paludamentum, Poëtica ſunt. Tum & gelopodytes, & ſylopia, à lopo dictá ſunt. Verba autem, ueſtiri, amiciri, ornari, indui. Sed & participia, ueſtitus, amictus, ornatus, Indutus· Induam enim, & indutus, in proſa oratione uſitata non ſunt. Fortaſſis & Expeditus, & apud Cratinum Ευωγύνης, pro ſordido. His etiam expedite, aduerbium adnumerandum erit. Denudari uero, & exui· & denudatus, & exutus, his contraria ſunt. Et exuere, Deueſtiri ſecundum Sopho. lem: Et circumindui, quod Hyperides Amiciri uocauit. Caterum ueſtitum mutare, & commutare dices· & tranſponere, reindui, aliter ueſtiri, denuo amiciri. Xenophon autem in Inſtitutione, Veſtitum alium aſſumere dixit. Lyſias uero contra Autocratem, Tunicam permutata. Sed & tunica dices, tunicella, tunicula, indumentum. Tum et amiculum apud multos uſitatū eſt, quicunq; huic
Lotricibus nomini ſordido exiſtēti ſuccurrere uellet, ex Sophoclis * Plyntrijs ſumendum eſt· Peplos tendere, & amicula linea· Et Theſpes alicubi in Pentheo dicit, Putauit neruos habere amiculum· Contrarium autem uidetur huic; quod eſt in Nicocharis Chorago Hercule· Fer nunc tunicam illico, & amiculum ad ſubueniendum huic rei:

CAPVT

CAPVT XIII, VESTIVM SPECIES.

SPecies autem ueſtium. uirilium quidem, chlamys· & hæc quidem tota alba, ut Philetærus Comicus nominat. illa uero intertexta, & purpura inſignis· aut ut noua Comœdia inquit, Bene intertexta: Chlamydes uero Theſſalicas, Alas Theſſalicas nuncupauerunt. Et Theſſalicamus, dixerunt, pro chlamydibus ueſtimur. Penula, indumentũ tunicam tegens· Induebam tunicam, penulamq́, ueſtes pulchras: eſtq́ nonnunq̃ ſtragula lecti. Sunt autẽ penulæ. hæ quidem ſimplices, ut Homerus ait, Penulasq́ imponere uillosas ſuperne ad induendum· illæ uero duplices, ut Duplicem extenſam· Has autem Attici, Aplegides, Duplicatas, & Dibolas nominauerunt. Cæterum tunica. hæc quidem utrinq́ manicata, & liberorum habitus· illa uero unicam manicam habens, ſeruorum. Sed Variegata, ×Bacchi tunica erat Bacchica: Sed exomis, amiculum Dionyſi erat, & tunica quoq; unicam manicam habens. Purpuromixta autem, ueſtis aut chlamys, non purpuræ contexta ſimul fuit· ſed hac è fuſca lana compoſita, ipſis fimbrijs purpura admiſcebatur. Sed agnaptum, craſſum eſt, et ruſticum indumentum. Chlanis uero, ueſtis tenuis· quàm et chlanidia, et chlaniſcia nominauerunt. Tum et glaunus, tunicæ ſpecies eſt. Et Theræum indumentum, aut ab inſula· aut quod feram intextam habet, dicitur. Porro Viris & Mulieribus, communia ſunt· ledus, ledium, ledarium, pallium· tunica conſiſtens, quæ nõ accingitur. huiuſmodi uero tunicas, Ariſtophanes ὀρθοστάδιας uocat. Meſſoria ueſtis, theriſtrium, xyſtum· xyſtis, quæ & indumentum eſt, & amiculum, & tunica. Toga, ut Sappho, Cimbaricum. Eſt autem cimbaricum, tunica perſpicua. Palliolum, paruum amiculum. Et Mulieribus propria ſunt, humeralis, diploidium, ſemidiploidium, tunica belluata, fimbria, paludamentum, tunica, peplus, et his ſimilia. Pepli autem uſus duplex eſt, ad induendum ſcilicet, & inſternendum. et quod inſtratum ſit, ex Mineruæ peplis conijci poteſt· quod autem tunica, ex illo Xenophontis probatur· Circumrupit ſuperius peplum, detexit enim tunc et pectus·

Idem uero Xenophon, Peplum, ueſtem uirilem eſſe arbitratur. Armenium enim, Peplos diſcindere dicit: niſi forte dicat eo, quod Barbari fuerant, et muliebri ueſtitu delectabantur. Eanus autē, contra amiculum eſt: uidetur autem cum peplo idem eſſe. Peplum quidem eanum ſuper Patris ſolum ſtrauit: Nonnulli tamen tradunt uariegationibus carentes ueſtes, eanos: uariegatas autem, peplos uocari. Zoma porro, indumentum commodum eſt, & limbos habet: ut Aeſchylus teſtatur, Limbifera zomata uocans. Quod uero ad in-

Verberata duendum idonea ſint, ex Menandri* Rapizomene quiſpiam probauerit, Nonne Nutricem zomate indutam uidetis? plerunque enim uetularum erat habitus. Alicubi autem Antiphanes, Perineſſorum, Perileucorū, et Pentectenum meminit. Pentectenes autē, tunicellæ ſunt, iuxta oram purpura ornatæ, quinq; intextæ radijs. Perileuca autem, contrarium hiſce erit: tela è purpura texta, aut colore alio in fimbria album colorem intextum habens. Perineſſa uero, fimbriatus eſt habitus, fila dependentia habens: aut purpura circumquaq; oris contexta eſt, coloris huius circuitione inſulæ ſpeciem*

exhibens exhibet. Et hunc nimirū habitum, Anaxilas Inſulam uocat: niſi forte aliam quandam ueſtem intelligat, cum inquit: Et forte Mulier, ceu mare inſulam, ueſtem induit: atque talis nimirum, & circularis ueſtis fuerit. Cubitale autem, ueſtis alba erat, cubitū purpureum contextum habens. Intertexta uero, & paralurges, quæ utrinq; intertextam habet purpuram: quam Iones, Pechyales uocitant. Limbi autem ueſtiū purpurei, πάρυφοι uocantur. Symmetria uero, ueſtis talaris eſt, ad talos uſq; demiſſa. Sit & quædam plicata tunica: Plicæ autem, ſunt tunicarum complicationes, quæ in harum fimbrijs de induſtria colligando formantur, maxime in tunicis lineis. Cum autem Homerus dicat, Statim uero albis uelata amiculis: album ueſtitum, tenuemq; è lana, non lino confectum intelligit. Sed tunica diſſoluta, fibulis circa humeros connectebatur, quam fibula circa pectora claudebat: Sic autem Virginum tunica uocabatur, quàm diſſoluentes uſque ad alas quaſdam, iuxta inferiorem fimbriam crura exerebant: maximè Spartanæ, quas ob hoc φαινομη-

ρίδας

ειδας nominauerunt. Sed *belluata tunica, eſt animalia, aut flores intertextos habens· & belluata tunica dicitur, aut animalibus interſtincta. Veſtes autem à coloribus denominatæ ſunt, uiolacea, purpurea, Phœnicea, et Tunica Phœnicea, florida, & hæ quidem Virorum ſunt· Mulierũ uero, crocea, crocotiũ, paralurgis· omphacia, quo colore & Alexandrum delectatum fuiſſe aiunt. Aquatilis uero, ueſtis nimirum fuerit, quam nunc pſychrobaphem uocant. Eſt cilium ueſtitus color, quem nunc aſininum uocitant· Aſinum enim, Dores κίλλον et pagaſonem, κιλλακτῆρα appellant. Fuſcus uero, & niger, ſibi mutuò affines ſunt. Sed & coccinea, à colore denominabitur. Veſtimentum uero ὕφανδρον, penulam denſam, uel ſiſam appellare conuenit· Quemadmodum et uillutam tunicam, uilloſam, & tunicam uillis hiſpidam, aut undiq; filis refertam, nominamus. Plato autem in Sacris, etiam Villoſas chlamydes dixit adeò ut nihil referat, uilloſam quoq;, tunicam appellare. Eſt et tunica Amorginos, *ex tenuiſſimo lini flore et lanugine cõtexta. Antiphanes uero in Medea inquit, Erat autẽ tunica Amorgina: Alia autem, prætexta eſt· Et ſic prætexta, tunicæ eſt ſpecies. Sed in Secũdi Cratini Omphala dictum eſt, Vos uero ſi bipiſcum habetis, & trimitum ut & hæc quoq; tunicarum ſpecies uideantur. Perſarum autem propria ſunt, Candys· Subligaculum· quam et cyrbaſiam, cidarim, & pileum uocant. Candys uero, Regis, totus purpureus· aliorum autem, purpura, ornatus erat. nonnunquam etiam ex pellibus conſtat. Fuit etiam tunica manicata, ſecundum humeros appenſa. Sed Capyris, Perſica tunica, manicata fuit. Imo & Candyces, Perſarum eſt· Ariſtophanes enim in Sphingibus inquit, Hi quidem Perſidem uocant· illi uero Candycem: Subligacula autem, & tibialia nominant· hoc autem nomen, apud Critiam in* Politicis extat· Antiphanesq; idem contrà praue interpretatur. His ipſis ſtolis tragicis, tibialibus, et tiaris: Sed in Scythis Antiphanes inquit, Sarbara, & omnes tunicas induti· Huiuſmodi uero nomina me citare, nõ iudicare conuenit. Lydus, tunicæ ſpecies. Baſara, Bacchica, talaris. Cipaſis porro, linea fiebat, tunica parua ad medium cruris de-

distincta

Rebuſpublicis

miſſa ut Ion inquit, Breuis linea cypaſis, in medium crus contra-ctа: Armeniorum præterea, Mycitus fuit aut ex muribus ipſorum Maſaliotarum *contextus, aut murium ſpecie uariegatus.* ∗ *Maſaliotorum uero,* Chortæus *ueluti Riza, Thracum. ſiue amiculum, ſiue zona ſit.* ∗ *Chorta uero ſeruos, ueluti forenſi ueſte ueſtiri tradit Ariſtophanes: Babyloniorum autem, Caunacis eſt. Sed Mandya, ſimile quidpiam eſt huic, quod ſagulum uocant. Quædam autem uel apud Perſas, aut Cretenſes ſunt, quibus non ueſtimur, ut Aeſchylus tradit. Liburnicæ Mandyæ æmulatio, eſt tunica. Sed et Sagulum, in Rhinthonis Iphigenia extat In Taurica nouum habenti ſagulum: Cæterum Sarages, Medorum amictus eſt purpureus, & medio albo colore diſtincta tunica. Eam uero quam Tibænam uocant, aut Cleobinicum, in Argo uſitatā eſſe tradunt & eandem, Temenidem uocari putant. Sagula autē, palliaq́, paludamenta ſunt. Veſtem autē hyemalem, hybernā nominabis et penulam denſam, quā Frigus arcere* Syriam *dicit Aeſchylus & Homerus, Propulſantē uocauit. Quam autem* à ſe laboratam *pleriq́* ∗ *Surlam hanc Comici ueſtem* ∗ Αὐτόνωπον *nuncupant.*

∗ CAPVT XIIII, VESTIVM PARTES.

P*Artes uero ueſtium, alæ, & ala, medium tunicæ. Manicæ autem, quæ circa manus ſunt. Ora, extrema utrinq́ tunicæ pars. Ligna* ∗, uero *utrinq́ exiſtentes ueſtis partes, non tamen eo in loco, ubi ora eſt. Oram uero, & ὄαν uocarunt quod et ouinam pellem, lanigerā adhuc ſignificat. Sed quæ circa oras ſunt contexturæ, fimbriæ uocantur, et limbi Et fimbriata dicuntur, quæ ita cōtexta ſunt. Atq́ fimbriatæ tunicæ dicuntur, quæ fimbrias habent, aut limbos. Xenophon, Candym totam purpuream nominat. Crates uero in Samijs, de ueſtibus purpureis, purpura tinctas ueſtes, etiam* καλλίβαφον *nominare uidetur ut et Eupolis alicubi inquit,* conſecratæ Deæ *Purpureæ ueſtes* ∗ *ſplendidæ Dei: Cæterum Archippus in Pluto, Veſtimenta latam purpuram habentia uocauit. Sed & crocys, ueſtis pars Herodotus enim ait, Crocym ueſtis arripiens Ariſtophanes uero, Si crocym excuſſam induero: Fibulas autem nouas,*

ueterum

ueterum ueſtibus oris ablatis apponere tradunt. Thucydides præterea, Veſtium laqueos uocat, qui circa oras ſunt · & contrahuntur, ut ipſe inquit, ueluti ualidi ad ſtrangulationem exiſtentes. Fimbriæ autem, et limbi dicuntur· Vnde Fimbriata, dicta ſunt apud Xenophontem: Fimbrias porro, Poetæ & σύμιβα uocant · & hæ ipſæ nimirum, & Limbi dici uidentur, * Arato in Cæneo dicente· Cæterum Virgo uidetur, limbifera geſtans, & muliebrem ſtolam: ſic enim nonnulli, pro ὑεροκωτὸς ſcribunt. Sed margines, ſunt oræ extremæ. Bous autem appellari tradunt, ſutelarum in ueſtibus commiſſuras. Porro mammillarum muliebrium cingulum, faſciam, uel faſciolam uocarunt· ſed cincturam uentris, cingulum, aut zonam. Id uero quod circa pudenda eſt, non Mulierum modò, ſed & Virorum· cum Mulieribus diſſoluuntur, Theopompus Comicus ubiq; * ὤαρ λωτρίδα nominare uidetur, dicens· Hanc cingens ὤαρ λωτρί δ' uinculo pubis latiſſimo· Contrariam autem, quod nunc à Mulieribus faſcia pectoralis dicitur. Nomen porro hoc, in Theſmophoriazuſis Ariſtophanis reperies· Alam tunicæ ſoluentē, & faſciam, cui mammillæ inſunt: Pharium uero, uittam laneam uocauerunt. Sed Syrma, ueſtis Tragica, contracta eſt. Et aduerbium Comicum eſt, Redimite: latitudo quidem, ueluti ſpithamæ · longitudo uero, ceu orgyæ. Penulæ uero Pellenicæ, celebres erāt adeo, ut et Victoribus athletis darentur. Zonam porro muliebrem dictam, & ſtrophium uocauerunt, uel cingulum· ut Ariſtophanes, Sed cingulo ſoluto, nuces mihi exciderunt· Huiuſmodi cingula uero, et ϛρογγύλας appellauerunt, quod & his zonis conueniat· Sic enim Homerus nominavit, Soluit uero zonam uirgineam · Vnde & zonæ ſolutores dixerūt· Sed Amazonæ baltheus, in Sophoclis Baltheis, Cingulum quoq; dicitur · dicit enim, Bene cinctæ ſtabant habentes ueſtium cingula· Pellis autem inferior, ex lana ueſtis erat denſa, ipſamq; pellēm iuxta fimbriam aſſuebant. in Sicyonijs quidem, Tyrannis · Athenis uero, Piſiſtratidibus, ut per urbem ire ipſos puderet. Caſſas porro equeſtres, dixit Xenophon in Inſtitutione, quæ ueſtes erant conuolutæ. Syri autem ueſtimenti, Cratinus in Hœdis meminit·

oram loteriam

meminit. In Syriam autem ſub aura uenit ſublimis, ueſtem odioſam cum ſpirat Boreas: Sed Orthapi mentionē facit Dinarchus in Sacrorum cenſura: Eſt autem è lanis cōtextus pileus Phœniceus, quo Deorum ſtatuas exornant. Veſtes uero nigras, orphinas nominaue runt. Veſtem autem rudem, Veſtimentum montanum uocarunt Medij Comici, ueluti in monte confectum, aut expolitum.

I CAPVT XV, DE CORIACEIS VESTIBVS.

E*Rant & ueſtes coriaceæ, & tunica ex pelle. Et diphthera, tunica ſtricta, habens ceruical. Bæta, tunica prælonga eſt · ſic uero Sophocles, ſcenas Barbarorum uocat. Syſira autem, tunica coriacea, piloſa, manicata, & habitus Scythicus: Sed ſiſyra, amiculum diphtheræ forſitan fuerit · Quinq; inuolutus ſiſyris, dicit Ariſtophanes: Spolas uero, thorax è pelle confecta, circa humeros conſtricta · ut dicit Xenophon, Et Spolas loco thoracis: hanc autem, Sophocles Libyſſam eſſe putat · Spolas Libyſſas, pardaleam pellem:*

I CAPVT XVI, DE LINEIS VESTIBVS, ET AMORGINIS.

E*X lino, linea tunica eſt · qua Talari utebantur Athenienſes, * & Iones: Calaſſaris, tunica fimbriata, Aegyptiaca. Eſt & Phoſon, Aegyptiaca, è lino denſo · & fortaßis Semiphaſonium quoque. Sed & Semitymbium, Aegyptiacum · fueritq; nimirum, quod in Media Comœdia Capſidrotium uocatum, nunc ſudarium dicitur · Talis enim ſententia Ariſtophani in Pluto eſſe uidetur, Deinde mundum præhendens ſemitymbium, palpebras deterſit: Sindon quidem, eſt Aegyptiaca · Amiculum uero eſt, quod nunc utrinq; fimbriatum uocant. Nonnunquam & Sindonites, baltheus dicitur. Porro linum operantem, Linariam uocabis, iuxta Alexidem dicentem in Ara · Mulier linariā circa muros abſtulit: Et lini opificium. Tum & canabus, lino ſimilis eſt · huius autem Herodotus*

* atq; etiam

dotus

dotus meminit dicens, Lini canabei: Hinc uero & ſtuppæ ſunt. Et ipſe Artifex, ſtupparum uenditor, & ſtupparius. Cæterum inſtrumentum, cui ſtuppas circumuoluunt ſuſpendentes, uocatur ſeniculus·Eratq; lignea columella, manus Mercurij Tetragoni habens, cui Senis facies inerat, unde & nomen ſumpſit. Sed Pherecrates in Myrmicanthropis inquit, Sed quàm primum ſeniculum malum facit, à quo linum ſuſpendebat· In quinto autem Sapphonis Carmine inuenire licet, Labris uilloſis bene condenſant: & hæc quidem, cõtorta Sindonia eſſe aiunt. Sed in Vlyßibus Theopompus dicit, Miniſtro laßium inijciens. Laßia porro, uocarunt uillos habentes mappulas, ueluti à piloſitate dicta adeo ut nihil referat ea, quæ nunc mantilia dicuntur, ſic nominare. Præterea Amorgina, optima quidem in Amorgo fiunt, ſed & hæc è lino eſſe aſſerunt. Tunica autem Amorgina, etiam Amorgis nuncupatur.

CAPVT XVII, DE BYSSINIS. I

Porro byßina quoq;· Et byſſus, lini quædam ſpecies, apud Indos. Nunc uero apud Aegyptios, Ex arbore lana quædam fit, ex qua ueſtem confectã, lino maximè ſimilem eſſe quiſpiam dixerit, ſola denſitate excepta· Denſior enim arbori fructus enaſcitur, nuci ſimilis, triplici munitus cortice·qua direpta, poſtquàm inſtar nucis floruerit, interius hoc quod lanam refert eximitur, unde ſubtegmen cõficitur. ſtamen autem illi ſubtendunt lineũ.
** Quæ autem ex bombycibus colliguntur· Bombyces, uermiculi ſunt, à quibus fila ducuntur·quemadmodum & * araneæ. Sunt etiam nonnulli, qui Seres, ab alijs quibuſdam animalibus telas ſuas colligere tradant. Et ueſtem, Philinen dixit Herodotus: Præterea Tarentinidium, perſpicua ueſtis eſt·à Tarentinorum uſu, & luxuria denominata. Clauata quoque dicebatur Athenis, qua Rex utebatur. Tunica porro quædam, Sardonica uocabatur, & Sicula, & * Theræa uariegata, atq; Phrygia muliebris. * ab illis quorum frequentißimus uſus eſt, * denominatæ. Bis operatã autem tunicã appellauerunt, quã nunc interſtinctam uocitãt·& deuterurgos eos,*

Quædam araneus belluata quædam à quorundã frequentiore uſu iſtarum ſingulæ

qui huiuſmodi conficiũt. quod et Lyſippus in Bacchidibus oſtẽdit.

CAPVT XVIII, DE VESTIVM VENDITORIBVS.

*V*Eſtes autem uendentes, Veſtiarij dicuntur· Critia hoc nomine utente. Vocabatur etiam Athenis quoddam Veſtiarium forum, quod etiam Spiropolis dicebatur· Σπεῖρα enim, non uiles modo, laceraſq; ueſtes, ſed et præſtantiores ſignificare nonnulli æſtimant. Eos uero qui ueſtes Choragis elocant, Neoterici ἱματιομίσθας· Veteres autem, ἱματιομισθώτας appellauerunt. Quod autem & Trimita conficiebant, Aeſchylus docet· Tu uero textilibus trimitinis telis:*

CAPVT XIX, VESTIVM VASORVM NOMINA.

*I*N quæ uero huiuſmodi ueſtes reponebant, Repoſitoria quidem, ſecundum Homerum dicuntur· Luſtra, & Arcæ, Ciſtæ, Zygaſtria· apud Recentiores uero, & Rhiſce, & Candytanes: Fortaßis & Aortæ, ſecundum Menandrum in Miſogyne dicente· Chlamydem, haſtamq; Myſiam, aortam: Quæ autem Veteres, Veſtimenta ſtratilia· Recentiores, Culcitras uocauerunt. & in quibus, ut nomen indicat, ſtrata illa deponebantur· certum tamen, quod & ueſtes aliæ. Tum & Vaſcula Veteres uocarunt, ueſtimentorum uaſa et, Thylacos: Xenophon uero, Veſtiũ marſupia dixit.*

CAPVT XX, DE CORIVM OPERANTIBVS.

*V*Eſtium porro artes ſequetur nimirum, & calceorum ars, propter corporis uſum· et ab his quidem, calceamenta dicuntur, calceari, calceatus, diſcalceatus· Artes uero circa hæc uerſantes, coriũ tingere, pelles macerare· corij uenditores, pellium negociatores, corij ſectores, ſutores, ſutrina, aſſuentes, aſſuti. Calceamentorum uero partes, linguæ, ſcorta, ſoleæ· Et iuga quidem,*

pars

pars concaui calcei, aut ſandalij, digitos ambiens. Dices autem, ſuere calceos & Sutela, ſecundum Herodotum: Et ſuere, conſuere, corium ſecare, corium tingere, pelles diuidere, pelles macerare, lora ſecare. Sed Xenophon dicit, Eſt uero hic calceus. hic quidem conſuens modò *, ille uero diſſecans nutritur: nutritur

CAPVT XXI, OPERA, ET INSTRVMENTA SVTORVM. I

Sed calceorum ſutores, nonnulli Comicorum, Calceatores· et illorum opera, Calceamenta uocant. Vetera autem ſcorta, παλίμπηγα appellant· Et qui uetera conſuunt, ueterum reſartores. Quæ uero reſuuntur, reſarcita dicuntur· de quibus reſuere, aut aſſuere dicitur. Inſtrumenta autem ipſorum, ſcalpellum· unde Ramenta dicuntur, in Ranis Ariſtophanis: Et circumſector· unde circumſecare, & lora ſecare. Subulæ, & aciculæ· quæ Poëtæ, et χηλδύματα uocauerunt. maxime autem ſic appellauerunt reſtiariorum ſubulas· Vt etiam Galeas χηλδῦτας, pro plicatis dicit Herodotus: Et Eupolis, Coriacea complicant: Subulas autem, in * Creten- Creßis uocat Nicocharis: Coriarijs uero, et corij ſectoribus, κατιβυρσωσιρ, quo Thucydides utitur, cõuenit. Nominabis autem ſibus calceos, cauos, profundos· ad mediam tibiam aſcendentes, hæc autem non ſatis noua, num per abuſionem modò calcei uocandi ſint. Circum quæ uero conſuuntur, & fiunt calcei caui, Calopodes nõ modo hodie, ſed & iuxta Veterum ſermonem dicuntur. * Pedibus Circum autem reſpondentia, calceamenta quadrantia ſunt. peda

CAPVT XXII, CALCEORVM SPECIES. I

Sed calceorum ſpecies ſunt· Regij, quos Rex Athenis geſtabat. Crepidæ, habitus militaris: quas nõ nulli Poëtarum, Harpides uocarunt. Embades, calcei uulgares, à Thracibus inuenti, & forma cothurnos humiliores referentes. Feneſtrati, precioſi calcei, & perforati· quos etiam λεπτοχειδεῖς nominauerunt.

*Aſceræ, calcei uilloſi, hyemi conuenientes. Erat et calceamentum quoddam, arbyla, non operoſum admodum. Sed ſicchas, crepidæ perſimile eſt, & à pedem continendo dicitur. Compedes autem, calcei ſunt tenues, ſeniles. Solea autem, leuis, ut pes puluerem tantumnon contingat. Sandalium uero, nō Menander modò dixit, et Herodotus quemadmodū Sandalum, Eupolis in Aurea ætate, & omnes ferè Comici. ſed & Cratinus in Legibus, Sandalia Tyrrhenica: Et Cephiſodorus in Trophonio, Sandalia uero tenuiter diuiſorum, quibus aurei flores inſunt. nunc uero inſtar Famulæ, peribarides habeo. Menander in Myſogyne, Inauratas ſandalothecas dicit. Blauſta, ſandalij quædam ſpecies. Et * templum Athenis, * quod ad blauſtam erat. quidē enim ſutor, blauſtæ lapideā formam dedicarat. Crupezia autem, calceamentum eſt ligneum, ad chori auſpicationem factum. Crupeziphori autem, Bœotes exiſtunt. Sed Cratinus, Tibicinalia Crepitacula dicit. Cæterum à Gentibus, urbibusq. alia dicuntur. Carbatina, calceamentū ruſticum, à Caribus dictum. Amyclaides, calcei liberaliores. ipſo uero nomine, locum ſignificāt. Argiæ autem omnino, ut patet, Argiuorum inuentum ſunt. ut & Scythicæ, Scytharum. & Rhodiorum, Rhodiacæ: Laconici porro, colore rubri. nomen uero ipſum, inuentionis locum notat. Et Theſſalis, calceamentum Inuentores ſuos repræſentās. Eius uero Lyſippus in Bacchadibus meminit, Blauta, et Theſſalico cothurno: Calceū autē rudē, Sine artificio confectū, uocauit Hermippus in Popularibus: Ab utentibus autē dicūtur, Iphicratides, Deniades, Alcibiadij, Smindyridij. Menacij, à Menaco: Erant & calcei quidā, Populares. Sed Hypichli, precioſi, & uiriles, quorū Hermippus in Morphophoris meminit. ſicut et Carcinorū, Pherecrates, Cōſuo carcinos: Meminit & Phæcaſij, in Mercurio Eratoſthenes, Soleā olim ſuebat tenuis phæcaſij. ſed Orinthorū, Colophonij, Oncíq; mentionē facit in Iphigenia in Aulide: Cæterū Eumaris, Viris cū Mulieribus cōmunis eſt, inuentū Barbaricū, è ceruis confectū. Tum et diabathra, Viris, Mulieribusq; communia ſunt. Cothurnus autē, utriq; pedi cōuenit. Vnde & therame*

Heros in blauſta

nem co-

*nē, cothurnū uocarūt· propter eam, qua in republica utebatur, alte rationē· Embatæ uero, ſimiles ſunt Comicis calceis: Hypoſchiſma, calcei uiriles, ualde uulgares· proſchema autem, ſeniles. Erat & cal ceamentum, opiſthocrepis· * quas Critias, Dipodia uocat. ſiue pi- los æſtimare uelimus, aut pedum faſcias· quæ Pelyntra, in Phœniſ- ſis uocat Aeſchylus, Pelyntra habent in arbylis: Pelyntra autem, calceorum ſpecies ſunt· ſicuti & autapodia, idem exiſtentes, quod anaxyres· quas nōnulli, ocreas uocant. Sed Crates in Ferijs, Dipo dia trimitina dicit. Proprij autē Mulieribus calcei, erāt Perſici: Al- bi calcei, maxime meretricij. Peribaris, imprimis Famulabus pro- prium calceamentum. Tyrrhenici, quorum ſolea lignea, quatuor di gitorum latitudinis· lora autem, inaurata. erat enim ſandalium· hoc Mineruam induit Phidias. & hos quidem, Tyrrhenicos uocabant· ſicuti et embathros, * rhicnoergos dixerūt. Tyrrhenicorū autem lorum, Sappho Lorum uarium dixit, Lydium malum opus: Endro- mides, Dianæ proprij calcei: Sicyonij autem, nomine, quorum in- uentū ſint, indicant. * Plœaria uero, etiam * Acontia uocat Ari- ſtophanes· quæ calceorum muliebrium ſpecies fuerunt. * Rhadij, uarij erant, et conuolubiles calcei. Baucides, precioſi erant calcei, crocei, & muliebres. Mulierum etiam erant, aphracta, opiſthocre pidæ, canabia, nudipedia, peribara, nyctipedes, meſoperſicæ, phit- tacides, Seleucides, noſides, Ambracides, amphiſphyra, acroſphy ria· Nec forſitan abſurdum fuerit, hiſce Ariſtophanis locum ex Theſmophoriazuſis ſubiungere· quoniā multæ in eo muliebris ue- ſtitus ſpecies continentur, quæ & ornamentis * adnumerari poſ- ſunt· ut nouaculam, ſpeculum, forfices, cerotam, nitrum, antias, limbos, connexus, mitras, redimicula, anchuſas, mundumq́; infini- tum, ceruſam, unguentū, pumicem, ſtrophium, fundam, tegmen- tum, fucum, monilia, picturationes, ueſtem luxurioſam, gryphô- ma, laſirim, helleborum, uittam, zonam, mitram, fimbriam, xyſti dem, tunicam. barathrum, circularem ueſtem, pectinem. * et alia, quorum nullus recenſens meminerit· inaures, gemmatum, triga- ſtrem, plaſtra, mundum, botryculum, chlidonas, fibulas, redimicu-*

quæ

altè factos

Nauiculas

lacula

Rhadia, ua rium

adnumera- re aliquis poſſit talia

 la, torques

*la,torques,faſcias, ſigilla, catenas, anulos, uela,ampullas,mitras,
mortariola, ſardia, monilia, inaures. & alia, quæ enumerari non
poſſunt.*

CAPVT XXIII, DE METALLIS, ET HORVM FOSSORIBVS.

*REcenſeamus nunc artes, quæ reliquis materiam
ſubminiſtrant·metalli ſcrutatio, metalla, metalli
foſſor· Metalla fodere, metalla ſcrutari, fodere·
effodere terrā.ſuffodere,perfodere. Sed auri foſ
ſores, Auri fabri,aurū operantes, aurū effodien-
tes·terram auratam,deauratam,aurifodinas,auream arenā,pulue-
rem auratū,terram auratā fodientes,abſtergentes, tranſcolantes,
diſcernentes,coquentes,mundantes,igne examinantes. Aurum ex
coctum,purum,purum, ſincerum, integrum, mundum · Daricus,
Gygades,& his ſimilia. Argenta,argentea tellus,ſubargentea, ar
gentum proferens, argenti metalla,metallorum effoſsiones·Inter-
mediæ columnæ, quæ in metallifodinis erectæ cauernas ſuſtinēt:
Argentum purum,perſpicuum, Aryandicum,nō ſubæratum·Non
enim æneum, nec ænea metalla · quemadmodum ferri metalla di-
Et citur, * & terra ſubferrea·Huius uero excrementū,ſcoriam nomi
nauerunt·ſicuti auri,florem,adamantem·& argenti, puluerem,ra
mentum.Scoriam autem,& adulterinum appellarunt·Vnde & me
talli foſſores,adulterini dicuntur. Cæterū uas in quo ferrum tem-
perarunt,Periodus uocatur in Libro De Metallis· ſiue is Ariſtote-
lis,ſeu Theophraſti fuerit.Præterea & multa metalla ſunt,utpote
ea quæ in Samo * et Terrena nominātur,de quibus Dinarchus diſ
ſulphuris ſerit·& ea quæ in Iſyro*, Deo ſacra ſunt. Tum & Terrā argillo-
ſam, dixit·Ariſtophanes:Sed Terra cumulata apud Xenophontē,
ad ipſas fodinas, non metalla referenda eſt. Metalli uero foſſores,
Ariſtophanes Culeis amiciri dixit.Et lapidum effoſsiones,lapidum
operationes,& lapicidia dicuntur.Multæ autem lapidum ſunt ſpe-
Lacon cies Phrygius, * Lacænus, Libyſſus, Euboicus, Theſſalus, Aegy-
ptius· atq; horum,ſpecies quàm plures.Et gemma Conchylias, in*

Dædalo Ariſtophanis· Et Conchyliates, apud Xenophontem: Lychnites uero, apud Platonem in Sophiſtis: Sed aurichalci metallum, ne nunc quidem admodum receptum eſt. Cæterum Ameſsio in*Mychis, Minij effoßionem dicente, poterit inter metalli inqui- Receßibus ſitores, & minij effoſſor numerari. Tum & mecon, arenæ quadã ſpecies eſt.

CAPVT XXIIII, DE NOMINIBVS MATERIAS APPARANTIVM. I

Qui autem in metallis, ligna, materiamq́; parant, hi ſunt, Lignarij, Plantatores, Agricolæ, ligniſecæ, ligni uectores, ligni operatores, picatores, ceræ operarij. Et ipſum opus, ligni operatio, ligni ſucciſio, ligni uectura, picatio, ceræ illinitio, hortulana adminiſtratio.

*NOMINA AB AVRO, ARGENTO, ære, & ferro deducta. II

Et ab auro quidem, Aurifabri, aurifabrica· Aurare, deaurare, inaurare, aurum fundere. Et ars ipſa, aurifuſoria. Aureæq́; phialæ, & aureum numiſma· adnumeretur & ſtater. Siq́; quiſpiam Daricum dixerit, aureum ſubintelligetur. Domus, auratum culmen habens· et aurea, Venus. Et aurum examinans lapis, index, aut Lydius. Aurea quoq; alicubi à Comicis dicta ſunt, de muliebri mundo. Et Res aureæ, apud Lyſiã in Tractatu De Tripode aureo: Ab argento uero, argentũ fabricare· Argentifaber, ut Phrynichus in Iphialte: Argentifabrica, ut Aeſchines in Rhinone: Argentifabros autem orationum, iocando uocat in Trophonio Cratinus: Argentarius, campſor, argentilegus, argentum colligere. Atq; argentum, pro pecunia· Sed & Argenta, in Ariſtophanis Neßis dictum eſt. Argentangina, ut Demades Demoſthenem ſcommate eluſit, Angina ſe teneri dicentem. Argentum captare· Argenteæ phialæ, & uas argenteum· Et Res argenteæ ſimiliter, apud Lyſiam: Subargenteum uero, aurum adulterinum, Ab ære autem, ſubæneum numiſma. Et æneus, numiſmatis ſpecies. Et galea ænea, fabrilis, æra-

rius, æris fabrica· & Faber, & fabricare. Et Chalcea, feſtum Vul
cani, in Attica: Et Aenea ſacra, Ariſtophanes in Pelargis, et Sphin
iam ue- gibus dixit. In Cyclopibus autem Callias, Fabricare ∗ nunc ueſpe-
ſperi ram: Et æs rotile, ∗ et fuſile appellare conuenit· ductile uero, quod
nunc minus uſitatum habetur. Chalcizare autem, ludi ſpecies eſt,
in quo numiſmata ſuſpendebant. Faber ferrarius, ferrum induce-
re, ferrum, ferri opus, uerua ferrea. Numus ferreus, Lacedæmo-
niorum, & Byſantiorum: Fabricare autem, σιδηρεύειν dixerunt·
& Fabros eos, qui ferrum operantur. Et ferraria ars· Ferrariam
autem artem, Eupolis in Taxiarchis dixit· Xanthi Fabri, in cuius
imagine, Ferro genitus, inſcriptum eſt· Cæterum horum, inſtru-
menta ſunt· folliculi, folles, fuſoriæ formæ, forcipes, incudes,
mallei, ſphyræ, foculi, cotes, repulſoria. Sphyræ autem, mallei
ſunt ferrei, ab altera parte acuti. Sed opus ipſum, humectare, ſol-
uere, fundere, impellere, ferire, expellere, acuere, exacuere, affige
re, transfigere, adaptare. Aciē inducere, clauos facere· acies· Nam
Cratinus, Chalybeam aciem dicit. clauos, canthos, modiolos, cla-
ues, reſeratoria, catenas, obices, piſtilla ferrea, uectes, ginglimos,
anulos, ſeras, iuga. Ante camina uero, Fabri ſolebant ridicula
quædam ſuſpendere, aut formare, ad inuidiæ auerſionem· quæ Ba
ſcania appellabantur, ut et Ariſtophanes inquit, Præterquam quis
emat indigens baſcamo Fabri: Plumbum uero operari, plumbū fun
dere uocatur. His etiam conuenient fortaßis, ſtatuas formare, &
& ſtatuaria ars, & imagines effingere, & ſculptoria. Aurifabro-
rum uero, & ſculptorum anulorū nomina, apud Critiam extant,
& Platonem: Phyllidius uero in Vrbibus, Anularium uocauit.

I CAPVT XXV, DE LIGNISECIS, LIGNI VECTORIBVS, ET carbonarijs.

I Ignearum autē materiarū operarij ſunt, ligniſecæ, calones, & ligni uectores· Et inſtrumenta, ſecuris. Verba autē, ligna ſecare, ligna uehere, et lignare. Lignorum autem alia, fabrilia uocabis· alia, combuſtiua. Inſu-

na. Inſuper et ſuber dices, cortex, et faſciculi· Vnde et faſciculige-
ri, iſini dicuntur· & Viri, faſciculos geſtantes. Combuſtiuorũ au-
tem ſunt, ſarmenta, trunci, & titiones· Truncum quidem radicitus
excindens, ferro poliui: Et Euripides dicit, Truncis abiegnis · Hu-
iuſmodi autem truncos, Poëtæ & Stipites nominant. Sophocles in
Hercule Satyrico, Ligna inſtar ſtipitũ colligebam: Atq; carbones,
& marila· Et Artifices ipſi, carbonarij, & marileutæ· Et uerbum,
carbonari. Carbonum uero uas, cophinus, & ſporta. Sed carbo-
num caminus, furnus dicitur. Sed carbones ſemiuſti, prunæ· et ra-
dij ipſi, ſcintillæ uocantur. Sed carbones uendens, * carbonipola. carbonum
Phillylius autem in Vrbibus, Cribrarij quoque meminit, Hortula- uenditor
ni, & Tonſoris: Phodes uero ſunt, ex ignis contagio orientes pu-
ſtulæ, tumores, & maculæ· in primis in Fabrorum tibijs.

CAPVT XXVI, FABRORVM OPERA, ET INSTRVMENTA.

OPerariorum porro ſunt, nauium Fabri, nauium cõ
pactio· Fabri, & fabrica, lectifici. Quæ ad na-
uium compactores attinent, ſuprà dicta ſunt de
nauibus. Et * quæ de lectificis, in Conuiuatorijs
traduntur· Et quæ ianuarum compactorum ſunt,
in Tractatu Domuum. Quibus addendum eſt, quod Homerus anu
lum oſtij, Coronam uocat· quem alij, Coraca dixerunt· et Poſidip
pus in Galata dicens, Coraca clauditur oſtium· Non eſt autẽ pro-
bata Neotericis uox, nonnunquam tamen * ijs utendum, quæ ta- raris
men ipſis recepta nõ ſunt. Sed quæ Fabros ſpectant, eadem in Cõ
potatorijs tractata ſunt· ubi & menſa, & tripodes, hæc enim illo-
rum ſunt opera. Tum & ſellæ, ſedilia, & throni, lignariæ fabricæ
ſunt · Fori, ſcabella. Pulcherrimæ autem ſellæ, ſunt Theſſalicæ·
Quare & Pythia inquit, Theſſala uaria ſella: Scala, ſcalæ: Et ſca-
larũ aſcenſiones, gradus. Fabrile etiam eſt, Compingere fores, in
Ariſtophanis Lyſiſtrate: Cæterum inſtrumenta horum ſunt, a-
ſcia, ſecuris · Bipennis, ut Xenophon inquit. Terebrum, terebra,
terebri theca. Aris· Callias enim in * Pedetis dicit, Patriæ aridis: Vinctis

Serra Sectrix, quam limam uocant. Et Lima quoq; à Xenophonte dicta eſt. Inter opera autē ipſa, & ea quæ apud Alexidem ſunt, numerabis. Et uerba ipſa, extirpare, ſecare, ſecuri ſcindere. Fortaſsis & polire, aptare, pangere, compingere, calleſcere. Secare autem, & ſcindere dicitur. Et Exciderunt, dicit Thucydides: Sectores uero, cæſores dicuntur. Faber porro, & muſcipulas cōficiat. quarum pars conſiſtens, & ſoluta, πτά̄λνιον ſed quod funiculo appenſum eſt, ſcandalethrū dicitur. Maior autem ille in maioribus muſcipulis clauus, malleus, ueluti feram quoque contundens. Sed Curruum compactor, ſecundum Homerum fabrilibus adnumerabitur. Et plauſtri compactor dices, & plauſtra compingere, & currus compingere. Et Currus cōficere, uel iuga, ut Ariſtophanes in Pluto: Alia uero omnia de curribus, plauſtriſq; dicta ſunt. Radios autem, non ſic modò, ſed & radiolos nominarunt. Lyſias enim dicit, Currus radium arripere: Notandum quoque quod nō in curribus flagella depoſuerunt, ſed ferè theca quædam appellatur. Sed biga dicitur, quæ duos recipere poteſt. Rotarum uero ueſtigia, quæ Homerus Orbitas. Callias in Cyclopibus, ἁμαξοτροχίας uocat. Et quod ſuper currum eſt circumſeptū, quod laqueis continetur, mormū uocatur. et μορμογδύφ, eſt onera huic inferre. Præterea Aedificatores, Homerus Fabros appellat. Et Architecton, apud Platonem dictū eſt. Muſa enim Tectonarchus, apud Sophoclē in Dædalo, durum eſt. Sed Architectum eſſe, dixit Ariſtophanes: Dices præterea, ædificatio, ædificatoria. Aedificatio enim, apud Thucydidem eſt. Aedificium, ædificare, ædificatorie, ædificatorius, ædificator. Ariſtophanes uero in Gerytade, Aedificatores dixit. & Plato, in Secundo Reipublicæ. Eundem uero, & murum extruere dices, & murum ſtatuere, lapides legere, lapidibus operari. & Murarium eſſe, & murificum, et uectiarium. niſi forte hoc, fabrilis artis miniſterium quoddam eſſe putes. Lapides geſtare, dixit Thucydides: Cæterum Xenophon in Oeconomico, Aedificandi ſtudioſos inquit. Latomos autem, alicubi Sophocles. & Latomorum inſtrumenta, uocat Limas, & Scalpella: Lapicidā porro, Xenophon

in Tertio

in Tertio Inſtitutionis dixit · quemadmodū Demoſthenes Contra Euergum, & Mneſiodulum, Lapidiſecam. cui & lithonius adnumerandum eſt. Lapicidarum autem malleus, cœlum nominatur.

CAPVT XXVI, AEDIFICATORVM OPERA, ET INSTRVmenta.

SEd Aedificatorum opus, ædificare, ſuperædificare, ædificia diſponere, lapides aptare, coaptare · diligenter, cohærenter. Adæquare, dirigere, extendere, inflectere, circumducere, exaltare. Et Domus ad uiam conſtituere, Lateres proportionaliter immittere · hæc enim Hyperides * ad Epicleum dixit. Cum in Libro autem Poëtæ dicunt, ἐρέψομαι πρὸς αὐτὸν στεγάσομαι, ad pinnaculum exſtruere ſignificant. Murum erigere, turrim ſtatuere · Interturria, propugnacula, depulſoria. Proædificare, circumſtruere, uertices, ambitus · Et uertices eleuare, uerbum. Fornices, portulas, grundas, imbricamenta, grundarum baſes, imbricamentorum fulcra · grundas fulcire, tegere, *. Teges, tectum, culmen · Vertex · Vnde & ſerpens, domeſticus dicitur. Tum & Fundamentum, domus pars eſt. ſecundum Lyſiam dicentem in Typo · Tecto confecto ſimul, & fundamento: Huius etiam farinæ fuerint, lapideum pauimentum, lapidum ſtrues, & lapidatum. Et κιόκρανα, columnarum capita. Et Στυλοβάτης, Doricæ columnæ baſis · Σπεῖρα uero, Ionicæ: Aedificiorum autem partes ſunt, muri · Sed Hyperides, Muri uiatici dixit. Cubicula, pinnæ, pinnacula. Sed Baſim, de domo dixit Plato Comicus in Feſtis · Culminibus autem, et foribus, Thucydides: Tum & cancelli, ianuarum ſpecies ſunt. Cæterum ianuæ ligna, nominantur quaterna. Et intra fores fieri, intra quaterna fieri dicitur. Superliminaria autem, ſupertenſa. Sed Cratinus in Dionyſalexandro, Peſtes, & porticus uult uarios: Porticus uero Xenophon, quos nunc conſeſſus uocant. Tum & Lesbium, Laquearia, & Cynema, partes operum ſunt in Aeſchyli Thalamo- * Thalamopijs · Sed hic quiſpiam Lesbium, laqueare quoddam, at- que

educere

Thalamopœis

que cynema triplicibus laudet rhythmis : Fortaßis uero & *thala-*
morum factores,artis nomen erit. Et Culminis *ſuſtentacula*, dicit
Herodotus:*Lapides autem defoßi,quos Homerus* Infernos *uocat,*
qui fundamentis immittuntur · & *eoſdem* , *fundamentales lapides*
nuncupauerunt · Continentur hic, & *columna domus media*. Fu-
Tinctori- *mum uero*, & Fumale, Eupolis dixit . *hoc quidem*, * in Baptis· il-
bus *lud uero* , in Populis : Dicend*a etiam ſunt* , *ſubterreſtria domici-*
lia, & *ſubterrena. Licet etiam lapidem,nominare durum*, & *aſpe-*
rum . Porro *ædificiorum materiæ ſunt* , *lapides* , *ſilices* , *lateres*,
ligna,gypſus, tegula,fulctrum. Ligna, tectis deſtinata· quæ Thu-
cydides, Ligna *contignationis uocat. Segeſtra, argilla, calx uiua,*
calx,bitumen.Et fuſilibus quidem ædificia oportet colligare, con-
glutinare, coniungere, coaptare, compingere, committere· calce
uero linire,deinde illinire,delinire,inungere, detergere, purifica-
re,ſplendefacere, alleuiare, attenuare . *Et dealbatoria uocabis*, &
idq́; facien *uerbum dealbare*· *hocq́; *faciens,dealbator*.Sed et Amphidis , ex
tem *tat* Coniates F*abula* : Sed Aed*ificatoris opus eſt*, Pinna*cula erige*
re,ut Hyperides *ait*·Ambitũ *extruere*·Ariſtophanes *enim in* Sene
cta dicit , In *domuum ambitu conſiſtens* · *Eius porro inſtrumenta*
cum Lignarijs ſimul,ferra lapidaria,et ferra lapides operãtia. Cœ
li· V*nde* & *cœlo polire dicitur.* Hypagogeus,*quod poliebant.Se-*
*curis,amußis,plumbeæ regulæ,canon,circinus.*Ve*ctis enim,fer-*
rum eſt,muros ſuffodiens . ἰκελοποιοὶ *uero ſunt,qui circa forum*
furcas extruunt.

CAPVT XXVIII, PICTORVM OPERA, ET INSTRVmenta.

INſ*uper* & *ſcribendi ars,una ex mundi artium ha*
*betur.*Et *Artifex quidem*, Scriba,Scriptor.*Et o-*
pus,ſcribere. Et aduerbiũ,ſcriptoriè . Tum *etiam*
pictura,Pictor,& *pingere*, & *animalia effinge-*
re . *Vocabis quoq́; artem animalium imitatricem,*
animalium effictricẽ,ſimulatricẽm·& Virum,*imitatorem*: Simula
tor

*tor enim, durũ eſt· Ipſum uero opus, imitationem, imitatũ, figmen-
tum, ſimulationẽ, picturam. Atq; pingere, fingere, æmulari, refer-
re, repræſentare. Ipſum autẽ opus, imaginem dices, imaginationem,
ſimulachrũ· et Virum, imaginatorium. Atq; aduerbium, imaginato
rie· Verbumq́;, imaginari. Licet etiam adumbrationem nominare, ip
ſum opus· et Virũ, adumbratorem, et adumbratiuũ. Aduerbiumq́;,
adumbratorie· Sed ipſum uerbũ, adumbrare. Cæterum artis partes
ſunt, effictio, depictio, umbra, adumbratio· Sed inſtrumentũ, ſty-
lus, et penicillum. Atq; materiæ ipſæ, tabulæ, tabellæ· et ſecundum
Iſocratem, Cera, Colores, Pharmaca, Flores: Cerã macerare, mi
ſcere, fundere· colores temperare, attemperare, miſcere, cõmiſce-
re, admiſcere, confundere, confundi. Lineam ducere, umbrã adij-
cere, umbram inducere, umbram addere, umbram ſubijcere, um-
bram inferre, umbram immittere· colorare, appingere, depingere,
floribus illuminare, linire, illinire, delinire. Sed id in quo tabulæ cũ
pinguntur, innituntur, lignum eſt tripes, et pulpitum uocatur, & * tegmentũ
κιλλίβας. Colores porro, purpuriſſum, purpureus, uiridis, cro-
ceus, cæruleus, cinabari, fuluus, fuſcus, ſubflammeus, ſubfuſcus,
albus, niger, denigratum.*

CAPVT XXIX, MERCENARIORVM NOMINA, ET OPERA.

*SVnt præterea, qui res è foro, aut portu ferunt· ba
iuli, amphorarij, amphorægeruli, portatores. Ver
ba autem, baiulare, amphoram ferre, portare, ge-
ſtare· Aquæ portatores, ligniferi, colones, uaſige
ruli, lignatores. Ligna portare, laterum portato-
res· lateres ferre, cementarij, cementum geſtare. Ligni uecto-
res· Vnde & Lignum uehens, dixit Demoſthenes: Sarmentorum
baiuli, quod nomen apud Lyſiam in Epiſtola Ad Meganerem ex-
tat. Tum & Lignationem, Lyſias dixit. In genere autem dicere
licet, mercenarij· & ut Phrynichus, Mercenariæ Mulieres: Hinc
etiam uti poſſumus, onerarij· quoniam quæ ab illis portantur, o-
nera uocabis, geſtamina, & ſarcinas. Onerarij autem nomine, de*

*mercatoribus ſarcinas uehentibus utitur Aeſchylus in Phrygibus,
aut Lytris. Sed nautam onerarium, qui ſarcinam littore eduxit: Por
tatores uero, Vetus Comœdia uocauit eos, qui onera ex emporio
deferunt. Sed lignum, in quo res ſuſpenſas ferebant, Armigerum*
appellato *uocatum eſt à Platone, in Ioue *. Baulos autem, Noui Comici
Mercenarios appellauerunt. hoc uero nomen Byzantiorum erat,
unde & Byſantios nuncupabant. nonnulli autem Colonites, ut
Hyperides: Duobus autem locis, Colonis dictis, exiſtentibus.*
quod Oedi *hic quidem Equus dicebatur, cuius meminerunt, * Oedipo illuc*
pus *confugiente. ille uero in foro erat, iuxta Aiacis templum, quò mer-*
Quia *cenarij confluebãt. Vnde et hoc dicitur, *Vnde uenisti, ſed in Co
lonum abijſti: Liuor autem dicebatur, in collis eorum, propter ſarci
nas contracta macula. Cæterum opus ipſorum, portatio, & mer-
ces. Portatorium, quod & latorium, & geſtatorium uocare lice-
bit. Sed Ariſtophanes in Heroibus uidetur, portatoriã mercedem,
more præſenti Portationem dixiſſe, cum inquit: Obolis exiſtenti-
bus quatuor, et portatione. Cui idem uidetur illud Eupolidis in A-
micis, Quanti ſit precij, dicat quis, portatio: Fortaßis uero & fi-
migeruli, ex horũ numero fuerint. & uectores fimi, qui & fimile-*
3 *gi dicẽtur. Ariſtophanes enim, Fimi uecturas dixit. et alibi, Cophi
no arrepto fimũ colligit: Sed Plato Comicus, Fimigerulos uentres
dixit. quo uocabulo, & propter hunc utendum erit. Et quæ ab his
colliguntur, ſunt ſtercora, & fimus. Quorũ à fimo quidem, latri-
næ: à ſtercore uero, apud quàm plurimos ſterquilinia dicuntur. Sed
Strates in Philoctete inquit, Neq; ſterquilinij theſaurum abiecti-
tium: Ex baiulorũ quoq; ordine fuerint, umbraculigeri et faciferi.*

I CAPVT XXX, DE AVCVPIBVS.

ARtes autem operariæ, & practicæ, præter haſce
Operato- *prædictas, et corũ * Artifices ſunt, Venatores, ca*
res quidem *num ductores. Et uerbum, uenari, uenationem ex
ercere, canes agere. Veluti & aucupes, & auium
uenatores. Verbum autem, aucupari. Teleclides
uero, in Prytaneis dixit, Agere, uenari, aucupari: His etiam, gallo-*

rum por-

rum portatores adnumerabuntur quorum mentionem in Axiocho Aeſchines facit. Nam & Phrynichus in Saturno, Gallorum forum dixit * quemadmodum & gallorum uenditorem nominabis, fortaßis & cothurnices gerentem Nam cothurnicum ſector, inuſitatum eſt Et cothurnicum uenditor *quos et Tymphocos, *Comici uocauerunt *quod cothurnices excindant, & perforent, & cothurnicum expertem.

Itaq; Et Ipſos ueluti Cothurnices ſciderunt, et Perforarunt, & Cothurnicum conditurarũ inexpertum

CAPVT XXXI, DE HIS QVI IN MARI OPERANTVR.

PIſcatores, retiarij, rete trahentes. & rete iacientes quoq;, hi uocantur ueluti ij qui reti utuntur, ἀρκωρεῖ. Retium textores uenatores, purpuratores, purpurarum captores, ſpongiarum uenatores. Et Spongiarum urinatores, Lycurgus Contra Meneſemnũ dixit. Vrinatores, aquatici, urinatores demerſi Submerſor enim, ſordidũ eſt hoc autem, de catulo uſus eſt Herodotus: Nunc autẽ Supinẽ urinatorũ ſpecimen, dixit Ariſtophanes, et Platon: Dicendũ porro, nare, pernare, tranare, tranantes Et natare, trãſnatare, pernatare perurinare, deurinare, fluctibus uehi. Aquæ innatare, ſupernatare, ſuperferri. Vrinare Vnde locũ urinandi, uel lauandi, dixit Platon: Mergere, ſubmergere, demergere. Lato utentes tridẽte, pertica, aut igne. Et horũ artes ſunt, uenatoria, uenatio, uenatica aucupiũ, auium captura, auiũ captio Piſcatoria, piſcatio, hamatio, hamorum piſcatio, retium uenatio, retiorum uſus uenatica ars, urinatoria, ſubmerſoria, tridentis uſus, tridentaria, plicatoria, purpurarum captura, ſpongiarum uenatio Piſcatio, quæ igne fit. Gubernatores uero, & Proretæ, Nautæ ſunt. quibus & Nauitæ Mulieres, apud Ariſtophanem adnumerandæ ſunt & omnia, quæ ante de nauiũ neceſſarijs rebus dicta ſunt. Sed Præfectus, nauis inſpector eſt. Ariſtophanes autem, in Lemnijs, Nauis cuſtodem dixit.

CAPVT

I CAPVT XXXII, DE AGRICOLIS.

HVc præterea pertinent, Agricolæ, plantatores, Vinitores, Hortulani, olitores, lignatores, oleatores, ficus curantes, ficuum cuſtodes. Agricultura, agricolatio, plantatio, plantatoria, plantandi opus, plantatiua, uitiũ cura, hortorũ cultus, nemorũ adminiſtratio, ſyluana, nemorũ plantatio, olearũ cõſitio· olearũ cura, uel cultura. Et ipſæ res, terræ cultæ, plantæ, plãtata, uineæ, horti, hortenſia, paradiſi, nemora. Et Ruſtici, hortenſes, plantatorij, uinitorij, ſyluani. Atq; aduerbia, ruſtice, uinitorie, hortulane, ſylueſtre. Et uerba, colere, plantare, uites curare, & uites tractare, uites conſerere, Hortulanum eſſe, nemora curare, oleas nutrire· Et Occare, dixit Ariſtophanes: Sed horũ partes, antè prædictæ ſunt. Tum & meſſores, uindemiatrices, ſpicilegæ, runcatrices, & ſarmentorum collectrices, ex horum numero fuerint. Tum & herbas legere, ſarmenta corradere. Herbam autem Medicam dixerunt, pabuli cuiuſdam ſpeciem. Pabulum autem, & fœnum, & olus, & fœ-
farrago num ſemiaridum. uel * ὀρχάσις dicitur· Vnde & uas, quod fœni
tenaculum cauſſa ſupra præſepe ſuſpenſum eſt, * craterium nominauerunt. Et Arborum ordinem, dicit Xenophon· & de opere, Aream operari: Spicilegam uero, dixit Cratinus: Cæterũ ex ijs quæ Hortulanis conducunt, etiam Ciconia eſt· cuius non Herodotus modò, ſed & Ariſtophanes meminit· Veluti & emergens, & demergens for-
Ciconiæ mæ cauſa * dicitur. Ficuum uero tutores, ficus cuſtodientes dicun-
uero, Hor- tur. Et ipſum opus, ficus inſpicere. Et caprificare, eſt caprificus
tulanis demptos in calathos reponere. Caprificus enim, & caprifici fructus dicuntur. Sed συκάζειν, ficus legere ſignificat. Et ἐνθειάζειν, ficuum folia legere. Animalia uero quæ in ficis naſcuntur, culices. Et Muliones, ſecundum Ariſtophanem dicentem· Culices, mulionesq; ficus tuos deuorant: Traſia autem, non modo ficuum cumulus, ſed & arundinum connexio eſt, ſuper quam ficus torrentur. Multis autem ad agriculturam pertinentibus prædictis, & hoc

dicendum eſt·quod cedris,cedri·et memycela,fragri,aut mori fru
ctus ſunt.Et μετόρχιον quidem, dicitur medium inter plantatas ar
bores ſpacium·quarum ordo, * ὄρχος appellatur.Malleus autem, ſeries
media inter euulſa loca eminentia· Vnde & ὑποσφυείσαϑαι Poë
tæ dixerunt,pro imperare. Similiter & in uite pars, * à terra uſq; quæ
ad malleolorũ excreſcentiam *·* ea quæ accreſcunt,germina no- arborum
minabis· aut Palmites, ſecundum Platonem· qui etiam capreoli di- Accreſcen
cuntur. Et ablaqueare, eſt capreolos amputare· ſicut de ſtirpibus, tiæ ſunt,
extirpare dicitur.In Lege ſanè Attica De Cõmunibus ſcriptũ eſt, quas
Neq; carbonariam exercere,nec ablaqueare,neq; extirpare:Oli-
uæ autem fructum decerpere, ἐλαιοῦν uocauerunt· & oleatores,
qui hoc faciunt.uirgaſq;, quibus fructũ decutiũt,perticas.Plantas
autem nutrire,uiuiradices efficere dicitur.Tum & plantas confer
tas dices, & diſpoſitas. Et terra uitigera, niſi ſecundum ordinem
conſita fuerit· ordinata autem, quæ ordine conſita eſt· Quæ ue-
ro alio modo, nec arboribus domeſticis plena eſt, orchama. Et ſi
quis ſyluã combuſſerit, locũ quidem propter opus hoc, * ξωχμοὺς fiſſuras
nominabis.Sicuti autem uitis ramus,palmus· & oleæ, germen· ſic
palmæ,ſpadix dicitur.* Rebus uero ruſticis,& mellificatoria ap- Poſtquam
ponere cõuenit·Sciendumq;,quod apum foramina,introituſq;,cit-
tari uocantur,aut faui.qui autẽ in his uermiculi latent,ſoboles·aut
nymphæ,poſtquam prouenerint.Sed quos Σκαπανῆρας uocat Xe-
nophon,foſſores ſunt.Fodientes autẽ, uocat Archippus· Fodienti
bus, Hortulanis, agaſonibus,et runcatricibus Mulierculis:Raſtrũ
porro,Raſtrulũ uocat Ariſtophanes:Sed foſſorum inſtrumentum,
ligo eſt.Sed Frui,& Fructum, dicit Xenophon·quam nunc fructi
ficationem dicũt.Frui autẽ idem,quod fructũ capere,ut Thucydi-
des dicit.Et uerbũ,fructum poßidere.Hyperides autem,Ad Thaſi
os·Frui bono, & copioſo agro: Sed fructificationes,in Gerytade
dixit Ariſtophanes·& fœlici fructuũ prouentu frui, Καρπωϑεῖν
uocauit in Tageniſtis:Sed radicare frumentũ, radices agere dixe-
runt·Vnde Pherecrates in Transfugis inquit,Vt ſegetes radices a-
gant;Tum & metere,& meſſem adminiſtrare.Et res ipſa, nõ ϑι-

ςος modo·ſed et Meſſis dicitur, ab Aeſchine Socratico: Ariſtopha
nes autem, Mulierem metentem, et ſarmentatricem dixit. Sed man
lenimen ſuetæ uitis palmes, ∗ pramnema uocatur. Et lignũ, in quo oleũ ex-
primunt, ὄρος· funis autem, quo ligna colligant, laqueus. Crater
terio autem, in quem oleum expreſſum influit, ∗ τριπτήρ. In quod uero
uuarum re uindemiatores uuas conijciũt, ∗Σταφυλοβολεῖον· ſimiliter et ubi
ceptaculũ calcant, Torcular. hæc autem nomina, ex Iſæi Contra Dioclem
Accuſatione ſunt. Sed qui ſtabula purgat, ſeu Vir, ſeu Mulier, ſta-
bularius dicitur. Cæterum quod ex fracibus uuarum compreſſis
effluit, fex dicitur. Tellus uero ſemiculta, à Solone dicitur, quæ
partim culta eſt. Et μοργὴ, agriculturæ pars eſt. Porro quarta ui-
ce depaſcere, τετραχίζειν uocarunt. Sed quæ nunc uitium gem-
mæ, dicuntur ſcintillæ. Et ante tẽpus maturus fructus, Præcox, in
Ariſtophanis Lemnijs nominatur·et Fructus præmaturos, idem di
xit. Sed Ficus bis in anno fructificantiũ, dixit in Carpatalis Phere
crates: Atq; ficuũ plantas, Ficulos, in Lemnijs uocat Ariſtophanes:

I ∗CAPVT XXXIII, DE ARTIBVS OPERARIIS.

ARtes uero operariæ hæ ſunt, tibiarũ confector, lingularum opifex, tibiarũ perforator·tibiæ confectio, lingularũ opificium· Inſtar lingularũ, inſtar tibiarũ, pforatorie. Et ipſum uas lingulas cõtinẽs, lingularũ theca dicitur· Sed tibiarũ theca, συβίνη. Rurſum uero, lyræ opifex, lyræ opus·lyræ confectio, ly-
Conuiuis rarũ confector. Sed Ariſtophanes in∗Dætalis alicubi, & Lyroniã
dixit. Plectrorũ opifex, plectrorũ confectio: plectrorũ opificium,
plectrorũ opifex·Inſtar plectri. Chordarius, chordarũ confectio,
inſtar chordæ factum, chordarũ confector·Et hinc quoq; Chor-
darum uenditor, ut Critias inquit. Neruis conſutus, neruis conſu-
ens· Et hinc neruis formatæ, circulatorum imagunculæ. Armifi-
cus, armorum Faber, armorum confectio. & hinc, arma, armatu-
ra, armatus, armari, dearmatio, armorum pugna, armiger, & arma
mentarium. Sed armorum dux, ſcutificus, ſcuta complicans, ſcuti

contex-

*contextura·Sed et Lyſias. Orationem de Scutifico habuit·Et hinc
dicitur, ſcutum, ſcutiger, ſcutatus, conſcutatus· Sub ſcutum con-
ſtipare, propugnare, protegere·protectorē, paruo ſcuto utentem.
Galearum opifex, galearum opificium·galearum confector, galea
rum confectio, galea. Thoracis opus, thoracum Artifex· thorax,
thorace indutus, thorace armatus, ſemithoraces. Enſium Faber,
gladiorum uenditio·gladiorum uenditor, gladius, enſiferi, pugio-
nes. Arcuū factor, arcuum confectio, arcus· iaculator, arcum ge-
ſtans, iaculatorum princeps· De equo iaculans, iaculari, eiaculari,
iaculationes. Telificus, telorum opus, telum, iaculum, iacula. Haſta-
rum politor·Haſta ferrea, quæ Gæſa uocatur, & Libyca eſt. Haſti
ger, haſtæ geſtatio, haſtæ armamentarium, mancipium, haſta ca-
ptus, haſtæ captiuus. Sed Ariſtophanes in Scenis, Præhendēs, in-
quit, latorum duplicem coniunctionem iaculorū. et Criſtas uende
re, dixit idem·et Clypei redemptionem, id eſt ſcuti·*Σάγυ uero, Sagam
panopliam totam ſignificat. Galeæ autem criſta, conus appellatur·
ſicuti & gladij cuſpis, mucro. Arcus porro uinculum, ποδλάκρα·
Quemadmodū cuſpidis circulus, πόρκης dicitur. Arma μίσωρα
ſunt, quæ pedibus adaptari poſſunt. Sed Xylomachæra dicitur, gla
dius magnus, in Theopompi * Capelis· Elephantorum ſectores Cauponis
xylomachæras, & haſtas: nonnulli enim haſtilia, ſic nominata pu-
tant. Sed iaculi acies, hami dicuntur, & barbæ. Corona autem, ga
leæ & ſpecies fuerit, & pars. Multa uero ex his in Militaribus, u-
bi & horum ſynonyma, & armorum partes expoſuimus, ut iam
prædictum eſt. Nunc autem, ad pacificas magis artes redeamus.
Veſtiarius, ueſtiaria ars, exomis ueſtis, chlamydis confectio: chla-
mydis ſartor, penulæ, palliola, penularum cōſutor. Lectulorū con-
fectio, lectificus, lectulorum compactio, lectus, lectica, lectulus·
Aegrotus, lecto decumbens, decumbere. Sed Lectum decuſſerunt,
dicit Cratinus in Dionyſalexandro: Et arca· Arcarum Faber, ut
Dinarchus: Arcula. Tum & rhiſcus, ciſta, cubile, cubiculum, mu-
cro. Idemq; Dinarchus, Coriarium dixit·& Poculorum confecto
rem, Vrnarium: Vrnarum compactor, urnarum compactio·Vrna.*

 hæc

& hæc eadem & urceus dicatur, *arca, & linter. Reſtiarius, reſtio, lorarius, funis, reſtis, funiculus, funis integer, contextum funibus. Cophinorum complicator, & cophinus. Velificus, uelum, uelum implens. Figulus, fictile. Figulina, ars, & fictilis. Tegula. Et lateres, non de tecto ſolum dicuntur, *ſed & de republica male mereri.
Teſtam Thucydides uero utrunq;, Κεραμεύειν uocat. *Vas teſtaceum ui-
uinariam narium, dixit Herodotus, & Cratinus. Ariſtophanes uero, & Acetarium: Fictilium uenditores, Figulinum forum, ut Dinarchus: Et uerbum, Fictilia uendere, apud Alexim: Fictilia mixta, urna, & terra figulina. Et lutum, omnis Figulorum materia. Tectum uero, non modò nunc κέραμον nominãt. ſed et Ariſtophanes ſic uocare uidetur, in Cocalo dicens. Cophinos uero lapidũ, nos iuſſerũt in κέραμον: Vaſa fictilia, & terrena. Et fictiles, imagines. Dolia, doliola, amphoræ, byci, cothones, urnæ, urcei, urceoli. Vnde in Media Comœdia, Κασαμνίζειν uinum, pro appetere dixerunt. Et Λεπαςᾶν fictile acetabulum, pro humectare, dixit Ariſtophanes: Patellæ fictiles, catini, ollæ. Χυτρίδας uero, ollarũ fora dixerunt. Quemadmodum & ollaria, pro ollarum locis. Lateres, laterarius, lateres trahens. lateres trahere, lateres formare, lateres ferre. Et laterarij dicebantur, lateres formantes. Ollarũ Artifex, pupparum formator: quorum proprium erat, flaua tingere. furnariorũ uero, deaurata. In dolio figulinam diſcere. A dolijs uero, & Cadus dicitur, iuxta Pherecratem in Petale. Et ex cado merum extraxit: Tum & Eupolis in Populis inquit, Hic ſane illis cadus erat: Cum autem Igne fiſſum, Cratinus dicat in Horis. figulinæ arti, hoc nomen adnumerandum eſt. cum eodem & Ariſtophanes in Acharnenſibus utatur, Stridulum quidpiam, & igne fiſſum: Sed circa quod cadorum Fabri lutum illinentes, cados formant, canabus appellatur. Lu-
Non ſene- tum uero, Ἀναχύρωτον, Ariſtophanes in * Agero dixit. Forma-
ſcente tores, formare, efformare, formatoria. Ceræ formatores, formandi ars cum cera. Ceram macerare, alleuiare, liquefacere, remittere, ſubigere, mollefacere. Dicitur et lutum ſubigere. Tonſor, nouacula. tondere, detondere, abradere. Comptor, comptrix, com-

ptoria ars comere, & pectere · Vnde & Homerus, Sed hæc capillos pectens, manibus cincinnos complicuit ſplendidos: Pice ornatus, pice ornans · picare, pice illinire. Euulſoria, uellere, colligere.

DE BALNEATORIBVS. II

*B*Alneator, balneatrix· balneum, balneatoria, balneari: Sed balnei pars, focus, & unctuarium. Alexis enim in Caunijs dicit, In balneo nec ignis foco aderat, & clauſum erat unctuariũ: Et balneorum uaſa, Situla, & Vrna· utrumq; enim dixit Ariſtophanes: hic idem uero, & Balnei caminum dixit. Fortaſsis & balneo conueniet eiuſdem dictum, in Lemnijs · Sed nunc ipſam reliquerunt mundatam in cacabo: Tum & in balneo pectere. Balneo quoque conuenient, lauacrum, lauare· Et Lotores, ut Xenophon: Et lauacri aqua, Lotio, ut Ariſtophanes in Heroibus· Neq; lotoriam pedum aquam, nec lotionem effudit: Noua autem Comœdia, & Λὐτρὰς uocat. Tũ et Aeſchylus balnea, ferè Lauacra uocauit· * Laua- Lotum eſt
te quidem lauacrũ hoc ſecundò, ſed facile è maximis lauacris · Anaxylas autem ſic dixit, quos nunc lotorios lebetes uocant, in Bal
neorum opifice dicens, * non ponuntur * lebetes: Quidam uero Balneis
Recentiorũ, magnum in balneo cacabum, Mactram nominauit, ut lauacra
& hodie· Nam in * Diætonte inquit, In balneum ingreſſus, non Moderan-
æmuleris eum, qui tecum in mactram, conſcendit: Lauandi autem te uitam
uerbo, & frigida lauare cõueniet· cum Frigida lauimus, in * Dæ- Conuiuis.
talis dixerit Ariſtophanes· & Collotores, dixit idem in Certatoribus· Sed Illuuiem, Eupolis in Taxiarchis· Pro uario ſordidum habentem illuuie caput, & pallium: Balneo porrò, & ahenus adnumerabitur. Herodotus enim, Ahenus Græcus dixit· Philiſtus uero, Lauacra, & fomenta.

DE TINCTVRA, COLORIBVS NVmularijs, & horum neceſſarijs. III

*D*Ices præterea, tinctura, coloratio, decoloratio· Tingens, demergens, colorans, decolorans · Miſcens, proprium enim hoc, de tinctoribus * uerbum eſt. Eupolis uero, & Tinctionem· ſed nomen

Antiphon, Tincturam æris, & ferri dixit. Dicitur etiam, inficere lanas. Et mergere, atq; demergere, pro piſtillo ſupprimere. Tum colores, tincturæ, flores, pharmaca· & officina ubi hæc fiunt, tinctoria· Qui uero hæc tingit, purpurarius. Dices quoq;, lanas falſificans. Sed Antiphanes in Byzantio, iuxta hodiernum uſum dixit, Purpuræ octo circuli: Sed & ante, de irrigatoria tinctura dictum eſt. Numularius, numulariam quæſturam tracto, menſa, argentarius, argenti permutatio, campſor, Cenſor· Permutator, ut Lyſias De Aureo tripode: Et permutatio, quod nunc cambium dicitur. Et pecuniam permutare, atq; in partes redigere· Ariſtophanes, Nec argentum eſt in partes minores redactum: Sed numulis dictis pluraliter de multis, numulum ſingulariter dixit Amphis in Ampelurgo: Et in Cyclope Antiphanes, Numorum uenditor: Et Numorum uenditio; apud Platonem:

IIII DE PILEIFICO, PLICATORE, ET quæ eorum ſunt· & de umbraculo muliebri.

Pileificus, pileorum confector· pileorum confectio, & opificium· Pileatorius, pileatoria, pileus, pileum, galeri. Conſtrictas eſſe poſſeſſiones, & corpora, dixit Plato in Timæo: Srictores, conſtrictores· ſtrictor, pileum, conſtrictio, ſtrictio, pileolum. Non autem capitis ſolummodo galerus ſic uocatur, ſed & hic qui pedibus induitur· ut Cratinus in Molliculis teſtatur dicens, Albos ſub pedibus pilos habebant: Sed Plato in Sympoſio, etiã Agninas pelles pileis tribuit· Pedibus inuolutis in pileos, & pelles agninas: Plicator, plicans, complicans· plicatoria, plicatorius, plicatorie: Complicatio, plicatio, circumplicatio· circumplicat, perplicat, pli-
plica *cando diſſoluit. Connexura, *plicatum, & his ſimilia. Vas autem anſatum, fundos habens uimineos, cum Anacreon dicit, connexum è funiculis uas intelligit. Et plicare crates, dicere licet· &, ſportas plicare. crater enim, aliud eſt. Tum & ſportulas, cophinos, cophinulos, corbes, calathos, calathiſcos. fiſcellas· quod eſt uas uimineum, in quo humidos exiccant caſeos. Sed uas ad ficuum ſiccationem plicatum, traſia dicitur. Dices porro, cophinos plicare,*

re, corbes, ſportas, naſſas, carbonum uaſa, calathos, ſportulas, fiſcellas, urnas funebres, ficuum uaſa. Teſtudo autem, dicebatur contextura quædam, inſtar teſtudinis plicata· qua ante umbraculum in uentum, Mulieres utebantur. Sed & umbraculum uſitatum eſt, ut umbrægeruli, & umbraculũ gerit· Vmbraq; ſub quo Bacchus reſidet. Et umbratile feſtum. Cincinnus, cirrhus, rete. *fiſcellas fle- Et ctere, & calathos.

DE CASEI CONFECTIONE, FISCELLA & quæ huc pertinent, & de diuerſis plicaminibus. V

FIſcella, caſeorum inſtrumenta· Sic enim appellatur fiſcella, in qua caſeus recens coagulatur· quemadmodum lignum utrinq; hæc ſuſtinens, tela caſeigerula dicitur. Sed quod alia uaſa ſuſtinet, non uaſiferum modo· ſed & Portatorium, Ariſtophanes in Ranis uocauit. & Stoream funiculis contextam, idem uocat. Viminarius autem dicitur, qui ſalices flectit· Salices autem, uimina ſunt. Et uaſa uiminea, & uiminea ſcuta. Viminarium uero, uiminis laboratorem, uocat Eupolis: Caniſtri autem cõplicati è canabo, crates quidam ſunt, in Ariſtophanis Sphingibus· Neq; unquam tibi iuxta caniſtros mingam: Tum & Cophinus, complicatio quædam eſt, et corbis· Nam in Gerytade Ariſtophanes, Complicato corbe inquit. Tum grabbata flectere dixerunt. Grabbatum enim, in Conuiuatoribus Ariſtophanis dicitur.

DE VNGVENTARIIS, MYROPOLIS, & horum proprijs. VI

VNguentarius, ſic enim Critias nominauit. Vnguenti confector, ſic enim Anacreon: Myropola. Sed Vnguentũ uendere, dixit Ariſtophanes: Myropoliũ, unguentum, alabaſtrũ, pyxis unguentaria, unguentaria lecythus, * pyxidũ thecæ. Et alabaſtra alabaſtri ferentem, Aeſchylus Alabaſtriferũ appellauit. Vnguento ungere, thecæ unguentũ olere, unguenta· ungere, inungere, unguẽtaria· Vnguentari, ungẽs, unctio, unguenti illinitio. Coſtam uero, nominauit in unguentũ demiſſam lingulam Ariſtophanes in Conuiuatoribus:

DE

VII DE LYCHNORVM, STRIGILVM, ANNVlorum, & retiorum, uittarum, & mortariorum opificibus.

CAndelarum confector, candelarum uenditor, candela, candelabrum, lychnium, ellychnium. Lychnum incendere, & Lychni incenſio, apud Herodotum: Atq; lychnũ extinguere, quod nunc ſopire, & conſopire uocant. Sed Phrynichus in * Monotropo *dixit, Poſtquã lychnũ conſopiuerit: Euripides uero in Ino, Canis in antris ſine lychno tanquam fera ſolitaria: Strigilum* Faber, *ſtrigi'um confector ſtrigil, ſtringere, ſtrigili deraſus. Eſt & ſtrigil, inuncta uitta, quam capiti induunt. Anulorum ſculptor, quem Anularium uocauit* Pherecrates: *Sed Sculpere, Cratinus dixit & Sculptura, Eupolis: Anulus, anulus minor. Et anuli quidem pars una, circulus. altera uero, cui gemma immititur, pala aut* πυελὶς *nominata, ut tradit Lyſias: Anulum autem circularem, & gemma carentem, infinitum* * *& indeterminatum uocitant. Retiorum plicator, retiarius, rete, reticula. Vittarum complicator, ut Critias inquit. Vitta, uittula. Mortariorum ſculptor, ut Cratinus in Vicinis dixit. Menander uero mortarium, quoq; Contuſoriũ uocauit. Sed Pharmacofrangentem, nominauit Demoſthenes:*

Solitario

VIII DE CHOREAE MAGISTRO, THRONORUM & lecythorum confectore & operarijs, *.

& quæ circa ipſos

CHoreæ Præceptor, ſaltator, ſaltatrix ſaltatio, ſaltationes, ſubſaltationes. Molitor, mola, piſtrinũ, molaris cantio Dea molaris, & beneuola Et intus enutritũ animalculum, mylacris, aut mylagris. Nõnulli et tibia canentẽ Mulierẽ, mylacrida uocauerũt. Molam uertere, circumagere, circumferre, circũpellere, frumenta molere, conterere, terere, cõminuere, ſcindere, confringere frangens, confringens Ariſtophanes enim in Amphiarao inquit, Poſtquàm confregit, ueluti irrigatura inijciens in Sphingibus autem, Animos confregit: Ex horum ordine fuerit quoq;, toſtio, torrere, * *codomæum frigere, frixare, frigatoriũ, torrere. Et Toſtorium,*

toſtiuum

uas in quo torrebāt, ſecundum Theopompum in Sirenibus: Mortaria, lecythus. Frigator uero, etiam uentilator dicitur. Sed Virum frigentem, etiam frigatorium nominabis. Scirpum plicans, ſcirpi uenditor, ſcirpus, iuncus. Et σπαρτίνα, pro laqueo. Thronorum compactor, ſella, ſedes, ſeſsio, thronus, ſcamnum, ſcabellum. Lecythorum compactor, lecythorum uenditor· lecythus, lecythulus, puſilla uoce loqui. Inter alios uero Artifices, Plato in Secundo De Republica, etiam Operarios recenſet. Rapſodi, ſaltatores, histriones, operarij, & his ſimilia. Nunc uero ſcenarum ſcurras, * ἐργολάβους uocant. Et omnes quidem, operarum redemptores uocare licet· quorum contrarios, Xenophon Elocatores uocat. Operarios autem, & Operarū captores, Teleclides Comicus nominat. Oratores uero, uerbum * ἐργολαβεῖν, de calumniando, et obtrectando dixerunt. opus capeſſentes opus capeſſere

DE OPERVM PRAEFECTIS, ET diuerſis artibus. IX

EOs autem qui ad operum curam conſtituti ſunt, Attici quidem, Operarū exactores uocant· Epicharmus uero, & Operum Præfectos dixit. Glutini coctor, glutini uenditor· glutinum, glutinare. Crepidarius, ſecundum Dinarchum: Et crepidæ. Monticola, montes colere. Dices quoq;, mulos ſubiugans, mulare iugum. Auriga, aurigatio· habenæ, habenas tenere · habenarum directio, habenarum rectores. Paſcua, paſcere· Paſtores, depaſcere, & compaſcere. Terra ouipaſcua, paſcens, paſcuis plena, & ſaginata. Et Pabuloſi campi, ſecundum Poëtas: Herbigerū autem dixerunt, quod nunc pratum. Compaſcua autem, dixit Xenophon cum alijs compaſcere. Opiliones, ouium Paſtores, ouium greges, ouium paſtura, oues, ouium uenditor. Et ouium ætates. modò natum quidem, uocabis agnellum· Agnellum autem annuum, agnum dices, aut ἀρνίον. Deinde uocabis ouem, quæ & ἀρὴν dicitur, apud Poëtas: deinde edentulum. Paſtores, capraria, paſcua, caprarum greges, & armenta· paſcere, capras paſcere· Canes paſtorales, & canes caprarij. Equorum paſtorum, equorum paſcua. Et ſecundum Sophoclem,

clem, Equiſones, & equorum nutritores: Boum actores, bubul-
ci, boum uenditores, ſubiugatores. Et Sophocles inquit, Poppyſſa-
tores, & ſubiugatores: Muliones. Et apud Dores, Agaſones & ,
Canes agentes: Aſinus, mulus, mula. Clitellarij, iugales. Olim ue-
ro certamen quoddã mulorũ, in Olympiade celebrabatur. Et clitel
lariorum mulorũ pugna, calpa: iugaliũ uero, curulis dicebatur. Et
Aſinũ inſternere, dixit Herodotus: Sed Xenophon Inſternere, etiã
de equo dixit. Mulionis autem uerbũ, Ἀστραβδύειν Plato dixit, in
Ferijs: Et equis reprobis inuſtum ſignum, τρίσιππον uocatur. Sed
Ariſtophanes, Boues agere & , Aſinos agere dixit. Subulci, ſuum
Paſtores. Paſtores boni, ſuũ curatores, porcorũ Paſtores, porcorũ
Suculæ greges. Porcorũ uenditores, ut Ariſtophanes in Horis: *ſues, por
ci, porcelli*. Serotini, & parui, poſtporcelli. Porcorũ grex, hara.
Χοιροτροφεῖον autẽ, & grex dicitur & hara quædã, in qua porci
nutriuntur. Præſtigiatores, circulatores. præſtigiatoria, congrega
tio, cõgregare. Vates, uatidici, Aſtrologi, nocte uaticinantes, è ful
gure uaticinãtes, Aruſpices, farinarij Vates. Cophino uaticinãtes,
Somniorũ dixit Philippides: Sed Magnes in Lydis, *Somniorũ Interpretes, et
Interpre- Reſolutores: Somniorũ iudices, ſomniorũ interpretes, ſomniorũ ſi
tibus mulatores, ſomniorũ inſpectores. Augures, Auſpices, Sacrifici, ſa-
crificiorũ ſtudioſi, Magi, Incantatores, Interpretes, purgatores, Ini
tiatores, expiatores, emundatores. Et uerbũ, expiemus. Monſtrorũ
inſpectio, monſtrorũ interpretatio. Dices etiam, Viro monſtrorũ
Interpreti, monſtrorum prouentus. Vnde & monſtrificare, hypo-
critæ dicuntur. Mirificus, miraculorum effictio, miraculorum ad
miniſtratores. Machinator, machinarum inſtructio, machinatio-
nes, machinæ, machinatu faciles, machinandi facultas, machina-
rum ſtudioſi, machinandi ſtudium, impoſsibiles, impoſsibilitas. Vi-
rium experientia, ſecundum Antiphontem: Machinatores uero, et
Ecpomato- Scenarum apparatores, Vetus Comœdia uocauit. Lingularum Ar-
pœus tifex, lingulas conficere. Et Lingulas conficientes, ſecundum Xe-
Grammati nophontem: *Ecpomatopius, Alexis Fabula. Et *Grammatido-
dopœus pius, Apollodori: Gubernatores, proretæ, remiges, nautæ. Et Nau

tas

tas turbinarios, dixit Ariſtophanes· ſed Theopõpus, Mulieres nautrices: Portitores, traiectus, nauium tractores. Nauiũ uero ligna, quibus ſubiectis, naues trahuntur · phalanges, & teſtudines. Sed quæ humitractæ dicuntur, machinæ ſunt, quibus trahuntur. Nauisq; non amplius nauigans, tracta, impulſa, impingensq;. harum autem partes, prædictæ ſunt. Sed Saccorum Textores, dixit Demoſthenes Contra Olympiodorum: Saccum autẽ, et Sacculum, dixit Comœdia: Hyperides uero ✻ de Mecalo dicit, Conducebat lectulorum contextores: Sophocles porro, Lectigera culcitra: Tum Eupolis in Adulatoribus, Vittæ, & culcitra: Sed in Phaone Antiphanes, Strata, lectos, nouasq; culcitras: Præterea & Putearius, artis nomen fuerit · Phillylij enim Comœdia quædam, Putearius inſcripta extat· Puteariorũ autem inſtrumentum apud eundem, Pala nominatur. Tum & utrem, muſtigeram dices · Muſtum enim, plauſtris ad forum deuectum uendebant. Et Pherecrates in Agricolis dixit, Vtres muſtigeros: Cæterum Tabernarij, non permutatores modò, ſed et uini mixtores dicuntur· Vnde et Platon Sarabonẽ, ob uini adminiſtrationem laudans, Tabernariũ eum uocat. Tabernarij autem officinã, Tabernam uocauerũt legum Doctores· Et ſuggillata illa in Sophoclis Phineo Palpebra, ut tabernæ ianua eſſe dicitur. Sed Hermippus de permittente ſine pecunia bibere, Ex taberna potum promit, dicit· Cauponariam autem dixerunt, ſecundum Ariſtophanem· Eſt ſanè cauponaria quædam Vicina, quæ cotylis ſemper me deſtruit: Cotylizare porro, etiam de alijs dicitur particulariter uenditis, & non ſimul, fortaſſis autem abuſiue id dicitur· Quemadmodũ & cauponari, pro uendere dicunt, cum reuera uini uenditoribus ſit proprium. Pherecrates quidẽ dixit, Nihil cotylizare, ſed fuſim infundere· Sed Ariſtophanes, Noſtrum nobis potum infundentes, pauperibus iſtis cotylizate: Cæterum quod Cotyla liquidorum, aridorumq; ſimul menſura fuerit, Thucydides arguit dicens · Cotylam aquæ, & duas uini cotylas: Sint & quidem lipitinarij, & Sepultores. Quæ autem à uendendo dicuntur, de ijs dicere poſſumus, Pollinctores· Phrynicho in Tragœ

✻ in Oratione pro Mecalo

dis dicente, Tu uero quaſi pollinctor Achilles, neque unus: Et omnium proſtitutio, de omnium rerum uenditoribus dicitur. Sed eo-
probatio- rum quæ ſequuntur, quàm plurima dicit Critias et multi ✶receptio
res ipſi res magis Authores, Vilitatem dicunt. Aeris uenditores, Ferrarij. Holerum uenditores, holitores, caſeorum proſtitutores. Moris autem erat, quanti uenderēt, inquirere, mordere, & deguſtare. Stupparum uenditores, laniuendæ. Thus uendentes, thuris uenditores. Thus uendere, dixit Ariſtophanes: Radicum uenditores, balſamiuendæ, caulij uenditores, armiuendæ, ſeminum collectores, ſemi-
aulularium num mercatores, aulularij. Aeginam uero, ✶ chytropolin uocarunt. Pharmacopolæ. Et uerbum, pharmaca uendere. Et Pharmacò frangentes, apud Demoſthenē: Acuum uenditores, acuū uenditrices. Lanciuendæ, ſic autem Comici, non modò lances, ſed & aues uendentes, uocabant: quas in lancibus fictilibus proſtituebant. ſed hos, Auium mercatores, Critias uocat. Sed ubi aues uendunt,
aucuparij ✶ ὀρνεῶται, auium uenditores. Pectinum uenditores, hamorum uenditores, allij uenditores. Ficuuendæ, Pherecrates in Bonis, & Caricatores dixit. Melliuendæ, mellis uenditrices, mel uendentes. lecythos uenditans. Olei uenditores, acetiuendæ, ceparum inſtitores, ficuum uenditrices. porriuendæ. porriuenditrix: Porriuenditrix enim, in Dionyſalexandro Cratini dictum eſt. Quemadmo
Venditrici dum Porrum uendere, in ✶ Artopolis Hermippi: Sed in ✶ Danaë
bus panis Ariſtophanis, Raphaniuendæ: &, Bellariorum uenditores. Sicuti
Danais in Phœniſsis, Theatri uenditor, qui ſpectacula elocat. Abdomen uendens. Coronarum uenditores, & uenditrices. Sed coronarum ſpecies, Eccelistus, ut Archippus in Herone inquit: Abit coronam ex celiſtis geſtans: Celiſtum quoque, dixit Antiphanes: Olerum uenditrices. Teliuendas autē, Hermippus in Parcis dixit: Poſſunt & alia in fœminino genere formari. Coronas autem conſtitutas, ſeu ſolennes, Ariſtophanes uocauit Promeritas: quas nūc, honorarias nominant. Dicendum autem de quouis opus elocante, quodcunq; id fuerit. opus elocare: ſed de laborante, opus recipere. Sed cum in Lyſiæ Oratione Contra Autocleum ſcriptum ſit, Eludunt

iudicium calculis: calcularius deluſor, quoq; inter artes numerabitur. nomen autem hoc nouus quidam Comicus, Eudoxus in Nauclero Comœdia dixit. Cæterum ſi & actiones turpiores, artis uocabulo nominandæ ſunt, dices: meretrices, ſcorta, meretriculæ, ſcortantes. Lupanaria, luſtra, proſtibula. Lenones, proſtitutores, lenocinantes. Scortum, etiam humicubam nominabis, & fornicariam, & ſcortillum. Meretriciam autem, in Agricolis uocauit Ariſtophanes: Sed Hermippus in Cothurnis, Meretricum perſolutores: idemq; in * Artopolis inquit, Vt putridum ſcortum, & catulliens: Sed in Scænis * Ariſtophanes, Meretricem pardalim uocant, inquit. Scortari autem uerbum, extat in Primo Eupolidis Autolyco. Sicuti et Lenocinari, in Platonis Certamine: Et Scortatio, apud Aeſchinem Contra Cteſiphontem: Atq; in Phrynichi Muſis, O ſcortum, excubator, & meretrix: Scorta porro, & equas uocabis, ſicuti & ſalaces. Alea, aleatrix, aleatores, aleatoria. Talorum ludus: aut * Πισσεῖα, ſecundum Sophoclem: Sciraphia, & Scirapheutem, dixit Amphis in Aleatoribus: Tylia, cami, fritilli, cithis, cribrum, alueolus, tali, tali cōcuſſorij, aſtragali. Vnde et Talis ludens, apud Platonem: Sed talis ludere, Crates in Vicinis Πισσονομεῖν uocauit. Calculi, lineæ, iactus. Iactuum porro nomina, inutilium quidem, & infœlicium. De quibus, aduerſa aleæ fortuna uti dicitur: Midas, Manes, Patrelus, patræna, Magneſſa, irritus, Aplia, fruſtraneus, ſupinus, cryphaſus, cacchaſus, tripliciter promicans. Chius, quem et Cium uocauerunt. Oenum, & œne. Oene autem, apud ſolos Iones habetur. Meliores uero, de quibus fœlici aleæ euentu uti dicitur: iactus pronus, certus, pulcher, Phyſon, ori, conueniens: amicus, aut Cous. Sed Midas, etiam inter mediocres iactus referebatur: ſunt & alij multi, quos recenſet Eubulus in Aleatorijs: Aculeatus, ſacer, currus pedes ſuperans, cerynus, fœlix, cynotes, paria, harmatiæ, Lacon, contrarius, reſul ans, proſper, mordax, precioſus, deficiens, pyalites, conueniens, lubricus, agyrtes, œſtrum, reflexus, Doricus, lampon, Cyclopes, * Epiphenus, Epiphorus, Solon, Simon.

Artipolibus cōpræhendentibus

Talaria

Epiphenon

X ALEAE SPECIES, ARTES ALIAE, & horum nomina.

Aleæ porro ſpecies, ludus teſſerarum, ludere par impar, diagrammiſſare, diagrammiſſatio · *Chalciſſare, & Chalciſſatio* · *Himantelegmus, & naualis pugna* · ✱ *Inerat et linea quædã ſacra, unde prouerbium demanauit*, Mouebo hunc à ſacra: *Poterit quis præterea, ſi libuerit, etiam illas à* Platone *nominatas artes iſtis adnumerare, & earum ſimul nomina* · *quamuis non numerem, propter uſum nonnullorum uocabulorum minus receptum*. *Dijudicaria, comparatiua* · *cõparatiuus, dijudicatiuus* · *comparatiue, dijudicatiue. Dijudicare, diſtrahere, diſſecare, diuidere, ſecernere, dirimere, ſeparare, dimouere, diſtendere, dimetiri, diſiungere, tollere, & ſufferre, comparare, coniungere, conſtipare, miſcere, commiſcere, complicare. Et ars ipſa, non plicatoria modò, ſed & complicatoria dicitur. Propugnatoria, propugnaculorum extructor* · *propugnacula, munitiones, munimenta, fulcra, armamenta, prætextus, fulcra, tegumenta, præmunitiones, contegumenta, & contextus. Perforata, non perforata, cõpoſita, colligata, neruoſa. piloſa. Circuitus, inſidiæ, irruptio. Veſtiaria, potatoria, perforatio, ſutela, tunica inconſutilis. Corij adminiſtratio, pellium conſtrictio. Ponderatiua, operculorum confectio. Opera conglutinata, compactoria, armorum confectio. Incantatoria, uindicatiua, tempeſtatis concitatrix. Tinctoria, tinctores, fullonaria. Textores, texta, tela, plicatoria. Famulatoria, ornatoria, conductoria. Ars nendi, ars flectendi, flexile, complicatum, rigidum, confractio. Staminis operatio, filatio, textio, formatiua, implicare filum, complicandi facilitas. Aeris formatio. figulina. Decorticatio, cortices, primogeniti, incompoſitum. Sculptoria ſigillorum, arborum ſectio, nutritoria, couerſiua, paſtiua armentorum, armentorum tractatio. Subminiſtratoria, numularia, numularius, itinerarij. Omne præconum genus, Interpretes. Sacrificatoria, iudicatoria, præfectura, præparatoria, præparatio, inſtructor* : *Equorum paſtio, adminiſtratoria. Talorum ludus, aleatoria, aleatorium, creditoria, creditorium.*

✱ *Inter has erat*

*torium. Venatoria, mercenaria, hami, hamatio, piſcatoria, tridentis uſus, plicatoria, piſcatio igne adminiſtrata, calamorum uſurpatio & multa alia, his communia nomina. Ne uero libros negligere uideamur, dices libri, libellus, libellulus. Et apud Ariſtophanē, Codicillus: Et Chartas, pro ſcriptis dixit Plato Comicus Scripta, & chartas efferens. Contra uero de non ſcriptis, Libri nomine uſus eſt Herodotus, Libro inſcribens: Atq; Bibliopolam, apud Ariſtomenem inuenies in Luctibus · & Librorum Scriptorem, apud Cratinum in * Chironibus: Tum Librorum Scriptor apud Antiphonem in * Sapphunte: Apud Recentiorem uero Cratinum in Hypobolimæo, Bibliotheca: Sed Antiphanes in Mylone, Libelli compactionem dixit. Cæterum Herodotus tradit Iones, libros, Diphtheras appellare à more antiquo. Diphtheras autem, & ἰϛῆσας uocitant.* Deterioribus Sappho

LIBRI SEPTIMI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER OCTAVVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

HAec ego quidem collegi, quanta autem cum feſtinatione hoc indicat quod horum cauſſa, diſcipulorum cõuerſationem, & conſueta cum his exercitia nunquã obmiſimus. quotidie Orationes duas, hanc quidẽ è throno, illam uero ſtans recitando. Sed & hæ, ut par eſt, & illa, præparationem & ocium poſtulant.

CAPITA LIBRI OCTAVI.

HVic Libro Tractatus ineſt nominum forenſium.	*Cap.*	I
Quomodo Iudex nominandus	*Cap.*	II
Iudicis laus, & uituperium	*Cap.*	III
De conuocando Iudicium ad conſiderationem.	*Cap.*	IIII
Formæ iudiciales	*Cap.*	V
Nomina à Iudicio	*Cap.*	VI
De mulcta.	*Cap.*	VII
De Scribis	*Cap*	VIII
De ſtipulationibus, & depoſitis	*Cap.*	IX
De iudicium intendere, & dicam ſcribere.	*Cap.*	X
De calumniando	*Cap.*	XI
Priuatorum Iudiciorum nomina	*Cap.*	XII

Nomina

Nomina Iudicibus conuenientia	Cap.	XIII
Actionum nomina, & harum mulctæ.	Cap.	XIIII
De Arbitris.	Cap.	XV
De nominibus congruis.	Cap.	XVI
De Accuſatore, & Defenſore.	Cap.	XVII
Mulctæ, & nomina ab his deducta.	Cap.	XVIII
De capiente, & dimittente.	Cap.	XIX
De calumniante.	Cap.	XX
De occiſo, & occidente.	Cap.	XXI
De maledicentia.	Cap.	XXII
De imperio, & imperantibus.	Cap.	XXIII
Atticorum nomina, & officia.	Cap.	XXIIII
Fora Athenarum, & quæ in illis.	Cap.	XXV
De Arbitris, Iudicio, & locis in quibus leges.	Cap.	XXVI
Mulctæ ciuiles.	Cap.	XXVII
De concionibus.	Cap.	XXVIII
De familiaribus.	Cap.	XXIX
De Gubernatoribus.	Cap.	XXX
De Legatis.	Cap.	XXXI
Munera è publico.	Cap.	XXXII
De ſtipulatione.	Cap.	XXXIII
De mutuo.	Cap.	XXXIIII
De collationibus publicis.	Cap.	XXXV
De congregando Senatum.	Cap.	XXXVI
De præſcriptis diebus	Cap.	XXXVII
De irrogando mulctas.	Cap.	XXXVIII
De eo quod eſt iudicium ſortiri.	Cap.	XXXIX
De eo quod eſt Iudices ſurgere.	Cap.	XL
De eo quod eſt non cedere.	Cap.	XLI
De eo quod eſt, non conceſſit.	Cap.	XLII
De conſpirando, & ſeditiones mouendo.	Cap.	XLIII
De obloquentibus, & collaudantibus.	Cap.	XLIIII
De domibus, in quibus Iudices conuiuabantur.	Cap.	XLV

1 CAPVT PRIMVM, DE FORENSIBVS NOMINIBVS.

Forenſia nomina, quantum ego iudico, hæc nimirum fuerint· Iudicium, quod & Deam ſignificat· & opus, cui iudicans præeſt· Controuerſia, altercatio, & mulcta. Quod autem iudicium continet, æquum, & iniquum. Iudicansq́;, Iudex· & locus, forum dicitur. Sed nomina ab his deriuata, iuſtus, iuſte, iuſtitia, æquitas, iuſtitiæ executio, iuriſdator, & his ſimilia. Iuſtum uero, etiam fas uocatur. Iuſtumq́; uocabis, quoq; legitimum, probum, temperantem, ſua ſorte contentum, aliena non appetentem, iuſtitiæ executorem, iuſte decernentem, temperanter uiuentem. Et probitas, temperantia. Legitime, probè, temperanter. Iuſtitiam exequi, probe agere, temperare. Et iniuſtum uocabis, iniquum, inique uiuentem, iniuſtitia occupatum, iniuſtitiæ executorem, auarum, legibus reluctantem, illegitimum, uiolentum, alienorum cupidum, non ad ſe pertinentia concupiſcentem. Et iniuſte agere, iniuſtitiam exequi, auarum eſſe, legibus reluctari, leges tranſgredi, ui agere. Et auaritia, iniquitas, uiolentia. Tum etiam auarè, inique, iniuſte, uiolenter.

1 CAPVT SECVNDVM, QVOMODO IVDEX NOMINANDVS.

Iudicans præterea, Iudex nominetur, ſortem dirigens, ſorte electus, calculorum Præſes, ſuffragia recipiens, iuriſiurandi dator, iuſtitiæ Præfectus, legum cuſtos, controuerſiarum diſcuſſor, iudicans, dijudicans· Iniuſtos puniens, perſequens, condemnans, tollens· Cordatus, temperans, mulctans. Et officium eius, calculum dare, ſententiam ferre, iudicare, dijudicare, iuſtitiam dijudicare, dirimere, iudicium ferre, condemnare, abſoluere, calculis damnare, liberare, mulctam irrogare, mulcta liberare, mulctare, punire, perſequi, dimittere, ablegare. Soluere autem,

Vulgare

Vulgare eſt. Sed rei nomen, iudicium, condemnatio, liberatio, mulctæ indictio, & abſolutio.

CAPVT TERTIVM, IVDICIS LAVS, ET VITVPERIVM. 1

ET in laudem Iudicis dices, iuſtus, æquus, diligens, donis carens, incorruptus, infallibilis, imperſuaſibilis, perſuaſu difficilis, perſuaſione non ductus, incredulus, nō errans, firmus, tutus, æquus, æquiſtans, æqualis, non inclinatus, inflexilis, ad iuſtum inclinans, non ira elatus, non gratiæ indulgens, certior libræ momento, malorū oſor, humanus, manſuetus, mitis, æquitatis obſeruator, miſericors, placabilis. Sed aduerbia, iuſte, æque, diligēter, incorrupte, integre, infallibiliter, certe, firmiter, tute, æquiter. Sed æqualiter, durum eſt. Probabilius autē, æquiualenter. ſimiliter et miſericorditer, placabiliter. Indeclinanter*, inflexibiliter, odioſe in malos, humaniter, manſuete, mite, decenter, et his ſimilia. Rerum uero nomina, iuſtitia, iudicij integritas, diligētia, certitudo, æquitas, malorum odium, humanitas, manſuetudo, clemētia, decor, integritas, æquilibriū, miſericordia, et ſimilia hiſce. ab alijs autē non ſic. Verba autē ab his ſola ſunt, æquilibrare, humanitati ſtudere, miſereri, miſericordia affici. In uituperiū porro dices, Iudex iniuſtus, exlex, iniquus, facilis, oſcitans, pronus, promptus, munerū acceptor, fallibilis, perſuaſibilis, credulus, perſuaſu facilis, errabundus, fallax, ſiniſter, inhumanus, indecens, iniurioſus, inclinatus, iniquus, immiſericors, ſæuus, crudelis. Et Ira aſper, niſi Tragicum nimis ſit. Ad gratiā indulgentior, ad iram elatus, ad argentū propenſus, multitudinem ſequens, corruptus, deceptus. Cæterum aduerbia ſunt, iniuſte, inique, illegitime, propenſe, facile, prompte, fallibiliter, errabunde, incōſtanter, ſiniſtre, inhumaniter, iniurioſe, impariter, crudeliter. immiſericorditer, indecenter, inclinabunde, inclementer, et his ſimilia. quæ enim ab alijs dèriuātur, duriora ſunt. Res porro, iniuſtitia, iniquitas, legū tranſgreſsio, facilitas, oſcitatio, propēſio, promptitudo, fraus lapſus, inhumanitas indecentia, iniuria, iniqui-

porro

tas, ſæuitia, munerum acceptio, perſuaſio, inclinatio, fraudulentia, error, & hiſce ſimilia. Verba autem, inique agere, leges tranſgredi, oſcitari, falli, decipi, perſuaderi, induci, labi, iniuriari, munera accipere, perſuaſionibus locum dare, inhumanitatem exercere, inclinare, ſæuire, incantari, & ſimilia. Et nomen, incantatio, uel impoſtura. Plato quoq;, Actiones falſi iudicij eſſe uoluit.

I CAPVT QVARTVM, DE* CELEBRATIONE FORI AD COGNITIONEM.

congregatione Iudicij

Communia autem Iudicibus ſunt, unanimes facti ſunt, conſentientes · ſuffragijs ijſdem decreuerunt · Contrariam tulerunt ſententiam, condemnantem, damnatoriam, mulctoriam, affirmatiuam · Similes calculos dedere, ſimilia ſunt lata ſuffragia. Sed Conſentientes facti ſunt, apud Thucydidem aliò refertur. Dicere præterea licet, Iudicium conſedit, iudicium ſorte diſtributum eſt.

II DE VASIS FORENSIBVS, IVDICIO MULCTA, & reliquis · de que data mercede.

VAſa porro, & inſtrumenta forenſia ſunt · teſſera, ſceptra, tabella, tabella cenſoria. Cera, qua tabella obliniebatur. Stylus, quo lineam ducebant · Longa autem dicebatur, quam damnantes ducebant. Camus, urna, capſa, calculus, clepſydra, chœrinæ. Olim enim chœrinis, quæ conchæ marinæ erant, pro calculis utebantur · deinde æneos, ſecundum harum exemplar, fecerunt. Tum et tali, uocabãtur calculi forenſes, ex ære fabricati. Vrna quidem, uas eſt, in quod calculi immittebãtur · Camus illud, per quod urnæ
deſcendebant *impoſitum calculi* inſerebantur. Capſa uero, in quam teſtimonia immiſſa obſignabantur. Fori autem pars ſunt, cancelli, & ambitus. Suntq; nonnulli qui ἀνάγκην, uas forenſe putant eſſe · ſecundum*
eat *illud Ariſtophanis, Non* abit hinc foras, calculos accipiens et ἀνάγκην ad coruos? Tum etiam φευκτοὶ, uocabantur calculi forenſes ·*

renſes. Vnde & calculus quidam φευκτὴ, quo in contrariam partem utebantur. Cæterũ folijs ſuffragabantur ij, qui ſecundum tribus iudicabant, quibus inſcribebant; ſi quis ueluti ſubdole obreptitius iudicabatur. Et condemnare, hinc ἐκφυλλοφορῆσαι dicitur. folijs eij-
Et ἐκπεφυλλοφορημένος, pro condemnato, & eiecto. idemq́; etiam ἀποψηφίσασθαι dicitur. Et ἀποψηφισμένον, contrario modo apud Iudices ſumitur. illic enim ἀποψηφίσασθαι, etiam abſoluere ſignificat. uerum in Tribuum cauſsis, pro condemnare uſurpatur. Sed iudicia Tribuum, decreta nominabantur. Tum & Senatus Quingentorum, folijs, calculorum loco utebatur. Communiter autem Populus totus, teſtis ſententiam ferebat. Et opus ipſum, oſtracophoria. Ipſaq́; mulcta, oſtraciſmus dicebatur. Et uerbum, oſtraciſmo mulctare, aut relegari. Atq́; aliquam fori partem obſepientes, nomen illius quem oſtraciſmo mulctatum uolebant, teſtis inſcriptum in locum definitum Athenis ferre oportebat. Cuiq́; ſex millia teſtarum obueniebant, huic fugiendum erat, non ut damnato, ſed uelut reipublicæ moleſtiori, magis ob uirtutis æmulationẽ, quàm uitiorum uituperium. Forenſium quoq́; nominum ordini aſſcribetur, forenſis triobulus, qui Iudici pro mercede dabatur. cere

CAPVT SEPTIMVM, DE MVLCTA, HIC DVBIO PROCVL, VT CLARE APPAret, præpoſtero ordine Capiti Sexto, Nomina A Iudicio, ſanè antefertur. Vt alia deinceps fermè omnia Capita, uſq; ad finem Libri huius ualde confuſa, tranſpoſita, & diſſipata ſunt. Nec eo ordine ſe mutuò Capita ſequuntur, ut initio Libri in Codice Græco annotatum eſt. Quare ego ſemel iam Adoleſcentes de diſſipatione iſta admonens, poſtea toto hoc Libro Octauo, Codicem Græcum, & Interpretem noſtrum, utcunq; erit, imitabor. ſimul id conteſtatus, Caput Quintum, Formæ iudiciales, non clare adhuc extitiſſe, neq; poſtea facile explicatum iri, niſi Titulo Tertio iam mox ſequente, il-

lud ipſum eſſe accipiamus. Feſtinatio pia Autoris ipſius Pollucis, quam uides, tum etiam Interpretis illum ſecuti, ſiue potius aliorum poſtea deſcribentium præcipitatio hæc inuaſerit, faciunt, ut non ſecus iam iſta tractemus occupati & ipſi, alioquin leui opera diſcuſſurus in ocio omnia aliquis fuerit.

*Quoniam iudicium, eti[am] mulctam nominare par eſt · dicatur iudicium, mulcta, pœna, punitio, irrogatio, ſupplicium, uindicta · Et Vindictæ executio, ſecundum Antiphontem: Pœnæ intentio, caſtigatio, debitum, condemnatio, damnatio. Et uerba, mulctare, punire, mulctam iniungere, uindicare, uindictam ſumere, ſumere ſupplicium, condemnare, atro notare calculo, pœnã inferre. Condemnare uero, Caſtigare uocauit Platon: Ipſa autem paßio, condemnari, puniri, mulctari, pœna affligi, debito teneri, damnari · Et talis dicitur, condemnatus, reus, caſtigatus, obnoxius, punitus, mulctatus, inſcriptus, damnatus. Non ignorandum tamen, quod mulctã non de opibus modò, ſed etiã de corpore dixerunt. Legibus porro definitas antè mulctas, Solon Debita uocauit. Sunt etiã huius ordinis, dehonorari, in exiliũ mitti, morte puniri · mille drachmarum mulctam irrogare · Delapidari uero, ad uſum alium refertur. Tum & hæc ſunt à iudicio deducta nomina, controuerſa hæreditas, aut dubia · Controuerti, controuerſus, & controuerſia carens, iudicij perſecutio. Et Iudicium intendit, ut Demoſthenes: Reus, condemnatus · Et Condemnatio, ſecundum Thucydidem: Et Iudicium irritum, ſeu nullum, ut Lyſias: Et iudicium irritum facere, iuxta Iſæum: Delictum, & iniuſtitia. Et Iudicium intendens, * atque Iudiciorum * cupidus, ſecundum Iſocratem: Et Iudicium mutuò intendebant, ut dixit Lyſias: Tutor iudicij, tutela, tutari, tutatus · Patronus, patrocinari, patrocinium præſtare. *Præiudicium, ut Antiphon: Et iudicij æquitas, ſuiipſius ſententiam ferre. Et Iudicare, atque Præiudicare, ut Dinarchus: Condemnare, condemnari, de reis · Et Subiudicans, ſecundum Lyſiam: Et Ergaſtula, pro carceribus, iuxta Platonem · qui idem Mulctatum, pro punito dixit. Sed Critias,*

ut Hyperides. Et cupide

1

Critias, Iudiciũ deiudicare, pro dimittere· aut Sententiam uictoria lem ferre, quod nos liberari uocamus. idemq́; Periudicare pro eo, quod eſt toto anno iudicare, dixit. Vocabis quoq; aliquem iudiciorum ſtudioſum, et iudicialem, non Virum modo· ſed et diem, in quo iudicant. Iniudicialem uocare, diem nefaſtum, uel in quo non iudicatur, durius eſt. Sunt etiam Iudiciales dies, apud Menandrum: Et Demoſthenes, Denuo iudicatum dixit, pro uiolento· qui idem, & Vadimonium deferebant, dixit. Crates autem Comicus, Reiudicatum uocauit eum, qui ſæpius reus citatus eſt. Nonnulli uero ⁎ *Στρεψοδικεῖν apud Comicos idem, quod uadimonium deſerere putant, aut tergiuerſantem accuſare.* Tergiuerſari *Ὑπέρδικον uero, uocauerunt præter neceſſitatem ſuſceptum certamen.*

DE NOMINIBVS IVDICIALIBVS, & ſpeciebus iudiciorum. II.

IVdicialium uero uocabulorum· ſunt & hæc, tabellæ, proteſtatio, pacta, exemplaria, obſignata. Signare, obſignare, ſignatus· Obſignatus uero, dicit Iſæus· Deſignatus enim, apud Thucydidem de falſa ſigilli imitatione dicitur. Dicat aliquis etiam deſcribere, reſcribere, & inſignire. Nomina autem, è foro deſumpta ſunt· ſtipulari, ſtipulati ſunt, in depoſitũ dare. Sequeſtrem Adoleſcentulam facere, dicit Ariſtophanes: Et Sponſionem, dixit Xenophon· Depoſitumq́; Hyperides: Et Sponſione data, Demoſthenes: Eſt et quædam Iudicij ſubſtantia, iudicium intendere, conſtituere, inferre, deferre, ſtatuere, & actionem ſoluere. Et iudicij quidem ſubſtantia dicetur, quam nunc formã uocant· et Vulgariter, controuerſia dicitur. has autem Præſides dijudicabãt. Actio autem publicorum delictorũ, idem nimirum fuerit cum ea, quàm litis intentionẽ nunc uocitant· ut dicamus, dicam ſcribere, litem deponere, inferre, deferre, intendere, denunciare. Depoſitus, deferens, denuncians, delatus, inferens, actionem intendens. Communiter uero hæc omnia, crimina appellabis· & ſecundum Platonem, Delicta: Tum accuſare, & incuſare. Accuſatio autem idem, quod pœnæ poſtulatio fuerit. Et ſecundum Platonem, Expoſtulatio, atq́; Perſecutio: Accuſare,

cuſare, poſtulare, perſequi, reum agere, & reum agens. Forenſium porro nominum ordini ſubſcribentur, ſycophantiſſare, ex re ſuſcepta lucrum captare, conuitiari, calumniari, calumnias inferre, mentiri, falſa teſtimonia reddere· Nam Falſò teſtari, dicit Demoſthenes: Sed Hyperides, Sycophantiam exercere, inquit. Et res ipſa, ſycophantia, calumnia, mendacium, falſum teſtimonium. Cratinus uero, etiam Mendax teſtimonium dixit. Nomenq́; ſycophanta, calumniator, obtrectator, falſa teſtatus, & falſis teſtimonijs utens. Tum & curioſus, & participia, pro nominibus. Et priuatorum iudiciorum nomina ſunt, actio uerberum, cõuicij, iniuriarum, depoſiti, repudij· & Repulſionis, ſecundum Lyſiam: afflictionis, furti, debiti, contractus, pactorum transgreſsionis, reſtitutionis iudicij, hæreditatis, domus locationis, tutelæ, ingratitudinis, frumenti, fructuum, mercedis domus, iniuriæ, caſus clancularij, diei conſtituti tranſgreſsionis, controuerſiæ. Stipulatio, proteſtatio, conſyderatio. Controuerſia quidem, cum quis cõtrouertitur. Hæreditatis ſponſio, ueluti ſine Filio decedente mortuo. Sponſio uero, cum quis cõtradicit, tanquam ipſi ad obtinendã hæreditatem, uel affinitatis, aut pactorum ratione ſit proximior· ſpondebat autem ſortis partem decimam, eam ſcilicet, ſi uinceretur, perſoluturus. Sed proteſtatio, cum quis ceu Filio ſuperſtite proteſtatur, hæreditatem eſſe controuerſam. Cõſideratio uero, cum quis proteſtatio nẽ hanc ueluti falſam criminatur. Cæterũ Iſæus, de cæde exordijs uti, In Areopagũ inſpicere dixit· In Areopagũ ipſi inſpexi: Verum recriminatio, dicitur de genere contendentium. Frumenti autem iudicia, palàm iudicabãt. Frumentum autem, dicebatur debitus alicubi cibus. Erat quoq; iudicium quoddam, in manifeſtorum conſtitutionem uocatum, cum quis ſpondebat aut ſeipſum, aut res ipſas· utpote furta, quæ & furata, & furto ablata nominarũt· Apud Platonem autẽ, κλεμμάδια dicunt. Solon uero, rem furto ablatam, in Legibus κλέπτος nominauit. Sed furem, etiam Furacem appellabis, ut Eupolis: Pherecrates autem, Compilator dixit. Cæterũ confirmationis actio habetur, cum quis domo aliqua, aut agro empto, alio

*alio quodam controuertente, rem omnem ad forum refert. hunc uero, confirmare oportet· uel non confirmantem, confirmationis reum eſſe. Sed ſi is qui ad forũ refert, uictus fuerit, res de qua contenditur, Victoris fuerit· uictusq; precium ab eo, qui fefellit, aufert. Defectionis porro iudiciũ, de libertinis deficientibus. Sed immunitionis iudicium, contra Inquilinos nullo Tutore * utentibus; hoc autem iudicium publicum eſt· quemadmodum & tutelæ, quod huic cõcedebatur, qui Tutorem reũ agere uolebat, ob iniuria affectos Clientes. Teſtimoniũ præterea dicitur, cum quis oculatus Teſtis teſtatur. Cõteſtatio, cum quis à uidente ſe audiuiſſe dicit. Sed contra falſos Teſtes iudicium extat· quod & falſum teſtimonium inquirere uocatur. Teſtimonij deſertio, de illis qui uiderunt, & teſtaturos ſeſe polliciti ſunt, in ipſo autem actionis articulo teſtimonium denegant. Eum uero qui teſtimonium negabat, obteſtabantur, teſtimonij neceſſitatem proponentes· Cogebatur autem uel teſtari, uel ſe non uidiſſe iurare, aut non interfuiſſe, aut mille drachmas perſoluere· Obteſtari enim, eſt in teſtimonium uocare. Sed ἐκ κλητεύεσθαι, eſt reum fieri de mille drachmarum perſolutione· Lyſias uero, Maleficij cauſam eſſe ait. Sunt præterea iudicia conuiuialia, conuiuiorum lex, et Conuiuatorum communio. Erat porro intercesſionis exhibitio, ſponſionis pecunia, & ſtipulatio. Sponſionis autem pecunia; definita erat· quæ ante actionem ab Accuſatore, & Reo deponenda erat. quod ſi non fieret, actionem hanc Introductores cauſſarum delebant· uictus uero, utrorumq; depoſitum perſoluebat, eoq; fruebantur Iudices. Porro à centum drachmarum mulcta uſque ad mille damnati, tres drachmas deponebant· qui autem à mille uſque ad decem millia, triginta. Nonnulli tamen Prytanæam pecuniam, decimas mulctæ eſſe arbitrantur· & hanc à iudicium ſubituris, in Iudicum mercedem deponi. Stipulatio uero erat, eorum quidem qui de publicis cõtrouertebantur, quinta pars· ſed illorum qui de priuatis, decima. Epobolia autem, ſexta erat mulctæ pars, quã uictus ſoluebat· ſic dicta, quod obolus, ſexta drachmæ pars eſt. * παράστασις, drachmã erat, quam apud Arbitros* 2

Margin: utentes

A Reus

Reus factus deponebat · Vnde nimirum Plato, Siſtere in iudicium dixit id quod Rhetores, Vocare dicunt. Actiones præterea ſunt, cauſæ ex cædis, uulneris, ex * præmeditationis, incendij, ueneficij, adulterij, iniuriarum, ſacrilegij, impietatis, proditionis, munerum, corruptelæ, defectionis, ordinis relictionis, à militia uacationis, nauis derelictionis, naualis pugnæ detrectationis, clypei proiectionis, cœlibatus · apud Lacedæmonios uero, etiam Serotini nimis matrimonij, & inhoneſti ocij, ſcortationis, falſæ inſcriptionis, * falſæ uocationis, inquilinorum, munerum peregrinorum, iniquitatis, cenſus, examinis, male adminiſtratæ legationis, * uis. Accuſatio, delatio, deductio in ius · deducere, Virorum ſcrutatio, enumeratio: Has itaque actiones, aut quotquot tales ſunt. cauſſæ enim, etiam actiones · non autem actiones, cauſſæ dicuntur. cuicunque uolenti intendere licebat · In his uero omnibus, niſi quis quintam ſuffragiorum partem ſibi aſſtipulantem haberet, mille drachmarũ mulctam dabat. Sed impietatis reum agens, nec conuincens, morte mulctabatur. Iniuriarum autem mulcta, non iniuriam paſſi erat, ſed publica. Munerum autem actio, contra illum erat, qui in munerum gratiam iudicarat · Sed corruptelæ actio, contra corruptorem ipſum. Et ille quidem corrumpi, hic uero corrumpere dicitur. Ocij porro pœna erat, ſecundum Dracontem, Infamia · Secundum Solonem uero, Qui tertiò ocij reus cõuincebatur, mulctabatur honoribus: Sed nauiũ derelictionis actionem ſubibat, qui nauim reliquerat: quemadmodum qui aciem deſeruit, aciei defectionis. Præterea uacationis à pugna militari reus eſt, qui nauim quidem non relinquit, non tamen pugnam capeſſit. Sed ſcortationis erat actio, cenſura, & delatio · & hæc ſunt ſcortatorum accuſationis nomina. Falſæ inſcriptionis iudicium, contra eos, qui falſò aliquot ueluti nocentes detulerant, ſi falſò calumniantes iudicio uiciſſent · contra quem, & inſidiarum actio habebatur · Falſæ uocationis, contra non legitimè uocatos · Munerum peregrinorum, ſi quis falſæ ciuitatis uſucapionis Reus, muneribus datis liberatur. Iniquitatis, cum quis calculum dat, aut legem ſancit iniquam · Iureiurando enim quiſpiã hoc, quod decretum

[Margin: cauſæ ex præmeditatione — 3 — illatæ]

decretũ eſt ſuggillans· cuius accuſatio, ὑπωμοσία uocatur· redarguit, quod hoc eſt aut iniquum, aut iniuſtum, aut inutile. Cenſura Præſidibus habebatur, illiſq́; qui uel ſorte, uel ſuffragijs electi erant, num ad imperandum idonei eſſent, minus ue. Præterea Concionatores, ſi ſcortatores erant, aut patrimonij dilapidatores, aut Parentum mali tractatores, & alias uitæ repræhenſibilis· infames erant, & concionibus arcebantur. Examen porro, contra Præſides erat, aut Legatos · eratq́; de pecunijs apud Rectores, Cenſoresq́;, qui decem erant. Erat porro iniuriarum, apud Iudices actio. Examini autem, tempus definitum conſtitutũ erat, quo elapſo, examinis cauſam intendere non licebat· Proprie tamen iudicium contra Legatos, perperam adminiſtratæ legationis actio dicitur. Intentio porro, actio eſt contra male affectos erga Populum · Intentionesq́; non, niſi ſuffragante Populo, & ciuitatis amatoribus parantur, ut tradit Lyſias in Libro Contra Theoſdotidã de utriſq́;. Intentiones porro, etiã Sycophantiæ actiones erant · & Flagrorũ quoq́;, ſecundũ Lyſiam in Libro ad Hippocratẽ: Intendebantur quoq́; iniurioſis, delinquentibus, & irreligioſis circa feſtã· qualis eſt contra Mediã intentio. Delatio erat, deferre eos, qui in metallis peccabãt, aut circa emporiũ male res tractabant, aut publicarũ rerum tributa appropriantes, aut ſycophantijs uendicantes · deferebantur autem apud Principem. Cõmuniter tamen delationes dicũtur, omnes latentiũ criminũ indicationes. Delationẽ uero tabellæ inſcriptam dabant, propria ipſorũ, & rei nomina, tum & mulctam adſcribentes· Princepsq́; iudicium foro permittebat· Mulcta uero delinquentibus ſtatuebatur, ſi etiã alius de illis teſtaretur. Qui autẽ non quinta potiebatur ſuffragiorum parte, epoboliam perſoluebat, quæ erat Sexta mulctæ pars, ut Iſæus * ad Euclidẽ De Loco tradit. Sed quæ in Libro
minus quàm mille drachmarum numero conſtabant, ducentis & una notabantur · quæ porro ultra mille aſcendebant, una & quadringentis. Oportet autem & apparitores delatorem adnotare, ſi Teſtes fuiſſent. Reuelatio uero, apud Principem fiebat, * criminis crimine
confeſſi, non iudicio ſed mulcta * indigentis. Et reuelator ipſe, in ta indigente

bula reuelationem ad Principem defert adeo, ut falſæ reuelationis non reus ſit. et hæc quidem de*abſentibus fit. Deductio, cũ quis quem abſentem prodere oportebat, præſentẽ in ipſo facto depræhenſum deducit: pœna autem, mille drachmis ſtatuitur: Impi nis uero ærarij debitores reuelabant, aut eò loci quò non licebat euntes, aut homicidas. Sed deducere eſt, cum quis infirmitati ſuæ diffiſus, Principem ipſum ad domum, ubi quiſpiam illorum deliteſcit, perducit. Virorum compræhenſio dicitur, cum quis homicidas fugientes uiluti ad quoſpiam defugiſſe repoſcens, non accipit: licetq; tum ab illis, qui non dant, omnes uſq; ad tertium quoque educere: Immerito autem Virorum compræhenſione uſus, immunis nequaquam erat. Citatio uero, conſtituta eſt de publicis, non tamen ſcriptis criminibus ſecundum legem citatoriã: utrinq; enim loquũtur quaſi de his, de quibus leges nullæ ſunt. Si iniquitatis arguatur aut Præſes, aut Rhetor quiſpiam, contra hunc Senatui citatio committitur. quod ſi mediocriter deliquiſſe uideatur, Senatus mulctæ irrogationem conſtituit: ſi uero grauius, foro committit. mulctam uero, aut pati oportet, aut ſoluere. Citationes quoq; fiebant cõtra Rhetores, Populum commouentes, aut non optima Populo conſulentes, aut ad bellum non miſſos profectos: aut Contra præſidiorum, exercitus, nauium'ue proditores, ut Theophraſtus in Libro de Legibus docet. Quod uero citans, & non conuincens, immunis fuerit, Hyperides in Libro De Lycophrone docet: Theophraſtus contrà tradit, Aliarum actionũ Actores mille drachmis, & infamia mulctari, ſi non quinta ſuffragiorum parte potiantur: Citatores uero, non infamiæ, ſed mille drachmarum mulctam perſoluere. uideturq; hoc, poſtea propter friuolè quemlibet citantes, adiunctum fuiſſe. Sed Demoſthenes Contra Medontem, Etiã contra illos, qui immeritò Hæredi cohabitant, citationes fieri dicit. Mille autem, iuxta Solonis Leges. citationes iudicabãt: ſecundum Phalereũ uero, Quingenti: Sed nõ ſcripti nominis damnantur, qui ſeipſos delent. Et rationis omiſſæ actio cõtra eos, qui adminiſtratorũ rationem non reddebãt. Iudicialia quoq; nomina ſunt, iuramenti proteſtatio, contrateſtatio, con-

tio, conteſtatio, deieratio, deteſtatio, ſuggillatio, præſcriptio reſor tiri, iudicium de ui, iudicium nullum· Vadimonij deſerti Reum eſſe, inſpicere· prouocatio, trãſlatio, electa iudicia· De pactis, aut cõtra ctu iudicari· emporiales cauſæ, inæſtimata actio, ſuffragiorũ ſcru tatio. Proteſtatio, *iuramentum, quo* Accuſator *teſtatur, ſe uera di-cere.* Contrateſtatio id, quod Reus *contrà iurat, ſe non deliquiſ-ſe·* Conteſtatio, *utrunq; amborum iuramentũ.* Deieratio, *cum quis ad legationem, aut aliud publicum quoddam munus electus, infirmi tatis aut impudentiæ prætextu deierat, aut ipſe, aut per alium·* De-*ierant etiam citati* Teſtes, *ſi nihil eorum ad quæ uocantur, ſcire eſſe affirmant.* Deteſtatio *autem, fiebat ab illis, qui contradicebant deierantibus ſub infirmitatis, aut abſentiæ prætextu· oriente au-tem hinc iudicio, iudicantis opus, deteſtatio nominatur.* Suggillatio *eſt, cum quis ſuffragiũ, aut legem ſancientem redarguit, tanquam inutilem· hoc enim, ſuggillare dixerunt·* Et *ſuggillatione facta, de-cretum irritum erat, donec ratum iudicaretur.* Præſcriptio, *quæ ea dem et tranſlatio* Teſtium *dicitur· cum quis iudicium non ſolenne, legitimum ue eſſe cauſatur, ueluti iam antè iudicatus, aut abſolu-tus· uel temporibus iam elapſis, quibus id iudicandũ erat. ueluti non citationis, ſed iniquitatis· non publicorũ, ſed priuatorum· uel apud hos iudicandum eſſe, utpote non in Areopago, ſed apud* Palladium. Non *ſcriptũ iudiciũ dicebatur, quod ob præſcriptionẽ ſublatum, & tranſlatum erat.* Recriminatio, *cum quis* Reus *ipſe uiciſſim ac-cuſat.* Et *præſcriptio ſanè, recriminationi ſimilis uidetur, quare e-tiam prius abſoluitur.* Recriminans *porro, & non conuincens, epo boliã ſoluebat.* Ponunt *uero actionis nomen, contra tergiuerſantes ſimul ad actiones ipſas. & rei actio actioni huic adiuncta, recrimi natio eſt· utpote falſò contra me teſtatus eſt* Stephanus, *hæc tabel-læ inſcribens.* Iudicium de ui *oritur, cum quis aliquem è publico e-mentem, eo quod emit, frui non patitur· aut* Victorem ✱ *eorũ, quæ* ijs *deuicit. ſed aut obtinentem deijcit, aut obtinere uetat, uel ipſe debi tor, aut alius ſuo nomine·* Et *ſi quidem hic, ceu emptor, de poſſeſsio ne contendit ille uero ceu pignus occupat, iudicium de ui conſtitui*

 tur. Iu-

tur. Iudicium nullũ nominabatur, ſi quis apud Arbitros Reus uocatus, et morbum prætexens, aut peregrinationẽ, in diem conſtitutũ uiſus, aut nõ diem obiens, uadimonij deſerti reus eſt: licebatq; intra decem dies iudiciũ irritum criminari, & ſoluebatur uadimoniũ, ut res denuo ad Arbitrũ referretur. quod ſi iudicium irritum eſſe non conuiciſſet, iurans quod inuitus iudiciũ reliquiſſet, rata erant, quæ Arbitri pronunciauerant: unde & penſionis fideiuſſores cõſtituebantur. Reſortiri iudiciũ licebat, ſi quis abſens, in foro à præcone uocatus, aut nõ audiens, deſerti uadimonij Reus eſſet: Reſortiri autem, intra duos menſes fas erat: quod ſi non faceret, mulctam ſcriptam debebat, & ipſe infamis erat. Inſpicere erat, cũ quis inter publicata bona, ſibi aliquid deberi, aut ad ſe ſpectare diceret: Ipſumq; opus, inſpectio nominabatur. Denunciatio eſt de illis, qui de Hærede, aut hæreditario cõtendunt: cõtendens enim, Reo diem ad Prætorem denunciat: niſiq; denunciet, irritum eſt iudiciũ. & hæ actiones, indenunciatæ dicuntur. Proteſtatio eſt, diſſolutio iudicij, propter certum aliquod iuſiurandum, teſtimoniũ, aut quæſtiones, uel ob aliud tale quippiam. Tranſlatio uero eſt, cum quis ab Arbitris, Prætoribus, Tribunis ad Iudicem cauſam transfert: uel à Senatu ad Populum, aut à Populo ad forum, aut à Iudicibus ad forum aliquod peregrinum: & tranſlatum iudicium dicitur. quæ eadem, & appellationes dicuntur. Atq; quod in appellationibus ſpondebatur,
collatiuum quod nunc *παραβόλιον uocãt, Ariſtophanes *παράβολον no-
collatum minauit. Emporialia iudicia, et menſtrua, Mercatorum erãt, aut de emporio. De pactis porro, ſi cõfœderati iudicabantur. Inæſtimatũ iudicium, quod pluris æſtimare non licet: ſed tanti, quanti inſcriptum eſt, æſtimatur. Calculatio erat, Tribules calculum ferre de illis, qui obreptitij uidebantur. Hiſce uero prædictis & hæc addenda ſunt, arbitrium, Arbiter: Coarbiter, ſecundum Demoſthenem: Arbitrum eſſe, arbitrio præeſſe, ſtatuit, arbitrijs ſtatutũ: Arbitris diſſoluendum, ut Iſæus dixit. Et Arbitrio diſcuſſi, ut Lyſias:

DE

DE HASTAE GESTATIONE, LVCTV, & quæ circa hanc, interdictione· Accuſatore, & quæ ad accuſationem faciunt. IIII

*HAſta, in funere ui peremptorū præferebatur· & præſcripti dies ob hoc ſtatuebantur, ut corpus uideretur, num uim aliquā tuliſſet. Luctus, * ipſe dolor eſt. Et qui in lugentis domum peruenerāt, egredientes aqua rigati luſtrabātur, quæ ante ædes in uaſe fictili ſtabat, ex alia domo allata· Vaſq; illud, * ardaniū dicebatur.* rigatoriū *Quæ uero in luctu congregatio fit, parentalia dicuntur. Innuptorum porro monumēto, Puella adſtabat aquigera, uas habens aquarium, hydriam ſcilicet, gutturnium, urnam, aut peluim. Inſiſtentem autem tumulo imaginem, ſiue aquigera eſſet, uel alia quæpiam, Statuam Iſæus uocauit. A ſacris uero, & foro hi, qui in cædis accuſaſatione erant, arcebantur uſq; ad iudicij diem· & hoc, interdictio uocabatur. Dicitur porro Accuſator, Actor, iudicans, accuſans, corrigens, in ius poſcens, dicam ſcribens. Et accuſatio ipſa, actio, repræhenſio, poſtulatio, iudicij intentio, dica, citatio. Iſæus uero ἐπιδιώκειν uocat, denuo in iudicium agi. Accuſatus porro dicitur, iudicio obnoxius, reus, repræhenſus, defenſus, in iudicium poſtulatus, iudiciū ſubiens· Et reum eſſe, pro iudicari. Accuſari, defendi, dicā impingi, culpabilē eſſe. Et de accuſante quidē dices, potitus eſt, arguit, redarguit, cōmonſtrauit, cōuicit, Iudicū ſententiam acquiſiuit· Sed de defenſo, defenſus eſt· Solutus eſt, ut Antiphon: Effugit, culpa emerſit. Hic quidē, illum culpabilē dixit, reum, repræhenſibilem, obnoxiū, pœna dignū, delinquentem, maleficū· Ille uero, ſe demonſtrauit ſolutū, inculpabilē, irrepræhenſibilē, calumnijs oppreſſum, purū, criminis expertē, damnatione uacuū· Inaccuſabilē, ſecundū Xenophontē· Vnde Inaccuſabiliter, dixit Thucydides: Demoſthenes porro, Incriminabilis· &, Incriminabiliter· Hæc uero etiā de illis, qui nunq̃ accuſati ſunt, cōueniunt. De eo autem, qui palàm repræhenſus eſt; dicetur, in ipſo furto, in ipſo facto· hoc ipſum agens arreptus eſt, depræhenſus eſt· De illo uerò, qui ſuſpectus fuit, ex ſuſpicione, ſuſpecto· ex ueriſimilib. ſignis, cōiecturis. ſymbo-*

ſymbolis.pœnæ uero,mulcta,exilium, infamia,mors,carcer, ſti-
gmata,columna.Et à mulcta quidem deriuantur, mulctare,mulcta
uit,mulctandū,damnoſum·Ab exilio, exul,exulare,exilium pati,
perſecutionē ſuſtinere·Hyperides enim alicubi,Pulſus eſt,dixit.Et
Dinarchus,Pepulit :Vltra fines relegari,eijci. Ab infamia,infama
uit,infamatus,infamis,famoſe·Quemadmodū cōtraria,integritas,
integer,integre. Sed à morte, occiſus eſt, mortui ſunt, cæſi ſunt,
4 *ſublati ſunt· mactarunt, ſtrangulauerūt, * fidiculis extenderunt,*
præcipitauerunt,præcipites dederunt·Huc etiā referetur,impune
mori· Verū qui morti deſtinatos excipit, uocatur carnifex, lictor
publicus carceris·et inſtrumēta eius.gladius,laqueus, tympanum,
uenenum,cicuta.A uinculis porro,ligare, uincula curare,uinciri,
uincula,uinctus·carcer,in carcerem mittere,pelli,induci,abduci.
mitti,& inijcere,introducere,abducere,coërcere,cōcludere,de-
ponere,ligare colligare·Vincire,ut Iſæus : Dinarchus quoq; Vin-
ctam, pro captiua dixit. Aeſchines uero, Vinciuimus:Ligno coër
ceri,in cippo·Coarctio,cuſtodia.carcer,ergaſtulum,captiuorum
locus,munitio, muniri. Vinciendo uero,etiam illud Demoſtheni-
cum conueniet,Illigatū·& illud Thucydidis, Carcere non uin-*
*cto:In carcere quoq; lignum quoddam, * penteſyringum nomina*
tur.Et Ianuarius, qui in carcere ianuæ aſsidet Deus· eſt uero Mer-
5 *curius.Et ſphallus, lignum carceris uocatur ſubſiliens, quo à fune*
ſuſpenſo in altum proijciebant. A pungendo , ſtigmata , pungere,
punctus, punxi, maſtigia. A columna, inſcripſerunt, in columna
notarunt·in columna notatus,columnæ inſculptus.Et de condem-
nato dices,captus eſt,depræhenſus eſt,implicitus eſt,ſublatus eſt,
reus,captus,capere, captiuus, condemnatus eſt, uictus,& pœnæ
dignus iudicatus eſt.Et res ipſæ, mulctatio, damnatio, condemnà-
tio·Et Vir ipſe,cōdemnatus. & ab hoc ſolo,nomen habetur· à re-
liquis uero,participia.Sed de Accuſatore conuincente dicitur,ce-
pit,redarguit,conuicit,depræhendit. Verum de reo conuincente,
effugit,dimiſſus eſt,iudicio ſe liberauit,decretis liberatus eſt,eua-
ſit,crimen repulit, irrepræhenſibilis manſit, probus iudicatus eſt,
& in-

Non uincta cuſtodia

& inſons· Atq; de occidente dicendum, occidit, interfecit, cæcidit, mactauit, cõfecit, ſuſtulit, interemit, dolo peremit ·Occidens, mactans, interficiens, perimens, interficiens, dolo conficiens. Sed de occiſo, occiſus eſt, mactatus eſt, interemptus eſt, dolo perijt·& occiſus, mactatus, interemptus, dolo interfectus eſt. Ipſumq́; opus, mactatio, occiſio, interfectio, cædes. Cæterum de iniuriam inferente, iniurius, arrogans, ſuperbus, petulans, moleſtus, immanis, manibus promptus, pronus, uinolentus, grauis, contumelioſus, iniuriam inferens, contumelia afficiens, contumelia grauans· Plagas infregit, laſciuiens, proteruus, uinoſus, iniurioſus, plagoſus, ſuperbus. Et iniurioſe, ſuperbè, petulanter, uinolenter, grauiter, cõtumelioſè, immaniter, incontinenter, propenſe. Iniuria affecit, iniuriã intulit, per petulantiam pulſauit, debacchatus eſt, flagris cæcidit, percuſſit, plagis contudit, torſit, plagis uerberauit, pulſauit, ſtrangulauit, ruit, inſilijt, pugnis percuſſit, calcitrauit· Hyperides uero, Nodos digitorum infringere dixit · & illud pati, Articulis contundi: idem quoq;, In faciem inſpuere: Et Manus auertere, Plato: Conculcans, inſiliens, feriens, uerberans, cõſcindens, percutiẽs, tundens, ruens, ſupplantans, inſultãs, cædens, oculos effodiens, faciem confringens, genas dilacerans, ſtrangulans, ſuffocans, calcitrans· Labrum diſcidit, uultum conſcidit. Manus intemperans, nemini parcens, à nemine abſtinens, articulis feriens, in caput percutiens, pugnis uerberans, calcitrans, rationem non cohibens, furore omnia ſubuertens, licentiam uoluntate terminans, incircumſpectus, legibus inſultans, deridens, ſubſannans, illudens. Et res ipſæ, riſus, deriſio, ſubſannatio, ſanna·χλεύη uero, dicitur à multis · ego tamen nunquã uidi, reperiens. Et alia figura, iniurijs ab illo affecta, contumelijs afflicta, debacchatione moleſtata, petulãtia ſua grauata, uiolata. Licet autẽ de patiente dicere, iniuriã tulit, petulantia laceſſitus eſt, petulanter petitus, in eũ debacchatũ eſt, afflictus eſt, flagris iniuſte cæſus eſt, uerberatus eſt, conciſus, in extrema neceſſitate iacet·oculis orbatus eſt, aut ὀφθαλμὼ dualiter·Lateribus uulneratus eſt, cruentus eſt, exanguis, calamitoſus, offenſus, liuidus· in facie

uerberum ueſtigia gerens, iniuriæ ſigna, indicia, cicatrices, ſignacula. Incertũ, num uicturus ſit paru̅ ad uitam ſpei habe̅s, morti decumbens appropinquat, iniuria affectus, petulanter afflictus, uinolenter uiolatus, conciſus, plagis confectus. Et ipſius rei nomina, iniuria, iniuriæ, petulantia, uinolentia, arrogantia, ſuperbia, promptitudo, moleſtia, plagæ, flagra, flagellatio, contumelia. Maledicus, uituperans, turpiloquus, blaſphemus, conuiciator, conuiciorum ſtudioſus, maledicens, turpiter loquens, & his ſimilia. Maledicentia, obtrectatio, blaſphemia, conuicium, turpiloquium, cauillatio. Male dicere, male loqui, blaſphemare· Obtrectari, ut Hyperides: Conuiciari, *conuicijs infamare, turpiſsima loqui, & ſimilia. Et huiuſmodi dicitur, linguæ incontinens, linguæ non temperans, lingua promptus, lingua maledicus, nullo uerbo abſtinens, nullum uerbum inhoneſtum putans, lingua nemini parcens, pronus, facilis, lubricus.* Et *aduerbia, maledice, blaſpheme, infamiter, conuiciatorie, maledictorie, turpiloquenter, & ſimilia.* Obtrectatorie *uero, & turpiloque, dura ſunt*· Veluti *contumelioſe̊, ſordidum.* Sed *inuria læſus dicitur, male audiens, maledictus, obtrectatus, peſsime audiens.* *

6 Iudicium *uero* Scyrium, *pro rigido dixere* Legiſlatores· Nam *exilio mulctati, in* Scyrum, *aut* Lemnum *confugere cogebantur.*

V DE IMPERIO, ET EIVS CONIVGATIS· IMPERANTE, & IMPERANDO.

IMperiu̅, *imperans, imperare*· Author, Dux, *imperialis, incipie̅s.* Authore̅ *eſſe,* Coimperator, *coimperare, imperij* Dux · *et* Dux *quoq;, fœminine*· Comitia, *& ſimilia.* * Comitijs *celebrata, ut* Iſæus: Respublicæ Principe *carentes.* Theororum Princeps, Theororum *imperium, &* Theororum *præfectura, ſecundum* Iſæu̅: Theoris *imperantem,* Theoris *præeſſe, &* Theoris *imperare, ut* Iſæus: Architectus, *imperium.* Prætor, *ſecundum* Demoſthenem: Imperaui, *iuxta* Lyſiam: Auſpicari, auſpica̅tes, auſpicatus. Incipere· Initiari *uero, de ſacrificijs, & primitiæ:* Dinarchi *autem eſt,* Coimperabat: Primas. Demoſthenes *porro,* Ab initio, Ex initio, *&* Principio: De *imperio inſuper dices, ducatus, præfectura, regnum, dominium,*

Comitia celebrantem

nium,poteſtas,monarchia,tyrannis,cura,imperium·Imperatorem uero, Principem, Ducem,præducentem,Præfectum,Dominum, Regem,Curatorem, *prouinciarum Conſtitutorem, Primatem, Satrapam,belli Ducem,potentem,Tyrannum,Præſidem,Monarcham,Ephorum,Inſpectorem,Epiſcopum,& ſimilia hiſce. Et imperare,ducere,gubernare,dominari,præſſe. 7

NOMINA ATHENIENSIS MAGISTRAtus, Theſmothetarum diſcuſſio, & quæcunq; tam publice,quàm priuatim ſinguli faciunt. VI

MAgiſtratus Athenienſis nomina,nouem Magiſtratus ſunt uero,Princeps annum denominans,Rex, & belli Imperator,atq; Sex Theſmothetæ. hiſce enim,nouem illi Principes complentur. Erat & quædam Theſmothetarum diſcuſſio appellata, num ſcilicet ex utroq; Parente Athenienſes ſint à tertia uſq; generatione,et ex quibus populis oriundi·num Apollo ipſis ſit Patrius, & Iupiter Hercæus.num Parentes bene tractent, num pro patria bella gerant,num cenſum habeant.Interrogabat autem Senatus,hi uero iurabant apud porticum regiam,quæ eſt lapidea, ſe leges obſeruaturos,& munera non ſumpturos·aut aureã perſoluturos ſtatuam.deinde in Acropolim profecti,eadem iurabant. Myrtho autem coronabantur, & * plerunque mortis copia illis erat, ſi quis, quò non licebat,deſcenderet·*Iudices ſortiri,& Arbitros, unum e tribubus ſingulis,* Imperatores eligere ex omnibus · & ſecundum ſingulas prytaneas inquirere, num ſinguli bene imperare uide antur. * & ſuffragijs * Ciuium condemnatũ iudicant,atq; Equitum Magiſtros duos,& Tribunos decem,& hæc quidem publicè· Priuatim uero Theſmothetæ, quando ius dicendum ſit, præſcribunt·& publicas accuſationes in Populum promulgant, atq; ſuffragia. Tum & actionum intentiones introducunt,& iniquitatis actiones,atque ſi quis legem non utilem tulerit, inſuper et Ducum examinationes·Actiones porro apud hos inſtituuntur,malæ uſæ ciuitatis, munerum Inquilinorum corruptelæ, munerum ſycophan-

communiter mortis poteſtatem habent & & uero

tiæ, falſæ citationis, falſæ inſcriptionis, inſidiarum, non dati nominis, adulterij. Tum & præturis cenſuram adminiſtrant, & iudicio liberatos, Senatus decreta, iudicia emporialia, & metallica, ſiq; ſeruus maledicat libero. Inſuper & præturis iudicia ſortiuntur, & priuata, & publica. Vrbium commercia rata faciunt, contractuum. Iudices inducunt, & falſi teſtimonij actiones ex Areopago.

VII PRAETORIS OFFICIVM.

PRætor porro, Orgia diſponit, & Thargelia cum ſuis Procuratoribus. Actiones uero apud illum ſortiuntur, iniuriarũ, ebrietatis, in Arbitrorum delectum, orphanorũ tutelæ, tutelarum ordinationes, Hæredum, & * hæreditariorum * altercationes. Curatores quoque Mulierum, quæ à Viris ultimò impregnatæ uidentur. Tum & orphanorum domus elocant. Hic uero * ἐπώνυμος est, & ab eo tempus numeratur.

Cohærendum adiudicationes cognominis

VIII REGIS OFFICIVM.

SEd Rex, myſterijs præeſt cum Curatoribus eorum, Bacchi feſtis, & certaminum lampadis, & patria adminiſtrat ſacrifitia. Dicuntur autem apud illum, dies, ſeu actiones impietatis, ſacrilegij, controuerſiæ. Sed & generibus, et ſacris omnibus ille ius dicit. Et cædis actiones, in Areopagum inducit. coronaq; depoſita, ſimul cum ipſis iudicat. Contendentibus porro interdicit, à myſterijs, & alijs legitimis abſtinere. iudicat & inanimatorum cauſſas. Huius porro Coniugem, Reginam uocant.

IX IMPERATORIS OFFICIVM.

8 IMperator, Dianæ Venatrici ſacrificat, et Marti. Ordinat quoque certamen funebre eorum, qui bello cecidere. Et * Harmodio, ſuiſq; parentalia celebrat. Apud hunc autem, actiones intenduntur Inquilinorũ, eodem cum Ciuibus ciuitatis iure utentium, Hoſpitum. Sortem diſtribuit, ſingulis ſcilicet Tribubus partem, illam quidem Arbitris concedens. Inducit porro actiones, defectionis, immunitionis, Hæredum, & Inquilini.

DE* CONSESSORIBVS. X ASSESSORIBVS.

Conſeſſores autem nominantur, quos Prætor, Rex, & Imperator, binos ſcilicet ſinguli, quoſcunq; uoluerint eligunt· eos uero, apud Quingentos cenſeri oportebat, deinde in foro·Allegantur & tabulæ, quod iudicio legitimo iudcatum ſit.

DE INTRODVCTORIBVS, & Arbitris. XI

INtroductores, Magiſtratus cuiuſdam ſorte electi nomen eſt· hi uero actiones, ad Arbitros introducebāt. Arbitri autem decem ſunt, ſinguli ſcilicet ex Tribubus ſingulis·Cenſi uero, & probati, quatuor annis regnant· ad Panathenæorum adminiſtrationem, muſicum, gymnicum, & equeſtre certamen.

DE MAGISTRIS EQVITVM, TRIBVnis, legum cuſtodibus, & Prytaneis. XII

EQuitum Magiſtri duo, ex omnibus Athenienſibus electi, res militares curabant. Sed Tribuni decem, unus è Tribu qualibet, Equitibus præerant·ſicuti ordinum Duces, armatis Militibus. Legum cuſtodes faſcia alba coronantur, & pompam Deo mittunt·primosq; in concionibus occupant accubitus, nonnulla ſuffragijs decerni prohibentes, quæcunque minus utilia fuerint. Sed Prytanei, Senatum quotidie congregant, niſi quis dies nefaſtus fuerit· & prytaneis ſingulis, Populo præſcribunt ante Senatum, & ante concionem, de quibus nam agendum ſit. Concionum porro principalis dicitur, in qua Magiſtratus confirmant, ſiquidem boni fuerint, aut abrogant·in qua & publicas cauſſas, quicunque uoluerit, recitare poteſt. & publicatorum profeſſiones ante iudicia, & hæreditatum ſortem recitant. Secunda concio habetur, uolentibus, ſupplicatione facta, intrepide loqui de priuatis rebus, & publicis· Tertia, Præconibus, & Legatis celebranda eſt, quos antè Prytaneis ſcripta tradere oportet·Quarta uero, de ſacris, & ſanctis.

DE PRAEFECTO. XIII

SEd Præfectus dictus, unus Prytaneorum eſt, ſorte electus. Eundem uero bis Præfectū, creari non licet·Habet autē hic,

ſacrorum claues, ubi pecuniæ ſitæ ſunt, & tabulæ. Cumq; Prytanei, aut Senatum, aut Populum conuocant, hic ex ſingulis concilijs primam occupat ſedem, ſola prætoria excepta.

XIIII DE RECEPTORIBVS.

Receptores erant decem, qui uectigalia, tributa, & telonia recipiebant: & controuerſias, quæ circa hæc erant, dijudicabant. quod ſi qua maior erat, ad forum transferebant.

XV DE QVAESTORIBVS.

Quæſtores Deæ, electi erant ex Pentacoſiomedimnis, ſed pecunias præſente Senatu recipiebant: hi uero, * κωλακρέται dicebantur. Habebant quoque poteſtatem remittendi mulctam, ſi iniuſte à Principibus iniuncta fuiſſet.

XVI DE SCRIBIS.

Scribæ, qui iuxta prytaneam à Senatu ſorte eligitur, ad tabulas ſeruandas, & decreta. Secundus, delectus ad Senatus Leges. Sed qui propter ærarium eligitur Scriba, & Populo, & Senatui prælegit.

XVII DE *CONTRAROTVLATORIBVS.

9 Contrarotulator, primum quidem electus erat, poſtea ſorte creabatur: omniaq; tranſſcribebat apud Senatum deponens.

XVIII DE CENSORIBVS.

Duo erant, hic quidem Senatus, alter iuriſdictionis, Cenſores: & hos Senatus ſorte deligit, ut ius dicentibus adſint.

XIX DE NAVARCHIS.

Nauarchæ, ſunt claſſem curantes, & triremium, ſolutionem.

XX DE VENDITORIBVS.

Venditores, telonia uendunt, cum alijs ad fiſcum pertinentibus: & eorum, qui poſt primam ex Areopago ſententiam, exules ſunt, ſubſtantias, & publicata bona. unus autem ex his imperat, qui uendita confirmat. Ad hos quoq;, Inquilini nondum cenſi abducebantur.

DE

DE CORRECTORIBVS. XXI

Correctores, quemadmodũ & Confeſſores, ad nouem Principes eliguntur, qui à repetundarũ Reis mulctam exigunt.

DE QVADRAGINTA. XXII

Quadraginta autem, primũ Triginta ſoli erant, qui per Populum obeuntes, ea quæ ad decem drachmarum ſummam accedebant, dijudicabant · ſed quæ ultra hanc excedebant, Arbitris transferebant. Poſt Triginta oligarchiam, medij inter Triginta numerum, & Quadraginta fuere, Mille & ducenti · & ex his, publica munia obeuntes erant · Sed Demoſthenes, Lege lata pro his, Trecentos ditiſſimos inſtituit.

DE ILLATORIBVS. XXIII

Illatores, qui menſtrua introducebant iudicia · erant autem ferè conuiuialia, & mercatoria.

DE LEGISLATORIBVS. XXIIII

Legiſlatores mille erant, quibus ueterem legem abrogare, nouam autem ſancire licitum non erat · Leges enim nouas, Senatus probabat, Populus, et Iudices. Hi uero obſeruabant, ne quis inter Pelaſgicũ meteret, aut ulterius foderet · & Prætori hoc tribuebant · Mulcta autem, tres erant drachmæ, & nocumentũ ſimplex.

DE VNDECIM. XXV

Vndecim ſunt, quorum ſinguli è ſingulis eliguntur tribubus, ipſisq́; Scriba adnumeratur · & ſecundum Phalereum, Nomophylaces nominati ſunt. Captiuorum uero curam gerebant, fures capiebant, plagiarios, & graſſatores. quos ſi confeſſi eſſent, morte mulctabant · ſin minus, in forum inducebant. ſiq́; conuicisſent, tollebant. Vna autem carceris ianua, Charonia dicebatur, per quam ad mortem ducebantur.

DE NOTARIIS. XXVI

Notarij, ſingulorum notabant debita, & non ſoluentes in iudicium uocabant · Singulis quoq́; mulctas, prout dignum erat, adſcribebant. Et In frumenti diſtributionibus, frumenti Notarij conſtituebantur, ſecundum Antiphontem:

XXVII

DE PRAECONE.

PRæco quidem alter Myſticorum, à Ceryte Mercurij Filio, & Pandroſa Cecropis Filia: alter uero, circa certamina. Alij quoq; pomparum Præcones, ex Euonidarum familia: alijq́; in foro uenales res promulgantes.

XXVIII

DE LIBRARIIS.

Librarij ſex coſtituebantur Ciuium albo inſcriptorum, & triginta alij hiſce adnumerabãtur. Mulctabant eos, qui ad conciones non accederent: & eos qui concionibus intererant, ſcrutabantur.
10 Atq; * funiculum minio tingentes, per lictores eos, qui in foro erant, ad concionem pellebant. Sed qui in Librum Lixiarchicum iam inſcriptus erat, patrimonium occupabat. Patrimonium autem, & λῆξις appellatur.

XXIX

DE * HESTIARCHIS.

AEDILIBVS — EXpiabant hi luſtrationibus minoribus concionem, & theatrum. Expiatio enim illa, & luſtratio dicitur.

XXX

DE CIRCVITORIBVS, & Ephebis.

CIrcuitores, ephebi, regionem cuſtodientes circuibant, utpote militaria iam curantes. Et inter Ephebos recenſebantur
ad circum navigationes — octodecim annos nati, duo uero * inter circuitores numerabãtur. Vigeſimo autem anno in Lixiarchicũ Librum inſcribebantur, & ſub * diuiurabant. Arma non dehoneſtabo, nec adſtantem, quiſ-
Dio — quis is fuerit, ſocium relinquam. pugnabo quoque pro focis, & aris ſolus, & cum multis: patriam nec turbabo, nec prodam. nauigabo, contra quamcunque deſtinatus fuerim regionem: ſolennitates
Cognitores — perpetuas obſeruabo. receptis conſuetudinibus parebo, & quaſcunque alias Populus prudenter ſtatuerit: & ſi quis leges rece-
Sylueſtres — ptas ſuſtulerit, niſi comprobauerit, non permittam. tuebor deniq;
Floreo, augeſco Duci. — & ſolus, & cum reliquis omnibus, atque patria ſacra colam. Dij * Hiſtores, * Agrauli, Enyalius, Mars, Iupiter, * floreat, augeat, ducat.

DE

DE SACRIFICIS. XXXI

DEcem hi exiſtentes, ſacrificia offerebant quinquennia · ſacrificium ſcilicet in Delum, in Bauronem, Heraclidarum, & in Eleuſinam.

DE ORGEONIBVS. XXXII

ORgeones, qui conſtitutis quibuſdam diebus tributim offerebant ſacrificia aliqua.

DE TRIBVBVS. XXXIII

In has, Pueros ſimul, & Virgines introducebant· eos ſcilicet qui iuſtam inibant ætatem, in die Cureotide · Et pro Maſculis quidem, coriandrũ offerebant· pro Fœmellis autem, dotem nuptialem.

DE GERARIS. XXXIIII

HAe arcana ſacra Baccho immolabant, cũ alijs quoq; myſterijs· has autem quatuordecim exiſtentes, Rex conſtituebat.

DE TRIBVNIS. XXXV

HI ſunt, qui Tribubus imperant · aliquandiu Naucleri dicti ſunt. unde & tribus Naucariæ. Naucaria autem, aliquando fuit duodecima tribus pars· et Naucariæ erant duodecim. quatuor, ſecundum Tertiam quamlibet· Hi uero tributa tributim collata adminiſtrabant, & qui ex hiſce fiebant ſumptus. Naucaria autem quælibet, duos exhibebat Equites, & nauim unam, unde nimirum nomen ſumpſit.

DE TRITTYARCHIS. XXXVI

TRittyæ præterea Præſes, Trittyarcha dicitur. Trittyarum uero ſingularum familiæ, tres ſunt. Et tribus quidem, uſque ad Cecropem, quatuor fuerunt· Cecropis, Autochthon, Actæa, Paralia. Poſt Cranaum uero adnominatæ ſunt, Cranais, Atthis, Meſogæa, Diacris· Sed poſt Erichthoniũm, Dias, Palladia, Neptunia, Vulcania. Verũ ab Ionis Liberis, Erichthone et Leonte· ∗ Opli tæ, Aegicores, & Cades. Ab Alcmæone autem, Apolline interrogato, multa nomina in decem redacta ſunt· Erechthi-, Cecropis, Aegis, Pandionis, Acamanthis, Antiochis, Leontis, Oenis, Hippo thoontis, Aeantis · His uero addiderunt duas, Antigonidem, & Hoplitæ

C Deme-

Demetriam · quas poſtea Attalidem, & Ptolemaidem nominauerunt. A Tribubus autem, tributim iudicare dicitur · Contribulis, alienigena, Tribulis, Tribulium Deorum ſacra, tribunitius ſanguis, inteſtinum bellum, & his ſimilia. Tribuum Reges ex * Euparidis exiſtentes, in primis ſacrorum curam gerebant, cōſidentes in palatio, quod circa Bucolium eſt. Quum autem quatuor tantum tribus eſſent, in ternas partes ſingulæ diuidebantur · & hæc pars, trittys nominabatur, genus, & phratria. Singulorum uero generum familiæ erant triginta, ex totidem Viris conſtantes, quæ Trigeſimæ uocabantur. Et eiuſdem familiæ, ſeu generis participes, Cognati, Collactaneiq; · cognationis quidem non eiuſdem, ſed propter conuentum hunc, nominabantur. Tres autem erant * familiæ ueteres, * Euparidæ, Geomori, Demiurgi.

Eupatridis — Gentes — olim — Eupatridæ — Agricolæ

XXXVII DE MVLIEBRI ORNATVI Præfectis.

Mulliebri mundo Præfecti erāt, propter Mulierū ornatūm · Et Mulieres inornatas mulctabant, earumq; mulctas ſcribentes apud platanum, quæ in Ceramico eſt, exponebant · Viginti hos eligebant, poſt triginta reipublicæ, & legum Curatores, de optimis deligentes. Erat & Fontium cura, Magiſtratus quidem, eiuſdem nominis ſeruos ad hoc operis deſtinatos habens · Tum & leo quidam, Fonticuſtos appellatur, æneus fonti cuidam, è quo aquam ad iudicia, quæ aqua diſpenſantur, hauriebant, inſidens. Pro curator autem quiſpiam, ſorte electus erat, dictus ἐφύδωρ, clepſydræ æqualitatem cuſtodiens. Theoricæ pecuniæ ſunt, in feſta, Deorū honores, et Vulgus diſtributæ. & hoc quod dabatur, theoricum dicebatur · quemadmodū & eccleſiaſticum, & iudiciale, quod & triobolus erat, duo oboli, & obolus · Quorum adminiſtrationis Præſes, ſorte electus erat ſupra illos, qui noui Ciues inſcribuntur, uel etiam delentur. Et Imperatores quidem, Magiſtrorum Equitum nomina. Et Hellenotamiæi, qui uectigalia colligentes, & in inſulis tributa ab inſulanis exigunt, eorumq; obſeruant reſpublicas. Aediles quoq;, & Sacrifici, officiorum nomina, Erogatores, qui frumen tum

*tum emetiuntur. Frumentarij uero, qui coëmunt. Inſuper & Petitores, officij nomen fuerit · aut Exactores, ſecundum Demoſthenem, Nemo exactoribus nomẽ dedit. Similiter & Inquiſitores aliquis ab illo ſumpſerit, nomen publicæ cuiuſdam functionis, qui latentia inquirunt. Ordinum Præfecti, ſcriptos habentes eos, qui ex Catalogo erant, deſignabant utrorumque nomina · & hoc, ſiſtere uocabatur. Prytanea uero, tempus eſt, quo unaquæq; Tribus præſidet. Et cum decem eſſent, ſingulæ Tribus pluribus diebus præſidebant · poſtquã autem duodecim factæ ſunt, ſingulis menſibus ſingulæ præſident. Ignifer, Puer, per uirtutẽ expiatis uitijs, ſub chlamyde & faſcia amictus, circumit, ignẽ aris inferens. Concio cõuocata, quæ repente congregatur, neceſsitate aliqua maiore oborta. Tum & Conuocatio dicitur, cum * & * eos ex agris uocarent, triremiũ * Præfectos, & Nauarchas reliquos, tum & maritimos omnes, Salaminiosq́;. Nautæ autem uocantur, hi quidem marini ſolum, aut maritimi · alij autem, Salaminij.* etiam que

DE ATHENIENSIVM FORIS, VNde dicantur, & quas actiones iudicent. XXXVIII

*FOra Athenis ſunt, Vicus Martius · iudicabat uero actiones cædis, & uulneris ex prædeſtinatione, incendij · ueneficij, ſi ſcilicet quis dans occidiſſet. fiebat autem conteſtatio, & deinde iudicium. Exordijs uero uti, aut affectuum commotione non licebat. Poſt primam autem ſententiam, exilium capere licebat, ſi quis Parentes occidiſſet. Menſibus * que ſingulis, tribus diebus continuis ius dicebant · quarta ſcilicet menſis deficientis, tertia, & ſecunda. Nouem Principes, qui ſingulis annis poſt cenſum datum, ſemper Areopagitis addebantur, ſub* diu iudicabant. Cædis autem actiones intendere licebat, uſq; ad Conſobrinos · & iureiurando inquirere, quis nam mortui Cognatus ſit. ſiq; Familiaris fuerit, accuſatur, & relegatur. Forum iuxta Palladium, in hoc ius dicitur de cædibus inuite commiſsis · Nam poſt Troiæ excidium, Græcorũ quidam Palladium habentes, Phalero appulerunt, & per ignorantiam ab incolis * occiſi * abiecerunt, & horũ quidem nullus uiuus ap-* uero Dio occiſos, abiectos eſſe

 pulit·

pulit·Acamas autem indicauit Græcos eſſe, qui Palladiũ habeant· & hi quidem ſepultos, ſecundũ Dei oraculũ, Ignotos nominarunt. Illuc uero conſtitutũ eſt Palladium, et de fortuitis ibidem iudicant. Forum apud Delphinium, ab Aegeo conſtitutum eſt·dedicatum autem eſt Apollini Delphinio, & Delphiniæ Dianæ·Primusq́; ibi iudicatus eſt Theſeus, expians cædem ab illo occiſorum latronum, & Pallantidarum·quos occidiſſe quidem confeſſus eſt, hoc autem iure feciſſe affirmauit. Forum in Prytaneo, ius dicit de occiſis, ſi ignoti fuerint, & cadaueribus incidentibus, aut interemptis· Hoc autem forum Tribuum Reges conſtituerunt, quos oportebat incidens cadauer eijcere. Forum putei, ibi iudicabatur, ſi quis exulum de cæde fortuita accuſaretur, & ſecundam actionem uoluntariæ cædis acciperet. Erat & in mari iudicium, et Reum quidem adnauigantem, & non tangentem terram, à naue defenſionem ſui dicere oportebat, neq; ſcalam, neq; ancoram terræ inijcientem. Nota autem fora ſunt, Heliæum·& Trigonum, cuius meminit Dinarchus: Medium parabyſtum, & Maius parabyſtum. cuius Maioris, meminit Lyſias: Et in parabyſto Vndecim iudicabant ea, quæ Meticho honeſtiora erant, cuius meminit Androtion: ⁎

Forum in Lyco·à quo & Lyci decas. & Iunonis iſthic templum conſtitutum erat, habens feræ formam· Olim uero conueniebant ſimul iudicantes fora. ⁎

Magnũ uero Metichi forum, ab Artifice Meticho ſic dictũ eſt· iudicabant uero trigeſimum annũ tranſgreſſi ex Viris integris, & ærario nihil debentibus. Iurabãt uero in Ardeto foro Apollinẽ Patrium, Cererem, et Iouem Regem. ⁎ *Ardetum porro, prope Eliſſum eſt·nominatum autem eſt ab Heroẽ quodam, qui ſeditioſum Populum ad concordiam adiurauit. Iuramentum uero Iudicum erat, ſe de illis rebus, de quibus leges habentur, ſecũdum eaſdem iudicaturos· de quibus autẽ leges nullæ ſunt, iuſtiſſimam laturos ſententiã. Iurantium uero ſimul, & iudicantium omne hoc, ἀμφιορκία dicitur. Heliæa autem, Quingentorum erat· Si uero mille Iudicibus opus erat, duo fora coniungebantur·ſiq; Mille & quingentis, tria. Calculos*

Ardetus

culos autem duos habebant æneos, perforatum, & non perforatum: et urnam, cui camus impoſitus erat, per quem calculus immittebatur. Deinde & duas habebant urnas, quarum hæc quidem ænea, altera uero lignea erat: & hæc quidem condemnans, illa uero abſolutoria. Aeneæ autem operculum ſuperiacebat, unius calculi foramen habens, quo poſtea arcana magis iudicantes contra ſuſpectos utebantur. Forum deniq; *funibus circumdabatur, iubente quidem* Rege: Theſmothetis *autem, forum implentibus.* Funium au*tem ambitus à quinquaginta pedum ſpacio ducebatur, &* Miniſtri *adſtabant publici, ne quis iudicio nō indigens accederet.* Fororum *autem iudicialium ianuæ, ϰιγκλίδες dicuntur: quas Romani,* * Cancellos *uocitant.* Dimittebantur *uero Iudicia, ſi prodigia inciderent:* Et Interpretes *uocabantur, qui prodigia, et alias res ſacras dijudicabant.* Ἐφέται, *numero quidem erant quinquaginta & unus:* Dracon *autem hos conſtituit, de* Optimatibus *electos:* Ius *autem dicebant ſanguinis Reis, in quinque iudicijs:* His *uero,* Solon Senatum *ex* Areopago *addidit.* Penè *autem ludibrio habitū eſt* Ephetarum *iudicium:* Dicti *autem uidentur, quod primum* Rege *iudicante fortuitæ cædis* Reos, Dracon Ephetis, *iudicium hoc permiſit* ἐφέσιμον, *id eſt tranſlatitium id à Senatu faciens.* Nautodicæ, *qui male uſæ ciuitatis actiones agunt.* Iniuriarum * Actores *erant, ſi modo* Cratero *credendum eſt, qui ſuffragia poſcenti, cauſas introducere nolebant: hoc autem uſitatum fuit in* Sicilia: Arbitri *uero ex ſexagenarijs ſorte deligebantur, illisq; ſortiebantur arbitria:* Et *infamiæ pœna definita erat, non iudicanti conſtitutum* * *illi arbitrium.* Olim *uero nulla ſacrorum actio, niſi prius ad* Arbitros *perueniret, agebatur.* Dicebant *autē, committere arbitriū:* Et *ipſum arbitrium,* ἀπόφασις *dicitur: eius uero prouocatio, ſi in forum fiebat, in urnam calculos utrosq;, Rei ſcilicet, &* Actoris *priuatim conijcientes, decernebant.* Recipiebant *autem* Arbitri, *à iudicante drachmam, quam* παράστασιν *uocant, inſcribente ipſo in tabulam crimen ipſum, & mulctam:* Accipiebant *et drachmam aliam, pro iuramento* Rei. Tabellæ *æneæ, quibus olim inſculptæ erant*

Cancellatis

uero

rant leges ſacrorum, & patriorum rituum. Cyrbes, tabulæ ſunt triangulares, acuminatæ, quibus leges inſcriptæ erant. Axones, quadrata erant ænea, leges cōtinentia. Axones autem, & cyrbes, olim in Acropoli reſeruabantur: poſtea uero, ut omnibus harum copia fieret, in Prytaneum delatæ ſunt. & propterea dicitur, legem inferiorem cum Acropoli comparare. Nomina ab Arbitris ſunt, Arbiter, arbitrium, arbitrium ferre, arbitrium ferens, tulit arbitrium, decreuit, Sequeſter, Arbitrum eſſe, Arbitrorum ſententia, condemnati, Arbitrorū ſententia liberati, Coarbiter, coarbitrium ferens, ab Arbitris damnatus, in Arbitrorum iudicio uincens, ſimul arbitrium ferre· Συνδιαιτηθῆναι enim, διαίτημα, et ἐνδιαίτημα aliò refertur. Ordines præterea erant quatuor, Pentacoſiomedimnorum, Equitum, iugatorum, mercenariorū. Et illi quidem, quod quingentos medimnos liquidorum, & aridorum colligerent, dicti· & ærario, talentum ſoluebant· Illi uero Equitum cenſum ſoluentes, quod equos alere poſſent, dicti uidentur · menſuras autem colligebant trecentas, & ſemitalentum ſoluebant. Iugatorum autem tributum ſoluentes, à ducentis menſuris dicti ſunt · & ſoluebant minas decem. Mercenarij autem ordinis, nullum Magiſtratum obibant, neq; quicquam ſoluebant. Sed Anthemion, Diphili Filius celebratur epigrammate, quod ex mercenario ordine in equeſtrem translatus eſt. Et imago eſt in Acropoli, equus Viro adſtans, & Epigramma Diphili·

Anthemion hunc equum Dijs obtulit,

Mercenarium ordinem equeſtri permutans:

Sed qui ante fora, & alios cœtus publici miniſtri ſunt, lictores dicuntur· quibus iniunctum erat, immodeſtos arcere, & non conuenientia dicentes abripere· Tum & Scythæ appellabantur, & Sagittarij· Atq; Peuſinij ab eo, qui primus eorū inſtituit officium. Telonia autem erant, quæ ſoluebātur quinquageſimæ collectoribus, et exactoribus· hæc autē uectigalia uocantur, & emporialia. Non

decima *nunquam & decimas inſtituerunt. Et *decimæ, telonij ſpecies erant. Et iumenta alentes, ζευγίσιον tributum ſoluebant. Cæterum*

olim

olim in Pnyce, comitia celebrabant. Pnyx autem, locus erat iuxta Acropolim *· apparatus more uetuſtæ ſimplicitatis, non ad theatri ſplendorem. Aliæ autem conciones, in Bacchi theatro congregabantur · ſolaq́; conſularis comitia, in Pnyce. Vnde Populi tumultum, Comici* πνυκίτην *uocant. Primum autem accubitum, & primum lignum uocabant · & in foro, primam cathedram. Quæ autē Iudicibus, in ſellis ipſorum ſubſtrata ſunt, floreæ uocantur. Homicida, occiſor, mactator, ueneficus, occidens, cædis ſtudioſus, cæde pollutus · Occidit, interemit, cæcidit, mactauit, dolo peremit, cæde polluit · * De huiuſmodi autem, pollutus, cōtaminatus, prophanus, ſanguinis reus, ſanguinis plenus. Resq́; ipſa, cædes, interemptio, cædis pollutio, mactatio. Referantur etiam ad iudicialia, conſcij, communio · Communes pecuniæ, apud Demoſthenem · Communicantes enim, Xenophontis proprium eſt. Indiſtributa bona, cōmunia, promiſcua, diuiſa · Diſtributa enim, ſordidius eſt. Et uerbum, communicare, bona communicare, ſubſtantiam miſcere, cōiungere diuitias · congerere, corrogare, coaceruare · Subſtantiam in unū conferre, conſtipare, commiſcere. Communiter, communicator, communicatus, communionibus ſtudens · Et communione dignus, & communionis expers. Contraria autem, dirimere, ſorte diuidere, ſortiri in multos, diuidere · Diſtribuere uero, alterius ſignificationis eſt. Et partiri, ſordidius · Melius autem, In partes diuidere. Diuiſio ſubſtantiæ, diſtributio, ſortitio · Partitio enim, aliquanto humilius eſt. Et* δασμὸς, *durius · Melius autem,* διασμός. *Et ij ſanè, in quos diuiditur · participes, conſortes, partium acceptores · Diuidentes uero, diſtributores dicuntur. Et In diſtributorum diuiſionem, dicunt* Rhetores: *Sæpenumero quoq́; conſortes, & conſortem eſſe dicitur de illis, qui alicuius flagitij participes ſunt · Et his penè ſimiles, participes, participantes, ſorte partientes, diſtribuentes, ſorte diuidentes. Et nomen, ſortitio · Et uerbum, ſortiri, ſorte participare. Et* Sortita bona *ſecundum Demoſthenem:*

Ad hæc

XXXIX DE LEGATIS, ET QVAE AD HOS SPEctant· et quæ de Præconibus, de honoribus, ſtipulationibus, & contractu.

*L**Egati, Nuncij publici, legatio, Legatũ agere · legationem ad-
miniſtrare, legationem mittere, legare, legationem perperam
obire, legatione mitti·* Mala *legationis adminiſtratione uti, quo ma-
gis utitur* Demoſthenes *·et* Platon, *Malæ autem obitæ legationis a-
ctio, contra hoſce erat: Legatus uero, &* Nuncius *ſit, &* Miniſter·
Alterius autem ſignificationis eſt, Præco, & Caduceator. *Cadu-
ceus autem, Legatorum geſtamen erat· &* in Prytaneum, *ob cau-
ſas peregrinas uocabantur. Legatos quoque nominabis, legatio-
nem adminiſtrantes ·* Vnde *&* de Præcone *dicitur, legationem
peragere. Et uerba, Legatum agere, adminiſtrare, legationem mit-
tere, legationem remittere. A Præconibus autem, præconari di-
ces, promulgare, denunciare, enunciare, prædicare, & annun-
ciare, præconium afferre, inducias denunciare. Et res ipſa, præ-
conium, promulgatio, denunciatio. Et contrarium, indenunciata
bella·non indicta cauſſa inſilientes, & non denunciati·* Sacroſan-
quocunq; *ſancti autem erant, &**ubicunq; illis tutò proficiſci licebat. Immu
nitas, pacis reciſio·* Fœdera *ferire, pacem afferre, libare, libatio-
nes petere ·* Fœderati, Confœderati, *& ſimilia.* Aurea *coronari
corona, germine denunciari, promulgari, deſignari, & ſimilia.
Et res ipſæ, denunciatio, promulgatio, prædicatio, deſignatio.
Inſuper & alij honores, munera, præmia, honores, gratiæ, frumen
ti diſtributiones, frumenti ſtipendium,* Conuiuam *eſſe ·* Purpura, *
primus accubitus, æneũ ſtare·immunes opes tam peregrinis, quam
in rebuſpublicis.* Stipulatio, *commerciũ, contractus, tabula, pactũ
ſcriptum, confeſsio ſcripta. A ſtipulatione autem, ſtipulatus eſt, &
ſecundum ſtipulationem egit · atque ſtipulatio nautica·* Et Stipula-
tionis transgreſsio, apud Demoſthenem, *aliquid agere illis, quæ ſti
pulatione continentur, contrariũ. A contractu porro, contrahere·*
Et pactio- Q*uemadmodũ à pacto, paciſci, paciſcentes,* * *pactio, & pactum*
nem *quoq; nunc dicunt · Et gratitudinis pactum, & pactum amicitiæ.*

DE

DE MVTVO, ET DIIS A SOLONE constitutis, pignore, depoſito, ædium remiſſione, * &c. XL

MVtuum, debitum, ſponſio, nauticum, elocationes, fœnus nauticũ. Commeatus periculum ſuſcipiens, commeatus, & remeatus periculum continens. Periculoſum, dubium, quæſtuoſum, lucro carens. Tum & funibus circumdare ſacra, dixerunt in * obturationibus, & obſepire, utpote in Plynterijs, & huiuſmodi diebus. funibus autem cingere forum, cum arcana iudicarent, ne quis adiret inauſpicatus. Tres iurare deos Solon iubet, Supplicem, Expiatorium, Depulſorium: Pignorare eſt, cum quis dote data aliquid, quanti ea conſtat, oppignorat. Pignusq; eſt, quaſi depoſitum, proprie quidem dotis: illud uero, mercedis quoq;. Et uerbum, oppignorare. Donum deponere, pro in depoſitũ dare. Poni autem, pro depoſito ſumere. Et hoc quidem depoſuit, illud uero depoſitum eſt. Similiter, ſpopondit, & ſponſione datum eſt. Hyperides uero ad Charytem dicit, Datus, pro depoſitus. Actiones quoque erant remiſſionis. Et dicere licet, remiſit, remiſſum eſt, remittere, ignouit, conceſſit. Deſeruit accuſationem, gratificatus eſt, contribuit, reddidit, accuſationem ſuſtulit, deleuit. Contentionem nondum finitam dereliquit, reliquit, deſtitit, ceſſit, pepigit. Spõte ſuccumbens, ſubcedens, inclinatus. Et ut Hyperides, Renunciauit remiſſionem:

&c ijs quæ circa ipſa.

nefaſtis

DE CONVIVIIS, CONGREGATIONE Senatus, conſeſſu, publicationibus, & ſimilibus. XLI

COnuiuia, * conuiuatoriæ, Conuiuatorũ ſymbolum, conuiuatoriæ actiones, conuiuialis lex, conuiuij penſio, conuiuij conſtitutio. Deferre conuiuium, implere conuiuium, penſionem relinquere. Conueniunt quoq; conuiuatorijs, particeps, participatio. Et illud Hyperidis, Cohabitationis particeps: Quæſtor conſedit, conuenit, confudit, cõmiſcuit, conſtipauit, collegit, coordinauit, coaceruauit. præſedit, conſedit, ius dixit, conſuluit, conſi-

Conuiuatores

lium præmiſit,Senatus erat conſeſſus· cõgregati erant Senatores, conuenerunt·Curia impleta eſt,plena erat· Eadem autem de Populo quoque dicat quis,ac Iudicibus.Publicare ſubſtantiam, proſcribere,publice proſcribere,publicationem decernere· Subſtantia cedere,concedere bona,res,ſubſtantiam,ſortem,patrimonium,poſſeſsionem,opes,omnes diuitias·patrimonio priuari.

XLII DE PRAESCRIPTIS DIEBVS, FVNEribus,luctu, & quæ hiſce conueniunt.

COnſtituti dies,funera,tertiæ, nonæ, trigeſimæ, exequiæ, libamina,iuſta·Terram ſuffodere,ſtruere rogũ.Parentalia, ſepultura, ſepulchralia·Monumentum, ſepulchrum, tumulus, columna,querela,ſtatua,libitinæ,tymbi,& urnæ.

XLIII DE NOXA, MVLCTAM FERENdo, & diem dicendo.

*NOxa,nocumentum,damnum,mulctæ periculoſæ,damnoſus,et ſimilia·*Nocuus, *nociuus,nocenter,nociue,periculoſe·*Damnoſe *enim,durũ eſt.Mulctam ferre, dare, ſoluere, perſoluere,exoluere,deponere,conferre, & ſimilia.* Et res *ipſæ, collatio, redditio,ſolutio,exolutio,depoſitio·reliqua enim, ſordidiora ſunt·* Nomina *uero nulla extant, nec aduerbia.* Et *contraria, exigere, pignora ſumere·pignora capeſſere,& poſtulare.Atq; res ipſa,exactio,poſtulatio·*Oppignoratio *enim, ſordidum eſt.* Dices *inſuper, forum repletum eſt, ſortitum eſt, ſorte diſtributum eſt, conſedit, conſtitutum eſt,conuenit,reſedit,iudicauit,ius dixit,decreuit, calculum depoſuit,ſententiam tulit.* Calculis *damnauit, cõdemnauit, damnationis ſummam tulit, damnatione notauit, mulctauit, mulctam irrogauit.*Abſoluit, *calculis liberauit, dimiſit, ſoluit, iudicio liberum decreuit·& ſimilia.Impletio,ſors,conſtitutio, cõuentus, decretum.*Damnatio,*condemnatio,iudicium, ſuffragiorum ſtipulatio,mulcta decreta,mulctatio,mulcta, mulctæ irrogatio, pœna, punitio,debitum,ſupplicium,intentio,iudicium.Abſolutio, liberatio,& hiſce ſimilia.* Mulctare, *mulctam attenuare,ſubattenuare.* Iudices *ſurgere,conſurgere·*Forum *dimitti,Senatum,* et Populum

Non

Non ceſſi, non conceſſi, non remiſi, non timui, nō perculſus ſum, non declinaui, nō deflexi, non deſtiti, nō deuiaui, nō depulſus ſum, nō ſubductus ſum, nō ſum traductus. Appropriauit, uēdicauit, ſub duxit, occupauit, decertauit. Prouidere, conſilium conferre, conſulere, conuenire, conſilia communicare, coniungi, conferre auxi lium, ſimul uincere, ſuperare· Miſceri, cōtingi, colligari, alligari in uicem. Præhenſum eſſe, habere, eiuſdem eſſe ſententiæ, æqualia decernere, idem ſpirare, unanimes eſſe, iiſdem ſuffragijs uti· Iiſdem gaudere, iiſdem triſtari· eadem amare, eadem odiſſe. Iiſdem ac quieſcere, unum eundemq́; eſſe Populum. Et res ipſæ, conſenſus, concordia, unanimitas, una eademq́; confeſſio, conſonantia, concentus, decretum, colligatio· hæc ſola· Σύνδεσις enim, durum eſt, licet Platonis fuerit. Sed contraria horum, ſcindi, diuidi, ſeduci, turbari, tumultuari· laborare, inuicem diſtare, diſſonare, diſſentire, aliud ſapere· Inuicem diſſolui, inuicem remitti, reprobari, partibus diſcindi, in partes diuidi, diduci· alternare. Et ipſæ res, factio, ſeditio, diſſenſio, defectio, turba, tumultus, labor, diſſonantia, diſcordia, diuerſa cōſultatio, alienatio mentis, alternatio, diuiſio, inimicitia· alia uero, ſordida ſunt· Nomina uero nulla ſunt, præter factioſus· Στασιώδης enim, contemptum eſt. Et turbulentus, ſordidum· quemadmodum & tumultuarius. Ab inimcitia autem, diſſenſionum, aut inimicitiarū ſtudioſus· Nam ſine additione, inimici uocabulum uſitatum non eſt· ſed magis, diſſentiens. Et alternator, durum. Aduerbia autē, factioſe, diſſentienter, diſſonanter. Et res, tur bulentum, tumultuarium · hæc enim receptiora ſunt, quàm ab illis deriuata aduerbia. Ab inimicitia autem, inimice, & ſeditioſe.

DE RELVCTANTIBVS, ET collaudantibus. XLIIII

Reluctari, ſupplātare, impedire, refrenare, turbare, cōtubare, elidere, obſtrepere, diſcindere, inhibere, ſuſtinere, depellere, ꝓhibere, conſopire, cōdemnare, diſſētire, reclamare, circūſtrepere, contradicere, turbare, linguā auertere· Sed obturare os, melius eſt. Vocē eripere, elidere, extrahere, impedimēto eſſe· Auditū tan-

tumnon obturare, retinere, obſepire. Collaudare, recipere, admittere, ſuſtinere Gratulemini, conueniatis, conſentientes ſitis affirmate, annuete, ſuffragemini, ratificate, calculum addite.

XLV *DE DOMIBVS, VBI CONVIuantur Prytanei.

THolus, in quo cœnabãt quotidie, quinquaginta ex Quingentorum Senatu. Tribus, penes quam imperium erat, immunis habebatur Et eadem immunitate fruens, tributis liber, & tributorum expers dicebatur. Tributarius erat, niſi cui immunitas dono data eſt. Collega, qui cum alio publicum munus adminiſtrat. Et immunis dicitur, qui tributorum expers eſt. Defunctus, qui tributa recenſet, ſine tributo publicum non obiens munus. Et res ipſa, immunitas, remiſſio, conceſſio, munerum carentia. Nam tributorum libertas, ſordidum eſt. Subſtantiam uero immunem, dixit Dinarchus: Et eiuſdem tributi perſolutor, eodem ciuitatis iure fruens, æqualem ad honores gradum habens, inquilini tributo liberatus. Et res ipſa, tributi æqualitas, ciuitatis æqualis fruitio, æqualis honorum uſus. Tributarius uero, etiam tributis obnoxius: tributum ſoluens, deponens, conferens, in publicum dans tribuensq; dicitur. Et ipſa res, tributum, depoſitum, collatio, inſumptio publica, perſolutio. Contributarius deniq;, ſimul tributum ferens, conferens, ſimul ſoluens, unà deponens, ſimul perſoluens: tum & uerba, ab hiſce participijs. Et res ipſæ, contributum, collatio communis, commiſſio tributorum, corrogatio.

LIBRI OCTAVI FINIS.

IVLII

IVLII POLLVCIS, DI CTIONARII LIBER NONVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

DIctionarium quoddam inſtitutorium, à Gorgia Sophiſta conſcriptum eſt. & hoc quidem audire, puerile· & idē conari, parui momenti uidebatur, huic componendi generi nondum conerſato. nunc autem aggreſſus, cœpi huiuſmodi Libros, ceu rem frugiferā, æſtimare· alia enim omnia, & uſum eorū probo· Et uocabulorum catalogus, natura tædioſus exiſtens, diſpoſitionis modo ad ordinis quandam formam uenuſtiorem redactus eſt· ut non magis lectis quis defatigetur, quàm ſequentia audire deſideret.

CAPITA LIBRI NONI.

HOc Libro nomina de urbium ædificijs cõtinentur, omniaq́; quæ à terminis, Populis, uicis, agris, regione, aut hortis dicũtur. Exteriores urbis partes. Nomina ab urbe deriuata. Vrbium formæ, earum laudes, & uituperia & nomina, à ciuitate dicta. De partibus maritimis. De uectigalibus. Publicani laus, et uituperium. Partium, intra mœnia & urbes exiſtentium nomina, priuatarum & publicarum, præſtantiorum & uiliorum. Inſuper & numiſmatum adſunt nomina, tam maiorum quàm minorum eorumq́; partes, eorũ uocabula. et ſi quid in hiſce nominibus propriũ, aut communiter, aut ſecundum urbes obſeruatum eſt. Vbi etiam in tranſcurſu, num calidos potus Maiores noſtri biberint, diſcutitur. De ueteri moneta, & noua. deq́; numis, qui Barbari æſtimati, Græcanici tamen ſunt. De primis monetæ excuſoribus. De monetarum inſcriptionibus. Quantum putent talentum continere. De pecunia, et pecunijs argento, argentis ære, et æreis. Præterea de ludis, teſſera, taxillis & de eo quod dicitur, Mouebo hunc à ſacra linea. De diagrammiſmis, aſtragalis deq́; eorum numero, et tractatione. de cane, Coo, Chio, Steſichoro, Euripide, ludo articulari, et ludo pheuide ad hamillam. De pila ad Scyrum, * Phennida, aporraxi, Vrania, cothurnicum ictu, & nominibus huic proprijs. De Baſilinde, oſtracinde, Chalciſmo, himanteligmo, ephedriſmo, epoſtraciſmo. Aſcomaſmus, in cotyla, æneam muſcã, præſtantiſsime ô Philelie, trygodiphiſis, melanthe, teſtudo ſcanthariʒare, nates percutere. Pentalitha, phittamaliades, phittariæ, phittameliæ, platagonium, * telephium telephyllum, caryna, malorum grana, latages, colabiſſare. Porro ſynonyma quoq́;, ſimilis, fraudis, cunctandi, admonendi, uincendi, turbæ, angendi, cauillandi, rei, ſciendi, plerunq́;, occidendi, dubitandi, ſufficiendi, terrendi, exponendi, incendendi, perficiendi, expellendi, intrandi, ferendi. Et nomina uariæ figuræ, ab οἰ diphthongo incipientia.

NOMI-

NOMINA DE VRBIS AEDIFICIIS, I
& quæcunq; à terminis, & Populis.

P*Orro ut etiã de urbe, et urbis partibus loquamur,
ſic dicendum eſt* · *coloniæ deductor, coloniã de-
ducens* · *Vrbem extruens, non tamen* πολισὺς.
Condiens, et Conditor · Et *apud* Herodotũ, Συγ
κτίσεις:De eodem et *ædificans, fabricans, urbem
ſubſternens, parans, paratus*, operans, expoliens, *faciens*, extruẽs,
machinans · *& ſimilia*. Et res ipſa, ædificatio · Et iuxta Thucydidẽ,
Habitatio, Cohabitatio : Reliquorum *enim deriuatiua, aut dura
ſunt, aut etiã ad alias res cõmunia*. *Verbum autem*, coloniã deduce
re, *urbem condere, extruere, inhabitare*. *Et aduerbium, inhabitato
rie*. Sed opus ipſum, *ciuitas, urbs*, cohabitatio, *ædificium*. *Verum*
Xenophon *non mœnia modò, ſed omne quod mœnijs continetur,
Murum dixit*. *Vir autem*, Ciuis, *urbanus, habitator, incola, inhabi
tator, inquilinus*, Indigena, colonus. *Et ipſa multitudo*, Populus, *tur
ba, populares*, Tribules, *genera, familiæ*. *Atq; partes extra urbem,
termini, conterminalia, forum*, Populi, *uici, agri, ſuburbia, prædia
remotiora, regiones, horti, paradiſi, uillæ, domus uoluptuariæ* ·
quorũ nonnulla, etiã in urbe fiunt. Et *à terminis quidẽ dicitur*, Cõ
terminus Iupiter, *columna terminãs, fluuius cõfinis, confinis urbs,
locus conterminus, ager noſtris finibus contentus, bellum exter-
num, opus determinatum* · *Tellurem terminare, determinare regio
nem*. *Virum finibus eijcere, extorrem fieri, & fines conturbare*.
Terminans uero, terminator. Et Ager *obæratus, determinatus*. Et
terminãs columna, terminus · Dieſq; *terminatus, pro definito*. Sed à
Populis, *iuxta* Populos *habitantes, cum* Populis *conuenientes, po-
pularis multitudo*. *Tum & in* Populo *uerſari, & peregrinari, &*
Populo *cohabitare* · Cohabitatio. *peregrinatio*. *Extera bella*. *Et a-
pud* Thucydidem, *Externi ad populares* : Et * *copia totius* Populi. *multitudo*
Et *omni* Populo, *aduerbialiter*. *Totius* Populi *cõuentus, publicatio,
epulum publicum publicæ feriæ, opus publicum, habitator publi-
cus* · *publicare, publicũ eſſe*. Populi *Præſes, publicus uenditor*, Po-
puli amator, Populi *amor* · Concionator, *concio, popularis*, Populi

ſtudioſus, Populi oſor. Democratia, democraticus. A populis etiam dicatur, Miniſter publicus & cum Populo communicans, utpote aliàs extra urbem habitans. & ſimilia.

II A PAGIS DICTA, AVT AGRIS.

A Pagis uero, ſeu uicis, Vicinus, Vicina, pagi Princeps, pagi Præſides Κωμοδρομεῖν, & cauillari. Inſuper & Comœdia, Comicus Poëta, Comœdiæ conſcriptor, Comœdiæ Actor, & cauillans. Comica fabula Et Comicum, quoniam in uicis Chori olim conſtituebantur. * Statim hinc & Comicus dictus fuerit. Et Comeſare, & Comeſator, apud Platonem: Atq; hedycomus, cantilena. Ab agris autem, Atticæ formulæ ſunt rus proficiſci, ruri habitare, ab agro uenire, & ſtatim ab agris diſcedere, & rus proficiſcere. Ruſticitas uero & agreſtis, pro aſpero Et Ruſticus, qui rure uiuit De utriſq; autem ἄγριος dicitur, magis tamen de aſpero. Fortaßis & præda, & uenari, atq; uenaticus canis, quoniam & hæc extra urbes fiunt. Inſuper & agreſtes feræ, & omne capiens linum. Et Venatica Dea, & Venaticæ Deæ lucus. Dices præterea & Ruſticum carmen, et agreſtem Muſam caprariorum ſcilicet, & Paſtorum: Ἀγροιώτης enim, Poëticum eſt. Non inconueniens etiam eſt addere, quod Ninus Beli Filius, natum in agro Filium, Agronem nominauit.

Forſan

III QVAECVNQVE A LOCO, & hortis.

SEd à loco, ſacer locus, indigena Populus, inquilinum factum, et localiter, ruſticũ, Ruſticus uiuendo. In loco manſit, locum amare, loci amor Et Χωροφιλεῖν, apud Antiphontem: Inſuper & incola, Indigena, inquilinus, colonus. Separare, cedere, concedere et omnia alia, quæ τῆς χώρας uocabulo conueniunt. Cæterum ab hortis, Hortulanus, Hortulanũ eſſe, hortum colere, hortorum cultus, & hortulana ianua. Et κῆπος, tondendi ſpecies. Sed paradiſi, Barbaricum nomen uidetur conſuetudine autẽ, in uſum Græcum peruenit, ſicuti & multa alia Perſica:

Vide ſupra Lib. II

DE

DE SVBVRBIIS, EORVM PARTIBVS, & ijs quæ extra urbem ſunt. IIII

VErùm partes extra urbes exiſtentes, & omnia quæ agros ſpectant, in Agricultura antè prædicta habes. Suburbiorũ autẽ fuerint, et munitiones, quæ et cuſtodias uocabis. Præſidia, ∗ turres, ſpeculas, tum & munimenta: uallum, et ualli: Foſſæ, pali, ſtipites, tentoria, ſcenæ, tuguria, tabernacula, caſtra: omniaq́; ea quæ munitionis cauſa, exterius extruũtur. ∗In re uero ludicra, propter Ludenti *multorum uſum, caſtra, etiam* ϖαρεμβολὴν *nominare licebit, allegando quendam è* Neotericis Theophilum *dicentẽ in ∗* Pancraſti Pancra-
ca: Deinde intra uallum hæc, & caſtra: Et in Actolis Criton, Hic tiſte
enim nobis caſtra ſunt: Partes *uero eorum quæ extra urbes ſunt, publice quidem: ſacra loca, loci initiatorij, magalia, palatia, oraculorum loca, heroa, ſepulchra, monumenta, polyandria, tumuli. Apud ſolum autem* Thucydidem, Abſcondita *ſepulchra, monumenta dicta inuenies.* Extra *urbem quoq; ſunt, antra, ſpecus, cauernoſa refugia.* Et Theopompus *in* Pantaleonte, Speluncã *dixit.* Ex *his quoq; fuerint, nemora, luci, caulæ, ſtabula, porticus, ſtationes pecoris, caprarum greges, paſcuæ, ſepta, cubilia, porcilia, haræ, porcorum greges.* Tum *et* Gruũ *greges, &* Anſerũ *greges, ſecundũ* Platonem: *et* Columbariũ *dicit, in* Theæteto: Inter *ſuburbia quoq;, loca urbem ambientia numerentur: niſi loci cuiuſdam nomen eſſe putemus apud* Thucydidẽ, *cum inquit, In peripolijs iſtis depræhenſus eſt:* Ex *ſuburbijs porro, in urbem eundum eſt.* Et *ab urbe quidem, non urbanus modò, & urbanitas: ſed & urbicus, & ciuilis. ∗ ur-* &
banus eſt, in urbe morari, Aedilis. Et ∗ Aſtylips, *apud* Critiam: Deſertor
Comœdia *quoq;,* Vrbanam *oleam uocat eam, quæ in urbe eſt.* Sed urbis
urbem nominabis, in continente ſitam, inſulanam, littoralem, à mari remotam, mediterraneãm, à mari allutam, marinã, maritimam, mari appropinquantem, mari proximam, ad mare conſtitutam: Ἀγχίαλος *enim,* Poëtarum *eſt.* Quæ *autem utrinq; mari alluitur, bimaris, ueluti* Corinthus. Et *quæ in medio maris utrinq; inhabitata terra eſt, utrinq; alluta, utrinque adnauigabilis:* αὐλὼν, *& iſthmus.*

Vbi uero utrinq; exiſtens mare terrã ſeparat, hoc· maris canalem, Euripũ, & fretum uocare oportet. Vocabis autem urbem recenter ædificatam, nouam, recentem, nuper conditam, modò factam, nouiter elaboratã, recenter conſtitutã, cui ſuprema modo manus addita eſt, habitatoribus coætaneam · ſed diu ante, uetuſtã, antiquam, uetuſtiſſimam, antiquis diuitijs abundantem, priſcam, ſenem, perantiquam, peruetuſtam· Et Populum huius, uetuſtum, inquilinũ, terrigenam, indigenam, patrium· illius uero, peregrinum, alienum, aduenticium, alienigenam. Sed à magnitudine urbem laudando, dices· latam, amplam, prælongam, longam, longiſſimam, magnam, maximam, ingentem, grandem, faſtuoſam, conditam, ampliatam, extenſam, diffuſam · Cæterum in planitie campeſtri ſitam, planam, equorum curſui patentem, currulem, populoſam, magna planitie præditam, extenſam, patulam· & ſecundum Homerum, Lati: iam. ✱ Κητώεσσα uero, ſumme Poëticum eſt. Sed in monte ſitam, montanam, altam, præaltam, bene munitam, difficilem captu, inuiam, acceſſu difficilem, conſpicuam, manifeſtam, excelſam, lucentem, arduam, in altum tendentẽ, montes æmulantem, excellentem, arci ſimilem, tantũ non nubes ſuperantẽ, uerticibus æthera tangentem, aërem ferè contingentem uel nubes, nubibus proximam, lucido circumfuſam aëre, libero aëri expoſitã. Vrbem uero maiorem uituperans, dices· immenſam, immodicã, inconcinnam, cuſtoditu difficilem, acceſſu difficilem, uix implendam, male habitatã, erratilem, diſperſam, diſtractam, Indigenarũ inopia laborantem, omnigenam, uarijs Gentibus repletam, inornatam, indiſcretã, turbulentam· turbarum plenã, petulantiæ, indecentiæ· Omnibus Populis refertam, uarios Populos continentem, collectitiam, alieni Populi plenam, Hoſpitibus abundantem, hoſpitalem, exteris repletam, peregrinorum plenam, omnigenis hominibus confertam, adductitia annona indigentem, incolas non nutrientem · inuectione opus habentem, introductus frumentis, inuectis cibis· A mari magis, quàm terra nutritã· quam Mercatores magis, quàm Agricolæ nutriunt. & ſimilia. Similiter & campeſtrem uituperando, dices· cauam, ſupinam

Cetoſa

nam, paluſtrem, aditu facilem, facilem captu, quam primo incurſu quis capiat Montanam autem uituperando, dices *commercijs inconueniens, uiæ inepta,* ✻*intrita, cōmercijs carens, appropinquatu difficilis, inhoſpitalis, aſpera, inuia, accliuis, agreſtis, uallis, conuallis ferarum magis, quàm hominum urbs* caprari*a magis, quàm urbana* Tempeſtuoſa, *æſtatem difficilem habens, hyeme moleſta propter niuem et ſimilia* Aliàs porro laudando dices, Viris *ſcatentem, florentem, iuſtam, rectam.* & *ſi uituperes, inflammatam, turbulentam, tumultuariam, afflictam, tenebricoſam, grauem, moleſtam, intolerabilem multitudine* turbarum *plenam, uexationum, anguſtiarum, et tumultuū.* In *qua uero* Populus *paucus fuerit, hominibus egens in ſolitudine, in ocio, in quiete, ocioſa, libera* Sed *ſi cauilleris, deſertā, ſolitariam, moleſtam, paucis hominibus habitatā incolis deſertam, inhabitatam, hominibus carentem, uacuā* Similiter *et paruam laudans, dices ſufficientem, moderatā, non prægrandem, mediocrem, modicam, mediocriter diſpoſitam, menſuratam, habitabilem, commodam* & *ſimilia* Sed *ſi uituperes, arctam, breuem, miſeram, ærumnoſam* oppidulum, *ciuitatula, pagus.* & *alia multa.* Quod *ſi inueneris in præcedentibus* Libris, *humani,* & *hoſpitalis laudes aut inhumani, et inhoſpitalis uituperia, etiā ſi eadem non de urbibus, ſed de* Viris *dicta ſint, licet tamen uſum ad urbes transferre* Quemadmodum & *quæcunque de locis ſunt ſalubribus, aut morbidis, aliaq; huiuſmodi, ad urbes quoq; referenda ſunt.* Præterea *magnæ ciuitatis* Ciuis, Μεγαλοπολίτης *dicatur parvæ uero,* μικροπολίτης Vnde & *ab* Ariſtophane, Paruæ *ciuitati conueniens dictum eſt.* Nouæ *uero ciuitatis* Ciuis, Νεοπολίτης *ſecundum* Platonem, *et* Epicharmū *dicentem* ✻ Nouus habitator, *in Harpagis et ſecundum* Eupolim *dicentem in* Aurea *ætate,* Νεοκάτοικος: Verū *à ciuitate nomina ſunt, ciuitas,* Ciuis, *politia, politiæ ſubiecti, rempublicā adminiſtrare, rempublicā ſollicitare, rei publicæ præeſſe.* Et Reipublicæ *ſollicitatio, ut* Sanyrion *in*✻ Gelo*te:* Politicā *ſapiētia.* Vir Politicus, *et politica oratio* Dij ✻ *tutelares, Ciuici* & *urbis* Præſides. Et Moribus *ciuitatis amorem referens, ſecundum*

✻ infrequens
✻ in Harpagis
✻ Riſu
✻ Ciuici

dum Thucydidem: Et Rempublicã ſollicitare, apud Antiphontem: & multa huiuſmodi. Vrbanum uero, Eupolis in Diade Ciuilem nominauit, ueluti indigenam. Dicatur quoq; Patrij, Platone dicente, Patrios Deos: Sed iſthmo, aut freto adiacẽs urbs, bimaris dicetur. Et multas ſubiectas habens urbes, & regiones, πολύπολις· Nimis enim affectatũ eſt, continentem, σύμπολιν uocare. Et multæ urbes in unum conuenientes, natio. Sed multi uici in unum nomen redacti, urbs. Poëtis enim, qui & urbes, Vicos uocant, non acquieſcendum eſt. ut apud Euripidem in Ixione, Eubœa Athenis quædã uicina urbs eſt· & rurſum in Timenidis, Peloponeſus tota urbibus abundat: Tres autem ſunt urbium in extructione figuræ, continens, inſula, cherſoneſus.

V DE PARTIBVS MARITIMIS.

rupes, littus *PArtes uero urbium, à mari quidem, * littus, maris locus petricoſus, ripa, portus, portus introitus, portus profunditas, portus receſſus, ſtatio, crepido, naualia, nauium tecta· Et ut Ariſtophanes in Babylonijs, Nauiũ ſtatio: Inſuper et telonia. Teloniũ uero in Codone Poſidippi dictũ eſt, Puerum ad teloniũ feſtinantem: Decimarum collegia, decimationes, quinquageſimarum collectiones, cuſtodiæ. Tum etiam Decimarum receptacula, hoc autem nomine Antiphanes uſus eſt in Piſcante· Et qui hiſce præſunt, publicani, collectores, ellimeniſtæ: Decemilegi, ſecundum Demoſthenem: Et ut Anaxilas in Glauco, Decimatores: Vigeſimarum collectores, quinquageſimas colligentes. Et Quinquageſimas colligere, in Philonidis Cothurnis dictum eſt. Impuri, ſcortatores, Megarenſes, ſæui, parricidæ. Telonium uero, Ellimenium, ut Eupolis in Autolyco· Ellimenium, quod tibi, priuſquam ingrediaris, dandum eſt: Et decima, uigeſima, quinquageſima· & ſic ſecundum ſingularum exactionum partes, nomen conſtituitur. Tum & παραγώγιον, uectigalis nomen. ſi oportet in defenſionem communis uſus, aliquem citare, à Philippide in Enauigante dictum· Vt paragogium poſthac conferas, exigam: Ipſum uero opus, uectigalis perſolutio. Et uectigal perſoluere, uerbũ. Et exigere, telonia exigere, petere, colligere·*

colligere. Et quod ab his ſoluitur, teloniorũ notatio. Quod uero notatũ non eſt, notatione obmiſſũ. Et ut Ariſtophanes in *Polyeido, Ellimeniſtã agis, aut decimatorem? Telonij penſio. Teloniũ pendere, deponere, perſoluere, reddere, numerare, exoluere, cõferre. Et teloniũ debitum, conſtitutũ. et magis affectato uerbo, ſolenne, pro cõſtituto dices. Quod autẽ legibus non eſt conſtitutũ, immune. Et res ipſa, immunitas. Et nõ homo ſolum, immunis dicitur. ſed et portus, in quo nihil exigitur. Et publicanũ uituperans dices, grauis, moleſtus, angens, prædans, deprædans, deglubens. mari aſperior, tẽpeſtate uiolentior, ſubmergẽs appellãtes. Inhumanus, difficilis, *inplebilis, immodicus, turpis lucri ſtudioſus, uiolentus, ſuffocãs, feriens, graſſans, demergens, rapiens, auferens, extorquẽs, temerarius, impudens, impudicus, ingratus, immanſuetus, ſæuus, inhoſpitalis, ferinus. cautes, petra prominens, naufragium, immitis bellua. & quæcunq; in Morum uituperio habes. * Affectatori autem dicendum eſt, Salmidyſſus, Caphareus. & quæcunque alia in mari ſunt inacceſsibila, & horrenda loca. Si uero publicanum laudaueris, dices. legitimus, hoſpitalis, iuſtus, * legis obſeruantior, manſuetior prædo, integrior conditione ſua, pudere ſciens, conſolator nauticæ moleſtiæ, in quem quis ſpem collocet, ad quem quis lubenter appellat. Sed telonia accipere dices, emere, & conducere. & Principes elocare telonia, uendere, proclamare, mercede locare. Partes porro circa portum, ſignum, agger, emporium. Et ut Hyperides dicit, * Grus, ubi onera extrahunt: Et Ἀγροδίσγμα dictum, ſignum dare uenalium uectoribus, apud Hyperidem in Salſamentis: Sed emporij partes, tabernæ, lupanaria. quæ & fornices uocaueris. Et multitudo non nautica modò, quæ in Nauticis recitata eſt. ſed & Mercatores, Caupones, & quæcunque in Tractatu De Artibus habes. Porro partes circa urbem ſunt, murus & muri partes, quæ Militaribus adſcripta ſunt. Tum & portæ, & portulæ. & aſtantes hiſce, ianitores. quemadmodum muris mœniorum, cuſtodes. Et portarum, ianuarum'que partes, tabulæ, ualuæ, uertebræ, cardines. & quæcunque in Tractatu De Domibus inuenies. Ingreſſis uero

Multiformi

inexplebilis

Ambitioſo

intimius lege, manſuetius quàm ualde mulctum

Elatio

ſis uero

ſis uero omne illud dicitur, pomœrium, intra muros, intra mœnia· interius autem, Plateæ, ſecundum Xenophontem, & Homerum· Vnde Latas plateas habens, Homerus formauit· &, Apollo Ἀγυιεύς: Hæc autem & biuia nominata eſſe inuenies, non apud Ariſtophanem modò dicentem in Theſmophoriazuſis· Biuiū, huic oportebat indere nomen: ſed & apud Hyperidem De Retributione Ad Paſiclem, Domum magnam, Chabrij dictam, & biuium: Hæc & uici uocantur· Vnde Vicinos uocamus, prope nos habitantes, et Vicinas· Ariſtophanes enim, aut in Fabulis, aut in Centauro inquit, In uicis cauponarijs deluſum· et in Lyſiſtrate, Præterq̄ quod Vicinus· Ion uero in Phœnice manifeſtius, Sed & Theretron, horum uero Vicini Dij: Videtur mihi et comus, à uico nomen duxiſſe· & encomium, pro uictoria cantatum. Vicinos autem, contiguos, cohabi-

forſan ue- tantes, adhabitantes, adhabitatores· *inſuper & prope agentes, et

ro fores habentes proximas. Eupolis uero in Adulatoribus, etiã Conuicinum dixit· In his uero uias frequentiores, Populo tritas appellabis, currules, regias, & equeſtres· ſed anguſtiores, angiportus, et uicos ſtrictos, ſecundum Homerũ dicentem· Foris autẽ ſtat Deus,

Forſan & ubi itur in uicum ſtrictũ. *Statim quoq; ῥύμην dictam uidebis· et,

uicum di- ut nunc loquuntur, platea· Philemone dicente in Panegyri, Plateã

ctam inue- hanc ſolã tibi condidit Rex· & Philippide in Phileuripide, Quotã

nias *in uia, ut Puer tertiam teneat plateam: hoc enim, angiportũ Athe

à nis erat. & Laciades, Rectà tranſiuimus uicum: Et ædificiorũ multitudo, habitationes, uiciniæ· Et habitationum ambitus· ut in Seneсta Ariſtophanes, In ambitu cohabitationis ſtans: Et circumhabitatiuncula parua, domicilium. Et Domuncula, dicit Demoſthenes

pharmaca Contra Olympiodorum, Et hic quidem præhendit *pharmacote

tractan- rentes, & domunculam· ego uero accepi ſcutificos, & domum: *

tes Adeo ut domuncula, ſit domicilium paruum. Apud Lyſiam uero ad Philonem De Theocledis cæde, Aediculã inuenire licet· Sed in æ-

tabernæ diculam poſteriorem muliebris cœtus: Fortaſſis & officina, et *diuerſoria. Publica autem ſunt, acropolis· quam & arcem uocaueris, & urbem. & Deos in hac exiſtentes, caſtrenſes, & tutelares· & poſterio-

poſteriorem acropolis partem, poſticum. Inſuper acropolim, & regiam quis uocauerit, & Tyranniædes. Præter hanc, & curia & domus quædam urbis, ubi conuiuabantur, qui à publica redibant legatione, & qui ob factum aliquod frumentationis honore ornati erãt, ſiq; quis honoris cauſa ſemper alendus erat. Sacra uero ſunt, templa, nemora, luci, & pinnæ quæ in Sacris antè prædicta ſunt. *Et in ingreſſu quidem ſic * uocauerunt, in quæ cœlitus demittitur fulmen. quod & incutere, ferire, & immittere dixerunt & Iouem in eo exiſtentem, Deſcenſorem. Ambitum autem ingreſſus, intactum nominabis. Sed & urbis partes ſunt, porticus, ſtadia, prætoria, curiæ, ludi literarij, ſcholæ. Pædagogia, quæ & *φωλεὰς uocarunt. Scholam quoq;, Chorum nominauerunt, unde ludimagiſtrum, Choragũ et docere, chorum ducere. et maxime Dores, ut Epicharmus in Vlyſſe Transfuga in Harpagis uero, Choragium, pro ſchola dixit. *Niſi forte ſcholam, *διατριβὴν quoque multorum more dicere uelis, uide ne te illud apud Aeſchinem torqueat, Et honoratum in Puerorum διατριβῇ: Eſt & lex quædam Attica, actionis contra philoſophantes, cuius Sophocles Amphiclidis Sunius meminit. In quo quædam * his præfatus, induxiſti non licere cuiquam Sophiſtarum, ſcholam inſtituere: Inſuper non ignobiles ciuitatis partes ſunt, gymnaſia, & balnea & fortaſſis coquinæ quoque, Eupolide dicente in Populis, Vt coquinam: Tum et illud Platonis, Spoliarium: Et apud Xenophontem in Atheniensium Republica, Balneæ, * paleſtræ, et ſtadiorũ arena: Xenophon uero, ſine ſtadio Arenam dicere uidetur, in Oeconomico dicens, Si in arena obambularent: Et in Ariſtei Orpheo dictum eſt, Erat mihi palæſtra, & ſtadium prope: Publicis quoq; adnumerandum eſt, theatrum. Et theatri pars, præter prædictas, oſtium ut in Alexidis Gynæcocratia inuenire licet, Hic nos iuxta oſtium*, ceu peregrinas ſpectare oportet: Præter theatrum quoque ſunt, ſtadium, equorum curſui deſtinatus locus, Cantorum domus, curia, forum, prætorium, regia aula, regia porticus, regium tribunal. Cenſorum domus, ubi Cenſores conueniunt, ἀλλεγωτήριον, ubi ſorte

Quæ uocabantur

luſtra

Si itaq;

Conuerſatione Sunieus contra hos

ad hæc

conſidẽtes

ſorte eli *ſorte creati ſunt. Tum et armamẽtaria erant, ubi arma ſeruaban
gentes tur.* theſauri,penus ubi pecuniæ,& frumenta. In Menandri Eu-
Et nucho,& Granaria:quæ Siculi,Rhogos nominauerunt, quod no
men extat in Epicharmi Buſtride:Sed & Pompeium,nimirum do-
micilium fuerit publicum, Demoſthene ad Phormionem De Mu
tuo dicente, Et illis quidem in Pompeio emetita: Erat etiam domi-
cilium publicum,carcer,ergaſtulum,cuſtodiæ domus· Et Gorgy-
ra,ut dicunt Iones:Notandũ uero, quod nõ carcer modò,apud At
Domici- ticos*οἴκημα dictus eſt·*et nõ lupanar,ſed et*οἰκύσιμον.quo-
lium niam et Platon in Protagora inquit, Erant autem in οἰκυσίμῳ quo
neq; dam,quo antè ceu ærario uſi fuerant·& rurſum in Legibus,Pub-
habitacu- licis οἰκυσίμοις,id eſt carceribus,excipere inquit. Et Thucydides
lum Libro Tertio, Carcer, qui mœniorum erat: Sed & ciuitatis par-
tium ſunt, Virorum conciliabula, comeſatoriæ domus, cœnacu-
la, compotatoriæ ædes, piſcinæ, canales, libethra, fontes, porti-
cus, ſedes· Et ut Sophron inquit, Conſeſſus: Quod autem horo-
logium uocant, fortaſſis & Polum aliquis dixerit, ſecundum Ari-
ſtophanem in Gyretade· Polus hoc notat,quantum Sol conuer-
ſus ſit:Publicorum quoque eſt,Bibliothecæ,ut Eupolis inquit, ubi
libri uenales ſunt. ſic enim locum hunc,non libros uocarunt Atti-
ci· quemadmodum reliquas formulas, à uenditis rebus denomina-
runt.ut cum dicunt, Abijt in obſonium, in uinum, in oleum, in ol-
las: Et ſecundum Eupolim,Tranſierunt in allium, & cepas,thus·
tum & aromata,& merces:Sint et popinæ ex urbis partibus,non
artium, ut reliquæ ſunt officinæ·ſed locus, è quo coquos condu-
Milite, Si- cunt.ut Antiphanes in * Stratiota,* Videtur ex popinis ueniens,
mulac e in obſonium * conijciens. Macella autem uocarunt, ubi uenales
incidens uendunt carnes. Et hæc nimirum urbis partes inhoneſtiores ſunt,
popinæ,aleæ domus,ludorũ ædes,lupanaria,proſtibula, uoluptua-
riæ domus.Partes quoq; urbium,ſubterraneæ domus,crepitacula,
putei,lacus,fluuij,fluuiorum ripæ,littora,pontes,portæ,fornices·
Eſt autem fornix,ædificij genus· quoniam & Sophocles in Lacæ-
nis dicit, Arctam ſubijmus fornicem, & non Barbaram: uerun·
tamen

tamen & Platon in Legibus, Thecam ſubterraneam ipſis elaboratam eſſe, fornicem, prælongum lapidem: Ex urbis partibus ſunt, & ærariæ fabricæ· Et Pithones, ut Eupolis nominauit. Et Cellæ uinariæ, ſecundum Xenophontem: Multæ uero officinæ, quibus ab artibus ſingulis nomina adſunt, antè De Artibus dicta ſunt. Partes etiam urbis ſunt, domus communis, hoſpitale· & ut in Inacho Sophoclis, Communis ſtatio, & ſtabulum equorũ: & ut in Hippolyto Euripides, Occultato* ad equum, ſtatim inueniens ſtabulum: apud Lyſias uero De Achillidis cæde dixit, Equile: Tum & ſtabulum, dicitur iumentorum ſtatio. Et κλέισιον, * à concludendo· cuius etiam ianuæ, * κλεισιάδες dicuntur.

apud ab aliter claudendo clauſuræ

DE SPECIEBVS, PARTIBVS, NOMInibus talenti, minæ, ſtateris, drachmæ, pentecontadrachmæ, & pentadrachmæ, earumq́ partibus. VI

SEd non inutile fuerit, pauca de moneta dicere· Quæ enim numularios ſpectant, adulterinũ argentum, et probatũ, antè prædicta habes· nihilq́; refert, numiſmatum ſpecies, & partes definire. Platone enim Teſte, Eſt et ars quædam ciuilis, numiſmatũ· et numiſmatis, opus politicũ: Cum autem talentũ, maxima ſit et auri & argenti pars, conueniet huic nimirũ, Demoſthenis Quinquaginta talentorũ penſio: facile uero hoc nomen, ſecundum hanc præſcriptã formulam & augere, et minuere licet· Nam et centũ talentorũ precium dicere licebit, iuxta prædictum uocabulũ, et decem talentorum. tum ab omni numero, uel maiori, uel minori ſimiliter· ut tamen durities, & aſperitas ſoni uitetur. Talentum uero, & ponderis nomẽ fuerit, apud Ariſtophanem dicentẽ, Talentomuſica ponderabitur: atq; illud Homericum, Et tunc quidem Pater duo appendit auri talenta: hoc enim ipſis, ponderum nomen eſt. Sed hoc in* Cratini Stolis, * ταλαντοῦος incertò dicitur, num preciũ, aut modum intelligat: ſicuti cum et Alcæus in Endymione dicit, Ingentium dolorum· Antiphontis enim Talentum, pondus ſignificat. Et Ariſtophanes in Fabulis, aut Centauro, Lapis decem talenta ponderans:

Primũ quidem talentum ualẽs, quid iſtorum ſit, incertũ dicas

*derans: Valebat autem auri talentum, tres Aureos Atticos· argenti uero, ſexaginta Minas Atticas: Fuit et numeri nomen· Vnde multa talenta habens, pro diuite· Et res multis talentis conſtans, pro cara· Et illud apud Homerum, Iacebant autem in medio duo auri talenta: Sed et Talentū Duplex dices, ſecundum Demoſthenem, et Triplex: Et Dimidium talentū, ut Homerus, Sed auri dimidium tibi addam talentum: Vetus autem mos eſt dicere, Quintum ſemitalentum, et Septimum ſemitalentū· aut Quatuor ſemitalenta, aut Duo dimidia, aut Sex ſemitalenta· Et in ſumma, quotcūq; quis ſemitalenta enunciet, præcedentem hæc numerum, perfectum eſſe oportet· *ne ſeptimum, ſextum, uel tertium pro duobus, & ad hoc ſemitalentum ſemper adnumerandum eſt. Veteribus quoq; uſitatum eſt, Vnum ſemitalentū dicere, pro tribus ſemitalentis· quemadmodum & Tres ſemiminæ, pro una dimidia mina: Quod autem apud Homerum Talentum, quàm minimum ualuerit, ex equorum curſu conijcies. in quo tertium brauium, eſt lebes· quarto uero, auri duo talenta. Mina uero, eſt maxima talenti partium, cum in nomina minora talentū redigitur. Inſuper et trientem talenti dices, et quadrantem· & tertiā talenti partem, et quartā partem. et huiuſmodi partes ex numero manifeſtæ ſunt, ſed nō ex nomine.*

præter ſeptimum, ſextum· ſiue ro tertium, duo· cū hoc autem dimidium ubiq; adnumerandum

*Erat uero mina, ponderis, et numiſmatis nomen. cuius *dimidia pars, ſemiminā· & tertiam, ſemiminā *dices pro duabus minis et ſemi. Minā quoq; cū reliquis uocabulis cōponentes, ut Herodotus in Quinto Libro dixit, πεντάδμνον, id eſt Quinq; minis cōſtans· Lyſias uero contra Aliocraten, Obuenit mihi uiginti minis conſtans conuiuiū: Cæterum ſtater aureus, minā faciebat· In ponderibus enim, minam momenti, ſtaterē uocauerunt. Et cum quinq; ſtateras cōtinens dicunt, quinq; minas intelligere uidentur· ut in Hippocratis Depoſito, Quoniā enim uideor albus homo, pinguis, ocioſus, capiat ligonē aſſuetus inſumere πεντεστάτηρον, ſpiritus conſurget: Eſt et ſtater, numiſma· ut cū Ariſtophanes dicit, Stateris uero ſerui ludebamus: Illud enim in Ranis, Salutis quinq; ſtateris conſtantis· ambiguū eſt, num pondus ſignificet, aut numerum. Sed Eupolis in Populis, numiſma intelligit*

dimidium dixeris, duas & ſemiminā dices.

telligit dicendo, Habens aureos ſtateres ter mille: Sed in Imperatoribus, pondus intelligit· Et cum eſſet * recentior Croca, quinque ſtateres habebat, næ per Iouem· nunc uero, ſordis fa. ile habet talenta duo: Atq; hi quidem ſtateres, uocabantur Darici illi, Philippici. alij, Alexandrini, omnes aurei exiſtentes. Et ſi aureus dicas, ſtater ſubintelligitur· ſed ſi ſtater ſolum, non plane intelligitur aureus. Sed in Anchiſe Alexãdrides, etiã Semiaureus dixit. Sed quæ ſtateris precio conſtant, στατηρίδια uocabis· ut Theopompus in * Callæſchro, Non ait aliorum eſſe medios ſtateres: Attica mina, drachmas centũ continet· ſicut certiſſimum eſt, ex Eupolis Adulatoribus· * Cœna appoſita, centum drachmas conſpice, deinde affert Adulatoribus, uini minam alteram· Vnde patet, quod priores centum drachmas, pro mina dixit. Drachma uero, obolos continet ſex· Vnde & epobolia dicitur, ſexta mulctæ pars. Et quod drachmæ precium ualet, δραχμίδιον, ut in * Holcadibus Ariſtophanis: Non autem Drachma modò, numiſmatis nomen erat· ſed & Pentecontadrachma, & Pentadrachma, apud Cyrenenſes: Tum et quadridrachma dicebatur, tridrachma, & didrachma. Vetus autem erat Athenienſium moneta, Bos appellata eo, quod bouem inſculptum haberet· & hanc Homerum putant intelligere dicentem, ἑκατόμβην ἐννεαβοίων: Sed et in Draconis Legibus eſt, Soluere decabœum: Et in Deli profectione Præconem proclamare tradunt, ſi alicui munus deſignat, quod Tot illi tradentur boues· & dari pro ſingulis bobus, binas drachmas Atticas: Vnde nonnulli, Deliorum, non Athenienſium proprium quoddam numiſma eſſe, Bouem intelligunt· Hinc quoq; dictum eſſe Prouerbiũ, Bos linguam conſcendit· cum quis argenti cauſſa tacuit. Erat etiam, ut Ariſtoteles in Cyrene tradit, Quadriſtater, & Tetraſtateria, ſemiſtaterum aurea numiſmata: Media autem drachmæ pars, ſemidrachma uocatur. Et tertia ſemidrachma, duæ drachmæ dimidiatæ. Semidrachmam uero, etiam triobolum uocabis· Oboli enim octo, Semiſextarius appellantur· ut in Lamia Crates inquit, Semiſextarius eſt auri, * diſciplinæ octo oboli: Erant etiam Triobolum, & diſcas

iunior

Pulchri turpi

Cœnã appone, centum drachmas ecce· Deinde infert Adulatoribus, Vinum appone

Hecatomben centũ boum

Diobolum, numiſmatũ Atticorum ſpecies. Diobolum quidem, no-
ctuam inſculptam habens· illud uero, in utraq; parte Iouis faciem·
Tetrobolum autem, faciem quidem ſimiliter, duas uero et noctuas.
Sed tetrobolum, & triobolum uſitatiſſimum eſt. Cæterum diobo-
lum, ſæpenumero ſolutis dictionibus efferũt· ut Demoſthenes, Sed
in duobus obolis uidebant, ſi hæc eſſent inſculpta: Eſt uero Diobo
Militibus lum in Aeoliſicone Ariſtophanis· Quod mihi ſolum in maxilla re-
lictũ eſt, fuit diobolum: Et in Theopompi*Strattiotis, tetrobolum
accipere, τετρωβολίζειν dictũ eſt· Etenim quis nunc bene uiuat τε-
τρωβολίζων? ſi nunc diobolum ad Vxorem nutriendã Vir accipit:
Et oboli dimidia pars, ſemiobolus· Et ſemiobolæũ, quod tanti conſti
tit· ut in Ranis Ariſtophanis, Carnesq; interim hiſce uiginti elixæ
ſemiobolææ: Sed in Tractatu De Argento, tres ſemiobolos τριη-
μιοβόλιον dixit, In ore habens Treſemiobolum: Obolus quidem,
æneos habeat octo· Et duo ærei, quarta pars, & per apocopen τε-
ταρτήμορον uocatur· hi autem & δίχαλκοι fuerint, cum oboli
ſint quadrans. Quatuor autem ærei, ſemiobolus. Sex ærei, triens,
quando tres oboli partes ſunt· nonnulli & quadrantem, hoſce no-
minauerunt, ut tres quadrantes habentes. Quod autem ſex æreos,
trientem uocarint, inuenire licet in Philemonis Sardio· Memento,
Pice occu- æreos mihi debes quinq;· ego tibi æreos quinq;, tu uero mihi trien-
pato tem. ſex ergo dans, quinq; æreos accipe· Et manifeſtius in*Pittoco
pumeno; Ecce adeſt, ut cernis unicuiq; triens· in quatuor enim ſic
triobolus exponitur: Viginti quatuor enim obolis exiſtentibus in
triobolo, ſex cuilibet ſunt ærei, quatuor ipſis exiſtentibus, quos il-
le trientem uocauit. Cum autẽ Thucydides Trientem equeſtrẽ di-
cit, tertiam ſortem intelligit· Herodotus uero, tertiã partem. Quod
uero apud Philemonidem Triens, nonnunquam Plato Quadran-
tem uocat· Quod autem quatuor ærei, ſemiobolum conſtituebant,
in eadem Philemonis Fabula dictũ eſt· Prima oboli parte nobis col
lata, & æneis quatuor: & poſt hæc, Atque tres ſemioboli æris, ca-
noui lidæ erant: Hic uero magnam quis quæſtionem ſoluat, de qua,*du
bitaui ſæpius, num apud aliquem Veterum calida utentium, de potu
illud

illud dici inuenire liceat. & hæc ſane apud Homerum, claritatẽ habent magnam · nam ſi quis ignitos lebetes, cum lebetibus ignis expertibus compararet, putaret hos pro calidæ aquæ apparatu ordinari. Idem quoq; fuerint illi, in tripode igni appoſito, qui ad lotionem calefiebat, quorum non paruus erat uſus · Apud Homerum *enim, nec elixas carnes quidam* Heroum *comedebant· licet huiuſmodi illi obſoniorum præparatio cognita fuerit, cum inquit·*

Veluti lebes interius feruet, multo igne petitus,
Pinguedinem coquens tenelli porci:

De potu uero, apud Homerum *nequaquam inuenire licebit, calidam aquam ad potum referri · apud ueteres autem* Medicos, *& ſanè cum* Hippocrates *inquit·* Frigidum, *infeſtum eſt neruis, oſsibus, dentibus, et cerebro: manifeſtum eſt, quod calida dentibus offerenda ſunt. Ego uero illud in* Theſmophoriazuſis *Ariſtophanis dictum, Ahenus caleſcit, de* Mulieribus *potum præparantibus intelligo· idemq́; in* Eupolidis Populis, *dictum eſt. Sed quoniam nec illud in argumentum calidæ potationis abſurdum eſt, * quod contrà in Ariſtophanis Georgis manifeſtè de lotione * dicitur ·* Ex *urbe nunc in agrum diſcedamus, ut dudum * in lauacro lotum puniamus: Tum & illud apud* Philemonem, *Aheni calidum erat ad* Bibendum * *paratum, & arguit certò calidi potationem ·* Nam *numiſmatis bucca, non lauacri eſt, ſed potionis menſura.* Pentechalcum *autem, quinque æreos dictos eſſe, inuenimus in* Ariſtophanis Geminis, *aut ** Vlauro, *** Quoniam* *hæc paſtam, & inteſtinum quoddam appoſuit, ut puto, pentechalcum * captans:* Sit *& ſymbolum, tenue quoddam numiſma, ſemiſecta ſcilicet numi pars.* Hermippus *quidem in* Hormophoris *inquit,* Ab *inſtitoribus capiam ſymbolum: in ** Demotis *uero,* Niſi *tibi ſymbolum offeram permutans, permutatum uidetur dimidium. ** Quod *autem ex una tantum parte ſignatum fuerit hoc numiſma, * notandum eſt· aut diuidendum, ut habeat utramque partem.* Quod *autem uendens, & emptor, * hoc ſymbolo compræhenduntur, & confirmantur, redarguunt; id parui admodum fuiſſe precij · Ariſtopha-*

ſuccurrit mihi illud dictum à nobis illic in ſolio æreo lotũ comparatum manifeſte arguit iecinoris fibras accipiens Popularibus *Poſtea* Itaq; *ſi conſiderandum pro hoc ſymbolo acceperit, atque debuerit.*

Non ſeneſcente

nes quidem in * Agiro dicens, Hoc uendo diobolo, & ſimilia. Sed Archippus in Hercule Nupto inquit, Virorum optimus, & mihi Hoſpes ſingularis· cæterum apud me exiſtens, habebat ne ſymbolum quidem: Erat & collynum, paruum quoddam numiſma· Callimachus enim dicit, de Inferis loquens· E domo bouem collyno uendunt, quanticunq; quis fortè addixerit: Vocabant etiam quoddam Tritocollynum Poëtæ, numiſma paruum. quod & Homerum intelligere putant, in Hecatombe ἐννεαβοίων· utpote ad drachmarum multitudinem, armorum preciũ compenſantem. ut ſimpliciter hoc

teſtimoniũ perhibere

Homero * teſtari exiſtiment, putanti antiquitus contractus non pecunia, ſed aliarum rerum retributione factos· ut cum inquit,

Inde ſanè emebant capite comati Græci.
Alij quidem ære, alij uero ſplendido ferro·
Alij quidem pellibus, nonnulli uero ipſis bobus:

Boues enim hic tergoribus opponens, manifeſtum eſt animal, non numiſma intelligi. Inſuper Peloponeſi monetam, nonnulli Teſtudinem à ſculptura dictam putant· Vnde & Parœmia, Virtutem, & ſapientiam uincunt teſtudines: Sed in Eupolidis Captiuis dictum eſt, Obolum pulchram teſtudinem inſculptã habentem: Verum et Cora, numiſma apud Athenienſes erat· ut Hyperides inquit, Puero aliquid in Braurone anathematum ſacrorũ ſuffurato, in pyram adiectam eſſe conſcientiæ coram: Cæterum & quadridrachmam dices, Et poſtquam quadridrachmam accepit, uidetur diiudicare lucrum poſſe: Cora uero, forte et Virgo dicetur. ut in Scirone nominauit Euripides, loquẽs de Corinthijs meretricibus· Et has quidem

& poſtea

pullo ducet liberè, nouem uero · * quatuor incedunt equis argenteis, imprimis uero Athenienſes amant Virgines, quas Pallas fert: Virgines ergo, coras uocat, quibus Palladis inſculpta erat facies· Vnde & Eubulus in Anchiſe, numiſma hoc, Mineruæ pullum uocat. Et Pullus quidẽ, moneta dicta eſt Corinthiaca, quod Pegaſum inſculptum haberet. Veruntamen Aeginæam drachmam, Attica maiorem, decem enim habebat obolos Atticos, Athenienſes Drachmam magnam uocarunt· Aeginenſium odio, Aegineam appellare no-

re nolentes. Aurum uero, argento decuplo præſtantius fuiſſe, manifeſte quis ex Menandri Depoſito *diſcat. præfatus enim,* O pes talenti aurei tibi ſunt ô Puer expenſæ · *his ſtatim de iiſdem loquens, ſubiungit,* Diues hic decem talenta abliguriens: *Sed obolorum nomen ·* Veteres quidem Obolis *buporis utebantur ad cõmutationes, quorum multitudo ad drachmam, * & ipſa drachma uocabatur ·* Nomina *autem * hæc, moneta licet in hunc uſum mutata, ex Veterũ monumentis remanſerunt ·* Ariſtoteles *uero eadem dicens, in* Sicyoniorum Republica, *paruum quoddam cudit, &* Ophellos *nominat dicens ·* Cum ὀφέλλειν *idem, quod augere ſignificet · etiam hos eo, quod magis augeantur, ſic nominatos eſſe ·* Vnde & ὀφέλλειν, *neſcio qua ratione, dictum tradit · et in oboli uocabulo, φ in β mutari. propter literarũ harum affinitatẽ:* Byzantiorũ *autem* Ferreus; *numiſma quoddam erat ſic dictum, ferrea moneta parua · ** Adeo *ut pro, eme mihi duobus æreis · dicamus, eme mihi duobus ferreis ·* Vnde *& in ** Strattis Mirmydonibus *dictum eſt,* In * *balanijs, præfinitus dies, tota tellus, ô* Milites, *ferreorum :* Ferrea *quoque moneta,* Lacedæmonij *utuntur, ingenti magnitudine parum ualente · aceto uero eius uigorem, propter ſcindendi difficultatem extinguunt.* Syracuſijs *uero* Stannum, *argenti loco haberi,* Dionyſius *** Author *eſt · et numiſma illorum, quatuor faciebat drachmas* Atticas, *pro una.* Numus *uero,* Romanum *uidetur numiſmatis nomen · eſt uero* Græcum *eorum, qui in* Italiæ, *&* Siciliæ *ſunt finibus ·* Epicharmus *quidem in* Ollis *inquit,* Sed *ſimul pulchræ, & pingues oues, mihi inueniunt numos · & rurſum,* Præco *ſtatim profectus, eme mihi decem numis pulchrum uitulum :* Et Ariſtoteles *in* Tarentinorum Republica *tradit, numiſma, ab ipſis* Numum *uocari · eiq; inſculptum eſſe* Tarentem, Neptuni Filium *delphino uectum :* Inſuper *in* Agrigentinorũ Republica *inquit* Ariſtoteles, Aliquem *mulctari triginta libris litram uero, conſtituere* Obolum Aeginæum: *cæterum apud eundem in* Himereorum Politia, *etiam alia inueniet* Siculorum *nomina · utpote* Vnciam, *quæ ualet æreum unũ : &* Sex talenta, *quod eſt duo ærei · &* Tria talenta, *quæ ſunt*

tres:

uidebatur uocari numiſmatis inciden tis in hunc uſum

Itaq; pro *Strattidis crumenis præcedens*

atteſtatur

tres:Et ſemilitrum, quod ſex & litram facit, quam obolum eſſe au
tumant· decalitrum uero, obolos facere decem, & ſtaterem eſſe
Corinthiacum. Quod autem et Comicorum nonnulli,Litræ men
tionem faciant,ſupra De Ponderibus dictum eſt. non enim Dores
ut modò,ſed etiam Atticorum quidam,ut Diphilus in Sicelico·*Eme
re paſtillos,nihil uero habere,niſi cicynos quoſdam,ualentes duas
litras:Cum Litris uero,etiã alia nominauit Numiſmatũ nomina E-
quæq; picharmus in Harpagis,utpote cũ dixit·Vates ſanè,*Mulieres fa-
contempun tuas defraudant * argento.alia quidem,litrã·aliæ uero,ſemilitram
cio recipientes, & omnia ratione cognoſcunt: & rurſum, Ego uero
marſupium,litrodecalitrum,exangium, & pentangium: Habet e-
nim iucundum quiddam, horũ cognitio, fortaßisq; nec uſus abſur
dus eſt·Puto enim & Hyllos, quo nomine Xenophon uti conſue-
uit,monetæ Barbaricæ nomen eſſe.Tum et Danicam, nonnulli nu
miſma putant Perſicum:Numiſmatis quoq; nomen, Crapattallus,
ſiue ioco,ſiue ſeriò dixit Pherecrates in cognomine Fabula· Dicit
uero Crapattallum,eſſe Enadri drachmam:continet uero, euthias
octo·Euthiam autem,eſſe triobolum, & ualere cidabos octo:For-
taßis autem honeſtum aliquis putauerit, etiam numiſmatum ratio-
Argeus nem inquirere,ſi Phedon primus*Græcus numiſma excuderit· ſi
ue rempublicam, ſiue aleam adminiſtrans. ſiq; Athenienſibus &
Lycijs,Erichthonius· ſiq; Lydis, Xenophanes. ſiue Naxij, ſecun-
dum Agloſthenis opinionẽ· nemo enim hic curioſum eſſe, dignum
Sappho putabit.Mitylenæi quidem,*Sapphonẽ monetæ ſuæ inſculpſerũt·
gallinaceo Homerum, Chij·Aſis,Puerum delphino uectum·Dardanis, * gal
rum lorum pugnam·Aſpendij,Luctatores·Rhegini,Leporem· Cephale
nij,Equum·Thaſij,Perſam·Argiui,Murem:nõ enim ſecundum Li-
brorum argumentum,curioſitas.Inſuper audiuntur,Stateres Crœ
ſij,Philippici,Darici·Numiſma Berenicium,Alexandrinum, Pto-
lemaicum,Demaretium.quorum cognomina, nota ſunt omnibus·
Demareta enim, Gelonis Vxor,in Libyco bello, illo mundum in-
quirente, à Mulieribus rogata· precibus illarum cedens, numiſma
cudit.Hoc autem non obmitendum,quod Atticum Talentum, ſex
mille

mille faciebat Drachmas Atticas·*Babylonium uero, ſeptem mille·* Aeginæum *uero, decem millia·Syrorum autem, quingentas & mille· ad Atticæ ſcilicet drachmæ calculationem, quemadmodum &* Minas Atticas: *Atticum quidem, minas habet ſexaginta·* Babylonium *uero, ſeptuaginta·Ægineorum, centum, ſecundum proportionem. Mina uero, qualis apud Athenienſes eſt, centum habuit drachmas* Atticas·*ſic & apud alios, ualuit nationis eius minas, ſecundum proportionem ſingulorum talentorum, iuxta additionem ſubtractionemq́;. Talentum quidem Siculum, quàm minimũ ualuit·Vetus quidem, ut Ariſtotelis tradit, uiginti quatuor numos·* Poſterius *uero, duodecim·*Valere *autem numum, homolia tria*: Nihil *autem refert, numiſmatum expoſitioni ſubijcere, cur* Χρήματα *dixerint* Attici·Χρήματα *quidem apud illos, de re, aut negocio·apud* Iones *uero, etiam de pecunijs dicuntur·quemadmodum et* Κέρματα, *ideſt* Aeris *minutiæ·* Sed *κέρμα dicere,* Atticũ *non eſt·apud* Dores *uero, etiam* Κέρμα *dictum eſt. idem que & apud* Atticos *quis inueniat, ut in* Amphidis Vinitore, *Paruula quædam minutia:* Et *apud* Antiphanẽ *in* Cyclope, *Κέρμα enim adipiſcor:In* Philippi *quidem* Phileuripide, *Sic putat eius diſtrahere minutiam*: Et *Κατακερματίζειν, id eſt* In *minutias redigere, de oratione dixit* Plato: *De argento uero,* Ariſtophanes *in* Conuiuatoribus, *Neq; argentum in minutias commutatum eſt:Et in* Sphingibus, *Drachmã paulo ante* *abiens *ſumptã permutauit in piſcibus*: *In* Aeoloſicone *quidem, Minutia carere,* Ἀκερμίαν *nominauit. Vt uero apud* Veteres Atticos *Κέρματα minime ſingulariter dicta ſunt·ſic & argenta, pro argento, rarius apud illos aliquis inueniat. ego autem inueni in* Inſulis *Ariſtophanis, niſi hæc ceu non* Ariſtophanis *propria, ſuſpecta eſt·* Non *tamen ſic* Eupolidis *Adulatores, in quibus dixit·* Ferunt, *rapiunt aurum ex familia, argentaq́; uaſtata ſunt:Sed in* Triphallite *Ariſtophanis, etiam* Argentulum *dictum eſt, Poſtulanti à* Mulieribus *argentulum*: Quem *uero nunc æreũ,* Attici χαλκίον *uocare conſueuerunt. quemadmodum ab argento,* Argenteum·*& ab auro,* Aureum: *ut* Ariſtophanes *quidem in* Ranis *inquit,**Non Neq;

G enim

non enim* niſi hiſce *adulterinis, * Sed omniū, ut * uidetur pulcherri
Quin mis numiſmatū, Et ſolummodò rectè excuſis, et tinniētibus utimur
apparet nequaquam · ſed his peſſimis æneis, Heri aut paulò ante excuſis,
ſculptura peſſima: Manifeſtior autem Eubulus in Amphibolo, Pri-
mum illos applicans, æreo uenenum è manu abſterſit: Sic & Crati
nus aurum, Aurea dixerit· Quando adulatores, ex Aegypto aurea
furantes compeſcuit: Aerei quidem, numiſma quoddam erant par-
unquam uum·ut cum Demoſthenes inquit, Nec æreum * nunquã, * ne ho-
& hodie die quidem: Multorum uero, & idiotarum uſus, æs pro pecunia di-
nullum cit·ut, æs non habet, et ære alieno laborans. Hoc autem in Epichar
mi Perſis dictum eſt, Aurum, & æs debens: fortaſsis idem & apud
Atticos, ſi quis torqueat. Tum & illud in Ariſtophanis Cõcionan
abijt tibus, numiſma ſignificat, cum inquit· Plenã * æris perã habens:
acciperet ſed illud quod ſequitur, ambiguum eſt · Proclamauit præco, ne*
ullus æreū quis reliquum æris caperet, argento enim utimur: Thucydides por
amplius ro ſtateres, Phocaites nominauit · Erat uero quoddam numiſmatis
genus, ſic dictum·ut dicit in Apophthegmatis Calliſthenes, de Eu
Atarnite bulo * Atarneto·Poëtam Gerſium negligentem, profectum in Mi
tylenam, admirantem ſcripſiſſe· quod Phocaites, quos in ea habe-
bant, magis proprias in Mitylena haberent, quàm in Atarne:

VII. DE SYMPOSIORVM LVDIS, TALIS, teſſaris·mouebo hunc à ſacra linea, & cæteris.

Quandoquidem uero de ſympoſiorum ludis, utpote cottabis, & griphis, atq; teſſaris prædiximus· non abſurdum nimirum fuerit, breuiter ludorum nomina percurrere, obſcuritatem eorum explicantes. De teſſaris quidem, bona, & mala teſſararū fortuna uti dicitur·tum & iactu infœlicem, & fœlicem eſſe. Notandum uero, quod teſſara illud ipſum eſt, quod iacitur· & inſculptum ei concauitatis ſignum, figura * ſcilicet, uel linea, iactus numerum ſignificãs· Et maxime unitas. quam aſinū nominant, teſſera dici obtinuit· ſicuti et Prouerbiū teſtari uidetur, Aut ter ſex, aut tres teſ-
argentei ſeræ: Foramine uero hoc teſſeram denominatã dicimus, * argenti
aliquem

aliquem numerum adnumerantes· ſecundum ſingulas unitates, drachmam aut ſtaterem diuiſum, aut * pro quocunq; ludebant, ludo dicto pleiſtobolide. qui uero unitatum numero ſuperabat iaciens, depoſitũ recipiebat argentum. Sed in Amipſij * Sphendone, modo Aleæ declarato· * etiã Τριμναῖον mentio facta eſt, ueluti minam ipſis in ſingulas teſſeras deponẽtibus. Apud Dores uero, hoc ludo utentes, Τριματίστου dicũtur· Et Τριματίζειν, ipſum opus. Scyraphia autem, teſſerarum inſtrumenta nominata ſunt eo· quod Athenis maxime ad Scyrum ludebant, in Scyradis Mineruæ templo: Sed aleatoria inſtrumenta, antè De Artibus expoſita ſunt. Sed talis * ludere, talorum ludus· & talus, nomen erat. & taxillis certare, atque talorum luſor· & huiuſmodi, in illis antè prædicta ſunt. Quoniam uero calculi, tali ſunt. quinque uero unuſquisq; habet ludentium, in quinque lineis · recte à Sophocle dictum eſt, Teſſaræ quinque lineis notatæ, & talorum iactus· Inter quinque uero utrorumq; lineas, media erat, ſacra uocata · Et inde mouens calculum, Prouerbio locum fecit, Moueo hunc à ſacra: Multis autem teſſeris cõſtans ludus, laterunculorum eſt, loca lineis diſpoſita habens. & una quidem * albi pars, ciuitas uocatur· & teſſeræ ſingulæ, canis. Teſſaris autem, in duas partes ſecundum colorem diuiſis, ludi huius ars eſt· comprehenſione duarum teſſerarum concolorum, alteram diſcolorem tollere · Vnde & Cratinus luſit, Pandionidem Regis urbem, * pro adulatore quam dicamus, noſti· & canem, & urbem, quam ludunt· Huic autem ludo, proximè accedit Grammiſmus, & diagrammiſſare· quem ludum nõnulli, & lineas uocarunt. Sed aſtragalis ludere, aſtragalizare, aut ἀσρίζειν fortaſſe dicetur· Nonnulli enim Poëtarum aſtragalos, Ἀσρ ας nominauerunt· Ariſtophanes autem, Aſtrichos: Forma autem aſtragalorum iactus, numeri rationem habebat· & unitatem ſignificans, canis uocatur. oppoſita autem pars, Chias· & Chius dicitur, hic iactus. Denarius autem numerus, & quinarius, in aſtragalis non ſunt, ſicut in teſſeris· Plurimi uero Venatorem, Coum· canemq;, Chiũ appellari putant. Tum & Steſichorus nuncupatur quidam, in aſtragalo-

quemcunque

Funda & ante dictum eſt

uero

laterunculorum

huius de

*rum ludo numerus, qui octonarium ſignificat· Poëtæ enim, huius In Hemera ſepulchrum, ex octonis omnibus compoſitum, peperiſſe tradunt, Ἀπαντοκτὼ, id eſt Omnia octo, Parœmiam: * Quoniam uero quadrageſimum numerum, poſt trigeſimi præſtantiam coniunxit Euripides. deinde ſi quis aſtragalorum iactu, quadraginta colligeret· Euripidem, eum numerum uocauerunt. Sed & Pueros in ſpoliarijs, aſtragalos è ſportulis rapere, Plato inquit. Sed ludere par impar, aſtragalorum multitudine manibus contecta, diuinationem habet parium & imparium. Idem uero et fabis, nucibus, amygdalis, et pecunia facere ſolebant· ſi modo uera in Pluto tradit Ariſtophanes, dicens· Stateribus uero nos ſerui ludebamus, par im par: Alij itaq; circulo ducto, * iacto aſtragalo conabantur, ut aſtragalus in circulo permaneret · & hunc ludum, in hamillam uocarunt. Neq; me latet, quod et cothurnicem ducto imponentes circulo, hic quidem cothurnicem feriebat digito · hæc uero ſi ictui cedens, recalcitraret extra circulum, uictus erat cothurnicis Dominus· In * Taxiarchis enim Eupolis, dicente Phormione· Non itaq; circumſcribes circulum, quantum in prandium decernatur? quid eſt ad hamillam? * prandium præbebo, aut * molam ceu cothurnicem feriam? Ludus autem tropa dictus, plerunque aſtragalis fit· quos in foueam, de induſtria ad horum exceptionem factam, proijciunt. Sæpenumero tamen glandibus, & nucibus, aſtragalorum loco, ludentes utuntur. Cæterum ſphæræ ludi nomina ſunt, epiſcyrus, Phænnida, aporraxis, Vrania· Et epiſcyrus quidem, etiam ephebica, & promiſcua, cognomento dicitur· Luditur autem iuxta multitudinem, paribus ad pares diſpoſitis. deinde mediam lineã indifferentem educentes, quam ſcyrum uocant, huicq; pila impoſita eſt· alias duas lineas, poſt utrorumq; ordinem deſcribentes, ad cæteros, qui primum electi ſunt, pilam mittunt. quibus negociũ erat, pilam aduolantem reijcere · donec alterutri, alios ad aliam lineam uſq; pepuliſſent. Phœnnida autem dicitur, aut à primo Inuentore Phænnido· aut à φενακίζειν, id eſt decipiendo. quoniam aliò, ſimulantes in aliam partem pilam mittunt, decipientes credulum· Videtur au-

In quadraginta uero ijs, poſt triginta præſtantiam Athenis

demittẽtes aſtragalum.

Imperatoribus

prandebo

maſſam

tur autem * minoris pilæ ludus, qui à rapiendo * nomen ſumpſit· ſed & mollioris pilæ ludum, aliquis ſic nominauerit. Aporraxis uero, oportebat pilam directè * ſolo iniectam, et reſultum pilæ manu exceptū ad contrarios mittere, et numerabatur ſaltuum multitudo. In Vrania uero, hic quidem reclinans ſeſe, pilam in cœlum proijcit· excipientibus autem cura erat, eam, priuſquā terram contingeret, arripere. quod & Homerus, in Phæacibus intelligere uidetur. Quando porro pilam ad murum mittunt, ſaltuum multitudo numeratur· & uictus quidem, aſinus uocabatur, omneq́; peragebat iniunctum illi officium· Victor uero, Rex erat, & iniungebat. Dices autem pila ludentes, pila ludere, pilam iacere, mittere, emittere, dimittere, contrà mittere, in aduerſum iacere, expellere: pilæ idoneum eſſe, concinnum, compoſitum, diligentem. ſpeculatorem, intentum. Licet etiam ſphæromachiam, pilæ ludum ad ſcyrum nominare. Verum & coturnicem ferire, luſus eſt· Et ipſum opus, cothurnicis ictus· Ludentes, cothurnicum ſectores, et συμφονόποι dicuntur. Et cothurnices ferire, reuerberare, inſtigare, irritare, exaſperare· & hæc, ex cothurnicum luſui pertinentibus nominibus. Et * τηλία quidem, piſtrici * ſimilia ſunt· Circulos enim deſcribentes, cothurnices ad pugnas mutuas conſtituebant· euerſa uero, circuloq́; excidens uincebatur & ipſa, & cothurnicis Dominus. Et nonnunquam quidem pro ipſis ludebatur cothurnicibus, nonnunquam pro pecunia. Eſtq́; nonnunquam, cum hic quidem conſtituit cothurnicem· ille uero medio ferit digito, deinde capite pennam euellit. & ſi cothurnix indurauerit, uictoria penes eius nutritorem eſt· concedente uero ea, & fugiente, feriens, aut euellens uincit. Cothurnices autem uictas inclamantes, auribus excitabant, obliuionem uictæ uocis conciliantes· & inclamare iſtud, τρυλλίζειν, & ἐντρυλλίζειν dicitur. Dicam uero & aliorum ludorum nomina, eandem formam cum nominum definitione habentium· Baſilinda, oſtracinda, dielcyſtinda, myinda, chytrinda, Phryginda, cinetinda, acinetinda, ſchœnophilinda, ſcaperda, ephentinda, ſtreptinda, pleiſtobolinda, apodidraſcinda.

eſſe ex minore pila ut uocant in ſolum iaciente, excipientem ſaltū pilæ manu iterum remittere

cribrum ſimilis

Regius itaque eſt, cum ſorte diſpoſiti, Rex quidem, quod faciendum eſt, præcipit· qui uero Famulus ſorte factus eſt, omnia per
Teſtaceus *agit. *Oſtracinda uero, cum Pueri linea in medio ducta, & diuiſi inter ſe duas in partes· hæc quidẽ extra teſtulam, altera intra eſſe æſtimatur. mittente autem aliquo ad lineam, teſtulam· quæcunque pars ſuperior fuerit, hi ad illum feſtinantes perſequuntur, alij uero conuerſi fugiunt· Quod ludi genus & Plato innuit, in Amatorijs Ad Phædrum: Quicunque autem fugientium captus fuerit, aſinus uocatur. hic uero teſtulam proijciens, dicit· nox, dies. interior enim eius pars, pice oblita eſt, quæ nocti reſpondet· uocatur autẽ teſtulæ*
Diſtractorius *tranſmutatio, hoc ludi genus. *Dielcyſtinda autem, plerunq; in palæſtris luditur, ueruntamẽ etiam alibi· Duæ autem ſunt Puerorum partes, alij trahentes alio: ſiq; ad aliam partem tranſmigrarint, pe-*
Murinus *nes illam uictoria eſt. *Myinda uero, quidam conniuens uoces obſeruat, & quemcunq; ſuffugientiũ arripuerit, ſtatim hunc conniuere cogit, & cõniuentem occultatos, caſu inuenire· ſiq; quis conniuens attingat, aut aliquis præmonſtret, diuinatur, nũ adeptus ſit. Ollarius ludus, unus quidem in medio reſidet, & olla uocatur· alij*
aut circum trahunt, aut etiam *uero uellunt, * trahunt autem etiam uerberant circumcurrentes. ſed ab ipſo conuerſo deprænhenſus, eius loco reſidet. Eſtq; nonnunquam. ut quis capiti ollam impoſitam ſiniſtra teneat manu, in circulo obambulans· hi uero ipſũm feriunt interrogantes, quis ollam? Et ille reſpondet, ego Midas. quemcunq; uero cõtigerit pede, hic pro eo cum olla circumit. Phryginda, teſtulas contritas ſiniſtræ manus digitis interponentes, teſtulas dextra manu ſecundum*
motorius *numerum feriunt. Sed* cinetinda, à κινεῖν, quod oſculari eſt, nomen ſumpſit· quod teſtari uidetur Crates, in Ludis· Sed ferè de pleriſq;, in ea Fabula idem Poëta diſſeruit· Dicit autem, inter cœtus ui-*
Immotorius *riles cinetinda ludi, utpote inter Amicos optimos. *Acinetinda autem, contẽtio erat, quis ſeſe immobiliter ſtando ſuſtineret. * Schœ-*
Funem amans *nophilinda, in circulo ſedetur, unus autẽ funem habens, clam apud aliquem deponit· ſi uero ille, apud quem iaceat, ignorauerit, circulum circumcurrens uapulat. ſi uero deprænhenderit, currentem fu-*

gat uer-

gat uerberibus. Scaperda, trabem in medio perforantes ſtabiliunt, per foramen autem funis tractus eſt, cui utrinq; unus alligatur, non trabem aſpiciens ſed auerſus · quicunq; uero alterum ui attraxerit, ut in trabis ſummitatem perueniat, hic uincere putatur. & hoc, ſcaperdam trahere uocitant· nonnunquam duo, terga inuicem præbentes, trahunt uno alligati uinculo. In * aphentinde autem, ut conijcere licet, oportebat teſtulam in circulum * miſſam ſic moderari, ut in circulo conſiſteret. * Streptinda porro, teſtulam teſtula, aut numum numo depoſitum appellato, conuertebant. Sed * pleiſtobolinda, non * teſſerarum modò, ſed & aſtragalorum eſt, * de maioris numeri iactu. Cæterum * apodidraſcinda eſt, hic quidem in medio conniuens conſidet, aut alius eiuſdem cohibet oculos, hi uero occultant: r ipſo autem ad inquiſitionẽ conſurgente, quemlibet oportet ipſum in locum ſuum præuenire. Sunt præterea & alij ludi, quæ nominum formæ reſpondent, Chalciſmus, implicatorius, ephedriſmus, hypoſtraciſmus, aſcoliaſmus. Et Chalciſmus eſt talis, rectum numiſma rotantes, oportet rotatum illud continuè digito ſuſtinere· quo ludi genere, imprimis Phrynen meretricem delectatam eſſe tradunt. Sed implicatorius, duplicis lori, Labyrinthi in morem, quædam eſt complicatio· per quam oportet, baculo inſerto, duplicaturam tangere. niſi enim lorum ſoluatur, implicatur loro baculus· & hunc inſerens, uictus eſt. Porro ephedriſmus, lapidem erigentes, ad illũ eminus pilis iaculantur, aut lapidibus· qui uero lapidem nõ proſternit, proſternentẽ baiulat, compreſſis ab ipſo oculis, donec rectà ad lapidem perueniat. quem * διορον uocitant. Cæterum epoſtraciſmus, teſtulam marinam in aquæ ſuperficiem mittunt, numerantes ipſius ſaltus, in aquæ ſuperficie factos ante ſubmerſionem. ex ſaltuum enim multitudine, iacienti uictoria adſcribitur. Verũ cindaliſmus, ludus eſt paxillorum· Cindalos enim, paxillos uocauerunt· Opus autem erat, non modò paxillum terræ argilloſæ infigere, ſed etiam infixum * ante paxillum eius percuſſo capite expellere· Vnde etiam Prouerbium manauit, Clauo clauum, & paxillo paxillum: Nonnulli uero Dorum Poëtarum, hoc ludo

dimiſſorio
demittentem.
Verſorius
plurimi iactus
per teſſeras
ad plurimũ numerum iacere
fugitiuus

bitermini

elidere uerberantem caput alte
ro paxillo

Cindalis ludo ludentem Videlicet ſic

ludo ludentem, * κινδαλοπαίκτην uocauerunt. In aſcoliaſmo autem, uno ſubleuato pede, altero ſolo ſaltare oportet· quod ἀσκωλιάζειν uocauerunt. * Aut in longitudinem ſaltitabant, aut unus quidem * hoc inſequebatur, alij uero utroq; pede fugiebant· donec aliquem, uno pede illatus, perſecutor nanciſci poterat· Aut ſtantes ſaltabant, ſaltus ipſos numerantes· penes multitudinẽ enim, erat uictoria. Ἀσκωλιάζειν quoq; uocatur, utri uacuo, ſed ſpiritu inflato, et inuncto inſilire, ut propter unguentũ laberentur. Sunt præterea & alij luſus, in cotyla, ænea muſca, præſtantiſsime ô Philelie, fecatio, galleruca, Chelichelona, talitro ludere, rathapygizare, pentalitha, phittamaliades, phittari, phittameliæ, crepitaculum, telephyllum, lilium, malorũ grana, lattages, collabiſſare. Ludus in cotyla eſt. hic quidem, * manus retro torquens cõiungit· alius uero iſtis genibus, inclinatus, fertur manibus, ferẽtis oculos ſupprimens· Hunc ludum, & * equitationem, & cybeſindam uocant. Muſca ænea, faſcia Pueri alicuius oculos obligantes, hic quidem conuertitur clamans, æneã uenabor muſcam· Hi uero reſpondẽtes, uenaberis, ſed nõ capies· funiculis ipſum cædunt, uſq; dum aliquẽ arripuerit. Luſus uero, præſtantiſsime ô Philelie, plauſum habet Puerorũ, cum acclamatione huiuſmodi· quando nubes præuerterit Deum· Vnde & Strattis in Phœniſsis inquit, Deinde & Sol obtemperat Pueris, ſi dicant, præſtantiſsime ô Philelie: Fecatio uerò, riſus gratia inuenta eſt· oportet enim aliquid in fecis lebetem immerſum, manibus retro ductis, ore eximere. Galleruca, animal uolatile eſt· quod & melolantham uocant, ſiue ob genarũ lanuginem, aut quod cum lanugine natum. cui linum alligantes, dimittunt· quod circuli inſtar, inter uolandum implicatur. quod & Ariſtophanes innuit, dicens· Lino ligatum pede, ſicut melolanthem: Chelichelona autem, Virginum luſus eſt, ſimile quippiam cum olla habens. hæc enim reſidet, & teſtudo dicitur· hæ uero circumcurſitantes interrogant, Chelichelona, quid agis in medio? Illa uero reſpondet, lanas connecto, & filum Mileſium· Deinde hæc rurſum, tuus uero Filius quid faciens, perijt? Illa uero dicit, Alba ſuper equa in mare deſilijt. Ta-

circumagit manus retro, et cõnectit· ille uero genu inſiſtens, iſtis fertur, præhendens equitatum

litro

*litro ludere, eſt medio manus digito, pollici ſubmiſſo, naſum ferire. Sed ῥαθαπυγίζειν, eſt pede obliquo coxam percutere. Pentalitha autem, ſiue lapilli ſint, ſiue calculi, ſeu aſtragali, quinq; ſurſum eijciuntur· ut manu conuerſa ea, quæ proiecta ſunt, in poſteriorem manus partẽ recipiantur. uel ſi non omnia * poteſt ea ſaltem, quæ nouit, tum nouit, & in manu iacent, digitis denuo recipere. Verbum autem ſcientium, πενταλιθίζειν, in Hermippi Dijs extat· ſed nomen, eſt pentalutha. magis autem Mulierum luſus eſt· Quemadmodum et Phittamehades, Phittari, & Phittameliæ, Virginum ludi· Sponſas enim celebrantes currunt, ſe inuicem ad feſtinationem excitantes. Platagonium uero amatores, aut amicæ ludebant. ſic enim & crepitaculum uocitant, & ſiſtrum· quod Catabum, Nutrices nominant, recreantes ægrè dormientem Puerulum: Sed & papaueris, telephylli dicti, folia, primis duobus ſiniſtræ manus digitis, in circulum inuoluta implicantes, & uolæ alterius manus infligentes· ſi ruptum hoc ictu folium, ſonum altum ederet, amicas illorum meminiſſe exiſtimabant. Inſuper & lilium duplex exiſtens, & uacuum, interius inflantes, ut ſpiritu impleretur· in fronte rumpentes, * ſonitu hoc ſono huic ſimilia indicabant. Præterea & malorum ſemen, quod malis ſummis ineſt, primis dextræ manus digitis humidum adhuc exiſtens, & lubricum comprimentes· ſi in altum exiliret, hoc indicabant amicarum beneuolentiam. ueluti & ſtillarum ſonitu, ſi reliquiæ potus cottabiſantium ſonarent. Collabizare eſt, cum quis planis manibus, proprios comprimit oculos· hic uero feriens interrogat, * utrum quiſnam percuſſerit. Et tantum de ludis, his uero ſecundum ſynonymiam ſubiungemus· ſimilitudinem, diſsimilitudinem· fraudem, cunctari, admonere, ordine iuxta Libri completionem.*

qui adiacent, recipiantur reliqua digitus

SYNONYMA SIMILIS, DISSIMILIS· VIII fraudis, cunctandi, admonendi, & reliqua.

*Dices itaque de ſimili, uerisſimilis, aſsimilis· Παρόμοιος enim idem, quod aliquantum ſimilis eſt. Conſimilis, perſimilis, æqualis, referens· Ariſtophanes autem in * Polyeido, etiam mi*

Multifor-

προσεμφερὴς dixit· Aſsimilis autem, Plato: Veruntamen et imagi
nem aliquis dicat, ſculpturam, typum, imitationē, exſculptionem,
ſculptura, effigies· Effigiatū. ſic enim in Horis Cratinus, Ille idem
ſic effigiatus: Ariſtophanes uero in Theſmophoria ζuſis, Leoni-
bus hæc facta eſt effigies: Et uerba, ſimilem eſſe, referre, repræ-
aſsimilem ſentare, accedere ad ſimilitudinem, * Tum & οἰκέναι aliquis di-
eſſe. cat, προσοικέναι· tum æqualem eſſe, formam referre, * imitatum
& eſſe, exſculptum eſſe, exciſum eſſe, effigiatum eſſe: Et aduerbia,
ſimiliter, conſimiliter· παρομοίως enim, ſordidum eſt. Veriſimili-
propè, ter uero, æqualiter, * pariter· quæ enim ab alijs deriuantur, durio-
æquè ra ſunt. Res uero, ſimilitudo, æqualitas. Contrarium uero, diſsimi-
le, inæquale· & quæcunque oratione efferri poſſunt, negationem
uerbis addendo. Verbum autem ſolum eſt, diſsimilem eſſe, à quo rei
uocabulum non extat· quemadmodum nec uerbum, à diſsimili. Rei
autē nomen, diſsimilitudo· Ab utriſq; autem, aduerbia· diſsimiliter,
inæqualiter. Fraus, fraudulentia, uerſutia, tergiuerſatio, detrecta-
tio, deceptio, paralogiſmus, ſeductio, figmentum, faſcinatio· Et
alia ſignificatione, ſophiſma, artes, argutiæ, dolus, inſidiæ, impoſtu
ra, aſtus, error, captatio. Et uerba, decipere, fallere, uerſutijs elude
re, ſupplantare, detrectare, ſeducere, fingere, falſò concludere, fa-
ſcinare, Sophiſtam agere, artibus eludere, imponere, uerba dare,
furari, auertere, captare· Tum & eludere, unde rei uocabulum non
eſt· Eluſio enim, durum eſt. Fortaſsis & Supplantare, Platone di-
tanquam cente in Secundo De Legibus· Ne ſupplantemus, * ueluti decipia-
hoc mus, aut fallamus: ueruntamen ne ab * his quidem, concinnum eſt
Ecquid igi- rei uocabulum. in eodem uerò Libro eſt, * Et quid ſanè de errante
tur unquā dicamus, ut ſit ueluti deceptus? ut etiam de hoc, & error dicatur·
dicamus paulò enim ante Plato inquit, Hoc autem magis nos uidetur ſeduce
halluci- re: eiuſdem quoq; ſignificationis fuerit, * φιλοῦν. Nomina autem
nantem à prædictis ſunt, deceptor, faſcinator, fraudulentus, inſidiator·
adulari quæ enim ab alijs deriuātur, aut duriora ſunt, aut aliud ſignificant·
poſseſsiua Participijs itaque utendum eſt, aut * potentiali dictionis figura ut
deceptorium, ſeductorium. neque enim huiuſmodi ab omnibus

inuenire licuit. Aduerbia autem ſola ab his, de quibus hæc deriuantur nomina· deceptorie, faſcinatorie, fraudulenter. Veruntamen & Fictè, Platone dicente· Non fictè, ſed reuera philoſophantes: Morari, immorari, ceſſare, deſidere, tergiuerſari, moram ducere, procraſtinare, tardari, terrere, cunctari, reponere. Σραγγεύεσθαι uero, in Ariſtophanis Nubibus: Sordidum enim eſt, Prolongare, in Præconibus Aeſchyli: Morari uero, etiam Actus eſt, apud Demoſthenem, Quibus nos morantur: putant autem nonnulli, illum cunctari intelligere. Tum & Ociari, apud Platonem, & alios multos dictum eſt · ſed ego uocabulum non approbo. Res uero, mora, cunctatio, tarditas, deſidia, *tergiuerſatio, *procraſtinatio, remo auerſio
ra, ceſſatio, moræ ductio, *Ὑπέρθεσις enim, ferè ſordidum uidetur. dilatio
Et σραγγία quoq;, peſſimum eſt. Socordia uero, ignauia, et ſe depoſitio
gnities · quorum uerba non extant. niſi Νωθρεύεσθαι, apud Hyperidem De Lycophrone· quod ego non multũ approbo. Nomina uero, morator, cunctator· fortaſſis & ignauus, tardus, ſegnis · Et ſocors. nam & hoc quoq;, apud Platonem extat in Phædro · Socordes quomodo ad diſciplinas perueniunt? Sed in Amipſij *Sapphun Sappho
te, Socordius diximus· Ab alijs uero, nominum loco, participijs utendum eſt· aduerbia autem, omnino ſunt ſordida. Admonere, commonefacere, caſtigare· Carpere, ſecundum Demoſthenem dicentem· Carpere quidem omnino, et facile, et cuiuſuis eſſe, quis dicat· * ſed ne patiamur nos, quod in alijs carpimus: Fortaſſis hiſce ſimile & uidetur, corrigere, emendare, concinnare, conuertere, curare, mederi, ſubuenire, purgare, repræhendere, reducere in uiam, ſaluare, & reuiuificare. Ariſtophanes uero in Pluto, etiã *Ἐπικρούσασθαι, Impellere pro cõmonefacere accipit. Res uero admonitio· aut ſecundũ Platonem, Cõmonefactio· Menandri enim Νουθετισμὸς, ſordidum eſt. Repræhenſio uero, caſtigatio, culpatio, correctio, emendatio, concinnitas, cõuerſio, cura, ſanatio, et purgatio· quæ uero ab alijs deriuantur, non huius ſignificationis propria ſunt · Nomina autem ab his, caſtigator, corrector· ab alijs enim, partim dura, partim ambigua ſunt. præter Admonitorẽ, quo utitur Sophocles, dicens in Pro

cride Punitores, & admonitores: Superare, ſuperiorem eſſe, uincere, excellere, præcurrere, decertare, deuincere, præualere, demoliri Debellare enim, et ſeruum facere, alterius ſignificationis ſunt; quemadmodum & mancipare, atq; ſubigere, ſubijcere, ſupprimere pugna nauali uincere, pedeſtri prælio ſuperare, equeſtri pugnā debellare, equitatu præualere A quibus rei uocabula ſunt, robur et
Et *uictoria, ſola *captio, et demolitio* Superatio enim, apud Thucy-
uiolentior *didem, *durius eſt. ſiue quis*ſimile eſſe putet, debellationi, & de-*
ſimilem *certationi *quodam* Decertationem, pro debellatione dicente, e-
- illo *tiam* διαπολέμησιν inueniens* Subactio *enim, et ſubiectio, præ-*
deuaſtatio *dura ſunt. Seruitute autem dicta, καταδούλωσις, id eſt redactio*
nem *in ſeruitutem, durius eſt* Nonnullorū *etiam aduerbia, inuiſa ſunt à pleriſq; autem, nihil uſitatum extat.* Turba, *multitudo, conuen-*
Forſan *tus, cœtus, Populus, congregatio, collectio, conſtipatio *Tum & collectio, et corrogatio, thiaſus,* Chorus *ueluti ſi quis dicat,* Virorum *turba,* Mulierum *multitudo,* Puerorum *cœtus,* Hoſpitum *conuentus,* Inquilinorum Populus, *ſeruorum congregatio:* Coaceruatio
cauponum *enim durius eſt.* Mercatorū *cœtus, * tabernarium conſtipatio,*
contuber- *nautarum collectio,* Gubernatorū *concurſus, ludentium thiaſus,*
nium *& iocantium* Chorus. De ijſdem *uero dicitur, toto* Populo *conue-*
toto agmi- *nerunt, omnigenæ, * cateruatim* Πανσυδὶ *enim, * ſordidum eſt.*
ne Gregatim, *ſecundum ætates, ſecundum ordines, ſecundum fami-*
uiolentius *lias, ſecundum genera, ſecundum* conditiones, *ſecundum artes, ſe-*
tanquam *cundum turmas* Vnde illud Homeri, Turmatim, **ut* Poëticum *eſt.*
quotquot *Et aliter quis dicat, omnia genera, *omnes ætates, omnes familiæ*
quod *& *ut* Pueri, & Vxores. *Tum alia forma dices, nemo eorum aberat, nullus non aderat, nullus abeſſe ſuſtinuit nemo erat, qui abeſſet, nemo nec* Senex, *nec* Puer; *quicunq; ibi habitabat* E *domibus profluebant, conuenerunt, collecti ſunt, congregati ſunt, coaceruati ſunt, concurrerunt, confluxerunt, feſtinatione conuenerunt, **
congredie- *commixti ſunt, ſimul libauerunt, in unum collecti ſunt* Omnia *im-*
bantur, ac- *pleta ſunt, cuncta repleta ſunt arctabantur, premebantur.* Locum
celerarunt *etiam hic habent* Poëtica, *Plures quàm arena; Fluctus ſuperantes*

Quot

Quot folia, et flores. et ſimilia. Gloriari, arrogantem eſſe, iactare, grauiter ſe habere, oſtentare, magnifica loqui, ſplendida effari, ſuperbire, elatum eſſe, extolli, inflari, altum ſapere, excellere, deſpicere, portentoſa agere· Sed in Eupolidis Populis, etiã *Καυχήσασθαι extat· Quorum res ſunt, glorìatio, arrogantia, iactantia, oſtentatio, magnificorum uerborũ ſermo, iactabunda oratio, deſpicientia, deſpectus, monſtroſitas. Superbia uero, rei uocabulum eſt· Sed ſuperbire uerbum, non approbo. Nomina autem, à gloriando quidem, per participium glorians dicenda ſunt· Gloriabundus enim, durum eſt. Sed ab alijs iactator, iactabundus, elatus, magniloquus, altiloquus, elatus, ſuperbus, arrogans, inflatus· et ipſa quoq; horum nominum participia. Inſuper altum ſapiens, excelſus, ſuperbiens, & contemptor· Sed ὑπερορατικὸς, durius eſt. Melius uero eſt, deſpiciens, ſuperbus, & ſublimis. Et à portento, portentoſus· Et Portentiloquus, ex Platone: Et aduerbia à nõnullis, arroganter, iactanter, iactabunde, magniloque, faſtuoſe, elate, inflate· Deſpicienter enim, & ſublimiter, aſperiora ſunt. Superbe, contemptim, deſpecte. Pulchrum etiam eſt, illud Thucydidis, Iactabundum: *Suggillare, naſo ſuſpendere, carpere, laceſcere, ſubſannare, uilipendere, mordere, irridere· Durius enim eſt, ridiculum facere. Et deridere, humilius· Et γλιάζειν, prædurum nimis. Σιλλαίνειν uero, Illudere, & Cauillari, Poëticum magis eſt. Res uero ipſæ, *ſuggillatio, ſcõma, cauillatoria, ſanna, ſubſannatio, morſus, mordacitas, irriſio. Et nomina quoq;, *ſuggillator, ſuggillatorius, cauillator, ſubſannator, ſubſannatorius· Χλεύαξ enim, Comicum magis eſt. Mordens uero, & mordax, irriſor. de hoc, & ſcurra dicatur, à me uero hoc nomen non approbatur· nugari enim, aliud ſignificat. omnia uero ab his participia, meliora ſunt. Sèd aduerbia, ſuggillatorie, cauillatorie, mordaciter· Ridiculè enim, aliò refertur. Et irriſorie, durius eſt. De eadem re dicat quis, negocium, res, opus, ſtudium, exercitium, tractatio, tractatus, diſciplina, artificium, pertractatio. Et agens, operans, ſtudens, exercens, tractans, pertractans, diſcens, peragens· Τεχνάζειν enim, & τεχναζόμενος, aliud quiddam ſignificant.

gloriatum eſſe

Ludere, deludere

luſus

luſor, luſorius

ficant. Melius uero eſt, artem pertractans· & ſimilia. Scire, cogno
ſcere, nouiſſe, uidere, intelligere, diſcedere, perdiſcere, aſſequi· A-
lia enim ſunt, putare, conijcere, dubitare, ſuſpicari, ſuſpicionē ha
bere, coniecturam facere, ſignis colligere· quàmplurima autem
poſſeſſiua pro nominibus, participia habent, aut * potentiali forma deriuata
uocabula. Doctus· εἰδήμων enim, duriuſculum eſt. Cognoſcens
uero, & cognitione ualens· Illud enim Xenophontis, Cognitor,
aliud quidpiam ſignificat. Sciens uero, et perdoctus, ſcitus, uidens,
intelligens, animaduertens, intelligibilis, intellectu ualens, diſcens,
Dediſcens diſcendo facilis· * Perdiſcens uero, & καταμαθητικὸς, abſur-
diora ſunt prolixitate. Inſuper aſſecutus· quemadmodum ab alijs,
colligens, collectiuus, conijciens· Coniectator enim, inſuaue eſt.
Coniecturis colligens, & conijciendo ualens· ueluti et Plato alicu
bi, Animam uocat, Coniecturis ualentem: Suſpicans uero, & ſu-
ſpicioſus, dubitans, ſuſpicionem habens, et coniecturis inquirens.
Huius quoq; ordinis, idem ſignificantes hæ formulæ fuerint· cito,
celeriter, celerrimè, quàm celerrime, quàm ocyſſime· in celeritate,
in feſtinatione, repentina uelocitate. quàmplurimum, plerunq;, fre
quenter, ut quàm maxime, uſitatiſſime, frequentiſſime· Ad pluri-
mum. hoc enim Alexis, in Poëtria dixit, Ad plurimum hoc facio:
ſed Frequentiſſime idem dixit, in Geminis: Alij uero uſitati modi,
dicendum de occidendo· occidere, trucidare, cædere, mactare, tollere, con-
eſt ficere. de hoc uero Xenophon dicit, Confecit leonem: Ariſtopha
abſolute, phanes autem, Viros confecit: Tum & proſternere, de eodem di-
efficaciter, cunt· Herodotus enim inquit, Poſtquā ipſis omnes proſtrati ſunt,
ex effica- pro cæſi ſunt· Vnde & ſic intelligunt illud Ariſtophanis in Equiti
cia, ſupra bus, Ego nunc te Herculem proſternam: De eodem quoque dices,
modū con- ambigere, controuerti, dubitare, alternare, incertū eſſe. de eodem
tentè, affa- nimirum, & conijcere· Ariſtophane dicente, Conijcientes, et fin
tim. gentes: De quo * nam dicendum ſit, ſufficit, ſatisfacit, ſufficiens
Efficere di eſt, ſufficientiā habet, contentus, contentus eſt· ſufficienter, * de
ctum eſt in eodē * uero, ἐκποιεῖν dixit Lyſias De Achillidis Cæde: Idem quo
Lyſia que fuerint, terrere, turbare, minari, denunciare, abdicare, terre-
facere,

*ſacere, tumultuari, conterrere, percellere, concutere, contur-
bare, timorem incutere· Et ſimilia quoque, exponere, clam ex-
ponere, clam tollere, efferre, exportare, ſuffurari, auferre· Et **
ἐκσκευάσασθαι· *Demoſthenes enim dixit, Agricultura enim* expromere
*poſt iudicium * exportata eſt: Similia & hæc, incendere, ardere,* exprom-
urere, comburere, igne uaſtare, flammas conſumere, inflamma- pta
*re· ignem ſubmittere, ſubdere. flammam elidere, excutere, exci-
tare, concitare, elicere. Ipſam uero rem Homerus uocat, Nociuum
ferens ** φλέγμα: *Tum & uſtionem aliquis dicat, magis torto* ardorem
*uocabulo· melius autem incendium, & combuſtionem. Sed apud
Hyperidem: * De Lycophrone ſcriptum inueni· Aut naualium pro* Pro
*ditionem, aut palatiorũ incendium, uel excidium arcis· & ſic mul-
tis in Libris ſcriptum extat. Incendens uero, * ſtatim Incenſor di-* forſan
*cetur, ſecundum Aeſchylum, & Sophoclem· qui ſic Fabulas ſuas
inſcribunt, hanc quidem Prometheum, illam uero Nauplium: Li-
cet præterea dicere, factum eſt, confectum eſt, tranſactum eſt,
operatum eſt, elaboratum eſt, finitum eſt, ad finem perductum eſt,
manus ſuprema impoſita eſt, abſolutum eſt, ad umbilicũ peruenit,
perfectum eſt·* ἐξειργάσθη *enim, &* ἐτολμήθη, *alterius ſignifica-
tionis eſt. Res uero ipſa, factio, abſolutio, finis, confectio, perfe-
ctio, elaboratio· Ad finem peruenire, ad finem perductum, abſolu-
tum, exornatum· Et ipſe Vir, faciens. Licet quoq; dicere, agens, ope
rans, elaborans, finiens, perficiens, conficiens, abſoluens· Perfe-
ctor, confector, diſpoſitor, elaborator. Tum & hæc dices, perſe-
cutus eſt, egit, exegit, fugauit, pepulit, relegauit, eiecit· Demoſthe-
nes, etiam Exterminauit, dixit. Et Hyperides, Extorrem fecit, Ex-
pulit, Proiecit, Excuſsit: Thucydides uero, Perſecutione pepulit: I-
pſa uero res, pſecutio, actio, fuga, exterminatio, eiectio, pulſio, er
ror. Et Vir, exul, extorris, errans, errabundus· ab alijs uero, parti-
cipia. Tragicum uero eſt illud Sophoclis,* Διωκτὸς, *pro perſecuto.
Expulſus uero, exactus, pulſus, fugatus, exterminatus, eiectus, re-
legatus, & errans. Similia ſunt & illa, intrauit, aduenit, ingreſſus
eſt, incurrit, accurrit, illatus eſt, irrepſit, introijt, ſeſe inſeruit, inſi
lijt, in-*

illiſus immiſſus eſt in urbem

ipſum precium eius quod fertur, & eius quod uehitur.

*illiſit,inſultauit,*intruſus eſt, ui irrupit. Vrbẽ occupauit, obtinuit, in urbẽ irruit·urbe*po:itus eſt,ueluti uentus,ignis,fulmen,nubes, grãdo,nix,peſtis·Et alia orationis figura,*hoc urbi incuſsit,immiſit,iniecit,intulit,illiſit,infregit.Ferens,inferens, adferens,ſubleuans,leuans,tollens,baiulans,portãs,onera ferens,ſufferens.Et id quod fertur,onus,ſarcina,põdus.Merces uero,portatoriũ,et *φὲρετρον, et κόμιστρον,atq; φορά·Quemadmodum & ipſum opus, onerum geſtatio,& latio·quæ enim ab alijs deriuantur, ſordidiora ſunt.Hæc uero ſignificationẽ diuerſam habentia, orationis figura conueniũt·concinnitas,conſonantia,ſimplicitas,bona conſtitutio, urbanitas, proſperitas,decor,ſucceſſus fœlix,abundantia,opulentia,fœlicitas,fertilitas,copioſus prouentus,ſentiendi facultas,cõſilij copia,dicendi facultas,diſcendi facilitas, uocalitas, collimatio, pronunciationis integritas,æquitas,gloria,dexteritas procreandi, matrimonij fœlicitas,gignẽdi ſucceſsus,generoſitas,reuerẽtia,eloquẽtia,fama integra,pietas,robur, concinnitas, frugalitas, beneficentia,facilitas,procliuitas, redolentia. Et apud Xenophontẽ, Pedum dexteritas:Et apud Euripidẽ,Bona inſtitutio:Et apud Critiã, Intelligẽdi dexteritas· Atq; Redolentia,apud Ariſtophanẽ·Quemadmodũ et hæc,Eloquentia,Forma,Beneuolentia,Benignitas,et Diſpoſitio cõcinna,apud Poëtã:Tum et hæc,ſenſibilia,facilia factu,facilia trãſactu,deceptu facilia,placabilia,toleranda,bene diſpoſita,bene ordinata,parabilia,bene adminiſtrata,bene elaborata, bene concinnata, decertatu facilia, facilia captu. Præterea hæc,*

facile emptu

*euangeliũ,*uile,bene cinctum,robuſtum,bene ordinatũ,inſigne, exercitatum, frumento & uino abundans, ſeruis inſtructum, rationale,intelligibile,cordatum,formoſum,urbanum,pulchros oculos habens,pulchricomum,pulchris genis præditum,pulchra crura habens.Tum & facile,expeditum,facundum,conſonans,*ſordidum·Quemadmodum & ſenſibiliter,decenter·& illud apud Ariſtophanem,Facile:Sunt præterea à multis alijs aduerbia, & mutuæ à nonnullis formulæ.*

mundatum

LIBRI NONI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER DECIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.

INcidi olim in Xenophontis Librum, de equorum cura tractantem: inueniens uero in nominis diſcuſſione * illum Eratoſthenē illud in Tractatu De Vaſculis citare, decreui Eratoſthenis Librum, propter uſus utilitatē quærere, ut uero inueni, tantum non nihil eorum, quæ ſperabam, habuit: illud itaque à me ſperatum, & ab illo non completum, ipſe perficere ſtatui. arbitrorq́ te, ubi examinaueris, hoc omnium utilitati prælaturum: Licet enim, & in alijs inuſitati nihil contineatur: hoc tamen inter uſitatiſſima uerſatur, quibus ſingulariter utimur. Plurimos porro hic Teſtes citamus, quia nominum maxima pars, authoritatis defenſione indigent, aut utendi audacia. Si uero quod nomen prædictum antè, etiam huic inſcriptum fuerit, ne ualde mireris: Vaſculorum enim nomina colligentem, non ex Veteribus modò, ſed ex horū formis quoque oportet colligere.

I CAPITA

CAPITA LIBRI DECIMI.

HVic Libro armamentariorum, & ipſorum uaſculorum inſunt nomina: & quæcunque de his, aut ab his, ſunt deriuata. Cap. I
De uaſculorum theca, & foro. Cap. II
De Patrefamilias. Cap. III
Ianitorum uaſcula, & quomodo ea nominentur. Cap. IIII
Portarum cuſtodis inſtrumenta, & opera. Cap. V
De nominibus aquaticorum inſtrumentorum. Cap. VI
De uaſculis ante cubile, ubi & lectulorum ſpecies. Cap. VII
atq; etiam De lectorum neceſſarijs,* Cap. VIII
herilibus, De uaſis, excrementis faciendis ſeruientibus. Cap. IX
& dome- De * uaſculorum lotione Cap. X
ſticis De lectulo adiacentibus. Cap. XI
uaſis ad De uehiculis, & eorum partibus Cap. XII
lauendum De armis equeſtribus. Cap. XIII
De libris, & inſtrumentis ad horum cõſcriptionem. Cap. XIIII
De forenſibus inſtrumentis. Cap. XV
De gymnaſij armis Cap. XVI.
De balnei uaſis. Cap. XVII
De libaminum uaſculis. Cap. XVIII
De uaſis, in quibus aqua calefit: inſuper & poculorum, & menſarum nomina. Cap. XIX
De uini uaſculis. Cap. XX
De uomendi uaſculis. Cap. XXI.
In quibus pedes abluant, & pocula. Cap. XXII
De menſa, & eius uaſculis. Cap. XXIII
De coqui uaſculis. Cap. XXIIII
De Piſtoris inſtrumentis. Cap. XXV
De lucerna, unguenti uaſis, & Figulis. Cap. XXVI
De ijs, quæ thoro ſeruiunt Cap. XXVII
De gynæcei uaſculis. Cap. XXVIII
De Agricolæ inſtrumentis. Cap. XX X

De pi-

De piſcatorijs, & nauticis armis. Cap. XXX
De inſtrumentis ad ueſtium curam, & quò eædem reponantur. Cap. XXXI
De crumena Cap. XXXII
De glottocomeio. Cap. XXXIII
De decipula, & ſuper quo uolucres dormiunt. Cap. XXXIIII
De abaco Cap. XXXV
De domunculis, in quibus animalia nutriuntur, & alijs huiuſmodi. Cap. XXXVI
De Pictore, & huic conuenientibus Cap. XXXVII
De Epheborum habitu, & alijs miſcellaneis Cap. XXXVIII
De perſona, & ſimilibus deq; catena. Cap. XXXIX
De ſubligaculis, & ſimilibus atq; quibus Pueri ludant. Cap. XL
De ijs quibus ſal interitur, & alijs ſimilibus. Cap. XLI
De ſcala, tympanis, cymbalis ubi, & quibus aucupes utuntur. Cap. XLII.
De pera, & huiuſmodi. Cap. XLIII
De aureis uaſculis, & alijs ex metalli materia. Cap. XLIIII
De Agrorum inſtrumentis, & ſimilibus. Cap. XLV
De uaſculis plicatis. Cap. XLVI
De pelle lotoria, & alijs commixtis. Cap. XLVII
De figulina terra, & alijs idoneis. Cap. XLVIII
De aciali, iunco, & renone. Cap. XLIX
De utre, flagellis, & gemmis diſtincto uaſe. Cap. L
De clauis ubi & de operculo, & ſimilibus. Cap. LI
De Figulis, Citharœdi inſtrumentis, & teſtaceis. Cap. LII
De ſacrorum uaſis plicatis, & alijs. Cap. LIII

I CAPVT PRIMVM, DE ARMAMENTARIIS, ET IPSORVM VAſorum nominibus, & quæ à uaſis deriuata ſunt.

Primum mihi uiſum eſt, uaſculorum nomina, quæ ad familiam, agros, et artes ſpectant, colligere: ut ea quaſi ex armamentario deſumpta habeas, ſi alicuius horum ſubueniat neceſſitas. Ipſum itaque Armamentarij nomen, in Aeſchyli Pſychagogis inuenies. Et apud Aeſchinem. Contra Cteſiphontem, Armamentariũ extruebant: Thucydides uero hoc, Repoſitorium uo-
Opibus *cat dicens: * Vtenſilibus et uaſculis repoſitorium: Herodotus uero*
ea, Ἐπίπλοα dixit, quæ facilime hinc inde portari poſſunt: quemadmodum fictilis dicitur, ſupellex reliqua. Iſæus autem ſingulari numero, Ἐπίπλοον dixit. Poterunt hæc, & reconditoria dici, & ſupellex domeſtica: Ἀποσκευὴ enim, recens nimis eſt. Vocabis
Neceſſa- *eadem, & Domeſtica uaſa, & * Vtenſilia uaſcula: hoc quidem ſe*
ria *cundum Alcæum Poëtam, dicentem in Paſiphaë, Et næ per Iouem alia uaſcula: illud uero, ab utendo denominans. Neque tamen me præterit, quod uaſcula ad theoriam, & ſacrificia deſtinata, Χρηστήρια nominauerunt: ſicuti et Plato Comicus dixit, in Hellade: ego tamen & in domeſticis uaſculis, hoc nomine uti poſſe aliquem indico. Hæc autem à Recentioribus, etiam Μαλακὰ uocata ſunt: quemadmodum & Manualia. Vt Menandrus inquit in Perinthia,*
quàm mol- *Vt * μαλακὰ ex urbe capiens, * totum illico exilit: deinde, Mol*
lis *lem, ô miſer, habentes ſupellectilem, poculum argenteum hoc ar-*
in *ripiens è theca, mihi arrhabonem dabis: huiuſmodi uero ſupellectilem, ἐνδομενείαν multi uocitant: mihi uero nomẽ hoc non proba-*
erit *tur, indico tamen, ſi quis forte utens, defendere uelit. * eſtq; in Libello quodam, quod in Olympiadis actis, de condemnatorum auferendis muneribus ſic ſcriptum ſit. Melius uero ἐνδομενείαν, ſupellectilem uocare: Παγκληεία enim, Tragicum magis eſt. Vaſa autem, Vaſcula Comici frequentius uocitant. Vocantur autem ua*

ſa quæ-

ſæ quædam, igni deſtinata, & ignis expertia ſicuti & uaſa, triremica, & nautica. de quibus Xenophon inquit, Vaſa lignea, & * parata utenſilia: Demoſthenes quoque, Vaſorum attritionem dixit. Nomina autem hinc formata ſunt, domum uaſis inſtruere, aut agrum, uel quodcunq; fuerit. Tum etiã σκδυὴ, aut militaris eſt, aut mimorum, aut iumentorum. Vnde dicitur inſtructa iumenta, pro inſtratis & uaſa uehentes, currus. & uaſigera. Atque in Ranis Ariſtophanis, Vaſigerulus: Et uerbũ, uaſa uehere, ac uaſa portare. Tum & ex agris remouere, apparatum quendam inſtruere, & negociũ quoddã inſtituere. Porro Homeri, apud Thucydidem, Cõmunibus armis utentes: Et αὐτόσκδυ@, pro operario. Atq; ἄσκδυ@, pro nudo. Et nullis armis inſtructus, pro frugali, & ſimplici. Præterea ab his quoq; formantur, Vaſorũ confectio, quadruplatoria actio. * Inſtructum negocium, ut Iſæus De Hæreditate Archipolidis, Pa Etis uero quatuor ab illis * inſtructum: Idem quoq; Rhetor Ad Lyſibium inquit, Huiuſmodi quidem hiſce de mortuo inſtruentes: Et Habitus, dicit Hyperides Ad Demiæam: Apparatus, apparare, apparantem plurimo precio conſtantia. Indiſpoſitè, Xenophon. &, Vaſorum Artifices: Subſtantiam diſponens, ut inquit Demoſthenes: Familiam inſtruentes, ut Dinarchus: Opes erogare, menſam reſtaurare, murum extruere. pompæ inſtructor. Cratinus uero in * Panoptis, Vaſorum cuſtodem, Σκευωρὸν uocare uidetur. Hunc autem, nonnulli σκῦλον uocant, Barbaricis ſcilicet impedimentis præfectum. alij uero, commeatus procuratorem ſic uocari putant. Sed pro coctum eſſe, Paratum eſſe, in Sexto Pædiæ Libro dicit Xenophon. Et omnia in aqua elixa, pleraq; parata ſunt: Demoſthenes autem dixit, Molientem, ſeu machinantem:

[Margin notes: parata — Et inſtructis — Omnia ſpectantibus]

I CAPVT SECVNDVM, DE EO QVO VASA FERVNTVR, & ubi ueneunt.

I CAPVT SECVNDVM, DE EO QVO VASA FERVNTVR, & ubi uenduntur.

LIgnum porro, ſuper quo uaſa geſtantur, Σκευα-φόρον uocat Ariſtophanes: Plato autem, etiam ar-cum in Inſtitutione intelligens, dixit Fortiſſimum habebat armigerum: ſed ſecundum multorum uſum, idem quoque fuerit illud Ariſtophanis in Phœniſſis · Et lorum meum habent, & uas portatorium: manife-ſtius autem in Ranis, Tranſponens uas portatorium, quoniam ca-caturis: Vaſigerum uero, Eupolis in Taxiarchis Vaſigerulum, io-cando nominat. Fori autem partem, ubi uaſa uenduntur, circũ nun cupauerunt · ut Alexis in Galaſtride innuere uidetur, Quò uero me ducis in circo? Porro et muliebre forum appellarunt, locum ubi uaſa uenduntur. Vocabis autẽ uenditionẽ ſupellectilis, à præcone promulgatam quã nunc auctionẽ uocitant, forum, & omnium re-rum uenditionem. Nomen autẽ Ἀπαρτία, Ionicum eſt · ſic dictũ de leuioribus uaſculis, quæ pro libito transferri hinc inde poſſunt. quæ et ἔπιπλα uocata dicimus. A uaſis uero, nũc & ipſorum uen ditionẽ, forumq́; denominauerunt · Quemadmodũ & Attici, à re-bus uenalibus, locorũ nomina deriuarũt dicentes · In obſonium, In unguenta, In recentẽ caſeũ, In mancipia: Veruntamen ſi in Libro quodã, ἀπαρτίαν uolueris uocare, ut defendendi adſit authoritas · reperies uocẽ hanc, in Secundo Iamborũ Hipponactis, Integrã ue ro auctionẽ habet: et apud Theophraſtrũ, in Decimo De Legibus:

I CAPVT TERTIVM, DE PATREFAMILIAS.

*VNiuerſæ quidem domus Dominum, Nauclerum & Ἑστιάμονα, Dorice Patremfamilias, & fami-liæ Diſpenſatorem, uocare oportet. Tum & do-mus mercedem, non naulum modò, ſed & *στεγα-νόμιον ſuprà prædictum habes. Ludens quoq; ip-ſum, Hoſpitẽ uocare licebit · uocabulorũ autem penuria laborans,*

tecti pre-cium

uocem

uocem hanc, ceu celebrem minus æſtimauerit. Neq; tu quidem, illud celebre putas, cum tamen non omnino inuſitatum ſit: ut autem dictum hoc ſcias, quoniam * honoris ſtudioſus uideris, in Aeſchili Siſypho uſitatum eſt. Ecce Hoſpes, ſcintillantem lucernam colligit. Ariſtophanes uero in * Obrimo inquit, Siquidem Hoſpes iuſſerit: aut quis Hoſpes eſt? Strangulabis autem me, ſi nouũ dixero uocabulum, & domus Principem uocauero. Veruntamen * nouiſsimum illud, & uſitatiſsimum, Paterfamilias ſcilicet, & Materfamilias non approbo: ut autem intelligas, oſtendã hæc ambo in * Theanes Pythagoræ Vxoris Epiſtola ad Timaretam ſcripta inueniri. Paterfamilias quoq;, dicit Alexis in Tarentinis:

dignitatis amans

Forti

recentiſsimum

Theano

CAPVT QVARTVM, DE IANITORIS I ARMIS, ET QVOMODO nominentur.

ARma uero circa ianuas ſunt, uectes, obijces, feræ, claues, repagula, claues recluſorij, clauſtra, laqueus. Malleus. ſic enim id, quo fores pulſantur, uocauere. Tum & anuli, coronæ, & coraces. Apud Recentiores uero, et Occluſoria inſtrumenta dicta ſunt. Apud Ariſtophanẽ uero in Veſpis, Concluſoria ea, quæ fores claudunt. Et * Ἐπισπαστῆρες, apud Herodotũ: dicit autem, * Serã arripiens, tenaciter tenuit: Illud uero * in publico foro ſcriptum, Vecti ferreo: quidam accuratius interpretati, * ſeram intelligi putauerũt: Quoniã etiam apud Demoſthenẽ dictum eſt, de corporis parte, τὴν κλεῖν, id eſt Humeri iuncturam, confringentem: utrumq; enim nomen, alteri eſt homonymũ: corporis ſcilicet pars, inſtrumento: & ipſi parti, inſtrumentũ. Apud Lyſiã porro Ad Philippum, * Ἐπιτροπεῖς pro * ſeris inuenimus. * Κλειδίον uero, in Ariſtophanis Aeoloſicone: Sed in Platonis Comici Inquilinis, Signa, ſigilla, clauis, ſera: Ianuæ quidẽ, & fores dicuntur, et ualuæ. Θύρετρα uero ipſæ ianuæ hiatus eſt. In * Demiopratis uero, Vendita eſt ianua diſſecta, & fores concurſoriæ: Verum in Cratini Dionyſalexandro,, Poſtes dicti ſunt. Et * porticus uariæ. Pro ianua, etiam

Attractores

Anulos

Publicè uenditis claues

Curatores

Clauibus

Clauiculis

ueſtibula uariegata

ὀπὴ

ὀπὴ dictum eſt, in Ariſtophanis Aeoloſicone·et, διόπας, *pro peruio. A uectibus præterea dicitur, Fores obſtruxere, in Lemnijs Ariſtophanis: A ſeris autem, ſerare, obſerare, concludere, occludere·de quo etiam dicitur, ianuam obtendere, contrahere, attrahere, obijcere, obſtruere, inducere, applicare, adiungere· Quemadmodũ aperire, idem eſt recludere, remittere, extendere, reuoluere. Apud Comicos uero *Ἀναζυγῶσαι idẽ, quod aperire ſignificat· Quemadmodum pro claudere, *Ἐπιζυγῶσαι: Porro & ζυγάθριον, id eſt uectem utraſq; tabulas obſtruentem, foribus obtendebant. Tum & ianuam obſtruere, *nonnulli dicunt. Et Nemo obſtruxit ianuam, in Danaidibus dicit Ariſtophanes: Thucydides uero, quendam Iaculi manubrio, loco obicis ianuam concluſiſſe tradit. *Claudendo autem fortaſſe idem fuerit, pangere, et compingere fores· ſicut & aperiendo, idem eſt Reſoluere. ut inquit Euripides, *Reſolue compactas partes ædium: Veluti contrarium dixit Ariſtophanes, Veſtibula pangere·aut rurſum, Compingere fores: At ſecundum Archilochum, πακτῶσαι, pro claudere.

Educere iugo: Inducere iugum pro claude, conſueuerunt ponere. illi Idem & pangere, et compingere fores· ſicut et aperire, idem eſt ſoluere Solue

I CAPVT QVINTVM, DE IANITORIS VASIS, ET OFFICIIS.

Voniam uero domum purgare, & aſpergere, ianitoris officium eſt·conuenientia hiſce inſtrumenta dicamus, utpote κόρημα, id eſt ſcopæ. ſic uero tam inſtrumentum, quàm expurgatæ ſordes dicuntur. Ipſum uero uerbum, ſcopari dices. Ipſum uero inſtrumentum, & uerbum, ab Eupolide dictum eſt in Adulatoribus·Has arripiens ſcopas, aulam ſcopatur: Scopis autem purgatum, in Scenis coniunctis dicitur, apud Ariſtophanem·ſicuti in Callipide, In ipſis ſordibus humi decumbam: Quod ſi ſcopis purgare, etiam uerrere dices·fortaßis & ſcopæ, uerriculum dicentur. Si uero ianitorem, purgare dicis·quid intererit ipſum, purgatorem uocare? uſus enim à purgando etiam, ad proprium nomen deducit· Quemadmodum et Molitorem, aliquis ipſum uocauerit, *quo licet manifeſtum ſit, hoc molam ſolummodo ſpectare, Veruntamem Ar

chippus

chippus in Piſcibus, forũ, μυλήκορον nuncupauit. Rigare uero, quoq; irrogarẽ, perrigare, humectare, et aſpergere uocare licebit· uas uero quo hoc aſpergitur, urceum, hydriam, amphoram, amphoriſcum, amphoridium, uas fictile, cothonem, ſtamnũ, calpem, uas, uaſculum· uas terrenum, teſtaceum, aut æneum dices. Per quæ autem aqua immittitur, ſulci, aquæ ductus, riui, canales. Et ὀχετοκρουνα uocabis, riuorum fontes, ut Hyperides De Riuo:

CAPVT SEXTVM, DE IIS QVIBVS AQVA EFFERTVR. I

Vnde uero aqua effertur, ſunt fontes. E puteis uero, & ciſternis ſi aquam haurias, inſtrumentis, ut arbitror, opus eſt· hydria ſcilicet hauſtoria, amphora, fune, loro, reſte, cyatho, rotula. tum & ciconiæ huc pertinent. Rotulæ partes ſunt, * το- tenſio, νίξ, τοπία, ἐξονία· Huc quoque referenda, harpage, fuſcina· & locatio, lupus, inſtrumentum extractorium. Quod uero harpagem, fuſci- retentio· nam uocent· in Concionantibus arguit Ariſtophanes, dicens, Quid nam Fuſcina cadis opus eſt?

CAPVT SEPTIMVM, DE VASIS ANTE CVBICVLVM· VBI & lectorum ſpecies. I

Ante cubiculum uero, iuxta ianuas, cortinæ habendæ ſunt· ſiue ſimplex fuerit cortina alba, ex lino· ſiue multicolor, de qua dicit Ariſtophanes, Cortina Cypria uariegata: In cubiculo autẽ, lectum quendam eſſe oportet· aut Lecticam, ſecundum Ariſtophanem in Lyſiſtrate· aut Lectulum, ut inquit in Conuiuatoribus· Vel Torum, ſecundum Cratinum in Vlyſſibus: de lectis quoque intelligendum, cum inquit, Hi uero capiuntur in toris: Neq; tamen ignoro, quod * κλινὶς uocatur id, quod currui inſter- qua inclinatur. nunt, cum Sponſa tranſuehitur· cui ipſa Sponſa inter Parochum, & Sponſum inſidet. Lectulus porro, & κλιντήριον uocatur· ut in Dionauago inquit Ariſtophanes, Quid me, ô peſſime, ablegas,

quam lectulum? Partes quoq; lecticæ, enelata et id ſuper quod recumbitur, dictæ ſunt ab Ariſtophane. Sophocles autem in Satyrorum Indagatoribus inquit, Enelata ligna, tribus cõfixa clauis, perforare oportet: Lecticæ autem ſpecies ſunt, argentipes, teſſalata, ut in Dionyſalexandro Cratini, Lecticam teſſalatam, & ancipitem: ſic enim compactam nominauit Plato in Feſtis, Deinde lecticam ancipitem buxeam: tu uero, eburneam quoque dices. Scabellum, iligneum, uel iliceum. Tum & σκίμπους, interiorum uaſorum nomen dictum eſt. ſicuti & ſcamnum, & ſcabellum. Sed in Critonis Meſenia, & Rhinthonis Telepho, Grabbatum dictum eſſe tradunt. has autem Fabulas, uidere non contigit. Minus porro nobiliũ eſt, ſtorea, uel lectulus humilis. in Cione etenim Satyrico dicit Euripides, Ferè ſtorea Corinthio Puero commenſurata, puluinari pedem non prætendis: In Publico autem foro, Venditus eſt humilis lectus Alcibiadis * παραδιωλος, et lectica biceps. Tum etiam quædam lecticæ, aut ſcamno ſubtenſa ſunt, ut ſuſtineant ſtragulas. funes ſcilicet, funiculi neruus, & faſciæ. tum et funis reſtes, quæ etiam ad alia communiter referuntur. Proprium tamen in A-
meæ ciui- uibus Ariſtophanis eſt, Σπάρτα innuentis, cum inquit. Σπάρτην
uitati, nec quidem ego ponerẽ *non enim lectulum omnino *. Neruus uero,
proprium in Lyſiſtrate extat. Et Thucydides inquit, Declinaui ſpartis degra
habens uatus. Sed Philippides in Lacyadis, Optimum eſt, ô Mulieres, hanc excindere ſellam. ſparta enim habet prorſus inutilia, & alium illi
decet. nouum intendere neruum*

I CAPVT OCTAVVM, DE LECTICAE CONVENIENTIBVS.

LEcticam uero ſequantur, ſtragula, puluinaria, tapetia, tapetes. Tapetes ancipites. Diphilus ſiquidem in Citharœdo inquit, Surgo, amphitapetes ſternens: Tum & Homerus, ægidem, Vtrinq; uilloſam nominat. Licet etiam ſtragulam utrinq; filis intextam, utrinque uilloſam nuncupare. His etiam adnumerentur, puluinaria, culcitræ, ceruicalia. Lanuginem uero dices, et plumam, de mol-

de mollioribus, ſecundum Ariſtophanem dicentem in Babylonijs· Habes paleas, & lanuginem in Danaidibus uero, Manuum labores, plumas: Stragulæ uero, & Puluinaria, non apud Comicos modò extant, ſed & in*Publico foro ſunt uendita. Puluinar uetus, et nouum. Et Stragula, apud Eupolidem eſt in Adulatoribus· & apud Sophoclem, in Iocle dicentem, Cæterum & linea ſtragula: quarum Artifices quoque, nominare uidetur Hyperides De Imitatione dicens, Conduxit τυλιφάντας: In Amphiarao autẽ Ariſtophanis, Puluinar, & ceruical lineum: Conſtat porro, quod etiam coriacea, et lanea facta ſunt· ut inter Alcibiadis ſupellectilẽ uenditum eſt, Puluinar coriaceum, laneum, & lineum: Cæterum in Antiphanis Phaone, & communiter quoq;, Strata, pro lectis inuenire licet· quemadmodum apud Sophoclem quoq;. Obſeruandũ quoq;, quod pellem nauticam alijs προσκεφάλαιον appellantibus· Cratinus in Horis propriè non ſic, ſed ὑπηρέσιον ſolummodò dici iudicat. Porro quæ lychnis dicitur, arundinis lanuginẽ uocant. Cæterum quod κνέφαλον, non de lino ſaltem intelligi poſſit, ut uulgò uſitatum eſt· ſed etiam de iniecto implemento, quod tomentum uocant, utitur hoc dicto in Pantaleonte Theopompus, licet de Fabula dubitetur· præfatus enim Poëta, Vendens pellẽ hanc, induxit, Cõſuens totum κνέφαλον: Dicere porro licet, lectus tener, mollis, profundus. Strata uero ipſa, ſtragulæ, amicula, ſagula, chlænæ, tapetes, xyſtides. Tum & Inſtrata, quod à Philiſto dictum eſt in Sexta Simyli Megarica: Cæterũ laudãdo dices, piloſa, mollis, fluida, lucida, ſplẽdida, pulchricolor, florẽs, florida, florulenta, uaria, multiformis, purpurea, uiolacea, coccinea, uiridis, hyacinthina, uiolacea, crocea, cocco tincta, nigra, purpurã intextã habens, multa purpura ornata, purpura intermixta. Et ſecundũ Xenophontẽ, Tota purpurea, Inaurata, Auro ſplendẽs, Auro intertexta· Animalia intexta ſunt, Floribus uariegata eſt, Feris pictis ſplendet, Stellis relucet: Famulis uero in cubiculo, & ante cubiculum, neceſſaria ſunt· ſtrata, ſtoreæ, mattæ, et ſamax· Eſt autẽ σάμαξ, arundinis lanugo· maxime autẽ In militia hoc utũtur, ut Chionides in Heroib. tradit.

I CAPVT NONVM, DE IIS QVAE EXCREMENTIS FACIENDIS ſeruiunt.

DOminis quidem, & Viro, matella neceſſaria eſt, & ſcaphium. quod Sophocles in Pandora, Ἐνυρή θραν uocat, et ὀυρηνὴν Aeſchylus: Quod autē nō de immota tantū ſella, qua excrementa fiunt, forica dicendum ſit· ſed etiā de mobili, teſtantur· Ariſtophanes quidē, in Præludio dicens, Hei mihi contingunt foricæ: ſed ſi hoc ambiguum uidetur, Pherecrates tamen in Crapattalis· Capiti meo foricas apponens, pedit: Latrinas uero, honeſtiori uocabulo ſedem uocabis, & ſellam. Ipſi uero Mulieri, ſcaphium aderat. Vtraq; autem hæc, ſibi mutuò reſpondent in Polyeido Ariſtophanis· Scaphium Xenylla petijt, matula enim erat:

I CAPVT DECIMVM, DE VASCVLIS AD LOTIONEM CONuenientibus.

SVrgentem uero è ſomno, faciem lauare oportet· Famulus, gutturnium quoddam tenens afferat, recentem aquam lebeti aut lauacro cuidam infundens· nam & hoc nomen, de lebetibus lotorijs dixit Aeſchylus: De ijs uero quæ nūc lauacra dicuntur, Anaxylas in Lutropœo, in balneis Lauacra non numerat. De Medicorum autē παντολυτηρίδιοις dictis, Antiphanes in Vulnerato, Inſtructus Medicum clariſſimum non æneis lebetibus: Veruntamen & in Publico foro inuenimus, Peluim lotorium, & urceolum:

I CAPVT VNDECIMVM, DE HIS QVAE CVBICVLO ADIACENT.

INſint porro cubiculo, throni, ſedes, ſellæ· Sellulæ. ſic enim in Nubibus, de curruli ſella. Κλαδίαι uero, ſellæ ſunt uectu difficiles · quarū Pherecrates, in Bonis meminit· Veluti etiam uectu arduæ ſellæ, Theſſa-

Theſſalæ: quemadmodum in Autolyco Eupolidis, Theſſalica ſella quadripes: Sedes, ſcamna. Scabella, in Inſulis Ariſtophanis: Scalæ. Subſellia, *Scabella, quæ minores ſunt *quatuor pedes habentes, ſellæ Theſſalicæ: *nomen uero, in Euthydemo Platonis quoq; extat. Tum Θρᾶνοι, ſellæ eſſe uidentur, ſecundum Ariſtophanem, in Pluto dicentem. Ante ſedile, urnæ caput *confractæ: Θράνιον uero, aliàs tabella quædam eſt. Ariſtophanes ſiquidem nomine hoc, de paxillo utitur in Ranis de eo, quod abrumpere oportet, diſſerens. Neq; uero me fugit, quod alio modo θράνιον, tabella quædam eſt. Præterea θράνος, quoq; ligna uocauerũt, includentia laterũculorum tabulas. Adeſſe quoq; tibi oportet, crepidas, ſoleas, calceamenta. Tum & ſandalia quiſpiam dicat, et calceos. Sed calceamentorum ſpecies tam Virorum, quàm Mulierum prædictæ ſunt. Addendum tamen, quod & Theopompus Sandalia dixit, ſed de Muliere in Miſogyne uero, Menander Sandalothecas, & Pelytra: ſic enim Sophocles, pedes nominat. Pileorum uero circa pedes, non modò Plato meminit dicens, Inuolutum pedes. ſed & Cratinus in Malthacis, Sub pedibus complicatos habens pileos: Et de delicijs quoque, Pileos τριμίτους dicente Lyſippo, in Bacchis. Sed trimitus contextus:

uelut in Sartagine coquentibus: tripodes hoc hoc confringentis:

CAPVT DVODECIMVM, DE VEHICVLIS, ET EORVM PARTIBVS.

Veſtium porro ſpeciebus prædictis, me uerboſum hic eſſe non conuenit. neq; nunc anulos, ſigilla, et ſignatoria enarrare. Verum ſi quis uehiculorum uectura uteretur Sole oriente, priuſquàm æſtus arderet, notandæ uehiculorum ſunt ſpecies. ſiue currus, ſiue uehicula, ſeu plauſtra, uel lecticas has nominare conueniat. Eſt autem Lecticæ nomen, in Sophoclis Nauſicaa, et in Menandri Piſcatoribus: Nonnulla uero uehiculorũ, uaſigera fuerint. nonnulla ſedibus inſtructa. nonnulla, ad decumbendum ſtrata. alia autem cooperta, ſubtegulanea. Et Camaræ. ſic etenim nominauit Herodotus: Et Xenophon in Pædia, coopertam currus partẽ in

telligens inquit·Decubuerunt,& cooperuerunt ſcenam: Tum aliæ quidem quadrigæ ſunt, aliæ bigæ. Non uero opus eſt, partes recenſere· utpote cantos, circumferentias rotarum, modiolos, radios, paraxonia, circulos, cirumferentias, axes. & omnia alia, quæcunq; antè ſingulatim prædicta ſunt. Notandum uero, quod iugum omne, ſubiugatum dicitur· ſiue trium ſit iumentorũ, ſeu quatuor.

Monippo Dicuntur porro iuga mulorum, tum etiam equeſtria· * Vnico autem equo quis utatur, uiriliori oſtentatione laſciuiens. Curribus uero, etiã tapetia conueniunt, & amphitapetes, puluinaria, et ſtragulæ· Aurigis autem, ſtimuli, flagella, calcaria· Stimulos enim, de iumentorum uſu, dixit in Feſtis Plato Comicus: *Vnico autem equo utentibus opus eſt, ſago, inſtrato, ephippijs, camis, lupatis, bullis, frenis, & πνιγεῦσι·Πνιγεὺς enim, etiam de equo, in Anagyro dixit Ariſtophanes: phaleris, inauribus, & ornamentis. Et Calcaria quidem, pedum calcaneis equitantes alligabant, dixit Pherecrates in Dulodidaſcalo: Apud Cratetẽ uero, in Feſtis, Flagellum nodoſum nominatur.

I CAPVT XIII, DE EQVESTRIBVS INSTRVMENTIS.

Equeſtrium autem inſtrumentorum ſunt, ſtrigil, pecten, habena, capiſtrum, reticulum, lorum, lorum ductorium· Strattis ſiquidem in Chryſippo dicit, Adduc pullum, intrepidè lorum arripiẽs breuius·nónne uides, quod dentes adhuc retinet? Strigilem uero, in Anagyro dixit Ariſtophanes·tum & Sophocles, in Oenomao· Strigili te uideo flauos purgantem, & ſqualidos equi pilos: Præterea Plato Comicus in Cleophonte, flagellum, Μαράγναν appellauit. Sunt et freni quidam * αὐλωτοὶ eo, quod tintinnabula habeant appenſa· quibus equi inhinnientes, ſonum reddunt fiſtulæ perſimilem. Spathã quidem, Lupatum, Buculas, Freni partem ori inſertam, Echinos, Rotulas, Anulos, Frenaq; dura & mollia habes ſuprà in Equeſtribus: Frena porro dentata, dicit in Anagyro Ariſtophanes:

fiſtulati

CAPVT

CAPVT XIIII, DE LIBRIS, ET INSTRVMENTIS AD HOS ſcribendos.

I uero ab exercitio aliquo, aut ambulatione, ſiue in
porticu, ſiue in ſtadio aut nemore exiſtēs, ad libro
rū conuerſationē quis ſe recipere uelit nota ipſum
habere, libellos, chartas, atramentaria, diphthe-
ras, tabulas, tabellas. * Vt dicere liceat, tabellam Porro
duplicem, aut triplicem, aut plures plicas habentem uel ſecundum
Homerum, Tabulam plicatam: Et Ariſtophanes in Theſmophoria-
zuſis inquit, Tabulis politis *ſuſcipere tractus ſtyli, meorum labo-*
rum præcones: Pugillares autem, reperies in Phillylij Vrbibus * Dictet
Refert Dorico more in pugillares exactè, quādo ſcripta recitat In
terpres: Pugillaribus autē illita cera, aut malthæ, aut màltha Hero
dotus quidem, Ceram dixit Cratinus uero in Pytina, Malthem uo
cat Sed Ariſtophanes in Gerytade, Maltham è pugillaribus come
dens: Non ignorandum uero, quod ceram ſignando idoneam, Vete
res ῥύπον nominauerunt & ῥύπος, ut in Lyſiſtrate Ariſtopha-
nes Nihilq; hoc modo bene ſignari, tantūnon ceras detrahere: Pue
ro uero adeſſe debent, ſtylus, notatoriū, calamarius Tabella. hæc
quidem etiam de Pictore dicta eſt, in Alexandridis Pictoribus, aut
Geographis utroque enim nomine, inſcribitur Fabula, Tabellam
præhendens ſede: nihil porro refert, hanc etiam ad noſtrum ſcri-
bendi uſum conferre, cum & Ariſtophanes ſic utatur additis his
prædictis, atramento, atramentario, & calamis. Si uero & pul- pro
pitum, his prædictis adnumerare uelis * de eo, cui libri incumbunt, pro
apud nullum probatum Authorem reperi. Athenis uero * de urceo opus
lo quopiam, cui aqua infunditur, factum eſt. Et Anathema Dioge- ut habeat
nis, quod & Diogenium pulpitum dictum eſt. Apud Eratoſthenem nomen pro
uero De Comœdia, * uocem quandam huius nominis abſtractio- inſtrumen
nem habentem inuenies * de uaſe libris neceſſario. to

CAPVT

I CAPVT XV, DE VASIS FORENSIBVS.

CVm porro ius dicendum eſt, iudicialia uaſa fuerint·clepſydra, gutturnium, diſci, calculi, clauiculus. Clepſydram concutere· Cl[illegible], & Clauiculum, in Heroibus dixit [illegible]nes: Sic enim Attica dicuntur, Cami, Di[illegible], [illegible]æ, & Echini: Tum & arculæ tabellariæ, & tabellæ, calami, & ſtyli·
Et *Sortilegium. nam & de loco, dictum nomen uidetur in Senecta Ariſtophanis·ſed etiam de uaſculo dici poterit.

CAPVT XVI, DE VASCVLIS GYMNASII.

AD gymnaſium uero hinc conuerſo, lecythus, olearia ſit, aut etiam lecythium. Tum & ſtlengides, & xyſtides, idem aliquis dixerit· nam in Epicharmi Inſulis, nomen inuenitur· Et Diphilus in Citharœdo, Viro aſſimilis eſt, lecythum et xyſtidem habens, ego uero et lecythum: Et Demoſthenes Contra Cononem, quendam Ἀ·πολήκυθον, id eſt Scurram, nominat· quod manifeſtius in Antiphanis Athamante aliquis innui dixerit, dicẽtis·Chlamydem, & lanceam habens comitatur macer ſcurra:

CAPVT XVII, DE BALNEI VASCVLIS.

PRæterea uaſculorũ, quæ in balneo ſunt nomina· labrum, urna, fons, cyathus, hydria, ſitula·Ariſtophane dicente, Cubicularius impellit cyathis: et rurſum, Deinde perfundere à capite hydria: Sed Eupolis in Chryſogene, Sed ô chare Iupiter, naſum iuxta ſitulam habes: Vrnam quoque ſimiliter dixit in Taxiarchis, Quiſquis urnam habens ueneris, * tum & ahenum, unum è
ſicut iubes: lotorijs, *uaſis dixeris. Et tripos, unde et *πυριβήτης. Labrum ue
ignigra- ro, Homerus dixit·Labra ingreſſi polita, lauarunt: Veruntamen in
dus. Cratini Heroibus, Aſaminthum, arcam intelligunt·nonnulli uero,

poculum

poculum. Inter uaſa quoq; gymnaſijs conuenientia, ſactes eſt, marſupium, ſaccus, arca ad ueſtes recipiendas· inſuper & ſyura, *captus, *arena, pyra, et halteres, rotula, diſcus, iacula, ueſtis linea. Sed & Aeſchylus in Prometheo inquit, Picis, & lini prælongi funes: aut concos

CAPVT XVIII, DE LIBAMINIBVS. I

INgredienti uero poſt gymnaſium, antequam bibas, ſacrificandum, & libandum eſt· Thuribulum uero aliquis afferat, quod idem foculum aliquis dixerit· quemadmodũ *ab indiligentibus, altare magis, focus uocatur. Tum & libatorius calix, cui uinum libantes infundunt. Et libatorium, cui oleũ infunditur. Atq; σφάγιον in ſacrificijs, quo quis ſacrificiorum ſuſcipit ſanguinem. Tum & caniſtrum ſubeſſe oportet, & lebetes · dicente Antiphane in Buſyride, Et lebetem hunc primum, aut pompæ: ſanè

CAPVT XIX, DE HIS IN QVIBVS AQVA CALEFIT, DE POculis, & menſarum nominibus. I

AD potiones porro conuerſis, in quibus quidem aqua calefit, dicuntur· aheni, cacabus, ænea uaſa, calefactoria, foculi, lebetes, lebetaria, furni lebetibus inſtructi· Pocula uero, & potatoria uaſa· cothones, cotylæ, cotyliſci, phialæ, calices, cyathi, cyliſcia, ſcyphi. Plurimæ autem poculorũ ſpecies, prædictæ ſunt. Addere autẽ oportet, πέλιχας Cratini, in Thrattis· quas aut calices, aut pollubra eſſe putant· Et in Ariſtophanis Scænis cõiunctis, Lecythum ſeptem cotylas continentem, ollam pulchrã, quam geſtabam· nunc uero, de poculo dictum eſt. ut apud Cratinum in Pytina, Vinarium acetabulum: Et in Antiphanis Myſtide, Ex acetabulis fictilibus bibebamus · ſed in Acharnenſibus Ariſtophanis, Ex uitreis poculis, & aureis: Quod autem cyrillium nominatum eſt, Antiſthenes in Hortatoria Ad Aſianum Oratione, Bombylium appellauit· alij uero idem, ſyſtomum nominant. Syſtomum uero, oſcu Mendacili nomen, in Teleclidis *Mendacijs, inter multa alia dictum eſt· ne- bus

que tamen melius hoc, σινόσομον nominare. de utriſq; uero hoc nomen dicitur, in Satyrica Fabula Aeſchyli, Præconibus ſcilicet, Vas anguſti oris: Licet autem menſam, cui pocula impoſita ſunt, quadrupedem menſam appellare, & unipedem·et ſi quis ſecundum uſus nouitatem, honeſtius loqui uelit, menſægerulum. non enim de hoc nomen inueni, in Ariſtophanis Agricolis: Quoniam autem menſægerulus dictus eſt, nomine hoc uti licet, tanquã de eo dicto,

Vbi aderant *qui menſam gerit·* * *Cui principibus myrthi* * *imponebantur.*

CAPVT XX, DE VINI VASCVLIS.

HIs quoq;, *uinorũ uaſa ſubiungẽda ſunt, œnophora, merifera, amphoræ, amphoriſci, cadi, cadiſci·*Et Anacreon inquit, Neq; ex cellis cadũ·Et Herodotus, Cadũ uini Phœnicij·Atq; Cratinus in Pytina, Hos *quidem ex gutturnio, illos uero ex cadiſco: ſed &* Metretam, *amphoram dixit*: Phillylius *uero inquit in* Duodecimo, Tibi *quidem hanc amphoram, do præmium*: Primum *quidem hoc metretæ nomẽ, menſurationis cauſa habuiſſe tradunt.* Tum & Demoſthenes Ad *Phænippum*, Vini *metretas nominat.* Cæterum Philochorus, in Atthide dicit, Veteribus *amphorã*, Cadum *dictam eſſe·* & *ſemiamphoram*, Semicadum: Epicharmus *tamen in* Philocnide, *diſcernere uidetur inter cadum, et amphoram, dicens·*Neq; *in cado exponere, neq; in amphora*: Cæterum *ex uinarijs uaſis quoq; fuerint, uter, & utriculus·ut in* Acharnenſibus *dicit* Ariſtophanes, Pytina *quoq;, lagena, & lagenula·*Diphilus *uero utrunq; dicit, illud quidem ſæpius, in* Hecate·*lagenulam autem, in* Delphis: Tum *crater, craterculus, crateris·* * *ſtamnus, & ſtamnium·* & *nonnulli quidem,* Thaſium *ſolummodo ſic nominari putant. ſed* Ariſtophanes *in* * Telmeſis *inquit,* Vini Chij *ſtamnum uenire, & unguent·*Et *non de* Chio *ſaltem, ſtamnum dixit· ſed etiam de* Thaſio *in* Acharnenſibus, Thaſias *amphorulas*: Eupolis *uero in* Marica, *dixit* Stamnariũ: Inter *hæc quoq; numeratur, bicus, & cotyle, & chus·*Nonnulli *tamen* Chum, πελίνην *dictum eſſe tradunt, & nomen eſſe* Bœoticum: Verum & Ἀσκωπυτίνη· *nam*

Et Telmeſeis

& hoc inuenitur in Antiphanis Meleagro, Ἀσκωπυτίνην quandam ſitis ducens; tum & Menander in Chalcidonio, nomine hoc utitur. Inter uaſa quoque referantur, quas Ariſtophanes in Holcadibus, Holcas uini uocauit · & in Senectute, Vrnam mutuò dare, quinq; chus capientem. aut maiorem: * Adeò ut hydria non aquæ Itaq;
modò, ſed & uini uas fuerit. Inſuper & Phenacinda, & phidacinda quiſpiam dixerit, ut in Foro publico extat· deinde, & πλημοχόην· Eſt autem fas fictile, non acutum fundum habens· ſed latum, & ſtabilem. quo ultimo myſteriorum die utuntur, quem etiã hinc πλημοχόην uocitant· Inter hæc quoq; , pſycterem nominant. Quo uero uinum hauriunt, ſitula eſt, hauſtoriũ uas, cyathus, œnochoa, cotula, ephebus, & lepaſte. Quod autem lepaſte, non poculum modò, ſed uini fuſorium uas ſit · manifeſte Ariſtophanes in Gerytade tradit, Circumfer lepaſtem: Inter hæc, etiam Siphon eſt, et Guſtatoriũ pocillum, apud Ariſtophanem· Curre in forũ uinarium, amphoram uacuam accipiens interius, & pocillum: Huius quoq; ordinis eſt, Chona· quoniam Pherecrates dicit, in Pettala· Calicem nigri fragrantis uini chona hauriebant: Tum & fiſcella · & qualus quoq;, de fiſcella dictus. & colum· Hipponax uero inquit, Veluti uimineus qualus:

CAPVT XXI, DE VASCVLIS VOMENDI.

PRæterea in quod exſcreare conſueuimus, & euomere· quod multi κοτταβίζειν uocant, commodiſſimè peluis quiſpiam fuerit, ſuperius aqua repletus. Tum etiam id * quò euomunt, peluim nominant· ut Cratinus in Horis inquit, Num faſtidio laborat? alam ocyus quis, & peluim inferat: Cæterum Polyzelus in Mimo Tindareo, In lebete primum ablues, euomes, implebis: * adeò ut & λεκάνιον, hoc uaſculum dicere conueniat· Licet uero idem lebetem, & lebetium uocare. Scaphamq;, in Anagyro dixit Ariſtophanes: ubi itaq;

CAPVT XXII, IN QVIBVS PEDES ABLVANT, ET POCVLA.

IDem quoq; aliquis de illo uaſe dixerit, in quo pedes abluunt· peluis enim, id nominandum eſt. aut Lebes, ſecundum Homerum dicentem·

Sic ſanè dixit, anus uerò lebetẽ cepit lucidum,
uerò Quo pedes abluit, aquam*q́; infudit multam·

Licet etiã Scapham nominare, ſecundum Aeſchylum, alicubi Scaphã dicẽtẽ, in Siſypho·Lauacra ſanè ferre oportet diuinis pedibus, lotor in ſcapha ænea: Vocatur etiã lebes, pedũ*lotorius·aqua autẽ hinc defluens, lotio. πλυντήριον, pedũ lotio, ut in Heroibus dicit Ariſtophanes: Sciendũ uerò, quod peluim, Tragœdi πέλυν uocitant·Aeoles uerò, πέλυκα dicũt·imprimis ligneũ, à cædendo. Vbi uero pocula abluuntur, ὁλκαῖον uocatur·fortaßis & lauacrũ. quod autem ſupponitur huic, fortè fulcrũ uocandum eſt·ut in Foro publico nomẽ hoc inuenitur, de omnibus ſuppoſiticijs fulcris. fortaßis etiam Circulus inferior ſecundum Homerũ,*Circulum inferiorem·dicentem, Aureos uero ſingulis circulos ſuppoſuit: Fundum uerò, alij πύνδακα uocãt· tum & Pherecrates in Liris, Præhendens quidem chœnicis fundũ infixit· Ariſtophanes ſanè in Fabulis, aut Centauro, Excuſſos fundos dixit. Calicem uero, fundo carentem, Sophocles in Tripolemo, Ἀπυνδάκωτον uocat·Fundo carens calix, tabulæ nõ ſeruit:

CAPVT XXIII, DE MENSA, ET EIVS VASCVLIS.

OBſonijs autem ſuppoſita menſa, etiam tripes uocatur·dixit ſiquidem Ariſtophanes in Telmeſis, Et unde ego menſam ſumam tripedem? et in Concionantibus, Et tripodẽ extulit, atq; lecythum: Tripodes quoque dicti ſunt apud Xenophontem, in & tres Expeditione·ſicuti Tripodia quoque,*& cætera. Tripodis autem operculum, circulum appellare oportet, & ὅλμον· Quoniam & Delphici Tripodis operculum, cui Vates inſidet, ὅλμος uocatur. Medietas autem tripodis igniti, Venter, ſecundum Homerũ: In Pu-

blica

*blica autē auctione, etiam Menſa quædam, unicū circulum habens uendita eſt. Veruntamen etiam ea, quæ tripodibus imponūtur, menſæ uocātur· et magides, *quisquis hoc nomine uti dicatur, proprie* quicunque *accommodato ad mactram, aut ſacras epulas. uel ad ea quæ ad ſacrificiū ferūtur, ut *de Sophocle dicitur,* Hecatææ magidis cænā: apud Sophoclem Cratinus uero in Buſyride dixit· Bos hic, magis, & farina: Apud Epicharmum quidem, in Prometheo Combuſto, *etiam ſecundum humanum uſum dictum eſt·* Calicem, magidem, lychnum: *Menſarum autem uaſcula, cibis ſeruientia · circuli, uaſa, fuſoria, cyli. lances patulæ, ſupinæ aut rotundiores. Tum & patellæ quædam piſcatoriæ. Ariſtophanes uero uidetur, diſcernere lances quaſdam, ignis expertes· ut cum in* Telmeſis *inquit,* Patellam ignis expertem, & piſcibus idoneam: *Fortaßis et patinas dices, non enim ſordidum eſt, hoc nomine uti· licet de obſoniorū uaſculis hoc dici, nunquam inuenerim. Sed de* Pictorū *uaſculis,* Socrate Patellas *dicente· nihil intererit, quo minus de lancibus nomen hoc* dici uideri poßit · & ſecundum conſuetudinis uſum, & cognitionem, uſitatum fieri. Sed & πίνακες ipſi, non modò obſoniorum uas· ſed tabulam quoq; ſignificant, apud* Homerum, & *tabulam indiſſolutam.* Tum et Pictorum Lances, *ut in* Publice *uenditis inueni re licet. Atq; lanx uariegata, à pictura dicitur· uel lanx, *uno la-* altera *tere depicta·* Ibi ſane & lances, Μαζηλοὶ *uenduntur. Sed in* Antiphanis Genitoribus, Veneris patella *dicta eſt. Vaſculis uero adnumerare oportet, pelues, lecanides, lebetulos, cophinos, paropſides ·* Ariſtophane *dicente in* Holcadibus, Cophinos faciente Figulo, **quos quidam attribuunt : dicit inſuper in* Cotylo, Et cophini *quoſcunque* omnes: Q*uod autē uaſculum hoc, nō fictile tantummodo conficitur, ſufficienter* Ariſtophanes *arguit in* Babylonijs *dicens ·* Eget *ducētis drachmis, unde igitur erit, * hunc cotylum * ferre?* Cophi *ut* ni uero, *corticibus confectæ lances quædam fuiſſe uidentur·* A *ferat?* quibus euacuare, aut ebibere· κανάξαι, et ἐκκανάξαι nominant. *ut* Eupolis *in* Amicis, Hanc uero ipſis euacuat: *Sed in* Publico foro, *non* Cophinos *modò, ſed & caniſtra inuenimus. Intinctoria, le*

betes, catini· Acetabula. non enim de cottaborū ludo ſolummodò, acetabula dicta ſunt· ſed etiam de illis, quæ eduliorum neceſsitati ſeruiunt. ut Ariſtophanes in Auibus, Acetabulum hinc *primò ſu mens, aut catinum: et in Phrynichi Muſis, Et in acetabulis chœni ces tres, aut duos farinæ: Lecides uerò, Epicharmus dixit in Niobes Nuptijs· Lecidem, et duo intinctoria: In Scyrone uero, etiā Lebes fictilis dicitur · In Foro autē publico, λέκος quoq; inuenimus· etiam Hipponacte dicente, Frumenti λέκ@· : Hippocrates autem, in Libro De Cnidiæ Sententijs, Leciſcum dixit. Cæterum paropſides, uulgari uſu ad maſſam quandam, aut ius aliquod referuntur. uel ad edulium quoddam frugale, quod appoſitum condire oportet· ueruntamen & uas hoc, θυηλίσιον uocandum eſt· Conſueta enim uocabula non repudio, etiamſi apud minus probatum Authorem in ueniam, uſitata reddens · quoniam ad utentem his, habeo refugium· Illud enim in Metagenis Philothyte, Et in multis paropſidibus, & uacuis thyeliſijs theatrum, noui eſſe ambiguum· cæterum in Antiphanis Bœotia, manifeſtiſsime de uaſe dictum eſt · Vocare *in appoſitis* paropſidibus bulbos: Porro Scutellas quoque, obſoniorum uaſculum uocare uidetur Ariſtophanes, in Tageniſtis dicens· Ius uero in ſcutellis hoc calidum, & ardens: Vtendum etiam caniciis, lingulis, myſtilarijs, cochlearibus, nouaculis, cultris, cultello, aut gladiolo. Atque μάχαιρ@· ſæpe maſculinè dicitur, ut cum Pherecrates inquit· *Μάχαιραν ἄῤῥην ἔδωκας, ὅτοι με ἔργασε ὁ μάχαιρ@·, ὅτι βοῆ ἀνας ήσω κρέα: *

(Marginal notes: appone; addit in)

*Machæram maſculum dediſti, neque me impediuit machæra, quoniam clamore ſuſcitabo carnes: *

A cultro uero, etiā cultello utendum eſt· In Foro autem publico inuenimus, Cultros eburneos, & cultros corneos· præterea lauacrum, lebetes, gutturnia, & pollubrum· Atq; hæc ex Homeri uſu deſumuntur, Lebetem ſimul, gutturniumq; ancilla manibus tenens: hoc idem etiā, manuum lauacrū appellandum eſt· Eupolide dicente in Adulatoribus, Vacuū gutturnium · Quibus etiam ſpongiæ addē dæ ſunt, ad hæc uero calathi, fiſcellæ, cophini. Et Caniſcia, dixit

xit Crates in Heroibus· ſed Ariſtophanes in Acharnenſibus, Κάνυτοσ:et Gerytade, Alius uerò inferebat plicato in calatho re
licta panum fragmenta: Tum et caniſtrum panarium. Dices quoq;,
ciſtam obſoniariam·fortaßis Arcam quoq;, ut in Baptis Eupolidis,
Verum neq; arcas habent copioſè repletas: & in Pherecratis Myr
mecanthropis, Veruntamen & arcas, quæ penes me ſunt: Cæterũ
in Iouis Alcmene, uas ad ciborũ apparatũ deſtinatum, Capſula no
minatũ eſt. Et obſoniorũ ſportã, è iuncis plicatã, in Amphiarao di-
xit Ariſtophanes·in Acharnenſibus autẽ, Sportulam·quam & Pli
catam uocauit, apud Tragœdum: Verum eduliorum uaſcula dices,
Scutellas, acetabula· & oleariam infuſionem, quam Eupolis, Vas
longum appellauit. Et Ἀνάκεμα, in Conuiuatoribus Ariſtopha-
nis dictum eſt· In Tageniſtis uerò, quoddam uas, etiam Mellarium
eſt nominatũ. Dices etiã penũ, Cyminothecã, ſecundũ Nicochar-
mũ in Galatea· Scitis elaboratũ manibus Fabri, multa in ſe parua ha
bens receptacula, cyminodochũ, & cyminodochã: Cyminotheca
autẽ, in Publico foro dictũ eſt· Sed in Geloi Apollodori Gramma Gramma-
tico, *Cyminotheca inter hæc uocabula recẽſeri uidetur. Si uerò topœo
in focis inſtrumentũ quoddã, ῥιπὶσ dictum eſt, quo carbones ſuf
flant·ut in Acharnenſibus dicit Ariſtophanes, Craticulã huc mi
hi pone, et ῥιπίδα·nihil prohibuerit, etiã de muſcarũ depulſione,
hoc nomine uti. licet flabellum in Menandri Philadelphis inuenire
liceat·et in Anaxippi Citharœdo, flabellũ arripiens, huc aßiſte:

CAPVT XXIIII, DE COQVI INSTRVMENTIS.

His etiam, coqui uaſa adnumeranda ſunt·ollæ, ollu-
læ, aulæ· Thraces uero, ollã, Ζευτάναρ uocãt. Pa
tinæ, patellæ, capſæ, capſulæ, cacabi, aheni, foci,
ſartagines, foculi, lebetes, lebetia, lebetaria, uerua,
uerua bouilla· Et Obeliſci, in Acharnẽſibus Ari-
ſtophanis· Fer obeliſcos, ut turdos aſſem: In Foro publico uero, etiã
Cõdimentũ obeliſcorũ uenditũ eſt. Tũ et κρατευτὰσ, uocabis lapi
des, quibus uerua innitũtur·et crateuteria. et ut in Foro publico in-

nire licet, Crateutas plumbeas : Nomen *ſanè* Δημιόπρατα, *non apud Ariſtophanem in Equitibus tantummodo dictum eſt, Oſtreorum condimenta publico uendita inuidus· uerum etiam apud Comodidaſcalos* : Tum & *apud Lyſiam* Oratio *eſt, in foro dicta,* De *publice uenditis.* In *columnis autē* Atticis, *quæ in* Eleuſine *extant· eorū qui in* Deos *impij ſunt, publicata bona, inſcribūtur. ubi multa alia uaſa nominata ſunt, tū et* Crateutæ *plumbeæ·* Sed *et* Eupolis, *in* Adulatoribus, *Plūbeas crateutas inquit.* Inter *coqui quoq; inſtrumē ta ſunt, cultri, cultri mactatorij·* Et σφάγιον, *quod ſacrificiorum ſanguinē ſuſcipit·* Σφακτὸν *enim, ceremoniæ nomen eſt, ſacrificijs adhibitæ, ſic dictū.* Tum *et coqui uaſa ſunt, coclear, tudicula, euerge·* Verbum *uerò ipſum,* Tudiculauiſti, *in* Eubuli Parmeniſco *extat.* Ex *his etiam fuerit, coclear, quo ius ſorbetur·* Fuſcina, *harpage,* & *lupulus, extractorius* Et *liſtrum, quod nonnulli uertebram ſartaginis uocant· tum et ſartago·* Veruntamē & τήγανον *inuenire licet, in* Piſcatoribus Eupolidis, *et* Teleclidis ✻ Mendacijs : Sordi *dum autē eſt,* Sartaginulæ, *in* Equiſone Menandri: Verbum *quidē,* Frigere, *in* Apocleomena Poſidippi *extat.* Vas *autē, quod alias chytropodem uocant, etiam* λάσανα *dictum inuenies· ut* Diocles *in* Melißis, A *laſanis calidā accipiam:* In Primo *autem* Iamborū Hipponactis, Chytropodium *dictum eſt· quemadmodum* & *apud* Heſiodum, Neq; *à plenis accipientem chytropodijs: uerum hoc aliud quiddam ſignificat.* Cum *uero* Diphilus *in* Epiclero *inquit,* Aulam *magnam apud coquum· ſine dubio ollam intelligit, non chytropodem.* Neq; *etiam inconueniens eſt nouiſſe, quod* χύτρα, *oſculi ſpecies erat, cum* Puerulos, *auriculis præhenſos oſcularentur· quod et* Eunicus *in* Antia *innuit,* Auribus *præhendens,* χύτραν *oſculum figas:* Veruntamen *chytropodem, etiam* Βοῦν *appellabis, et* Anthracium, *ſecundum* Alexidem, *dicentem in* Lemnia· Siquidem *nobis in medio ſtabat anthracium, ſeſumq; fabarum plenum* : Seſum *enim, uas fuit, in quo fabas, aut alia huiuſmodi frigebant·* Anthracium *uero hoc,* Cratem *uocabis,* & Craticulam, *ſecundum* Ariſtophanem, *dicentem* Craticulas: *ſed* Strattis *in* Pſychaſtis *inquit,* Quomodo

*modo quis mihi prunis plenam ſopiet craticulam? Prunæ ſiquidem, ſemiuſti carbones ſunt. Coquinariorum quoq; ordinis fuerint, olearia cella, pecten, ſcamnũ inciſorium. Coquinaria menſa, quã Neoterici Abacum uocant. nomen autem extat in Menandri Meſſenia, Ductus eſt omnino ad abacũ quendã: Adhæc mactra, ſcapha, magis, pila, caniſtrum. Et Nuper excauatã pilam, dixit Eupolis in Capris· Sicuti Ariſtophanes in Veſpis, Recentẽ molam dixit. Sed Menander in Demiurgo, pilam hanc, Lintrem uocauit. Idẽ quoq; ſignificant, mortarium, et pila· ſcapham enim, ſic nominauit Ariſtophanes in Pace: Scaphulam quoq;, eandẽ ſcaphã uocat in Holcadibus· ſic coniungens, Scaphulam & Mactrã: In Foro autẽ publico, inuenitur Scapha lõga, et ſcapha turbinata: Mortariũ uero, etiã Mortariolũ uocabis, ſecundum Ariſtophanem in Pluto: eundemq; Solon in Iambis, Igdam uocauit, dicens· Feſtinantes apportant, hi quidẽ igdã· illi uero, ſilphiũ. nõnulli uero, acetũ: Manifeſtius porro in Coroplatho Antiphanes, Mulier ad tibiã uenisti, ſaltato denuo igdã: Eſt equidem igda, etiam ſaltationis ſpecies· Comicus porro ad nomẽ alludens, adiunxit· * Mortariũ ignoras? id eſt igdã. Pyranũ uero, ideſt foculum menſariũ· quo prunas ferunt, mea ſentẽtia pyrophorum quoq; nominabis. Coquinaria quoq; ſunt, cultri, & excoriatorij cultri. Apud Ariſtophanem ſanè in Equitibus, Coquus dicit, cultrorum coquinariorum ictibus: Huius quoq; ordinis eſt, culter caſeiſeca, quem cobylem uocant· è quibus Caſeiſeca quidẽ, eſt in Platonis Adonide· Et Ariſtophanes in Aeoloſicone, Coclear, mortarium, focus, caſeiſeca· Cobylis uero, in Philemonis Rapto· Video coquos, cobylẽ, & ſcapham: Adnumerare his quoq; conuenit, bipennẽ, coclear, piſtillum. Tum & Sartago, in Publico foro uendita eſt. Et aſpergillũ, quod cõmune eſt tam Piſtori, quàm coquo· uas à rigando denominatum. Sed ſi et Abacum, coqui uaſis adnumerare uelis· Cratini authoritate utendũ eſt, dicentis in Cleobulo, Tradidit nucum abacum· Tum & Abaculum dices, de altero enim hoc dictum eſt à Lyſia * De Callæſchro· Poſt abaculum, mẽ* Pro
ſulamq; ſeipſum uendens: ueruntamen nomine hoc, de obſonigero

*uaſe utendum eſt·Quemadmodum & Cacabum, dices ollam, ſecundum Ariſtophanem dicentem, in Scenis Coniunctis: Cæteru in Eubuli Ione dictum eſt, Acetabula, patinæ, cacabi, & ollulæ quaſi forma cacabum, ab olla diſtinguat. Porro cacabulum quoq; dices cacabũ, ſecundum multorum uſum·*ut Antiphanes uocauit in Paraſito, Etiam cacabum dico: Fortaßis aulam quoq; dices. Mihi* nomen *uero * nomina differre uidentur, ſiue cacabum nonnulli dicant, ſiue ſittybum Et Nicochares in Lemnijs dixit, Cacabus, et patina: Tum etiã patina, patentium ſcutellarum ſpecies eſt·quam nõnulli, patellã uocant Patina enim, in Nymphopono Sophronis dicta eſt, Patina ſpontanea·Patellã uero, Eubulus, Et confertos Sicelicis patellis cumulos: Atq; in Euthydico Antiphanis, Polypus conciſus, coctus in patellis: Tum & Alexis in Aſclepiade, Patinas dixit. Cæterum in Hipparchi Politœchis, uulgari more, Catinum dictũ inueniri tradunt. Quibus uero hordea terentes uentilant, et fabas, patellas uocauerunt. Quod ſi etiam carnium libram, his addendã duxeris·ſciendum, quod funiculus, quem libram tollens arripit, laqueum appellauerunt. Vas quoq; coquinarium eſt, Colum, ſecundum Euripidem, in Euryſthene Satyrico dicentẽ· Aut cyathũ, aut* hiſce Poë- *æneum colum exhibens *·In Foro autem publico Colum quod*- tis *dam, pro cratere ue nditũ eſt, quaſi ad uinum magis referatur. Porro etiam infundibulum æneum, coquinarium uas eſt· Ariſtophanes* uero *uero in Conuiuatoribus dixit, Non*hæc, ſed infundibulum æneum: Fortaßis & toſtorium·Et Frigendi inſtrumentum uel Sartago, Polyzelo in Bacchi Genitoribus dicente· Vnde ollæ ſuſpenſæ ædificio ſunt, & ſartago·Etenim ſi φρύγετρον, *Aedificatoribus conueni & idem eſt re uidetur, *aut Piſtori, ſecundum multorum ſententiam. nunc ta*- cum *Aedifi men, pro coquinario uaſe poſitum uidetur. φρυγέα uero, aut ** catore· *ipſum appellant inſtrumentum, uel uas in quo frigent, *aut φρύγετρον ut Theopompus Comicus innuit, dicens·Phrygeum, pila, et* & *uel lecythus: Sed & mactram, uas intelligentes, hinc dictum eſſe exiſtimant· & illud, quod Romani Scamellam uocitant. Coquinarij quoque ordinis ſunt, furni, clibani Et Clibanarij boues, in Ariſtophanis*

phanis Acharnenſibus: Coquo etiam adnumeranda ſunt, combu-
ſtilia ligna, ſarmenta· Et Titiones, ſecundum Sophoclem, dicen-
tem in Hercule Satyrico· Collegerunt ligna, ceu titionum: His e-
tiam addenda, tedæ, faces, ſtoreæ, ligna fiſsilia, piceæ, lampades,
furni, laternæ, carbones, & marila. Et marilam quidem, uocarunt
cineris, uel carbonũ florem· *Statim uero & cophini, huc referen
di ſunt. Et Caniſtri, carbonum uaſa, Ariſtophane dicente, in Ach
arnenſibus: Euripides quidem dixit, in Autolyco Satyrico, Aſi-
nos carbonigeros: Sed in Alexidis Spondophorico dictum eſt, Ari
ſtogitonem Rhetorem uidi, carbonum uaſe amictum:

CAPVT XXV, DE PISTORIS INSTRVMENTIS.

SI uero coquinarijs uaſculis, Piſtorum quoq; inſtru
menta adiungenda ſunt· et multi piſtrinũ, officinã
nominauerunt. nihil intererit, etiam uas, in quo pa
nes coquunt, ſic nominare· quod nunc, furnũ uo-
citant. utrunq; uero, πλάθανοι nominandũ eſt·
quemadmodum & illud, in quo panes formabant. Piſtorij quoq; or
dinis fuerint, mola aſinaria, mola, mola frumentaria, & molitoriæ
ſcopæ. Tum et pauſicapta, inſtrumentum, molentium collo, ne fari
nam deuorent, adiunctum· quod * cardopeũ nominauerunt. ut Ari
ſtophanes in Heroibus, Aut cardopum collo adaptetur: Ex his quo
que fuerint, uerua, ſpalathrũ, hoſtorium, radius, uertebra, magis,
chœnix, medimnus, ſemimedimnus, ſextarius · Et Modius, apud
Cleonem Cantorem, in Secundo Odarum: Et apud Hipponactem
in Primo Iamborum, Semimodius: Chœnix uero duplex, & Semi
ſextarius, in Nubibus Ariſtophanis: Tum & cotyla, menſura non
liquidorum modò, ſed et aridorum· quóniam Thucydides inquit, Li
bro Septimo· Cotylam aquæ, et tres cotylas frumenti: ualet autem
tertiã chœnicis partẽ. Piſtoria quoq; ſunt, codomæũ, cribrum, ma
ctra, ſcaphs· & ſi quæ coquinarij ordinis, cum piſtorum uaſis ſunt
communia. Præterea mortarium· ϒ'φόλμιον, quod mortario ſubij
citur, quemadmodum Ariſtophanes in Anagyro uocat. Tum & pi

piſtillum, & cribrum, cribri tegmen, & operculum, & cribrum tenuius. Et in Publico foro *ſcriptum eſt,* Cribrũ ordeaceum: Ariſtophanes *uero in* Scenis Coniunctis, *Inſtar cribri perforatum eſt:*

CAPVT XXVI, DE LVCERNA, VASIS VNGVENTI, ET FIGVLIS.

HAec uero, *Candelæ ſequuntur, & Candelæ duplices, ſecundum* Philonidem, *dicentem in* Cothurnis· *Quemadmodum candelæ duplices: Atq; candelæ triplices.* Et Lychna, *ſecundum* Herodotum: *idemq;* Candelæ *incenſionem dixit,* Cratinusq; *in* Trophonio, *&* Menandrus *in* Theſſalica: *Et candelabrũ, cui candela, quæ & lucerna dicta eſt, imponitur. Candelabri autem elatior pars, cui candela inſeritur, ſcutella dicitur, uel lanx·* Quodq; *mediæ candelæ ineſt, thryallis, ellychnium, et phlogmus.* Quam *uero nunc lampadem uocant, etiam* Laterna *dicitur· ut* Ariſtophanes *dicit in* Acharnenſibus, *Laternam ad lucendum inſtruis:* Sed *apud* Lyſiam Ad Chytrinum, Repente *uero quis arrepto lapide, ſequentis* Famuli laternam *excuſſit·* Cæterum *in* Ariſtophanis Aeoloſicone, *Et pellucida omnia uidemus exomidis, ut in noua laterna:* Laterna *uero, etiã* λαμπτὴρ *dicta eſt·* Tum *in* Secundo Philiſti Libro *dictum eſt,* Et *noctu obſeptas laternas attollere: intelligit uero laternam corneam.* Πανὸς *autem, &* φανὸς, *etiam facem ſignificant· ut cum* Euripides *dicit in* Alcmene, Vnde *uero piceam facem accipiendam inueniſti?* Tedæ *enim, & lampades, luciferorũ ſunt.* Lampades *præterea,* Perticas *uocauit* Aeſchylus, Perticæ *picatæ incenſæ:* Obeliſcolychnium *autem, militare inſtrumentũ eſt. dictumq; à* Theopompo Comico, *in* Pace· Nos *uero bona fortuna obeliſcolychnium permutantes, & enſem acutum:* Verum *cum* Ariſtophanes *in* Aeoloſicone *dicit,* Duobus lychnidijs· *nimirum candelabra intelligit, & non paruas lucernulas·* Sicuti *cum &* Crates *inquit, in* Vicinis, Non *eſt mihi lychnidium ·* Manifeſtius *tamen in* Ariſtophanis Fabulis, *aut* Niobe· *Sed candelæ inſtar, recumbit ſuper lychnidium:* Et *in* Phœniſsis, Et *ſtilba, quæ mihi noctu lumen*

fert

fert ſuper candelabro· Vnde patet, quod & ſtilba, lucernæ ſpecies eſt. Verũ ſi & unguentis, in his utendũ eſt· ſciendũ, quod unguentum Ariſtophanes, *in* Tageniſtis, *Vnguentulum uocauit. dictaq; ab eodem ſunt,* Vaſa unguentaria: *Dicitur etiam lecythus unguentaria, tu uero etiam unguentiferam uocabis* · Sed in Ranis *Ariſtophanis,* Lecythium *quoq; dictum eſt.* Sophocles *uero in* Andromada, * Ἀυτοχέιλεσι ληκύθοις *inquit, alabaſtra integro ſaxo exſcul* Cum ipſis
pta intelligens. Et inſtrumentum in lecythos, ad unguentum degu- labris lecy
ſtandum, immiſſum· rudiculam, uel ſpatham uocare oportet, ſecun this
dum Ariſtophanem dicentem in Conuiuatoribus· *Vnguentariæ lecythi unguentum, priuſquam rudiculam immitteret, deguſtans·* Euphemus *ſiquidem in* Coronatoribus, *hoc quidem,* Rudiculam· *pyxides autẽ,* Alabaſtria *uocauit·* Ocyus *tu alabaſtria aperias, & rudicula barbam meam inungito ·* Alexide *tamen in* Dropide, *Spatham uocante, rudiculam· Spatham in unguentum demiſit: Vas uero, in quod unguentum effunditur,* Vnctuarium *uocatur, ut* Ariſtophanes *in* Acharnenſibus: *Vaſcula autem, in quibus alabaſtra reponuntur,* Alabaſtrothecæ *dicuntur· & alijs, et* Ariſtophane *dicente in* Triphalete, *Tres ex una alabaſtrothecas habentem:* Com*muniter porro fictiliũ uaſorũ nomina, præter æneos catinos, ſunt· ollæ, ollula, acetabulum, menſura, matula, peluis, mortarium, cantharus, ſeſum, candelabrum. quæ omnia, figulina opera conficiuntur· pleraq; tamen horum, etiam ex alia materia fiunt. quoniam &* Hermippus, *in* Theſmophoris · *Cyathum,* Vas *uinarium,* Candelabrum · *& huiuſmodi uaſa,* Aenea *uocat. &* Aerea, *ueluti ex ære fabricata.*

CAPVT XXVII, DE HIS QVAE I TORIS CONVENIVNT.

Oenanti uero, *& ad toros ſe recipienti, ſtragularũ, & inſtratorum nomina prædicta ſunt.* Huc autem *quadrauerit, ueſtimentum illud* Homeri Cubatorium, *& inſtratum· magnum ſcilicet, & hirſutum.*

M 3 Et

Et apud Comicos, Tunica toralis: Fortaſſis & lænæ, & ſtragula artificioſa. Tum et illæ æſtatis, hyemiſq; Siſyræ, apud Menandrũ: Et Penula, apud Ariſtophanem: Lænam uero, dixerunt Comici ueſtes tantum non craſſiores, hoc nomine deſignantes. quemadmodũ & Theopompus, in Pace, Lænam tibi aſſumens Laconicam: Homerus uero, etiam tenuiores ueſtes, Lænas uocitat. Attici autẽ, tenuiorem quidem ueſtem, Lænam: equeſtrem uero, Chlamydẽ uocant. ut & Theſſali. Cæterum prima, ut fertur, Sappho, Chlamydẽ dixit, de amore dicens: Cœlitus uenientem, purpureamq; demiſſam habentem chlamydem: Atqui hæc quidem, de quotidie neceſſarijs uaſculis dicta ſint. his uero paucis, reliqua coniungenda ſunt, utpote quæ gynæceum attinent.

I CAPVT XXVIII, DE GYNAECEI VASCVLIS.

GYnæcei porro uaſcula, fiſcellas, & calathos dicamus. cophinulos quoq;, & calathiſcos. præterea aſinum quoq;, inſtrumentum, ſupra quod nent. quod & ἐπίνητρον uocant. Fuſum, uertebram, filum, radios, & pectines, telam. & telæ antium,
Vide ſupra uel regulam, cubitũ ue. Et celontes, telam ſuſtinentes. leiaſtæq; lapi
Libro VII des, et agnythes, a tela ſuſpenſi. Atq; ſpathas. Philyllius enim in Vrbibus, textoriũ inſtrumentũ, Spathã nominauit, de ſtudioſe texentibus loquens. His etiã adnumerabis, libras, bilancem, iugum libræ, lances, trutinam. Et Pondera ænea, in Actis Alcibiadis Imperatoris, inter ſummæ arcis anathemata reſcripta ſunt. Pondera uero, Cephiſodorus Iuſta uocauit. Muliebrium quoq; inſtrumentorum ſunt, pecten, calamiſtrum, nouacula. ſpeculum, cuius thecam, lophiũ uocant. Forfex, frontale, larua. Et Laruula, ut in Danaidibus Ariſtophanis: Petaſuſq;, turbinatum in morem contextus. Imbricamentum, flabellum. umbraculum, quod etiam σκιάδια uocaueris. Sic etenim & Bacchi umbraculum uocatur, quod Comici Alam uocitant. Strattis uero, in Pſychaſtis. Flabello præmiſſo, mox umbraculum ſubiungit. Plurima uero in Veſtibus, Calceamentis, & Mulie-

Muliebri mundo antè prædicta ſunt· quemadmodum et Alabaſtro
rum thecæ, & Sandaliorum thecæ, apud Menandrũ in Miſogyne:

CAPVT XXIX, DE RVSTICI INSTRVMENTIS. I

AGreſtium autem inſtrumentorũ neceſſaria ſunt,
aratra, & aratri partes· plauſtrum, & plauſtri par
tes. reliqua uero, ex Atticorum appellationibus
ſumẽda ſunt. Ventilabrum, ſecundum Homerum:
Tridens, Pala, Bipalium, & Paſtinum, ſecundum
Pherecydem· de Codro enim loquens, quod cũ ad ſarmentorũ col
lectionem exiuerit, in ulla inſtrumentũ capturus, paſtino quendã
percuſſum * interemerit: Tum & flagellum, cribrum, ligo, ſca- interemit
phium, botillus, ſarculum, falx meſſoria, marra, dolabra, dolabella
uannus, malleus, occa, ſecuriſq; ligniſeca. Et uaſa quoq;, fructus cõ
tinentia· caniſtrum, cophinus, ſcirpiculum, corbula· Fortaſſis &
Fiſcina. apud· Comicos uero ſic nominatum eſt uas, in quod mimo
rum inſtrumenta reponuntur· Ariſtophanes autẽ, in Danaidibus
inquit, Malorum horum contrahe mihi fiſcinam: Alexis uero, etiã
Draſoracum dixit. Ruſtici quoq; ordinis ſunt, ualli, & perticæ.
Atq; olearum pedamenta, ridicæ· Et torculum, lignum baccas con
terens· laqueuſq;, funis huic alligatus. Tum cupa, uas in quod oleũ
defluit· Veruntamẽ Lacus * quoq; dicitur, ut in Publico foro uẽditũ & laculus
inuenitur. Fortaßis & ſporta, inter ruſtica uaſcula numeretur· Ca
pulæ, ſarcula, fiſcellæ, calathi· caſei fiſcella, aut fiſcina. multaq; co-
quinaria, & piſtoria inſtrumenta. Fortaßis & iuncus, rubus, Aor- Fortaßis A
chana, rhachus, conyza, carduus· omniaq; ſpinoſa, quæ in fru- corna eſt,
ctuũ defenſionem iniici ſolent. Peda quoq;, clauæ, ſcuticæ, ſcipio- quam ſpi-
nes, & baculi, Agricolis conueniunt. Tum et dolia, doliola, ſipyæ, noſam eſſe
diphthera· pellis caprina, & canina * ſunt ſicionia. tradit Theo
CAPVT phraſtus:
ſiconice

CAPVT XXX, DE PISCATORIIS, ET NAVTICIS INSTRVMENTIS.

Aeterum Piſcatoris inſtrumenta, naſſa, ſporta, ſportula, cophinus, linum, panagrum, rete. Amphibleſtrum. Menandrus etenim inquit, Piſcatori amphibleſtrum circundat: Tum & ſepta, reticula, tragulæ, anuli, griphi. Sagena. unde Aeſchylus, indiſſolubile, & inexplicitum malum, Sagenam retis nominat. His etiam adiungenda ſunt, ſubera, calami, urgæ, pertica, chorda piſcatoria, hami, eſcæ, pili, lina, iūci, iunceæ naſſæ, laminæ plumbeæ, tridentes igniti, tridens, tridens piſcatorius. Nautica autem inſtrumēta, uela, anuli, funis, remus, remi, claui, gubernacula. Conti. ut Sophocles in Græcorū Concilio, Veluti nauiū cuſtodes per noctur nam nauigationem Contis dirigunt *nauim. Tum et ὀλκία nomi nauit, gubernacula, in Nauplio: Et apud Homerum, Politus clauus: Scalmi, lora, tabulatum, utres, conti, funes, ſentina, cadi. funes nautici, quibus naues terræ alligantur. Rudentes, ancoræ, machinæ trahentes, fulcra, naualia, ſcalæ, pelles, diphtheræ. Dactylij. ſic enim perforatos lapides uocant, à quibus alligant rudentes. ὀεβίαξ autem, inferior mali pars nominatur. quemadmodum ſuperior, carcheſium. Nomenq; ὀεβίαξ, in Epicharmi Naufrago extat.

ſecundo uento

CAPVT XXXI, DE VASIS VESTIVM, ET QVO HAEreponantur.

Aſa uero, quæ ueſtium curæ adhibentur, ſunt. lotoria uaſa, & labra. Tum Terræ ſmectis, apud Nicocharem. Et Sapo, apud Platonem: Lixiuium, Cimolia terra, ſecundum Ariſtophanem: Carduus. Adiungendum quoq; hiſce illud, quod in Publico foro habetur, Verriculum: Porro & Licia ueſtibus conueniunt. dictumq; eſt nomen hoc in Platonis Feſtis, Intexere autem licia: & in Hermippi Parcis, Licium inuoluiſti: Opus autem eſt & acu. quod nomen Archippus in Pluto dixit. Acū, filumq; arripiēs,

ruptu-

rupturam hanc conſue: Atq; Βελόνης nomen, in Eupolidis Imperatoribus extat· Ego uero te acubus tribus pungam· Et Βελόνιδ'ες, ut Hermippus in Parcis: Quo autem ueſtes reponuntur, labra, arcæ, arculæ, ciſtæ · Et Ciſtulæ, ſecundum Ariſtophanem, in Acharnenſibus: Capſæ, capſulæ· Vaſcula, ut in Theſmophoriazuſis dixit. Sacculi, culcitra· In Foro publico autem, Arca feneſtrata: Apud Recentiores uero, Rhiſci· ut Antiphanes in Aleatoribus, Rhiſcus erat, quem dicebat: Erat etiam uas quodpiam, arculæ ſimillimum, Candytalis nominatum· cuius Menandrus in Aſpide meminit, & Diphilus De Condemnato: Candytalis uero hic, quid eſt? aut quid'nam ſignificat? Mihi ſane uidetur uas eſſe Perſicum, à Candye, Perſica ueſte denominatū, & à Macedonibus uſu receptum eſſe. Arcæ, & arculæ. Tum & ſtragulæ· Apollodorus enim Gelous in Pſeudaiace dixit, Gladius, cuſpis, & ſtragula: Apollodorus autē Caryſtius, in * Anteuergetunte, Stragulas diſſuebant: Beneficiũ
nomine etiam hoc, Antiphanes utitur in Apocarterunte: Tholiam rependen-
quoq;, ciſtæ inſtar eſſe tradunt, turbinatum habentem operculum. te
Xenophon autem, in Expeditione, etiam Marſupia ueſtimentorum dixit. Aortæ uero, dictæ ſunt in Poſidippi Epiſtathmo· Scenas, uehicula, rhiſcos, aortas, tachana, lecticas, et aſinos: Illud enim, quod in Menandri Miſogyne ſcribitur· Chlamydem æſtiuam, haſtam, aortam, & ueſtes· ambiguum eſt, quoniam nonnulli, ἀορτῆρα ſcribunt. In Tertio autem De Animalibus Ariſtotelis, Duarum in tergo uenarum ſiniſtra, aorta nominatur· apud Pherecydem uero, unus è Cyclopibus: Porro tonſoris inſtrumēta ſunt, pectines, nouaculæ · Cultri, cultelli· nam in Cratini Dionyſalexandro dictū eſt, Inerant uero illic cultri tonſorij, quibus tonduntur oues, et greges· Sed in * Chryſogenis Eupolidis, Deinde tonſor cultellos arripiens, Chryſoge
detondet ſub barba *. Tum et forfex, inter tonſoris inſtrumēta re nibus
fertur · quam μίαν μάχαιραν uocant. Nouacula, & Nouaculæ lanuginem
theca, ſecundum Ariſtophanem in Theſmophoriazuſis · Aureáq; nobis nouaculam ipſe hinc ex theca accipit: Et inſtrumenta tenuia, dicta ſunt Poſidippo: Sutoris autem inſtrumenta· Culter ſectorius

rius,in Platonis Alcibiade et Scalpellum,in Republica Pedisq; forma lignea,in Sympoſio:Tum et circumſector dicatur, et forſiculi,acus Et ſubula dicta*ſunt, in Nicocharis Cretenſibus, Terebris contrariũ ut Archilochæũ:Sed Venatoris arma ſunt,lina,retia,plagæ,laquei,eiectoria,ualli,fulcra,perticæ,furcæ, funes, lora, canũ habenæ,pali,ſtipites, enſes,haſtilia, iacula,falces,arcus, uenabula, pedicæ, laquei, catenæ, catenulæ. Plectæ Plectam enim Attici, catenam nominauerunt ut Plato in Hellade, Vis'ne, ut catenã demittam, teq; poſtea huc attraham?Secures,collaria,amiculum,lora, fuſtes, ſcuticæ,uincula,agninæ pelles, claui, ſtimuli. Militis arma ſunt ,ſcutum, pelta, thorax, ſemithorax, galea, caſſis,pericæphalea,criſta,triplex conus,chirothecæ,ocreæ,pilei,arcus,tela, iacula, ſagittæ. pharetra, ſagittarũ receptaculũ,telorum theca,lophiũ,haſtæ,haſtilia,falces,iacula,conti Haſtæq; pars inferior,ſauroter,ſtyrax,ſtyracium ferrum autem prominens, cuſpis,acies.receptaculum uero,haſtæ theca.Tum & haſtilia dices, perticas,peltas,ſariſſas Saunia.quod nomen de membro uirili dicitur,apud Cratinũ de haſta uero,in Philadelphis Menandri Vt ego forte occidar ſaunio impeditus:Et Ariſtophanes in Holcadibus inquit,Inſidiæ ordinantur,& miſſilis pertica ſed in Scenis Cõiunctis, Et latis cuſpidibus utentium,ut uides,captorũ Alexis uero in Leucade,Affer ſybynã,et latam cuſpidem Amipſias autẽ in Sphendone,*Τὸ μὲν δόρυ πρὸ τῆς ὠλ(χ)άλκυ πρὸς πλατεῖς ἀπέβαλε*:His etiã connectenda ſunt,enſes,machæræ,bipennes, acinaces xyelas*Laconicos gladios,falces,pugiones,gladij anſam,capulum enſis,manubria.& ipſam thecam,uaginã.Et Euripides in Palamede,Manubrium auratum dicit. Menander in Piſcatoribus, Aureum manubrium habens pulcherrimus pugio:Theopompus autem in Vrbibus, Gladios eburneis manubrijs præditos dicit.Quod uero et ſpathã,de gladio dixerint, inuenias apud Euripidẽ,dicentem Totus uero enſe excidit, ueluti ignitam * faciens runcam, gladij nigrum manubriũ habentis ſpatham : Si uero hoc ambiguũ fuerit, nigrum

est

Haſtam ante æratum ad confertos abijcit:

manifeſtius id Philemon in Rhodijs explicat dicendo· Spathā ſtrin gens aureo capulo inſignē·et Menander *in Miſumeno,cum inquit, Spathæ occultatæ ſunt:*His porro addere oportet,*fundas,lapides, plūbeos globos,ſecures,ſagares,focos,pelles,diphtheras,taberna cula, ligones, funes, lora, catenas, culcitras, cingula, baltheūm, clypei anſam.* Fabri *inſtrumēta ſunt,aſcia,ſerra, malleus,terebrū, terebri manubrium,forceps, lima, ſecuris·* Et Bipennis,*ſecundum* Homerum : In Olympij *autem* Templi *columna, adſcriptum eſt·*
Τρύπανα, τρυ πάνια τρυπανίας ἔχοντα ἴσως τὴν ἀρίδα:
Terebra,terebrata terebrationes habentia forſan aridem:
Fabri Ferrarij *inſtrumenta, incus, incudis baſis, malleus,forceps, folles,ſufflatoriū,follis maior,fuſoria forma,coticulæ,cotes,focu li.Cæterū* Aedificatoris *arma ſunt,dolabra·Cœli, ſecundum* Sophoclē *in* Priamo:*Parietes, regula, circinus,cubitus,amußis,plūbea regula,malleus politor·* Fortaßis *&* Vectis·*ſiquidem et murorum perfoſſoribus,hoc* Comici *atribuunt.hunc uero,*Repagulum, *in Scenis coniunctis nominauit* Ariſtophanes *dicendo,Murum repagulo perfodere·*Quibus *addenda ſunt: et illa,in* Ranis Ariſtophanis·Q*uadrata coagmentāt pegmata, diametros, et cuneos:*Atticis *uero columnis inſcripta eſt, Serra lapidiſeca,et forceps lapides retinens:**Vocabis *autem et machinam ſaxigeram.** Naualis *inſtrumenta,phalanges,phalangia, machinæ qua naues trahuntur,et na* Dices
uium ſtationes. Præterea *metallorū foſſoris ſunt, culei, periodos,* *Nauium*
*ſalax·*Et Metalli *foſſores,culeis amiciri,* Comici *dicunt·* Periodum *ductoris*
uero, & Salacem,*in Metallicis dixit* Theophraſtus. *&* Periodum *quidem, uas quo ferrum purgant·Salacem uero,metalli foſſorū cribrum dicens.*Pala *autem, puteos fodientium inſtrumentū eſt.*Cæterum Medici *inſtrumenta,ſcalpellum,ſpathula,auriſcalpium,forfex,ſpicillum,mela,dentiſcalpium, forceps dentium, unctuarium uas,peluis, cucurbitula,baſis,lebes,libatorium, emplaſtrum, ſplenium,uulnerum deligatio,podoſtraba·* Clyſter.*extat enim hoc nomen, apud* Herodotum·Fortaßis *& glans. nam de longiore illa py-*

 ramide,

ranide, ex adipe nitroq́; confecta, qua clyſteris uice utuntur, Βαλανίσαι dixit Hippocrates: *In* Foro *autem* publico, *etiam* Faſciæ, *&* *cerotum, ſcripta inueniuntur.* Aleatoris *inſtrumenta, abacus, abaculus, cribrum, teſſeræ, tali, aſtragali, alueoli, cami, fritillus, urnæ, urnulæ, calculi, tali. Inſtrumenta autem, urnas aut loculos facientis· loculus, pala, arca, lacus·* Eraſtus *enim, &* Cerycus, *ad* Platonem *mittentes ſcribunt, Lacum* cito carniuori lapidis: tum de eodem dicentes, ſubiungunt· Siquidem nunquã tot lacus relinquam:*

I CAPVT XXXII, DE CRVMENA.

COnfundens *autem ſimul dixeris, uaſcula, crumenæ·** Crumenulæ, *ut Eupolis, in* Capris: *tum capſam, & capſulam·* Hoc *etenim* Ariſtophanes *in* Triphalete *innuit, dicendo·* Poſtquam *in forum obſoniorum peruenit, ſportam accipiens, capſulam, & crumenam maiorem: de eodem uero, &* Peram, *in Tageniſtis dixit·* Hic *uero peram diſſoluens, eximensq́;* Daricos: *de eodem &* Sacculus *dicetur, ut cum in Theſmophoriazuſis inquit,* Sacculum, *in quo argentũ reponit·* Et Crumenæ *baſim, idem dixit in Babylonijs:* Argentithecam *autem,* Antiphanes *in* Midone *inquit. Si uero, quis & marſupij nomine uti uelit,* Apollodori Caryſtij *defendet hunc authoritas· qui in **Nona *dicit,* Marſupium *aliquod paruum:* Aryballos *uero, de contexta crumena, dixit in* Amore Antiphanes, *&* Steſichorus *in* Cerbero:

Et (margin, beside "næ·* Crumenulæ")

Enea (margin, beside "ſtij defendet")

I CAPVT XXXIII, DE TIBIARVM THECA.

GLottocomeium *quidem, tibiarum theca eſt· tum eandem etiam, ſibenam uocitant.* Tibias oſſeas, *&* *tibias arundineas, uocauit* Ariſtophanes Tibiarũ *receptaculum. Atq; crupezia,* Tibicinum *calceamenta.* Glottocomeium *quidem,* Lyſippus *dixit in* Bacchadibus· *Ipſis cum tibijs motus, et glottocomeiũ: a ligulis enim fiſtularum denominatum eſt, ueruntamen etiam de uaſe dicitur.* Glottocomeium *enim, apud* Neotericos *inuenire licet· ut in* Timo-

Timoclei Balneo, Et glottocomeium ſtrepit· Et in Apollodori, Caryſtij *Diaballis, Magnum ô Phormio, glottocomum non oculo: Fabula. Calumnians

CAPVT XXXIIII, DE DECIPVLA, ET EO IN QVO aues dormiunt. I

E Vaſorum quoq; genere eſt, Decipula· nomẽ uero hoc, in Actis Demoſthenis Ad Ariſtogitonem: Et Muſcipula· quo nomine Ariſtophanes in Phœniſſis utitur · Et in Pluto, quoq; Muſcipulã nominat· Tum et Callimachus inquit, *Andictam peritam ſaltare: ut et andicta, muſcipulæ genus ſit. Stans autẽ in muſcipulis paxillus, ſcandalethrũ dicitur· quemadmodum clauus ille in maiori bus laqueis, malleus. funiculus uero, quo continetur, merinthus. Andromediã autem, Cratinus in Seriphijs, *Ineſcatam decipulam uocat· Huiuſmodi uero laqueos, Nicophron in Veneris Genitoribus, Δελεάστραν nominat. Petaurum uero, tabellã cui domeſticæ aues indormire ſolent, Ariſtophanes uocauit· ſicuti & Fuſcinæ meminit, in Nubibus: His quoq; adnumerentur, trabes, trunci, furcæ, crates, tegmina. Et in Publico foro, Poſt fictilia, Tegmina Corinthiaca, & patibula: Ἀκτήρια uero, fuſtem nominauit in Iride Achæus: eodem quoq; nomine currus temonem appellat, prominẽs ſcilicet illud lignum, cum iugatus non eſt· quod Lyſias, Στήριγμα uocat. ueluti & radium currus, idem Κνημίαν nominauit.

Dixiq; Anactete, ualde peritum

Ineſcatoriam.

CAPVT XXXV, DE ABACO. I

Is etiam, coniungendus eſt abacus, pileus, galerus, pileolus · Cophinus, qui eſt è uiminibus textura. Inſuper & Gyrgathum, & Sella, ſecundum Ariſtophanem dicentem in Conuiuatoribus · *Medorum gyrgathum, & calculorum ſella: Aut

CAPVT XXXVI, DE DOMICILIIS, IN QVIBVS ANIMALIA NVTRIuntur, & alijs huiuſmodi.

PRæterea Gallinarium, et Perdicum caueă, Ariſtophanes in Holcadibus dicit· Et ſi non falſa Hyperidis Oratio Pro Harpalo, in ea ſcriptum eſt, Exilientes ex perdicum uiuarijs: Et Hara, in qua porci nutriuntur, ſecundum Eupolidem, et Phrynichum in Poaſtrijs· eademq; Porcile dicitur, in Ariſtophanis Lyſiſtrate: Atq; crumena, uaſculum quoddam reconditorium. quod
Et nonnulli, peram eſſe exiſtimant. Et ſacculus· *Marſupiŭ, ut in Gerytade Ariſtophanes· atque Aſcopera, ut in Horis: Ceſtra quoq;, mallei cuiuſdam ferrea ſpecies· ut in Aegide Sophoclis, Ceſtra ferrea, latera ſimul & dorſum attriuit, feriens: Sed & Cauea ferrea, uas quoddam eſt, auiario ſimile, apud Herodotŭ, & Archilochum· Tum & Nidus, uel Caſa, pro tali ſumitur domicilio. ut apud Cratinum, in Thracibus· In caſa ſi contigerit, coërcebitur: ſed & domum, habitatu commodam ſic nominant· ut in Spe Epicharmi dictum eſt, Vicini caſam: Sed in Autolyco Eupolidis, Habitant uero hic, tribus in caſis domicilium habentes: Stabula uero iumentorŭ, ſecundum multorum ſententiam, inuenire licet in Quinta Philip-
ut pica: Saccopera autĕ; *ab idiotis dici conſueuit· in Apollodori Caryſtij Amphiarao, Inijciens hoc, ô peſſime, in ſaccoperam, iumento imponas: Siphnim porro, in Hymnis Atticis· non terră eſſe, non nulli intelligunt. ſed arcam, unde Ceres primum ſumpſerit alimenta. Ἀορτῆρα uerò, baltheum uocauit Pherecrates, in Literis: Cauſia autem, pileus Macedonicus, apud Menandrum· ut & Perſicus: Et Cyrbaſiam quoque, in Triphalete dixit Ariſtophanes· Atque communem mihi eſſe putas cyrbaſiam· Herodotus quoque, Citarim nominauit.

CAPVT

CAPVT XXXVII, DE PICTORIS INSTRVMENTIS.

P*ictoris autem arma, tabulæ, tabellæ, tripodes tabularum, pulpita, ſtyli, penicilli, buxeæ tabulæ.*

CAPVT XXXVIII, DE EPHEBORVM HABITV, ET ALIIS QVIbuſdam miſcellaneis.

E*Pheborum ſane habitus erat*, Petaſus · Philemon
in Ianitore, Ego *enim cum chlamyde, deponerem*
et petaſum: Teleclide autē in Amphictyonibus di-
dicente, *δουλοπόνηρον, ξυπαρὸν κόλυθρον· Seruilius,
ſunt, qui ſpeculum intelligant. Cumq; in Achar- ſordidum
nenſibus dicit Ariſtophanes, *Acharnas auri·uas nimirum eſt* Perſi colythrum
cum. nōnulli tamen, theoricam ciſtam ſic nominari putant. In Ari-
ſtotelis *uero* Orchomeniorū Republica, Orchomeniorū *menſura*
eſt, quadraginta capiens medimnos Atticos· *Alij uere arculas pu-
tant, ad* Pythiū *proficiſcentium. quoniā et lebetes illos, panagrides
uocant. Gladij autem nomen* Barbarum, *ſcalma eſſe uidetur·* So-
phocle in Troilo *dicente*, Scalma Principes *exſcindens meos*: Spor
*ta uero, uas contextum, ad ferri repoſitionem, aut aliorū quorun-
dam·apud* Homerum *uero*, Vlyſsis *ſecurum·* Hermippus *autem in*
Demotis *inquit*, Habentes *ſportæ ſimile ſcutum*: Cæterum à Bœ-
otis cadum, Scyphum *appellari tradunt*. Sminya *uero, felina* * pellicula
*pellis, ligoni appoſita, ſi manubrium uetuſtate attritum foret·no-
menq;* Aurigæ *eſt, in* Ariſtophanicis Fabulis: *Verum ptacala, ſto-
rea in nauibus eſt· quam etiam cannam uocitant.* Sed *craſterium,
ligna ſunt quatuor inuicem commiſſa, et fune colligata·uel crates,
ante iumentorū præſepe, ad pabulum ipſis ferendum. quod & fœ-
num, & gramen, & λεράσιν quidam appellant.* Emphatniſmata *autem, tabulæ ſunt à præſepi ſurgentes, ui ſuperflua purgent.*

CAPVT

CAPVT XXXIX, DE LARVA, ET SIMILIBVS, ATQVE CATENA.

EX uaſculorū autē ordine fuerit, perſona, larua, Gorgonium. Et Perſonula, ut Plato in Sophiſtis: Lintea facies, tum torques, monile, catena, catenatio. Catena autem, non uinculi modò, ſed etiam muliebris ornamenti nomen eſt, ut apud Ariſtophanem, Sigillatæ catenæ: Philippides uero, inquit Catenulam habuit, quadraginta drachmas ualentem: Vinculum quoq; ferreum eſt, σκύλαξ, cuius Plato in Hellade meminit, Arrepto hoſpitis ſcylace, ipſum ligato:

CAPVT XL, DE SVBLIGACVLIS, ET IIS QVIBVS LVDITVR.

INſtrumenta quoq; ſunt, ſubligacula, tibialia, caligæ. Et Perſicæ, ut Ariſtophanes in Nubibus, ſubligacula appellare uidetur. In Scythis uero, & Tauris Sarabara, & tunicas omnes induti: Sed et hamaxis, currus quidā minor, quo Pueri ludunt. Nola quoq; inſtrumentū fuerit, trutina quoq;, & flagellū. Fortaſſis & pellis uilloſa, & crepitaculum, pellis agnina, baculus, ſcutum, candelabrum, pixis. Aliudq; quippiam, Calamus, ut Ariſtophanes in Acharnenſibus, Tu autem mihi guttam unam in calamum inſtillato:

CAPVT XLI, DE HIS IN QVIBVS SAL TERITVR, ET SIMILIBVS.

ET ſalina, uaſa fuerūt buxea, in quo ſal conterebant. Archippus ſiquidē, in Hercule Nupto inquit, Salinū buxeū. Strattis uero, Si mouerit ſalſam aquam, aliud quippiā tenue in ſalenis conciſum: Et ſimile ſanè uaſculo uidetur, in quo piper conterūt. Præterea et cophinus, ſporta, et corbula. In Gerytadeuero, Ariſtophanes inquit, Cophino nimineo: In Foro publico etiā, Salis tres ſemicophini uenditi ſunt. Quēadmodum et Samium, & ſemiſamiū: Fortaßis teges quoq; dicatur, quod

quod ſegeſtram ſignificat. Calamus quoq;, cuius & Homerus meminiſſe uidetur, de Achillis tentorio. In Ariſtotelis uero, ſeu Theophraſti Phyſicis ſcriptũ eſt, Calami, tegetis, thryallidis, nuclei pinei, pinusq;. Dices etiã Manus, palmas, cubitos, ut in Foro publico Appoſiti- dictum eſt. inſuper galericum, & fictitiam comam. Vel * Appoſi- cium ticiam, ſecundum Ariſtophanem in Gerytade. & * πεϱιϑέτην, ut Appoſiti- in Amphidis Alcmæone, aut Menandri Olynthia: ciam

CAPVT XLII, DE SCALA, TYMPANIS, CYMBALIS ET AVCUPUM INSTRUMENTIS. I

INſtrumentum quoque, ſcala eſt. Et gradus ſcalæ, qui κλιμακτῆϱες dicuntur. ut Ariſtophanes inquit, in Fabulis, aut Centauro: κλιμάκιον uero, Parua ſcala in Foro publico: Apud Amipſiã uero, κλιμακίς: Fortaſſis & tympana, atq; cymbala, inſtrumentorum ordinis fuerint. & * pardalea pellis, leonina, * tabula, & al- pardalo bum. Quibus autem aucupes utuntur, laquei, retia. Plagæ, quorum & Ariſtophanes meminit, in Auibus:

CAPVT XLIII, DE PERA, ET SIMILIBVS. I

PEram uero, Perulam uocabis. ut Ariſtophanes in Scenis Coniunctis: & Sacculum, ſecundum Homerum. Crumenam, Crumenulam, & Marſupium, ut Conuiuatoribus Ariſtophanes: Corycum quoq;, Corycium, et Corycidem dices, pro crumena, ut Ariſtophanes in Holcadibus. Tum et Loculus quoq; * neceſſario utenſilium fuerit, eodem dicente. Loculum, & pocillum: hunc ue- rum ro, nonnulli Byſtram uocarunt. ut Anaxandrides, in Cithariſtria. & in Orpheo, Antiphanes, Byſtram quandam ex folijs: Veruntamen pocillo quoque, conuenerint contexta tegmina, uel floreæ. utraq; uero, in Ariſtophanis Babylonijs, Quot habet Virorum floreas iſte? & rurſum, Tugurijs domum conſtruxit: Secundum Ariſtophanem uero in Holcadibus dices, Paxillos expellere, & ſcuti-

cam ferream, bidentes, & ſarmentorum faſciculos · & ut in Tagéniſtis dicit, Neruum, lapides aſperos, caduceum: atq; ut in Heroibus, Abi trochum accipiens, crepito · & ut in Senecta, Mendicante ſcipione: Et Βακτηρίαι uero Perſis, ἀντὶ βακτηρίας · Atq; ti-
& bias arundineas · Rudentes uero, & funes, * arma quoque uocaueris · Homerus quoq;, Funem nauticum dixit.

CAPVT XLIIII, DE VASIS AVREIS, ARGENTEIS, aliísq; metallicis.

NVmerabis etiam uaſcula aurea, argentea, & aenea, in uaſculorum numero · Aenea nominante, non Xenophonte modò in Expeditione · ſed & Ariſtophane, in Pelaſgis, Aenea uaſa, et puluinaria: Lyſias uero Ad Cleonem, Argentea uaſa dixit, & Aurea:

CAPVT XLV, DE RVSTICIS INSTRVMENTIS, ET SIMILIBVS.

BAetas porro, Ruſticorum diphtheras, in Muliebribus Mimis Sophron uocauit. Sint etiam Oræ, anſis ſimiles, in Cercione Aeſchyli · etiam Platone dicente, Et uaſculorum anſæ · Alexidis etiam eſt Fabula, Anſa dicta. Tum & cratem, aliquis nominauerit ligamen uimineum · ſtoreæ, aut cophino ſimile. Crates uero, in Heroibus inquit, Cratium contextor: Homerus uero dicit, Craticulis partitum uimineis · Nam & uiminea, & ſaligna uaſa dicuntur · Et apud Thucydidem quoq;, Scuta ſunt uiminea: Tum & lina dices, & ſtupam, canabum, et canabeum · columnamq́;, hæc o-
Vide ſupra perantem, ſeniculum. Sed & ὅλκιον, liquidorum ſimul, & arido-
Libro VII. rum uas eſt · plerunque æneum, ut in Arrephoro Menandri, Aut æneum magnum holcium · Et in Philemonis Nuptijs, Holcium in menſa uidi, tritico plenum: Agninam quoq; uocabis, ouis pellem, ſecundum Philemonem, dicentem in Euripo · Stragulam habet, agninam pellem: Tum & inſtrumentum totum ferreum, ut in Antiphanis

*phanis Philiſco·et aliud totum ligneũ, ut in Platonis Legibus: Cra
tino autem in Nemeſi dicente, In Cataſta collum habens· intelli-
gendum nimirum, quod collo ſic inſerto eum, qui in foro pecca-
rat, flagellari oportebat. Tum & ferulam dices, Platone Ferulige-
ros dicente· & Ione dicente in Magna Fabula, Fragilem ferulam:
Iugum uero, iumentorum dices, & trutinæ partem, nauis quoq;,
calcei, & loci. Dinolochus in Amazonibus inquit, Cauponario
iugo: Sed ζυγὸν neutraliter ſæpius dicto, notandũ, quod Archip-
pus in Rhinone, idem in maſculino dixit.*

CAPVT XLVI, DE VASCV-LIS CONTEXTIS.

*VEſtem porro contextã appellante Herodoto, idem
tibi de alijs contextis uaſculis dicere licebit·utpo-
te contextam ſportam, aut ſtoream, aliud'ue hu-
iuſmodi. maxime, cum Euripides in Autolyco Sa-
tyrico dicat· Vimineas enim equis, & contextas
habenas flectit: Materia autem, unde contexitur·φλοῦς, ſecundum
Iones. ſed φλέως, ſecundum Atticos dicitur. Huius etiam ordinis
fuerit farinariũ uas, coix. quod Dores, Coim uocant·ut in Pitho-
ne Epicharmus, Aut ſacculum bouillum, aut coim ferre, aut cani-
ſtrum: Sed Attici, Coicem dicunt·ut Pherecrates, Omnis uero ar
ma * gerebat, * coicem, aut caniſtra· Manifeſte autem hoc Anti-* induit
phanes in Bombycijs innuit, dicens· Vas farinariũ, quod coix eſt: aut
*Sit etiam Phedon, uas quodpiam oleum continens, à Phedonijs
menſuris denominatum·de quibus, in Arguorum Republica dicit
Ariſtoteles: Stegaſtrum uero, ſi quis dicere uelit· quoniam uulgo
ſtegaſtridem, diphtheram, coriaceam * tunicã appellamus·ad Ae* illam
*ſchyli authoritatem cõfugiat, dicentis, Oſsium ſtegaſtrum: Ciſtæ
uero, non obſoniorũ modò, aut * alia ueſtium tantummodo repoſi-* neq; æreæ
toria ſunt·ſed etiam pharmacopolarũ eſſe dicentur, ut Ariſtopha- uaſa ad ue-
nes in Amphiarao·Et ſerpentes, quos inſculpis in ciſta aliqua, obſi ſtium re-
gnare, et relinquere pharmacopolas: ut et Theopompus in Alphæ ſeruatio-
a, Domũ ingreſſus, inueni totam ciſtam pharmacopolæ Megarici: nem

I CAPVT XLVII, DE LOTORIA PELLE, ET ALIIS huiuſmodi.

PEllem uero, qua Mulieres lotæ, aut lauantes ipſas ſubcinguntur, Pellem lotoriam appellare licet, ſecundum Theopompum in Pueris · Hanc uero ſubcingens pellem lotoriam, pubis uinculo circumtendas: Pherecrates autem in Hippone, Vaſcula ad Puerorum inſtitutionem pertinentia recenſens, Tunc loto pellem circumuoluunt: ſic autem nimirum agninam pellem, ab oue denominarunt · Militibus quoq; mactræ loco ſeruiebat, ut Hermippus in Militibus innuit, Vincit uero pellis lapideam mactram: Laterem quoq; dices, & laterem ſubtegulaneum. In Foro publico, reperitur etiam Later Atticus, & Later Corinthiacus · Tegulam quoq; dicẽte Thucydide, in Plateenſi obſidione: Tegulas uero, Lateres in Veſpis uocat Ariſtophanes, dicens · Nequaquam mus, per Iouem, ſed aliquis lignei tegulas ſubiens culminis: alij uero, eo loci Κεραμίδων ſcribunt. Malleus quoq;, ferreo inſtrumento, crotaphide dicto, ſimilis erat, ſed fortaſſe * ceſtra fuerit. Vinculi uero genus, fuerint Faſciæ, ſecundum Strattim, dicentem in Phœniſſis · Neq; funiculi adſunt, nec faſciæ: Storea autem, contextum quoddam eſt · cuius meminit in Veſpis Ariſtophanes, Ne te unquã apud ſtoreas inueniã: Pherecrates uero in Somno, Scena circumſepta, & circumdata ſtoreis: Maxime uero hoc plicamine, ad circumſeptiones utebantur · ut in Pityne, de triremibus dicit Cratinus · Nõ poteſt omnia faciens, nauis domicilium ſortiri, aut ſtoreæ: Has uero contexentem, Storearum plicatorem Hipponax uocauit. Inter liquidorum uero menſuras, etiam Maris numeretur, ſecundum Ariſtotelem, in Octauo De Animalium Hiſtoria dicentem, Vini maris: ſex autem cotylas maris continet.

Malleum, uel ſtimulum ſignificat.

CAPVT

CAPVT XLVIII, DE FIGVLINA TERRA, ET ALIIS neceſſarijs. I

*C*Vm *figulinam terram dices, et terram fictilem ſiue ut Sannyrion in Gelote, Lutoſam terram uerſans:* Vbi *uero* Figuli *lateres formant,* πλινθεῖον, *in Fabulis, aut* Niobe *uocauit Ariſtophanes, de uorticoſo flumine loquens* Hic *uero in lateritiam officinam diuertit indigus:* Vaſculis *quoq;, ſi libuerit, adijcies Cadum, ſecundum Ariſtophanem, in Centauro, aut Fabulis dicentem* Sed *in cadum aliquem arreptum meijto:*

CAPVT XLIX, DE ACIALI, IVNCO, ET SISYRA. I

*A*Ciale *uero ferri, interq; repoſita * utenſilia ſi quis inſtrunumerauerit* Cratinus *illi aſtipulabitur, dicens,* In *manibus chalybæũ aciale:* Tum *ſi uimen quod dam, iuncum appellare libuerit idem quoq; Cratinus in Nemeſi dicit,* Iuncum *uero dico, & iunceum:* Dices *etiam Siſyram, ſecundum Aeſchylum, in Præconibus Satyricis dicentem,* Et *ſiſyræ leoninæ: et Sophocles in Muſis,* Forfices, *tiaras, & ſiſyram amiculum:* *menta*

CAPVT L, DE VTRE, FLAGELLIS, ET GEMMATO uaſculo. I

*Q*Voniam *uero utrem, & utriculum prædiximus, nihil retulerit, etiam Molgum dicere quod Tarentinorũ lingua, bouillum utrem ſignificat* Vnde *et* Theodoritas, *Vulcanum bouillis uti follibus tradit* Et *Ariſtophanes ficto oraculo ludit, * Ne mihi Cecropidas, utres laudate futuros:* In ** utenſilium quoq; ordine Athenienſunt, lorum, flagella, rotulæ, pedicæ, tormenta.* De *poculo uero, ſes laudate, aut alio uaſculo, forte* Gemmatum *eſſe, dicere licebit ut in Pædio utres erũt:* Menandri, Aureum *præbuiſti, aut gemmatum, ſic enim decebat:* *Ne mihi*

I CAPVT LI, DE CLAVIS, ET OPERCVLO.

QVoniã uero pleriq; clauos, Comici uero Clauiculos dicunt · ſciendum, quod clauos, etiam paxillos nominant · Sed in Templi Poëſi, quã aut Philon, aut Apollodorus compoſuit, ſcriptum eſt · Paxillos enim habeant iuga ſingula: Idem etiã unumq; dices, operculum, epithema dolij, lebetis aut pharetræ · In Ariſtophanis enim Pace ſcriptum eſt, Scutum puteo, operculi loco commodè imponas: Homerus autem inquit, Vt quando pharetræ imponas operculum:

I CAPVT LII, DE IMAGINVM FIGVLO, CITHAROEDI INſtrumentis, & oſtracinis.

LIgnum præterea, cui lutum applicant imaguncularũ fictores, cannabus uocatur · Vnde & Strattis in Venatione, Sannyrionem, propter maciem, Cannabum appellat. Ipſum uero lutum, quod formatas imagunculas cæreas ambit · quoniã ad ignis propinquitatem liqueſcunt, multiſq; patet undiq; foraminibus, ligdus nominatur · Vnde et Sophocles in Captiuis inquit, Scutum ſe-
denſatio miligdum, quaſi* ſuffultura quæpiam ſit: Fibula quoq;, Citharœdi
aliquis inſtrumentũ eſt · ut Plato dicit, Det * quis intus fibulam: Licet etiam
uaſa, teſtacea, & fictilia dicere · In Poëta enim inquit Plato, Mi-
ſiue, oſtrea ror dolium teſtaceum, * libro potius habentem: Herodotus que-
ceũ librum quo, Fictilem craterem dixit. Et Anaxylas in Botrylione, Neq; mi
habentem hi hæc fiant fictilia:

unquam CAPVT LIII, DE CONTEXTIS SACRIS VASCVLIS, ET ALIIS.

ESt etiam helena, contextum uas uimineum, anſas ſalignas habens · in quo, Helenephoriorum feſto, myſteria gerunt. Quod ſi & alia lubet addere ſacrorum uaſa, & anucula · * quæ uocantur palliola, pata-

la,patanum,protonium,ſemimetrum·Podonychum,quæ Pandroſi ſacrorum ueſtis erat· Reliqua uero,ſacrorum amicula ſunt. Ποδόπομπα uero, pompalia dicuntur. Cum autem Demoſthenes inquit, Συκοφάντας ⁎ τοὺς πλεονέκτας ταῖς Γυναιξί·uittas,uel reticula intelligunt.⁎ Vtenſilium uero,in Eupolidis Vrbibus,catalogus eſt·pilas,crateres, ollas octo,bina acetabula,puluinaria,cacabum,ſellas ſex,ollam,caniſtra centum,ſcopas,arcam, & candelabrum.

fœneratores Mulierbus

FINIS.

INDEX RERVM, ET CAPITVM RErum, quæ toto hoc Decem Librorũ Opere Iulij Pollucis continentur. Et quia de rebus ſingulis, quarumcunque ſaltem nomina extant, apud Veteres Græcos Lucubrationes ferè propriæ inſtitutæ, & perſcriptæ erant ex omnibus iſtis, ut liquidò cernere licet, non ſolũ finitiones diuiſionesq; Pollux, uerumetiã innumera epitheta, & additicia uocabula, quæ copioſa plerunq; argumenta etiã præferre queant, conquiſiuit. expenſis ijs quàm diligentiſſimè, quę uel ſordida, uel inuſitata, uel antiquata quæ ue poetica, uſitata, aut recepta eruditis ſeculis fuerunt. quod te admonitum uolui, qui copioſum Indicem à nobis expectaturus es.

ABacus pagina 469. titulo 1
ab hortis quæcũq; 400.3
accuſationes, de quibus habentur 296.1
Accuſator 375.4
acerra. 13.4
aciale 477.1
acus. 322.1
ad accuſationem quæ faciunt 375.4
adeps 125.3
ad libros ſcribendos inſtrumenta 447.1
ad lotionem uaſcula conuenientia 444.1
admonendi ſynonyma, & reliqua, 425.8
Adoleſcentes, 76.8
adulator 290.1
adytum 14.7
Aedificatores templorum, 15.14
Aedificatorum inſtrumenta, & opera 337.1
ædificiorum urbis nomina 399.1
Aediles 384.29
ædium remißio, & quæ circa ipſa 393.40
ægrotus 154.1
æqualis 256.1
æqualis cõpoſita 303.12
ære nomina deducta 335.2
äëris ſtatus, 39.18
ætates, 75.4
ætatibus formata uerba, 78.13
affinitas 129.2
agri alicuius laudes 68.12
agri neglecti nomina 70.16
Agricolæ 344.1
agriculturæ 64.1
agris dicta 400.2
aleæ ſpecies 358.10
à loco quæ 400.3
alterum 259.1
aluus, & quæ huic adſunt 111.53
amandum 245.2
amando deducta 144.1
amans 144.1
amator patriæ 143.1
amatoria uocabula 144.1
amatus 144.1
Amici 142.1
amici compoſita 301.6
amorginæ ueſtes 328.1
anima 123.66
aninalia ad bellũ conferentia 46.8
animalia in quibus nutriuntur, & alia huiuſmodi 470.1
animalium coitus 240.1

curſus,& pugna 241. *2.uoces* 238.1
animalium uolatilium nomina 273.1
animo dicta 123.66
anni fœlicitas, fœcundi-tas et contrarium 25.1
anni partes 27.3
ante cubiculum uaſa 441.1
anulorum opifices 352.7
apes 72.1
aqua, in quibus calefit 449.1 (441.1
aqua quibus effertur
aquarum impetus 40.23
ara 13.4
aratri partes 71.1
Arbitri 381.11
arbores fructiferæ 66.7
arbores infrugiferæ 66.8
arborum nutrimenta 68.11.*partes,rami florentes,& contrà* 67.10
arborum putatio 65.2
argentum 148.1
argentum adulterinum 148.1
argentum probatum 148.1
argento nomina deducta 335.2
arithmetica 207.1
arma naualia 41.25
armamentaria 436.1
armati 44.5
armenta 70.19
armorum gentilium inſignia 48.13
armorum nomina 44.6
ars ponderandi 209.1
ars metrica 208.1
arteriæ 126.6
artes aliæ, & harum nomina 258.10
artes ciborum 316.1
artes diuerſæ 353.9
artes forenſes 313.1
artes operariæ 346.1
a Solone Dij conſtituti 393.40
aſparagus,& herbæ ſimiles 274.5
Aſſeſſores 281.10
aſtronomica nomina 205.1
aſylum 14.10
Athenienſis Magiſtratus *nomina* 379.6
Athenienſium *fori unde dicantur,et quas actiones iudicent* 387.38
auarus, & non talis 156.1
Aucupes 342.1
Aucupum *inſtrumenta* 473.1 (469.1
aues, in quo dormiunt
auium uoces 239.2
aures 91.36
aurium quæ ſunt 91.36
auro nomina deducta 335.2
aurum 148.1
Auunculi 133.4

B

balneatores 349.2
balnei uaſcula 448.1
barba 93.38
Barbarica *arma* 45.7
belli conflictus 51.19
belli ſigna 51.19
benefaciendum 252.1
bilis 120.63
βρίτας 13.3
byſſina 329.1

C

calceorum ſpecies 331.1
calui 79.16
canes quando uenatum educendi 231.1.*quantum, unde, & quàm diu uterum ferant* 231.1
canibus nomina deducta 234.1
candelabra 285.1
candelæ 285.1
cantilenæ gentilitiæ 181.2
canum uirtutes, & uitia, à corpore, & indole 232.1.*morbi* 231.1
capite denominata 83.22
capillorum partes 79.17
capitis interiora 83.23 *morbi* 83.21
capitis partes exteriores 82.20
caput 82.20
carbonarij 336.1
carceres,et ſimilia 164.3

carmina

carmina chorica 195.1
carnes 125.2
carniuendæ 218.1
carnium in terra nutritarum nomina 273.4
cartilago 125.1
caſei cõfectio, & quæ huc attinent 351.5
caſtrorum uallum 51.18
catena 472.1
celeritas ad opera 23.1
Cenſores 382.18
certamina 163.1. gymnica 2. muſica 2. ſacra 166.7
certator diſci 165.6
certus 255.1
cerui 236.2
ceruix 103.49
Choragus, & talia 194.1
choreæ magiſter 352.8
chorica carmina 195.1
Chorus 194.1
cibi 269.1
cibi è mari petiti 272.2
cibi Veterum 272.1
cibis deducta nomina 269.1
ciborum artes 316.1
cibus 271.1
cinædus 291.1
circa luctum interdictio 375.4
circuitores 384.30
Citharœdi inſtrumenta, et oſtracina 478.1
Ciues 139.1
ciuitates exteræ 307.1
clades 51.19
claues 103.48
claui 478.1
clauſtrum 71.1
clunes 114.57. & quæ circum ſunt 115.58
clunium partes 114.57
cœna 284.1
cognatio 129.1
collaudantes 395.44
colligens 160.1
collum 102.47 & 103.49
colores 349.3
columnarum inſcriptiones 254.1
comica calceamenta 196.2
comicæ ueſtes, et reliquus apparatus 196.2
commercium 252.1
Commilitones pacem, bellumq; ſtruentes 49.15
communis locus 14.7
Compactores nauium 32.2
compactor tibiarum 185.6
cõpoſita æqualis 303.12 magni 11. oſoris 10.
compoſita cum 299.2. ſimul 1.
compoſita mali 302.8. ex multo 9.
compoſita omnis 300.4. ſemi 3.
compotator dexter, ſiniſter 268.1
Cõcionatoris laudes 176.1. eius uituperium 177.1
concupiſcentia 124.67
condimenta 276.2
confector lecythorũ, thronorum 352.8
confidens 247.1
congratulandum 249.2
conſecratus locus 13.6
conſentire, & contra 289.1
Confeſſores 381.10
conſeſſus 393.41
Conſobrini 133.4
contractus 392.39
Cõtrarotulatores 382.17
contendo 289.1
cõuiuator ſordidus, ſplendidus 267.1
conuiuia 393.41
conuiuium diſſoluendum 287.1
coqui 218.1
coqui inſtrumenta 155.1
inſtrumentum, opus 218.1
coquinaria uaſa 281.1
coquorum officia & inſtrumenta 281.1
cor, & reliqua 121.64

coriaceæ ueſtes 328.1
corium operantes 330.1
corpore partes 78.14
corporis interiora 118.61
corpus contorquere, extendere 259.1
Correctores 383.21
corrumpi 288.1
coſtæ 114.57
coxæ 115.58
crateres 264.1
criminum nomina 296.1
crinibus quæ nomina deducantur 79.15
cruditas 271.1
crumena 468.1
crus 116.59
cubiculo quæ adiacent 444.1
culta, ſiue ſimulachra 13.3
cultores Dei 16.20
cum compoſita 299.1
cunctãdi ſynonyma 425.8
currus 46.9
currus partes 46.10
curſus gymnicus 164.3
Cuſtodes legum 381.12
cymbala 473.1

D

Dæmon maximus 13.1
Dæmones 13.1
dæmones dirarum 249.1
Dæmonium 13.1
decipula 463.1
decreta ſcripta 258.1
δείκηλον 13.3
deliciari 304.1
delubrum 13.2
dentes 94.40
Deorũ acceſſores 18.24
Deorum appellationes, cũ his quæ ad eos pertinent 13.1
Deorũ cognominatio 17.23. locus in quo coluntur 13.2. monumenta 13.3. ſedes 13.3
deponere clam 306.1
depoſitum 393.40
deuotus locus 13.6
Deus 13.1
diaphragma 121.64
dicens multa cum efficacia 295.2
dicens multa, & indiſcreta 295.1
dicens pauca & diſcrete 296.3
dicens pauca ob impotentiam 295.1
diebus deducta 28.6
diei partes 29.7
diem dicere 394.43
dies præſcripti 394.42
difficilis 246.1
Dij 13.1
Dij à Solone conſtituti 393.40
Dijs conſecrati loci 14.9
Dijs quibuſdam hymni peculiares 21.33
dirarum dæmones 249.1
diræ ſoluentes, & imprecantes 249.1
Diſcipuli 179.1
diſsimilis ſynonyma 425.8
diteſcere 155.1
Diuinarum rerum opificium 15.15
Diuinorum Miniſtrorum Fœminæ 15.17
Diuinorum Miniſtrorum nomina 15.16
Diuini loci adytum 14.8
Diuinus locus 13.6
domeſtica nomina 145.2
Domini, & ab ipſis deriuata 145.1
domicilia 470.1
domus 30.1
domus partes 30.2
domus ubi Prytanei conuiuantur 396.48
dona ſacra 18.25
drachmæ nomina, partes, ſpecies 409.6
dubius 255.1
dux itineris 151.1

E

edulia inclita 276.1
edulia Veteribus celebria 276.1
eduliorum uariorum nomina 272.1
effundens 160.1
effutire 253.1
ægreſſuum nomina 31.4
emendum 159.1
equeſtria inſtrumenta 446.1. nomina 55.1
equi 46.9

equi

equi audacia, inſtrumenta, iuba, opera 63.16
equi boni, et mali, corpus, & ingenium 57.5
equi operũ, & ingenij, uituperatio 59.9
equi uituperium 58.6
equini uultus laudes 58.7
equinorum pedum nomina 58.8
Equiſo quæ facere debet 59.10
equitabilia loca 56.4
equitatio 60.12
Equitum Magiſtri 43.4
Equitum nomina 64.17
equo inſidere quo pacto oporteat 63.15
equorum alimenta 56.2 morbus 60.11 uirtus 62.13
epar 120.63
Ephebi 384.30
Epheborũ habitus 471.1
epulæ ueſpertinæ 284.1
ἐσχάρα 43.5
excedere 306.1
excrementa 240.1
excremẽtis faciendis quæ ſeruiunt 444.1
excurſiones 51.18
exequiæ 153.1
exercitus 54.33
exercitus luſtratio 54.24
expertus, & non 253.1
extra urbem quæ ſunt 401.4

F

Fabri armorum 48.13
Fabrorum inſtrumenta, & opera 337.1
faciens ſumptus in rempublicam 143.2
facio 256.1
facta 256.1
fanum 13.2
fauces 119.62
ferarum differentiæ 234
ferarum latebræ 222.1
ferre 150.1
ferri 150.1
ferro nomina deducta 335.2
Feſta à Dijs, quibus conſecrata ſunt, denominata 21.32
feſta celebrantes 20.30
feſtorum tempora 20.30
ficuum nomina 68.14
Figuli 460.1
figulina terra, & alia neceſſaria 477.1
Figulus imaginum 478.1
figuræ imitatrices 13.3
firmus 257.1
fiſcella, & quæ huc attinent 351.5
flagella 477.1
flendum 307.1
florum loci 66.6
flumina 153.1
focus 13.4
fœlicitas 153.1
Fœminæ 77.1
fœneratores, & reliqui 147.1
fora Athenienſium unde dicũtur, et quas actiones iudicent 387.38
forenſes artes 313.1
forenſia nomina 362.1
forenſia uaſa 364.2. & 448.1
fori ad cognitionem celebratio 364.1
formæ 13.3
formam eandem quæ habent 303.13
foſſores metallorũ 334.1
Fratres 133.4
fraudis ſynonyma 425.8
frena 56.3
fulgur, & tonitru 41.24
funera, & quæ hiſce conueniunt 394.42
furens ad Venerem 305.1

G

garrulus 289.1
gaudium 151.1
geminatum uaſculum 477.1
Gentibus inſtrumenta inuenta 183.2
gentilium armorum inſignia 48.13
genus 129.1.2
geometria 206.1
Gerari 285.34
gloria, et contrariũ 256.1
Grammaticus 172.1
gratioſus 257.1

gratitudo 252.1
greges, & quæ hæc attinent 70.19
Gubernator 36.7
guttur 103.49. & 118.61.
gutturis partes 103.49
gynæcei uaſcula 461.1
gymnaſium 166.7
gymnaſij uaſcula 448.1
gymnica certamina 163.2
gymnicus curſus 164.3

H

habenæ 147.11
habere mediocriter, & non 258.1
haſtæ geſtatio 275.4
hæreditatis poſſeſſio 125.3
harmoniæ 184.4
Herculis malorum Hiſtoria 19.27
Heſtiarchæ 384.29
hila, & reliqua 119.62
hiſtrio 196.1
hiſtrionica 196.1
hiſtrionum apparatus 196.1
hominis partes 74.2
hominum ætatesq; & nomina 74.1
homo à partu ſuo uſq; extremam ſenectutē 74.3
honores 392.39
hortorum nomina 64.1
hoſtes crudeles, & non tales 48.14
hoſtes 142.1

I

Ianitoris arma, & quomodo nominētur 439.1
Ianitoris officia, & uaſa 440.1
Ianuæ 30.2
idem 259.1
ignauus 158.1
ignobilis 257.1
ignoti 142.1
Illatores 383.23
imagines 13.3
imbelles 50.17
imbres 40.22
imitatrices figuræ 13.3
imnundi 19.28
impedimenta 250.1
imperandum 378.5
imperans 378.5
imperantes 43.3
Imperator bonus, & malus 54.25
Imperatores nauales, & res ipſa 41.25 (41.25
imperatoriæ nauis nomen
Imperatoris laudes 54.25
Imperatoris officiū 380.8
imperij coniugata 378.5
imperium 378.5
impius 17.21
importunus 308.1
imprægnatio 139.6
imprecantes diras 249.1
incuſare 162.1
inexpertus 253.1
Infantes 75.4
infrugifera 67.9
ingreſſuum nomina 31.4
inhabitatio 30.1
initiati. 20.31 (20.31
Initiatores myſteriorum in mari operantes 343.1
innupti 138.5
inſanabilis 271.1
inſcitia 170.1
inſcriptiones columnarū 254.1
inſidiæ, & ſimilia 53.22
inſtrumenta ad libros ſcribendos 447.1
inſtrumenta bellica 44.5
inſtrumenta nautica piſcatoria 464.1
inſtrumenta quæ inflantur 185.5
inſtrumenta, quæ pulſantur 183.1
inſtrumēta inuenta à Gentibus 183.1
inſtrumenta ruſtica 463.1
inſtrumentorum quæ pulſantur partes 183.3
inſtrumentorum ruſticorū nomina 69.15
inſultare, & contra 248.1
intactus locus 13.6
Interpres 255.1
intolerandus 160.1
Introductores 381.11
iocoſus 257.1
iracundus 290.1
Iudex quomodo nominandus 362.1
iudicia de quibus habentur

tur 296.1
iudicialia nomina 367.3
iudicij ad cognitionem celebratio 364.1
iudiciorum ſpecies 367.3
iudicium 364.2
Iudicis laus, & uituperiũ 363.1
iuncus 477.1
Iuuenes 75.6
Iuuenes mediæ ætatis 76.9

L

labes 256.1
labia 93.39
laborioſus 158.1
lanæ uenditores 318.1
lanificium 319.1
largitio 304.1
larua,& ſimilia 472.1
latebræ ferarum 222.1
lauare ueſtes 321.1
laudes 249.1
lebes 276.2
lecticæ conuenientia 442.1
lectorum ſpecies 441.1
lecythorum confector 352.8
Legati,et quæ ad hos ſpectant 392.39
Legislatores 383.24
Legum cuſtodes 381.12
leuis 289.1
libamina 449.1
libationes 268.1
liberalis 156.1.& 157.2
Liberi 130.2
Librarij 384.28
librarum nomina 210.
libri 447.1
ligni uectores 336.1
ligniſecæ 336.1
lineæ ueſtes 328.1
lingua 97.44
linguæ officia 102.46
loca equitabilia 56.4. & 63.16
loci alicuius laudes 68.12
loci in bello 53.22 (16
loci neglecti nomina 70.
locus communis,prophanus 13.7
locus cõſecratus,deuotus, Diuinus,intactus,ſacer, ſacroſanctus 13.6
locus ſalubris, morbidus, & horũ qualitas 244.1
lotoria pellis, & alia huiuſmodi 476.1
lucerna 460.1
luctatores 165 4
luctus 375.4.& quæ huic conueniunt 394.42
luctus in morte 151.1
ludi ſympoſiorum, 418.7
lumborum muſculi 115.58
lychnorum opifices 352.7

M

machinæ 46.8
Magiſter choreæ 352.8
Magiſtri Equitum 43.4. & 381.12
Magiſtratus Athenienſis nomina 379.6
magni compoſita 303.15
Maiores 131.3
malæ in facie 93.37
mali compoſita 302.8
manifeſtus 308.1
manus 104.50
manus partes 103.49
manus per,quod funditur 282.1
maris tempeſtas 40.19
maritima loca 36.9
maritimæ partes 404.5
materias apparantium nomina 335.1
matrimonium 134.1
matrix,& reliqua 112.69
Maximus Dæmon 13.1
Mechanicorum nomina 24.1
medica nomina 211.1 & 212.2
medullæ 126.5
mens 123.66
menſa 152.1
menſæ 280.1
menſæ uaſcula 152.1
menſarum nomina 449.1.uaſa 280.1
menſibus deducta 27.2
menſis partes 28.5
menſuræ,quæ per manum fiunt 108.51

penſurarũ nomina 208.2
Mercatorũ nomina 24.1
mercenariorum nomina, & opera 341.1
merces 176.3
merces data 364.1
metalla 334.1. & 148.1
metallorum foſſores 334.1
metrica ars 208.1
militaria nomina 42.1
Militem quibus armis uti oporteat 62.14
Milites probati, & contra 54.23
Militis laus, & uituperium 55.26
minæ nomina, partes, ſpecies. 409.6
miſcellanea quædam alia 471.1
modulationes 184.4
modulatores 187.2
mollitiei uocabula 50.17
monumenta Deorũ 13.3
morbi 212.3
morbus 154.1
mortariorum opifices 352.7
mouebo hunc à ſacra linea, & cætera 418.7
mulcta, & reliqua 364.2
mulctam dicere 394.43
muliebre umbraculum 350.4
muliebris mundi nomina 241.1
muliebri ornatui præfecti 389.37
multa dicens & indiſcreta 295.1
multa dicens cũ efficacia 295.2
multi compoſita 302.9
multũ, quomodo quis eloquatur 149.1
mundi muliebris nomina 241.1
munera 305.1
munitiones 31.3
muri partes 53.21
muſica certamina 163.2
muſicæ inſtrumenta 181.1
Muſici, & quæ nos attinent 182.1
muſculi lumborũ 115.58
mutuum 393.40
Myropolæ, & horũ propria 351.6

N

naſci 288.1
naſi morbi 91.34
naſi partes 91.35
naſus 89.33
natator 36.7
nauale prælium 41.25
naualia arma 41.25
Nauarchæ 381.19
naues 32.1
nauigantes 35.5
nauigatio, quæ ſecundis uentis fit 37.12
nauigatio ſecunda 38.14
ſerena 15
nauigij arma, inſtrumenta 35.4
nauis imperatoriæ nomen 41.25
nauis onus 36.8
nauis ſolutio, & appulſus 37.13
nauis partes 33.3
nauis paſsiones 40.20
nautica inſtrumenta 464.1
nautica nomina 32.1
nerui 125.4
noctis partes 29.8
nomen 308.1
nomina militaria 42.1
nomina mixta 243.1
non dubius 255.1
non imprudenter loquens 293.1
non moror 245.1
Notarij 383.26
noxa 194.43. & contra 250.1
Numen 113.1
numularij 147.1 & horum neceſſaria 349.3
nuptiarum ſponſatio, & quæ ad ipſas 125.4

O

obſcurus 308.1
Obſtetrix 217.7
occaſionum nomina 26.1
occidendum 306.1
oculi 85.25
oculi actionum differentiæ 85.26
oculorũ differentia 87.29

oculorum

oculorũ interiora 89.31
oculorum morbi 83.30
odiſſe 245.1
odor 89.33
oleæ 18.14
olerum nomina 70.17
Olympi modi, & reliqua 187.2
omnis compoſita 300.4
operantes in mari 343.1
operariæ artes 346.1
operarij, & quæ circa ipſos 352.8
operculum 478.1
operum præfecti 353.9
opifices anulorum, lychnorum, mortariorum, retiorum, ſtrigiliũ, uittarum 352.7
ὄψιως deriuata 86.28
opportunus 308.1
oppugnantes urbem 53.20
oracula 15.18
oraculorum loci, & Viri 15.18
Oratoris laudes 176.1
eius uituperium 177.2
ore nomina deriuata 96.42
organorum ſpecies 186.1
Orgeones 385.32
oris ægrotationes 97.43
os 95.41
os ſacrum 114.57
oſoris compoſita 303.10
oſſa 125.1

P

pagis dicta 400.2
palmarum nomina 63.14
palpebræ, & quæ circa ipſas ſunt 88.31
panis 70.18
panum ſpecies 278.1
parcus 157.2
Parentes 129.1 (217.1
parientibus quæ dicuntur
partes, quæ in corpore ſunt 78.14
Paterfamilias 438.1
patriæ oſor 143.1
pauca dicens, & diſcrete 296.3
pauca dicens ob impotentiam 295.1
pauperem eſſe 295.1
pecten 111.54
pedes in quibus abluant 452.1
pedis partes 117.60
pellis lotoria, & alia huiuſmodi 476.1
pentadrachmæ nomina, partes, ſpecies 409.6
pentecontadrachmæ nomina, partes, ſpecies 409.6
per columnas quæ feruntur 3.5 (282.1
per manus quod funditur
per uinũ quæ ſunt 268.1
pera, & ſimilia 473.1
peregrini, & quæ hos attinent 439.1
periculis plenus 161.4
periculoſus 161.1
perſonæ tragicæ 198.3
pharmacum 149.2
Philoſophi 178.1
Pictoris inſtrumenta 471.1
Pictorum inſtrumenta, & opera 340.1
pignus 393.40
pileificus, & quæ eius ſunt 350.4
piſcatoria inſtrumenta 35.6. & 464.1
Piſcatores, & piſcatoria inſtrumenta 35.6
piſces teſtas, et ſquammas habentes 273.3
piſcium uenditores 218.1
Piſtores panis 316.1
Piſtoris inſtrumenta 159.1
pius 17.21
planta 116.59
plenus, & non 250.1
plicamina diuerſa 351.5
plicator, & quæ eius ſunt 350.4
pocula 449.1
pocula in quibus abluant 152.1
ponderandi ars 209.1
poculorum nomina 283.1
podex 116.59
pœnitentia 288.1
Poetæ 181.1
Populis nomina 399.1

porticus 13.2
portus laus 36.10.
uituperatio 37.11
Poſteri 131.3
poſtica 13.2
præco 190.1
& 384.27
præcone dicta 190.1
præcones 392.39
præcipitia 56.4
Præfecti certaminum
163.1
Præfecti muliebri ornatui
386.37
Præfecti operum 353.9
Præfectus 381.13
prælium nauale 41.25
Præſes gymnaſij, & quæ
circa ſunt 166.9
Prætoris officium 380.7
precari 254.1
prandiorũ tempora 272.1
prandium 284.1
prata 66.5
prati laudes 68.1
probri nomina 248.1
prodigus 157.2
proficiſcendum 150.1
prompti ad bellũ 49.16
Pronuba 125.2
prophanus locus 14.7
propinandum 268.1
prudenter loquens 293.1
Prytanei 381.12
Prytanei locus 13.4
pubes 111.54
publicationes, & ſimi-
lia 393.41
pugil 165.5
pugna 165.5
pudenda 111.55
pudendorũ partes 111.55
pugnantes 43.2
pugnantium ordo 43.2
Puerili 75.5
puto, & ſimilia 248.1
Purpuræ Hiſtoria 23.2
purgationes, ante ſacra
19.28
pyriephthus 274.5
Pythica quinque certami
na 188.5

Q

quecũq; ab hortis 400.3
Quadraginta 383.22
Quæſtores 382.15
quibus luditur 472.1
Quinquertio 165.6
quò uaſa feruntur 438.1

R

rami florentes, & contra
67.10
Receptores 382.14
reconditoria 264.1
refugium 304.1
regia nomina 22.1
Regis officium 380.8
reluctantes 395.44
rempublicam turbans
291.1
renes 122.65
repente 306.1
retiorum opifices 352.7
retro compoſita 301.5
Rhetor 172.1
Rhetor corruptus 172.1
riſus 307.1
ruſtica inſtrumenta 463.
1. & ſimilia 474.1

S

ſacer locus 13.6
ſacellum 13.2
Sacrifici 385.31
ſacrificiorum locus ſuſce-
ptor 13.5
ſacrorum inſtrumenta
20.29
ſacrorum locus exterior
14.7
ſacrorum locus interior
14.6
ſacroſanctus locus 13.6
ſarctor 322.1
ſal in quibus teritur, & ſi
milia 472.1
ſalſamentarij 218.1
ſalſamentum 272.2
ſaltatio 191.1
eius ſpecies 192.1
ſaltator 165.6
193.1
ſalutationes 251.1
ſanguis 120.63
ſanus 154.1
ſatietas 254.1.
& 271.1
ſaturare 271.1
ſaturari 71.1
ſcapulæ 103.48.
& 113.56
ſcientia 17.1

ſcientia

ſcientiæ ſanctiores 172.2
ſcopuli, quibus incidit na uis 40.21
Scribæ 382.16
ſcuta 47.12
ſedens 149.12
ſedes, & reliqua 149.1
ſedes Deorum 13.3
σηκὸν 13.2
ſemi compoſita 300.3
Senatus congregatio 393.41
Senes 76.10
ſepultura 153.1
ſerui, & ab ipſis deriuata 145.1
ſerui ſecundum regiones 147.3
ſimilis ſynonyma 425.8
ſimplex 246.1
ſimul compoſita 299.1
ſimulachra 13.3
ſinguli quæcunque tam publicè quàm priuatim faciunt 379.6
ſiſyra 477.1
ſoluentes diras 249.1
ſophiſtæ 178.1
ſpecies 13.3
ſpina, & quæ de hac ſunt 113.56
ſplen 122.56
ſponſatio nuptiarum, & quæ ad ipſas 125.4
ſputum 97.43
ſtabilis 288.1
ſtadium 164.3
ſtans 149.1
ſtateris nomina, partes, ſpecies 409.6
ſtatuæ 13.3
ſtatuarum locatio 14.12
ſtatuarum locationis contraria 14.13
ſterilitas 25.2
ſtipulationes 392.39
ſtomachus 118.61
ſtrigilum opifices 352.7
ſtultus 246.1
ſubligacula 472.1
ſubſtantia 307.1
ſuburbia 401.4
ſuburbiorum partes 401.4
ſues, & reliquæ feræ 236.2
ſum 255.1
ſupercilia 84.24
Sutorum inſtrumenta, & opera 331.1
ſympoſio quæ purgantur 283.1
ſympoſiorum ludi 418.7
ſympoſium 263.1

T

tacendum, & non 253.1
talenti nomina, partes, ſpecies 409.6
tali 418.7
talus 116.59
tarditas ad opera 23.1
tempeſtas 38.16
templum 13.2
templum ſummum 17.22
templorum ædificatio 14.11
tempora prandiorum 272.1
tempora quatuor 27.4
temporum nomina 26.1
tempus uenationibus commodum 230.1
terra bona 65.3
terra figulina, & alia neceſſaria 477.1
terra ſterilis, & aſpera 65.4
terminis nomina 399.1
teſſaræ 418.7
texturæ nomina 319.1
triſtitia 151.1
tuba 189.1
turbans rempublicam 291.1
Tympana 473.1
Tyrannus 22.2
theatri partes 198.2
theatrum, & quæ circa hoc 198.1
θεας deriuata 86.27
theca tibiarum 468.1
Theſmothetarum diſcuſſio 379.6
thorax, & quæ circa ſunt 109.52
thronorum conſector 352.8

tibiæ cantus 188.4. rudimenta 188.4.
tibiarum materia 185.6. theca 468.1
Tibicinum harmoniæ 187.2
timendus 247.1
timor 247.1
tinctura 349.2. firma, & non firma 23.1
tolerandus 160.1
tonſillæ 118.61
Tonſores 81.19
Tonſorum instrumenta 81.19
tonſura, & quæ ad hanc pertinent 80.18
toris quæ conueniunt 461.1
torrendi instrumenta 276.2
torrendum 276.2
tragica calceamenta 196.2
tragicæ perſonæ 198.3
tragicæ ueſtes, et reliquus apparatus 196.2
Tribuni 381.12 & 385.35
Tribus 385.33
Trittyarchæ 385.36
trium compoſita 301.6

V

uacuus 250.1
uaſa ante cubiculum 441.1
uaſa argentea, aurea, metallicaq; alia 476.1
uaſa coquinaria 281.1
uaſa forenſia 364.2 & 448.1
uaſa quò feruntur, & ubi uenduntur 438.1
uaſa ueſtium 464.1
uaſa uini 264.1
uaſa unguenti 460.1
uaſcula ad lotionem conuenientia 444.1
uaſcula contexta 474.1
uaſcula balnei 448.1
uaſcula gymnaſij 448.1
uaſcula gynæcei 461.1
uaſcula ſacra contexta, et alia 478.1
uaſcula uini 450.1
uaſculum gemmatum 477.1
uaſorum nomina 436.1
uaſorum ueſtium nomina 330.1
uaſis deriuata 436.1
uaticinandi ars 16.19
ubi Prytanei cõuiuantur, domus 396.45
ubi uaſa uenduntur 438.1
uectores ligni 336.1
uenatio, & quæ eius ſunt 221.1
uenationibus commodum tempus 230.1
uenator, & quæ eius ſunt 221.1
uenatoris adiutores, et arma 222.1. instrumenta 224.1
uenatoris incitatio 238.3
uendendo nomina deducta 313.1
uendendum 159.1
Venditores 382.20
uenditores lanæ 318.1
uenditores piſcium 218.1
uenditores rerum omniũ 315.1
uenditores ueſtium 330.1
uenio 255.1
uenter 119.62
uentrem per quæ emittuntur 240.1
uentriculus 121.64
uentus 39.17
uertebra 102.47
ueſica 122.65
Veſta 13.4
ueſtes amorginæ 328.1. coriaceæ 1. lineæ. 1
ueſtes lauare 321.1
ueſtes quò reponantur 464.1
ueſtibulum 13.2
ueſtibulum intra, quæ feruntur 31.5
uehicula 445.1
uehiculorum partes 445.1
ueſtibus nomina deducta 322.1
ueſtium partes 326.1. ſpecies 323.1. uaſa 464.1

ueſtium

ueſtium uaſorum nomina 330.1
ueſtium uenditores 330.1
Veteribus edulia celebria 276.1
Veterum cibi 272.1
uetuſtas 77.11
uiæ 151.1
Vicini 288.1
uictimæ adductæ 19.26
Victor 166.7
uini uaſa 264.1
uini uaſcula 450.1
uino deducta 266.1
uinorum nomina 264.1
uinum 70.18
Viri 75.7
uirilis potentia 49.16
uiſcera 118.61
uitarum infamium nomina 291.1
uitis nomina 68.14
uitium cura 65.2
uittarum opifices 352.7
uituperans 246.1
uituperium 245.1
umbilicus, et quæ huic ad ſunt 111.53
umbraculum muliebre 350.4
Vndecim 183.15
unguentarij 351.6
unguenti uaſa 460.1
unguentum, & reliqua 285.1
uoce quæ deriuantur 99.45
uolo 258.1
uomendi uaſcula 451.1
uox 99.45
urbis ædificiorum nomina 399.1
urbis munitio 53.22
utilitas 250.1
utris 477.1

FINIS.

[redacted] IN OFFICINA [redacted],

Menſe Septembri, Anno

M. D. XLI.

[redacted]I, IN
IVLII POLLVCIS DICTIONARIVM AN-
notationes quibus Loci quidam obſcu
riores, & obſeruatu digniores
breuiter exponuntur.

Vnà cum Indice Autorum, qui in hoc ipſo Dictionario paſſim den ſe'que cum ſuis Locis difficilioribus citantur, & quàm maximè Latinè & propriè cum redduntur, tum explicantur.

APVD ROBERTVM VVINTER, [redacted] Anno M. CCCCC. XLII.

IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIBRVM PRIMVM Annotationes.

Περιῤῥαντήρια, in templis uaſa fuere, uel 1
lauacra purgationis, in adyti limine cõſti
tuta· quæ tranſire, prophanis nefas erat.

Θεωροὶ dicuntur, ut Phauorinus 2
inquit, non modò ſpectatores·
ſed & ij, qui ad Diuinorum oraculorum
inquiſitionem mittuntur, aut rerum Diui
narum curam gerunt· Vnde & θεωρίαν ἀπάγειν, ſacrificium deducere ſignificat· Et uiæ, per quas proficiſcuntur, θεωρίδες κέλευθοι dicuntur. Nauisq; in Delum proficiſcens, θεωρὶς nuncupatur· quemadmodum & ſacra menſa, quæ corollas ſuſtinet. de qua Pollux Libro IIII, Cap. XIX.

Dii, aut Dæmones, ἀποτρόπαιοι dicebãtur, uel ἀλεξίκακοι· qui nocumenta ab hominibus auertebant, diraſq; arcere, & amoliri putabantur. qui & ἀποπομπαῖοι, λύσιοι, φύξιοι, φύλιοι, καὶ οἱ λύοντες τὰς ἀρὰς appellabantur· Latini, Auerruncos uocant· uide Budæũ, & Cælium Lib. I. Cap. XXXII. 3

Ἐπαντιβολεῖν, καὶ ἀντιβολεῖν, ſupplicare ſignificant· παρὰ τὸ αὐτῶν πόδας βάλλεσθαι τοὺς ἱκετεύοντας, id eſt propterea, quod ſupplicaturi ad pedes proſternantur. 4

Ἑκατόμβη, ſacrificium eſt non ſimplex, & uulgare· ſed ſumptuoſum, & ſplendidum. proprie id, quod centum boum oblationibus conſtat· quemadmodum & χιλιόμβη, quæ mille bobus conſiſtit, dicitur. per catachreſin uero, etiã alia ſacrificia, in quibus centum animalia· utpote oues, capræ' ue offeruntur, ſic dicta ſunt. Quidam porro, hecatomben à multitudine boum dictam uolunt· numero finito, pro infinito poſito· Quemadmodum et ἑκατόνζυγα ναῦν uocant eam, quæ multa tranſtra habet· Reperiuntur uero & alia huius ordinis multa. 5

6 ΠΕμπέβολα, uerua ſunt quinq;, unam modò, quæ circumaguntur, anſam habentia. Ουλοχύτου uero, molæ erant ex hordeo, et ſale cõfectæ: quas immolandis uictimis infundebant, priuſquàm offerrentur. Vnde Homerus, Ουλοχύτας προβάλλοντο dicit: uide Phauorinum, & Homeri Interpretem, Iliados A:

7 ΘΕοξένια, feſtum apud Veteres fuit, ſolenne Deorum omnium:

8 ΠΥρφόρος, apud Antiquos fuit Sacerdos, qui in prima ſtabat acie, facem & corollas ferens, quem uiolare nefas erat: uel ut alij tradunt, eſt is, qui ignem ſacrificijs deſtinatum portat.

9 ΙΑκχαγωγὸς, Bacchi myſterijs initiatus dicitur. Κουροτρόφος uero, is uidetur, qui Iuuenum ad ſacra deſtinatorum Nutritor eſt, ſeu Pædagogus. δᾳειρίτης autem, nimirum Proſerpinæ Myſtam appellaueris. Δάειρα enim Atticorum lingua, Proſerpinam ſignificat.

10 PRoſerpinæ feſta ἀνθεσφόρια à floribus dicta ſunt: quia dum legendis floribus occupata fuit, à Plutone rapta eſt. Θεογάμια, eadem dicuntur: quia in ijs Plutoni, Deo inferorum nupſit.

11 CAſtoris, & Pollucis feſta, Ανάκεια à templo ipſorum dicta ſunt: hoc etenim nomine, templum ipſorum apud Athenienſes nominabatur: utitur hoc & Lucianus in Timone:

12 BΑ'ναυσος, proprie Caminarium ſonat: eum intelligens, qui circa fornaces, et caminos exercetur. Veteres enim Βαῦνον, caminum uocabant: αὔειν, incendere eſt. Deinde uero hæc uox ad omnes artes, quæ manuum opificio peraguntur, tranſlata eſt. Pollux ad eos, qui ſedentes operantur, refert: quare nos Sedentarios uertimus, iuxta Pollucis ipſius, quantum uidere poſſumus, ſententiam: et ex Diui Hieronymi authoritate, qui Annotationum Lib. I. Contra Pelagium, hanc dictionem Ad omnes pertinere tradit, qui manuum opificio exercentur.

13 XΕιρογάστορες dicti ſunt, qui manibus uentris uictum ſibi conquirunt: compoſita uoce ἀπὸ τῆς χειρὸς, id eſt manus: & γαστὴρ, id eſt uentre. Χειρώναξ uero, manuum dominus di-

citur,

citur, id eſt, qui manuum opera uiuit.

PEriphraſi annũ deſcribens Pollux, Tẽpus eſſe ait, quo Deus ex horis in horas circũuoluitur. Videtur hoc iuxta Veterũ ſententias dictũ eſſe, qui Solem tantũmodo, Lunam, et Aſtra, ἀπὸ τοῦ θεῖν, θεοὺς nominabant. Aſtipulatur hiſce Plato, qui Libro VII De Legibus, Solem & Lunam, μεγάλους θεὸς uocat. & apud eundem in Cratylo, Veterum opinionem enarrans Socrates, ſic ait. φαίνονται μοὶ οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα τούτους μόνους Θεοὺς ἡγεῖσθαι. ὥσπερ νῦν πολλοὶ τῶν Βαρβάρων Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ Γῆν, καὶ Ἄστρα, καὶ οὐρανόν. ἅτε γὰρ αὐτὰ ὁρῶντες πάντα, ἀεὶ ἰόντα δρόμῳ, καὶ θέοντα, ἀπὸ ταύτης τῆς φύσεως τῆς τοῦ θεῖν, Θεοὺς αὐτοὺς ἐπονομάσαι: 14

DIuerſæ ſunt menſium diuiſiones apud Græcos, & Romanos. illi enim Menſem inſtantem, medium, & præcipitem habebant. Romani horum loco, Calendas, nonas, & idus. Primum menſis diem, quem Græci ob Lunæ cum Solis cõmixtionem, Νεομηνίαν, id eſt Nouiluniũ, uocant. Romani, Calendas appellauere. Secunda menſis pars, nonæ fuerũt ſic dictæ, ut Plutarchus putat, quod tunc Luna primum ad occaſum conſpicua, noua fit. uel, ut alij tradunt, nouem ab his ad idus uſq; dies numerentur. Tertio, idus ponuntur. à quibus, inuerſo ordine, ad ſequentis menſis calendas, dies numerantur. Dies uero menſis triceſimus, quem Pollux Ἕνην, καὶ Νέαν uocat, is eſt. quo Luna Solem aſſequitur, et tranſmittit. Vnde antiqua, & noua, ſiue extrema, & prima Luna. Latinis uero, Interlunium dicitur. Hæc ad Latinorũ, Græcorumq; menſium comparationem adijcienda duximus. plura de his tradit Theodorus Gaza in Libello De Menſibus Atticis. & Macrobius, Saturnalib. Lib. I. Cap. XV: 15

HΜεροδρόμος eſt, qui toto die curſitat, uel qui curſum ſuum die abſoluit. proprium eſt Solis epithetum, unico enim die totus circumuoluitur. 16

NOn inutile fuerit, ciuilis diei diuiſionem, qualis à Romanis 17

uata eſt, ſubijcere· Primũ diei tempus, mediæ noctis inclinatio uocatur· Deinde gallicinium, inde conticinium· cum et galli conticeſcunt, et homines etiã tum quieſcunt· Deinde diluculũ, cum incipit dignoſci dies· Inde mane, dum dies clarus· Deinde, à mane uſque ad meridiem, hoc eſt ad medium diem· Inde iam ſuprà, dicitur tempus occiduum· & mox, ſuprema tempeſtas, hoc eſt diei nouiſſimũ tempus. ſicut expreſſum eſt in Duodecim Tabulis, Solis occaſus, ſuprema tempeſtas eſto: *Deinde* Veſpera, *quod à Græcis tractũ eſt· ab hoc tempore, prima fax dicitur·* Deinde, *concubia· & inde intempeſta, quæ non habet idoneũ tempus rebus gerendis· Hæc Macrobius, Cap.* I I. *Saturnalib. Lib.* I. *Vide & Alexandrum Ab Alexandro, Genialium Dierum Lib.* I I I I. *Cap.* X X:

18 Ἐναυλῶσαι, *nos Tendere uertimus. Tendere enim, tentoria expandere ſignificat apud Authores probatos· ut apud Valerium Maximum Lib.* I I, *Ne quis eorum intra caſtra tenderet· & Virgilius eadem ſignificatione ait,*

Hic Dolopum manus, hic ſæuus tendebat Achilles:

19 Ὀρσοθύρη, *ianua eſt, per quam ad ſuperiorẽ domus partem aſcẽditur· Homeri Interpres, Odyſſ.* Φ *ſic exponit·* Θύρα ἦν, δι᾽ ἧς εἰς τὸν θάλαμον ἀναβῆναι, ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειτο· εἶπεν δὲ οὕτως, ἐπεὶ ὑψηλοτέρα ἦν, ἐφ᾽ ἣ ἦν ὀρσοῦσαι, καὶ ἀναβορεῖν:

20 Βαλανάγραι, *claues dicuntur, quaſi* βάλανον *capientes· Eſt autem* βάλανος, *ferrum, quo ceu obice, ſera clauditur.*

21 *Nauis fundamentum,* δρύοχον *dicitur· quod omnem* δρῦν, *id eſt materiam nauis, contineat.*

22 Τὸ δὲ πλαδυταῖον: *Confundere hic Pollux mali partes uidetur, quæ apud alios accuratius diſtinguuntur. Athenæus enim,* Δειπνοσοφιςῶν *Libro Vndecimo ſic inquit·* Τοῦ ἱςοῦ τὸ μὲν κατωτάτω, πτέρνα καλεῖται, ἣ ἐμπίπτει εἰς τὸν ληνόν· τὸ δὲ οἷον εἰς μέσον, τράχηλος. τὸ δὲ πρὸς τῷ τέλει, καρχήσιον· ἔχει δὲ τοῦτο κεραίας ἄνω συννευούσας ἐφ᾽ ἑκάτερα τὰ μέρη· καὶ ἐπίκειται τὸ λεγόμενον αὐτῷ θωράκιον, τετράγωνον πάντη, πλὴν τῆς βάσεως, καὶ τῆς κορυ-

φῆς

φῆς· αὐτοῦ δὲ, πρόυχουσιν μικρὸν ἐπ' εὐθείας ἑξ ἑτέρου. Ἐπὶ δὲ τῷ θωρακίῳ εἰς ὕψος ἀνήκουσα, καὶ ὀξεῖα γιγνομένη ἐστὶν, ἡ λεγομένη ἠλακάτη: Horum uerborum ſententia hæc eſt, Inferior mali pars, pterna uocatur, quæ in ληνὸν inſeritur· mediũ uero, trachelus. pars extrema, carcheſium· ſunt autẽ huic utrinq; cornua, ſurſum uergentia· et huic mali pars, θωράκιον dicta, incũbit, quæ tota quadrata eſt. præter baſim, & uerticem· ipſa porro cornua, ferè directa planè protenduntur. Poſt θωράκιον uero, pars eſt in altum uergens, & acuminata, quã ἠλακάτην uocant· patet itaq; ex hoc Loco, θωράκιον, ἠλακάτην, et καρχήσιον, diuerſas mali partes eſſe· quas Pollux cõfundit, aut potius temporum iniuria Locus hic deprauatus eſt..

Ιστιοκώπη, nauigatio eſt, quæ uenti, & remorum auxilio per- 23
ficitur.

Κάλοι, ea nauis inſtrumenta ſunt, quibus uela remittuntur, 24
& extenduntur.

Τρικυμία, procella maris eſt maxima· uel tempeſtatis genus, 25
ὅταν τὰ τρία κύματα εἰς ἓν συναφθῇ· ideſt, quando tres
fluctus in unum copulantur. nonnulli tamen à τρέω, ideſt, timeo·
et κῦμα, ideſt fluctus, compoſitũ uolunt· ut horrendam tempeſtatem ſignificet, magis tamen prior ſignificatio arridet· Quoniam etiam alibi grauiſſimã maris tempeſtatem, δεκακυμίαν nominari comperimus· quemadmodũ et Latini, Fluctum decumanũ uocant.

Καιρὸς, quid nam hoc loco ſibi uelit, parum conſtat· ſunt, qui 26
tempeſtatem interpretentur. ego, ſi modo coniecturis locus datur, æſtum, ſeu fluxũ refluxumq; maris intelligi arbitror· ut tempẽſtatis etiam ſpecies ſit, aduerſus maris fluxus. non multò poſt enim Ἀντιρρέοντος dicit, quod ad τὸν καιρὸν quoq; refertur.

Χοιράδες, à porco dicuntur· ſaxa ſunt in mari, aliquantum 27
prominentia, ut de longinquo, porco natanti ſimilia uideantur. nos ad imitationem Græcæ dictionis, Screphulas uertimus.

REmigum, in triremi ordines tres erant· θαλάμιοι ſcilicet, 28
ζύγιοι, & θρανῖται· Θαλάμιοι, infirmi erant, qui in-

ſeriorem remorum ordinem aquæ proximũ tenebant· Medij, erant ζύγιοι· quos quidã à Liuio Socios nauales dictos putant· Supremi autem omnium, θρανῖται· Vel ut alij uolunt, & Ariſtophanis Interpres tradit· Θρανίτης ἐστὶν, ὁ πρὸς τὴν πρύμναν· Ζυγίτης, ὁ μέσος· Θαλαμίτης, ἢ θαλάμιος, ὁ πρὸς τὴν πρῶραν· Et ſic nauis, iuxta Pollucis ſententiam, quam ſuprà poſuit, in tres partes iuxta longitudinem diuidetur· Primamq́. quæ ad prorã eſt, θαλάμιοι· mediã, ζυγῖται· ultimam uero, iuxta puppim, θρανῖται occupabant· Verũ cum hæc non alio certiore ſigno, quàm cõiecturis aſſequi poßint· idem à Lectore, quod doctißimus, & acerrimi iudicij Vir, Lazarus Bayfius, poſtulo· æquum ſcilicet, beneuolumq́; animi iudicium. Sequuntur poſtea πληρώματα, per quæ claßiarij Milites intelliguntur· quos & à Liuio; Supplementa dici comperimus.

29 VAria fuere apud Veteres Equitum genera, *Hypotoxotæ, ἱππακοντισταὶ, διμάχαι, et ἄμφιπποι· Apud Pollucem, uitioſe ἄνιπποι legitur· Sunt autem ἄμφιπποι, quos Latini Deſultores uocarunt· qui duobus equis, ephippijs carentibus uecti, ab uno in alium, ſi uſus requirat, tranſiliunt· Equi ipſi, deſultorij dicuntur.

*Hippotoxitæ.

30 ΣΤύραξ, haſtæ pars poſterior, quæ manu tenetur· uel ut alij dicũt, τὸ κάτω τοῦ δόρατος τραχήλιον, ὃ καταπηγνύουσιν εἰς τὴν γῆν εἰώθασι· id eſt, inferior eſt haſtæ uertebra, ſeu acies, quàm terræ infigere ſolent· Hæc adnotanda duximus, ne Iuuenes dictionis huius ſignificatione fallerentur, quoniã inter anterioris cuſpidis nomina à Polluce ponitur.

31 LOcus Homeri eſt Odyß. I. ubi Cyclopis antrum Poëta deſcribens ſic inquit· Στείνοντο δὲ σηκοὶ
Ἀρνῶν, ἠδ᾽ ἐρίφων· διακεκριμέναι δὲ ἕκασται
Ἔρχατο, χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι
Χωρὶς δ᾽ αὖθ᾽ ἕρσαι:

Quem locum Interpres exponens, προγόνους, id eſt primogenitos, ſeniores uocat, & maiores natu· μετάσσας, mediæ ætatis.

ἕρσας

ἵρσας uero, τὰς νεογνὰς, καὶ ἁπαλάς· id eſt modò innatas, & teneras, ἀπὸ τῆς ἕρσης, id eſt rore· Vbi notandum hoc, quod nec apud Homerum ipſum, nec Interpretem, Μισύεται, ſed Μέταασσαι legitur.

F I N I S.

RODOLPHI GVALTHERI, IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Secundum Annotationes.

Αμφιδρόμια, apud Athenienſes feriæ fuere, quæ quinto poſt natum Puerum die celebrabantur· ſic dictæ, quod eo die omnes, quæ partui interfuerāt, manibus lotis, Puerum foco circumferunt currentes, eiq; nomen indunt· Amici uero, Domeſtici, et Vicini, Infanti polypos, aut ſepias mulierum loco exhibent. 1

CRines, Poëtis φόβαι, Ἔθειραι, Σμήριγγες, & Ἕλικες dicuntur. Et φόβαι quidem, παρὰ τὸ φοβεροὺς εἶναι τοὺς κομῶντας· id eſt eo, quod terribiles ſint comati· Vnde et Laconum receptus mos fuit, ne tonderentur unquam· Comā enim pulchrā, ornatos, & uenuſtos· deformem uero, terribiles reddere. Ἔθειραι uero, ab ἐθέιρειν dictæ ſunt· quod comā nutrire, et comere ſignificat. Σμήριγγες autē, quaſi diuiſæ, aut diſcretæ uocātur, per pleonaſmū ipſius σ· παρὰ τὸ μέιρω, id eſt, diuido. in partes enim multas, & tenues, coma diuiſa eſt · Sed ἕλικες, proprie capilli criſpi ſunt· ἀπὸ τοῦ ἑλίσσω, id eſt, uerto, uoluo, uel torqueo· Vnde & fumi circumuolutiones, ἕλικες nominantur. 2

Βόστρυχος, ut Phauorinus inquit, cincinnus eſt Βοτρυοειδὴς, id eſt botro ſimilis· ſic dictus, quod botri inſtar dependeat· A nonnullis autem plexi Mulierū crines, βόστρυχοι dicuntur· Eſt & hinc uerbum Βοστρυχίζω, quod comam alo, & como ſignificat. 3

VAria fuere apud Veteres tondendi genera· Et κῆπος quidem fuit, quæ in frontis ornamentum fiebat· Scaphiū, cum 4

quis totus ad cutim uſq; radebatur. Procotta, qua fronte tondebantur. quam Arabes, Abantes, & Myſij obtinuerunt, ne ab hoſtibus capillis trahi poſſent: quem morem & Curetes poſtea, cum ab hoſtibus coma præhenderētur, receperunt. Peritrochalate uero, tonſura rotunda eſt, caput ambiens. Penthimos, à luctu, ceu lugubris dicta uidetur. Veteribus enim uſitatum fuiſſe nouimus, ut luctus tempore tonderentur: quemadmodùm Argiui feciſſe feruntur, qui à Lacedæmònijs uicti, amiſsis Tirijs, deplorandæ calamitatis cauſa capillos totònderunt: uouentes ſe non reſumpturos, niſi Tyrias recepiſſent. quòd & Mileſij, à Crotoniatis direpta Sybari, fecerunt. Hectorea autem coma, nimirum pro criſpa, & luxuriante ponitur. talis enim Hector fuiſſe, à Darete Phrygio ſcribitur. Plochmi uero, Virorum cincinni ſunt, auro & argento intertexti. ſolebant enim fucato capillo, cum ramentis aureis uti. Et Athenienſes, cicadas aureas capillis innectebant. Coma porro fictitia, cuius hic Pollux meminit, plurimus uſus fuit. etiam Virorum, cuius Phauorinus partes facit tres: ἔντριχον ſcilicet, προκόμιον, καὶ πηνίκην. Tali Hannibalem, in Italiam exercitum ducentem, ſæpe uſum fuiſſe cònſtat, ut à Gallorum perfidia ſeſe uindicaret.

5 EPhori, apud Lacedæmonios fuere: quales apud Romanos, Tribuni plebis. Sicut enim ad Conſulum potentiam compeſcendam, Romana plebs Tribunos: ſic ad Regum Spartanorum inſolentiam reprimendam, Lacedæmonij Ephoros creauerunt. Hi regios mores, familiam, uitam deniq; omnem obſeruantes, Rege quoque foris militante, domi publicarumrerum omnium curam gerebant. primus hos Theopompus Spartanorum Rex inſtituit. poſtea autem hos Cleomenes, cum crudelius dominantes tyrannidem, nō in Reges modò, ſed & rempublicam exercerent, ſuſtulit: & reſtituta Regi poteſtate, eos de gradu deiecit.

6 EΠωτίδες, εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρῴρας ἐξέχοντα ξύλα. Id eſt, epotides, ſunt trabes ab utraq; proræ parte prominentes. Lazarus Bayſius dicit, Eſſe proræ partem eam, quæ utrinque ſtat ad latus roſtri: meminit huius Thucydides, Καὶ τὰς ἐπωτί-

δας

δας ἐπέθεσαν ταῖς πρώραις παχείας, ὡς ἐπὶ ξ πήχεας. id eſt; Epotides impoſuere proris grandes, utpote cubitorum ſexaginta: Sunt autem nimirum hæc proræ ligna, quæ ſuperius Lib. 1 à Polluce Γαρειὰ, καὶ πτερὰ uocata ſunt.

Ἴουλος, uermiculi genus eſt multipes, uites maximè per eas ſerpendo infeſtans. Latini Conuoluolum, à conuoluendo uo. ant. Plautus, Inuoluolum. Columella, Inuoluolam nominauit. Hinc etiam prima genarum lanugo, Ἴουλος à Græcis dicitur. quod inſtar conuoluoli, per malas ſerpendo, ſeſe conuoluat. eodem nomine, & pomorum lanugo appellatur. 7

Tereus, Thraciæ Princeps, Procnem Pandionis Filiam, Vxorem habuit. quæ cum Sororem Philomelam uidendi ſtudio teneretur, à Viro Tereo, ut eam ab Athenis uocaret, impetrauit. Hic Virgine uiſa, impio in hanc amore incenſus, Procnes Vxoris deſiderium exponens, à Patre, ut ſibi in Thraciam deducenda concederetur, poſtulauit. Pandion uero, Pater tam Terei, quàm ipſius Philomelæ, quæ idem cupiebat, precibus uictus, eam Tereo commendatam dimiſit. Hic præda potitus, ab Athenis ſoluens, ubi in Thraciam peruenit, perductæ in ſemotam ſyluam Philomelæ per uim ſtuprũ intulit. Cumq; illa ſe euulgaturã facinus minaretur, linguam abſtulit, mutamq; reliquit. Hæc uero telam parans, facinus hoc carmine deſcriptum ad Procnem Sororem miſit. quæ in Orgijs, Bacchadum ornata apparatu, Philomelam quæſitam inuenit, domum deducit. Itim Filium, uindictæ cupidine flagrans, mactat, mactatum coquit, coctum Patri Tereo comedendum proponit. & Philomela, Pueri caput in ora Parentis proijcit. Hic uero cum ſtricto enſe utraſq; inſequitur, in upupã mutatus eſt. Philomela autem, luſciniæ. Procne, hirundinis formam aſſumpſit. uide Ouidium, Libro Sexto Metamorphoſeon. 8

FINIS.

[redacted]I IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Tertium Annotationes.

1 ANακαλυπτήρια, apud Veteres erant munera, noua Sponſæ allata. dicta ἀπὸ τοῦ ἀνακαλύπτειν, id eſt à reuelando: quoniã huiuſmodi dona eo die, quo Sponſa reuelabatur ab Amicis, Domeſticis, & ipſi Sponſo conferebantur. Quæ eadem ab ὄπτομαι, id eſt uideo, ὀπτήρια: et à προσφθέγγομαι, id eſt, alloquor, προσφθεγκτήρια uocabantur. Quamuis ſint, qui προσφθεγκτήρια eadẽ, quæ διαπαρθένια, id eſt ea, quæ pro ablata uirginitate dabantur, eſſe putent. dicuntur eadem, et Ἐπαύλια, et θεώρετρα: uide Cælium Libro XI, Cap. LX: & Lib. XV. Cap. XVIII, & XXIIII.

2 Τέλειος, matrimonium dicebatur, ὡς τέλων πρὸς τὸν βίον τὸν ἄνθρωπον. Et Τέλειος Iupiter, qui in nuptijs cultus, matrimonij curam gerebat. Sic & Iuno, τέλεια. Τέλειος quoq;, ut Budæus in Commentarijs docet, apud Plutarchum legitur pro eo, qui Vxorem habet. Sunt & προτέλειοι εὐχαὶ, preces, quæ ante nuptias cum ſacrificiorum oblationibus peragebantur.

3 HOc loco non οἰνηστήρια, ſed Οἰνίστρια legendum eſſe uidetur: quod tam ex ipſo Polluce, quàm Athenæo, Lib. VI colligi poteſt. Pollux enim infra Lib. VI, hanc uini in Pueros diſtributionem, Οἰνίστριαν uocat. Et Athenæus, Lib. XI ſic inquit: Οἱ μέλλοντες ἀποκείρειν τὸν μαλλὸν, φησὶ Πάμφιλος, εἰσφέρουσι τῷ Ἡρακλεῖ μέγα ποτήριον, πληρώσαντες οἴνου· ὃ καλοῦσιν οἰνιστηρίαν, καὶ σπείσαντες τοῖς συνελθοῦσι, διδόασι πιεῖν: Volentes comam detondere, inquit Pamphilus, magnum poculum in Herculis templum inferunt, uino repletũ: quod οἰνιστηρίαν uocãt, et prolibantes potum, conuenientibus exhibent. Hinc apparet, οἰνιστηρίαν non uini diſtributionem, ſed poculi genus eſſe. Et proinde hoc loco Οἰνίστρια legendũ erit, ut ipſe Pollux Lib. VI uocat.

4 QVales apud Lacedæmonios Ilotes fuerint, uide Athenæum

Dipno-

Dipnoſophiſtarum Libro Decimoquarto· *Tradit autem abiectiſsimum fuiſſe ſeruorum genus, & ſumma iniuria, grauiſsimisq́; laboribus à* Dominis *afflictũ ita· ut quotannis definitis quibuſdam plagis, etiam immeritò cæderentur, ne ſcilicet ſeruire dediſcerent. meminit eorundem &* Ariſtoteles, I I Politicorum: *Athenæus porro* Lib. V I, *omnium eorum, qui hic à* Polluce *citantur, mentionem facit. Theſſali autem,* Peneſtas *uocarunt, quibus natales ingenui erant, ſed bello capti ſeruiebant. Sed* Apud Cretẽſes, *ſecundum* Athenæum, *quatuor ſeruorum genera extitere· urbani ſcilicet, quos* χρυσωνήτους· *agreſtes, quos* ἀμφαμιώτας, *indigenas quidem, ſed iure belli in ſeruitutem redactos. Serui nobiliores, quos* μνῶτας· *& quartum genus, quos à ſorte, qui de illis dabatur, clarotas uocarunt. De reliquis, qui hic numerantur, uide ipſum Athenæum, &* Cælium:

Ἐρανιστὴς *quidem, &* ἀγύρτης, *à* colligendo, & conferendo 5
dicta ſunt· in huius autem Capitis Titulum *referri non poſſunt.* Ἐρανιστὴς *enim,* Teſte Athenæo Lib. V I I I, *eſt, qui in* ἔρανον, *quod conuiuij genus eſt, ubi ſinguli ſua ſymbola conferunt, cum reliquis conuenit·* Ἀγύρτης *autem, ut* Budæus *ex* Platone *docet, eſt, qui religionis prætextu & nomine, ſtipem corrogat oſtiatim, & circa ſacrificia mendicat· quales hodie ſunt, qui Diuæ* Mariæ, Sancto Rochio, *Sebaſtiano, &* Antonio, *reliquisq́; Diuis ſtipem corrogant· unde autem plus lucri œnopolis datur, quàm Diuis, & pio Dei cultui. infames fuerunt apud Veteres, ut apud* Ciceronem *uidere licet, qui uerba* Duodecim Tabularũ *citans, hos ſublatos eſſe tradit, præter paucos* Ideæ Matris Famulos· *implent enim, inquit, ſuperſtitione animos, & exhauriunt domos.*

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Quartum Annotationes.

1 Pandem facit cum Politica Rhetoricam Pollux, quas inter ſe diſtinguit Ariſtoteles· Rhetoricorũ enim Libro 1 de Argumentis rhetoricis loquens, ſic ſcribit· Ἐπεὶ δὲ αἱ πίστεις διὰ τούτων εἰσὶ, φανερὸν, ὅτι τρία ταῦτα ἐστὶ λαβεῖν· τοῦ συλλογίσασθαι δυναμένου, καὶ τοῦ θεωρῆσαι περὶ τὰ ἤθη καὶ τὰς ἀρετάς· καὶ τρίτον, τοῦ περὶ τὰ πάθη. τί τε ἕκαστόν ἐστι τῶν παθῶν, καὶ ποῖόν τι, καὶ ἐκ τίνων ἐγγίνεται, καὶ πῶς. Ὥστε συμβαίνει τὴν ῥητορικὴν, οἷον παραφυές τι τῆς διαλεκτικῆς εἶναι, καὶ τῆς περὶ τὰ ἤθη πραγματείας, ἣν δίκαιόν ἐστι προσαγορεύειν πολιτικήν: id eſt, Cum itaque fides ex his fiat, tria hæc capienda eſſe putet· ut ſcilicet ratiocinandi adſit facultas, & conſiderandi mores & uirtutes, tertiumq́ de affectibus. quid ſinguli ſint, quale quid, ex quibus, & quomodo· Vnde colligitur, Rhetoricam, quaſi germen quoddam eſſe Dialectices· & eius quæ circa affectus eſt tractationis, quam nõ immeritò Politicam nominauerimus· Rhetorica ergo, non eadem cum Politica, ſed eius propago eſt· Fortaßis autem à Polluce Politica uocatur, quia in Republica eius frequentißimus eſt uſus.

2 Δημοκόποι erant, qui popularitatis, amoris, & pietatis prætextu, reipublicæ fucum faciebant· legibus agrarijs, muneribus publicis, ſpectaculis, & epulis nonnunquam Populi fauorẽ demerendo· interim nõ aliud, quàm rerum ſummam, et reipublicæ ſupremam dignitatẽ ſibi uendicare conantes. ijdem ferè exiſtentes, qui δημαγωγοί· niſi quod hi concionibus fucatis potius, quàm officijs, Populi fauorẽ uenabantur· Huiuſmodi autem popularis ſeditio, δημοκοπία appellatur, & ὀχλοκοπία· uide Budæi Commentaria:

3 Φροντισταὶ, ut Ariſtophanis Interpres tradit, ἐκαλοῦντο οἱ περὶ τὸν Σωκράτην, διὰ τὸ μηδέποτε παύεσθαι τῆς φρον-

φροντιδ(ος): id eſt, φροντισαὶ, uocabantur Socratis Diſcipuli, & Familiares eo, quod à φροντίδι nunquam ceſſarent· Φροντὶς autem, commentationem proprie ſignificat, & elaboratam aliquam de rebus dubijs conſiderationem· Vnde λόγος πεφροντισμένος, pro meditata, & diligenti cura elaborata oratione dicitur· Et quia elaboratis huiuſmodi commentationibus, & orationibus præmeditatis, Sophiſtæ, & Philoſophi imprimis uacarent· uulgari nomine utrique, φροντισαὶ· & illorum ſcholæ, φροντιστήρια dicta ſunt.

Ithyphallica carmina fuerunt, quæ Ithyphalli in ſacris Bacchi 4
decantabant· quorum Athenæus Lib. XIIII ſic meminit, οἱ δὲ ἰθύφαλλοι προσωπεῖον μεθυόντων ἔχουσι, καὶ ἐστεφάνωνται χειρίδας ἀνθινὰς ἔχοντες· χιτῶσι δὲ χρῶνται μεσολεύκοις, καὶ περιέζονται Ταραντίνιον καλύπτρον αὐτοὺς μέχρι τῶν σφυρῶν. σιγῇ δὲ διὰ τοῦ πυλῶνος εἰσελθόντες, ὅταν κατὰ μέσον τὴν ὀρχήστραν γένωνται, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ θέατρον λέγοντες· Ἀνάγετε, εὐρυχωρίαν ποιεῖτε τῷ Θεῷ· ἐθέλει γὰρ ὁ Θεὸς ὀρθὸς, ἐσφυρωμένος διὰ μέσου βαδίζειν: id eſt, Ithyphalli porro, ebriorum laruam gerunt, et coronantur manicas habētes floridas· tunicisq; ſemialbis utuntur, et ſubtili ad talos uſq; teguntur amiculo. cum ſilentio autem per porticum ingreſſi, ubi in mediam peruenere ſaltationem, ad theatrum ſe conuertunt, dicentes· Recedite, Deo locum date· uult enim Deus rectus, ſublimisq; per medium incedere: Parœnia autem uidentur, quæ à potatoribus, uel in chorea, quam parœnion uocarunt, canebantur. cuius mentionem facit Athenæus, Loco ſuprà citato. Σκόλια, conuiualia fuerunt carmina· uide Athenæum, Libro Decimo. Ἐμβατήρια μέλη, Laconum fuerunt· quæ etiam ἐνόπλια dicta ſunt· Lacones enim, in bellis Tyrtæi carmina decantantes, concinno corporis motu, & greſſus imitatione ijſdem reſpondent. Quæ uero à Polluce inter carmina numerantur leges, uidentur eædem eſſe, de quibus Athenæus ſcribit· Ἤιδοντο δὲ Ἀθήνησι καὶ οἱ Χαρώνδου νόμοι, παρ' οἶνον: id eſt, Canebantur Athenis inter

compo-

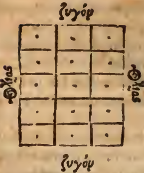
cõpotationes Charondæ Leges·ut tradit Hermippus, in Sexto De Legiſlatoribus: Iulus, Cereris Carmen eſt· & eorum, qui lanificium tractant· Vſpingus, autem Dianæ. De his omnibus autem, imò & alijs Veterum cantilenis, & ſaltationibus, uide Athenæum Libro Decimoquarto:

DE ſyringis inuentione, uide Ouidium Lib. I Metamorphoſeon· Nympha fuit à Pane adamata, quæ cum ab amatore fugaretur, ad Ladonem amnem fuga perueniens, cum fluuio ſe im-
5 peditam cerneret, precibus à Nymphis impetrauit, ut ſe mutarẽt· ſtatimq; in calamum paluſtrem transformata eſt· Et ut Ouidius inquit,

Panaq;, cum prænſam ſibi iam Syringa putaret,
Corpore pro Nymphæ calamos tenuiſſe paluſtres·
Dumq; ibi ſuſpirat, motos in arundine uentos
Effeciſſe ſonum tenuem, ſimilemq; querenti·
Arte noua, uociſq; Deum dulcedine captum,
Hoc mihi conſilium tecum dixiſſe manebit·
Atq; ita diſparibus calamis, compagine ceræ
Inter ſe iunctis, nomen tenuiſſe Puellæ:

ΖΎγα πέντε, ἐκ τριῶν· στοῖχοι τρεῖς, ἐκ πέντε: Vt hunc Pollucis Locũ exactius intelligamus, ea quæ Libro Primo De aciei inſtructione dicuntur, repetenda ſunt· ubi ſic inquit, καὶ
6 τὸ μὲν ἐφεξῆς εἶναι κατὰ μῆκος, ζυγεῖν· τὸ δὲ ἐφεξῆς κατὰ βάθος, στοιχεῖν: id eſt, Ordine quidem ſecundũ aciei longitudinem conſiſtere, ζυγεῖν· ſecundum aciei uero profunditatem ſtare, στοιχεῖν dicitur. Sunt itaq; in Tragico Choro iuga quinq;, ſingula tres continentia perſonas· quæ neceſſariò efficiunt ordines tres, quinque perſonis ſingulos conſtantes, ut in figura hac apparet·

ζυγόν

Chorus Tragicus, perſonas habet X V.

Chorus Comicus, perſonas habet X I I I I.

FINIS.

~~RODOLPHI GVALTHERI~~ IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Quintum Annotationes.

Moρίαι, oleæ dictæ ſunt, quas ſacras proprie uocamus: ſic uocatæ, ut nonnulli tradunt, quod Halirrhothius Neptuni Filius, *paterna æmulatione, quod* Mineruæ *ob oleam creatam* Athenis *nomen indidiſſet, ductus, ſacras* Mineruæ *oleas dum leuata iam bipenni excindere conatur, ab ijs ictu aberrans, ſeq; ipſo percuſſo, perijt. alij ἀπὸ τοῦ μέρους, id eſt à parte, dictas uolunt eo, quod ſinguli olearum poſſeſſores, aliquam de illis partem in Panathenæis ſacris exhibere oportebat.* 1

DE Cephali cane, *uide* Ouidium *Libro* V I I *Transformationum. Variat à* Polluce, *quod à* Diana, *non à* Minoë Procridi *canem hunc datum tradit. nomen fuit* Lælapis. *Hic cum uulpem* Teumeſiam, *quæ curſu inuincibilis erat, ipſe quem curſu à nemine ſuperari licebat, inſequeretur in lapidem ſimul cum uulpe mutatus eſt, ut* Ouidius *teſtatur hiſce uerbis,* 2

Et medio, mirum, duo marmora, campo
Aſpicio. fugere hoc, illud latrare putares.
Scilicet inuictos ambo certamine curſus
Eſſe Deus uoluit, ſi quis Deus affuit illis:

Apud eundem quoque Naſonem Metamorphoſeon Lib. III, A-*ctæonis canum nomina plura: & alia, quàm hic ex* Aeſchylo *à* Polluce *citentur, inuenies.*

3 ARκτεύειν, & ἀρκτεύεσθαι, *apud* Athenienſes, Virgines *dicebantur: quæ ante nuptias initiabantur* Dianæ, *et ſacra peragebant. Hinc uoce ducta, quod* Dianæ *iram, quam ob urſam occiſam conceperat, non ante ceſſaturam* Vates *reſponderant, quàm* Virgines *iam nupturæ ante nuptias,* Dianæ *conſecrarentur.*

4 VRſæ *inter ſidera, ſunt minor, & maior. & hæc quidem, à* Græcis Helice: *illa,* Cynoſura *dicitur. quarum alteram, naui-gantes* Sidonij: *alteram,* Græci *obſeruant. ut* Ouidius *in* Faſtis *te-ſtatur, hiſce uerſibus:*

Eſſe duas arctos. quarum Cynoſura, *uocatur*
Sidonijs: Helicen, *Graia carina notat:*

In maiorem hanc urſam Calliſto Dianæ *Nympha eo, quod ex* Io-*ue concepiſſet, à* Iunone *mutata eſt, quam poſtea* Iupiter *inter aſtra locauit:* Iuno *uero, pellicem aſtra tenere uidens, ab* Oceano, *ne ma-ri intingeretur, petijt: uide* Ouidium *Libro* I Metamorphoſeon:

5 ANimalium, *auiumq́; uoces, quomodo à* Græcis *uocentur,* Pollux *tradit:* Latinorum *autem uocabula, in eleganti* Car-*mine* De Philomela, *quod à nonnullis* Ouidio *tribuitur, deſcripta ſunt. quod cum nec iniucundum lectu, & huic rei maxime commo-dum ſit, huc totum aſſcribere placuit: eſtq́; huiuſmodi,*

Dulcis amica ueni, noctis ſolatia præſtans,
Inter aues etenim nulla tibi ſimilis.
Tu Philomela *potes uocum diſcrimina mille,*
Mille potes uarios ipſa referre modos:

Nam

Nam quamuis aliæ uolucres modulamina tentent,
Nulla poteſt modulis æquiualere tuis.
Inſuper eſt auium, ſpacijs garrire diurnis,
Tu cantare ſimul nocte dieq; potes.
Parus enim quamuis per noctem tinninet omnem,
At ſua uox nulli iure placere poteſt.
Dulce Palara ſonat, quam dicunt nomine Droſtam,
Sed fugiente die, nempe quieta ſilet.
Merulus & modulans tam pulchris concinit odis,
Nocte ruente tamen, carmina nulla canit.
Vere calente nouos componit Acredula cantus,
Matutinali tempore tunc mitilans.
Dum Turnus tritilat, Sturnus tunc piſitat ore.
Sed quod mane canunt, ueſpere non recolunt.
Caccabat hinc Perdix, hinc gratitat improbus Anſer,
Et caſtus Turtur, atq; Columba gemunt.
Plauſitat arborea clamans de fronde Palumbes,
In fluuijsq; natans ſorte tetrinit Anas.
Grus gruit, inq; glomis Cycni prope flumina drenſant.
Accipiter pipat, Miluus hiansq; lipit.
Cucurrire ſolet Gallus, Gallina gracillat,
Pupillat Pauo, trinſat Hirundo uaga.
Dum clangunt Aquilæ, Vultur pulpare probatur,
Et crocitat Coruus, Graculus at frigulat.
Glotorat immenſo de turre Ciconia roſtro,
Peſſimus at Paſſer triſtia flendo pipit.
Pſittacus humanas depromit uoce loquelas,
Atque ſuo Domino χαῖρε, ualeq; ſonat.
Pica loquax uarias modulatur gutture uoces,
Scurriliter ſtrepitu quicquid & audit, ait.
Et Cuculi cuculant, fritinit rauca Cicada,
Bombilat ore legens munera mellis Apis.

Bubulat horrendum ferali carmine Bubo,
Humano generi triſtia fata ferens.
Strix nocturna ferens, & Veſpertilio ſtridunt.
Noctua lucifuga cucubat in tenebris.
Aſt ululant Vlulæ, lugubri uoce canentes.
Inq; paludiferis Butio bubit aquis.
Regulus, atq; Merops, & rubro pectore Procne,
Conſimili modulo zinzillulare ſciunt.
Scribere me uoces auium Philomela coëgit,
Quæ cantu cunctas exuperat uolucres.
Sed iam quadrupedum fari diſcrimina uocum,
Nemine cogente, nunc ego ſponte ſequar.
Tigrides indomitæ rancant, rugiuntq; Leones.
Panther caurit amans, Pardus hiando felit.
Dum Lynces orcando fremunt, Vrſus ferus uncat.
Aſt Lupus ipſe ululat, frendet agreſtis Aper.
Et Barrus barrit, Cerui glocitant, & Onagri.
Aſt Taurus mugit, & celer hinnit Equus.
Quirritat Verres, Tardus rudit, oncat Aſellus.
Blacterat hinc Aries, & pia balat Ouis.
Sordida Sus paſcens ruris per gramina grunnit,
At mutire Capris Hirce petulce ſoles.
Ritè Canis latrat, fallax Vulpecula gannit.
Glaucitat & Catulus, at Lepores uagiunt.
Mus auidus mintrat, uelox Muſtellaq; dintrit.
Et Grillus grillat, deſticat inde Sorex.
Ecce uenenoſus ſerpendo ſibilat Anguis.
Garrula limoſis Rana coaxat aquis.
Has uolucrum uoces deſcripſi, quadrupedumq;,
Quas Natura illis grata Parens tribuit.
Sed cunctas ſpecies animantum nemo notauit,
Atq; ſonos, ideo dicere quis potuit?

Cuncta

Cuncta ſuo Domino depromunt munera laudum,
Seu ſemper ſileant, ſiue ſonare queant:

Π*Εϱίτϱιμμα, conuitiatoriè dicitur de aliquo homine, qui in* 6
re quapiam inhoneſte nimis & diutius uerſatur, et tritus eſt.
Quemadmodum Demoſthenes Aeſchinem, πεϱίτϱιμμα τῆς ἀγοϱᾶς *uocat tabulam forenſem diu, & lucri cauſa in foro uerſatum, & inter uulgi fecem tritum ſignificare uolens.*

Ο*Ξυθύμια, Furiæ quædã fuere, à quibus malefici ſuſpende* 7
bantur: ſic dictæ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τῷ θυμῷ χϱῆσθαι. *uel ut alij interpretantur, ſordes, & ædium purgamina ſunt, quæ in triuia exportari ſolebant: ut tradit Phauorinus, Hecatei Locum, idemq́ innuentem citans.*

FINIS.

[redacted], IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Sextum Annotationes.

V*Ariæ fuerunt apud Veteres conniuiorũ ſpecies,* 1 *ut uidere eſt apud Athenæum Lib. VIII.* Εἰλαπίνας *uero, &* Ἔϱανον *etiam Homerus Odyſſ. A meminit: quem Athenæus Libro Octauo exponit, &* ἐϱάνους εἶναι φησὶ, τὰς ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων συναγωγὰς, ἀπὸ τοῦ συνεϱᾶν, καὶ συμφέϱειν ἕκαστον: *Conuiuia enim ſunt multorum, qui ſumptus communes conferunt: cum quibus &* θίασοι *idem ſunt, quemadmodum & Athenæus, & Phauorinus teſtantur.* Εἰλαπίνη *uero, cõuiuia fuere, magnificè & ſplendide ſtructa:* ἐκ τοῦ λαπάττειν, καὶ πίνειν *dicta.* Θοίνη *uero, conuiuium eſt, quod in ſacris fit:* ἀπὸ τοῦ θεῖα, καὶ οἶνος: *In ſacrificijs enim plurimo uino utebãtur, de hoc Athenæus, Lib. II: Conniuia quoq; fuere publica, quorum nõnulla in ſacris Deorũ, nõnulla in funere, alia liberalitatis cauſa inſtitui ſolebant.* Θαλύσιας, *ſacra cõuiuia fuiſſe, Loco ſupra citato docet Athenæus: de* εὐωχίᾳ *uero, Lib. VIII ſic ſcribit,* Τὰς δὲ εὐωχίας ἐκάλουν,

 οὐκ

οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ἥ ἐστι ἡ τροφή· ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ εὖ ταύτας δεῖν ἔχειν. εἰς ἃς δὴ συνιόντων, οἱ τὸ θεῖον τιμώντων, καὶ εἰς εὐφροσύνην, καὶ ἄνεσιν αὐτοὺς μεθιέντων, τὸ μὲν ποτὸν, μέθυ· τὸν δὲ τοῦ δωρησάμενον Θεὸν, Μεθυμναῖον, καὶ Λυαῖον, καὶ Εὔιον, καὶ Ἰήϊον προσηγόρευον· Id eſt, Εὐωχίας uero, non ab ὀχῆς, quod cibũ ſignificat, ſed ab εὖ ἔχειν· id eſt bene habẽdo, in quas conuenientes, in Dei cultũ hilares, & iocabundi, potũ quidẽ, μέθυ· hunc uero largientẽ Deũ, Methymnæũ, Lyæũ, Euium, & Leium uocabãt: Deos enim hiſce conuiuijs intereſſe, pro certo credebatur. Δημοθοινίας uerò, cõuiuia publica in Populi fauorẽ demerendũ inſtructa uidentur· quæ à Latinis, Epulæ populares, & uiſcerationes dicuntur.

2 Αβυρτάκη, edulium fuit Barbaricum ex porro, cardamo, & mali Punici granis confectum.

3 DIſtinguit hic Ceſtreum piſcem, à plotis Pollux· cum tamen apud multos alios Scriptores unum eundemq; piſcem diuerſo nomine appellatum inueniamus· & imprimis apud Athenæum, Dipnoſophiſtarum Libro VII, ubi ſic ait· Καλοῦνται δὲ οἱ κεστρεῖς ὑπό τινῶν, πλωτοί· Id eſt, Vocantur à nonnullis ceſtrei, plotes· Autoresq; citat, Polemonem, & Epicharmum· Ceſtreum autem, Theodorus Gaza Mugilem uertit· Vide Ariſtotelem, De Animalibus· & Prouerbium, Ceſtreus ieiunat:

4 Περίκομμα, proprie circumciſum ſonat· & teſte Budæo ea ſunt, quæ coci à carnibus circumcidentes, auferunt· Apud Athenæum autem, Libro IIII, inter Arcadici conuiuij fercula recenſetur· ut, Εἶτα δὲ εἰς κοινὸν ζωμὸς, καὶ περίκομμα:

5 NAſtus, panis ſolidus eſt, melle, uuis paſſis, & alijs aromatis confectus· alij, placentam eſſe teſtantur. meminit huius Athenæus, Libro III, & XIIII· ubi ſic inquit, Νάστος, εἶδος πλακοῦντος ἔχον ἔνδον καρυκείας: quo loco et Amylum, inter placentarum ſpecies numerat.

6 AThenæus Libro III inquit, Ὑγιεία δὲ καλεῖται ἡ διδομένη ἐν ταῖς θυσίαις μάζα, ἵνα ἀπογεύσωνται· Id eſt, Hygea, dicitur mola, quæ in ſacris deguſtanda exhibetur:

Κοτυλίσκον, Athenæus Libro XIIII ait, placentam eſſe, 7
confectam ex tertia chœnicis parte. Idem eodem loco de
Phthœde loquens, inquit· ὁ δὲ φθοῖς οὕτω γίνεται, τυρὸν ἐκπιέ-
σας τρίβε, καὶ ἐμβαλὼν εἰς κόσκινον χάλκεον διήθει· εἶτα
ἐπίβαλλε μέλι, καὶ σελιγνίου ἡμίναν, καὶ συμμάλαξον εἰς
ἕν· Id eſt, Phthœs porrò conficitur ad hunc modum, caſeum ex-
preſſum contere, & cribro æneo immiſſum cola· deinde mel adde,
& ſeligni heminam, eaq; ſimul commiſceto:

Athenæus Libro X ſic inquit, Ἀριστοφάνης ὁ Γραμματι- 8
κὸς χλευάζει τοὺς οὐκ εἰδότας τὴν διαφορὰν τοῦ τε κατὰ
χειρὸς, καὶ τοῦ ἀπονίψασθαι. παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν
πρὸ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι κατὰ χειρός· τὸ δὲ μετὰ ταῦτα,
ἀπονίψασθαι· Id eſt, Ariſtophanes Grammaticus eos deludit, qui
differentiam τοῦ κατὰ χειρὸς, & τοῦ ἀπονίψασθαι ignorabant.
apud Veteres etenim ante prandium, cœnam'ue lauare, κατὰ χει-
ρός· poſt cœnam uero, ἀπονίψασθαι uocauerunt: notandū autem,
quod idem mox ſubdit, quod nonnunquam etiam de lotione poſt ci
bum facta, κατὰ χειρὸς dixerint· quo titulo et Pollux hic, utrunq;
complecti uidetur.

Φιάλην λίπαστην deſcribit Lib. XI Athenæus, ad hunc mo 9
dum· Τοῦτο τὸ ποτήριον ὠνομάσθη, ἀπὸ τῶν εἰς τὰς μέθας,
καὶ τὰς ἀσωτίας πολλὰ ἀναλισκόντων, οὓς λαφύκτας καλοῦμεν,
κύλικες δὲ ἦσαν μεγάλαι· Id eſt, Poculum hoc ab ijs denomina-
tū eſt, qui multa in uinū, & gulā inſumūt, quos proprie λαφύκτας
uocamus, magni autem erant calices: A Paphijs autem poculum,
μαστὸς dictum eſt. Carcheſium, ut Athenæus deſcribit, poculum
eſt prælongum, in medio contractum, anſas habens ad fundū uſq;
demiſſas: & nimirum ab extendendo nomen ſumpſit· Omnium
uero uetuſtiſſimum eſſe adeò, ut & Iupiter Alcmenæ id, pro con-
cubitu dono dederit, tradit Pherecydes: Aſclepiades autem, A ma-
li parte carcheſium denominatum eſſe autumat. Eſt uero καρχή-
σιον dictum eo, quod aſperitatem κεγχρώδη, id eſt milij grana re
ferentem, habeat· & literarū enallage, ε ſcilicet in α hic facta eſt.

Fit

Fit porro hic doni poculi mentio, an autem Dini legendum ſit, dubitatur · Dini enim poculi, idem Athenæus meminit. De reliquis autem poculorũ, quæ hic numerantur, ſpeciebus uide Athenæum toto Libro Vndecimo, qui hæc tractat quàm copioſiſſime.

10 Ἀπατόρια, *popularia quædam apud Athenienſes feſta fuerunt, per quatuor dies continuos celebrata · quorum primus,* δορπία *· ſecundus,* ἀνάρρυσις *· tertius,* κουρεῶτις *· poſtremus,* ἐπίβδα *uocabatur. uide de his Suidam:*

11 Δαὶς, *ut Athenæus Libro Primo docet,* ἀπὸ τοῦ δατεῖσθαι *denominatur · quoniam in his non carnium modò, ſed & uini æquales portiones diuidebantur · Vnde & coquum,* δαιτρὸν *uocarunt eo, quod æqualem ſingulis partem diuideret · Quare & Homerus* δαῖτα, *ſemper* ἐΐσην *uocat.*

12 Γρῖφος *quid ſit, multis deſcribit Athenæus Lib. X, & ſpecies eiuſdem ſeptem enumerat.*

13 Πανδύφρονα, *Cratinus Perlucubrantem uocauit, ſecundum Veteres · qui noctem,* εὐφρόνην *uocauerunt,* παρὰ τὸ εὐφρονεῖν, *id eſt à bene ſapiendo · Nocte enim animi cupiditatibus ſedatis, & mente compoſita, optima conſilia dari, uetus quoque Parœmia teſtatur, In nocte conſilium:*

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI, IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Octauum Annotationes.

1 Προδικασία, *præiudicium quoddam erat cauſarum capitalium, et trimeſtre tempus, quo iĳ qui aliquem de cæde commiſſa in iudiciũ agebant, in Prytaneo permanebant · interimq; Iudices ante certi & conſtituti iudicĳ diem utrorumq; cauſas, teſtes, ſignaque examinabant.*

Παρα-

Παράστασις, proprie exhibitio eſt eius, pro quo fideiuſſor in 2
iudicio promittendo interceßit· hic autem pro drachma ſumitur, quæ à iudicium ſubituris in apparitorum mercedem ſoluebatur· Aſtabant enim iudicijs apparitores, qui reos in iudicium ſiſtebant. plura autem huius uocabuli ſignificata, uide apud Budæũ, in Commentarijs:

ΨΕυδοκλητείας δίκη, κατηγορία κατὰ τοῦ κλητῆρος κε- 3
κλητευκέναι ἐψευσμένως· Id eſt, Falſæ uocationis actio, accuſatio eſt contra præconem, uel apparitorem, qui in iudicium uocandum non uocauit· Et ob id qui uocatus eſſe falsò dicitur, deſerti uadimonij reus fit.

Αποτυμπανίζειν, eſt tympanis, ac fidiculis extendere· 4
Tympanum enim, lignum erat, quo nocentes cædebantur extenſi· proprie autem, σκυτάλην uocitant. hoc autem ſupplicio olim hoſtes ſuſtollebant, donec gladij uſus receptus eſt.

ΠΕντεσύριγγον, lignum carceris ſic nominatum· quod fora- 5
mina habeat quinq;, quibus manus, pedes caputq; inſeruntur.

IVdicium Scyrium, de ſeuero, & rigido, dici teſtatur Pollux· 6
Eraſmus autem, in Chiliadibus, Scyrium principatum, pro frigido & tenui exponit· ex Suida tamen illud idem de Theſeo interpretatus, pro ſæuo, & crudeli ponit. quæ tamen omnia, cum noſtro illo Pollucis iudicio non conueniunt· Nos Scyrium iudicium, Lectoris æqui iudicio relinquimus, cum uix certi aliquid huc conferri poßit.

Αρμοσταὶ, apud Lacedæmonios Magiſtratus erat· quos nos, 7
ſecundum Budæum, prouinciarum Conſtitutores nominare poterimus. erant enim præfecti urbibus, Lacedæmoniorum ditioni ſubiectis· ſicq; dicti, quod ſubditorum mores, Laconum legibus conformarent· Athenienſes quoq; olim Α᾽ρμοστῆρας uocauerunt eos, qui moribus præfecti erant· quales apud Romanos, Cenſores extitere.

HArmodius, & Ariſtogiton, Athenienſes fuerunt, qui Piſi- 8
ſtratidarum tyrannidem ſuſtulerunt· & ob id beneficij,

annui illis honores conſtituti ſunt, & funeralia ſacra, quem belli Imperatorem adminiſtrare oportebat. canebatur in illorum honorem carmen, cuius initiũ erat, φίλτατε Αρμόδιε, ὅτι που τέθνηκας· Vnde & Harmodij cantilena, pro triſti, & lugubri, Prouerbio dici conſueuit.

9 ANτιγραφεῖς ſunt, qui pecuniarum, in uſum Principis coactarum curam gerunt· omniaq; ea, quæ aut Quæſtores, aut alij Principis Miniſtri expoſuerint, tranſſcribunt· ut cum ratio danda ſit, officiariorum ratio cum illorum ſcriptis conueniat· Cicero in Oratione Pro Lege Agraria, Cuſtodes uocitat· Sunt tales hodie apud Gallos, quos illi Contrarotulatores: Duplices autem ſunt, adminiſtrationis ſcilicet domeſticæ ἀντιγραφεῖς· & publicæ, uel magiſtratus· Nos ſecundum Gallicum, Budæum imitati, Contrarotulatores reddidimus.

10 MIniati ληξιάρχων funiculi, meminit Eraſmus in Chiliadibus· in Prouerbium enim abijt, Miniatum funiculum metuere: Cum enim ſumma eſſet Athenienſis Magiſtratus cura, ut Populus quàm frequentiſsimè concionibus intereſſet, inter multos alios hoc efficiendi modus· funiculum minio tinctum duo lictores extendebant, & eo omnes in plateis factos obuiam homines in concionem agebant. quiſquis enim funiculo notatus eſſet, mulctam pendere cogebatur.

INDEX AVTORVM, QVI IN POLLVCIS DICTIONARIO PASſim denſeq; cum ſuis Locis difficilioribus citantur, ac q; maximè Latinè & propriè cum redduntur, tum explicantur.

ABdelonymus Sicyonymus, Pagina 286. Titulo 1.
Acarnani. 48.13.
Achæus 469.1.
Aegeus 388.38.
Aeginæi 417.6.6.
Aegyptij 181.2. & 186.1. & 187. 1. & 188.3. & 189.1. & 206. 1. & 278.1. et 285.1. et 286.1. & 328.1.1.1.1.1. & 329.1.
Aegyptiorum Sacerdotes, 85.24.
Aeoles, 30.1. & 90.33. & 112.55. & 241.1. & 264.1. & 452.1.
Aeſchines, 92.36. & 102.46. & 266.1. et 270.1. et 320.1. et 335. 2. & 343.1. et 357.9. & 376. 4. & 407.5. & 436.1.
Aeſchines Rhetor 117.59. & 136. 4. et 164.3. & 165.3. et 321.1.
Aeſchines Socraticus, 86.27. & 92.36. & 346.1.
Aeſchylus, 96.42. & 102.45. & 117.59. et 195.1.1. et 229.2. & 266.1. & 271.1. & 272.1. & 280.1. & 300.3. & 317.1. & 320.1. & 321.1.1. & 324.1. & 326.1.1. & 330.1. & 333.1. & 339.1. & 342.1. & 349.2. & 351.6. & 431.8. & 435.1. & 439.1. & 444.1.1. & 449. 1. & 450.1. & 452.1.1. & 460.1. & 464.1. & 474.1. & 475.1. & 477.1.
Aethiopes, 456. & 278.1.
Aetoli, 48.13.
Agias Comicus 136.4.
Agloſthenes 416.6.
Alcæus 112.55. & 209.2. & 286. 1. & 317.1. & 409.6. & 436.1.1.
Alcibiades, 83.22. & 229.2. & 443.1.
Alcibiadis Imperatoris Acta 462.1.
Alcini Apologus, 100.45. & 289.1.
Alcmæon 385.36.
Alexander, 44.5. & 228.2.2.
Alexandri Epiſtola 281.1.
Alexandrides 411.6. & 447.1.
Alexis, 76.10. & 88.29. & 99. 45. & 107.50. & 137.4. & 212.2. & 270.1.1. & 272.1. & 277.2. & 285.1. & 302.7. 7. & 316.1. & 320.1. & 328. 1. & 338.1. & 348.1. & 349. 2. & 354.9. et 407.5. et 430.

8.8. & 438.1. & 439.1. & 456 1.1. & 458.1. & 459.1. & 461.1. & 463.1. & 466. 1. & 474.1.
Amazones, 45.6.
Amepſius 335.1. & 419.7. & 427.8.
Amipſias 138.5. & 466.1. & 473.1.
Amphis 340.1. & 350.3. & 357.9.9. & 417.6. & 473.1.
Anacreon, 97.43. & 139.6. & 183.1. et 286.1.1.1.1. et 350.4. & 236.2. & 241.1. & 266.1.1.1. & 286.1.1. & 351.6. & 450.1.
Anacreon Ionius Poëta 152.1.
Anaxandrides 110.52. & 222.1. & 271.1.1. et 300.3. et 473.1.
Anaxylas, 79.17. & 324.1. & 349.2. & 404.5. & 444.1. & 478.1.
Anaxilaus, 80.18. & 81.19.
Anaxilas Rheginus 236.1.
Anaxippus 455.1.
Andocides, 87.28.
Androtion 388.38.
Anthemion Diphili 390.38.
Anthippus 187.2.
Anthropophagi 187.1.
Antigonus, 32.1.
Antileon, 107.50.
Antimachus 113.56.
Antiochus 284.1.
Antiphanes 199.7. & 274.5. & 277.2. & 324.1.1.1. & 325.1.1 1. & 350.3.3. & 355.9. & 356.9. & 359.10. & 404.5. & 408.5. & 417.6. & 443.1. & 444.1. & 448.1. & 449.1.1. & 451.1. & 453.1. & 454.1. & 457.1. & 458.1.1. & 465.1. & 468.1.1. & 473.1. & 474.1. & 475.1.
Antiphas 212.2. & 242.1.
Antiphon 20.30. & 36.7. & 74.3. & 76.10. & 83.21. & 86.28.28. & 87.28.28. & 90.33. & 98.44. & 100.45.45.45. & 101.45.45. & 102.46.46. & 121.63. & 122.65. & 123.65.66. & 124.66. & 142.1.1. & 156.1. & 162.1. & 170.1.1. & 207.1. & 208.1. & 210.2. & 252.1. & 253.1. & 298.1.1.1.1. & 301.4. & 302.8. & 307.1.1. & 350.3. & 354.9. & 359.10. & 366.2.2. & 375.4. & 383.26. & 400.3. & 404.4. & 409.6.
Antipas 118.60.
Antiſthenes 234.1. & 284.1. & 449.1.
Anyte Tegeatis 230.2.
Apollo 184.4. & 228.2. & 279.1. & 385.36.
Apollodorus 354.9. & 478.1.

Apollodorus Caryſtius 465.1. & 468.1. & 469.1. & 470.1.
Apollodorus Gelous 173.1. & 455.1. & 465.1.
Arabes, 45.6.6. & 46.7. & 183.2.
Aratus, 82.20. 327.1.
Arcades, 67.9. & 227.1.
Archias Hyblæus, 190.1.
Archilochus, 67.8. & 78.14. & 79.17. & 81.19. & 116.59. & 279.1. & 304.1. & 322. & 440.1. & 466.1. 470.1.
Archippus. 114.57. & 140.1. et & 315.1. & 318.1. & 326.1. et 345.1. et 356.9. et 414.6. et 440.1. et 464.1. et 472.1. & 475.1
Archippus Comicus. 167.9. & 303.12
Argiui 332.1. & 416.6
Argolici, 48.13. & 187.2.
Ariſteus 407.5.
Arimaſpi 187.2
Ariſtogiton Cydimachi 234.1
Ariſtogiton Rhetor 459.1
Ariſtomenes 165.5. & 359.10
Ariſtomenes Comicus 302.7.
Ariſtophanes, 15.4. et 31.5. et 32.1. & 66.8. & 74.2.3.3. & 76.10. & 77.12. et 78.13. & 79.17. & 81.19.19.19. & 82.20. & 83.21.22. & 86.27.28. & 87.29. & 88.30.31. & 90.33.33 & 94.39. & 95.41. et 96.42. & 98.44.44. et 99.45. & 101.45. & 102.45. & 104.49. & 106.50. et 107.50. et 108.50. et 109.52. & 112.55. et 113.55.56. et 115.58 & 117.60. & 118.60. et 123.66. et 124.66. et 125.2. et 132.3. & 137.44. & 138.5. & 144.1. & 150.1. & 163.1. et 164.3. & 166.7. et 173.1.1. & 184.3.3.3. & 185.5. & 194.1.1. & 196.1.1. & 198.1. & 207.1. & 210.1. & 211.1. & 212.2.2.2.2. & 213.3.3.3.3.3. & 240.1. & 241.1.1. & 253.1.1. & 264.1.1. & 265.1. & 266.1. et 267.1.1. & 271.1.1.1. et 272.1.2.2. & 273.2. et 274.5. et 275.5.5.5.5. et 276.2. et 277.2.2. et 279.1.1. & 280.1.1. et 281.1.1.1. et 282.1. & 284.1.1. & 287.1.1.1. & 290.1. & 296.1. & 299.2.2.2.2. et 300.3.3.3. & 301.4.6. & 302.7. & 313.1.1. & 314.1.1.1. & 315.1.1. & 317.1.1.1.1.1. & 318.1.1. & 319.1. & 320.1.1.1. & 321.1.1.1. & 323.1. & 325.1. & 326.1.1. & 327.1.1. & 328.1.1. & 331.1. & 333.1.1. & 334.1.1. & 335.1.2. & 336.2.2. & 337.1. & 338.1.1.1. & 340.1. & 342.1.1.1. & 343.1.1.1. & 344.

& 344. 1.1.1. & 345. 1.1. 1. & 346. 1.1.1.1. et 347. 1. 1.1. & 348. 1.1.1.1.1. et 349. 1.1.1.1.1.1.1. & 350. 1. & 351. 5.5.5.5.6.6. & 352. 8.8. & 354. 9.9.9. & 355. 9.9.9. & 356. 9.9. 9.9.9. & 357. 9.9. & 359. 10. & 364. 2. & 397. 1. & 374. 3. & 403. 4. & 404. 5. & 405. 5. & 406. 5.5.5.5. & 408. 5. & 409. 5.6. & 410. 6.6. & 411. 6. & 412. 6.6. & 413. 6. 6. 6.6. & 417. 6.6.6.6. 6.6. & 418. 6.6. & 419. 7. & 420. 7.7. et 424. 7. et 425. 8. & 427. 8.8. & 430. 8.8.8. et 432. 8.8. & 437. 1. et 438. 1.1.1. et 439. 1.1.1. et 440. 1.1.1.1.1.1.1.1. & 441. 1.1.1.1.1. & 422. 1.1. 1.1. & 443. 1.1.1. & 444. 1.1.1. & 445. 1.1.1.1.1. & 446. 1.1. & 447. 1.1.1.1. & 448. 1.1.1.1.1. & 449. 1.1.1. & 450. 1.1.1.1. & 451. 1.1.1.1.1.1. & 452. 1.1.1.1. et 453. 1.1. & 454. 1.1. & 455. 1.1.1.1. 1.1.1.1.1. & 456. 1.1.1.1. & 457. 1.1.1.1.1.1.1. & 458. 1.1.1. & 459. 1.1.1.1. & 460. 1.1.1.1.1.1. & 461. 1.1.1.1.1.1. & 462. 1.1. & 463. 1. & 464. 1.1. & 465. 1.1.1.1. & 466. 1.1. & 467. 1.1. & 468. 1.1.1.1.1.1. et 469. 1.1.1.1.1.1. & 470. 1.1.1.1.1.1. & 471. 1.1. & 472. 1.1.1.1.1.1. & 473. 1. 1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1. & 474. 1.1.1.1.1. & 475. 1. & 476. 1.1.1. et 477. 1.1.1. & 478. 1.

Ariſtoteles, 62.14. & 88.31. & 93.56. & 94.40. & 95.40. 40. & 96.41. & 104.49. & 123.66. & 131.3. & 182. 2. & 210.2.2. & 227.1. & 228.2. & 231.1. & 235.1. & 236.1. & 265.1. & 269.1. & 274.5. & 334.1. & 411.6.6. & 415.6.6.6.6.6.6.6. & 416.6.6. & 417.6.6.6. & 465.1. & 471.1. & 473.1. & 475.1. & 476.1.

Arrhianus 114.56.

Aſis 417.6.

Aſpendij 416.6.

Aßyrij 183.2.

Atalanta 229.2.

Athenæus Sophiſta, 95.40.

Athenienſes 18.23. & 21.32. & 28.6. & 43.4. & 112.55. & 130.1.1.1. & 137.4. & 183. 4. & 194.1.1.1.1.1. & 270. 1.1. & 280.1. et 327.1. et 328. 1. & 329.1. & 330.1. & 332. 1. & 365.2. & 387.38. et 411. 6.6. & 414.6.6.6. & 417. 6. & 419.7. & 447.1.

Attica Lex 345.1.& 407.5.
Atticæ Columnæ 467.1.
Attici, 16.18.& 21.3.& 28.5.et 31.5.& 48.13.& 78.14.& 80.18.& 84.23.& 85.26.et 91.34.et 104.50.50.et 109.51.et 111.53.et 114.57.et 120.63.et 125.1.& 130.1.1.et 135.2.& 136.2.& 148.1.& 163.2.et 173.1.1.1.1.1.1.et 199.2.& 240.1.et 249.1.et 264.1.& 273.2.2.2.et 280.1.et 299.1.& 319.1.& 320.1.& 323.1.1.1.& 336.2.et 353.9.et 410.6.6.& 411.6.6.& 412.6.et 416.6.6.et 417.6.6.6.6.6.6.6.6.et 418.6.& 438.1.1.1.1.et 400.2.2.2.2.2.& 408.5.5.& 448.1.1.1.1.et 456.1.& 462.1.1.& 463.1.& 466.1.& 471.1.& 475.1.1.
Attici Hymni 470.1.
Attici Veteres 207.1.& 417.6.6.
Atticus Populus 236.2.
Autores communes, 13.2.3.4.& 76.10.& 103.48.48.& 105.50.50.50.50.

B

Babylonij 316.1.et 417.6.6.
Bacchus 278.1.& 284.1.1.
Bactriani, 46.8.
Barbari 140.1.& 416.6.
Barbaricum 400.3.
Barbarum 134.1.& 180.3.& 332.1.& 471.1.
Baryllichus 193.1.
Baucus ſaltator 193.1.
Bœotes 332.1.
Bœoti 471.1.
Bœotici 208.2.& 450.1.
Bœotij 29.27.& 48.13.
Byſantij 336.2.
Byzantij 342.2.& 415.6.

C

Callias 115.58.& 133.4.& 336.2.& 337.1.
Callias Comicus, 96.42.et 97.42.& 170.1.
Callimachus 243.1.& 414.6.& 469.1.
Calliſthenes 418.6.
Calliſtus Comicus, 99.45.
Calydonij 229.2.
Cantharus 183.2.& 283.1.
Cappadoces 283.1.
Cares 186.1.& 187.1.1.& 332.1.
Cebes 152.1.
Cephalenij 416.6.
Cephiſodorus 321.1.& 332.1.& 462.1.
Cephiſodorus Comicus 210.2.
Cercidas 134.4.
Cerycus 468.1.1.
Chij 416.6.
Chionides 443.1.
Clearchus 115.58.
Clearchus Solcus Ariſtotelis Diſcipulus, 106.50.
Cleon Cantor 458.1.
Comici 17.21.& 69.14.&

76.8. & 77. 11. & 80. 17. & 81. 19. 19. 19. & 83. 22. 22. & 84. 24. & 85. 26. & 88. 29. & 91. 34. & 94. 39. & 95. 41. & 98. 44. 44. 44. 44. 44. 44. 44. & 106. 50. & 111. 53. 54. & 115. 58. & 116. 58. 59. & 137. 4. & 154. 1. & 159. 1. & 152. 1. & 167. 9. & 183. 3. & 184. 4. et 185. 5. & 195. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. & 202. 3. & 203. 5. & 204. 5. & 208. 2. & 209. 2. & 300. 2. et 301. 5. 5. 5. 5. et 304. 1. 1. et 305. 1. 1. 1. et 314. 1. & 319. 1. & 326. 1. & 327. 1. & 331. 1. 1. & 332. 1. & 331. 1. & 335. 2. & 343. 1. & 356. 9. & 367. 2. & 391. 38. & 416. 6. & 429. 8. & 436. 1. & 440. 1. 1. & 443. 1. & 462. 1. 1. 1. & 463. 1. & 467. 1. 1. & 478. 1.

Comici Medij 316. 1. & 328. 1.

Comici Noui, 75. 5. & 125. 1. & 138. 5. et 140. 1. & 145. 1. et 265. 1. et 342. 1.

Comici Noui Athenis 210. 2

Comici Poëtæ 210. 2

Comici Siculi 210. 2

Comici Veteres, 94. 39. & 112. 55. & 140. 1. 1. 1.

Comicus 457. 1

Comodidaſcali 456. 1

Comœdia, 90. 33. & 101. 45. 45. 45. & 111. 53. & 146. 2. & 199. 2. 2. & 200. 2. & 212. 2. & 282. 1. & 314. 1. et 355. 9. et 401. 4.

Comœdia Media. 117. 60. & 328. 1. et 348. 1.

Comœdia Noua, 84. 23. et 85. 25. et 203. 5. et 323. 1. et 349. 2

Comœdia Vetus, 84. 23. & 86. 27. & 203. 5. & 342. 1. & 354. 9.

Coquinariæ inſtitutionis Doctores 278. 2

Corinthij 414. 6

Craterus 389. 38

Crates 167. 9. et 210. 3. et 279. 1. et 300. 3. et 326. 1. et 333. 1. et 337. 9. et 411. 6. et 422. 7. 7. et 446. 1. et 455. 1. et 460. 1. et 474. 1.

Crates Comicus, 212. 2. et 274. 4. et 367. 2.

Cratinus, 74. 3. et 75. 7. et 77. 12. et 80. 17. et 83. 22. et 84. 24. et 87. 29. et 91. 34. et 101. 45. et 107. 50. et 131. 2. 2. 2. et 142. 1. et 145. 1. et 146. 2. et 150. 1. et 154. 2. et 212. 3. et 235. 1. et 264. 1. et 265. 1. et 266. 1. 1. 1. et 267. 1. et 273. 2. et 275. 5. et 276. 2. et 277. 2. 2. 2. et 280. 1. et 281. 1. et 284. 1. 286. 1. et 300. 3. et 301. 4. 4. et 318. 1. 2. et 319. 1. et 321. 1. 1. & 318. 1. 1. & 319. 1. & 321. 1. 1. & 322. 1. 1. 1. & 325. 1. & 327. 1. & 332. 1. 1. & 335. 1. 1. &

& 336. 2. & 339. 1. & 344. 1. & 347. 1. & 348. 1. 1. & 350. 4. & 352. 7. 7. & 356. 9. & 359. 10. & 368. 1. & 409. 6. & 418. 6. & 419. 7. et 437. 1. et 439. 1. et 441. 1. et 442. 1. et 443. 1. & 445. 1. et 447. 1. et 448. 1. et 449. 1. 1. & 450. 1. 1. et 451. 1. et 453. 1. et 457. 1. et 460. 1. et 465. 1. et 466. 1. et 469. 1. & 470. 1. 1. & 475. 1. et 476. 1. et 477. 1. 1.

Cratinus Comicus 115. 58

Cratinus Recentior 359. 10

Cretenſes 147. 33. et 326. 1.

Cretes, 48. 13

Critias, 87. 28. et 101. 45. et 106. 50. et 117. 59. et 157. 2. et 184. 3. et 208. 1. et 268. 1. et 270. 1. 1. 1. et 297. 1. 1. et 306. 1. 1. et 319. 1. et 325. 1. et 330. 1. et 333. 1. et 336. 2. et 346. 1. et 351. 6. et 352. 7. et 356. 9. 9. et 366. 2. 2. 2. & 401. 4. & 432. 8.

Criton 401. 4. et 442. 1

Cteſias, 87. 29. & 228. 2

Culinarij Scriptores 277. 2

Curetici 187. 2.

Cyrenenſes 411. 6. 6. 6.

Dardanis 416. 6

Delij 411. 6.

Demades 335. 2.

Demareta 416. 6.

Demetrius Expugnator 190. 1.

Demioprata 439. 1. 1. & 442. 1. & 443. 1. & 444. 1. & 451. 1. & 452. 1. et 453. 1. 1. 1. & 454. 1. 1. & 455. 1. 1. 1. & 457. 1. 1. 1. & 458. 1. & 460. 1. & 463. 1. & 464. 1. & 465. 1. & 468. 1. 1. & 469. 1. 1. & 472. 1. 1. 1. & 473. 1. 1. & 476. 1.

Demologus 210. 1.

Democritus Chius 184. 4.

Demoſthenes, 35. 4. & 42. 25. et 51. 18. & 76. 10. & 81. 19. & 86. 26. & 87. 28. 28. & 88. 29. & 99. 45. & 100. 45. et 101. 45. 45. 45. 45. & 102. 46. 46. 46. & 107. 50. & 108. 50. 50. 50. 50. & 118. 60. & 119. 62. & 124. 66. & 126. 4. & 134. 4. & 135. 1. & 141. 1. 1. 1. & 142. 1. & 146. 1. & 147. 1. 3. 3. & 149. 1. 1. & 159. 1. & 163. 1. & 164. 2. 2. & 173. 1. 1. 1. & 207. 1. & 208. 1. 1. & 239. 1. & 253. 1. 1. & 270. 1. & 282. 1. & 285. 1. & 290. 1. & 294. 1. & 297. 1. & 298. 1. 1. & 339. 1. & 341. 1. & 352. 7. & 355. 9. & 356. 9. et 366. 2. & 367. 2. 2. 3. & 368. 3. & 372. 3. & 374. 3. & 375. 4. 4. & 376. 4. & 378. 5. 5. 5. & 383. 22. & 387. 37. 37. & 391. 38. 38. & 392. 39. 39. & 404.

et 404.5.et 406.5.& 408.5. & 409.6.& 410.6.6.& 412.6.& 418.6.& 427. 8.8.& 431.8.& 437.1.1. 1.& 439.1.& 448.1.& 450.1.& 469.1.& 479.1.
Diana, 278.1.et 279.1.& 333.1.
Dinarchus 134.4.& 146.2.2. et 208.1.1.& 299.1.et 300.2. 2.2.3.& 301.5.& 302.7.& 314.1.1.& 328.1.& 334.1.et 347.1.1.1.& 348.1.& 353. 9.& 366.2.2.& 376.4.4. et 378.5.& 388.38.& 396. 45.& 437.1.
Dinolochus 475.1
Diocles 137.4.& 456.1.
Diodorus Thebanus 187.3
Diogenes 447.1
Dion Tragicus 93.38.38
Dionyſius 415.6
Dionyſus 323.1
Diphilus 416.6.& 442.1.& 448.1.& 450.1.1.& 456.1. & 465.1.
Dithyrambici 16.18.& 193.1. & 228.1
Doctores legum 355.9.
Dores, 30.1.& 80.18.& 121. 64.& 187.2.& 241.1.& 242.3.& 273.2.& 278.2. & 325.1.1.& 339.1.& 354. 9.9.& 407.5.& 416.6.& 417.6.& 419.7.& 475.1
Dores in Sicilia 105.50
Dores Poëtæ 210.2.& 272.1.& 423.7
Doricum, 105.50 & 438.1.& 447.1
Dracon 370.3.& 389.38.38.& 411.6

E

Ecphantides, 102.46.
Empedocles 122.65.et 123.66
Epænetus 277.2
Epicharmus, 105.50.& 182.2.& 270.1.& 282.1.& 353.9.& 403.4.& 407.55.et 408.5. & 415.6.& 416.6.6.& 418.6.& 448.1.& 450.1. & 453.1.& 454.11.et 464. 1.et 470.1.& 475.1.
Epicrates Inſtitutor Comœdiæ 198.1
Epigenes Comicus Recẽtior 319.1
Epigonus Ambraciotes Sycionius 183.2
Equeſtria 446.1.1.1.1.1.1.1.
Eraſtus 468.1.1
Eratoſthenes, 47.10.& 332.1.1. 1.1.& 433.1.& 447.1
Erichthonius 416.6
Euboici 80.17
Eubulus 253.1.1.& 277.2.& 320.1.& 357.9.& 414.6. & 418.6.& 456.1.& 458. 1.1.
Eubulus Comicus, 80.18.& 95. 40.& 132.3.
Eubulus Poëta Atarnetus 418.6
Euclides 306.3
Eudoxus Comicus Nouus 357.9

Eunicus

Eunicus 456.1
Euphemus 461.2.1
Euphorion 191.1
Eupolis, 39.17. & 75.6. & 79.
17. & 81.19. & 91.33. &
94.39. & 101.45.45. et 109.
51. et 125.2. et 139.6. et 144.
1.1. & 146.2.2. & 155.1. &
157.2. & 160.1. & 182.1.
& 213.3. & 264.1. & 265.
1.1. & 274.5. & 276.2.
& 281.1. & 282.1. & 285.
1. & 300.2.2.2. & 314.
1. & 317.1. & 319.1. & 326.
1. et 331.1. & 332.1. & 336.2.
et 340.1.1. et 342.1. & 348.
1. et 349.2.3. et 351.5. & 352.
7. & 355.9. & 357.9. & 368.
3. & 403.4. & 404.4.5. et
406.5. & 407.5. & 408.5.
& 409.5. & 410.6. &
411.6.6. et 413.6. & 414.
6. & 417.6. & 420.7. &
427.8. & 438.1. & 440.1.
& 443.1. et 445.1. & 448.
1.1. & 450.1. & 453.1. &
454.1. & 455.1.1.1. et 456.
1.1. et 457.1. et 465.1.1.1. &
468.1. et 470.1.1.1. et 479.1
Euripides, 76.10.10. & 85.25. et
98.44. & 109.51. & 129.1.
& 131.3. & 139.1. & 141.1.
& 145.1. & 146.2. et 195.1.
& 202.3. & 299.1. & 304.
1. & 319.1. & 337.1. & 352.
7. et 404.4.4. & 409.5. et
414.6.6. et 420.7. et 432.
8. et 440.1. et 442.1. et 458.
1. et 459.1. et 460.1. et 466.
1.1. & 475.1.

FAbulæ 194.1.
Fossores 21.33.

GAlli, seu Celtæ, 48.13. &
187.1.
Glaucus Locrensis 277.2.
Gorgias, 47.10.
Gorgias Sophiſta 397.1.
Græci 147.3. et 189.1. et 225.1. et
387.38. & 400.3. & 415.6.

H

HEcatæus, 25.1.
Hegeſippus 277.2.
Heraclides Syracuſanus 277.2.
Heraclitus 257.1.
Hermippus 332.1.1. et 355.9. &
356.9.9. et 357.9.9. et 413.
6.6. et 425.7. et 461.1.1.1.
1.1. & 464.1. & 465.1. &
471.1. & 476.1.
Hermippus Comicus, 101.45. &
159.1.
Herophilus 118.61.
Herodorus Megarenſis 190.1.
Herodotus, 25.1. & 30.1. et 49.
15. & 69.14. & 70.17. &
74.2. et 75.4. et 82.20. et 85.
25. & 86.28. & 87.28.29. et
88.29. et 97.42. & 98.44.
& 100.45. & 101.45.45.
& 107.50.50.50. & 108.50.
& 111.53. & 113.60. &
124.66. & 125.2. & 129.

1. & 133.4. & 134.1. & 137.4. & 139.6. & 141.1. & 145.1. & 151.1. & 154.2. & 155.1. & 159.1. & 164.2. & 173.1.1. & 208.2. et 225.1. & 239.1. & 267.1. & 284.1. & 290.1. & 292.1. & 314.1. & 319.1. & 326.1. & 328.1. & 329.1.1. & 331.1.1. & 332.1. & 340.1. & 343.1. & 344.1. & 348.1. & 349.2. & 351.7. & 354.9. & 359.10.10. & 399.1. & 410.6. & 412.6. & 430.8. & 436.1. & 439.1. & 445.1. & 447.1. & 450.1. & 460.1.1. & 467.1. & 470.1.1. & 475.1. & 478.1.

Heſiodus, 27.1. & 28.5.6. & 64.1. & 66.8. & 114.57. & 132.3. & 150.1.1. & 228.2. & 280.1. & 356.1.

Hierax 187.2.

Hipparchus 458.1.

Hippocrates, 74.1. & 85.26. & 91.34. & 103.47. & 105.50.50.50.50.50.50.50.50.50. & 115.58. & 120.62. & 121.65. & 410.6. & 413.6. & 454.1 & 468.1.

Hipponax, 107.50. & 115.58. & 187.2. & 209.2. & 265.1. & 438.1. et 451.1. et 454.1. & 456.1. & 459.1. & 476.1.

Hiſtoria, 19.27. & 95.40. & 189.1. & 227.2.

Homerus 13.1. & 22.2. & 26.1. & 28.5. & 29.8.8. & 30.2.2. & 31.3.4. & 32.1. et 44.6. & 45.6. & 46.9. & 53.22. & 56.2. & 59.8. & 64.1.1. & 80.18. & 81.19.19. & 82.20. & 83.22. & 85.24.26. & 88.29.29.29. & 93.38. & 96.41.42. & 98.44.46. & 103.47. & 105.50.50.50.50.50.50.50.50. & 107.50. & 111.53. & 112.55.55. & 113.56. & 115.58. & 119.61.62. & 129.2. & 131.2. & 132.3.3. & 135.3. & 136.4. & 138.4. & 170.1. & 173.1. & 206.1. & 209.1. & 211.1. & 213.1. & 222.1. & 229.2. & 234.1. & 236.2. et 239.1. & 240.1. & 241.1.1.1.1.1.1. et 244.1.1.1. & 249.1. & 253.1. & 255.1. & 258.1. & 265.1. & 266.1. & 267.1. & 270.1. et 280.1. & 281.1. & 282.1.1. & 283.1. & 284.1.1.1. & 285.1. & 286.1.1. & 290.1. & 304.1. & 313.1. & 324.1. & 326.1. & 372.1. & 330.1.1.1.1.1. & 337.1. & 338.1.1.1. & 349.1. et 402.4. & 406.5.5.5.5. et 409.5. et 410.6.6.6. & 411.6. et 413.6.6.6. et 414.6.6. et 421.7. et 428.

et 428.8. et 431. 8. et 437. 1. & 442. 1. & 447. 1. & 448. 1. & 452. 1. 1. 1. & 453. 1. & 454. 1. & 461. 1. & 462. 1. & 463. 1. & 464. 1. 1. & 467. 1. & 471. 1. & 473. 1. 1. & 474. 1. 1. & 478. 1.

Hyperides, 37. 11. & 51. 18. & 76. 10. 10. & 77. 11. & 78. 13. & 81. 19. & 83. 22. & 87. 28. 29. & 100. 45. & 101. 45. 45. & 107. 50. & 118. 60. & 134. 4. 4. & 138. 4. & 140. 1. et 141. 1. et 142. 1. & 145. 1. & 146. 2. 2. 2. & 148. 1. & 156. 1. & 159. 1. et 177. 2. & 198. 1. & 207. 1. & 208. 1. & 209. 1. & 239. 2. & 240. 1. & 243. 1. & 252. 1. & 264. 1. & 267. 1. 1. 1. & 270. 1. 1. 1. & 294. 1. & 298. 1. et 302. 8. et 313. 1. & 314. 1. et 316. 1. & 322. 1. & 339. 1. 1. & 340. 1. & 342. 1. & 345. 1. & 355. 9. et 366. 2. & 367. 3. & 368. 3. et 372. 3. et 376. 4. & 377. 4. & 378. 4. & 393. 40. 40. 41. & 405. 5. 5. & 406. 5. & 427. 8. & 431. 8. 8. 8. 8. 8. 8. & 437. 1. et 441. 1. & 443. 1. et 470. 1.

I

Iambides 184. 4.

Iambus 184. 4.

Iason Thessalus, 45. 6.

Imperator 137. 4.

Incerti, 27. 4. & 30. 1. & 32. 1. et 139. 6. et 146. 1. et 271. 1. & 319. 1. & 324. 1. & 337. 1. & 349. 2. et 356. 9. et 411. 6. & 414. 6. & 436. 1. & 437. 1. & 440. 1. & 448. 1. & 449. 1. & 450. 1. 1. 1. et 457. 1. 1. & 458. 1. & 461. 1. & 465. 1. et 470. 1. et 471. 1. 1. 1. & 473. 1. & 476. 1.

Indi 329. 1.

Insulani Oceani 187. 1.

Ion, 242. 1. & 326. 1. & 406. 5. & 475. 1.

Ion Chius, 95. 40.

Iones, 75. 4. & 85. 26. & 90. 33. & 187. 2. & 273. 2. & 324. 1. & 328. 1. & 339. 1. et 359. 10. & 408. 5. & 417. 6. 6. & 475. 1.

Ionicum 145. 1. & 438. 1.

Isæus, 75. 4. & 77. 12. & 78. 13. & 86. 28. & 87. 28. 29. & 88. 29. & 102. 46. & 124. 66. 66. 67. et 129. 1. et 130. 2. & 131. 2. & 135. 3. & 141. 1. 1. & 143. 2. & 146. 2. 2. & 155. 2. & 190. 1. & 191. 1. 1. & 208. 1. & 285. 1. 1. & 313. 1. 1. et 314. 1 & 315. 1. et 346. 1. & 366. 2. et 367. 3. & 368. 3. & 371. 3. & 374. 3. & 375. 4. & 376. 4. & 378. 5.

5.5.5.5.5 et 436.1.et 437.1.1
Iſocrates, 78.13. & 86.17. 28. & 83.29.& 100. 45.& 101. 45.& 124. 66.66. & 133.4. & 142.1.& 152. 1. & 163.1. & 165. 9.& 179. 1.& 341. 1.1.1.1.& 366. 2.
Iſæus Socraticus, 98.44.
Iupiter 184. 4.
Iupiter Salutator 284.1.

L

LAcones, 45. 6. & 46.9.& 48.13.& 187. 2.& 193. 1.1.1.et 227. 1.& 280. 1.et 283. 1.et 332.1.et 462.1.et 466.1.
Lacedæmonij, 43.4.& 44.4.& 139.5.& 147.3.3.& 269. 1.& 282.1.& 336.2.& 370. 3 & 415.6.
Laciades 406.5.
Legum Doctores 355. 9.
Libyci 186.1.& 347.1.
Libyes,46.9.& 183.2.et 186.1.
Lixiarchicus Liber 384.28.30.
Locrus 242.1.
Lycij 416.6.
Lycophron, 82.20.
Lycurgus Rhetor 278. 1.
Lycurgus 136.4.& 343.1.
Lydi 416.6.
Lydij 187.2.2.
Lyſias, 41.25.& 74.3.& 86. 26.28.& 91.34.& 109 51.et 142.1.& 145.1.2.et 146.2. et 174.1.& 252.1.& 285.1. et 314.1.1.et 315.1.1.1.et 316 1.et 322.1.1.et 335.2.2.et 338. 1.1.& 339.1.& 341.1.1.& 347.1 & 350.3.& 352.7.& 356.9.et 366.2.2.2.et 368.3. & 369.3.et 371.3.3.et 374. 3.& 378.5.& 388.38.& 406.5.et 409.5.et 410.6.et 430.8.& 439.1.& 456.1. 1.et 457.1.et 460.1.et 469. 1.1.& 474.1.1.
Lyſippus,322.1.et 330.1.& 332. 1.et 445.1.& 468.1.
Lyſippus Comicus 321.1.

M

MAcedones, 45.7. et 46.8.et 54.23.et 277.2.et 465.1. & 470.1.
Magnes 554.9.9.
Magnes Comicus, 69.42.
Mariandyni 147.3.
Maryandini Ruſtici 181.2.
Marſius 187.2.
Maſaliotæ 326.1.
Meander 229.2.
Medi, 45.7.et 326.1.et 344.1. & 469.1.
Medici 85.24. et 89. 32.33.et 73. 1.et 93.36.et 95.40.et 105.50 et 111.54.55.et 123. 65.66.et 211.1.& 212.2.& 444.1.
Medici Veteres 413.6.
Medicorũ Diſcipuli, 82.20.
Megalus Siculus 285.1.
Melanchlæni 187.1.
Menacus 332.1.
Menander, 29.8.et 31.5.& 65.

4.et 91.34. et 92.36.& 106.
50.et 116.59.et 134.4.et 189.
1.et 211.1.& 253.1.& 264.1.
1.& 267.1.& 270.1.& 275.
5.et 284.1.& 285.1.et 300.3.
3.& 317.1.et 324.1.& 330.1.
& 332.1.1.352.7. et 367.2.et
408 5.et 415.6. 6.et 427. 8.
& 436.1.& 445.1.1.1.&
451.1.& 455.1.et 456,1.&
457.1.1.& 460.1.et 462.1.
et 463.1.1.et 464.1.et 465.
1.1.& 469.1.1.& 467.1.et
470.1.& 473.1.et 474.1.et
& 477.1.
Menander Comicorum Magiſter 242.1.
Menes 193.1.
Mercenarij, 43.4.
Mercurius 190.1.& 274.5.
Metagenes 145.1.& 270.1.& 454.1.
Metichus 388.38.
Micon, 89.31.
Mintha 277.2.
Miſthæcus 277.2.
Mitylenæi 416.6.
Muſici 118.60.& 198.1.
Myrtilus Comicus 270.1.

N

Naxij 416.6.
Neoterici, 171.1.et 269.1.& 330.1.& 337.1.& 457.1.& 468.1.
Nicãder Colophonius 227.1.2.2.
Nicias, 44.6.
Nicochares, 73.13.et 321.1.et 322 1.& 331.1.et 458.1.et 464. 1.& 466.1.
Nicochærmus 455.1.
Nicon 284.1.
Nicophcles Thebanus 187.1.
Nicophon 320.1.
Nicophon Comicus 281.1.
Nicophron, 182.2.et 469.1.
Nicoſtratus Comicorum Magiſter 242.1.
Ninus Beli 400.2.
Nutrices 425.7.

O

Olympiadis Acta 436.1.Epiſtola, 219.1.
Olympium Templum 467.1.
Olympus 187.2.2.2.
Oratores 353.8.
Orphica Metra, 82.20.
Oſiris 187.1.

P

Pandionidis Fabula. 99.45.
Pantaleon 277.2.
Pariambides 184.4.
Parœmia 414.6.& 420.7.
Patroclides 240.1.
Paxamus 277.2.
Pellenici, 327.1.
Peloponneſus 414.6.
Perſæ, 46.7.9.et 241.1.1.et 283. 1.& 325.1.1.1.1.1.et 326.1.& 333.1.& 400.3.et 416.6.& 465.1.& 470.1.et 471.1.& 474.1.
Phædon 131.3.
Phænnidus 420.7.

Phalereus

Phalereus 370.3.et 383.25.
Phedon Argeus 416.6.
Phedon 475.1
Pherecrates, 77.12.& 78.14. et 79.17.& 80.17.& 81.19. 19.& 84.23.et 95.40.et 96. 42.& 102.46.et 103.47. & 113.56.& 146.2.& 225. 1.& 272.1.& 275.5.& 286. 1.& 325.1.1.& 329.1.et 332. 1.et 345.1.& 346.1.et 348. 1.& 352.7.& 355.9.et 356.9. 9.& 368.3.& 416.6.6.& 444.1.1.& 446.1.& 451. 1.et 452.1.& 454.1.& 455. 1.1.& 470.1.& 475.1.& 476.1.1.
Pherecydes 463.1.et 465.1.
Phidias 333.1.
Phileliuſ 300.3.
Phileliuſ Comicus 285.1.
Philemon 183.2.et 210.2.et 318. 1.et 406.5.et 412.6.6.6.& 413.6.et 457.1.et 467.1.et 471.1.et 474.1.1.
Philemonides 412.6.
Philetærus Comicus 323.1.
Philictus, 108.50.
Philippides 165.3.et 354.9.& 404.5.et 406.5.et 442.1. et 472.1.
Philippides Comicus 242.1.
Philippus 417.6.
Philiſtus, 99.45.et 141.1.et 443.1.et 460.1.et 349.2.
Phillylius 124.67.et 319.1.1.et 337.1.et 355.9.9.et 447. 1.et 450.1.& 462.1.
Philochorus 450.1.1.
Philon 404.5.& 478.1.
Philonides, 79.15.et 107.50.50. & 152.1.& 460.1.
Philonides 302.7.
Philonides Comicus 132.3.
Philoxenus 184.4.
Philoxenus Leucadius, 279.1.
Philoxenus Siphnius 184.4.
Phœnices 187.1.
Phœnicei 187.1.& 197.2.
Phryges 181.2.& 186.1.1.et 187.2.2.
Phryne Camonis 184.4.
Phrynichus, 77.12.et 138.5.et 145.1.et 317.1.1.et 335.2.et 341.1.et 343.1.et 352.7.et 355.9.et 357.9.et 454.1.et 470.1.
Phrynichus Comicus, 81.19.et 86.27.et 92.36.et 95.40.et 138.4.et 182.2.et 212.2.3.et 265.1.
Phyllidius 336.2.
Pindarus 131.3.
Plato, 13.1.& 22.2.& 28.6.et 46.9.& 55.1.& 74.2.3.3. & 75.5.& 76.9.10.10.10. & 77.11.& 78.13.13.13.et 81.19.& 82.20.& 83.21.22. & 86.26.27.28.& 87.29.et 88.29.30.& 90.33.33.et 92. 36.36.& 97.42.42.42.et 98.44.& 99.45.45.45. 45.

45. 45. & 100. 45.45.45.
45. 45.45. & 101. 45.45.
45.45.45.45.45.45.45.
& 102. 46.46.46. 46.
46.46.46. & 106. 50. &
108.50. 50. & 109.51. 52. &
116.59. & 117. 59.59. 59.
60. & 118. 60. 60. & 120.
62. 63. & 122. 65. & 123.
66.66. et 124.66.67. et 126.
6. & 130.1. 2. & 131. 2. 2.2.
& 133. 4. & 135. 1. & 139.
6. & 140. 1.1. & 141.1.
1.1. & 144. 1. & 145.1.
2. & 146. 2. & 147.2. &
148.2.1. & 149.1.1. & 150.
1. & 152. 1. & 228.2. & 238.
1.2. & 239.1. & 244.1. &
245.1. et 251.1. & 253.1.1. &
258.1. & 266.1. & 267. 1.1.
1.1. & 276. 5. & 283.1.1. &
301.5. & 302. 7. & 305.1. &
308.1. & 309.1. & 322.1.1.1.
1.1.1. & 327.1. & 331.1.1. &
337.1. & 339. 1. & 345.1. &
353.9.9. & 402.2.4. et 401.
4. & 402.4. & 404. 4. &
414. 6. & 419. 7. & 428.
8. 8.8. & 429.8.8.8.8.

Polas Argiuus 265.1
Polycletus 107.50
Polyzelus 302.7. & 451.1. &
458.1
Polyzelus Comicus 100.45
Poſidippus 152.1. & 210.2. &
337.1. & 404.5. & 456.1.
& 465.1.1.
Poſteri 190.1
Prouerbium 411.6. & 418.7.
& 419.7. & 423.7.7
Ptolemeus 32.1
Pyrrhichius 192.1
Pythagoras 123.6.6
Pyrrhus Epirota 228.2
Pythia 337.1
Recentiores, 32. 2. & 290.1. &
317.1. & 330.1.1.1. et 349.2.
& 436. 1. 1.1. & 439.1.
& 465.1.

R.

RHegini 416.6
Rhetor 250.1
Rhetores, 29.6. & 102. 46. &
370.3. & 391.38.
Rhinthon, 326.1. & 442.1
Rhodij 332.1. & 279.1
Romani, 110.52. & 189. 1. &
389.38. & 415.6. & 458.1
Ruſtici 21.33.

S

Samij 279.1
Satyrion, 403.4. & 477.1
Sappho, 135.2. et 284.1. et 286.1.
& 323.1. & 329.1. & 333.1.
& 462.1.
Scythæ, 46.7. & 183.1. & 187.
1. & 328.1. & 332.1.
Sicilia 389.38
Siculi, 21.32. & 135.2. & 193.1.
et 210.2. & 408.5. & 415.6.
6. 6. & 416.6.6. & 417.6
Simon, 57.5. & 58.8.8. & 59. 9.

& 60.10.& 89.31
Simonactides Chius 377.2
Simonides 229.2
Simonides Iambicus 88.30
Socrates 453.1
Soleus, 110.52
Solon, 19.26.& 70.15.&
134.4.& 135.3.& 227.1.
& 299.1.& 346.1.&
366.2.& 368.3.& 370.
3.3.& 389.38.& 393.40.
40.40.40.& 457.1.
Sophocles, 76.10.& 79.14.
& 80.18.& 81.19.& 88.
29.& 89.53.& 96.42.
42.& 98.44.& 107.50.
& 108.50.& 109.52.&
112.55.& 130.1.2.& 138.
4.& 145.1.& 152.1.&
154.2.& 163.1.& 164.
2.& 184.3.& 186.1.&
195.1.& 202.3.& 236.2.
& 270.1.1.& 276.2.&
280.1.& 300.3.& 303.
12.& 306.1.& 317.1.&
319.1.1.& 320.1.1.&
322.1.1.& 327.1.1.& 328.
1.1.& 337.1.& 338.1.
1.1.1.& 353.9.& 354.
9.& 355.9.9.& 357.
9.& 407.5.& 408.5.
et 409.5.& 419.7.et 427.
8.& 431.8.8.& 442.
1.& 443.1.1.& 444.1.
& 445.1.1.& 446.1.
& 452.1.& 453.1.&
459.1.& 461.1.& 464.
1.1.& 467.1.& 470.
1.& 471.1.& 477.1.&
& 478.1
Sophon 227.2
Sophron 210.2.& 282.1.&
408.5.& 409.5.6.& 458.
1.& 474.1
Stagirites 110.52
Steſichorus 468.1
Stoici 123.66
Strates 342.1
Straton 123.66
Strattis 112.55.& 114.57.&
134.4.& 164.3.3.& 208.
2.et 278.1.& 299.1.& 415.
6.et 424.7.1.et 446.1.&
456.1.& 462.1.& 472.1.
& 476.1.& 478.1.
Sycionij, 147.3.& 197.2.&
327.1.& 333.1
Syracuſij 415.6
Syri 417.6
Syrij 188.3

T

TArentini 329.1.& 477.1
Teleclides, 83.21.& 144.1.
1.et 159.1.& 342.1.et 449.
1.& 456.1.& 471.1
Teleclides Comicus 353.8
Teleſillas 79.14
Teleſius 192.1
Terpander 184.4
Thaſij 416.6
Theane Pythagoræ Vxor 439.1
Thebani 19.27.& 43.4.&
187.1

187.1
Theodectes Sophiſta 286.1
Theodoritas 477.1
Theodorus Colophonius 181.2
Theophilus Neotericus 401.4
Theophraſtus 286.1.& 334.1.& 372.3.5. et 438.1.et 467.1.1.& 473.1
Theopompus, 228.2.& 329.1.et 347.1.& 353.8.& 355.9.& 401.4.& 411.6.& 443.1.1.& 445.1.& 462.1.& 466.1.& 475.1.& 476.1
Theopompus Comicus, 75.7.& 77.12.& 101.45.& 125.4.& 134.4.& 137.4.& 145.1.& 159.1.& 241.1.& 267.1.1.& 281.1.& 285.1.& 327.1.et 458.1.& 460.1
Theopompus Scriptor, 141.1.& 191.1
Thericleus 283.1
Theſpes 322.1
Theſſali, 43.4.& 147.3.& 332.1.& 337.1.& 445.1.1.1.& 462.1
Thraces, 48.13.& 80.17.& 183.2.& 192.1.& 326.1.& 331.1.& 455.1
Thucydides, 18.24.& 27.4.& 32.1.& 35.5.& 42.25.& 45.6.& 48.14.et 49.15.et 50.16.& 74.2.& 76.10.20.& 85.26.& 86.28.& 90.33.& 92.36.& 100.45.45.45.& 102.46.& 105.50.50.& 108.50.& 109.51.& 124.66.& 134.1.& 141.1.& 142.1.& 145.1.1.& 146.2.& 150.1.1.& 152.1.1.1.& 154.1.2.2.2.& 160.1.1.& 163.1.1.& 166.7.& 208.1.& 213.3.& 255.1.& 256.1.& 257.1.& 253.1.& 266.1.& 270.1.1.1.1.& 299.1.& 300.4.4.4.& 306.1.& 313.1.& 314.1.& 327.1.et 331.1.& 338.1.1.1.et 339.1.& 340.1.et 345.1.& 348.1.& 355.9.et 364.1.& 366.2.& 367.3.& 375.4.& 376.4.& 399.1.1.1.& 401.4.4.& 404.4.& 408.5.& 412.6.& 418.6.& 428.8.& 429.8.& 431.8.& 436.1.& 437.1.440.1.& 442.1.& 459.1.& 474.1.& 476.1
Timæus 80.18
Timocleus 469.1
Tragici, 13.2.& 17.21.& 93.38.& 112.55.et 122.65.& 194.1.1.1.1.1.1.1.1. et 195.1.et 264.1.& 327.1.& 363.1.& 431.8.& 436.1
Tragœdi, 84.24.& 85.26.& 151.1.& 452.1
Tragœdia, 90.33.& 199.2.2
Tragœdus 455.1

Troglodytæ 183.1
Tyndarichus Sicyonius 277.2
Tyrij 23.2.& 24.2
Tyrrheni 185.5.& 187.1.et 189.1.1.& 333.1
Tyrtæus 194.1

V

Veteres, 29.8.& 30.1.& 83.22.& 119.62.& 141.1.& 191.1.& 195.1.& 213.3.& 265.1.et 266.1.et 269.1.et 272.1.& 276.1.& 277.2.et 282.1.1.& 317.1.et 320.1.& 330.1.1.1.1.& 331.1.& 410.66.& 412.6.& 415.6.6.& 433.1.& 447.1.& 450.1.1.
Vetus mos 410.6.6.6.6.6.
Vulgus, 49.15.& 77.11.& 85.25.& 89.33.& 104.50.& 109.51.& 117.59.& 124.66.& 133.4.& 158.1.& 162.1.1.& 171.1.& 246.1.1.& 252.1.& 253.1.& 258.1.& 266.1.& 267.1.& 284.1.& 363.1.& 367.3.& 458.1

X

Xenophanes 416.6
Xenophon, 31.5.5.& 35.4.& 39.17.& 45.6.& 56.1.& 57.5.& 58.6.& 60.10.& 61.12.& 62.14.14.& 64.16.& 67.8.& 69.14.& 74.3.& 76.10.10.& 78.13.13.& 81.19.& 83.22.& 84.24.24.& 85.25.& 86.26.26.27.28.& 87.28.29.& 88.29.31.& 90.33.& 92.36.& 95.41.& 98.44.& 100.45.45.& 101.45.45.& 102.46.& 107.50.50.50.& 108.50.50.50.& 109.51.51.& 113.56.& 116.59.& 117.59.& 118.60.& 121.64.& 133.4.& 141.1.& 142.1.& 145.1.1.& 146.2.& 149.1.& 152.1.& 155.2.& 159.1.1.1.1.& 161.1.& 166.7.9.9.& 171.1.& 208.1.2.& 221.1.1.& 222.1.& 223.1.& 225.1.1.1.& 229.2.& 230.1.& 238.1.& 264.1.1.& 266.1.1.& 267.1.1.1.& 269.1.1.& 270.1.1.& 271.1.& 272.1.& 274.5.et 284.1.1.et 285.1.& 294.1.1.& 303.10.& 304.1.& 306.1.& 309.1.& 313.1.1.1.1.1.& 314.1.& 316.1.& 320.1.1 et 322.1.& 323.1.& 324.1.& 326.1.& 327.1.1.& 328.1.& 330.1.& 331.1.& 334.1.& 335.1.& 337.1.& 338.1.1.1.& 339.1.& 344.1.1.& 345.1.1.1.& 349.2.& 353.8.9.& 354.9.9.& 367.3.& 375.4.& 391.38.& 399.1.& 406.5.& 407.5.5.&

409.5.& 416.6.& 430. 8.8.& 432.8.& 437.1.1. 1.1.et 443.1.1.1.1.et 443.1. 1,1,1,1,et 445.1,& 452.1,1. & 465.1.& 474.1

Xenophron Phædimi 253.1

Z

Zopyrinus 277.2

FINIS.

APVD ROBERTVM VVINTER,
Baſileæ, Anno M. CCCCC.
XXXXI.

17ſrel4